ഈ ഓർമ്മകൾ മരിക്കാതിരിക്കട്ടെ
ഇ. ഹരികുമാർ

50
വർഷം
ഇ.ഹരികുമാർ
സാഹിത്യം
2013

Ee Ormakal Marikkathirikkatte
ഈ ഓർമ്മകൾ മരിക്കാതിരിക്കട്ടെ
(Essays and memoir of E. Harikumar in Malayalam)
Author: E. Harikumar
Electronic version published in 2013
This book is meant for distribution among research organisations absolutely free of cost.

Copyright © 2013 by E. Harikumar

© Copyright of the sketches, monograms, logo and other materials used in this story to create pages as they appeared in the periodicals, belongs to the respective publishers of periodicals and/or artists.

Address: E. Harikumar
5B, Avenue Crest Apartments
Avenue Road, Mundupalam
Kuriachira P.O.
Thrissur 680 006
Phone: (0487) 2251779
E-Mail: e.harikumar.novelist@gmail.com
Web: www.e-harikumar.com

ഈ ഓർമ്മകൾ മരിക്കാതിരിക്കട്ടെ

ഉള്ളടക്കം

അച്ഛനെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മകൾ

1. ഇടശ്ശേരിയുടെ പൂതപ്പാട്ട് വീണ്ടും	1986	5
2. എന്റെ മാത്രം അച്ഛൻ	2004	10
3. അച്ഛൻ	2005	14
4. ഞങ്ങളുടെ അച്ഛൻ	2005	16
5. അച്ഛന്റെ ഓർമ്മയിൽ	2006	21
6. ഒരു മകന്റെ ഓർമ്മകൾ	2006	25
7. ഉമിത്തീയിൽ കിടന്ന മനുഷ്യൻ	2006	28
8. ഇടശ്ശേരി ഞങ്ങളുടെ അച്ഛൻ	2006	31
9. ഇടശ്ശേരി, കുടുംബത്തിൽ	2006	50
10. അച്ഛൻ ഓർമ്മയിൽ വരുമ്പോൾ	2011	55

എന്റെ സാഹിത്യം

1. ഞാനും എന്റെ കഥയും (കവിതയും ചിത്രവും കഥയും)	1991	58
2. എന്റെ കഥയെക്കുറിച്ച്	1997	62
3. എന്റെ പ്രവാസജീവിതവും സാഹിത്യവും	2005	65
4. കൊച്ചമ്പ്രാട്ടി - ആമുഖം	2006	71
5. അറിയാത്തലങ്ങളിലേയ്ക്ക് ഒരു കവാടം	2006	73
6. കഥാപീഠം പുരസ്കാരം - 6.5.2007	2007	75
7. ഒരു തേങ്ങലോടെ മാത്രം	2007	77
8. 'ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണ'ത്തിനു പിന്നിൽ	2009	78
9. എനിക്കു കള്ളിച്ചെടി ഇഷ്ടമല്ല	2009	82
10. നന്ദി (തിരഞ്ഞെടുത്ത കഥകൾ - ആമുഖം)	2010	85
11. വെള്ളിത്തിരയിലെന്നപോലെ - അവതാരിക	2010	88
12. അവൾ ഇന്നും എന്റെ കണ്ണുകൾ ഈറനാക്കുന്നു	2011	90

മറ്റു ലേഖനങ്ങൾ

1. ഇഷ്ടപ്പെടാത്ത അതിഥികൾ (കൽക്കത്താമലയാളികളെപ്പറ്റി ഒരു പഠനം)	1970	94
2. മരണത്തിന്ന് ആദരാഞ്ജലി	1971	104
3. മുന്നൂറു തികയുന്ന കൽക്കത്ത (മലയാളികൾ മറുനാട്ടിൽ)	1990	106
4. പങ്കെടുക്കാൻ പറ്റാതിരുന്ന വിവാഹം	2005	111
5. ജന്മാന്തരങ്ങൾക്കപ്പുറത്തുനിന്ന് ഒരു വിളി	2006	113
6. ഗുരുപൂജ	2006	114
7. തൃശ്ശൂരിലേയ്ക്കു വീണ്ടും	2007	116
8. ഇളംതെന്നൽപോലെ ഈ ജീവിതബന്ധം	2008	119
9. സി.വി. ശ്രീരാമനെപ്പറ്റി	2008	122
10. നന്മയെപ്പറ്റി	2010	124
11. ശ്രീ പി കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്ററെപ്പറ്റി ഒരോർമ്മ	2012	125
12. കാണുമ്പോഴെല്ലാം അപരിചിതർ	2012	127
13. നിർമലയുടെ പ്രവാസി ലേഖനത്തെപ്പറ്റി	2012	130

ആമുഖം

പലപ്പോഴായി എഴുതിയിട്ടുള്ള ലേഖനങ്ങളും ഓർമ്മക്കുറിപ്പുകളുമാണ് ഇവിടെ സമാഹരിച്ചിരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ട് പലയിടത്തും ആവർത്തനമെന്ന അനവധാനത സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്, പ്രത്യേകിച്ച് അച്ഛനെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മക്കുറിപ്പുകളിൽ. മാന്യരായ വായനക്കാർ അതു ക്ഷമിക്കുമല്ലൊ. അച്ഛനെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മകൾ എല്ലാം ക്രോഡീകരിച്ച് ഒരൊറ്റ ലേഖനമാക്കാനുള്ള ശ്രമവും അതിനിടെ നടന്നു. പക്ഷെ പല ഓർമ്മകളും ആ ലേഖനത്തിനു പുറത്തുതന്നെ കിടന്നു. അങ്ങിനെ കുറേ അപാകതകളുണ്ട് ഈ പുസ്തകത്തിന്. എന്റെ ജീവിതം തന്നെ നിറയെ അപാകതകൾ നിറഞ്ഞതിനാൽ ഇതെല്ലാം ക്ഷന്തവ്യമാണെന്ന അഭിപ്രായവുമില്ല. ക്ഷമിക്കുക.

മൂന്നു ഭാഗമായാണ് ഈ ലേഖനങ്ങൾ വിന്യസിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഒന്നാം ഭാഗം അച്ഛനെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മകളാണ്, രണ്ടാം ഭാഗം എന്റെ സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റിയുള്ളതാണ്. മൂന്നാം ഭാഗത്ത് മറ്റു വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി കാലാകാലങ്ങളിലെഴുതിയ ലേഖനങ്ങളാണ്. കഴിയുന്നത്ര കാലാനുസാരിയായി ലേഖനങ്ങളടുക്കി വെയ്ക്കാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതും മുഴുവൻ ശരിയായിട്ടുണ്ടെന്ന് കരുതുന്നില്ല.

ഉള്ളടക്കത്തിൽ ഓരോ ലേഖനത്തിലേയ്ക്കും ലിങ്കുകൾ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. അവ അമർത്തിയാൽ ആവശ്യമുള്ള ലേഖനത്തിലേയ്ക്കെത്തും.

ഇ. ഹരികുമാർ

ജൂലായ് 10, 2012

5

അച്ഛനെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മകൾ

ഇടശ്ശേരിയുടെ പൂതപ്പാട്ട് വീണ്ടും

കലാകൗമുദി

ജനുവരി 26, 1986

6

ഇടശ്ശേരിയുടെ പൂതപ്പാട്ട് വീണ്ടും

ഓർമ്മ വെച്ച നാൾ തൊട്ട് വീട്ടിലെ അന്തരീക്ഷം കവിതാമയമായിരുന്നു. ബീഡിയും പുകച്ച് മേശവിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ അച്ഛൻ രാത്രി വളരെ വൈകുവോളം കവിതകൾ എഴുതാറുണ്ട്. രാവിലെ എഴുന്നേറ്റു നോക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങൾ കാണുക അച്ഛന്റെ മുറി നിറയെ ബീഡിക്കുറ്റികളും ചെറുതായി കീറിയിട്ട കടലാസ്സുകഷണങ്ങളുമായിരുന്നു. മേശമേൽ നിറയെ എഴുതിയ കടലാസ്സുകൾ ചിതറികിടന്നിരുന്നു. അച്ഛന്റെ കവിതകൾ, അമ്മ ഒരീണത്തോടെ മനോഹരമായി പാടാറുണ്ട്.

'ആരേ പോയ പുകിൽപ്പാട-

ത്തരിമയോടാരിയൻ വിത്തിട്ടൂ?

അച്ഛൻ കവിത എഴുതിക്കഴിഞ്ഞാൽ അത് വായിച്ചു കേൾപ്പിക്കേണ്ടത് അമ്മയുടെ ചുമതലയായിരുന്നു. അതവർ വളരെ ഭംഗിയായി ചെയ്തു. അതുകേട്ട് ഞങ്ങൾ കുട്ടികളും പാടാറുണ്ട്. താഴെയുള്ള അനുജന്മാർ ചുക്കുമണിയും കാണിച്ച് നടക്കുമ്പോൾ പാടാറുണ്ട്–

പൊന്നുണ്ണി, പൂങ്കരളെ

പോന്നണയും പൊൻകതിരേ

അച്ഛന്റെ കവിതകളിൽ മിക്കവയുടെയും താളം ഞങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ പതിഞ്ഞിരുന്നു. പലതും മനപ്പാഠമായിരുന്നു.

പൂതപ്പാട്ട് സംഗീതാവിഷ്ക്കരണം ചെയ്ത് കാസറ്റിലാക്കാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ ആദ്യം വിലങ്ങുതടിയായി നിന്നതും ഈ മുൻവിധിയായിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്കു പരിചയമില്ലാത്ത ഒരീണത്തിൽ അച്ഛന്റെ കവിതകൾ പാടുന്നത് കേൾക്കാൻ ഞങ്ങളുടെ മനസ്സ് വിസമ്മതിച്ചു. അത് ആരഭിയായാലും അമിർ കല്യാണിയായാലും. പല ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളുടെയും സംഗീതാവിഷ്ക്കരണം ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അതെല്ലാം തന്നെ നിരാശാവഹമായിരുന്നു. പലതും അച്ഛനുതന്നെ ഇഷ്ടമാകാറില്ല. കവിതയുടെ ആത്മാവ് സംഗീതത്തിന്റെ വളക്കാൻ പ്രയാസമായ പേശികളിൽത്തട്ടി നശിച്ചുപോയി. ഇതിനൊരപവാദം ശ്രീമതി ലീലാ ഓംചേരി മാത്രമായിരുന്നു.

അവർ ചെയ്ത സംഗീതാവിഷ്ക്കരണം കവിതയുടെ ആത്മാമിനെ ഉൾക്കൊണ്ടു. കവിതയെ ആസ്വാദനത്തിന്റെ ഉയർന്ന തലങ്ങളിലേക്കെത്തിച്ചു. 'കാവിലെപാട്ട്' എന്ന കവിത ശ്രീമതി ലീലാ ഓംചേരി സംഗീതാവിഷ്കരണം ചെയ്തത് അച്ഛന് വളരെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടതായിരുന്നു. പതിനഞ്ചുകൊല്ലം മുമ്പ് കേട്ട ആ ഗാനമാധുരിയെപ്പറ്റി അമ്മ ഇന്നും ഓർമ്മിക്കുന്നുണ്ട്.

ആദ്യത്തെ പ്രശ്നം, സംഗീതാവിഷ്ക്കരണം ആരെക്കൊണ്ട് ചെയ്യിക്കാമെന്നതായിരുന്നു. പൂതപ്പാട്ടാണ് ആദ്യത്തെ സംരംഭമായി തിരഞ്ഞെടുത്തത്. പല കാരണങ്ങളുമുണ്ട്. ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളിൽ ഏറ്റവുമധികം സംഗീതാംശമുള്ളതും, സംഗീതാവിഷ്ക്കരണത്തിന് വളരെയധികം സാദ്ധ്യതകളുള്ളതുമാണ് പൂതപ്പാട്ട്. അതുകൊണ്ടു തന്നെ പൂതപ്പാട്ട് പല സ്റ്റേജുകളിലും വിവിധ രൂപത്തിൽ അവതരിക്കപ്പെട്ടു. പലരും കവിത സംഗീതം കൊടുത്തു ചൊല്ലി. ചിലർ അത് ബാലെ രൂപത്തിലും ചിലർ നിഴൽ നാടകമായും അവതരിപ്പിച്ചു. പൂതപ്പാട്ടിൽ സംഗീതമുണ്ട്, നാടകമുണ്ട്. ഉദ്വേഗം വളർത്തുന്ന സസ്പെൻസുണ്ട്. ഇതെല്ലാം കാരണം ഈ കവിത മുതിർന്നവർക്കെന്നല്ല, കൊച്ചുകുട്ടികൾക്കുകൂടി പ്രിയംകരമായി. അങ്ങിനെയാണ് ആദ്യസംരഭമായി പൂതപ്പാട്ടു തന്നെ തിരഞ്ഞെടുത്തത്.

ആരെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിക്കും എന്ന ചോദ്യം ഞാൻ അനുജൻ ഡോ.ദിവാകരനോടു ചോദിച്ചു. കേരളത്തിലെ കലാസാംസ്കാരികരംഗം വളരെ അടുത്തു നിന്നു നിരീക്ഷിക്കുന്ന ഒരാളാണ് ഡോക്ടർ. സാംസ്കാരിക രംഗത്ത് ഞാൻ വളരെ പിന്നിലാണ്. അതുകൊണ്ടു തന്നെ സാംസ്കാരിക രംഗത്തെ ഹുയിസ്ഹു എനിക്കപരിചിതവുമായിരുന്നു. ദിവാകരന്റെ മറുപടി പെട്ടെന്നായിരുന്നു.

'നമുക്ക് ഡോ. രമേശിന്റെ അടുത്തു പോകാം അദ്ദേഹം ചെയ്യുമെങ്കിൽ അതായിരിക്കും ഏറ്റവും നല്ലത്.

പിന്നെയാണ് ഞാനോർത്തത്. ഞാൻ ഒരു പത്തു പ്രശ്നങ്ങളുമായി ദിവാകരനെ സമീപിച്ചാൽ അതിൽ എട്ടെണ്ണത്തിനും അയാളുടെ പ്രതിവിധി ഡോ.രമേശ് എന്നായിരിക്കും.

ഡോ. എസ്. പി. രമേശ് ഒരത്ഭുതമനുഷ്യനാണ്. ഒരു മികച്ച സൈക്യാട്രിസ്റ്റ് എന്നതിനു പുറമേ സംഗീത, സാഹിത്യ കലാരംഗങ്ങളിലും മറ്റനേകം സാംസ്കാരിക മേഖലകളിലും അദ്ദേഹം മിഴിവും അസാധാരണവ്യക്തിത്വവും വെച്ചു പുലർത്തി. സൃഷ്ടിക്കുമ്പോൾ ദൈവം ഏറ്റവും പുതിയ ജനറേഷൻ കംപ്യൂട്ടറാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ തലയിൽ ഫിറ്റു ചെയ്തിട്ടുള്ളത്.

അസാമാന്യ ഓർമ്മ ശക്തി, ആരേയും അനുകരിച്ചഭിനയിക്കാനുള്ള കഴിവ്, ഒറ്റനോട്ടത്തിൽ എന്തിനേയും ഉൾക്കൊള്ളാനുള്ള കഴിവ്, എല്ലാറ്റിനും പുറമെ അതുല്യമായ സർഗ്ഗപ്രതിഭ, ഇതെല്ലാം ഡോ.രമേശിനെ തികച്ചും ഒരത്ഭുതമനുഷ്യനാക്കിയിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം സംഗീതം പഠിച്ചിട്ടില്ല. പക്ഷെ ഏതു രാഗത്തിലും സ്വരഭംഗം വന്നാൽ അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടും, സ്വന്ത മായി സംഗീതം ആവിഷ്ക്കരിക്കാൻ കഴിയും. വളരെ നന്നായി പാടുവാൻ കഴിയും, മധുര ഗംഭീരമായ ഒരു ശബ്ദത്തിന്റെ ഉടമ കൂടിയാണ് ഡോ.രമേശ്. ചെമ്പൈതൊട്ട് ബഡെ ഗുലാമ ലിഖാൻ വരെയുള്ളവരുടെ ശൈലി അദ്ദേഹത്തിനറിയാം. ഓരോരുത്തരെയും അനുകരിച്ച് അവരുടെ ശബ്ദത്തിൽ പാടാനും കഴിയും ശ്രീ എം. ഗോവിന്ദന്റെ നോക്കുകുത്തി എന്ന സിനി മയ്ക്ക് സംഗീതം പകർന്നത് ഇദ്ദേഹമാണ്. എം. ഗോവിന്ദനെപ്പോലുള്ള ഒരു കണിശക്കാരനെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ കഴിഞ്ഞുവെങ്കിൽ അതൊരു വലിയ നേട്ടമാണ്. അധികമാർക്കും അതവ കാശപ്പെടാൻ പറ്റില്ല.

പ്രശ്നം അദ്ദേഹത്തിന് കഴിയുമോ എന്നതായിരുന്നില്ല, ചെയ്യുമോ എന്നതായിരുന്നു.

ഞാനും ദിവാകരനും കൂടി ഡോക്ടർ രമേശിനെ പോയി കണ്ടു, പ്രശ്നം അവതരിപ്പിച്ചു. ലോകത്തിലുള്ള മറ്റേതു വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയുമെന്നപോലെ പൂതപ്പാട്ടിനെപ്പറ്റിയും ഡോക്ടർക്കു പറയാനുണ്ട്. പൂതപ്പാട്ട് മനഃപ്പാഠമാണെന്നതിനുപുറമേ, ഈ കവിത ആരെല്ലാം എങ്ങിനെയൊക്കെ സ്റ്റേജിൽ ചൊല്ലിയെന്നതും അദ്ദേഹം അനുകരിച്ചു കാട്ടി. ഞാൻ പൂതപ്പാട്ട് സ്റ്റേജിൽ അവതരിപ്പിച്ചതും പാടിയതും കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇരുപതു കൊല്ലത്തോളം കേരളത്തിനുപുറത്ത് താമസിച്ചതുകൊണ്ടുണ്ടായ പല നഷ്ടങ്ങളിലൊന്ന്.

രണ്ടു മണിക്കൂർ നേരത്തെ സംഭാഷണത്തിനിടയിൽ ഡോക്ടർക്ക് ഞങ്ങളുടെ മുൻ വിധിയും ഭയങ്ങളും മനസ്സിലായി. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

ഞാൻ ഒരാളെ പറഞ്ഞുതരാം. കൊല്ലം വരെ ഒന്നു പോകാമോ?

അങ്ങിനെയാണ് പ്രൊഫസ്സർ വി. കെ. ശശിധരനെ പരിചയപ്പെടുന്നത്. ഫോണിൽ അറിയിച്ചിരുന്നതു കൊണ്ട് അദ്ദേഹം എന്നെയും ഡോ.രമേശിനേയും പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നു.

സ്നേഹമുള്ള പെരുമാറ്റം നമ്മെ പെട്ടെന്ന് അദ്ദേഹത്തോടടുപ്പിക്കുന്നു.

ദേശാഭിമാനി തീയറ്റേഴ്സിനുവേണ്ടി സംഗീതസംവിധായകനായിട്ടുണ്ട് പ്രൊഫസ്സർ ശശിധരൻ. അടൂർ ഗോപാലകൃഷ്ണന്റെ ആദ്യകാല സിനിമകളിലൊന്നായ 'കാമുകിയ്ക്ക് സംഗീതം പകർന്നതും ഇദ്ദേഹം ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം കൊല്ലം എസ്. എൻ. പോളിടെക്നി ക്കിൽ പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഒപ്പം തന്നെ കേരള ശാസ്ത്ര സാഹിത്യപരിഷത്തിന്റെ പ്രവർത്തന ങ്ങളിൽ സജീവമായി പങ്കെടുക്കുന്നു. നിസ്സ്വാർത്ഥമായ ഈ പൊതുജന സേവനങ്ങൾ ക്കിടയിൽ ശശിക്കു സമയമുണ്ടാകുമോ എന്ന കാര്യവും സംശയമായിരുന്നു.

ഞങ്ങൾക്കു പറയാനുള്ളതു മുഴുവൻ കേട്ടശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

എനിയ്ക്കു കഴിയുമോ എന്നറിയില്ല. നോക്കട്ടെ. കഴിയുമെങ്കിലും ഇല്ലെങ്കിലും ഞാൻ അറിയിക്കാം.

ശശിയുടെ ഭാര്യ ബേബി (അവര് കോളേജിൽ ലക്ചററാണ്) നല്ല ഭക്ഷണം ഒരുക്കി യിരുന്നു. ഊണുകഴിഞ്ഞ് സ്റ്റേഷനിലേക്ക് തിരിക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങൾക്ക് ഉറപ്പുണ്ടായിരുന്നു. ശശിധരൻ മാഷ്ക്ക് ഇതു ചെയ്യാൻ കഴിയും. പക്ഷെ അദ്ദേഹം ചെയ്യുമോ, അതിനുള്ള സമയമുണ്ടാകുമോ എന്നതിൽ ഭയമുണ്ടായിരുന്നു.

ഒരു മാസം കാത്തിരുന്നു. ഒടുവിൽ ഡോക്ടർ രമേശിന്റെ ഫോൺ വന്നു. ശശിക്ക് ചെയ്യാൻ പറ്റില്ലെന്നാണ് പറയുന്നത്.

ശശിക്ക് പല പ്രശ്നങ്ങളുമുണ്ടായിരുന്നു. ഒന്നാമതായി ശാസ്ത്രസാഹിത്യപരിഷത്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒഴിവുസമയങ്ങൾ മുഴുവൻ അപഹരിച്ചിരുന്നു. പിന്നെ പറവൂർകാരൻ ശശിക്ക് പൊന്നാനി താലൂക്കിൽ മാത്രം ഒതുങ്ങിക്കഴിയുന്ന ഒരു പാവം പൂതത്തെപ്പറ്റി ഒന്നുമറിഞ്ഞുകൂടാ. പൊന്നാനിക്കാർക്കു തന്നെ പൂതത്തിൻെറ ഉത്ഭവത്തെപ്പറ്റി ഒന്നുമറിഞ്ഞു കൂടാ. ഒരു കഥയും അതിനെ ചുറ്റി പ്രചരിച്ചിരുന്നില്ല. ഇടശ്ശേരി ചെയ്തതാകട്ടെ അധികം അറിയപ്പെടാതിരുന്ന ഒരു നാടൻകലയുടെ പ്രധാന നടിയായ പൂതത്തെ ചുറ്റി ഒരു മിത്ത് നെയ്തെടുത്ത് അതിന് ഒരു അസ്തിത്വമുണ്ടാക്കുകയായിരുന്നു. തെക്കൻമാർക്ക് ഈ പൂതത്തെപ്പറ്റി ഒന്നുമറിയില്ല. അവർക്ക് ഭൂതമേയുള്ളു. ഞാൻ കളിയായി ഡോ.രമേശിനോട് പറഞ്ഞു. നിങ്ങൾ തെക്കൻമാർ സാംസ്കാരികമായി ഞങ്ങളേക്കാൾ ഒരു പടി താഴെയാണ് നിൽക്കുന്നത്.

കോട്ടയത്തുകാരനായ ഡോക്ടർ ചൊടിക്കുമെന്നാണ് ഞാൻ കരുതിയത്. അദ്ദേഹം ചിരിച്ചു കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

ശരിയാണത്. ഞാൻ ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഒരു ലേഖനം തന്നെ എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ നാട്ടിലെ തെയ്യവും, പൂതം കളിയും ഒന്നും ഞങ്ങൾക്കറിയാൻ മേല.

അപ്പോൾ അതാണ് പ്രശ്നം. ഈ പൂതം കളിയെന്നാലെന്താണെന്ന് ശശിക്കറിയില്ല. അതിന്റെ അകമ്പടി വാദ്യം കേട്ടിട്ടില്ല, ചമയങ്ങൾ അറിയില്ല. പൂതപ്പാട്ട് സംഗീതാവിഷ്ക്കരണത്തിന് അതു വളരെ പ്രധാനമാണ്. ഡോ. രമേഷ് പക്ഷെ പൂതംകളി കണ്ടിട്ടുണ്ട്, അതിന്റെ വാദ്യവിശേഷങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. എം. ഗോവിന്ദന്റെ 'നോക്കുകുത്തിക്ക്' സംഗീതം കൊടുക്കുന്നതിനിടയിൽ അദ്ദേഹം ഇതെല്ലാം അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. പൂതത്തിന്റെ 'മിടിക്കും കരളിൻ താളക്കുത്തിനു' കൊടുത്ത തുടിയും 'തേങ്ങലിനൊത്ത കുഴൽവിളി'യും അദ്ദേഹം വായ കൊണ്ടുണ്ടാക്കി കാണിച്ചു തന്നു.

ശശിയെ ഞാൻ ഒന്നുകൂടി നിർബ്ബന്ധിക്കട്ടെ. ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു.

ഓരോ പ്രാവശ്യവും ശശി പറഞ്ഞു. എനിയ്ക്ക് പറ്റുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പക്ഷെ ഡോക്ടർ അത്ര എളുപ്പം വിട്ടുകൊടുക്കുന്ന പ്രകൃതക്കാരനായിരുന്നില്ല. വീണ്ടും വീണ്ടും നിർബ്ബന്ധിച്ചു. മാത്രമല്ല, അവർ തമ്മിലുള്ള സ്നേഹബന്ധം കാരണം പറ്റില്ലെന്നു തറപ്പിച്ചു പറയാനും ശശിക്ക് വിഷമമായിരുന്നു. അവസാനം ഒരു ദിവസം ഡോക്ടറുടെ ഫോൺ വന്നു.

ശശി സമ്മതിച്ചിരിക്കുന്നു. അടുത്ത ആഴ്ച ശശി തൃശൂരിൽ വരുന്നുണ്ട്. ഹരിക്കു വരാൻ പറ്റുമോ? അപ്പോൾ ഒരു ഏകദേശരൂപം കിട്ടും.

തൃശൂരിൽ ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ ഭാര്യയുടെയും മകളുടെയും ഒപ്പം ശശി വന്നു. ഒരു ഖദർ ജൂബ്ബയും പാന്റ്സും വേഷം. തോളിൽ തൂങ്ങുന്ന തുണിസഞ്ചി. ഒപ്പം ഡോ: രമേശുമുണ്ടായിരുന്നു.

ചായ കുടിച്ചശേഷം ശശി 'പൂതപ്പാട്ട്' പുസ്തകം തുറന്നു. ഞങ്ങൾ ശശിയുടെ മുമ്പിലിരുന്നു. അമ്മ, ഞാൻ, അനുജത്തി, ഗിരിജ, അനുജന്മാർ ഡോ. ദിവാകരൻ, അശോകൻ. അഞ്ചുജോടി കണ്ണുകൾ ശശിയെ ശത്രുതയോടെ നോക്കി ഇതാ ഒരാൾ അച്ഛന്റെ കവിത തൊട്ടുകളിക്കാൻ വന്നിരിക്കുന്നു! അങ്ങിനെ 'സംഗീത വിരോധികൾ' ആക്രമണത്തിനു തയ്യാറായിരിക്കെ ശശി പാടിത്തുടങ്ങി.

കേട്ടിട്ടില്ലേ തുടികൊട്ടും കലർ-
ന്നോട്ടു ചിലമ്പിൻ കലമ്പലുകൾ
അയ്യയ്യാ വരവമ്പിളി പൂങ്കുല
മെയ്യിലണിഞ്ഞ കരിമ്പൂതം.

പൂതത്തെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരണം തുടർന്നു. എവിടെ നിന്നാണീ പൂതം വരുന്നത്?

പറയന്റെ കുന്നിന്റെയങ്ങെച്ചെരിവിലെ -
പ്പാറക്കെട്ടിന്നടിയിൽ
കിളിവാതിലിൽ കൂടിത്തുറുകണ്ണും പായിച്ചു
പകലൊക്കെപ്പാർക്കുന്നു പൂതം

ശശിയുടെ സ്വരത്തിൽ ഉദ്വേഗമുണ്ട്, അപകടസൂചനയുണ്ട്. അത് നമുക്ക് എന്തെന്നില്ലാത്തൊരു ഉദ്വേഗം സൃഷ്ടിക്കുന്നു.

മകനെ തിരഞ്ഞുകൊണ്ട് നങ്ങേലിയുടെ യാത്ര. പിന്നെ പൂതവുമായുള്ള ഏറ്റുമുട്ടൽ. പൂതം പല അടവുകളും എടുക്കുന്നു. ആദ്യം പേടിപ്പിച്ചോടിക്കാൻ നോക്കി. അമ്മ പേടിക്കാതെ നിന്നു.

കാറ്റിൻ ചുഴലിയായ് ചെന്നു പൂതം
കുറ്റി കണക്കങ്ങു നിന്നാളമ്മ
കാട്ടുതീയായിട്ടും ചെന്നു പൂതം
കണ്ണീരാലൊക്കെ കെടുത്താളമ്മ
നരിയായും പുലിയായും ചെന്നു പൂതം
തരികെന്റെ കുഞ്ഞിനെയെന്നാളമ്മ.

ഇതുകൊണ്ടാന്നും വഴങ്ങുന്നില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ പൂതം മറ്റൊരടവെടുത്തു. പൊന്നും മണികളും കിഴികെട്ടി തന്നീടാം പുന്നാരമോനെ ഞാനെടുക്കട്ടെ എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനു മറുപടിയായി അമ്മ ചെയ്തത് സ്വന്തം കണ്ണുകൾ ചൂഴ്ന്നെടുത്ത് പൂതത്തിന് കൊടുക്കുകയാണ്. ഇതിലും വലിയതാണ് എന്റെ പൊന്നോമന, അതിനെ തരിക. ഇതെല്ലാം ശശി പാടുമ്പോൾ നമ്മുടെ കണ്ണുകൾ ഈറനാവുന്നു.

കണ്ണില്ലാതായപ്പോൾ തെച്ചിക്കോലു പറിച്ച് മന്ത്രം ജപിച്ച് വേറൊരു ഉണ്ണിയെ ഉണ്ടാക്കി, അമ്മയെ വഞ്ചിക്കാൻ പൂതം ശ്രമിച്ചു. അതാവട്ടെ ഒരവസാനത്തെ തിരിച്ചടിയിൽ കലാശിക്കുകയും ചെയ്തു. പൂതത്തിനു തോറ്റു മടങ്ങേണ്ടിവന്നു. അമ്മയുടെ ശക്തിക്കു മുമ്പിൽ നിസ്തേജയാവുന്ന പൂതം ഉണ്ണിയെ തിരിച്ചു കൊടുക്കുന്നു. അമ്മയുടെ കണ്ണുകൾ വീണ്ടും കാണാറായി.

അമ്മ മിഴിക്കും കണ്ണന്മുമ്പിലൊ-
രുണ്മയിൽ നിന്നു തിങ്കളൊളിപ്പൂ
പ്പുഞ്ചിരിപ്പെയ്തു കുളുർപ്പിച്ചും കൊ-
ണ്ടഞ്ചിത ശോഭം പൊന്നുണ്ണി

ആവൂ എന്ന് ദീർഘശ്വാസം വിടുന്നു. പിരിമുറുക്കം അയഞ്ഞുവന്നു. ഉണ്ണിയെ വേർപിരിയുമ്പോൾ പൂതത്തിനുള്ള സങ്കടം ശശിയുടെ ശബ്ദത്തിൽ വളരെ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തുന്നതായിരുന്നു. പൂതത്തിന്റെ തേങ്ങലുകൾ വളരെ ഭംഗിയായി ആവിഷ്ക്കരിച്ചു.

എല്ലാം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ശശി പറഞ്ഞു. വിചാരിച്ചമാതിരി ശരിയായിട്ടില്ല. കുറച്ചുകൂടി ശരിയാക്കാനുണ്ട്.

വളരെ വിനയശീലനാണ് ശശി. കാസറ്റിന്റെ കവറിൽ ചേർക്കാൻ ഒരു ഫോട്ടോ വേണമെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം തീരെ സമ്മതിച്ചില്ല.

അതു വേണ്ട. ഇടശ്ശേരിയുടെ ചിത്രത്തിന്റെ അടുത്തുവെക്കാൻ മാത്രം യോഗ്യതയൊന്നും എന്റെ ചിത്രത്തിനില്ല.

വാദ്യോപകരണങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കേണ്ടതും അത് സംവിധാനം ചെയ്ത് നടത്തേണ്ടതും ഡോ. രമേശിന്റെ ചുമതലയായിരുന്നു. ചെയ്യുന്നതെന്തും ആധികാരികവും ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തുന്നതുമാവണമെന്ന് നിഷ്ക്കർഷയുള്ള ആളാണ് ഡോക്ടർ. അദ്ദേഹം പി.കെ.എ. റഹിമിനെയും കൂട്ടി പൊന്നാനിവരെപോയി, പൂതം കെട്ടുന്ന ഒരു സഹോദരന്മാരെ കണ്ടുപിടിച്ചു. ബാലൻ വൈദ്യരും, നാരായണൻ വൈദ്യരും. ചെറുവായ്ക്കരക്കാരാണ്. അവർ തുടി കൊട്ടാറുമുണ്ട്. ചെണ്ട, വലൻതല, കുഴൽ മുതലായവ ഉപയോഗിക്കുന്ന ആൾക്കാരെ ഏലൂരിൽനിന്ന് ജ്യേഷ്ഠൻ സംഘടിപ്പിച്ചു. സതീശേട്ടനോട് എന്തുകാര്യം വേണമെങ്കിലും പറഞ്ഞോളു. അതു ശരിയാക്കും. അമ്പിളിമാമനെ പിടിച്ചു തരാൻ പറഞ്ഞാൽകൂടി മൂപ്പരതിനു ശ്രമിക്കും. പിന്നെ പറയുകയും ചെയ്യും. വെളുത്ത വാവുവരെ കാക്കാമോ, അപ്പോൾ അത് കുറച്ചുകൂടി അടുത്തു വരും. അപ്പോൾ പിടിച്ചു തരാം. ആശ ഒരിക്കലും വിടില്ല. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരത്ഭുത മനുഷ്യന് ഈ കാര്യം വളരെ നിസ്സാരമായിരുന്നു.

കവിതയുടെ അവതരണം ആധികാരികമാക്കാൻ സാഹിത്യസാംസ്കാരിക മേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന വളരെയധികം പേരുമായി ഡോ. രമേശ് സംസാരിച്ചു.

കാസറ്റിന്റെ ആദ്യത്തെ രണ്ടു മിനിറ്റുനേരം പൂതംകളി വാദ്യം ആണ് റെക്കോർഡ് ചെയ്തത്. വീട്ടിനു മുമ്പിൽ പൂതം വന്ന് കളിക്കുന്ന പ്രതീതി ഉണ്ടാക്കത്തക്ക വിധത്തിലാണതു സംവിധാനം ചെയ്തത്. തുടി, ചെണ്ട, വലൻതല, ഇലത്താളം, കുഴൽ എന്നിവയുടെ ശബ്ദത്തോടൊപ്പം അരമണിയുടെയും ചിലമ്പിന്റെയും ശബ്ദം കൂട്ടിച്ചേർത്തു. ശരിയ്ക്കും ഒരു പൂതം കളി കാണുന്ന പ്രതീതിയുണ്ടാക്കി. എങ്ങിനെയാണ് കുഴലിന്റെ ശബ്ദം വേണ്ടതെന്ന് കുഴൽ വിളിക്കുന്ന ആൾക്ക് ഡോക്ടർ രമേശ് വായകൊണ്ട് ശബ്ദമുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തു. തേങ്ങലിനൊത്ത കുഴൽവിളി യഥാതഥമാക്കാൻ അതു വളരെ സഹായകമായി.

കഷ്ടിച്ചു രണ്ടു മിനിറ്റു നീണ്ടുനിന്നതും ഒരു ഗ്രാമീണാന്തരീക്ഷം ഉണ്ടാക്കാൻ പര്യാപ്തവുമായ ഈ വാദ്യാഘോഷങ്ങൾ അകന്നകന്നു പോകുന്നതിനിടയിൽ ശശിയുടെ ശബ്ദം കേൾക്കുന്നു.

വിളക്കു വെച്ചു, സന്ധ്യാനാമവും കഴിഞ്ഞു ഉറക്കം തൂങ്ങിക്കൊണ്ട് ഗുണകോഷ്ഠവും ഉരുവിട്ടു. ഇനിയും ഉണ്ണാറായിട്ടില്ലല്ലോ. ഉറങ്ങണ്ട. പൂതത്തെപ്പറ്റി ഒരു പാട്ടു കേട്ടോളു.

കവിതയോടൊപ്പം വായിക്കാൻ ഒരു ഡോൽ ആണ് ആദ്യം ഉദ്ദേശിച്ചത്. കുഴപ്പക്കാരനല്ല നേരിയതായി ഒന്നു കൊട്ടിക്കൊടുത്താൽ മതി. ഡോക്ടർ രമേശു തന്നെ അത് പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്തു. കാര്യമായ അകമ്പടി പക്ഷെ ഉടുക്കായിരുന്നു. ഹണിയെന്ന ചെറുപ്പക്കാരനെ അതിനായി കണ്ടുപിടിച്ചു. അത് അവസാനനിമിഷത്തിലായിരുന്നു. പക്ഷെ വളരെ കുറച്ചു റിഹേഴ്സലുകൾ കൊണ്ടുമാത്രം ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ ശശിയുടെ സംഗീതം വളരെ വേഗം ഉൾക്കൊണ്ടു. ഫലം അത്ഭുതാവഹമായിരുന്നു. ശശിയുടെ ശബ്ദത്തിന്റെ ഗാംഭീരതയ്ക്ക് ഈ പ്രാചീനഉപകരണം മാറ്റുകൂട്ടി. പ്രാചീനമായ ഒരു കഥയ്ക്ക് ഉടുക്ക് നല്ല ഒരു പാശ്ചാത്തലമായിരുന്നു. പൂതങ്ങളും, പൊട്ടിച്ചൂട്ടുകളും, യക്ഷികളും വിഹരിക്കുന്ന അഭൗമമായ ഒരു ലോകത്തേക്ക് അനിയന്ത്രിതമെന്ന് തോന്നിക്കുന്ന ഈ ഡുംകാരം നമ്മെ നയിച്ചു.

നിശ്ശൂന്യത നടമാടും പാതിരതൻ മച്ചുകളിൽ
നിരനിരയായ് കത്തിക്കും മായാദീപം

എന്നു തുടങ്ങുന്ന വരികൾക്കിടയിൽ ഉടുക്കും, ഡോലും കുഴിത്താളവും ഇല്ല. പശ്ചാത്തലം നിശ്ശബ്ദം. അതിനിടയിൽ വളരെ ചെറുതായി ചിലമ്പിന്റെയും അരമണിയുടെയും ശബ്ദം മാത്രം കൊടുത്തു. ആൾപാർപ്പില്ലാത്ത ഏതോ പ്രാചീനമായൊരു പടുകൂറ്റൻ കെട്ടിടത്തിന്റെ അകത്തളങ്ങളിൽ നിന്നു കേൾക്കുന്ന പോലെ.

കവിതയുടെ അവസാനം കേട്ടിട്ടില്ലേ തുടികൊട്ടും കലർന്നോട്ടു ചിലമ്പിൻ കലമ്പലുകൾ എന്ന വരികൾ അവസാനിയ്ക്കുമ്പോഴേയ്ക്കും മറ്റു വാദ്യഘോഷങ്ങൾ വീണ്ടും കൂട്ടിച്ചേർത്തു. പിന്നെ കുറച്ചു സമയം പൂതംകളി വാദ്യം ഇതിന് അനുബന്ധമായി തുടർന്നു. തുടക്കത്തിലും അവസാനത്തിലും ചേർത്തകാരണം ഈ വാദ്യവിശേഷം കവിത ചൊല്ലുമ്പോഴൊക്കെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്ന തോന്നൽ അനുവാചകരിൽ ഉളവാക്കുന്നു.

റെക്കോർഡിംഗ് കഴിഞ്ഞ് ടേപ്പ് വെച്ച് കേട്ടപ്പോൾ ഞങ്ങൾ ആഹ്ലാദഭരിതരായി. ഉദ്ദേശിച്ചതിലുമധികം നന്നായിരിക്കുന്നു.

വളരെയധികം പേർ ഈ സംരംഭത്തിന്റെ അണിയറിയിൽ പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ പല വിഭാഗക്കാരും പെടും, സാഹിത്യകാരന്മാർ, അദ്ധ്യാപകർ തുടങ്ങി ജീവിതത്തിന്റെ പല തുറകളിൽ പെട്ടവർ. അവർക്കെല്ലാം പൊതുവായ ഒരു താൽപര്യമാണുണ്ടായിരുന്നത്. ഇടശ്ശേരിക്കവിതയോടുള്ള സ്നേഹാദരങ്ങൾ. അതുകൊണ്ട് ഇടശ്ശേരിക്കവിതയുടെ ആത്മാവിന് ഒരു പോറലെങ്കിലും ഏൽപിക്കുന്നത് അവർ സഹിക്കില്ല. അവരെല്ലാം നിസ്സാർത്ഥ സേവനമാണ് അനുഷ്ഠിച്ചത്. യാത്രക്കൂലി കൂടി സ്വന്തം പോക്കറ്റിൽ നിന്നെടുത്താണ് പലരും ഈ സംരംഭത്തിന്റെ വിജയത്തിനായി ശ്രമിച്ചിരുന്നത്. എല്ലാം കഴിഞ്ഞ് ഒരു നന്ദി എന്ന വാക്കുകൂടി ആർക്കും ആരോടും പറയാൻ വയ്യാത്ത സ്ഥിതിയായി. ആര് ആർക്കു നന്ദിപറയും?

ശ്രീ എം. ഗോവിന്ദന് ഞാൻ പൂതപ്പാട്ട് കേൾപ്പിച്ചു കൊടുത്തു. ഒരു മണിക്കൂർ നേരം ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം അതു കേട്ടശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

ഇടശ്ശേരിയുടെ പൂതപ്പാട്ടിന്റെ പലപുതിയ മാനങ്ങളും പുറത്തുവരുന്നത് ഇപ്പോഴാണ്. വായിക്കുമ്പോൾ നമ്മൾ ശ്രദ്ധിക്കാത്ത പല വാക്കുകളും പ്രയോഗങ്ങളും ഭാവങ്ങളും നമ്മൾ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതും പല പുതിയ അനുഭൂതികളും നമുക്കുണ്ടാവുന്നതും ശശിയെപ്പോലെ ഒരാൾ പാടികേൾപ്പിക്കുമ്പോഴാണ്. പൂതപ്പാട്ട് തികച്ചും ശ്രേഷ്ഠമായ ഒരു കവിത തന്നെയാണ്.

പ്രൊഫസ്സർ എം. കെ. സാനു പറഞ്ഞു. 'സംഗീതത്തെപ്പറ്റി വളരെ അറിവുണ്ടെന്ന് ഞാൻ ഭാവിക്കുന്നില്ല. പക്ഷെ പൂതപ്പാട്ടിലെ കവിതാംശം സംഗീതാവിഷ്ക്കരണത്തിൽ എവിടെയെങ്കിലും നഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ അതു കണ്ടുപിടിക്കും. ശശിധരൻമാഷുടെ സംഗീതാവിഷ്ക്കരണത്തിൽ കവിതയ്ക്ക് ഒരു പോറൽ പോലുമേറ്റിട്ടില്ല, എന്നു മാത്രമല്ല ഇതു വീണ്ടും വീണ്ടും കേൾക്കാനുള്ള താൽപര്യം വളർത്തും വിധം നന്നായിട്ടുമുണ്ട്.' അദ്ദേഹം തുടർന്നു.

'ഇടശ്ശേരിക്കവിതയുടെ ഒരു സവിശേഷതയെന്താണെന്നാൽ അത് വീണ്ടും വീണ്ടും വായിക്കുമ്പോൾ നമുക്ക് പുതിയ അർത്ഥങ്ങളും പുതിയ ഭാവങ്ങളും നൽകി നമ്മെ സംവേദനത്തിന്റെയും അവബോധത്തിന്റെയും പല പുതിയ മേഖലകളിലേക്കുയർത്തി ക്കൊണ്ടു വരുന്നു. ഈ സംഗീതാവിഷ്ക്കരണം കാസറ്റിലാക്കിയത് ഞാൻ വളരെയധികം പ്രാവശ്യം കേട്ടു. ഇടശ്ശേരിക്കവിതപോലെ തന്നെ അതിന്റെ സംഗീതവും കേൾക്കുംതോറും നമുക്ക് കൂടുതൽ കൂടുതൽ ഇഷ്ടമായിവരുന്നു.'

കേൾപ്പിച്ചു കൊടുത്തവരുടെയെല്ലാം അഭിപ്രായം ഇതുതന്നെയായിരുന്നു. അവരിൽ സി. രാധാകൃഷ്ണൻ, പ്രൊഫസ്സർ എം. തോമസ്സ് മാത്യു, സേതു എന്നിവർപെടും. പൂതപ്പാട്ടിന്റെ സംഗീതാവിഷ്ക്കരണത്തിനു പിന്നിൽ പ്രവർത്തിച്ച എല്ലാ സഹൃദയർക്കും സംതൃപ്തി നൽകുന്നതായിരുന്നു ഈ അഭിപ്രായങ്ങൾ.

കലാകൗമുദി, ജനുവരി 26, 1986

back to index

എന്റെ മാത്രം അച്ഛൻ
മലയാള മനോരമ
ഞായറാഴ്ച 10.10.2004

എന്റെ മാത്രം അച്ഛൻ

ഇല്ല, അച്ഛനെ ഞാൻ ആരുമായും പങ്കുവെയ്ക്കാൻ സമ്മതിക്കില്ല. സഹോദരങ്ങളോടുകൂടിയും. ഇതു ഞാൻ വളരെ കുട്ടിക്കാലത്ത് തീർച്ചയാക്കിയതാണ്. പക്ഷേ ഞാൻ മാത്രം തീർച്ചയാക്കിയാൽ പോരല്ലോ. ഈരണ്ടു കൊല്ലം കൂടുമ്പോൾ അമ്മയുടെ അമ്മിഞ്ഞയിൽ കുത്തകാവകാശം സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ട് എനിക്കു താഴെ കടന്നുവരുന്ന സഹോദരങ്ങളെ കാണുമ്പോൾ മനസ്സിലാകുന്നു എന്റെ തീരുമാനം വിലപ്പോവില്ലെന്ന്. എന്റെ കുറുമ്പിനു കാരണമതാണെന്നു തോന്നുന്നു. അച്ഛന് എല്ലാ മക്കളും ഒരുപോലെയായിരുന്നു. ഓരോ മക്കളോടു ചോദിച്ചാലും അവർ പറയും 'എന്നെയായിരുന്നു അച്ഛന് കൂടുതൽ ഇഷ്ടം.' ഇത് അസാമാന്യമായ ഒരു കഴിവാണ്. സ്നേഹം പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ അച്ഛൻ പക്ഷെ പിന്നിലായിരുന്നു. വളരെ കുട്ടിക്കാലത്തു മാത്രമേ ലാളനയേറ്റ ഓർമ്മയുള്ളൂ. ഒരു രണ്ടോ മൂന്നോ വയസ്സുവരെ. അതിനുശേഷം അച്ഛന്റെ സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങൾ പ്രകടനാത്മകതയിൽനിന്ന് ഉൾവലിയുകയും മനസ്സിന്റെ, എളുപ്പം എടുക്കാൻ പറ്റുന്ന ഏതോ കോണിൽ നിതാന്ത ജാഗ്രത പുലർത്തിക്കൊണ്ട് താമസമാക്കുകയും ചെയ്തു. അച്ഛൻ ഒന്നും രണ്ടും വയസ്സുള്ള മക്കളെ എടുത്ത് കൊഞ്ചിക്കുമ്പോൾ മുതിർന്നവർ അല്പം അസൂയയോടെ നോക്കിനിൽക്കും. പക്ഷേ അവർക്കറിയാം അവരുടെ പങ്ക് നേരത്തെ കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു എന്ന്. പെൺമക്കളെ മാത്രം കുറച്ച് കൂടുതൽ (ആവശ്യത്തിലധികമെന്ന് ഞങ്ങൾ ആൺമക്കൾ പറയും) കൊഞ്ചിക്കാറുണ്ട്. ഏറ്റവും താഴെയുള്ള ഉഷ കൊഞ്ചുന്ന കാര്യത്തിൽ മിടുക്കിയായിരുന്നു. അവൾ അച്ഛന്റെ അടുത്തേയ്ക്ക് പോകുന്നതു കണ്ടാൽ അവളുടെ തൊട്ടു മീതെയുള്ള അശോകനും ദിവാകരനും പറയും. 'ഇതാ പെണ്ണ് ചുണ്ട് കൂർപ്പിച്ച് ചെല്ലുണ്ണ്ട്'. ഞാൻ ജോലിയായി കൽക്കത്തയിൽ പോയി ലീവിൽ വരുമ്പോൾ അവളുടെ കൊഞ്ചലുകൾ കാണാറുണ്ട്. അന്നവൾക്ക് അഞ്ചെട്ടു വയസ്സു പ്രായമായിട്ടുണ്ടാവും. ഏട്ടന്മാരുമായി അടികൂടി കരഞ്ഞുകൊണ്ട് അച്ഛന്റെ അടുത്തേയ്ക്കോടും. അച്ഛൻ അവളെ എടുത്ത് നടന്ന് ആശ്വസിപ്പിക്കും. ഞാൻ പറയും. 'അച്ഛാ, അവളുടെ കാൽ നിലത്തു മുട്ടുന്നു.' തനിക്കുശേഷം വീട്ടിൽ കുറേക്കാലത്തേയ്ക്ക് കുട്ടികളൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല എന്ന കാര്യം അവൾ ശരിക്കും മുതലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഉഷയ്ക്കുശേഷം അച്ഛൻ ഇത്രയധികം വാത്സല്യം ചൊരിഞ്ഞിരുന്നത് എന്റെ നേരെ താഴെയുള്ള അനുജത്തി ഗിരിജയുടെ മക്കളോടാണ്. പ്രസവത്തിന് അമ്മയുടെ അടുത്തെത്തുന്ന അവൾ, മക്കൾക്ക് ഏതാനും മാസം പ്രായമാവുമ്പോൾ അവരെയും പെറുക്കി ഭർത്താവിന്റെ അടുത്തേയ്ക്കു തിരിച്ചുപോകുമ്പോൾ അച്ഛന് വളരെയധികം വിഷമമുണ്ടാകാറുണ്ട്. 'ഇനി വരട്ടെ' എന്ന ശുണ്ഠി പിടിച്ചെഴുതിയ കവിത ഈ ശൂന്യതാബോധത്തെപ്പറ്റിയാണ്.

എന്റെ ഏറ്റവും പഴയ ഓർമ്മ മടിയിലിരുന്ന് അച്ഛൻ എഴുതുന്നത് നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നതാണ്. രണ്ടോ മൂന്നോ വയസ്സേ ആയിട്ടുണ്ടാവൂ. വായുവിൽ കവിതയും ബീഡിപ്പുകയുടെ മണവുമുണ്ടാവും. അച്ഛൻ എഴുതുമ്പോൾ കാൽ വിറപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. രസമുള്ള ആ ചലനവും അന്തരീക്ഷവും ആസ്വദിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഇരിക്കും. മേശവിളക്കിന്റെ തെളിഞ്ഞ വെളിച്ചത്തിലിരുന്ന് അച്ഛൻ എഴുതും. ഇടയ്ക്ക് ഉറങ്ങിപ്പോയ എന്നെ 'ജാനൂ, ഇവനെ കൊണ്ടുപോയി കിടത്തു' എന്നു പറഞ്ഞ് അമ്മയെ ഏല്പിച്ച് എഴുത്ത് തുടർന്നിട്ടുണ്ടാവും. രാവിലെ എഴുന്നേറ്റ് ഉമ്മറത്തു വന്നു നോക്കിയാൽ അച്ഛന്റെ മേശക്കുചുറ്റും ചിതറിക്കിടക്കുന്ന കടലാസ്സു കഷ്ണങ്ങൾ കാണാം. ഒരു കവിത ജനിച്ചിരിക്കും. അമ്മയെപ്പറ്റി നാല്പത്തിയാറിൽ എഴുതിയ 'ഗൃഹച്ഛിദ്രം' എന്ന കവിതയാവാനാണ് സാദ്ധ്യത.

മുതിർന്ന ശേഷം അച്ഛൻ കവിതയെഴുതുകയാണെന്നു കണ്ടാൽ ഞങ്ങൾ ശബ്ദമുണ്ടാക്കാറില്ല. സാധാരണ ഉണ്ടാകാറുള്ള ബഹളങ്ങളൊന്നും അപ്പോഴുണ്ടാവില്ല. എന്ത് ചെറിയ ശബ്ദവും അപ്പോൾ അച്ഛനെ അലോസരപ്പെടുത്തും. എന്തുകൊണ്ടോ അച്ഛന്റെ കവിതയെഴുത്ത് വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒന്നാണെന്ന് കുട്ടികൾക്ക് വളരെ ചെറുപ്പത്തിലേ മനസ്സിലായിരുന്നു. ഏറ്റവും താഴെയുള്ളവരെ മുതിർന്നവർ പുറത്തേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി ഒപ്പം കളിക്കാൻ ചേർക്കും. അച്ഛൻ പുത്തില്ലത്തെ തെക്കെ മുറിയിൽ ഒരു മൂലയിലിട്ട മേശയ്ക്കു മുമ്പിലിരുന്നുകൊണ്ട് എഴുതുന്നുണ്ടാവും.

ക്രമേണ അച്ഛൻ അപ്രാപ്യനായി വരുന്ന തോന്നൽ ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായി. അച്ഛനെ നാട്ടുകാർക്ക് കൂടുതൽ കൂടുതൽ ആവശ്യം വരികയും അച്ഛന് ഞങ്ങളോടൊപ്പം ചെലവാക്കാനുള്ള സമയം കുറഞ്ഞു വരികയും ചെയ്തു. ഇത് എന്നെ പ്രത്യേകിച്ചും വിഷമിപ്പിച്ചിരുന്നു. 'പ്രാകൃതനായ തോട്ടക്കാരൻ' എന്ന കഥയെഴുതുമ്പോൾ അച്ഛന്റെ ഈ പ്രത്യേക സ്ഥിതിവിശേഷം അബോധപൂർവ്വമായെങ്കിലും എന്നെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ടാകണം. ഇടിയും മഴയുള്ള എത്രയോ

സന്ധ്യകളിൽ അച്ഛന്റെ വരവും പ്രതീക്ഷിച്ച് പടിക്കലേയ്ക്കു നോക്കി ടെൻഷനോടെ ഇരിക്കാറുള്ളത് ഇപ്പോഴും ഓർമ്മ വരുന്നു. മഴക്കാലത്ത് അപകടമരണങ്ങളെപ്പറ്റിയും വെള്ളപ്പൊക്കത്തിന്റെ കെടുതികളെക്കുറിച്ചും പേടിപ്പിക്കുന്ന വാർത്തകൾ പുറത്തുപോയി വരുന്നവരിൽനിന്നും കിട്ടും. അച്ഛന് എന്തെങ്കിലും പറ്റുമോ എന്ന ഭയമുണ്ടായിരുന്നു എനിക്ക്. അച്ഛൻ രാത്രി വീട്ടിലെത്തിയാൽ മാത്രമേ സമാധാനമാവാറുള്ളൂ.

വേനലവധിയിൽ ഞങ്ങൾ, കുറച്ചു മുതിർന്ന കുട്ടികൾ കോഴിക്കോട് പി.സി.മ്മാവന്റെ അടുത്തും പൂനൂരിൽ അമ്മാവന്റെ അടുത്തും പോകാറുണ്ട്. ഗിരിജയും ഉണ്ണിയും മധുവും അമ്മയുടെ അടുത്തുനിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കാറായിട്ടില്ല. ഞാനും സതീശേട്ടനും കൂടിയാണ് പോകാറ്. ആരെങ്കിലും കോഴിക്കോടുവരെ കൊണ്ടുപോയാക്കും. ഞങ്ങളുടെ ജ്യേഷ്ഠനെപ്പോലെയായിരുന്ന കടവനാട് കുട്ടികൃഷ്ണന് അന്ന് കോഴിക്കോടായിരുന്നു ജോലി. ഒന്നു രണ്ടു പ്രാവശ്യം അദ്ദേഹമാണ് കൊണ്ടുപോയാക്കിയത്. ചിലപ്പോൾ പി.സി.മ്മാവന്റെ ഒപ്പം പോകും. ഒരിക്കൽ അവധി കഴിഞ്ഞ് തിരിച്ചു വരുമ്പോൾ വണ്ടിയിൽ വച്ച് ഒരു ഭിക്ഷക്കാരനെ കണ്ടു. അയാൾ നിലത്ത് ഒരിടത്ത് എന്തോ ആലോചിച്ചുകൊണ്ട് ഇരിക്കയാണ്. കീറിയ വസ്ത്രങ്ങൾ, ദേഹമാസകലം ചെളിയും മണ്ണും. ആയാളുടെ മുഖത്ത് നോക്കിയപ്പോൾ എനിക്ക് ഞെട്ടലുണ്ടായി. അച്ഛന്റെ നല്ല ഛായ. അത് അച്ഛനായിരിക്കുമോ? നോക്കുംതോറും ആ സംശയം ഉറച്ചുവന്നു. മനസ്സ് അസ്വസ്ഥമായി. തൊട്ടടുത്തിരുന്ന സതീശേട്ടന് അതു മനസ്സിലായില്ലെന്നത് എന്നെ അദ്ഭുതപ്പെടുത്തി. എനിക്ക് ഇരിക്കപ്പൊറുതിയില്ലാതായി. ഒരു മാസംകൊണ്ട് അച്ഛന് ഇങ്ങിനെ ഒരവസ്ഥ വന്നുവല്ലോ. എന്തിനു പറയുന്നു, വീട്ടിലെത്തി അച്ഛനെ കണ്ടപ്പോഴുണ്ടായ സന്തോഷം ജീവിതത്തിൽ അധികമൊന്നും അനുഭവിച്ചിട്ടില്ല. അന്നെനിയ്ക്ക് ആറോ എഴോ വയസ്സേ കാണൂ. ഇപ്പോഴും അതോർക്കുമ്പോൾ എന്റെ വിഡ്ഢിത്തമോർത്ത് ചിരിക്കാനല്ല തോന്നുന്നത്.

അച്ഛന് സാമ്പത്തികമായി വളരെ പ്രശ്നങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. എട്ടു മക്കളെ പോറ്റിയുണ്ടാക്കുക എളുപ്പമുള്ള കാര്യമായിരുന്നില്ല. കുടുതൽ സമയം ജോലിയെടുക്കേണ്ടി വന്നു. ഒപ്പം തന്നെ കലാസമിതി പ്രവർത്തനങ്ങളും. അച്ഛൻ കോടതിയിൽ നിന്ന് വരുന്നതും കാത്ത് ഒരു പറ്റം സഹൃദയർ കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയുടെ വരാന്തയിൽ കാത്തിരിക്കുന്നുണ്ടാവും. അവരെ നിരാശരാക്കാൻ വയ്യ. നാടക റിഹേഴ്സലുകൾ ഉണ്ടാവും. അച്ഛന്റെ എല്ലാ നാടകങ്ങളും അവതരിപ്പിച്ചിരുന്നത് ഈ സുഹൃദ്സംഘമായിരുന്നു. പൊതുപ്രവർത്തനം പോക്കറ്റ് കാലിയാക്കുന്ന പരിപാടിയായിരുന്നു. ഓരോ സമ്മേളനവും നാടകോത്സവവും കഴിഞ്ഞാലും കുറേ നഷ്ടങ്ങളുണ്ടാവും. സഹപ്രവർത്തകരുടെ കാര്യവും തഥൈവ. ഒരിക്കൽ എ.വി. ഹൈസ്കൂളിൽ വച്ച് ഒരു നാടകോത്സവം അരങ്ങേറി. ടിക്കറ്റുവച്ചായിരുന്നു പ്രവേശനം. അച്ഛന്റെ സ്വഭാവമറിയാമായിരുന്ന സ്നേഹിതൻ വള്ളത്തോൾ ബാലചന്ദ്രമേനോൻ മാസ്റ്റർ(എ.വി. ഹൈസ്കൂൾ) പണത്തിന്റെ കാര്യങ്ങൾ മുഴുവൻ ഏറ്റെടുത്തു. അദ്ദേഹം പണത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ വളരെ കണിശമുള്ള ആളായിരുന്നു. ഒരു പൈസ കിട്ടിയാലും ചെലവാക്കിയാലും കണക്കുവയ്ക്കും. നാടകത്തിനു തൊട്ടുമുമ്പ് അച്ഛന്റെ ഒരു മരുമകൻ കുറ്റിപ്പുറത്തുനിന്ന് വന്ന് നാടകം കാണണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. അച്ഛൻ ഉടനെ പോക്കറ്റിൽനിന്ന് പണമെടുത്ത് മുമ്പിലിരിക്കുന്ന ബാലചന്ദ്രമേനോൻ മാസ്റ്ററുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്ത് ടിക്കറ്റ് ആവശ്യപ്പെട്ടു. മാസ്റ്റർ ഒന്നും പറയാതെ ടിക്കറ്റ് മുറിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. മാസ്റ്റർക്ക് വേണമെങ്കിൽ പറയാമായിരുന്നു, സ്വന്തം ആളല്ലെ ടിക്കറ്റില്ലാതെ അകത്തു കയറി ഇരുന്നോട്ടെ എന്ന്. ഒരു തെറ്റ് കൂടുതൽ തെറ്റുകൾക്ക് കടന്നുവരാനുള്ള വാതിൽ തുറക്കുമെന്ന് അച്ഛനെപ്പോലെ നന്നായി അറിയാവുന്ന ധർമ്മിഷ്ഠനായ ബാലചന്ദ്രമേനോൻ മാസ്റ്റർ പണം വാങ്ങി ടിക്കറ്റു മുറിച്ചുകൊടുത്തു. നാടകോത്സവം കഴിഞ്ഞ ശേഷം അച്ഛൻ പറയുകയുണ്ടായി, കയ്യിൽനിന്ന് പണം നഷ്ടമാവാതെ ജീവിതത്തിൽ ആദ്യമായി ഒരു പരിപാടി നടത്തിയത് ബാലചന്ദ്രമേനോൻ മാസ്റ്റർ കാരണമാണെന്ന്.

അധാർമ്മികമായ ഒന്നും ചെയ്തുപോകരുത് എന്ന നിർബ്ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു അച്ഛന്. വളരെക്കാലം മുമ്പാണ്, ഒരിക്കൽ കോഴിക്കോട്ടുനിന്ന് തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ പ്ലാറ്റുഫോമിൽ വണ്ടി പോകാൻ തയ്യാറായി നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ടിക്കറ്റെടുക്കാൻ സമയമില്ല. അന്ന് വളരെ കുറച്ചു വണ്ടികളെ ഉള്ളു. അടുത്ത വണ്ടിക്ക് കാത്തുനിന്നാൽ മണിക്കൂറുകൾതന്നെ പോകും. കുറ്റിപ്പുറത്ത് ഇറങ്ങി സ്റ്റേഷൻ മാസ്റ്ററോടൊ ടി.ടി.യാറിനോടൊ പറഞ്ഞ് യാത്രാക്കൂലി കൊടുക്കാമെന്നു കരുതി വണ്ടിയിൽ കയറി. അച്ഛന് നല്ല ഭയമുണ്ടായിരുന്നു. കുറ്റിപ്പുറത്തെത്തിയപ്പോൾ പ്ലാറ്റുഫോമിനു പുറത്തേയ്ക്കുള്ള വാതിലിന്നരികിൽ, യാത്രക്കാരുടെ തിരക്ക് കഴിയാൻ അച്ഛൻ കാത്തുനിന്നു. കുറ്റിപ്പുറത്തുകാരനായ അച്ഛന് ആ വാതിലിലൂടെയല്ലാതെ പുറത്തു കടക്കാനുള്ള വഴികൾ അറിഞ്ഞിരിക്കണം. അതു ശരിയല്ലല്ലോ. തിരക്കൊഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം ടി.ടി.യാറിനെ സമീപിച്ചു പറഞ്ഞു. 'നോക്കു ഞാൻ കോഴിക്കോട്ടുനിന്ന് വരാണ്.

ടിക്കറ്റെടുത്തിട്ടില്ല.' ടി.ടി.യാർ മറുപടിയൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. അച്ഛൻ വീണ്ടും വീണ്ടും തന്റെ പ്രസ്താവന ആവർത്തിച്ചു. ടി.ടി.യാർ മറുപടിയൊന്നും പറയുന്നില്ല. നാലാമത്തെ തവണ അച്ഛനതു പറഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. 'നിങ്ങൾ ടിക്കറ്റെടുത്തിട്ടില്ല ശരി, അതിനു ഞാനെന്തു വേണം? അങ്ങട്ട് പൊയ്ക്കൂടെ?' അതും പറഞ്ഞ് ടി.ടി.യാർ പരിശോധന മതിയാക്കി ഓഫീസിലേയ്ക്കു നടന്നു. മുമ്പിൽ പ്രതിബന്ധമൊന്നുമില്ലാതെ ഒഴിഞ്ഞുകിടന്ന കൂറ്റൻ വാതിൽ അച്ഛനിൽ എന്തൊക്കെ വികാരങ്ങളാണുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടാവുക?

അച്ഛന്റെ മക്കളെല്ലാം അഞ്ചാം വയസ്സിൽ പൊന്നാനി ന്യൂ എൽ.പി. സ്കൂളിൽ ചേരുകയും അഞ്ചാം ക്ലാസ്സു കഴിഞ്ഞാൽ സ്വാഭാവികമായും തൊട്ടടുത്തുള്ള എ.വി. ഹൈസ്കൂളിൽ ചേർന്ന് പഠിത്തം തുടരുകയും ചെയ്തവരാണ്. ഇത് സതീശേട്ടൻതൊട്ട് ഉഷവരെ വളരെ കണിശമായി കൊണ്ടുനടന്നിട്ടുള്ളതാണ്. രാവിലെ സ്കൂളിൽ പോയി വൈകുന്നേരം തിരിച്ചെത്തുന്നതുവരെ അവർ ഗുരുനാഥന്മാരുടെ അടുത്ത് സുരക്ഷിതരാണെന്ന വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു അച്ഛന്. പകൽ മുഴുവൻ മനസ്സമാധാനത്തോടെ ഓഫീസിലിരുന്ന് ജോലിയെടുക്കാൻ ആ വിശ്വാസം അദ്ദേഹത്തെ സഹായിച്ചു. അച്ഛനമ്മമാർ കഴിഞ്ഞാൽ ഏറ്റവും അധികം ബഹുമാനിക്കേണ്ടതും സ്നേഹിക്കേണ്ടതും ഗുരുനാഥനെയാണെന്നദ്ദേഹം ഉപദേശിച്ചിരുന്നു. ഗുരുനാഥൻ അമ്മയെപ്പോലെയാണെന്ന് 'ചൂരലിന്റെ മുമ്പിൽ' എന്ന കവിതയിൽ അദ്ദേഹം പറയുന്നു.

'ജിജ്ഞാസാപൂർണ്ണമാം മുഖങ്ങൾക്കെതിർനിന്നു
വിജ്ഞാനം വാരിക്കോരിക്കൊടുക്കാൻ കഴിയുമ്പോൾ
ചുരന്ന മുല ചോരിവായിൽച്ചേർത്തെല്ലാം മറ-
ന്നിരിക്കും പെറ്റമ്മയെ തോൽപ്പിപ്പൂ ഗുരുനാഥൻ.'

പെറ്റമ്മ കുഞ്ഞിന് മുലകൊടുക്കുന്നപോലെയാണ് ഗുരുനാഥൻ ശിഷ്യന്മാർക്ക് വിജ്ഞാനം കോരിക്കൊടുക്കുന്നത് എന്നാണ് അച്ഛൻ പറയുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഗുരുനാഥനെ ധിക്കരിക്കുന്ന ഒരു കാര്യവും അച്ഛൻ സഹിച്ചിരുന്നില്ല. എന്റെ കുറുമ്പിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുവല്ലൊ. ഞാനൊരിക്കൽ എന്റെ അദ്ധ്യാപകന്റെ അടുത്ത് കുറുമ്പു കാട്ടി, ഒപ്പം ധിക്കാരവും. സിക്സ്ത് ഫോമിൽ ഞങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ താല്പര്യമുള്ള നാലഞ്ചു പേരാണ് ഏറ്റവും മുമ്പിലുള്ള ബഞ്ചിലിരുന്നത്. നന്നായി കവിതയെഴുതിയിരുന്ന എ.കെ. വേണുഗോപാൽ, സേതുമാധവൻ, ടി. ഗോപാലക്കുറുപ്പിന്റെ മകൻ രാജു, കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ (അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ തൃശ്ശൂരിൽ ഡോക്ടറായി പ്രാക്ടീസു ചെയ്യുന്നു). ഞങ്ങൾ ക്ലാസ്സ് മാസികയിറക്കാറുണ്ട്. മാതൃഭൂമിയിൽ അക്കാലത്താണ് പിസിമ്മാവന്റെ (ഉറൂബ്) 'സുന്ദരികളും സുന്ദരന്മാരും' എന്ന നോവൽ തുടർച്ചയായി വന്നിരുന്നത്. ഓരോ ആഴ്ചയും വരുന്ന അദ്ധ്യായങ്ങൾ ഞങ്ങൾ താല്പര്യത്തോടെ വായിക്കുകയും അതിനെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇംഗ്ലീഷ് ക്ലാസ്സെടുക്കുന്ന പി. കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്റർ (അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ ഇടശ്ശേരി സ്മാരകസമിതിയുടെ സെക്രട്ടറിയാണ്) ഞങ്ങളുടെ സംസാരം കണ്ടുപിടിച്ചു, അതു നിർത്താൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഒന്നു രണ്ടു താക്കീതുകൾകൊണ്ട് ഫലമുണ്ടായില്ലെന്നു കണ്ട മാസ്റ്റർ സംസാരത്തിന്റെ ഉറവിടം ഞാനാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി എന്നോട് മറ്റൊരു സീറ്റിൽ പോയി ഇരിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതാകട്ടെ പെൺകുട്ടികളുടെ ബെഞ്ചുകളുടെ തൊട്ടടുത്തായിരുന്നു. ഞാനത് ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. എനിക്ക് അന്നും ഇന്നും പെൺകുട്ടികളുടെ അടുത്തിരിക്കുന്നത് ഇഷ്ടമായിരുന്നില്ല. (നിങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചാലും ശരി, ഇല്ലെങ്കിലും ശരി.) അപ്പോഴാണ് ഞാൻ കുറുമ്പു കാണിക്കാൻ തുടങ്ങിയത്. മാസ്റ്റർ ക്ലാസ്സിലേയ്ക്കു കടന്നാൽ മാത്രം ഞാൻ ആദ്യമിരുന്ന സീറ്റിൽനിന്ന് എഴുന്നേറ്റ് പുസ്തകങ്ങളുമായി പുതിയ സീറ്റിലേയ്ക്ക് പോകും. ശരിക്കും മാസ്റ്ററെ ധിക്കരിക്കൽതന്നെയായിരുന്നു എന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. ഒന്നു രണ്ടു ദിവസം മാസ്റ്റർ അതു സഹിച്ചു, പിന്നെയും ഞാനതു തുടർന്നപ്പോൾ എന്നെ ക്ലാസ്സിൽനിന്നു പുറത്താക്കി. അച്ഛനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടു വന്നിട്ടു ക്ലാസ്സിൽ കയറിയാൽ മതിയെന്നും പറഞ്ഞു. ഞാൻ വിഷമത്തിലായി. അച്ഛനോട് പറയാതിരിക്കാൻ വയ്യാത്തൊരവസ്ഥ. ഞാൻ കാര്യങ്ങൾ മുഴുവൻ അച്ഛനോട് പറഞ്ഞു. എനിക്ക് കരച്ചിൽ വരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മുഴുവൻ കേട്ടശേഷം അച്ഛൻ പറഞ്ഞു. 'നീ ചെയ്തത് തെറ്റുതന്നെയാണ്. എന്തു വിഷയത്തെപ്പറ്റിയാലും ശരി, അദ്ധ്യാപകൻ ക്ലാസ്സെടുക്കുമ്പോൾ സംസാരിക്കുന്നത് കുറ്റകരമാണ്. അതിനു ശേഷം നീ അദ്ദേഹത്തെ ധിക്കരിച്ചതാകട്ടെ പൊറുക്കാനാവാത്ത അപരാധവും. നീ രാവിലെത്തന്നെ പോയി മാസ്റ്ററെ കണ്ട് മാപ്പു പറയണം, ഇനി ഈ തെറ്റ് ആവർത്തിക്കില്ലെന്നു ഉറപ്പു കൊടുക്കണം.' ഞാൻ അങ്ങിനെ ചെയ്തു, കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്റർ സുമനസ്സോടെ എനിക്കു മാപ്പു തരികയും ചെയ്തു, ഒരു കറയും ബാക്കിവയ്ക്കാതെത്തന്നെ. സ്കൂളിൽ വച്ച് എനിക്ക് ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ട മൂന്നദ്ധ്യാപകരിൽ ഒരാളായി മാസ്റ്റർ തുടരുകയും ചെയ്തു.

കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്റർ അച്ഛന്റെ വളരെ അടുത്ത സുഹൃത്തായിരുന്നു. അവസാന

കാലത്തു പ്രത്യേകിച്ചും സന്തതസഹചാരിയെന്നു വേണമെങ്കിൽ പറയാം. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം 'ഇടശ്ശേരി'യെപ്പറ്റി വാ തോരാതെ സംസാരിക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ ഞാൻ ഓർക്കാറുണ്ട്, എനിക്ക് അച്ഛനെപ്പറ്റി എത്ര കുറച്ചേ അറിയൂ. അച്ഛന്റെ ഒപ്പം എന്നേക്കാൾ കൂടുതൽ സമയം ചെലവാക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം കിട്ടിയവരോടൊക്കെ, പതിനേഴാം വയസ്സിൽ അച്ഛനെ വേർപിരിഞ്ഞ് നാടു വിടേണ്ടി വന്ന എനിക്ക് കലശലായ അസൂയയുണ്ടാവുന്നു.

ഞാൻ ഇനിയും കുറുമ്പുകൾ കാട്ടിക്കൂടെന്നില്ല.

മലയാള മനോരമ, ഞായറാഴ്ച 10.10.2004

back to index

അച്ഛൻ

അച്ഛൻ ഞങ്ങളോട് സ്വന്തം കവിതയെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാടകങ്ങളിൽ പലതിലും പങ്കെടുക്കാൻ എനിയ്ക്ക് അവസരം തന്നു എന്നതൊഴിച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യം ഞങ്ങളിൽനിന്ന് വളരെ ഉയർന്ന നിലയിൽ, ഞങ്ങൾക്ക് അപ്രാപ്യമായി നിലകൊണ്ടു. ഒരു കവിത ജനിച്ചാലുടൻ അമ്മയെ കേൾപ്പിയ്ക്കാറുള്ള അച്ഛന്റെ ഈ നിലപാടുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾക്ക് വളരെ നഷ്ടങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. വലുതായപ്പോൾ എനിയ്ക്കു മനസ്സിലായി ഒരു പരിധിവരെ അതു ഞങ്ങളുടെ പരിമിതി കാരണമാണെന്ന്. അച്ഛന്റെ കവിതകളെപ്പറ്റി സംസാരിക്കാനുള്ള നിലവാരത്തിൽ ഞങ്ങൾ എത്തിയിരുന്നില്ല. ഞാൻ കൽക്കത്തയിൽ നിന്ന് ഒരിക്കൽ ലീവിൽ വന്നപ്പോഴാണ് ആദ്യമായി അദ്ദേഹം സ്വന്തം കൃതിയെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചത്. അതാകട്ടെ ഒരു നാടകത്തെപ്പറ്റിയായിരുന്നു. 'ഞെടിയിൽ പടരാത്ത മുല്ല' എന്ന നാടകത്തെപ്പറ്റി. ബർണാഡ്ഷായുടെ പിഗമാലിയൻ അദ്ദേഹത്തിന് ഇഷ്ടപ്പെട്ട നാടകമായിരുന്നു. ആ കൃതിയിലെ എലീസ ഡൂലിറ്റിലും നമ്മുടെ പുരാണത്തിലെ കുബ്ജയും മനസ്സിൽ കലാപം നടത്തിയപ്പോഴാണ് അച്ഛൻ 'വരദാനം' എന്ന കവിതയെഴുതിയത്. അതിന്റെ ആധുനിക കാലത്തെ അവതരണമായിരുന്നു 'ഞെടിയിൽ പടരാത്ത മുല്ല'. ആ നാടകത്തിൽ മദ്രാസ് നഗരത്തിലെ ഒരു സമ്പന്ന കുടുംബമായിരുന്നു പശ്ചാത്തലം. നഗരജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് അച്ഛന് സ്വാഭാവികമായും വലിയ പിടിപാടുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് നഗരജീവിതം നാടകത്തിൽ ചിത്രീകരിച്ചത് ശരിയായിട്ടുണ്ടോ എന്ന സംശയമുണ്ടായിരുന്നു അച്ഛന്. ജീവിതചിത്രീകരണം നന്നായിട്ടുണ്ടെന്നും, വേണമെങ്കിൽ അതിലെ ചില സംഭാഷണങ്ങൾ വളരെ ഔപചാരികമായത് മാറ്റി കുറേക്കൂടി സ്വാഭാവികമാക്കാമെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. ശരിക്കു പറഞ്ഞാൽ അതുമാത്രമെ ഒരു പോരായ്മയായി ഞാൻ കണ്ടുള്ളു. സംസാരിക്കുമ്പോൾ സ്നേഹിതന്മാരെ മിസ്റ്റർ എന്നുചേർത്തു വിളിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലല്ലൊ. നഗരജീവിതം ഔപചാരികതകൾ നിറഞ്ഞതാണെന്ന ധാരണയായിരുന്നു അതിനു പിന്നിൽ. പക്ഷെ മാറ്റമൊന്നും വരുത്തുകയുണ്ടായില്ല. (പിന്നീടൊരിക്കൽ അച്ഛൻ കൽക്കത്തയിൽ വന്നപ്പോൾ 'മൈ ഫെയർ ലേഡി' കാണിച്ചുകൊടുക്കാൻ നോക്കിയപ്പോഴേയ്ക്ക് അതു മാറി 'സൗണ്ട് ഓഫ് മ്യൂസിക്' ആയിരുന്നു. അച്ഛന് ആ മ്യൂസിക്കൽ വളരെയധികം ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. പക്ഷെ 'മൈ ഫെയർ ലേഡി' മൂവി കാണിച്ചുകൊടുക്കാൻ പറ്റാത്തതിന്റെ ഇച്ഛാഭംഗം ഇപ്പോഴുമെനിയ്ക്കുണ്ട്.)

മറിച്ച് മറ്റു പല വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും അച്ഛൻ സംസാരിക്കാറുണ്ട്. പ്രാധാനമായും ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി. വളരെ ചെറുപ്പംതൊട്ടേ ഞങ്ങൾ കുട്ടികളെല്ലാവരും, അച്ഛന്റെ ഒഴിവുസമയങ്ങളിൽ ചുറ്റും കൂടുകയും എന്തെങ്കിലും സംശയം ചോദിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അതിന്റെ മറുപടി ഒരു വലിയ ചർച്ചയിലേയ്ക്കു വഴുതിവീഴും. രാത്രി ഊണു കഴിഞ്ഞ് മുറ്റത്തിരുന്ന് നക്ഷത്രാവൃതമായ ആകാശത്തേയ്ക്കു നോക്കി പ്രപഞ്ചസൗന്ദര്യമാസ്വദിക്കുന്ന ഞങ്ങൾക്ക് ആ സൗന്ദര്യത്തിനു പിന്നിൽ നടക്കുന്ന ഭീകരമായ പ്രക്രിയകൾ പറഞ്ഞു തന്നിരുന്നു അദ്ദേഹം. സൃഷ്ടിയുടെ ഉദ്ഭവം ഗോപ്യമാണെങ്കിലും മനുഷ്യൻ അതിൽ പഴുതുകൾ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണെന്ന് പറയും. ബിഗ് ബാങ്ങിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുതന്നത് അച്ഛനായിരുന്നു. കോടാനകോടി ഗ്യാലക്സികളുണ്ടെന്നും ഒരോ ഗ്യാലക്സിയിലും കോടാനകോടി നക്ഷത്രങ്ങളുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞുതന്നു. ഞങ്ങൾ കുട്ടികൾ ശ്വാസം വിടാതെ ഒരു യക്ഷിക്കഥ കേൾക്കുന്നപോലെ അതെല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചുകേൾക്കും. പ്രപഞ്ചം ആലീസ് ഇൻ വണ്ടർലാന്റിലെ ചെഷയർ പൂച്ചയുടെ ചിരിപോലെയാണെന്ന് സി.ഇ.എം. ജോഡ് എന്ന ചിന്തകൻ എഴുതിയിട്ടുള്ളതിനെപ്പറ്റി പറയും. അച്ഛന്റെ ഷെൽഫിൽനിന്ന് പിന്നീട് ഞാനാ പുസ്തകം എടുത്തു വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഇന്നു കാണുന്ന നക്ഷത്രങ്ങളൊന്നും അവ നിൽക്കുന്ന സ്ഥാനത്തല്ല നിൽക്കുന്നതെന്നും പലതും നശിച്ചു പോയിട്ടുതന്നെയുണ്ടാകുമെന്നും, അവയിൽനിന്നുള്ള അവസാനത്തെ രശ്മികൾ കൂടി കോടികോടി വർഷങ്ങൾ യാത്ര ചെയ്ത് ഭൂമിയിൽ എത്തുന്നതുവരെ മാത്രമെ നമുക്കവയെ കാണാൻ പറ്റുമെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞുതന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചംതന്നെ ചിലപ്പോൾ ഇല്ലാതായിട്ടുണ്ടാകുമെന്നും നാമിപ്പോൾ കാണുന്നത് ആലീസിന്റെ ചെഷയർ പൂച്ച ഇട്ടുപോയ പുഞ്ചിരിപോലെത്തന്നെ പ്രപഞ്ചമിട്ടുപോയ രശ്മികൾ മാത്രമാണെന്നുമുള്ള ജോഡിന്റെ സങ്കല്പം അച്ഛന് ഇഷ്ടമായിരുന്നു. ഇതു ഞാൻ എന്റെ 'ഷ്രോഡിങറുടെ പൂച്ച' (ദൂരെ ഒരു നഗരത്തിൽ) എന്ന കഥയിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്റെ ശാസ്ത്രത്വരയെ ഉണർത്തിയതും വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നതും ഈ ചർച്ചകളായിരുന്നു. അച്ഛന്റെ ബുദ്ധി അപാരമായിരുന്നു. കണക്ക് വെറും കുട്ടിക്കളി മാത്രം. ഇവരണ്ടും പക്ഷെ ഹെക്ടറുകളുടെയും ലിങ്ക് ചെയ്നിന്റെ കണ്ണികളുടെയും ഇടയിൽ ഒടുങ്ങേണ്ടി വന്നത്

ഒരു വലിയ നഷ്ടമായി എനിക്കു തോന്നാറുണ്ട്. ഒരുപക്ഷെ അച്ഛന്റെ സാഹിത്യത്തിന് ഇവ രണ്ടും മുതൽക്കൂട്ടായിട്ടുണ്ടാകണം. എവിടെയെങ്കിലും ഒരു സമീകരണാവസ്ഥ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ടാവില്ലെ?

ഇന്ന് മാധ്യമങ്ങളുടെ കുത്തൊഴുക്ക്, ആധുനിക ശാസ്ത്രമടക്കം മനുഷ്യരാശിയുടെ അറിവുമുഴുവൻ നമ്മുടെ സ്വീകരണമുറിയിൽ എത്തിക്കുന്നുണ്ട്. പക്ഷെ നാല്പതുകളിലും അമ്പതുകളിലും വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യ പിറക്കാനിരിക്കുന്നതേയുള്ളു. നല്ല ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ കിട്ടുന്ന ഗ്രന്ഥശാലകൾ ആ പരിസരത്തെങ്ങും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അക്കാലത്ത് തികച്ചും ഗ്രാമീണനായ അച്ഛൻ ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പുതുപുത്തൻ ആശയങ്ങളുമായി അപ്പപ്പോൾ പരിചയപ്പെടുന്നത് അദ്ഭുതമുണ്ടാക്കുന്നു. പൊന്നാനിപോലുള്ള ഒരു നാട്ടിൻപുറത്ത് തളച്ചിട്ട ആ മനുഷ്യന് ആധുനികതയുടെ ആന്ദോലനങ്ങളെ പിടിച്ചെടുക്കാനുള്ള സ്പർശിനികളുണ്ടായിരിക്കണം.

ശാസ്ത്രത്തോട് ഇത്ര അടുത്ത ആ മനുഷ്യന്റെ ദൈവവിശ്വാസമെന്തായിരുന്നു? അമ്പലങ്ങളിൽ പോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അത് മറ്റുള്ളവർക്കു വേണ്ടിയായിരിക്കണം. അച്ഛൻ ഞങ്ങളോട് ഒരിക്കലും പ്രാർത്ഥിക്കാനായി അമ്പലത്തിൽ പോകാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല. പക്ഷെ ദീപാരാധന സമയത്ത് അമ്പലനടയിലുണ്ടാകുന്ന അന്തരീക്ഷം മനസ്സിനെ ശുദ്ധീകരിക്കാൻ ഉതകുമെന്ന് പറയാറുണ്ട്. അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചിരുന്നത് നമ്മുടെ ജീവിതത്തിൽ വിധിയ്ക്കുള്ള അനിഷേധ്യമായ സ്വാധീനമായിരുന്നു. സ്വന്തം ജീവിതാനുഭവങ്ങളിൽനിന്ന് പഠിച്ചതായിരിക്കണം അത്. പക്ഷെ ജീവിതം വിധിയ്ക്കു വിട്ടുകൊടുക്കാതെ അവനവൻ ഉണ്ടാക്കേണ്ടതാണെന്നും അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർമ്മങ്ങളെല്ലാം ഈ വിശ്വാസത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലായിരുന്നു. ഇത് അച്ഛനിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വൈരുദ്ധ്യമായിട്ടാണ് എനിയ്ക്ക് തോന്നിയിട്ടുള്ളത്. ഒരുപക്ഷെ അച്ഛന്റെ കവിതകൾ പോലെ വിശ്വാസപ്രമാണങ്ങളും എനിയ്ക്കു മുഴുവൻ മനസ്സിലാവാഞ്ഞിട്ടായിരിക്കണം. മുഴുവൻ മനസ്സിലായെന്ന് ആർക്കെങ്കിലും തറപ്പിച്ചു പറയാൻ കഴിയുമെന്നും എനിയ്ക്കു തോന്നുന്നില്ല.

1-10-2005

back to index

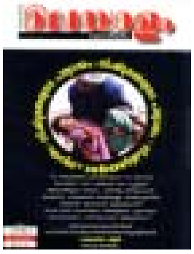

ഞങ്ങളുടെ അച്ഛൻ

അച്ഛനോടൊപ്പമുള്ള ഏറ്റവും പഴയ ഓർമ്മ എനിയ്ക്ക് രണ്ടോ മൂന്നോ വയസ്സുള്ളപ്പോഴായിരുന്നു. അന്നു ഞങ്ങൾ പുത്തില്ലത്തുനിന്ന് മാറി കുറേ ദൂരത്ത് ഒരൊറ്റവീട്ടിലായിരുന്നു താമസിച്ചിരുന്നത്. വീടിന്റെ പരിസരങ്ങൾ എനിക്കോർമ്മയുണ്ട്. ചെറിയ ചതുരൻ ഉമ്മറമാണുണ്ടായിരുന്നത്. അവിടെ ഇട്ട മേശക്കുമുമ്പിൽ ഇരുന്നെഴുതുന്ന അച്ഛന്റെ മടിയിൽ ഇരുന്ന് മുമ്പിൽ കത്തിച്ചുവെച്ച മേശവിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ അച്ഛൻ എഴുതുന്നതും നോക്കിയിരിക്കാറുണ്ട്. എഴുതുമ്പോൾ അച്ഛൻ കാലുകൾ വിറപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. അതിന്റെ താളത്തിൽ ഞാൻ സാവധാനത്തിൽ ഉറക്കമാവും. രാവിലെ എഴുന്നേറ്റ് ഉമ്മറത്തു വന്ന് നോക്കുമ്പോൾ നിലത്തു ചിതറിക്കിടക്കുന്ന കടലാസുകഷ്ണങ്ങൾ കാണാറുള്ളത് ഇപ്പോഴും ഓർമ്മയുണ്ട്.

ഓർമ്മയിലുള്ള ചിത്രങ്ങൾ പലതാണ്. മേശക്കു മുമ്പിലിരുന്ന് ആഴ്ചപ്പതിപ്പുകാർ ആവശ്യപ്പെട്ട കവിത എഴുതിയുണ്ടാക്കാൻ പാടുപെടുന്ന അച്ഛൻ, മക്കളോടൊപ്പം തോട്ടത്തിലിരുന്ന് ചെടികളെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നത്. ഈ കാഴ്ച അപൂർവ്വമായിരുന്നു, കാരണം അച്ഛൻ വീട്ടിലുണ്ടാകുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾ വിരളമാണെന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ. ഒരു കെട്ട് ആധാരവും കക്ഷത്തിറുക്കി രാവിലെ കോടതിയ്ക്കു നടന്നുപോകുന്ന അച്ഛൻ, വൈകുന്നേരം ക്ഷീണിതനായി നടന്നു വരുമ്പോൾ കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയുടെ മുകളിലെ വരാന്തയിൽ അച്ഛനെ കാത്തു നിൽക്കുന്ന യുവാക്കളെ നോക്കി ചിരിക്കുന്നത്. ഖദർമുണ്ടിന്റെ കരയപ്പാടെ ടാറിടാത്ത റോഡിലെ ചെമ്മണ്ണിന്റെ കരയായിട്ടുണ്ടാവും. വന്ന ഉടനെ അച്ഛൻ പറയും. 'രാമ്മാഷെ ഒരു ചായ വേണം.' രാമൻ മാസ്റ്റർ അച്ഛന് മകനെപ്പോലെയാണ്. അച്ഛന്റെ ഏറ്റവും ഉറ്റ സുഹൃത്തും അച്ഛനെ അസൂയപ്പെടുത്തുമാറ് നല്ല കവിതകളെഴുതുകയും വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ അന്തരിക്കുകയും ചെയ്ത ഇ. നാരായണന്റെ അനുജനാണ് രാമൻ മാസ്റ്റർ. (ഇ. നാരായണന്റെ 'ഇടയന്റെ നിക്ഷേപം' എന്ന കവിതാസമാഹാരം മാത്രമെ അദ്ദേഹം ഓർമ്മയ്ക്കായി ബാക്കിവെച്ചിട്ടുള്ളൂ.) നിമിഷങ്ങൾക്കുള്ളിൽ എതിർവശത്തുള്ള ചായക്കടയിൽനിന്ന് എല്ലാവർക്കും ചായയെത്തും. എ.വി. ഹൈസ്കൂളിലെ പി. കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്ററും ദേവസ്സി മാസ്റ്ററും നേരത്തെ എത്തിയിട്ടുണ്ടാവും. പിന്നെ എല്ലാവരും കൂടി നാടകറിഹേഴ്സലിനായി എ.വി. ഹൈസ്കൂളിലേയ്ക്കോ മിഷ്യൻ സ്കൂളിലേയ്ക്കോ യാത്രയാവാൻ അധികം സമയമുണ്ടാവില്ല. ഞങ്ങൾ കുറുപ്പേട്ടനെന്നു വിളിക്കുന്ന ടി. ഗോപാലക്കുറുപ്പും അച്ഛനുമാണ് നാടകത്തിന്റെ സംവിധായകർ. ഓരോ നടനും എങ്ങിനെയാണ് സ്റ്റേജിൽ നിൽക്കേണ്ടത്, ഇരിക്കേണ്ടത്, പെരുമാറേണ്ടത്, സംസാരിക്കേണ്ടത് എന്നെല്ലാം അവർ കാണിച്ചുതരും. കുറുപ്പേട്ടൻ നല്ലൊരു നടനുമായിരുന്നു. അച്ഛന്റെ പല നാടകങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിനയചാതുരി കൊണ്ട് പ്രശംസിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു പുറമെ പി.കെ. ഗോപാലമേനോൻ, കെ. വി. ഡേവിഡ്, (ഒരു സിവിൽ എഞ്ചിനീയറായിരുന്ന ഡേവിഡ്, വൈകായ് ഡാമിന്റെ നിർമ്മിതിയ്ക്കിടെ അപകടത്തിൽ മരിച്ചു.) എൻ.പി. കുമാരൻ, കെ.വി. ജോർജ്ജ്, വടക്കത്ത് ഭാസ്കരൻ, തുടങ്ങിയവർ. എനിയ്ക്കും ഭാസ്കരനും സ്ഥിരം സ്ത്രീവേഷമായിരുന്നു. അച്ഛൻ ആദ്യം രചിച്ച നാടകം 'നൂലാമാല'യായിരുന്നെങ്കിലും 'കൂട്ടുകൃഷി'യാണ് മലബാറിൽ പരക്കെ അരങ്ങേറിയത് – അതായത് നാല്പതുകളുടെ അന്ത്യത്തിലും, അമ്പതുകളുടെ തുടക്കത്തിലും. അന്ന് അഭിനയിച്ചിരുന്നവരാകട്ടെ മഹാരഥന്മാരുമായിരുന്നു. ഉറൂബ്, അക്കിത്തം, ടി. ഗോപാലക്കുറുപ്പ്, ഇ. ഹരിദാസ് തുടങ്ങിയവർ. കൂട്ടുകൃഷിയുമായി നാടുചുറ്റിയിരുന്ന കാലത്ത് എഴുതിയ 'സങ്കല്പത്തിലെ പെൺകിടാവ്' എന്ന കവിതയ്ക്കു ചേർത്ത കുറിപ്പിൽ അച്ഛൻ എഴുതുന്നു...

> 'കൂട്ടുകൃഷി' എഴുതിയതിനെത്തുടർന്ന് ഒരു സുഹൃൽസംഘം നാടകസെറ്റും ചുമന്ന് ഏറെക്കാലം നടക്കുകയുണ്ടായി, അവിസ്മരണീയങ്ങളായ പല രംഗങ്ങളും സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട്. പരസ്പരം പ്രേമബദ്ധരായ ഒരു കൂട്ടം കാമുകന്മാരെ സങ്കല്പിക്കാമെങ്കിൽ, അതാവും ആ സഹൃദയസംഘടന. കവികൾ, കാഥികന്മാർ, അധ്യാപകന്മാർ, രാഷ്ട്രീയക്കാർ – ഇങ്ങനെ പലവർഗ്ഗത്തിലും പെട്ടവർ. നാടകം കഴിഞ്ഞ് ഉറക്കമൊഴിച്ച് കനപ്പിച്ച കൺപോളകളോടെ ബസ്സും കാത്തിരുന്ന ഒരു പ്രഭാതത്തിന്റെ സ്വല്പം സ്വതന്ത്രമായ ഒരാവിഷ്കരണം.

തൊള്ളായിരത്തി അമ്പത്തൊന്നിലോ മറ്റോ ആണ് ഈ കവിതയെഴുതിയത്, ('സങ്കല്പത്തിലെ പെൺകിടാവ്'). എനിയ്ക്ക് ഏഴോ എട്ടോ വയസ്സു പ്രായം. പിന്നീട് നാലഞ്ചു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒന്നു രണ്ടു പ്രാവശ്യം കൂട്ടുകൃഷി എ.വി. ഹൈസ്കൂളിലെ ലോങ്ഹാളിൽ

അരങ്ങേറിയത് ഓർമ്മയുണ്ട്. അച്ഛന്റെ നാടകം കണ്ടതിന്റെ ഏറ്റവും പഴയ ഓർമ്മ അതാണ്. അന്ന് ആയിഷയായി അഭിനയിച്ച ദാസേട്ടൻ (ഇ. ഹരിദാസ്) സ്റ്റേജിന്റെ പിന്നിലേയ്ക്ക് ഇറങ്ങുമ്പോൾ വീണു. അബൂബക്കറായി അഭിനയിച്ച പി.സി.മാമ (ഉറൂബ്), 'അയ്യോ ന്റെ മോള് ബീണാ' എന്നു പെട്ടെന്നു പ്രതികരിച്ചത് നാടകത്തിൽത്തന്നെയുള്ള സംഭാഷണമാണെന്ന് കാണികൾ കരുതി. ഇ. ഹരിദാസിനു ശേഷം സി. ഹരിദാസും വടക്കത്ത് ഭാസ്കരനും ആയിഷയായി വേഷമിട്ടിട്ടുണ്ട്. സുകുമാരനായി വേഷമിട്ട ഡേവിഡിന്റെ അകാലമരണത്തിനു ശേഷം അനുജൻ ജോർജ്ജാണ് ആ വേഷമണിഞ്ഞിരുന്നത്. അച്ഛനായിരുന്നു സ്ഥിരം പ്രോംപ്റ്റർ. അദ്ദേഹം കർട്ടനു പിന്നിൽ ഓരോ കഥാപാത്രവും നിൽക്കുന്നിടത്തേയ്ക്കു ഓടിച്ചെന്ന് അവർക്കു പറയാനുള്ള ഡയലോഗ് പറഞ്ഞുകൊടുക്കാറുള്ളത് ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. (ഒരിക്കൽ പി.സി.മാമയ്ക്ക് അച്ഛൻ പ്രോംപ്റ്റ് ചെയ്യുന്നത് കേൾക്കാനില്ലായിരുന്നു. എന്താണ് പറയേണ്ടതെന്നറിയാതെ ഒരു നിമിഷം പകച്ചുനിന്ന ശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. 'പടച്ചോനെ എന്താ പറേണ്ടത്ന്ന് എനിക്കറീല്ല്യ.' പിന്നിൽ പ്രോംപ്റ്റ് ചെയ്യുന്ന നാടകകൃത്ത് തന്റെ നാടകത്തിലില്ലാത്ത സംഭാഷണം അബൂബക്കർ പറയുന്നതു കേട്ട് അമ്പരന്നെങ്കിലും ഉടൻ കാര്യം മനസ്സിലാക്കി പി.സി.മാമ ഇരിക്കുന്നിടത്തേയ്ക്ക് നീങ്ങി സംഭാഷണം പറഞ്ഞുകൊടുത്തു.) മുതിർന്നശേഷം നാടകത്തിൽ എനിയ്ക്ക് ഭാഗമൊന്നുമില്ലെങ്കിലും അച്ഛനെ ചുറ്റിപ്പറ്റി നിൽക്കാനുള്ള അമിതാവേശം കൊണ്ട് ഞാൻ അവിടെയൊക്കെ ചുറ്റിപ്പറ്റി നിൽക്കാറുണ്ട്, ചിലപ്പോഴത് ദുരന്തമാവുകയും ചെയ്യും. ഒരിക്കൽ നാടകം അവസാനിക്കുന്നതിനു തൊട്ടുമുമ്പ് കർട്ടൻ വീഴാനുള്ള വിസിൽ കൊടുത്തു. സ്റ്റേജിൽ കുറുപ്പേട്ടന് ഒരു വാചകംകൂടി പറയാനുണ്ടായിരുന്നപ്പോഴാണ് ഞാൻ വിസിലടിച്ചതും കർട്ടൻ പെട്ടെന്നു വീഴുകയും ചെയ്തത്. അത് ആ നാടകത്തിന്റെ ഭംഗി കളഞ്ഞു. ഞാൻ അച്ഛനെ ക്ഷമാപണത്തോടെ വാടിയ മുഖത്തോടെ നോക്കി. അച്ഛന്റെ ശകാരമുണ്ടാകുമെന്നാണ് ഞാൻ കരുതിയത്. അച്ഛൻ പക്ഷെ ഇടതുകയ്യിൽ പുസ്തകവും പിടിച്ച് വലതുകയ്യിന്റെ വിരൽ കടിച്ച് എന്നെ നോക്കി അയ്യത്തടാ എന്ന മട്ടിൽ ഒരു വല്ലാത്ത ചിരിയും ചിരിച്ചു നിൽക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ ഇത്രയും വിഷമിച്ച സന്ദർഭങ്ങൾ കുറവാണ്. ഞങ്ങൾ കുറച്ചു മുതിർന്നപ്പോഴെയ്ക്കും അച്ഛൻ കലാസമിതി പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ആമഗ്നനായിരുന്നു. അതും മറ്റു പൊതുപ്രവർത്തനങ്ങളും കഴിയുമ്പോൾ മക്കളോടൊപ്പം അധികസമയം ചെലവാക്കാൻ അച്ഛന് പറ്റിയിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് അവരിലോരോരുത്തരും അച്ഛന്റെ ശ്രദ്ധ പിടിച്ചു പറ്റാനും അച്ഛന്റെ ഒപ്പം കഴിയുന്നത്ര സമയം ചെലവഴിക്കാനും കുറുക്കുവഴികൾ തേടിയിരുന്നു. അതിൽ ഞാൻ തിരഞ്ഞെടുത്തതായിരിക്കണം സാഹിത്യരചനയും നാടകാഭിനയവും.

ഉറൂബും അക്കിത്തവും ജോലിയായി പൊന്നാനി വിട്ട ശേഷം രണ്ടോ നാലോ കൊല്ലം പൊന്നാനിയിലെ നാടകക്കളരി അത്ര സജീവമായിരുന്നില്ല. പിന്നീട് അമ്പതുകളുടെ അന്ത്യത്തിലാണ് പുതിയ ചെറുപ്പക്കാർ മുന്നോട്ടു വന്നതും അച്ഛന്റെ നാടകങ്ങൾ ഓരോന്നോരോന്നായി അരങ്ങേറാൻ തുടങ്ങിയതും. ആ കാലത്തുതന്നെയാണ് ഉറൂബിന്റെ 'തീകൊണ്ടു കളിക്കരുത്' എം. ഗോവിന്ദന്റെ 'നീ മനുഷ്യനെ കൊല്ലരുത്' എന്നീ നാടകങ്ങളും അരങ്ങേറിയത്. ഒരുപക്ഷെ നഷ്ടപ്പെട്ടുവെന്നു കരുതിയ ഒരു ലോകം വീണ്ടെടുത്തപോലെ അച്ഛനു തോന്നിയിട്ടുണ്ടാകണം. എ. മാധവൻ മാസ്റ്ററും കെ.വി. പോളും മേക്കപ്പിൽ മിടുക്കന്മാരായിരുന്നു. അവർ അണിയറയിൽ നടന്മാരെ കഷ്ടപ്പെട്ട് നടികളാക്കി മാറ്റുമ്പോൾ സംഘാടക ചുമതലയുള്ള രാമൻ മാസ്റ്റർ പിരിമുറുക്കത്തോടെ ഓടിനടക്കുന്നത് എനിക്കിപ്പോഴും ഓർമ്മയുണ്ട്. എനിയ്ക്ക് സ്ഥിരം സ്ത്രീവേഷമാണ് കിട്ടിയിരുന്നത്. അതിനും വലിയ ആയുസ്സുണ്ടായില്ല. ഞാൻ അറുപതിൽ കൽക്കത്തയ്ക്കു വണ്ടി കയറി.

കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയിലും ഞങ്ങളുടെ തറവാടായ പുത്തില്ലത്തും നടന്നിരുന്ന സാഹിത്യസല്ലാപത്തിൽ പങ്കെടുത്തിരുന്നത് കുട്ടികൃഷ്ണമാരാര്, ഉറൂബ്, ഇ. നാരായണൻ, അക്കിത്തം, കടവനാട് കുട്ടികൃഷ്ണൻ, പി. നാരായണൻ വൈദ്യർ, ടി.വി. ശൂലപാണിവാരിയർ, ഇ. കുമാരൻ തുടങ്ങിയവരായിരുന്നു. പൊന്നാനിക്കളരി എന്നറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ഈ സാഹിത്യസദസ്സിൽ ഒരു സാഹിത്യവിദ്യാർത്ഥിനിയും താല്പര്യത്തോടെ എല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ട് ഒപ്പമുണ്ടായിരുന്നു.

ഇടക്കണ്ടി തറവാട്ടിലെ രാഘവൻ നായരാണ് താമസിക്കാൻ സ്ഥലമില്ലാതെ കഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്ന ഇടശ്ശേരിയെ പുത്തില്ലത്തേയ്ക്ക് കൊണ്ടുവന്നത് – മരുമകൾ ജാനകിയ്ക്ക് ട്യൂഷനു വേണ്ടിയായിരുന്നു. (*ബോധപൂർവ്വം യാതൊന്നും പഠിച്ചില്ല. വ്യവസായശീലം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇത്രത്തോളമായ സ്ഥിതിക്ക് കുറച്ചു വ്യാകരണം പഠിച്ചാൽക്കൊള്ളാമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ, ചൊല്ലിത്തരാനുള്ള ഒരു ഗുരുവിനെയല്ല കിട്ടിയത്, ചൊല്ലിക്കൊടുക്കാനുള്ള ഒരു ശിഷ്യയെയാണ് – നന്നായി. അതിന്നുവേണ്ടിയെങ്കിലും ഏതാനും പാഠങ്ങൾ മനസ്സിരുത്തി വായിക്കുവാൻ തരമായി. – 'കവിത എന്റെ ജീവിതത്തിൽ – ഇടശ്ശേരി.'*)

ഗുരുശിഷ്യകളായീ തെല്ലിട, ഞാനെന്മുന്നി-
ലിരുന്നു വായിച്ചു നീ 'രാജാധിരാജൻ' തൻ ഗ്രന്ഥം.
എന്തൊക്കെപ്പറിപ്പിച്ചെന്നെന്നുള്ളിൽ വരുന്നീലി-
ന്നെങ്കിലും ചിരിച്ചു പോകുന്നു ഞാനൊന്നോർക്കുമ്പോൾ
ഇടയ്ക്കു പരസ്പരം നാം 'തൊട്ടു തലയിൽ വെ-
ച്ചിടു'വാനിടയാംമട്ടറിയാതറിയാതെ
കാലുകൾ മുട്ടിപ്പോമ്മാറത്രയും വീതികുറ-
വേലുമമ്മരമേശ; എങ്ങുപോയതു പിന്നെ?
(അശോകമഞ്ജരി)

ഈ ശിഷ്യയാകട്ടെ ഇഷ്ടപ്പെട്ട കവിതകളെല്ലാം അച്ചടികോപ്പി കയ്യിലുണ്ടെങ്കിലും ഒരു നോട്ടുപുസ്തകത്തിൽ പകർത്തിവെയ്ക്കാൻമാത്രം കവിതാഭ്രാന്തുള്ളവളും.

'കവിത എനിക്ക് എന്റേതായ ഒരു കുടുംബത്തെയും ഉണ്ടാക്കിത്തന്നു. ശങ്കരാചാര്യരുടെ കീർത്തനങ്ങൾ മുതൽ പുഷ്പബാണവിലാസത്തിന് ഞാൻ കുത്തിക്കുറിച്ചിട്ടിരുന്ന പരിഭാഷ വരെയുള്ള നിരവധി കൃതികൾ പദ്യരൂപത്തിലാണെന്നുള്ള ഒരേ കാരണംകൊണ്ട് ഒരേ നോട്ടുപുസ്തകത്തിൽ പകർത്തുവെയ്ക്കാൻ മാത്രം കവിതക്കമ്പവും വിഡ്ഢിത്തവുമായി ഒരു വധുവിനെ എനിക്കു വേണ്ടിത്തന്നെയാവണം ബ്രഹ്മാവു കരുതിവെച്ചിരുന്നത്.'

കുമാരനാശാന്റെ കാവ്യങ്ങളെല്ലാം തന്നെ ഇങ്ങിനെ നോട്ടുപുസ്തകത്തിൽ എഴുതിവച്ചത് വീട്ടിലുണ്ട്. രാഘവമ്മാമ കാൻസർ പിടിച്ച് അവശനായി പൊന്നാനി ജനറൽ ആശുപത്രിയിൽ കിടക്കുമ്പോൾ അച്ഛനാണ് പരിചരിച്ചിരുന്നത്. അച്ഛൻ നെഞ്ചിൽ തലോടിക്കൊടുക്കുമ്പോൾ വേദന മാറുന്നുവെന്ന് അദ്ദേഹം പറയാറുണ്ട്. ഞങ്ങൾക്ക് ഓർമ്മവെച്ചു തുടങ്ങിയപ്പോഴേയ്ക്ക് പൊന്നാനിക്കളരി എന്നറിയപ്പെട്ടിരുന്ന സാഹിത്യസദസ്സ് നേർത്ത് ഇല്ലാതായിരുന്നു. കുട്ടികൃഷ്ണമാരാരും ഉറൂബും അക്കിത്തവും കടവനാടനും ജോലിയായി കോഴിക്കോട്ടു പോയി. കവിയായ ഇ. നാരായണനും ചെറുകഥാകൃത്തായ ഇ. കുമാരനും ചെറുപ്പത്തിലേ മരിച്ചു. അച്ഛന് വളരെ ഏകാന്തത തോന്നിയിട്ടുണ്ടാകണം. അതിൽനിന്ന് അല്പം ആശ്വാസം ലഭിച്ചിരുന്നത് കലാസമിതി പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൊണ്ടായിരിക്കണം.

പുത്തില്ലത്ത് ഒരു കാലത്ത് ധാരാളം അംഗങ്ങളുള്ള കൂട്ടുകുടുംബമായിരുന്നു. സ്വാഭാവികമായും ഇടയ്ക്ക് അപസ്വരങ്ങൾ ഉയരും. അത് വഴക്കായി മാറും, പ്രത്യേകിച്ച് ചെറുപ്പക്കാരുടെ ഇടയിൽ. അച്ഛൻ വൈകുന്നേരം കോടതിയിൽനിന്ന് വന്നാൽ പല ദിവസങ്ങളിലും അവരെ മേശക്കു ചുറ്റും ഇരുത്തി സംസാരിച്ച് വഴക്കു തീർക്കാറുണ്ട്. നല്ലൊരു നീതിമാനായിരുന്നതുകൊണ്ട് അച്ഛന്റെ മാദ്ധ്യസ്ഥ്യം വീട്ടിലെന്നല്ല നാട്ടിൽത്തന്നെ പരക്കെ സ്വീകാര്യമായിരുന്നു. അതുപോലെ ശരിയായിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങളേ ചെയ്യാൻ പാടു എന്ന നിർബ്ബന്ധം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. തല്ക്കാലത്തേയ്ക്കുള്ള ലാഭമല്ല സ്ഥിരമായിട്ടുള്ള നൈതികതയാണ് അദ്ദേഹത്തിന് അഭികാമ്യം. ഒരിക്കൽ ഞങ്ങളുടെ ഒരു ബന്ധു ജോലിയെടുത്തിരുന്ന സ്കൂളിൽ നിന്ന് ഒരു ടിൻ പാൽപ്പൊടി വീട്ടാവശ്യത്തിനായി എടുത്തു കൊണ്ടുവന്നു. സ്കൂളിൽ അമേരിക്കക്കാർ പാവപ്പെട്ട കുട്ടികൾക്കുവേണ്ടി സൗജന്യമായി വിതരണം ചെയ്തിരുന്ന പാലാണത്. അത് എടുത്തുകൊണ്ടുവരുന്നത് മോഷണത്തിനു തുല്യമാണെന്നും അത് പിറ്റെ ദിവസം തന്നെ തിരിച്ചുകൊടുക്കണമെന്നും അച്ഛൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. സ്കൂളുകളിൽ ഇതു സാധാരണ നടക്കുന്ന കാര്യമായതിനാൽ ബന്ധുവിനതിൽ അപാകതയൊന്നും തോന്നിയില്ല. അച്ഛൻ കുറേ നേരം ശരിതെറ്റുകളെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകൊടുത്ത് അദ്ദേഹത്തെ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തി.

അച്ഛൻ ഇടയ്ക്കിടക്ക് പുത്തില്ലത്തുനിന്ന് അമ്മയെയും മക്കളെയും കൂട്ടി മാറിത്താമസിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നീട് കൂട്ടുകുടുംബം ഭാഗംവെച്ച് പിരിഞ്ഞു. ഞങ്ങൾ മാത്രമായി ആ വീട്ടിൽ. ഒരിക്കൽ അനുജത്തി ഗിരിജയ്ക്കു പെൻസിൽ വാങ്ങാൻ തന്ന അരയണ ഞാൻ പോക്കറ്റിലിട്ടു മറന്നു. വീട്ടിൽ എത്തിയ ഉടനെ ട്രൗസറഴിച്ച് തിരുമ്പാൻ ഇട്ടതുകൊണ്ട് ആ പണം എവിടെയാണെന്നു മറന്നിരുന്നു. അച്ഛൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ പെൻസിൽ വാങ്ങാൻ മറന്നുവെന്നു പറഞ്ഞു, പക്ഷെ പണമെവിടെയാണെന്ന് പറയാൻ എനിയ്ക്കു പറ്റിയതുമില്ല. ഞാൻ ആ പണമെടുത്ത് എന്തോ വാങ്ങിത്തിന്ന് അച്ഛനോട് നുണ പറയുകയാണെന്നു കരുതി അച്ഛൻ എന്നെ വല്ലാതെ ശിക്ഷിച്ചു. അടിയുടെ വേദനയും ചെയ്യാത്തൊരു കുറ്റത്തിനാണ് ശിക്ഷിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നതിലുള്ള രോഷവും സഹിക്കവയ്യാതായപ്പോൾ ഞാനൊരു നുണ പറഞ്ഞു. 'ആ പണം കൊണ്ട് ഞാൻ മിട്ടായി വാങ്ങിത്തിന്നു.' അതോടെ അച്ഛൻ അടി നിർത്തി. ആ അരയണ പിറ്റേന്ന് ട്രൗസർ തിരുമ്പുമ്പോൾ അമ്മയ്ക്ക് പോക്കറ്റിൽ നിന്ന് കിട്ടി. ആ സംഭവം കുറെക്കാലം എന്റെ മനസ്സിൽ കിടന്നു. സത്യം പറഞ്ഞതിന് കടുത്ത ശിക്ഷ ലഭിച്ച് ചെയ്യാത്ത കുറ്റം ചെയ്തുവെന്ന് നുണ പറയേണ്ടി വന്നത് ഒരു വിരോധാഭാസമായി എനിയ്ക്കു തോന്നി.

അപൂർവ്വമായെ അച്ഛൻ അടിച്ചിട്ടുള്ളു. ശിക്ഷിച്ചാൽ അന്ന് വൈകുന്നേരം എന്തെങ്കിലും തിന്നാൻ വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവരാറുണ്ട്. അത് എല്ലാവരും, എന്നെ ഒറ്റിക്കൊടുത്ത അനുജത്തിയടക്കം തിന്നുന്നത് അത്ര സുഖമുള്ള ഏർപ്പാടായിരുന്നില്ല. എന്തു ചെയ്യാം.

തിരക്കുകൾക്കിടയിലും അച്ഛൻ മക്കളുടെ കാര്യങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചിരുന്നു. ഞാനും സതീശേട്ടനും വായനയിൽ കൂട്ടുകാരായിരുന്നു. രണ്ടു വയസ്സിന്റെ വ്യത്യാസമേ ഉള്ളുവെങ്കിലും ജ്യേഷ്ഠന് എന്നേക്കാൾ ലോക വിവരമുണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ഒന്നിച്ച് ലൈബ്രറിയിൽ പോകും എടുക്കേണ്ട പുസ്തകത്തെപ്പറ്റി സംസാരിക്കും. ഒരിക്കൽ എമിലി സോളയുടെ ഒരു പുസ്തകം (നാന എന്നാണ് എന്റെ ഓർമ്മ) എടുത്തു കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ അച്ഛൻ പറഞ്ഞു, നിങ്ങൾക്കതു വായിക്കാറായിട്ടില്ല. കുറച്ചുകൂടി വലുതായിട്ട് വായിച്ചാൽമതി എന്ന്. ഭാസ്കരാചാര്യരുടെ 'ലീലാവതി' എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ അച്ഛൻ ചോദിച്ചു. 'അതൊരു നോവലാണെന്നു കരുതി എടുത്തതാണോ?' അതു ഗണിതശാസ്ത്രഗ്രന്ഥമാണെന്ന് ഞങ്ങൾക്കറിയാമായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ വായനയിൽ അദ്ദേഹം പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. സ്കൂൾ ലൈബ്രറിയിൽനിന്ന് നിത്യേനെ എടുത്തുകൊണ്ടുവരുന്ന ഡിറ്റക്ടീവ് നോവലുകളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ഒന്നും പറയാറില്ല.

അപൂർവ്വമായി കിട്ടുന്ന ഒഴിവുസമയങ്ങളിൽ അച്ഛൻ ഞങ്ങളോട് പല വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും സംസാരിക്കാറുണ്ട്. പ്രാധാനമായും ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി. ഞങ്ങൾ കുട്ടികളെല്ലാവരും, അച്ഛന്റെ ചുറ്റും കൂടുകയും എന്തെങ്കിലും സംശയം ചോദിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. രാത്രി ഊണു കഴിഞ്ഞ് മുറ്റത്തിരുന്ന് നക്ഷത്രാവൃതമായ ആകാശത്തേയ്ക്കു നോക്കി പ്രപഞ്ചസൗന്ദര്യമാസ്വദിക്കുന്ന ഞങ്ങൾക്ക് ആ സൗന്ദര്യത്തിനു പിന്നിൽ നടക്കുന്ന ഭീകരമായ പ്രക്രിയകൾ പറഞ്ഞു തന്നിരുന്നു അദ്ദേഹം. സൃഷ്ടിയുടെ ഉദ്ഭവം ഗോപ്യമാണെങ്കിലും മനുഷ്യൻ അതിൽ പഴുതുകൾ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണെന്ന് പറയും. ബിഗ് ബാങ്ങിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു തന്നത് അച്ഛനായിരുന്നു. കോടാനകോടി ഗ്യാലക്സികളുണ്ടെന്നും ഒരോ ഗ്യാലക്സിയിലും കോടാനകോടി നക്ഷത്രങ്ങളുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞുതന്നു. ഞങ്ങൾ കുട്ടികൾ ശ്വാസം വിടാതെ ഒരു യക്ഷിക്കഥ കേൾക്കുന്നപോലെ അതെല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചുകേൾക്കും. പ്രപഞ്ചം ആലീസ് ഇൻ വണ്ടർലാന്റിലെ ചെഷയർ പൂച്ചയുടെ ചിരിപോലെയാണെന്ന് സി.ഇ.എം. ജോഡ് എന്ന ചിന്തകൻ എഴുതിയിട്ടുള്ളതിനെപ്പറ്റി പറയും. അച്ഛന്റെ ഷെൽഫിൽനിന്ന് പിന്നീട് ഞാനാ പുസ്തകം എടുത്തു വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഇന്നു കാണുന്ന നക്ഷത്രങ്ങളൊന്നും അവ നിൽക്കുന്ന സ്ഥാനത്തല്ല നിൽക്കുന്നതെന്നും പലതും നശിച്ചു പോയിട്ടു തന്നെയുണ്ടാകുമെന്നും, അവയിൽനിന്നുള്ള അവസാനത്തെ രശ്മികൾ കൂടി കോടികോടി വർഷങ്ങൾ യാത്രചെയ്ത് ഭൂമിയിൽ എത്തുന്നതുവരെ മാത്രമെ നമുക്കവയെ കാണാൻ പറ്റുമെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞുതന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചംതന്നെ ചിലപ്പോൾ ഇല്ലാതായിട്ടുണ്ടാകുമെന്നും നാമിപ്പോൾ കാണുന്നത് ആലീസിന്റെ ചെഷയർ പൂച്ച ഇട്ടുപോയ പുഞ്ചിരിപോലെത്തന്നെ പ്രപഞ്ചമിട്ടുപോയ രശ്മികൾ മാത്രമാണെന്നുമുള്ള ജോഡിന്റെ സങ്കല്പം അച്ഛന് ഇഷ്ടമായിരുന്നു.

ഞാനും സതീശേട്ടനും കൽക്കത്തയിൽ ജോലിയെടുത്തിരുന്ന കാലത്ത് അച്ഛന്റെ കത്തുകൾ ഇടവിടാതെ വന്നിരുന്നു. സതീശേട്ടൻ തന്റെ പ്രശ്നങ്ങൾ അച്ഛനെ അറിയിക്കാറുണ്ട്. ജോലി സ്ഥിരമാവാത്തതിനെപ്പറ്റി, ഒപ്പം താമസിക്കുന്നവരുമായുണ്ടാകുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ, അപ്പപ്പോൾ വായിക്കുന്ന പുസ്തകങ്ങളെപ്പറ്റി സംശയങ്ങൾ, അങ്ങിനെ ഓരോന്ന്. ഹാർപ്പർ ലീയുടെ 'ടു കിൽ എ മോക്കിങ് ബേഡ്' എന്ന പുസ്തകം വായിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഏട്ടൻ അതിലെ കഥാപാത്രങ്ങളെപ്പറ്റി, നോവലിന്റെ പല സന്ദർഭങ്ങളെപ്പറ്റി അച്ഛന് നീണ്ട കത്തുകൾ എഴുതാറുണ്ട്. അച്ഛൻ ഓരോ കത്തിനും മറുപടി എഴുതും. ഏകദേശം ഒന്ന് ഒന്നര മാസത്തോളം അച്ഛനും സതീശേട്ടനും തമ്മിൽ ഒരു സംവാദം നടന്നപോലെയായിരുന്നു. ഞാനാകട്ടെ ആ നോവൽ വായിച്ചു, ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. അത്രമാത്രം. എന്താണതിനിത്ര സംസാരിക്കാനെന്ന മട്ടിൽ നിൽക്കുകയായിരുന്നു.

ദൂരെ താമസിക്കുന്ന മക്കളോട് അച്ഛനുണ്ടായിരുന്ന ഉൽക്കണ്ഠ വളരെ പ്രകടമായിരുന്നു. ഞാൻ കല്യാണം കഴിഞ്ഞ് ദില്ലിയിലേയ്ക്കു പോയത് വിന്ററിന്റെ അവസാനത്തിലായിരുന്നു. വിന്റർ കഴിഞ്ഞതോടെ ചൂട് കൂടിവന്നു. ഞങ്ങൾ താമസിച്ചിരുന്നത് സൗത് എക്സ്റ്റൻഷനിൽ ഒരു ബർസാത്തി(കെട്ടിടത്തിന്റെ ടെറസ്സിലുള്ള മുറി)യിലായിരുന്നു. ലളിതയ്ക്ക് ചൂടു താങ്ങാനായില്ല. അതറിഞ്ഞപ്പോൾ ചൂടിനെ ചെറുക്കാൻ നല്ലതാണെന്ന് പറഞ്ഞ് അച്ഛൻ കുറെ കൂവപ്പൊടികൊടുത്തയക്കുകയുണ്ടായി. അതുപോലെ അവളെ രണ്ടുമാസത്തേയ്ക്ക് അടുക്കളയിൽ കയറ്റേണ്ടെന്നും ഹോട്ടലിൽനിന്ന് ഭക്ഷണം വരുത്തിയാൽ മതിയെന്നും എഴുതി. പിന്നെ രണ്ടു മാസം അവൾക്കു സുഖവാസമായിരുന്നു.

അച്ഛനും അമ്മയ്ക്കും മൃഗങ്ങളോട് പ്രത്യേക വാത്സല്യമുണ്ടായിരുന്നു. പാവം മിണ്ടാപ്രാ

ണികളാണ്, അവയെ ഉപദ്രവിക്കരുത് എന്നു പറയാറുണ്ട്. വൈകുന്നേരം കോടതിയിൽനിന്ന് വീട്ടിലെത്തിയാൽ പശുവിനെ കെട്ടിയിട്ടയിടത്ത് പോയി അതിനോട് വാത്സല്യത്തോടെ സംസാരിക്കാറുണ്ട്. 'എന്താ മോളെ വയറു നിറഞ്ഞില്ലേ?.....' അതിന്റെ മേലൊക്കെ തലോടും, മുഖം ചൊറിഞ്ഞുകൊടുക്കും. ഒരിക്കൽ ഞാൻ ഒരു ചെറിയ കണ്ടത്തിൽ ചോളം നട്ടിരുന്നു. നല്ല ആരോഗ്യമുള്ള ചെടികൾ, ഏകദേശം ഒരടി ഉയരത്തിൽ പച്ചപ്പു സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട് അതു കാറ്റിലാടുന്നതു കാണാൻ നല്ല ഭംഗിയായിരുന്നു. വൈകുന്നേരം പറമ്പിൽ കെട്ടിയിട്ടിടത്തു നിന്ന് അഴിച്ചാൽ പശുവിന് ഒരോട്ടമുണ്ട്. പിടിച്ചാൽ കിട്ടുകയില്ല. അന്ന് അതോടി വന്നു നിന്നത് എന്റെ ചോളവയലിനു മുമ്പിലാണ്. പിന്നെ ഒന്നും ആലോചിക്കാതെ അവൾ നിമിഷനേരം കൊണ്ട് അതു മുഴുവൻ അകത്താക്കി. ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ കാണുന്നത് വെറും കുറ്റികൾ മാത്രം. എനിയ്ക്കു വല്ലാതെ ദേഷ്യം വന്നു, ഞാനതിനെ കുറേ ചീത്ത പറഞ്ഞു, അടിച്ചു. അമ്മ വന്ന് തടുത്തുവെങ്കിലും എന്റെ രോഷം അടങ്ങിയിരുന്നില്ല. അച്ഛൻ വന്നപ്പോൾ കുട്ടികളാരോ ഇതു പറഞ്ഞു കൊടുത്തു. അദ്ദേഹം ഉറക്കെ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു. 'നന്നായി ഒരു ദിവസമെങ്കിലും അവളുടെ വയർ നിറഞ്ഞല്ലൊ.' ശരിക്കു പറഞ്ഞാൽ അച്ഛനും ദിവസേന രാവിലെ എന്റെ ചോളകൃഷി കണ്ട് ആസ്വദിക്കാറുള്ളതാണ്. അതു പൂവിട്ട് കായ്ക്കുന്നതും സ്വപ്നം കണ്ടിട്ടുണ്ടാവണം. പക്ഷെ പാവം മിണ്ടാപ്രാണിയായ പശു അതു തിന്ന് വയർ നിറച്ചപ്പോൾ അച്ഛന് സന്തോഷമാവുകയാണുണ്ടായത്.

ഒരിക്കൽ പക്ഷെ, അടുത്തെവിടെയോ ഉള്ള കാടൻ പൂച്ച അടുക്കളയിൽ വന്ന് പാൽ കട്ടു കുടിക്കുന്നത് സ്വഭാവമാക്കിയപ്പോൾ അച്ഛന് സഹിച്ചില്ല. കുട്ടികൾക്ക് കുടിയ്ക്കേണ്ട പാലാണ് അതു വന്ന് കുടിക്കുന്നത്. ഒരു ദിവസം പെട്ടെന്നുണ്ടായ കോപത്തിൽ അച്ഛൻ ഒരു കൊള്ളിയെടുത്ത് ആ പൂച്ചയെ എറിഞ്ഞു. അങ്ങിനെയൊന്നും പതിവില്ലാത്തതാണ്. ഏറുകൊണ്ട് പൂച്ച പിടയാൻ തുടങ്ങി, വല്ലാതെ കരയാനും. അച്ഛൻ ഓടിച്ചെന്ന് അതിനെ ശുശ്രൂഷിച്ചു. അര മണിക്കൂർകൊണ്ട് അതിന്റെ അസ്വാസ്ഥ്യമെല്ലാം മാറി. അന്നുതൊട്ട് അത് അച്ഛനോട് വല്ലാത്ത ലോഗ്യം കാണിക്കാൻ തുടങ്ങി. അച്ഛൻ ഞങ്ങളോടു പറഞ്ഞു. നോക്കൂ, ഇതാണ് മനുഷ്യരും മൃഗങ്ങളും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം. അതിനെ നമ്മൾ ഉപദ്രവിച്ചത് അതോർമ്മിയ്ക്കുന്നില്ല. അതിന്റെ മനസ്സിൽ നമ്മൾ അതിനോടു കാണിച്ച സ്നേഹം മാത്രമേയുള്ളു. ഓരോ സംഭവത്തിൽനിന്നും അദ്ദേഹം ഒരു ജീവിതസത്യം പഠിക്കുകയും അത് മക്കളോടു പറയുകയും ചെയ്തു,

ഇതുതന്നെയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയും. അച്ഛൻ സ്വന്തം കവിതയെപ്പറ്റി മക്കളോടു സംസാരിച്ചിരുന്നില്ല. മറിച്ച് ഓരോ കവിതയും തിരക്കിനിടയിലും അമ്മയോട് ചൊല്ലി ക്കേൾപ്പിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടാറുണ്ട്. അമ്മയുടെ അഭിപ്രായവും ശ്രദ്ധിക്കാറുണ്ട്. പക്ഷെ വ്യത്യാസമുണ്ട് സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റിയുള്ള അറിവിൽ അമ്മയുടെ നാലയലത്തുപോലും മക്കൾ നിന്നിരുന്നില്ല. അമ്മ വിവാഹത്തിനു മുമ്പ് കവിതയും കഥയും എഴുതിയിരുന്നു. അവരുടെ രചനകൾ മാതൃഭൂമിയിൽ പതിവായി വന്നിരുന്നു. ടാഗോറിന്റെയും കെ.എ. അബ്ബാസിന്റെയും കൃതികൾ മൊഴിമാറ്റം നടത്തിയിരുന്നു. കുട്ടികൃഷ്ണമാരാർ, ഉറൂബ്, അക്കിത്തം, എം. ഗോവിന്ദൻ, അന്ന് വിവാഹത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുകപോലും ചെയ്യാത്ത ഇടശ്ശേരി തുടങ്ങിയ മഹാരഥന്മാരുടെ സംസാരം ഇരുപതാം വയസ്സിൽ കേട്ടാസ്വദിക്കാനും ഇടയ്ക്ക് അവരുടെ ഉയർന്ന നിലവാരത്തിലുള്ള നർമ്മസംഭാഷണങ്ങളിൽ പങ്കുചേരാനും കഴിവുമുണ്ടായിരുന്ന അമ്മ എനിയ്ക്ക് എന്നും അസൂയയുണ്ടാക്കിയിരുന്നു. അച്ഛന്റെ വിവാഹം കഴിഞ്ഞത് തൊള്ളായിരത്തി മുപ്പത്തെട്ടിലാണ്. വിവാഹത്തിനു ശേഷം സ്വന്തം സാഹിത്യ ശ്രമങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുകയാണ് അമ്മ ചെയ്തത്. ഒരു വലിയ മനുഷ്യന്റെ ഉയർച്ചയ്ക്കു വേണ്ടി വളമായി മാറാൻ സ്വയം തീരുമാനിയ്ക്കുക! അതൊരു വലിയ ത്യാഗമായിരുന്നു. പക്ഷെ സ്വന്തം ജീവിതം തന്നെ മറ്റുള്ളവർക്കു വേണ്ടി ഉഴിഞ്ഞിട്ട ഒരു വലിയ മനുഷ്യന്റെ മുമ്പിൽ സ്വന്തം ത്യാഗത്തിന്റെ പ്രഭ മങ്ങുന്നതായി അമ്മയ്ക്കു തോന്നിയിട്ടുണ്ടാവണം.

ഡിസംബർ 14, 2005

back to index

അച്ഛന്റെ ഓർമ്മയിൽ

ഞാൻ വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ ജോലിയന്വേഷിച്ച് കൽക്കത്തയിലേയ്ക്കു പോയി. ആദ്യത്തെ പ്രാവശ്യം നാട്ടിൽ വന്നത് രണ്ടു കൊല്ലത്തിനു ശേഷമാണ്. ഒരു മാസം മുമ്പുതന്നെ അതിനുള്ള ഒരുക്കൂട്ടൽ തുടങ്ങി. ഓരോരുത്തർക്കും എന്തു വാങ്ങണമെന്ന് ആലോചിച്ചു കണ്ടുപിടിച്ചു. സഹോദരന്മാർക്ക് തുണിത്തരങ്ങളാണ് ആവശ്യം. അമ്മയ്ക്കും അതുതന്നെ യാവും വേണ്ടതെന്നറിയാം. അതെല്ലാം വാങ്ങിവച്ചു. ഏറ്റവും അവസാനം അച്ഛന് എന്താണ് വാങ്ങുക എന്ന് ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. അമ്മയ്ക്ക് എഴുതി ചോദിക്കാൻ പറ്റില്ല. 'നീ ഒന്നും വാങ്ങണ്ട, ഒന്ന് വേഗം വന്നാൽ മാത്രം മതിയെന്നായിരിക്കും മറുപടി. രണ്ടുകൊല്ലത്തെ വേർപാട് അമ്മയെ വല്ലാതെ തളർത്തിയിരുന്നു. അവസാനം അച്ഛനും രണ്ട് മുണ്ടും ഷർട്ടി നുള്ള തുണിയും വാങ്ങാമെന്നു കരുതി ഒരു ഖാദി സ്റ്റോറിൽ കയറി. മുതിർന്നതിനുശേഷം ഖദറല്ലാതെ മറ്റൊരു വസ്ത്രവും ധരിച്ചിട്ടില്ല അച്ഛൻ. അതും ചാക്കുപോലെ പരുപരുത്ത വസ്ത്ര ങ്ങൾ മാത്രം. അമ്മ എന്നെങ്കിലും വിവാഹമോചനത്തിന്നുള്ള അപേക്ഷയുമായി രജിസ്ട്രാറുടെ ഓഫീസ് കയറിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അത് കട്ടിയുള്ള ആ ഖദർ മുണ്ടും ഷർട്ടും തിരുമ്പി കഷ്ടപ്പെ ട്ടിട്ടാവണം. അങ്ങിനെ കയറിയിറങ്ങിയതായി ചരിത്രമൊന്നുമില്ല, പക്ഷെ.

ഞാൻ നോക്കിയപ്പോൾ ഖദറുതന്നെ കുറെക്കൂടി നല്ല ഇനങ്ങളുണ്ട് എന്നു മനസ്സിലായി. കട്ടി കുറഞ്ഞ് മിനുസമുള്ള, കുറെക്കൂടി മനുഷ്യത്വമുള്ള ഇനങ്ങൾ. എനിയ്ക്കു സന്തോഷമാ യി. ഞാൻ എറ്റവും നല്ല ഇനം നോക്കി രണ്ടു ജോടി വാങ്ങി. വിലയൊന്നും നോക്കിയില്ല. ആദ്യ മായി അച്ഛന് ഒരു സാധനം കൊടുക്കുകയാണ്, ഞാൻ അദ്ധ്വാനിച്ചുണ്ടാക്കിയ പണം കൊണ്ട്. ഉദാത്തമായൊരനുഭൂതിയാണത്.

പക്ഷെ രണ്ടു ദിവസത്തെ വണ്ടിയാത്ര കഴിഞ്ഞ് നാട്ടിലെത്തി ഈ ഉപഹാരം അച്ഛനു സമർപ്പിച്ചപ്പോൾ ഉണ്ടായ പ്രതികരണം ഞാൻ തീരെ പ്രതീക്ഷിക്കാത്തതായിരുന്നു. അച്ഛൻ ദ്വേഷ്യപ്പെടുകയാണുണ്ടായത്. രണ്ടു കാരണങ്ങൾ. ഒന്നാമതായി അച്ഛനു ഇപ്പോൾ മുണ്ടും ഷർട്ടും ആവശ്യമില്ല. രണ്ടാമതായി അച്ഛൻ ഇത്ര മിനുസമുള്ള വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിക്കില്ല. കൂടാതെ അച്ഛൻ പറയാത്ത ഒരു കാര്യം കൂടിയുണ്ടെന്ന് എനിയ്ക്കു മനസ്സിലായി. ഞാൻ അദ്ധ്വാനിച്ചുണ്ടാക്കിയ പണം അച്ഛനുവേണ്ടി ചെലവാക്കിയെന്നത്. അച്ഛൻ ആദ്യം പറഞ്ഞ കാര്യം, അതായത് ഇപ്പോൾ മുണ്ടും ഷർട്ടും ആവശ്യമില്ല എന്നത് ശരിയല്ലെന്ന് പിന്നീട് അമ്മ പറഞ്ഞു. ഇപ്പോൾ ഉടുക്കുന്ന മുണ്ടും ഷർട്ടും കുറേ മുമ്പ് വാങ്ങിയതാണ്. അതെല്ലാം പിന്നിത്തുടങ്ങി. രണ്ടാമത്തെ കാര്യം അച്ഛന്റെ ഇഷ്ടമാണ്. ചാക്കുപോലെയുള്ള ഷർട്ടും മുണ്ടും ഒരിക്കൽ ഇസ്തിരിയിട്ടതിന്തന്നെ അമ്മയ്ക്ക് ധാരാളം ശകാരം കേൾക്കേണ്ടി വന്നിട്ടു ണ്ട്. അതിനുശേഷം ഇസ്തിരിപ്പെട്ടിയുമായി അമ്മ അച്ഛന്റെ അടുത്തൊന്നും പോയിട്ടില്ല. പരു ക്കൻ സ്വഭാവം തന്റെ സാഹിത്യത്തിൽ മാത്രമല്ല താൻ ധരിക്കുന്ന വസ്ത്രത്തിലും വേണമെന്ന് ശാഠ്യമുണ്ടായിരുന്നു അച്ഛന്. ഭാരതത്തിലെ എല്ലാ നിർദ്ധനരും വസ്ത്രം ധരിച്ചാലെ താനും സാധാരണ വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിക്കുകയുള്ളു എന്നു ശഠിച്ച ഒരു മഹാത്മാവിന്റെ അനുയാ യിയിൽ നിന്ന് ഇതല്ലെ പ്രതീക്ഷിക്കാവൂ.

എന്തായാലും എനിയ്ക്ക് വളരെ വിഷമമായി. അതു തിരിച്ചുകൊണ്ടുപോയി കുറേക്കൂടി പരുക്കൻ വസ്ത്രങ്ങൾ വാങ്ങിയെന്നാണ് എന്റെ ഓർമ്മ. പക്ഷെ തിരിച്ചു കൊണ്ടുപോകുന്ന തിനു മുമ്പ് അച്ഛൻ ആ വസ്ത്രങ്ങൾ തൊട്ടുനോക്കിയിട്ടുണ്ടാകണം. മകന്റെ കുട്ടിക്കാലത്തെ ഓർമ്മ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ വന്നിട്ടുണ്ടാകണം. ആദർശത്തിന്റെ പേരിൽ മകൻ കൊണ്ടു വന്ന വസ്ത്രങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാൻ പറ്റാഞ്ഞതിൽ അദ്ദേഹം ഖേദിച്ചിട്ടുണ്ടാവും. വളരെ കുട്ടി ക്കാലത്ത്, എനിയ്ക്ക് ഒരു വയസ്സോ മറ്റൊ ആയിട്ടെ ഉള്ളു. ഒരിക്കൽ എനിയ്ക്ക് എന്തോ അസുഖം വന്നപ്പോൾ നിരന്തരം വാശിപിടിച്ച് കരഞ്ഞ എന്നെയുമെടുത്ത് അച്ഛൻ രാത്രി മുഴു വൻ നടന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് അമ്മ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഒരു രാത്രിയല്ല, തുടർച്ചയായ രാത്രികൾ. വല്ലാതെ ഉറക്കം വന്ന് കണ്ണുകളടഞ്ഞുപോകുമ്പോൾ അച്ഛൻ എന്നെയുമെടുത്ത് ചുമരിൽ തലചായ്ച്, നിന്നുകൊണ്ട് ഉറങ്ങിയിട്ടുണ്ടത്രെ.

ഖാദി ഒരു വസ്ത്രധാരണം മാത്രമല്ല, അതൊരു തത്വശാസ്ത്രവും അനുകരിക്കപ്പെടേണ്ട ഒരാദർശവും കൂടിയാണെന്ന് അച്ഛൻ ഞങ്ങളോട് പറയാറുണ്ട്. കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞാൽ മന സ്സിലാവുന്ന പ്രായമായ എന്നോടും സതീശേട്ടനോടുമായിരുന്നു അതെല്ലാം പറഞ്ഞിരുന്നത്. സ്വന്തം ഉടുവസ്ത്രത്തിന്നാവശ്യമുള്ള നൂൽ അവനവൻതന്നെ നൂറ്റുണ്ടാക്കുക എന്നതാണ് കാമ്യമെന്നദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞങ്ങൾക്ക് നൂൽക്കുവാൻ രണ്ടു ചർക്കകളും വാങ്ങിത്തന്നിരു ന്നു. ഒന്നുരണ്ടു കൊല്ലക്കാലം ഞങ്ങൾ അതു മുടക്കാതെ കൊണ്ടുനടന്നു. പാവപ്പെട്ടവരുടെ

കാമധേനുവാണ് ചർക്കയെന്ന് 'ഋഷിയുടെ ധേനു' എന്ന കവിതയിൽ അച്ഛൻ പറയുന്നുണ്ട്. ഞങ്ങളോട് ഖദറുടുക്കുവാൻ പറഞ്ഞത് മാത്രം ഞങ്ങൾ സമ്മതിച്ചില്ല. സഹപാഠികളിൽനിന്ന് വേറിട്ടു നിൽക്കുമെന്ന ഭയം കൊണ്ടോ അവരുടെ പരിഹാസപാത്രമാവുമെന്ന മിഥ്യാബോധം കൊണ്ടോ എന്നറിയില്ല. വസ്ത്രധാരണത്തിലുള്ള പരുക്കൻ സ്വഭാവം പക്ഷെ പെരുമാറ്റത്തിലില്ല. അദ്ദേഹം വളരെ സൗമ്യനായിരുന്നു, സ്നേഹസമ്പന്നനും. വീട്ടിലെന്നല്ല പുറത്തും അദ്ദേഹം ഒരുപോലെയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടായിരിക്കണം നാട്ടുകാർ മുഴുവനും അദ്ദേഹത്തെ സ്വന്തം ഗോയിന്നേട്ടനായി, അല്ലെങ്കിൽഗോയിന്നായരായി കരുതിയതും അവരുടെ എന്തു പ്രശ്നങ്ങൾക്കും അച്ഛനെ സമൂപിച്ചിരുന്നതും. ചെറുപ്പക്കാരായ സാഹിത്യകാരന്മാർക്കും മറ്റു സഹൃദയർക്കും അച്ഛൻ ഇടശ്ശേരിയായിരുന്നു. ഏതു ചെറുപ്പക്കാരുമായും അച്ഛൻ ഒത്തുചേരും.

യന്ത്രവൽക്കരണത്തെ അച്ഛൻ ഏതു കാലത്തും സംശയദൃഷ്ടിയോടെ മാത്രമേ വീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളു. അച്ഛന്റെ പല കവിതകളിലും അതു പ്രതിഫലിച്ചിട്ടുണ്ട്. കട്ടി കുറഞ്ഞു നനുത്ത ഖദർ അംബർ ചർക്കയിൽ നൂറ്റെടുത്ത നൂലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതാണെന്നും, ആ ഉപകരണത്തിൽ യന്ത്രവൽക്കരണത്തിന്റെ ആദ്യപടി ഒളിഞ്ഞിരിക്കാമെന്ന അപകടസാദ്ധ്യതയുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം കരുതിയിട്ടുണ്ടാകണം. അതുകൊണ്ടുകൂടിയായിരിക്കണം അദ്ദേഹം നേരിയ ഖദർ ധരിക്കുന്നില്ലെന്ന് തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ടാവുക. ആ മഹത്തായ എളിയ ജീവിതം എന്നെ വല്ലാതെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്.

എന്റെ സാഹിത്യത്തിൽ അച്ഛന്റെ സ്വാധീനം ഉണ്ടോ, ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് ഏത്രത്തോളം എന്ന് ഞാൻ ആലോചിച്ചു നോക്കിയിട്ടുണ്ട്. സത്യം പറഞ്ഞാൽ ഇടശ്ശേരിക്കവിതയുമായി എന്റെ ബന്ധം തുടങ്ങിയിട്ട് വളരെ കുറച്ചു കാലമേ ആയിട്ടുള്ളു. പതിനേഴാം വയസ്സിൽ നാടു വിടുന്നതുവരെ അച്ഛന്റെ കവിതകൾ മനസ്സിലാക്കാനുള്ള മാനസികമായ തയ്യാറെടുപ്പോ, അറിവോ എനിക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. അങ്ങിനെയൊന്ന് ആവശ്യമുണ്ട് എന്നോ, അതിനു പറ്റിയ വായനക്കാരനാണ് ഞാനെന്നോ അച്ഛനും കരുതിയിരുന്നില്ല. കുറച്ചുകൂടി മുതിർന്നാൽ മകനുതന്നെ അങ്ങിനെ ഒരാവശ്യം വരികയാണെങ്കിൽ അവ വായിച്ചു പഠിച്ചുകൊള്ളും എന്നദ്ദേഹം ധരിച്ചുകാണും. അതുവരെ താളനിബദ്ധമായ കവിതകൾ, 'കേട്ടിട്ടില്ലെ തുടികൊട്ടും കലർന്നോട്ടു ചിലമ്പിൻ കലമ്പലുകൾ', 'ചേച്ചീ പോവുക നാമിവിടംവിട്ടെന്നോമനയാമനുജൻ തേങ്ങി' എന്നീ കവിതകൾ അല്പം ഉറക്കെ പാടി സായൂജ്യം തേടുകയായിരുന്നു ഞാൻ. കവിതകൾ വായിച്ചു പഠിക്കേണ്ട കാലത്താണ് ഞാൻ വീടുവിട്ട് ഒരു പ്രവാസിയായി കൽക്കത്തയിൽ താമസിച്ചത് എന്നത് എനിയ്ക്കു പറ്റിയ പല നഷ്ടങ്ങളിലൊന്നാണ്.

അതെന്തെങ്കിലുമാവട്ടെ ഞാൻ ഇടശ്ശേരിക്കവിതകളുമായി കൂടുതൽ പരിചയപ്പെട്ടത് തൊണ്ണൂറുകളിൽ അച്ഛന്റെ കവിതകളുടെ സമ്പൂർണ്ണ സമാഹാരം ഇറക്കിയപ്പോഴാണ്. മുന്നൂറിൽപരം കവിതകൾ മുഴുവൻ രണ്ടുവട്ടം വായിച്ചത് അക്കാലത്താണ്. അതും പ്രൂഫ് വായിച്ചു തിരുത്താൻ. വളരെ ക്ലേശകരമായ ഒരു ദൗത്യമായിരുന്നു അത്. പലപ്പോഴും രണ്ടു ടെക്സ്റ്റുകൾ തമ്മിലുള്ള, അതായത് ആദ്യം ഒറ്റയൊറ്റ പുസ്തകമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചവയും പിന്നീട് വള്ളത്തോൾ വിദ്യാപീഠം സമ്പൂർണ്ണ സമാഹാരമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചവയുമായി, ഉണ്ടായിരുന്ന വ്യത്യാസം കുഴക്കുന്നതായിരുന്നു. കവിതയുടെ അർത്ഥം മുഴുവനറിയാതെ തിരുത്താൻ കഴിയില്ല. സംശയനിവാരണത്തിന്നായി മഹാകവി അക്കിത്തത്തിനെയും, കെ.പി. ശങ്കരൻ മാസ്റ്ററെയും ലീലാവതിടീച്ചറെയും പ്രൊഫ. കെ. ഗോപാലകൃഷ്ണനെയും പി. കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്ററെയും മറ്റും സമീപിച്ചു. എന്റെ വിദ്യാഭ്യാസം തുടങ്ങുന്നത് അവിടെനിന്നാണ്. അച്ഛന്റെ, നിരുപദ്രവമെന്നു ഞാൻ കരുതിയിരുന്ന പല പദപ്രയോഗങ്ങൾക്കും വളരെ ആഴമേറിയ അർത്ഥതലങ്ങളുണ്ടെന്ന് മനസ്സിലാക്കിയത് അപ്പോഴാണ്. കൂടാതെ അച്ഛന്റെ കവിതകൾ മനോഹരമായി ആലപിച്ച ഡോ. എസ്.പി. രമേശും മാങ്ങോട്ട് കൃഷ്ണകുമാറും എഴുതിയ ലേഖനങ്ങളും എന്ന വളരെയധികം സഹായിച്ചു. എന്നിട്ടും ആ മഹാസാഗരത്തിന്റെ ഒരു ചെറിയ അംശം മാത്രമേ എനിയ്ക്ക് തരണം ചെയ്യാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ.

ഞാൻ പറയാനുദ്ദേശിച്ചത് എന്റെ സാഹിത്യത്തെ അച്ഛൻ എങ്ങിനെ സ്വാധീനിച്ചു എന്നതാണ്. ഒരു ചോദ്യം ചോദിക്കാം. സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ടോ? അച്ഛന്റെ ജീവിതം എന്നെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒരു മനുഷ്യജീവിതം എങ്ങിനെയായിരിക്കണം എന്നതിന് ഉദാത്തമായൊരു ദൃഷ്ടാന്തമായി ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ളത് അച്ഛന്റെ ജീവിതമാണ്. ജീവിതവും കവിതയും രണ്ടല്ല ഒന്നുതന്നെയാണെന്നു അടിയുറച്ചു വിശ്വസിച്ച ഒരാൾക്കെ മുഖംമൂടിയില്ലാതെ ജീവിക്കാൻ പറ്റൂ. അങ്ങിനെയൊരു ജീവിതം അച്ഛനെപ്പോലെ എനിക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നോ എന്ന് സംശയമാണ്. രണ്ടുപേരും ജീവിച്ചുപോന്ന കാലഘട്ടത്തിന്റെയും ഒപ്പം പെരുമാറേണ്ടിവന്ന ജനങ്ങളുടെയും ജീവിതപരിസരങ്ങളുടെയും വ്യത്യാസമായിരിക്കണം കാരണം. പക്ഷെ ഈ ഘടകങ്ങളുടെ അകൽച്ച എത്രതന്നെ വ്യാപ്തമായിരുന്നെങ്കിലും അടിസ്ഥാനപരമായി ഞങ്ങൾ തമ്മിലുണ്ടാ

യിരുന്ന മാനസികബന്ധവും അടുപ്പവും കാരണം അച്ഛന്റെ മാറാപ്പ് കുറേയേറെ ചുമക്കുവാൻ ഞാനും വിധിക്കപ്പെട്ടവനായി. എന്റെ ചില കഥകൾക്ക് അച്ഛന്റെ കവിതകളുമായി അടുത്ത ബന്ധം പുലർത്തേണ്ടി വന്നിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണമായി 'ഒരു കങ്ഫൂഫൈറ്റർ' എന്ന കഥ അച്ഛന്റെ 'ഇസ്ലാമിലെ വൻമല' എന്ന കവിതയോട് വളരെ അടുത്തു നിൽക്കുന്നു. അതുപോലെ 'ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണം' എന്ന കഥ അച്ഛന്റെ 'നെല്ലുകുത്തുകാരി പാറുവിന്റെ കഥ'യുമായി സാമ്യം കാണിക്കുന്നു. കവിത 1954ലാണ് എഴുതിയതെങ്കിൽ ചെറുകഥ പുറത്തുവന്നത് 25 കൊല്ലത്തിനുശേഷം 1979ലാണ് എന്നു മാത്രം വ്യത്യാസം. പാറുവിന്റെ കഥ നടന്നത് നഗരമായി മാറാൻ തുനിയുന്ന ഒരു നാട്ടിൻപുറത്താണെങ്കിൽ എന്റെ കഥ നടന്നത് മുംബൈയെപ്പോലുള്ള ഒരു മഹാനഗരത്തിലാണ്. എവിടെ എപ്പോൾ നടന്നതായാലും കാതലായിട്ടുള്ള കാര്യം യന്ത്രവൽക്കരണം സ്ത്രീകളുടെ ജോലിയില്ലാതാക്കുകയും അവരെ ആശ്രയിച്ചു കഴിയുന്ന കുടുംബം പട്ടിണിയാവുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നതാണ്. നാട്ടിൻപുറത്തുനിന്ന് നഗരത്തിലെത്തുമ്പോഴും, ഇരുപത്തഞ്ചു വർഷത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക പുരോഗതിയ്ക്കു ശേഷവും കാര്യങ്ങളുടെ കിടപ്പിന് മാറ്റമൊന്നുമില്ല. പട്ടിണി അന്നും ഇന്നും പട്ടിണിയാണ്. പട്ടിണി ഒഴിവാക്കാൻ ചെയ്യേണ്ട കാര്യങ്ങളിൽ ഒരു സ്ത്രീയ്ക്ക് വളരെയധികം തെരഞ്ഞെടുപ്പൊന്നുമില്ല. അരിമില്ലുവന്ന് ജോലി പോയപ്പോൾ നെല്ലുകുത്തുകാരി പാറു ആശ്രയിച്ചത് ഒരിക്കൽ തന്റെ അരിക്കിഴി തട്ടിയെടുത്ത മനുഷ്യന്റെ (അരിക്കിഴിയായിരുന്നില്ല അയാളുടെ ലക്ഷ്യം) മാറിൽത്തന്നെയാണ്. മറിച്ച് 'ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണം' എന്ന എന്റെ കഥയിൽ യന്ത്രവൽക്കരണം കാരണം ജോലി നഷ്ടപ്പെടുമെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, അതു നിലനിർത്താൻ കൗസല്യയ്ക്ക് സ്വന്തം ചാരിത്ര്യം മുതലാളിയ്ക്ക് അടിയറ വെയ്ക്കേണ്ടി വന്നു. യന്ത്രവൽക്കരണം സ്ത്രീകളുടെ ജോലി നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നത് ഇന്നും നമ്മുടെ കൺമുമ്പിൽ വെച്ച് സംഭവിക്കുന്ന ഒരു കാര്യമാണ്. വീട്ടിലെ അടുക്കളയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന മിക്സിയും വാഷിങ് മെഷിനും തൊട്ട് ഇന്നത്തെ കെട്ടിടനിർമ്മാണത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഭീമാകാരയന്ത്രങ്ങൾ വരെ കത്തിവെയ്ക്കുന്നത് സ്ത്രീകളുടെ ജോലിയിലാണ്. ഇന്ന് അവിദഗ്ദതൊഴിൽ രംഗത്തെ ആശ്രയിച്ചു കഴിയുന്നത് ഏറെയും സ്ത്രീകളാണ്. അവരുടെ ജോലിയാണ് പടുകൂറ്റൻ മണ്ണുമാന്തികളും മൊബൈൽ കൊൺക്രീറ്റ് മിക്സ്ചറുകളും തട്ടിമാറ്റുന്നത്. അച്ഛൻ ഇതെല്ലാം വളരെ നേർത്തെ കണ്ടിരിക്കുന്നുവെന്നെ പറയാനുള്ളു.

'ഒരു കങ്ഫൂഫൈറ്റർ' എന്ന എന്റെ കഥയും അച്ഛന്റെ 'ഇസ്ലാമിലെ വൻമല' എന്ന കവിതയും തമ്മിലുള്ള സാമ്യം അതിലെ കുട്ടികളുടെ സഹാനുഭൂതിയും അതിനു പാത്രമായ പാവം കുട്ടിയോടുള്ള ദയ പുറത്തു പറയാതെ മനസ്സിൽത്തന്നെ സ്വകാര്യമായി വെച്ചതുമാണ്. 'ഇസ്ലാമിലെ വൻമല' വളരെ ഭാവ, അർത്ഥതലങ്ങളുള്ള ഒരു മഹത്തായ കവിതയാണ്. നമ്മുടെ മതസൗഹാർദ്ദം ഏതുവിധത്തിലാണ് വേണ്ടതെന്നു പ്രത്യക്ഷമായും ഏതുവിധത്തിലാവാൻ പാടില്ലെന്ന് പരോക്ഷമായും നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ഒരു കവിത. ഇന്നത്തെ സാമുദായികാന്തരീക്ഷത്തിൽ വളരെ പ്രസക്തമായ ഒരു കവിത.

അച്ഛന്റെ ജീവിതത്തിൽനിന്ന് ഞാനറിയാതെത്തന്നെ പ്രചോദനം കിട്ടി എഴുതിയ കഥയാണ് 'പ്രാകൃതനായ തോട്ടക്കാരൻ'. കഥയെഴുതുമ്പോൾ ആ തോട്ടക്കാരൻ അച്ഛന്റെ പ്രതീകമാവുമെന്നൊന്നും ഞാൻ കരുതിയിരുന്നില്ല. തോട്ടത്തിനോടും അതിലെ ചെടികളോടും, പാഴ്ചെടികളടക്കം, ആത്മാർത്ഥത പുലർത്തിയിരുന്ന ഒരാളായിരുന്നു അതിലെ തോട്ടക്കാരൻ. ഒരിക്കൽ അയാളെ തോട്ടമുണ്ടാക്കാൻ ഏല്പിച്ച പ്രഭു തന്റെ സ്വപ്നങ്ങളിലുള്ള പനിനീർപ്പൂക്കൾക്കും സൂര്യകാന്തികൾക്കും പാരിജാതങ്ങൾക്കും വേണ്ടി തോട്ടത്തിൽ വന്നുനോക്കി. അദ്ദേഹത്തിനു കാണാൻ കഴിഞ്ഞത് വെറും കളകൾ മാത്രമായിരുന്നു. കള്ളിച്ചെടികളും, അപ്പച്ചെടികളും തലയുയർത്തിനിൽക്കുന്ന തോട്ടം. താൻ കൊടുത്ത പണംകൊണ്ട് വളം വാങ്ങി വിതറുന്നുണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനറിയാം, അതുപോലെ നിത്യേന വെള്ളം കോരി നനയക്കുന്നുണ്ടെന്നും. തോട്ടക്കാരൻ സത്യസന്ധനാണെന്ന് പ്രഭുവിന്നറിയാം. പിന്നെ എന്താണ് തന്റെ തോട്ടം ഉയർന്നുവരാത്തതെന്ന് അദ്ദേഹം അദ്ഭുതപ്പെടുകയാണ്. തോട്ടക്കാരന് അതിനെപ്പറ്റി ഒന്നും പറയാനില്ല. പ്രഭു സ്വാഭാവികമായും തോട്ടക്കാരനെ പിരിച്ചുവിടുന്നു. തോട്ടക്കാരന്റെ കുടുംബം പട്ടിണിയാവുമെന്ന് പ്രഭുവിന്നറിയാം, കാരണം ജോലിചെയ്തിരുന്ന മറ്റു സ്ഥലങ്ങളിലെ പണി അയാൾക്ക് നേരത്തെ നഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നു. പക്ഷെ തന്റെ മരണത്തിനുമുമ്പ് നല്ലൊരു തോട്ടമുണ്ടായിക്കാണാൻ ഇതേ വഴിയുള്ളു. മാളികയുടെ മുമ്പിൽനിന്നുകൊണ്ട് പ്രഭു പറയുന്നത് ദുഃഖത്തോടെ കേട്ട തോട്ടക്കാരൻ അവസാനം പറയുകയാണ്. 'ശരിയാണ് അങ്ങ് പറയുന്നത്. ഈ ജോലിയും പോയാൽ പകുതി പട്ടിണിയിലായ എന്റെ കുടുംബം മുഴുപ്പട്ടിണിയിലാവും. അതു സാരമില്ല, എന്റെ മക്കൾ എങ്ങിനെയെങ്കിലും വളർന്നുകൊള്ളട്ടെ. എനിക്ക് ശമ്പളം തന്നില്ലെങ്കിലും വേണ്ടില്ല, എന്നെ പറഞ്ഞയക്കരുത്. ഞാൻ ഈ തോട്ടത്തിൽ ജോലിയെടുത്തോട്ടെ.'

എഴുതി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുവന്നപ്പോഴാണ് എനിയ്ക്കു തോന്നിയത്, ഈ തോട്ടം അച്ഛന്റെ കാവ്യലോകമല്ലെ, അല്ലെങ്കിൽ കലാലോകമല്ലെ? ഈ തോട്ടക്കാരൻ അച്ഛനും? ആരോഗ്യമുള്ളതെന്തും വളർത്തുന്ന ഒരു തോട്ടമായിട്ടേ അച്ഛന്റെ കവിതാലോകത്തെ എനിയ്ക്ക് കാണാൻ കഴിയുന്നുള്ളു. എല്ലാം ആരോഗ്യമുള്ള ചെടികൾ മാത്രം. അതിൽ കളകളുണ്ടാവാം, പാഴ്ചെടികളുണ്ടാവാം. നിങ്ങളുദ്ദേശിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള സൗന്ദര്യമോ സുഗന്ധമോ അവിടെ കണ്ടുവെന്ന് വരില്ല. ആ ചെടികളുടെ സൗന്ദര്യം കാണാൻ പ്രത്യേക കണ്ണുകൾ വേണം, വാടിയ അപ്പച്ചെടികളുടെ ഇലകൾ പൊഴിക്കുന്ന മണം സുഗന്ധമായി ആസ്വദിക്കാൻ പുതിയൊരു സൗന്ദര്യദർശനം വേണം. പാഴ് ചെടികളെപ്പറ്റിയല്ല പടുമുളകളെപ്പറ്റി അച്ഛന്റെ ഒരു കവിതയുണ്ട്. പടുമുളകൾ പിഴുതുകളയാൻ വരട്ടെ, ആ ചെടികളിൽനിന്നായിരിക്കും മനുഷ്യസമുദായത്തെ രക്ഷിക്കാനുതകുന്ന മഹത്തായ വൃക്ഷങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നത്. അദ്ദേഹം ഉദാഹരണമായി കാണിക്കുന്നത് വ്യാസനെയും തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛനെയുമാണ്.

ഈ കഥയെഴുതുമ്പോൾ എന്റെ അബോധമനസ്സിലുണ്ടായിരുന്ന വികാരം കാത്തുനിൽപ്പിന്റേതായിരിക്കണം. വൈകുന്നേരം അച്ഛനുവേണ്ടിയുള്ള കാത്തിരിപ്പ്. നേരം വൈകുംതോറും മനസ്സിലുണ്ടാകുന്ന വേവലാതി എനിക്കിപ്പോഴും അനുഭവപ്പെടുന്നുണ്ട്. പ്രത്യേകിച്ച് കാറ്റും മഴയും ഇടിമിന്നലുമുള്ള സന്ധ്യകളിൽ. അച്ഛൻ കോടതിയിൽനിന്ന് പുറപ്പെട്ടാൽ കാറ്റത്തിട്ട മാതിരിയാണ്. എ.വി. ഹൈസ്കൂൾ പരിസരത്തും അതിന്നടുത്തുള്ള കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയിലും അച്ഛനെക്കാത്ത് നിൽക്കുന്ന സുഹൃത്തുക്കളുടെ അടുത്തേയ്ക്ക് നടക്കുന്നതിനിടയിൽ ഒരുപാട് നാട്ടുകാർ എന്തെങ്കിലും ലോഗ്യത്തിനായി, അല്ലെങ്കിൽ അവരുടെ പ്രശ്നങ്ങളുമായി തടഞ്ഞുനിർത്തും. എല്ലാം കഴിഞ്ഞ് വായനശാലയിലെത്താൻതന്നെ നേരം വൈകും. അവിടെ ക്ഷമയോടെ കാത്തുനിൽക്കുന്ന സഹൃദയരുമായി കുറച്ചുനേരം സംസാരിച്ച് അവരുടെ ഒപ്പം എ.വി. ഹൈസ്കൂളിലേയ്ക്കോ മിഷ്യൻ ഹൈസ്കൂളിലേയ്ക്കോ നാടക റിഹേഴ്സലിനായി പോകുന്നു. എല്ലാം കഴിഞ്ഞ് വീട്ടിലെത്തുമ്പോഴേയ്ക്ക് മക്കൾ ഉറക്കമായിട്ടുണ്ടാവും അല്ലെങ്കിൽ ഉറക്കപ്പിച്ചിലാവും. അതുകാരണം അച്ഛനുമായുള്ള സമ്പർക്കം കുറവായിരുന്നു. പക്ഷെ അതിനവസരം കിട്ടുന്ന അവസരങ്ങളിലാകട്ടെ അച്ഛന്റെ സ്നേഹം വല്ലാത്തൊരു തീവ്രതയോടെ ഞങ്ങളിലേയ്ക്കൊഴുകുന്നതായാണ് അനുഭവം.

മെയ് 18, 2006.
സമസ്തകേരള സാഹിത്യപരിഷത്

back to index

ഒരു മകന്റെ ഓർമ്മകൾ

(ആകാശവാണി – 20.2.2006)

ഈ വർഷം ഇടശ്ശേരിയുടെ ജന്മശതാബ്ദി ആഘോഷിക്കുകയാണ്. അച്ഛനെക്കുറിച്ചുള്ള ഏതാനും ഓർമ്മകൾ ഞാനിവിടെ നിങ്ങളുമായി പങ്കുവെയ്ക്കട്ടെ. ഒരു മകന് അച്ഛനെക്കുറിച്ച് വാതോരാതെ പറയാനുണ്ടാവും. അതൊന്നും വിശദമായി പറയാനുള്ള സമയമില്ല ഇവിടെ. അതുകൊണ്ട് ഏതാനും സ്കെച്ചുകൾ മാത്രം വരച്ച് ഞാൻ തൃപ്തിപ്പെടുകയാണ്. ജീവിതചിത്രത്തിൽ ഒരു ഗൃഹനാഥൻ എന്ന ഫ്രെയിമിൽ മാത്രമായി അച്ഛനെ ചുരുക്കിക്കൊണ്ടുവരാൻ പറ്റുമെന്ന് തോന്നുന്നില്ല. അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബഹുമുഖ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം മാത്രമായിരുന്നു. വീട്ടുകാര്യങ്ങൾ മാത്രം നോക്കി അച്ഛനെ തളച്ചിടാൻ പറ്റില്ലെന്ന് അമ്മയും പിന്നീട് വളർച്ചയുടെ ഓരോ ഘട്ടങ്ങളിലായി മക്കളിലോരോരുത്തരും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. അദ്ഭുതകരമായ കാര്യം തിരക്കുകൾക്കിടയിലും ഞങ്ങളിലോരോരുത്തരെയും എത്ര ശ്രദ്ധയോടെയാണ് അദ്ദേഹം വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നത് എന്നതായിരുന്നു. 'എൻകുഞ്ഞുറങ്ങുകൊൾകെൻകുഞ്ഞുറങ്ങുകൊൾ...' എന്ന താരാട്ടു പാടി ഏറ്റവും താഴെയുള്ള കുട്ടിയെ മാറത്തു ചാച്ചു കിടത്തി രാത്രി ഉമ്മറത്തോ, മുറ്റത്തോ ഉലാത്തുന്ന അച്ഛനെ നോക്കി 'തന്റേതിന്നലെ വരെയാസ്വർഗ്ഗം!' എന്ന മട്ടിൽ അസൂയയോടെ നോക്കിനിൽക്കാറുള്ള മുതിർന്നവർ എന്റെ കുട്ടിക്കാലത്തെ ഓർമ്മയാണ്. ഞാൻ എന്തായാലും അങ്ങിനെ നോക്കിനിന്നിട്ടുണ്ട്. വീട്ടിൽ എന്നും കുട്ടികളുണ്ടാവാറുണ്ട്. ഞങ്ങൾ എട്ടു മക്കളാണ്. അമ്മ പതിനൊന്നു പ്രസവിച്ചെങ്കിലും മൂന്നു കുട്ടികൾ, ഒരു പെൺകുട്ടിയും രണ്ടാൺകുട്ടികളും നേരത്തെ യാത്രയാവുകയാണുണ്ടായത്. മൂന്നാമതു യാത്രയായ കുട്ടിയെപ്പറ്റി എനിയ്ക്ക് ഓർമ്മയുണ്ട്. ഒരു വയസ്സു തികഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല അവന്. തലേന്നുവരെ അസുഖം കാരണം അസ്വാസ്ഥ്യനായിരുന്ന അവൻ രാവിലെ നോക്കിയപ്പോൾ ഉറങ്ങിയപോലെ കിടക്കുന്നു. ഉറങ്ങുകയാണെന്നാണ് ഞങ്ങൾ കുട്ടികൾ ആദ്യം കരുതിയത്. അടുത്ത മുറിയിൽ നിലത്ത് വിരിച്ച പായിൽ അമ്മ ബോധമില്ലാതെ കിടക്കുകയാണ്. ഈ സംഭവത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് അച്ഛൻ 'പൂജാപുഷ്പം' എന്ന കവിതയെഴുതിയത്. '....പെറ്റവളസ്തപ്രജ്ഞമെൻകാൽക്കൽ ഇടിയേറ്റ കാട്ടുവള്ളിയെപ്പോലെ തളർന്നു കിടക്കവേ, കാരിരുമ്പാക്കിത്തീർത്ത കരളോടെ ഞാൻ നിന്നു കാണവേ.......' എനിയ്ക്ക് പത്തോ പന്ത്രണ്ടോ വയസ്സുള്ളപ്പോഴാണതു സംഭവിച്ചത്.

'ഗൃഹച്ഛിദ്രം' എന്ന കവിത എഴുതിയത് നാൽപ്പത്താറിലാണെന്നു തോന്നുന്നു. അന്നെനിയ്ക്ക് മൂന്നു വയസ്സായി. അച്ഛനെക്കുറിച്ചുള്ള ഏറ്റവും പഴയ ഓർമ്മ ആ കാലത്താണ്. ഒന്നുരണ്ടു ചിത്രങ്ങൾ മാത്രം. എന്നെ മടിയിലിരുത്തി ഉമ്മറത്തെ മേശയ്ക്കു മുമ്പിലിരുന്ന് ഒരു തടിച്ച മേശവിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ കവിതയെഴുതിയിരുന്നത്. 'ഗൃഹച്ഛിദ്രം' അച്ഛന്റെ നർമ്മബോധം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന കവിതയാണ്. കവിതയ്ക്ക് അച്ഛൻതന്നെ എഴുതിയ കുറിപ്പിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു.

'സ്വന്തം പോരായ്മകളുടെ ഉത്തരവാദിത്തം കുടുംബിനിയിൽ ആരോപിച്ച് കലശൽ കൂട്ടുക എന്ന 'രസ'ത്തിൽനിന്ന് ഉടലെടുത്തത്.'

അമ്മയും അച്ഛനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വളരെ മനോഹരമായിരുന്നു. ബൗദ്ധികമായി നോക്കുകയാണെങ്കിൽ അമ്മ അച്ഛന് തുല്യയല്ലെങ്കിലും അച്ഛനോടൊപ്പം അപകർഷതാബോധമില്ലാതെ ജീവിക്കാൻ മാത്രമുള്ള കഴിവും അറിവുമാർജ്ജിച്ചിരുന്നു. അമ്മയും വിവാഹത്തിനുമുമ്പ് തൊള്ളായിരത്തി മുപ്പതുകളിൽ കവിതയും ചെറുകഥകളുമെഴുതി മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നു. കല്യാണം കഴിഞ്ഞശേഷം അമ്മ എഴുത്തു തീരെ നിർത്തി. അമ്മ എഴുത്തു നിർത്തിയത് അച്ഛൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടല്ല, പക്ഷെ അച്ഛനെ അതു വളരെയധികം സഹായിച്ചുവെന്നത് യാഥാർത്ഥ്യമാണ്. അതൊരു വലിയ ത്യാഗമായിരുന്നു. അമ്മയെക്കുറിച്ച് അച്ഛന്റെ കവിതകളിലും ലേഖനങ്ങളിലുമായി ധാരാളം പരാമർശമുണ്ട്. അതിൽനിന്നെല്ലാം അവർ തമ്മിലുള്ള വൈകാരിക ബന്ധത്തിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ കാണാൻ കഴിയും. 'ഗൃഹച്ഛിദ്രം', 'അശോകമഞ്ജരി', 'മകന്റെ വാശി' 'പൂജാപുഷ്പം' 'ഒരമ്മ പാടുന്നു' തുടങ്ങിയ കവിതകളിലും, 'കവിത എന്റെ ജീവിതത്തിൽ', 'തുടികൊട്ടും ചിലമ്പൊലിയും', 'എന്റെ പണിപ്പുര' എന്നീ ലേഖനങ്ങളിലും ആ ബന്ധത്തെപ്പറ്റി നേരിട്ടോ പരോക്ഷമായോ സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്.

അച്ഛൻ ബന്ധുക്കളടക്കം പല പാവപ്പെട്ടവരെയും സഹായിച്ചിരുന്നു. സ്വയം സാമ്പത്തികമായി തളർന്നിരുന്നപ്പോഴാണത്. മക്കളുടെ ആവശ്യങ്ങൾകൂടി മാറ്റി വച്ചിട്ടാണ് പലപ്പോഴും അച്ഛൻ ഇതു ചെയ്യാറ്. സ്വാഭാവികമായും അച്ഛന്റെ വിശാലമനസ്കത മുഴുവനും ഉൾക്കൊള്ളാൻ (പ്രത്യേകിച്ച് മക്കളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ ബലികൊടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ) കഴിയാതിരുന്ന

അമ്മയ്ക്കതിൽ പ്രതിഷേധമുണ്ടായിരുന്നു. അമ്മ പക്ഷെ ആ പ്രതിഷേധം വളരെ സൗമ്യമായ വാക്കുകളിൽ ഞങ്ങളെ അറിയിക്കുക മാത്രമേ ചെയ്തിരുന്നുള്ളു. അച്ഛനോട് മറുത്തൊരു വാക്കും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ ആലോചിക്കുമ്പോൾ തോന്നുന്നു, അച്ഛൻ ചെയ്തതല്ലെ ശരി? മക്കളുടെ ഭക്ഷണത്തിന് ഒരു കാലത്തും ക്ഷാമമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനച്ഛൻ ഒരിക്കലും ഇടയാക്കിയിരുന്നില്ല. രാത്രി പഠിക്കുവാനായി കത്തിക്കുന്ന വിളക്കിനു വേണ്ട മണ്ണെണ്ണ ഒരിക്കലും ഇല്ലാതെ വന്നിട്ടില്ല. സ്കൂളിൽ പിഴയോടുകൂടിയിട്ടാണെങ്കിലും എല്ലാ മാസവും ഫീസു കൊടുത്തിരുന്നു. രണ്ടു ജോഡി ഷർട്ടും ട്രൗസറുകളും ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്നു, അത്ര മികച്ചതൊന്നുമല്ലെങ്കിലും. പിന്നീട് കുറച്ചുകൂടി വലുതായപ്പോൾ എനിക്കു മനസ്സിലായി, അച്ഛൻ സഹായിച്ചിരുന്നത് ഞങ്ങളോളമല്ല ഒട്ടുംതന്നെ ഗതിയില്ലാത്തവരെയാണെന്ന്. അച്ഛന്റെ വിശാലമനസ്കതയ്ക്കു മുമ്പിൽ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുകയാണ്.

അച്ഛൻ ഞങ്ങൾ മക്കളോട് എങ്ങിനെ ജീവിക്കണം എന്തായിത്തീരണം എന്ന് ഒരിക്കലും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. പക്ഷെ സ്വന്തം ജീവിതംകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഓരോ നിമിഷവും ഞങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. ജീവകാരുണ്യം മനുഷ്യരിൽ മാത്രം ഒതുങ്ങുന്നതല്ലെന്ന് അദ്ദേഹം കാണിച്ചുതന്നു. കോടതിയിൽനിന്ന് ക്ഷീണിച്ച് വീട്ടിലെത്തി അമ്മ കൊടുത്ത ചൂടുള്ള ചായ കുടിക്കുമ്പോൾ അമ്മയോടു ചോദിക്കും. 'എടോ, നമ്മടെ മക്കൾക്ക് ഇന്ന് വല്ലതും തിന്നാൻ കിട്ടിയോ?' അച്ഛൻ ഞങ്ങളെയാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് എന്നു കരുതിയോ. അല്ലേയല്ല. ഞങ്ങളുടെ വയർ അമ്മ നിറയ്ക്കുമെന്ന് അച്ഛന്നറിയാമായിരുന്നു. പശുവിനെയും കുട്ടിയെയുമാണ് അച്ഛൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നത്. അമ്മ അടുക്കളയിൽനിന്ന് ഒരശരീരിപോലെ പറയും. 'അവളെ കൊണ്ടന്ന് കെട്ടിയിട്ടില്ല.' അച്ഛൻ ചായകുടി കഴിഞ്ഞാലുടൻ എഴുന്നേൽക്കും. പറമ്പിലെവിടെയെങ്കിലും കെട്ടിയിട്ട സ്ഥലത്തെ പുല്ല് മുഴുവൻ തിന്ന് വിഷണ്ണയായി നിൽക്കുന്ന പശുവിനെ അഴിച്ച് അടുത്ത കണ്ടത്തിലേയ്ക്കു നയിക്കും. അവൾ ആർത്തിയോടെ പുല്ലു തിന്നുമ്പോൾ താട ചൊറിഞ്ഞു കൊടുത്ത് അതിനോട് സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങും. 'എന്താ മോളെ ഇന്ന് വയറ് നെറഞ്ഞില്ലേ?' ആ പാവം പശുവിനെ നേരത്തെ മാറ്റിക്കെട്ടാത്തതിലുള്ള പശ്ചാത്താപത്തോടെ ഞങ്ങൾ ചുറ്റിപ്പറ്റി നിൽക്കും. അച്ഛൻ പക്ഷെ ഞങ്ങളെ കുറ്റപ്പെടുത്താറില്ല.

അച്ഛന് അമ്മയെ വളരെ സ്നേഹമായിരുന്നു. അതു പ്രകടിപ്പിക്കാൻ ഒട്ടും ലോഭം കാട്ടിയിരുന്നുമില്ല. നിസ്സാര വഴക്കുകളും സൗന്ദര്യപ്പിണക്കങ്ങളുമുണ്ടായാൽ അതു വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാതെ ലോഗ്യം കൂടാറുണ്ട് അച്ഛൻ. പിന്നെ കുറച്ചുനേരം അമ്മയെ കൊഞ്ചിക്കലും തമാശ പറയലുമൊക്കയാണ്. സ്നേഹത്തിന്റെ ബാലപാഠങ്ങൾ ഞങ്ങൾ പഠിച്ചത് അവരുടെയടുത്തുനിന്നായിരുന്നു. അമ്മയുടെ ആരോഗ്യം പിന്നീട് ക്ഷയിച്ചു വന്നു. ചിലപ്പോൾ അച്ഛൻ വൈകുന്നേരം വരുമ്പോൾ കാണുക പകലത്തെ ജോലി കാരണം തളർന്നു കിടക്കുന്ന അമ്മയെയായിരിക്കും. അച്ഛനും വല്ലാതെ ക്ഷീണിതനായിട്ടാവും വരുന്നതെങ്കിലും ചായയുണ്ടാക്കാനായി എഴുന്നേൽക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന അമ്മയെ നിർബ്ബന്ധപൂർവ്വം വിലക്കി അടുത്തിരുന്ന് അമ്മയുടെ പുറം തലോടിക്കൊണ്ട് ചോദിക്കും. 'എന്താ ജാനൂ, വയ്യേ?'

അച്ഛൻ എല്ലാ മക്കളേയും ഒരേപോലെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. പക്ഷെ പെൺമക്കളോട് കുറച്ചധികം സ്നേഹമുണ്ടായിരുന്നു എന്നെനിയ്ക്കു തോന്നാറുണ്ട്. 'അനിമൽ ഫാമി'ൽ മാറ്റിയെഴുതിയ നിയമം പോലെ 'ആൾ ആനിമൽസ് ആർ ഈക്വൽ, ബട് സം ആനിമൽ ആർ മോർ ഈക്വൽ ദാൻ അദേഴ്സ്'. ആർക്കും പക്ഷെ പ്രത്യേക അവസരങ്ങളൊന്നും കൊടുത്തിരുന്നില്ല. വളർന്നു വലുതാകുമ്പോൾ ആരാകണമെന്ന് ആരെയും ഉപദേശിക്കാറുമില്ല. ഞാൻ വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ എഴുതാൻ തുടങ്ങി. എഴുതിയതെല്ലാം അദ്ദേഹത്തെ കാണിക്കും. അച്ഛൻ വേണ്ട തിരുത്തലുകൾ നിർദ്ദേശിക്കും. ചിലപ്പോൾ കഥയുടെ ഗതി മാറ്റിയാൽ അത് എങ്ങിനെ കുറച്ചുകൂടി നന്നാവുമെന്നും പറഞ്ഞുതരും. കഥകൾകൊണ്ട് ബാലപംക്തിയിലേയ്ക്കോ ആഴ്ചപ്പതിപ്പുകളിലേയ്ക്കോ ഓടാൻ അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ഞെക്കിപ്പഴുപ്പിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്നും വലുതാവാൻ വിധിച്ചത് താനേ വലുതായിക്കോളുമെന്നുമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ.

അച്ഛനെ അപൂർവ്വം അടുത്തു കിട്ടുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾ മക്കൾ പരമാവധി ആസ്വദിക്കാറുണ്ട്. അത് തോട്ടപ്പണിയായാലും, വെറുതെ വെടി പറച്ചിലായാലും, അല്ലെങ്കിൽ ഗൗരവമേറിയ ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള സംസാരമായാലും ഞങ്ങൾ ഓരോ നിമിഷവും ആസ്വദിക്കും. ചില ദിവസങ്ങളിൽ രാത്രി ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞ് ഞങ്ങൾ അച്ചനോടൊപ്പം മുറ്റത്ത് ഉലാത്തുകയോ കസേലകളിട്ട് തെളിഞ്ഞ ആകാശത്തെ നക്ഷത്രങ്ങളെ നോക്കി ഇരിക്കുകയോ ചെയ്യാറുണ്ട്. നക്ഷത്രങ്ങളെക്കുറിച്ച് അച്ഛൻ സംസാരിക്കും. അതിൽ ശാസ്ത്രമുണ്ടാവും, പുരാണങ്ങളുണ്ടാവും, ഐതിഹ്യങ്ങളുണ്ടാവും. പലപ്പോഴും ശാസ്ത്രവും കലയും സാഹിത്യവും കൂടിക്കുഴയും. ഞങ്ങൾ ഏറ്റവും ആസ്വദിച്ചിട്ടുള്ളത് ഈ സന്ദർഭങ്ങളാണ്. അച്ഛനെ അടുത്തു കിട്ടുക എന്നതു മാത്രമാണ് വിഷമം പിടിച്ച കാര്യം. ജോലി, അതു കഴിഞ്ഞ് കലാസമിതി

പ്രവർത്തനങ്ങൾ, അല്പം പൊതു കാര്യം, എല്ലാം കഴിഞ്ഞ് അച്ഛൻ വീട്ടിലെത്തുമ്പോഴേയ്ക്ക് മക്കൾക്ക് ഉറങ്ങേണ്ട സമയമായിട്ടുണ്ടാവും. വൈകുന്നേരം ഞങ്ങൾ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്ന തിനു മുമ്പ് എത്തുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ ഞങ്ങൾ ഊണു കഴിക്കുന്നത് നോക്കിയിരിക്കും. ഓരോ രുത്തർക്കും ഭക്ഷണം മതിയാവുന്നില്ലേ എന്നു നോക്കും.

ഞങ്ങളുടെ അമ്മമ്മയെ വളരെ ബഹുമാനവും സ്നേഹവുമായിരുന്നു അച്ഛന്. സ്വന്തം അമ്മയ്ക്കായി ഒന്നും ചെയ്യാൻ പറ്റാതിരുന്ന ഖേദം മാറ്റിയത് അമ്മമ്മയുടെ കാര്യങ്ങൾ ഭംഗി യായി നോക്കിയിട്ടാവണം.

അവർക്കു കുളിരുനു കമ്പിളിനേടി-
പ്പിന്നീടെന്നോ ഞാൻ ചെല്കെ,
ഒരട്ടിമണ്ണു പുതച്ചു കിടപ്പൂ:
വീടാക്കടമേ മമജന്മം - ബിംബിസാരന്റെ ഇടയനിൽ പറയുന്നത് സ്വന്തം അമ്മയെക്കുറി ച്ചായിരുന്നു.

ഒരു കാര്യം തീർച്ചയാണ്, അച്ഛൻ കലാകാരന്മാർക്ക് വേണ്ടപ്പെട്ടവനായിരുന്നു, സാഹിത്യ കാരന്മാർക്ക് വേണ്ടപ്പെട്ടവനായിരുന്നു, ജാതി, മത ഭേദമില്ലാതെ നാട്ടുകാരുടെയെല്ലാം സ്വന്തം ഗോയിന്നായരായിരുന്നു അല്ലെങ്കിൽ ഗോയിന്നേട്ടനായിരുന്നു അതുമല്ലെങ്കിൽ ഇടശ്ശേരിയാ യിരുന്നു. അച്ഛന്റെ മരുമക്കൾക്ക് സ്നേഹമുള്ള കുട്ടിമ്മാമയും. ഒപ്പംതന്നെ സ്നേഹമുള്ള ഭർത്താവും നല്ലൊരച്ഛനുമായിരുന്നു. ഇതൊരദ്ഭുതമാണ്.

20.02.2006

back to index

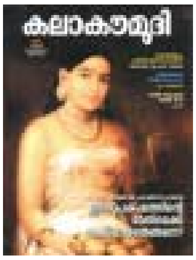

ഉമിത്തീയിൽ കിടന്ന മനുഷ്യൻ

അറുപത്തി രണ്ടിലോ മൂന്നിലോ, ഞാൻ ഒരിക്കൽ കൽക്കത്തയിൽ നിന്നു ലീവിൽ വന്നപ്പോൾ അച്ഛനെ കാണാൻ ധൃതിയായി കോടതിയിൽ പോയി. ഏകദേശം പതിനൊന്നു മണിയായിട്ടുണ്ടാകും. കോടതിയുടെ എതിർവശത്തുള്ള ഇരുനിലകെട്ടിടത്തിന്റെ മുകളിലെ നിലയിലാണ് അച്ഛന്റെ മുറി. പുരാതനമായ മരക്കോണി ചവിട്ടിക്കയറി മുകളിലെ വരാന്തയിലെത്തി. അച്ഛന്റെ മുറിയുടെ വാതിൽ തുറന്നു കിടക്കുകയാണ്. വാതിലിനു തൊട്ടടുത്തുള്ള മേശക്കു പിന്നിൽ അച്ഛനിരിക്കുന്നു. മുമ്പിലിട്ട ബെഞ്ചിൽ രണ്ടു കക്ഷികൾ ഇരിക്കുന്നുണ്ട്. അവർക്കു വേണ്ടി എന്തോ ധൃതിയിൽ എഴുതിയുണ്ടാക്കുകയാണ് അച്ഛൻ. കവിതയല്ല, എന്തോ പ്രമാണമാണ്. മറുവശത്തിട്ട രണ്ടു മേശക്കു പിന്നിൽ അച്ഛന്റെ അസിസ്റ്റന്റുകളായ ശങ്കരേട്ടനും ചന്ദ്രേട്ടനും ഇരിക്കുന്നുണ്ട്. ഞാൻ മുറിയിൽ കടന്ന ഉടനെ അവർ എന്നെ നോക്കി ചിരിച്ചു.

'എപ്പഴാ വന്നത്?'

'ഇന്നു രാവിലെ.'

കൽക്കത്തയിൽനിന്ന് മദ്രാസിലേയ്ക്ക് രണ്ടു രാത്രിയും ഒരു പകലും, അവിടെനിന്ന് മംഗലാപുരം വണ്ടിയിൽ ഒരു രാത്രി കുറ്റിപ്പുറം വരെയുമുള്ള യാത്രയുടെ ആട്ടം എന്റെ മനസ്സിൽനിന്ന് പോയിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഞാൻ അച്ഛന്റെ മേശക്കു മുമ്പിൽ പോയി നിന്നു. അച്ഛൻ കടലാസിൽനിന്ന് മുഖമുയർത്താതെ എഴുതുകയാണ്. മുമ്പിലിരുന്ന മാപ്പിളമാർ എന്നെ നോക്കി ചിരിച്ചു, വീണ്ടും അച്ഛനെ നോക്കിയിരുപ്പായി. പിന്നിൽനിന്ന് ശങ്കരേട്ടൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

'ഗോയ്ന്നേട്ടാ, ആരാ വന്നിരിക്കണ്ത്ന്ന് നോക്കു.'

അച്ഛൻ തലയുയർത്തി എന്നെ നോക്കി. മുഖത്ത് പരിചയഭാവമൊന്നുമില്ല. ഏതോ കക്ഷി വല്ല ഡോക്കുമെന്റും കൊടുത്തയക്കാൻ വേണ്ടി പറഞ്ഞയച്ച പയ്യനാണെന്നേ അച്ഛൻ വിചാരിച്ചിട്ടുണ്ടാവു. ഞാൻ വല്ലാതായി. 'ആരാ?' എന്ന ചോദ്യഭാവത്തിൽ അച്ഛൻ വീണ്ടും എന്നെ നോക്കുകയാണ്. എനിക്കു കൂടുതൽ പിടിച്ചുനിൽക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഞാൻ വിളിച്ചു.

'അച്ഛാ.....'

അതേ സമയത്തുതന്നെയാണ് ശങ്കരേട്ടൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞത്. 'അത് ഹരിയാണ്, എന്താ ഗോയ്ന്നേട്ടന് മനസ്സിലായില്ലേ?'

മുറിയുടെ ചുമരുകളിൽ പൊടി നിറഞ്ഞിരുന്നു. മുകളിൽ നിറയെ മാറാലകളും. അച്ഛൻ മറ്റേതോ ലോകത്തിലെത്തിപ്പെട്ട പോലെയാണ് എനിയ്ക്കു തോന്നിയത്. ഓർമ്മ വന്നത് ഡിക്കൻസിന്റെ ഒരു കഥാപാത്രത്തെയാണ്. മാനറ്റ് എന്ന തടവുകാരൻ. വർഷങ്ങളായി സൂക്ഷിച്ചുവച്ച ഒരു സ്വർണ്ണത്തലമുടിയിഴ വീണ്ടുമെടുത്തു മുമ്പിലിരിക്കുന്ന പെൺകുട്ടിയുടെ തലമുടിയുമായി ഒത്തുനോക്കുകയാണ്. എന്നോ നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരു ഓർമ്മയുടെ തലനാരിഴ പിടിച്ചുകൊണ്ട് പാരീസിലെ ഇരുട്ടറയിലൊന്നിൽ തപ്പിനടക്കുന്ന വൃദ്ധൻ. എനിയ്ക്കു സങ്കടം വന്നു. ഒരു കൊല്ലം മുമ്പ് ഞാൻ നാട്ടിൽ വന്നു പോയിട്ടേയുള്ളു. ഇത്ര വേഗം അച്ഛനെന്നെ മറന്നുവോ? അന്നെനിയ്ക്ക് പത്തൊമ്പത്, ഇരുപതു വയസ്സേ ആയിരുന്നുള്ളു.

അക്കാലത്തു നടന്ന മറ്റൊരു സംഭവവും എന്നെ വിഷമിപ്പിച്ചു. ഒരിക്കൽ നാട്ടിൽ വന്നപ്പോഴാണ് ഞാൻ ശ്രദ്ധിക്കുന്നത്. ഉമ്മറത്തേയ്ക്കു കയറാനുള്ള ചവിട്ടുപടിയുടെ വശത്തായി മുറ്റത്ത് നട്ട റോസ് ചെടി പടർന്നു വലുതാകുകയല്ലാതെ പൂവിട്ടിരുന്നില്ല. ഓരോ വർഷവും ഞാൻ നാട്ടിൽ വരുമ്പോൾ അതിനെപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കാറുണ്ട്. 'എന്താണാവോ, അതിൽ പൂവൊന്നുണ്ടാവ്ണ്ല്ല്യ' എന്ന മറുപടിയാണ് അനുജന്മാരിൽനിന്നു കിട്ടാറ്. അങ്ങിനെ രണ്ടുമൂന്നു വർഷം കഴിഞ്ഞു. ഒരിക്കൽ എനിക്കൊരു ഭൂതോദയമുണ്ടായി. 'ആ ചെടിയ്ക്ക് പാവം പൂവ്ണ്ടാവാന്ള്ള ചോപ്പ് നെറംണ്ടാവില്ല്യ.' ഞാൻ അനുജന്മാരോടു പറഞ്ഞു. 'നമുക്കൊരു കാര്യം ചെയ്യാം, ചോപ്പ് പൂക്കള് കൊണ്ടന്ന്ട്ട് അതിന്റെ കടയ്ക്കലിട്ട് മൂടാം. ഒന്നുകില് അതിന് പൂവ്ണ്ടാക്കാനാവശ്യള്ള ചോപ്പു നെറം കിട്ടും, അല്ലെങ്കില് അത് നാണിച്ച് പൂവിടാൻ തുടങ്ങും.'

അനുജന്മാർക്ക് ആ നിർദ്ദേശം സ്വീകാര്യമായി തോന്നി. അവർ ഓടിപ്പോയി ചെമ്പരത്തിയുടെയും റോസിന്റെയും പൂക്കൾ അറുത്തു കൊണ്ടുവന്നു, ആ ചെടിയുടെ കട തുരന്ന് നിക്ഷേപിച്ചു. അച്ഛൻ വൈകുന്നേരം വന്നപ്പോൾ ഈ കാര്യം പറഞ്ഞു. പരീക്ഷണങ്ങളെ എപ്പോഴും ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്ന അച്ഛന് അതിഷ്ടമായി. ഒരാഴ്ച്ചയ്ക്കുള്ളിൽ ലീവു കഴിഞ്ഞ് ഞാൻ കൽക്കത്തയ്ക്കു തിരിച്ചു പോകയും ചെയ്തു. രണ്ടു മാസം തികച്ചു കഴിഞ്ഞില്ല എനിക്ക് അനുജന്മാരുടെ കത്തു കിട്ടി, ആ റോസ് മൊട്ടിട്ടുവെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, താമസിയാതെ അതിൽ

നിറയെ പൂക്കൾ വിരിഞ്ഞു. ഞാൻ അച്ഛന് എഴുതി, ആ റോസ് അഹല്യയാണെന്നും ഒരു അഭിനവരാമനെ കാത്തു കിടക്കുകയായിരുന്നെന്നും. ഒരിക്കൽ ഞാൻ വന്നു തൊട്ടപ്പോഴോൾ അവൾ പുഷ്പിണിയായി.

അച്ഛന്റെ തമാശയുള്ള കത്തു കിട്ടാനായി ഞാൻ കാത്തിരുന്നു. സാധാരണ എന്റെ ഈ വക കത്തുകൾക്ക് അച്ഛൻ നർമ്മത്തോടെ പ്രതികരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ഏതു വിഷമഘട്ടത്തിലും അച്ഛൻ നർമ്മം വെടിഞ്ഞിരുന്നില്ല. അച്ഛന്റെ കത്തു കിട്ടുകയുണ്ടായില്ല. എനിയ്ക്ക് വിഷമമായി. പല സംശയങ്ങളുമുണ്ടായി. എന്റെ കത്തിൽ എന്നെ സ്വയം ശ്രീരാമനായി ഉപമിച്ചത് അച്ഛന് ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ലേ? മകൻ തമാശ പറയുമ്പോഴും വിനയം കൈവെടിയരുതെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു നിർബ്ബന്ധമുണ്ടാവും. അല്ലെങ്കിൽ വേറെ എന്താണ് കാരണം?

പിന്നീടാണ് എനിയ്ക്കു മനസ്സിലാവുന്നത്, അച്ഛൻ കടന്നുപോന്ന ആ കാലത്തെപ്പറ്റി. സഹിച്ചുപോന്ന കഷ്ടപ്പാടുകളെപ്പറ്റി, നേരിടേണ്ടി വന്ന അപമാനങ്ങളെപ്പറ്റി, മോശമായിരുന്ന ആരോഗ്യത്തെപ്പറ്റി. മനസ്സാക്ഷിയെ വീട്ടിലടച്ചുപൂട്ടി പുറത്തിറങ്ങിയാൽ ഇതൊന്നും വേണ്ടി വരില്ലായിരുന്നു അച്ഛന്. ധാരാളം പണമുണ്ടാക്കാൻ പറ്റിയിരുന്ന ഒരു ജോലിയായിരുന്നു അച്ഛന്റേത്. ശരിയാണെന്ന് തനിയ്ക്കു തോന്നുന്ന കാര്യങ്ങളേ ചെയ്യൂ എന്നും ചെയ്യുന്നതെന്തും മറ്റുള്ളവർക്കുകൂടി നന്മ വരുത്തുന്നതാകണമെന്നുമുള്ള ആ പഴയ ഗാന്ധിയന്റെ വാശി. വൈകുന്നേരം കടയിൽ പോയി സാധനങ്ങൾ വാങ്ങാനായി അമ്മ ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ ഞങ്ങൾ പണത്തിനായി അച്ഛൻ ഊരിയിട്ട ഷർട്ടു തപ്പാറുണ്ട്. അച്ഛൻ നേരത്തെ വീട്ടിലെത്തുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ ഷർട്ടൂരി ചുവരിൽ തൂക്കാറുണ്ട്. പക്ഷെ അതിൽ കുറച്ചു ചില്ലറയോ, രണ്ടോ മൂന്നോ രൂപയോ മാത്രമേ പലപ്പോഴും കാണുകയുള്ളു. ചിലപ്പോൾ അതുമുണ്ടായില്ലെന്നു വരും. ഒരു പക്ഷെ അന്നു കിട്ടിയ കാശ്, യൂസഫലി കേച്ചേരി സാർ ഇടശ്ശേരിയെപ്പറ്റി മരണാനന്തരം എഴുതിയ ഒരു കവിതയിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ, തീരെ ഗതിയില്ലാത്ത വല്ലവരുടെയും വീട്ടിൽ അരി വാങ്ങാനോ മരുന്നു വാങ്ങാനോ വേണ്ടി ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടാവും. അച്ഛന്റെ കഷ്ടപ്പാടുകളെപ്പറ്റിയൊന്നും ഞങ്ങൾ മക്കൾക്ക് അറിയില്ലായിരുന്നുവെന്ന് പറയുന്നത് ശരിയല്ല. പക്ഷെ അതെത്രത്തോളം ഭീകരമായിരുന്നു എന്നത് വളരെ പിന്നീടാണ് അറിയുന്നത്. ഇപ്പോഴും അതിന്റെ മുഴുവൻ വ്യാപ്തിയും അറിയുമോ എന്നു സംശയമാണ്. സാമ്പത്തിക പ്രശ്നങ്ങൾക്കു പുറമെ സാഹിത്യലോകത്തിന്റെ അവഗണനയും അച്ഛനെ വല്ലാതെ അലട്ടിയിരുന്നു. താനെഴുതുന്നതിന്റെ ഗുണമെന്താണെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു നല്ലവണ്ണം അറിയാമായിരുന്നു. അത് അവഗണന അർഹിക്കുന്നില്ലെന്ന അറിവ് അദ്ദേഹത്തെ വേദനിപ്പിച്ചു.

ഞങ്ങൾക്ക് തുണിത്തരങ്ങൾ വാങ്ങാനുള്ളപ്പോൾ ടൗണിലുള്ള ഒരു കടയിൽനിന്നായിരുന്നു വാങ്ങിയിരുന്നത്. കടമായിട്ട്. പണം കിട്ടുന്നതനുസരിച്ച് കോടതിയിൽനിന്നു വരുന്ന വഴി അച്ഛൻ ആ കടം കൊടുത്തു തീർക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ കടയുടമ അച്ഛനെ വഴിയിൽ തടഞ്ഞുനിർത്തി വളരെയധികം ശകാരിച്ചു. എത്രയോ കാലമായുള്ള കടം വീട്ടാത്തതിനെപ്പറ്റി. അച്ഛന് മനസ്സിലായില്ല, കാരണം പണം കിട്ടുന്നതിനനുസരിച്ച് അച്ഛൻ അയാളുടെ കടം വീട്ടാറുണ്ടായിരുന്നു. ഏതു കടവും ഒരു മാസമോ പരമാവധി രണ്ടു മാസമോ മാത്രമേ നിൽക്കാറുള്ളു. കണക്കു നോക്കിയപ്പോൾ കാര്യമിങ്ങനെയാണ് കണ്ടത്. അച്ഛൻ കൊടുക്കുന്ന പണമെല്ലാം അയാൾ ഏറ്റവും പുതിയ ബില്ലിനെതിരെ കണക്കു വയ്ക്കും. പുതിയ ബില്ലുകളൊന്നും ബാക്കിയില്ല, പഴയത് അങ്ങിനെ കിടക്കുന്നു. മറിച്ചാണ് വേണ്ടത്. എന്തായാലും എവിടെനിന്നോ കടം വാങ്ങി ഈ കടക്കാരനു കൊടുക്കാനുള്ള പണമെല്ലാം കൊടുത്തു പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ അച്ഛൻ ഒരു തീരുമാനമെടുത്തു. ഇനി കടമായി സാധനങ്ങൾ വാങ്ങില്ല.

ഈ കഥയൊന്നുമറിയാത്ത ഞങ്ങൾ അടുത്ത പ്രാവശ്യവും ആ കടയിൽനിന്നുതന്നെ സാധനങ്ങൾ വാങ്ങി, പണം റൊക്കമായി കൊടുത്തിട്ടുതന്നെ. പക്ഷെ അച്ഛന് അതിഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. തന്നെ നടുറോഡിൽ വെച്ച് എല്ലാ പരിചയക്കാരുടെയും മുമ്പിൽവച്ച് അപമാനിച്ച ആളുടെ കടയിൽനിന്നുതന്നെ മക്കൾ പോയി വാങ്ങേണ്ടിയിരുന്നില്ല. അച്ഛന്റെ അതൃപ്തി അമ്മയോടു മാത്രമേ പറഞ്ഞുള്ളു. അമ്മയാണ് അതു ഞങ്ങളോടു പറഞ്ഞത്. അങ്ങിനെ എത്രയെത്ര അപമാനങ്ങൾ സഹിച്ചിട്ടുണ്ടാവണം ആ വലിയ മനുഷ്യൻ! അതിനിടയ്ക്ക് എന്റെ ചെറിയ പ്രശ്നങ്ങൾ എത്ര നിസ്സാരങ്ങളാണ്? ഒരു പനിനീർചെടി പൂത്തതിന്റെ പേരിൽ എന്നെ അഭിനന്ദിച്ചില്ലെന്നോ? ആ ചെടി പൂക്കേണ്ട സമയമാകുന്നേ ഉണ്ടാവൂ. ഞാൻ ചെടിയുടെ കടയ്ക്കൽ പുക്കൾ കുഴിച്ചിട്ടതേ ആയിരിക്കില്ല അതു പൂക്കാൻ കാരണം. ഞാൻ എത്ര ചെറുതായിരുന്നു എന്ന് എനിയ്ക്കിപ്പോൾ മനസ്സിലാവുന്നു.

"ദാരിദ്ര്യം പെറ്റുകൂട്ടും പലപല പരിഹാ-
സ്യങ്ങൾ പാപങ്ങൾ തിങ്ങി-
ക്കൂരയ്ക്കൊക്കുന്ന മജ്ജീവിത, മനുനിമിഷം
ഹന്ത, ശബ്ദായമാനം......

എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഒരു ശ്ലോകത്തിൽ അച്ഛൻ പറയുന്നു. 'ഹേ ലക്ഷ്മീദേവി, കാൽത്താർക ളിലടിയനിതാ വീണിരക്കുന്നു നീയും കേറിക്കൂടൊല്ല നിന്നോമനദുരിതശതം കൂടിയും പെറ്റു കൂട്ടാൻ' എന്ന്. ശതങ്ങളൊന്നും വേണ്ട, ഒരു പത്ത്, അല്ലെങ്കിൽ ഇരുപതുമായി ലക്ഷ്മീ ദേവിയ്ക്ക് ഒന്നെത്തിനോക്കാമായിരുന്നു. അച്ഛൻ ഒരുപക്ഷെ ഒരു 'പൂതപ്പാട്ടോ' 'നെല്ലുകുത്തു കാരി പാറുവിന്റെ കഥ'യോ 'ചകിരിക്കുഴിക'ളോ എഴുതുമായിരുന്നില്ല. പോട്ടെ, ഇപ്പോൾ എന്താണുണ്ടായത്? ഞങ്ങളുടെ അച്ഛൻ; അദ്ദേഹം ജീവിതം മുഴുവൻ നരകിച്ചു. മക്കളെ പട്ടി ണിയ്ക്കിടാതെ നോക്കാൻ സ്വയം പട്ടിണി വരിച്ചു, അപമാനങ്ങൾ മൗനത്തോടെ സഹിച്ചു. ഒരു മനുഷ്യൻ ഉമിത്തീയിൽ കിടന്നു നീറിയാലെ നല്ല കവിതയുണ്ടാവൂ എങ്കിൽ എന്തിനാണ് നമുക്ക് അങ്ങിനത്തെ കവിത?

കലാകൗമുദി
8 ജനുവരി 2006

back to index

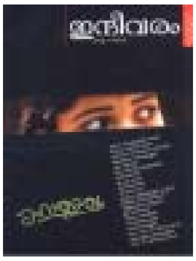

ഇടശ്ശേരി ഞങ്ങളുടെ അച്ഛൻ

(അച്ഛനെപ്പറ്റി വിവിധ മാധ്യമങ്ങളിൽ എഴുതിയ ലേഖനങ്ങൾ ക്രോഡീകരിച്ചതാണ് ഈ ലേഖനം. അതുകൊണ്ട് പല സംഭവങ്ങൾക്കും ആവർത്തന വിരസത തോന്നിയേക്കാം. ക്ഷമിക്കണം.)

ഇടശ്ശേരിയെ ഞാൻ ആദ്യമായി പരിചയപ്പെടുന്നത് ഇടനാഴിയിലെ മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിൽ വച്ചിരുന്ന അലമാറിയിൽവച്ചായിരുന്നു. എനിക്ക് ആറോ ഏഴോ വയസ്സു പ്രായമുണ്ടാവും. ഉച്ച ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞാൽ പറമ്പിൽ ഓടിക്കളിക്കാൻ വേനൽച്ചൂട് സമ്മതിക്കാത്ത ദിവസങ്ങളിൽ ഞാൻ അലമാറി തുറന്ന് അതിലെ പുസ്തകങ്ങൾ പരതാറുണ്ട്. മരംകൊണ്ടുള്ള ആ അലമാറിയുടെ പുസ്തകഗന്ധം ശ്വസിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ മണിക്കൂറുകളോളം വിരസത മറന്ന് പുസ്തകങ്ങളുടെ അദ്ഭുതലോകത്തിൽ ലയിച്ച് ഇരിക്കാറുണ്ട്. ഒപ്പം സതീശേട്ടനുമുണ്ടാവും. ഓരോ പുസ്തകവും ഓരോ ലോകമാണ്. പുറം ചട്ടയിലെ ചിത്രം തൊട്ട് അവസാനപേജുവരെ, പിന്നെ പുറം ചട്ടയിൽ കൊടുത്തിട്ടുള്ള വിവരണങ്ങൾ വരെ മറിച്ചുനോക്കും. നോക്കുംതോറും ആ പുസ്തകങ്ങൾ രചിച്ചവരോടുള്ള ആദരവുകൊണ്ട് മനസ്സു നിറയും. അന്ന് എന്റെ വായന തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. പിന്നീടെപ്പോഴൊ സതീശേട്ടനാണ് എന്നെ വായനയിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടുവന്നത്.

അങ്ങിനെ പരതുന്നതിനിടയിലാണ് ഞങ്ങൾ 'അളകാവലി' കാണുന്നത്. മുകളിലെ തട്ടിൽ പിന്നിലായി ഒളിപ്പിച്ചു വച്ച മട്ടിൽ രണ്ടട്ടിയായി പുതിയ പുസ്തകങ്ങൾ. 'അളകാവലി'യുടെ കോപ്പികൾ. രണ്ടു നിറത്തിലുള്ള പുറം ചട്ടയാണുണ്ടായിരുന്നത്. ഇളം നീലയും ഇളം ചുവപ്പും. മുകളിൽ അളകാവലി എന്നെഴുതിയിട്ടുണ്ട്. നടുവിലായി ഒരു പുവിന്റെ ചിത്രം വളരെ ചെറുതായി കൊടുത്തിരിക്കുന്നു. ഏറ്റവും താഴെ ഇടശ്ശേരി എന്ന പേര്. അന്നുമുതൽ ഇടശ്ശേരി എന്ന പേര് എനിക്ക് ആദരസൂചകമായി. ഞങ്ങൾ ഓരോ കോപ്പി ഉടനെ എടുക്കുകയും സ്വന്തമാക്കുകയും ചെയ്തു. അന്ന് സതീശേട്ടൻ പേരും പഠിക്കുന്ന ക്ലാസ്സും സ്കൂളും ആദ്യത്തെ പേജിൽ എഴുതി സ്വന്തമാക്കിയ പുസ്തകം ഇപ്പോൾ എന്റെ കയ്യിലുണ്ട്. സാഹിത്യകാരന്മാർ ആദരിക്കപ്പെടേണ്ടവരാണെന്ന വിശ്വാസം വന്നത് അച്ഛനെയും അച്ഛന്റെ സ്നേഹിതന്മാരായ എഴുത്തുകാരെയും കണ്ടപ്പോഴാണ്. വളരെ സംശുദ്ധമായ ജീവിതം നയിക്കുന്നവരായിരുന്നു അവരെല്ലാം. വി.ടി.ഭട്ടതിരിപ്പാട്, പി.സി.മ്മാമ (ഉറൂബ്), അക്കിത്തം, കടവനാട് കുട്ടികൃഷ്ണൻ, എം. ഗോവിന്ദൻ, എൻ. ദാമോദരൻ, തുടങ്ങിയ എഴുത്തുകാരെല്ലാവരും മാതൃകാജീവിതമാണ് നയിച്ചിരുന്നത്. അങ്ങിനെയല്ലാത്തവരുമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ അവരുടെ ജീവിതത്തിന്റെ ചീത്ത വശം ഞങ്ങൾ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല, അല്ലെങ്കിൽ അതു മനസ്സിലാവാൻ മാത്രം ഞങ്ങൾ വളർന്നിരുന്നുമില്ല. 'അളകാവലി'യുടെ ഇത്രയധികം കോപ്പികൾ അലമാറിയിലിരിക്കുന്നത് ഒരിക്കൽ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയപ്പോൾ അച്ഛൻ നിശ്ശബ്ദനായി. എന്തോ വേദനിപ്പിക്കുന്ന ഒരോർമ്മ അദ്ദേഹത്തെ അലട്ടിയപോലെ തോന്നി. അതെന്താണെന്ന് വളരെ പിന്നീടാണ് മനസ്സിലായത്. തിക്തമായൊരനുഭവത്തിന്റെ ഓർമ്മയായിരുന്നു അത്. അച്ഛന്റെ ആദ്യസമാഹാരമാണ് അളകാവലി. വളരെയധികം മോഹിച്ച്, സ്നേഹിതന്മാരുടെ പ്രോത്സാഹനത്തോടെയാണ് ആ പുസ്തകം മാതൃഭൂമിയിൽ അച്ചടിക്കാൻ കൊടുത്തത്. അച്ഛന്റെ ഭാഷയിൽത്തന്നെ പറയട്ടെ.

.......അതേവരെ എഴുതിയിരുന്ന ഖണ്ഡകവിതകളിൽനിന്ന് തെരഞ്ഞെടുത്ത കുറെ കൃതികൾ 'അളകാവലി' എന്ന പേരിൽ പുസ്തകമാക്കി. അതേവരെയും പിന്നീടു മുഖ്യമായും എന്റെ കവിതകൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരുന്ന മാതൃഭൂമിയാണ് അച്ചടി നിർവ്വഹിക്കുന്നത്. മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പിൽ ചേർക്കുന്ന കവിതകൾക്ക് ചുരുങ്ങിയ തോതിലെങ്കിലും പ്രതിഫലം തരാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. അങ്ങനെ ഈട്ടംകൂടിയിരുന്ന കാശും അന്നന്നു ഹരജികൾ എഴുതിക്കൊടുത്തു കിട്ടിയ കാശുംകൊണ്ട് അച്ചടി കൂലി തീരാതെ വളരെക്കാലം ആ പുസ്തകങ്ങൾ പ്രസ്സിലെ ഗർഭഗൃഹത്തിൽ കിടന്നു. മാനേജർ ശ്രീ കൃഷ്ണൻനായർ സദയം വിട്ടുതന്ന 25 കോപ്പികൾ കേരളത്തിലെ പ്രമുഖ കവികൾക്കും എന്റെ ചില സുഹൃത്തുക്കൾക്കും അയച്ചുകൊടുത്തു ഞാൻ കവിപ്രതിഷ്ഠ നേടി, ഭാവിഭാഗ്യങ്ങളെ സ്വപ്നം കാണാനുള്ള അർഹത സമ്പാദിച്ചു. എന്റെ ഒരു മിത്രം, ശ്രീ. ഇ. പി. സുമിത്രൻ (മാസ്റ്റർ) ഇതിലിടയ്ക്ക് മാനേജരെ സമീപിച്ച് 100 കോപ്പിയെങ്കിലും വിട്ടുതരാനപേക്ഷിച്ചു. അതു വിറ്റ് അച്ചടിക്കൂലി തീർത്ത് ബാക്കി പുസ്തകങ്ങൾ കൈക്കലാക്കാമെന്നായിരുന്നു പ്ലാൻ. സത്യത്തിന്നു നേരുനീക്കം വരുത്താത്ത മാനേജർ സാനുഭാവം അന്വേഷിച്ചു.

'മാസ്റ്ററുടെ കൈയിൽ എത്ര സംഖ്യയുണ്ട്?'

'തല്ക്കാലം ഒമ്പതുറുപ്പിക'

'എന്നാൽ അതടച്ചു തല്ക്കാലം 12 പുസ്തകം വാങ്ങിക്കോളൂ. അതു വിറ്റ വില 9 ക. വീണ്ടും

അടച്ചാൽ 12 പുസ്തകം കൂടി എടുക്കാം. അങ്ങനെ ക്രമേണ എല്ലാ പുസ്തങ്ങളും വിട്ടെടുക്കാമല്ലോ.'

മാസ്റ്റർ ആ സൗമനസ്യവും 12 പുസ്തകങ്ങളും വാങ്ങിപ്പോന്നു. പിന്നീടൊരിക്കൽ ശ്രീ. എസ്.കെ. പൊറ്റക്കാട്ട് ഈ വിവരമറിഞ്ഞു പ്രസ്സിൽ പോയി എന്റെ കടം വീട്ടിയപ്പോഴേക്ക് ഏറെക്കാലം കഴിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിലും മാനേജർ പലിശ വസൂലാക്കിയില്ല!.....

അതായിരുന്നു 'അളകാവലി'യുടെ വ്യസനകരമായ കഥ. തൊള്ളായിരത്തിനാല്പ്പതിൽ മുപ്പത്തിമൂന്നാം വയസ്സിൽ

'മർത്ത്യൻ സുന്ദരനാണ്, കാരണമുയിർ-
കൊള്ളും വികാരങ്ങൾതൻ
നൃത്യത്തിന്നുമുതിർക്കുവാൻ സ്വയമണി-
ഞ്ഞിട്ടോരരങ്ങാണവൻ'

എന്നെഴുതാൻമാത്രം വളർന്ന കവി, ആ കവിത 'സൗന്ദര്യാരാധന' ഉൾക്കൊള്ളുന്ന തന്റെ ആദ്യത്തെ പുസ്തകം അച്ചടിക്കാനും വിൽക്കാനും നടത്തിയ ശ്രമങ്ങളും അദ്ധ്വാനവും ഒരു പക്ഷേ ആരും അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടാവില്ല. അനുഭവിച്ച പീഢനങ്ങളുടെ കഥകളൊന്നും അദ്ദേഹം മക്കളോട് പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അവയെപ്പറ്റി കുറെയൊക്കെ അറിയുമായിരുന്ന അമ്മയും ഒന്നും പറയുകയുണ്ടായില്ല. അതിന്റെ ശേഷപത്രമായിരുന്നു അലമാറിയിൽ കണ്ട കോപ്പികൾ. വളരെ പ്രതികൂലമായ സാഹചര്യങ്ങളും നർമ്മത്തോടെ നേരിടാനുള്ള അച്ഛന്റെ കഴിവിന്റെ ഒരുദാഹരണമാണ് ഇത്.

അളകാവലിയുടെ കണ്ടുപിടുത്തത്തിനു ശേഷം എന്റെ ജീവിതവീക്ഷണം പാടെ മാറിയിരുന്നു. ഇടശ്ശേരി എന്നത് ആദരവർഹിക്കുന്ന ഒരു പേരാണെന്നും അതിനു കളങ്കം വരുത്തുന്ന ഒരു കാര്യവും ചെയ്യരുതെന്നും എന്റെ മനസ്സിൽ ഉറച്ചത് അതിനുശേഷമാണ്. ആ പവിത്രമായ ഓർമ്മ അധാർമ്മികമായ ഒന്നും ചെയ്യാതിരിക്കാൻ ഇന്നും എന്നെ ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. എന്തു കാര്യം ചെയ്യുമ്പോഴും ഞാൻ ആദ്യം ഓർക്കുന്നത് അച്ഛനെയാണ്. നല്ല കാര്യം ചെയ്താലും ചീത്ത പേര് കിട്ടുമെന്ന് ഇന്ന് എനിക്കനുഭവമാണ്. ആത്മാർത്ഥതയില്ലാത്ത ചിലർ തല്ക്കാല ലാഭം കൊയ്യാനോ എന്നോടുള്ള ദേഷ്യം തീർക്കാനോ ഒന്നുമല്ലെങ്കിൽ പത്രങ്ങളിൽക്കൂടി അല്പം പേരെടുക്കാനോ വേണ്ടി എനിക്കെതിരെ ആരോപണങ്ങൾ ഉന്നയിക്കുമ്പോൾ, വേദനയുണ്ടെങ്കിലും ഞാൻ സമാധാനിക്കുന്നത് 'അയാൾക്കെന്തെങ്കിലും പ്രശ്നമുണ്ടാവു'മെന്നോർത്താണ്. എന്റെ പല കഥാപാത്രങ്ങളും ആവർത്തിച്ചു പറയുന്ന ഒരു വാചകമാണ്. 'അയാൾക്കെന്തെങ്കിലും പ്രശ്നമുണ്ടാവു'മെന്നത്. ഈ മനോഭാവം എനിക്കു കിട്ടിയത് അച്ഛനിൽനിന്നാണ്. നമ്മെ ഒരു കാരണവുമില്ലാതെ കുത്തി വേദനിപ്പിക്കുന്നവരെപ്പോലും സഹാനുഭൂതിയോടെ കാണുക.

അച്ഛന്റെ സുഹൃത്തുക്കളായ ധാരാളം സാഹിത്യകാരന്മാർ വീട്ടിൽ വന്നിരുന്നെങ്കിലും ഞങ്ങൾക്ക് ഓർമ്മവച്ച കാലം തൊട്ട് ആദ്യമുണ്ടായിരുന്ന സാഹിത്യസമാജങ്ങൾ നടന്നിരുന്നില്ല. കുട്ടികൃഷ്ണമാരാരും മറ്റും പുത്തില്ലത്ത് സ്ഥിരം വന്നിരുന്ന ഒരു കാലത്തെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾക്ക് കേട്ടറിവേയുള്ളൂ. പല സാഹിത്യകാരന്മാരെയും ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ളത് അച്ഛന്റെ അതിഥികളായിട്ടാണ്. വി.ടി.ഭട്ടതിരിപ്പാടിന്റെ കുലുങ്ങിച്ചിരി ഇന്നും എന്റെ ഓർമ്മയിലുണ്ട്. അവർ സംസാരിക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങൾ ദൂരെ മാറിനിന്നു നോക്കും. രാത്രിഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞാലും അവരുടെ സംസാരം തുടരും. പിറ്റേന്നു രാവിലെ എഴുന്നേറ്റു നോക്കുമ്പോൾ ഉമ്മറത്ത് ചിതറിക്കിടക്കുന്ന ബീഡിക്കുറ്റികളും തീപ്പെട്ടിക്കോലുകളും വെറ്റിലഞെട്ടിയും അവരുടെ രാത്രിസമ്മേളനത്തിന്റെ ഭീകരത വെളിപ്പെടുത്തും. ചിലപ്പോൾ രാത്രി പോകാൻ പറ്റാതിരുന്നവർ ഉമ്മറത്തിട്ടിരുന്ന നീണ്ട മേശമേലോ ബെഞ്ചിലോ മൂടിപ്പുതച്ചു കിടന്നുറങ്ങുന്നുണ്ടാവും.

അച്ഛൻ നാട്ടുകാരുമായി പങ്കുവെക്കേണ്ട ഒരു പൊതുസ്വത്താണെന്ന് വളരെ ചെറുപ്പത്തിലേ മക്കൾക്ക് മനസ്സിലായിരുന്നു എന്ന് എന്റെ അനുജൻ മാധവൻ ഒരു ലേഖനത്തിൽ പറയുന്നുണ്ട്. കാര്യം ശരിയായിരുന്നു. അതു മനസ്സിലാക്കിയപ്പോഴായിരിക്കണം ഞാൻ സാഹിത്യരചന തുടങ്ങിയത്. അച്ഛന്റെ ശ്രദ്ധ പിടിച്ചുപറ്റാനുള്ള ഒരുപാധിയായി, ഒരു കലയായി ഞാനതിനെ വളർത്തിയെടുത്തു. കഥയെഴുതി അച്ഛനെ കാണിക്കുക, അച്ഛന്റെ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് അതു തിരുത്തുകയോ മാറ്റി എഴുതുകയോ ചെയ്തു വീണ്ടും വായിച്ചു കേൾപ്പിക്കുക. ഇങ്ങിനെ അച്ഛനുമായി ഇടപഴകാൻ മറ്റു മക്കൾക്ക് ലഭിക്കുന്നതിനേക്കാൾ അവസരം ലഭിക്കുക. എന്റെ ഉദ്ദേശ്യം മറ്റുള്ളവർ മണത്തറിഞ്ഞെന്നു തോന്നുന്നു. അവർ എന്റെ സാഹിത്യരചന ഒരു ദേശീയദുരന്തമായി പ്രഖ്യാപിച്ചു, അതിൽ പങ്കാളികളായി. അങ്ങിനെ അച്ഛനിൽനിന്ന് എനിക്കുമാത്രം കിട്ടുമായിരുന്ന സൗഭാഗ്യം എന്റെ സഹോദരങ്ങളുമായി പങ്കിടേണ്ടിവന്നു. അതുകൊണ്ടുകൂടിയായിരിക്കണം അച്ഛന്റെ മക്കളിൽ ഒരാൾമാത്രം എഴുത്തുകാരനായത്. ഞാൻ എഴുതിത്തുടങ്ങിയ കാലത്ത് രണ്ടോ മൂന്നോ വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുണ്ടായി

രുന്ന ഏറ്റവും താഴെയുള്ള അനുജത്തി ഉഷ മാത്രം ഇപ്പോൾ കഥയെഴുതാൻ ധൈര്യം കാണിക്കുന്നുണ്ട്. സാഹിത്യരചനമാത്രമല്ല അച്ഛന്റെ ശ്രദ്ധ പിടിച്ചുപറ്റാൻ ഞാൻ ഉപയോഗിച്ചത്. നാടകാഭിനയവും. അതെന്റെ രണ്ടാമത്തെ തുരുപ്പുചീട്ടായിരുന്നു. 'കൂട്ടുകൃഷി'യിൽ അഭിനയിക്കാൻ എനിക്ക് അവസരം കിട്ടിയിട്ടില്ല. പക്ഷെ മറ്റു പല നാടകങ്ങളിലും എനിക്ക് സ്ത്രീകഥാപാത്രങ്ങളുടെ ഭാഗം അഭിനയിക്കാൻ കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. നാടകാഭിനയത്തേക്കാൾ എനിക്കിഷ്ടമായത് റിഹേഴ്സൽ സമയമാണ്. അച്ഛനും കുറുപ്പേട്ടനെന്നു ഞങ്ങൾ വിളിക്കുന്ന ടി. ഗോപാലക്കുറുപ്പുമാണ് ഡയറക്ടർമാർ. തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ വളരെ വിഷമമായ കണിശക്കാർ. ഓരോ നടനും എങ്ങിനെയാണ് സ്റ്റേജിൽ നിൽക്കേണ്ടത്, ഇരിക്കേണ്ടത്, പെരുമാറേണ്ടത്, സംസാരിക്കേണ്ടത് എന്നെല്ലാം അവർ കാണിച്ചുതരും. കുറുപ്പേട്ടൻ നല്ലൊരു നടനുമായിരുന്നു. അച്ഛന്റെ പല നാടകങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിനയചാതുരി കൊണ്ട് പ്രശംസിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു പുറമെ പി.കെ. ഗോപാലമേനോൻ, കെ.വി. ഡേവിഡ്, (ഒരു സിവിൽ എഞ്ചിനീയറായിരുന്ന ഡേവിഡ്, വൈകായ് ഡാമിന്റെ നിർമ്മിതിയ്ക്കിടെ അപകടത്തിൽ മരിച്ചു.) എൻ.പി. കുമാരൻ, കെ.വി. ജോർജ്ജ്, വടക്കത്ത് ഭാസ്കരൻ, തുടങ്ങിയവർ. എനിയ്ക്കും ഭാസ്കരനും സ്ഥിരം സ്ത്രീവേഷമായിരുന്നു. അച്ഛൻ ആദ്യം രചിച്ച നാടകം 'നൂലാമാല'യായിരുന്നെങ്കിലും 'കൂട്ടുകൃഷി'യാണ് മലബാറിൽ പരക്കെ അരങ്ങേറിയത് – അതായത് നാല്പതുകളുടെ അന്ത്യത്തിലും, അമ്പതുകളുടെ തുടക്കത്തിലും. അന്ന് അഭിനയിച്ചിരുന്നവരാകട്ടെ മഹാരഥന്മാരുമായിരുന്നു. ഉറൂബ്, അക്കിത്തം, ടി. ഗോപാലക്കുറുപ്പ്, ഇ. ഹരിദാസ് തുടങ്ങിയവർ. കൂട്ടുകൃഷിയുമായി നാടുചുറ്റിയിരുന്ന കാലത്ത് എഴുതിയ 'സങ്കല്പത്തിലെ പെൺകിടാവ്' എന്ന കവിതയ്ക്കു ചേർത്ത കുറിപ്പിൽ അച്ഛൻ എഴുതുന്നു...

> *'കൂട്ടുകൃഷി' എഴുതിയതിനെത്തുടർന്ന് ഒരു സുഹൃൽസംഘം നാടകസെറ്റും ചുമന്ന് ഏറെക്കാലം നടക്കുകയുണ്ടായി, അവിസ്മരണീയങ്ങളായ പല രംഗങ്ങളും സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട്. പരസ്പരം പ്രേമബദ്ധരായ ഒരു കൂട്ടം കാമുകന്മാരെ സങ്കല്പിക്കാമെങ്കിൽ, അതാവും ആ സഹൃദയസംഘടന. കവികൾ, കാഥികന്മാർ, അധ്യാപകന്മാർ, രാഷ്ട്രീയക്കാർ – ഇങ്ങനെ പലവർഗ്ഗത്തിലും പെട്ടവർ. നാടകം കഴിഞ്ഞ് ഉറക്കമൊഴിച്ച് കനപ്പിച്ച കൺപോളകളോടെ ബസ്സും കാത്തിരുന്ന ഒരു പ്രഭാതത്തിന്റെ സ്വല്പം സ്വതന്ത്രമായ ഒരാവിഷ്കരണം.*

തൊള്ളായിരത്തി അമ്പത്തൊന്നിലോ മറ്റോ ആണ് ഈ കവിതയെഴുതിയത്. എനിയ്ക്ക് ഏഴോ എട്ടോ വയസ്സു പ്രായം. പിന്നീട് നാലഞ്ചു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒന്നു രണ്ടു പ്രാവശ്യം കൂട്ടുകൃഷി എ.വി. ഹൈസ്കൂളിലെ ലോങ്ഹാളിൽ അരങ്ങേറിയത് ഓർമ്മയുണ്ട്. അച്ഛന്റെ നാടകം കണ്ടതിന്റെ ഏറ്റവും പഴയ ഓർമ്മ അതാണ്. അന്ന് ആയിഷയായി അഭിനയിച്ച ദാസേട്ടൻ (ഇ. ഹരിദാസ്) സ്റ്റേജിന്റെ പിന്നിലേയ്ക്ക് ഇറങ്ങുമ്പോൾ വീണു. അബൂബക്കറായി അഭിനയിച്ച പി.സി.മാമ (ഉറൂബ്), 'അയ്യോ ന്റെ മോള് ബീണാ' എന്നു പെട്ടെന്നു പ്രതികരിച്ചത് നാടകത്തിൽത്തന്നെയുള്ള സംഭാഷണമാണെന്ന് കാണികൾ കരുതി. ഇ. ഹരിദാസിനു ശേഷം സി. ഹരിദാസും വടക്കത്ത് ഭാസ്കരനും ആയിഷയായി വേഷമിട്ടിട്ടുണ്ട്. സുകുമാരനായി വേഷമിട്ട ഡേവിഡിന്റെ അകാലമരണത്തിനു ശേഷം അനുജൻ ജോർജ്ജാണ് ആ വേഷമണിഞ്ഞിരുന്നത്. അച്ഛനായിരുന്നു സ്ഥിരം പ്രോംപ്റ്റർ. അദ്ദേഹം കർട്ടനു പിന്നിൽ ഓരോ കഥാപാത്രവും നിൽക്കുന്നിടത്തേയ്ക്കു ഓടിച്ചെന്ന് അവർക്കു പറയാനുള്ള ഡയലോഗ് പറഞ്ഞുകൊടുക്കാറുള്ളത് ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. (ഒരിക്കൽ പി.സി.മാമയ്ക്ക് അച്ഛൻ പ്രോംപ്റ്റ് ചെയ്യുന്നത് കേൾക്കാനില്ലായിരുന്നു. എന്താണ് പറയേണ്ടതെന്നറിയാതെ ഒരു നിമിഷം പകച്ചുനിന്ന ശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. 'പടച്ചോനെ എന്താ പറേണ്ടത്ന്ന് എനിക്കറീല്ല്യല്ലോ.' പിന്നിൽ പ്രോംപ്റ്റ് ചെയ്യുന്ന നാടകകൃത്ത് തന്റെ നാടകത്തിലില്ലാത്ത സംഭാഷണം അബൂബക്കർ പറയുന്നതു കേട്ട് അമ്പരന്നെങ്കിലും ഉടൻ കാര്യം മനസ്സിലാക്കി പി.സി.മാമ ഇരിക്കുന്നിടത്തേയ്ക്ക് നീങ്ങി സംഭാഷണം പറഞ്ഞുകൊടുത്തു.) അച്ഛന്റെ മാത്രമല്ല ഉറൂബിന്റെയും എം. ഗോവിന്ദന്റെയും നാടകങ്ങൾ ഞങ്ങൾ അവതരിപ്പിച്ചു. അതിൽ ഉറൂബിന്റെ 'തീകൊണ്ടു കളിക്കരുത്', എം. ഗോവിന്ദന്റെ 'നീ മനുഷ്യനെ കൊല്ലരുത്.' എന്നീ നാടകങ്ങൾ പേരെടുത്തവയാണ്.

സ്കൂൾ വിട്ടാൽ വീട്ടിലെത്തി കുളിച്ച് ചായ കുടിച്ച് ഞങ്ങൾ കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയിലേയ്ക്കോടും. അവിടെ ഞങ്ങളെപ്പോലെ താല്പര്യമുള്ള ചെറുപ്പക്കാർ അച്ഛനേയും കുറുപ്പേട്ടനെയും കാത്തുനിൽക്കുന്നുണ്ടാവും. ഇ. രാമൻ മാസ്റ്റർ, പി. കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്റർ, മാധവൻ മാസ്റ്റർ, ദേവസ്സി മാസ്റ്റർ, എൻ. പി. കുമാരൻ, പി.കെ. ഗോപാലമേനോൻ, വടക്കത്ത് ഭാസ്കരൻ, മിഷ്യൻ സ്കൂളിലെ ഹെഡ്മാസ്റ്ററായിരുന്ന വർഗ്ഗീസ് മാസ്റ്ററുടെ മക്കൾ. ചിലപ്പോൾ അച്ഛന്റെ സഹചാരിയായിരുന്ന നാരായണൻ വൈദ്യരും വരും. എത്തിയ ഉടനെ അച്ഛൻ പറയും. 'രാമ്മാഷെ ഒരു ചായ വേണം.' രാമൻ മാസ്റ്റർ അച്ഛന് മകനെപ്പോലെയാണ്. അച്ഛന്റെ

ഏറ്റവും ഉറ്റ സുഹൃത്തും അച്ഛനെ അസൂയപ്പെടുത്തുമാറ് നല്ല കവിതകളെഴുതുകയും വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ അന്തരിക്കുകയും ചെയ്ത ഇ. നാരായണന്റെ അനുജനാണ് രാമൻ മാസ്റ്റർ. (ഇ. നാരായണന്റെ 'ഇടയന്റെ നിക്ഷേപം' എന്ന കവിതാസമാഹാരം മാത്രമെ അദ്ദേഹം ഓർമ്മയ്ക്കായി ബാക്കിവെച്ചിട്ടുള്ളൂ.) നിമിഷങ്ങൾക്കുള്ളിൽ എതിർവശത്തുള്ള ചായക്കടയിൽനിന്ന് എല്ലാവർക്കും ചായയെത്തും. കുറുപ്പേട്ടനുമെത്തിയാൽ അന്നന്നത്തെ മൂഡനുസരിച്ച് ഒന്നുകിൽ എ.വി.ഹൈസ്കൂളിലോ, മിഷ്യൻ സ്കൂളിലോ റിഹേഴ്സലിനായി പോകുന്നു. സംവിധായകരായ അച്ഛന്റെയും കുറുപ്പേട്ടന്റെയും നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് ഉയരാൻ അഭിനേതാക്കളായ ഞങ്ങൾ പാടുപെട്ട് റിഹേഴ്സൽ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കെ വീണ്ടും ചായ വരുന്നു. ഒറ്റയ്ക്കല്ല, ഒന്നുകിൽ പപ്പടവട, അല്ലെങ്കിൽ പരിപ്പുവടയുടെ അകമ്പടിയോടെ. സത്യം പറയട്ടെ, ഈ ചായയും ഒപ്പംവരുന്ന 'കടി'യുമായിരുന്നു റിഹേഴ്സലുകളുടെ കാതലായ ചൈതന്യം.

ഈ തിരക്കിനിടയിലും മക്കളോടൊത്ത് കുറച്ചു സമയമെങ്കിലും ചെലവാക്കാൻ അച്ഛൻ ശ്രദ്ധിക്കാറുണ്ട്. അവധിദിനങ്ങളിലോ, അതിരാവിലെ മറ്റു പ്രാരാബ്ധങ്ങൾ അലട്ടാത്ത ദിവസങ്ങളിലോ അച്ഛൻ ഞങ്ങളോടൊപ്പം തോട്ടപ്പണിയ്ക്കു ചേരാറുണ്ട്. പറമ്പിന്റെ ഏതോ കാണാമൂലയിൽനിന്ന് ഞാൻ പറിച്ചെടുത്ത പാഴ്ചെടികൾ തോട്ടത്തിൽ നട്ടത് സാനുഭാവം വീക്ഷിച്ച്, ആരോഗ്യമുണ്ട് എന്ന ഒരേയോരു കാരണത്താൽ അതിൽനിന്ന് പൂവോ കായോ പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന എന്നെ 'ഓ വങ്കാ!' എന്ന ഭാവത്തിൽ അച്ഛൻ നോക്കും. അന്നു ഞാൻ 'മുള്ളൻചീര' എന്ന കവിത വായിച്ചിട്ടില്ല. വായിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽത്തന്നെ, 'വിജയിക്ക മേല്ക്കുമേൽ ക്രൗര്യമേ, സംസ്കാര വിഭവത്തിലെന്നുടെ പൈതൃകം നീ' എന്ന് പാടാനുള്ള അവസരം അച്ഛൻ തന്നില്ല. അദ്ദേഹം ആ ചെടികൾ പറിച്ചുകളയാറില്ല.

എതിർദിശയിൽ വ്യാപരിച്ചിരുന്ന രണ്ട് വ്യക്തികൾ അച്ഛന്റെ സ്നേഹിതന്മാരായി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒന്ന് യുക്തിവാദിയായ എം.സി. ജോസഫ്. മറ്റേത് പ്രഗത്ഭനായ ജ്യോതിഷി ശ്രീ ടി.വി. ശൂലപാണിവാരിയർ. എം.സി. ജോസഫ് ഒന്നിലധികം തവണ വീട്ടിൽ വന്ന് താമസിച്ചത് എനിക്കോർമ്മയുണ്ട്. ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം വെളിച്ചപ്പാടിന് എങ്ങിനെ കലി വരുന്നു എന്ന് അഭിനയിച്ചു കാണിച്ചത് ഞാനോർക്കുന്നു. എല്ലാം ശരിതന്നെ, പക്ഷെ അച്ഛന് യുക്തിവാദികളോട് അധികം യോജിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. നമുക്കു ചുറ്റും കാണുന്ന പ്രതിഭാസങ്ങളെ നമുക്കു മനസ്സിലാവുന്നില്ല എന്നതുകൊണ്ട് മാത്രം അന്ധവിശ്വാസമായി തള്ളുന്നതിനോട് അച്ഛന് യോജിപ്പുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിന്റെ ഹേതു കണ്ടുപിടിക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. 'എനിക്ക് യുക്തി മനസ്സിലാവും, പക്ഷേ യുക്തിവാദം മനസ്സിലാവില്ല' എന്ന് അച്ഛൻ പറയാറുണ്ട്. യുക്തിവാദം ഒരുതരം അന്ധവിശ്വാസമാണെന്നദ്ദേഹം പറയും. മറിച്ചാണ് ശ്രീ. ശൂലപാണിവാരിയർ. അദ്ദേഹത്തോട് സംസാരിക്കുക ഒരനുഭവമാണ്. ഞങ്ങളുടെ വാദങ്ങളെ അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധയോടെ കേൾക്കും, പിന്നീട് സ്വന്തം മക്കളോടെന്നപോലെ വാത്സല്യത്തോടെ കാര്യകാരണങ്ങൾ പറഞ്ഞു തന്ന് ഞങ്ങളെ ബോധ്യപ്പെടുത്തും. ഒരുതരം അന്ധവിശ്വാസവുമില്ലാത്ത മനുഷ്യനാണ് ശ്രീ ശൂലപാണിവാരിയർ. ജ്യോതിഷം ഒരു ശാസ്ത്രമാണെന്നും അതിനെ ശരിക്കുള്ള വീക്ഷണത്തിൽ അപഗ്രഥിക്കുകയാണ് വേണ്ടതെന്നും അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. ഒട്ടുമുക്കാലും കടന്നു കഴിഞ്ഞ എന്റെ ജീവിതത്തിലേയ്ക്ക് ഞാൻ നോക്കുന്നു. ശ്രീ ശൂലപാണിവാരിയർ എഴുതിയ ജാതകം അമ്മയുടെ കയ്യിലിരിക്കെ ഞാൻ അതു കാണാതെതന്നെ, അറിയാതെ അതൊരു തിരക്കഥയായി എടുത്ത് എന്റെ ജീവിതം നയിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. മറിച്ചു പറയുകയാണെങ്കിൽ എന്റെ ജീവിതം ഉണ്ടായിട്ടുള്ളത് വാരരമ്മാവൻ പണ്ട് എഴുതിവച്ച ജാതകത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണെന്ന്. മുപ്പത്തിനാലാം വയസ്സിൽ എന്റെ ജിവിതത്തിൽ ഒരു വലിയ പ്രതിസന്ധിയുണ്ടാകുമെന്നും ആ സമയത്ത് എന്നെ താങ്ങേണ്ടിവരുമെന്നും അച്ഛൻ എന്റെ ഏറ്റവും താഴെയുള്ള അനുജൻ അശോകനോട് പറഞ്ഞിരുന്നത്രെ. എല്ലാം സംഭവിച്ചുകഴിഞ്ഞ ശേഷമാണ് അശോകൻ എന്നോടതു പറയുന്നത്. അങ്ങിനെ ഒരു പ്രതിസന്ധി ശരിക്കുമുണ്ടായി. അതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ മറ്റൊരിടത്ത് എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. 'ദിനോസറിന്റെ കുട്ടി', 'ഒരു വിശ്വാസി' എന്നീ കഥകൾ ഈ അനുഭവങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് എഴുതിയിട്ടുള്ളത്. ഈ രണ്ടു കഥകളും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചത് കലാകൗമുദി വാരികയിലാണ്.

തിരക്കിനിടയിലും മക്കളിൽ ഓരോരുത്തരുടെയും കാര്യങ്ങൾ അന്വേഷിക്കാൻ അച്ഛൻ സമയം കണ്ടെത്തിയിരുന്നുവെന്നത് എന്നെ അദ്ഭുതപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അച്ഛൻ ഞങ്ങളുടെ കാര്യമൊന്നും ശ്രദ്ധിക്കാറില്ല എന്ന ധാരണയുണ്ടായിരുന്നു എനിക്ക്. പക്ഷേ മക്കളുടെ കാര്യങ്ങൾ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നുവെന്നു മാത്രമല്ല അവരുടെ കാര്യത്തിൽ വളരെയധികം മാനസിക സംഘർഷം അനുഭവിച്ചിരുന്നുവെന്നും ഞങ്ങൾക്കു പിന്നീട് മനസ്സിലായി. ഒരിക്കൽ തിരുനാവാ സർവ്വോദയമേളയ്ക്കു പോയതായിരുന്നു ഞാനും സതീശേട്ടനും. മേളയിൽ അച്ഛനുമുണ്ടായിരുന്നു. എന്തുകൊണ്ടോ പ്രസംഗം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അച്ഛൻ തിരിച്ചുപോയി. ഞങ്ങൾ

രാമൻമാസ്റ്ററുടെയും മറ്റും ഒപ്പം എത്തിച്ചേരാമെന്ന് പറഞ്ഞു. രാമൻമാസ്റ്ററും വർഗ്ഗീസ് മാസ്റ്ററുടെ മക്കളായ ജോണും പോളും ഞങ്ങളുടെ രക്ഷാകർതൃത്വം ഏറ്റെടുക്കുകയും ചെയ്തു. രാത്രി മുഴുവൻ പരിപാടിയുണ്ടായിരുന്നു. രാത്രി ഒമ്പതു മണിയായപ്പോൾ ഞങ്ങൾ പോകുന്ന കാര്യം സൂചിപ്പിച്ചു. അപ്പോഴേയ്ക്ക് അവസാനത്തെ ബസ്സും പോയിരുന്നു. ഇനി കലാപരിപാടികൾ മുഴുവൻ കണ്ട് പോകാമെന്ന് അവർ സമാധാനിപ്പിച്ചു.

രാവിലെ ആദ്യത്തെ ബസ്സ് പിടിച്ച് വീട്ടിലെത്തിയപ്പോൾ അമ്മ പരിഭ്രമിച്ചുകൊണ്ട് ചോദിച്ചു. 'എന്തേ ഇന്നലെത്തന്നെ വരാതിരുന്നത്?' ഞങ്ങൾ കാര്യം പറഞ്ഞു. അമ്മ തുടർന്നു. 'അച്ഛൻ ദേഷ്യം പിടിച്ച് ഇരിക്ക്യാണ്. രാത്രി മുഴുവൻ ഉറങ്ങാതെ ഇരിക്ക്യായിരുന്നു. വേഗം പോയി നിങ്ങള് വന്നൂന്ന് പറയൂ.'

അച്ഛൻ മുകളിൽ കസേലയിലിരിക്കുകയായിരുന്നു. രാമൻ മാസ്റ്ററും മറ്റും നിർബ്ബന്ധിച്ചതുകൊണ്ടാണ് ഞങ്ങൾ വരാതിരുന്നത് എന്ന ന്യായമൊന്നും വിലപ്പോയില്ല. ചെകിടത്ത് രണ്ടടി കിട്ടിയപ്പോഴേയ്ക്കും വേദനയും, ഉറക്കമൊഴിച്ചതിന്റെ ക്ഷീണവും കൂടി ഞാനവിടെ നിലത്തു കുഴഞ്ഞു വീണു. സതീശേട്ടനും അതേ സമ്മാനം കിട്ടിയിട്ടുണ്ടാകുമെന്ന അറിവ് എന്റെ വേദന ഒട്ടും കുറച്ചില്ല. വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷം ഒരച്ഛനായപ്പോഴാണ് അന്ന് അദ്ദേഹം അനുഭവിച്ച മനക്ലേശം എന്താണെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലാവുന്നത്. അന്നു കിട്ടിയ ശിക്ഷ ഒട്ടും അധികമായിരുന്നില്ല. രാത്രി ഞങ്ങൾ ഊണുകഴിക്കുന്നിടത്ത് അച്ഛൻ വന്നിരിക്കാറുണ്ട്. ഞങ്ങൾ നിലത്തിരുന്നാണ് ഉണ്ണാറ്. ഓരോരുത്തരേയും അച്ഛൻ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കും. ഭക്ഷണം മതിയാകാത്ത എന്നെ നോക്കി അച്ഛൻ പറയും, 'ജാനു എന്റെ ഭീമസേനന് മതിയായിട്ടില്ലാന്ന് തോന്നുണു, കുറച്ചുകൂടി ചോറു വിളമ്പിക്കൊടുക്കു.' ചില ദിവസങ്ങളിൽ ഞങ്ങളുടെ ഊണു കഴിഞ്ഞാൽ അച്ഛന്റെ വക ഓരോ ഉരുളയും കിട്ടും.

അമ്മമ്മയുടെ എന്ത് ആഗ്രഹങ്ങളും ഒരു ആജ്ഞപോലെ എടുത്ത് നിറവേറ്റുന്നതിൽ അച്ഛൻ ഉത്സാഹം കാണിച്ചിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ വീട് തട്ടിട്ടതായിരുന്നെങ്കിലും ഓലമേഞ്ഞതായിരുന്നു. പുതിയ തൊഴുത്തുണ്ടാക്കിയപ്പോൾ മേഞ്ഞ ഓടിന്റെ ചുവപ്പുനിറം നോക്കി അമ്മമ്മ നെടുവീർപ്പിടും. വീട് ഓടുമേയുന്നതിനെപ്പറ്റി സൂചിപ്പിക്കും അതുമതി. ഒരു മാസത്തിനുള്ളിൽ കല്ലിറക്കുകയും കൽപ്പണിക്കാർ വന്ന് വീടിന്റെ മുകൾഭാഗം ഉയർത്താനുള്ള ജോലി തുടങ്ങുകയും ചെയ്യും. ഏതാനും മാസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ വീട് ഉയർത്തി വീണ്ടുമൊരു തട്ടിട്ട് ഓടു മേഞ്ഞിരിക്കും. കല്യാണത്തിനുമുമ്പുള്ള ഏതാനും വർഷങ്ങൾ അച്ഛൻ പുത്തില്ലത്തായിരുന്നു താമസിച്ചിരുന്നത്. അക്കാലത്ത് അച്ഛന് വസൂരി വന്നപ്പോൾ അമ്മമ്മയാണ് ശുശ്രൂഷിച്ചിരുന്നത്.

ഞാൻ കല്യാണം കഴിഞ്ഞ് ദില്ലിയിലേയ്ക്കു പോയത് വിന്ററിന്റെ അവസാനത്തിലായിരുന്നു. വിന്റർ കഴിഞ്ഞതോടെ ചൂട് കൂടിവന്നു. ഞങ്ങൾ താമസിച്ചിരുന്നത് സൗത് എക്സ്റ്റൻഷനിൽ ഒരു ബർസാത്തി(കെട്ടിടത്തിന്റെ ടെറസ്സിലുള്ള മുറി)യിലായിരുന്നു. ലളിതയ്ക്ക് ചൂടു താങ്ങാനായില്ല. അതറിഞ്ഞപ്പോൾ ചൂടിനെ ചെറുക്കാൻ നല്ലതാണെന്ന് പറഞ്ഞ് അച്ഛൻ കുറെ കൂവപ്പൊടി കൊടുത്തയക്കുകയുണ്ടായി. അതുപോലെ അവളെ രണ്ടുമാസത്തേയ്ക്ക് അടുക്കളയിൽ കയറ്റേണ്ടെന്നും ഹോട്ടലിൽനിന്ന് ഭക്ഷണം വരുത്തിയാൽ മതിയെന്നും എഴുതി. വല്ലാത്തൊരു അമ്മായച്ഛൻ! കൃഷ്ണൻനായരുടെ ഹോട്ടലിൽനിന്ന് വരുത്തിയ ഭക്ഷണം കഴിച്ച ആ രണ്ടു മാസങ്ങളാണ് അവളുടെ ജീവിതത്തിലെ സുവർണ്ണകാലമെന്ന് ലളിത ഇപ്പോഴും കരുതുന്നു.

അച്ഛന്റെ കവിതകൾ ഇടയ്ക്ക് ആകാശവാണിയിൽ പ്രക്ഷേപണം ചെയ്യാറുണ്ടായിരുന്നു. ആദ്യമൊക്കെ വീട്ടിൽ റേഡിയോ ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾക്കതു കേൾക്കാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. അതിനിടയ്ക്ക് ആരോ പറഞ്ഞു എ.വി. ഹൈസ്കൂളിൽ റേഡിയോ ഉണ്ട് ഹെഡ്മാസ്റ്റർ ശേഖരവാരിയരോട് പറഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹം അവിടെ പോയി കേൾക്കാൻ അനുവദിക്കും എന്ന്. മറ്റുള്ളവരെ ഒരു വിധത്തിലും ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നത് ഇഷ്ടമില്ലാതിരുന്ന അച്ഛൻ ആ സൗമനസ്യം വേണ്ടെന്നു വയ്ക്കുകയാണുണ്ടായത്. സ്കൂളിന്റെ മാനേജർ കൂടിയായിരുന്ന മാസ്റ്റർ രാത്രി എട്ടു മണിവരെ ജോലിയെടുക്കാറുള്ളതാണ്. പക്ഷേ ശേഖരവാരിയർ മാസ്റ്റർ ഒരിക്കൽ ഇതറിയാനിടവരികയും അച്ഛനെ നിർബ്ബന്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. തനിക്ക് ഒരു വിധത്തിലും ശല്യമാവില്ലെന്നും, ഇനി അങ്ങിനെ എന്തെങ്കിലും ഭയമുണ്ടെങ്കിൽ അതു മാറ്റിത്തരാമെന്നും പറഞ്ഞ് ഒരു നീണ്ട വയർ ഉപയോഗിച്ച് അടുത്ത വിങ്ങിലെ വരാന്തയിലേയ്ക്ക് സ്പീക്കർ വച്ചുകൊടുക്കുകയും കസേലകളൊരുക്കുകയും ചെയ്തു. അവിടെ ഇരുന്ന് അച്ഛനും അമ്മയും വൈകുന്നേരം കവിത കേട്ടിരുന്നത് എനിക്കോർമ്മയുണ്ട്.

വീട്ടിൽ കവിതയുടെ അന്തരീക്ഷമുണ്ടാക്കാൻ പ്രധാനകാരണം അമ്മയായിരുന്നു. അച്ഛന്റെ കവിതകൾ നല്ല ഈണത്തിൽ ചൊല്ലുന്നതു കേട്ടാണ് ഞങ്ങൾ എഴുന്നേൽക്കാറ്. രാത്രിമുഴുവൻ ഇരുന്ന് അച്ഛൻ എഴുതിയ കവിതയായിരിക്കുമത്. അമ്മയുടെ നാവിലൂടെ തന്റെ സൃഷ്ടി

പുറത്തുവരുന്നതു കേട്ടാലേ അച്ഛനു സ്വന്തം കവിതയെപ്പറ്റി വിശ്വാസം വരൂ. രാത്രി അച്ഛന് വേണ്ടപ്പോഴൊക്കെ എഴുന്നേറ്റ് ചായയുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുകയും അടുത്തിരുന്ന് എഴുതിയ വരികളെപ്പറ്റി അഭിപ്രായം പറയുകയും ചെയ്ത് അമ്മ നൽകിയിരുന്ന പ്രോത്സാഹനമായിരിക്കണം അച്ഛന്റെ വിജയരഹസ്യം. അച്ഛന്റെ ഒരു കവിത പിറന്നാൽ അടുത്തതു വരുന്നവരെ ആ കവിത എല്ലാവരുടെയും ചുണ്ടിലുണ്ടാവും. അമ്മയുടെ ചെറിയമ്മയുടെ (ലക്ഷ്മി വല്ല്യമ്മ – അമ്മയുടെ എച്ചുവേടത്തി. അമ്മ ചെറിയമ്മമാരെ ഏടത്തിയെന്നാണ് വിളിക്കാറ്) മക്കൾ നന്നായി അച്ഛന്റെ കവിതകൾ ആലപിച്ചിരുന്നു. ഒരു കാലത്ത് എ.വി.ഹൈസ്കൂളിൽ പഠിക്കാനായി അവർ പുത്തില്ലത്ത് താമസിച്ചിരുന്നു. അവരിൽ ദാസേട്ടൻ (ഇ. ഹരിദാസ്) പൊന്നാനി വിട്ടുപോകുന്നതുവരെ 'കൂട്ടുകൃഷി'യിലെ സ്ഥിരം ആയിഷയായിരുന്നു. സുകുമാരനായി ഡേവിഡ്സും. അടുത്ത തലമുറയിൽ വടക്കത്ത് ഭാസ്കരനും ജോർജ്ജും, ആയിഷയുടെയും സുകുമാരന്റെയും വേഷമിട്ടു. സി. ഹരിദാസ്, എക്സ്. എം.പി.യും ഒരുകാലത്ത് ആയിഷയുടെ റോൾ എടുത്തവരിൽപ്പെടും. പലപ്പോഴും എനിക്ക് റോളില്ലെങ്കിൽക്കൂടി നാടകങ്ങളുടെ റിഹേഴ്സലുകൾക്ക് ഞാൻ പോകാറുണ്ട്. അച്ഛന്റെ സാമിപ്യത്തിന്ന് അങ്ങിനെ അവസരം സൃഷ്ടിക്കുകയായിരുന്നു ഞാൻ.

അച്ഛന് സാമ്പത്തികമായി വളരെയധികം പ്രശ്നങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. എട്ടു മക്കളെ പോറ്റിയുണ്ടാക്കുക എളുപ്പമുള്ള കാര്യമായിരുന്നില്ല. കുടുതൽ സമയം ജോലിയെടുക്കേണ്ടി വന്നു. ഒപ്പം തന്നെ കലാസമിതി പ്രവർത്തനങ്ങളും. അച്ഛൻ കോടതിയിൽ നിന്ന് വരുന്നതും കാത്ത് ഒരു പറ്റം സഹൃദയർ കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയുടെ വരാന്തയിൽ കാത്തിരിക്കുന്നുണ്ടാവും. അവരെ നിരാശരാക്കാൻ വയ്യ. നാടക റിഹേഴ്സലുകൾ ഉണ്ടാവും. അച്ഛന്റെ എല്ലാ നാടകങ്ങളും അവതരിപ്പിച്ചിരുന്നത് ഈ സുഹൃദ്സംഘമായിരുന്നു. പൊതുപ്രവർത്തനം പോക്കറ്റ് കാലിയാക്കുന്ന പരിപാടിയായിരുന്നു. ഓരോ സമ്മേളനവും നാടകോത്സവവും കഴിഞ്ഞാലും കുറേ നഷ്ടങ്ങളുണ്ടാവും. സഹപ്രവർത്തകരുടെ കാര്യവും തഥൈവ. ഒരിക്കൽ എ.വി. ഹൈസ്കൂളിൽ വച്ച് ഒരു നാടകോത്സവം അരങ്ങേറി. ടിക്കറ്റുവച്ചായിരുന്നു പ്രവേശനം. അച്ഛന്റെ സ്വഭാവമറിയാമായിരുന്ന സ്നേഹിതൻ വള്ളത്തോൾ ബാലചന്ദ്രമേനോൻ മാസ്റ്റർ(എ.വി. ഹൈസ്കൂൾ) പണത്തിന്റെ കാര്യങ്ങൾ മുഴുവൻ ഏറ്റെടുത്തു. അദ്ദേഹം പണത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ വളരെ കണിശമുള്ള ആളായിരുന്നു. ഒരു പൈസ കിട്ടിയാലും ചെലവാക്കിയാലും കണക്കുവയ്ക്കും. നാടകത്തിനു തൊട്ടുമുമ്പ് അച്ഛന്റെ ഒരു മരുമകൻ കുറ്റിപ്പുറത്തുനിന്ന് വന്ന് നാടകം കാണണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. അച്ഛൻ ഉടനെ പോക്കറ്റിൽനിന്ന് പണമെടുത്ത് മുമ്പിലിരിക്കുന്ന ബാലചന്ദ്രമേനോൻ മാസ്റ്ററുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്ത് ടിക്കറ്റ് ആവശ്യപ്പെട്ടു. മാസ്റ്റർ ഒന്നും പറയാതെ ടിക്കറ്റ് മുറിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. മാസ്റ്റർക്ക് വേണമെങ്കിൽ പറയാമായിരുന്നു, സ്വന്തം ആളല്ലെ ടിക്കറ്റില്ലാതെ അകത്തു കയറി ഇരുന്നോട്ടെ എന്ന്. ഒരു തെറ്റ് കൂടുതൽ തെറ്റുകൾക്ക് കടന്നുവരാനുള്ള വാതിൽ തുറക്കുമെന്ന് അച്ഛനെപ്പോലെ നന്നായി അറിയാവുന്ന ധർമ്മിഷ്ഠനായ ബാലചന്ദ്രമേനോൻ മാസ്റ്റർ പണം വാങ്ങി ടിക്കറ്റു മുറിച്ചുകൊടുത്തു. നാടകോത്സവം കഴിഞ്ഞ ശേഷം അച്ഛൻ പറയുകയുണ്ടായി, കയ്യിൽനിന്ന് പണം നഷ്ടമാവാതെ ജീവിതത്തിൽ ആദ്യമായി ഒരു പരിപാടി നടത്തിയത് ബാലചന്ദ്രമേനോൻ മാസ്റ്റർ കാരണമാണെന്ന്.

അധാർമ്മികമായ ഒന്നും ചെയ്തുപോകരുത് എന്ന നിർബ്ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു അച്ഛന്. വളരെക്കാലം മുമ്പാണ്, ഒരിക്കൽ കോഴിക്കോട്ടുനിന്ന് തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ പ്ലാറ്റുഫോമിൽ വണ്ടി പോകാൻ തയ്യാറായി നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ടിക്കറ്റെടുക്കാൻ സമയമില്ല. അന്ന് വളരെ കുറച്ചു വണ്ടികളെ ഉള്ളു. അടുത്ത വണ്ടിക്ക് കാത്തുനിന്നാൽ മണിക്കൂറുകൾതന്നെ പോകും. കുറ്റിപ്പുറത്ത് ഇറങ്ങി സ്റ്റേഷൻ മാസ്റ്ററോടൊ ടി.ടി.യാറിനോടൊ പറഞ്ഞ് യാത്രാക്കൂലി കൊടുക്കാമെന്നു കരുതി വണ്ടിയിൽ കയറി. അച്ഛന് നല്ല ഭയമുണ്ടായിരുന്നു. കുറ്റിപ്പുറത്തെത്തിയപ്പോൾ പ്ലാറ്റുഫോമിനു പുറത്തേയ്ക്കുള്ള വാതിലിന്നരികിൽ, യാത്രക്കാരുടെ തിരക്ക് കഴിയാൻ അച്ഛൻ കാത്തുനിന്നു. കുറ്റിപ്പുറത്തുകാരനായ അച്ഛന് ആ വാതിലിലൂടെയല്ലാതെ പുറത്തു കടക്കാനുള്ള വഴികൾ അറിഞ്ഞിരിക്കണം. അതു ശരിയല്ലല്ലോ. തിരക്കൊഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം ടി.ടി.യാറിനെ സമീപിച്ചു പറഞ്ഞു. 'നോക്കു ഞാൻ കോഴിക്കോട്ടുനിന്ന് വരവാണ്. ടിക്കറ്റെടുത്തിട്ടില്ല.' ടി.ടി.യാർ മറുപടിയൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. അച്ഛൻ വീണ്ടും വീണ്ടും തന്റെ പ്രസ്താവന ആവർത്തിച്ചു. ടി.ടി.യാർ മറുപടിയൊന്നും പറയുന്നില്ല. നാലാമത്തെ തവണ അച്ഛനതു പറഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. 'നിങ്ങൾ ടിക്കറ്റെടുത്തിട്ടില്ല ശരി, അതിനു ഞാനെന്തു വേണം? അങ്ങട്ട് പൊയ്ക്കൂടെ?' അതും പറഞ്ഞ് ടി.ടി.യാർ പരിശോധന മതിയാക്കി ഓഫീസിലേയ്ക്കു നടന്നു. മുമ്പിൽ പ്രതിബന്ധമൊന്നുമില്ലാതെ ഒഴിഞ്ഞുകിടന്ന കൂറ്റൻ വാതിൽ അച്ഛനിൽ എന്തൊക്കെ വികാരങ്ങളാണുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടാവുക?

അച്ഛന്റെ മക്കളെല്ലാം അഞ്ചാം വയസ്സിൽ പൊന്നാനി ന്യൂ എൽ.പി. സ്കൂളിൽ ചേരുകയും

അഞ്ചാം ക്ലാസ്സു കഴിഞ്ഞാൽ സ്വാഭാവികമായും തൊട്ടടുത്തുള്ള എ.വി. ഹൈസ്കൂളിൽ ചേർന്ന് പഠിത്തം തുടരുകയും ചെയ്തവരാണ്. ഇത് സതീശേട്ടൻതൊട്ട് ഉഷവരെ വളരെ കണിശമായി കൊണ്ടുനടന്നിട്ടുള്ളതാണ്. രാവിലെ സ്കൂളിൽ പോയി വൈകുന്നേരം തിരിച്ചെത്തുന്നതുവരെ അവർ ഗുരുനാഥന്മാരുടെ അടുത്ത് സുരക്ഷിതരാണെന്ന വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു അച്ഛന്. പകൽ മുഴുവൻ മനസ്സമാധാനത്തോടെ ഓഫീസിലിരുന്ന് ജോലിയെടുക്കാൻ ആ വിശ്വാസം അദ്ദേഹത്തെ സഹായിച്ചു. അച്ഛനമ്മമാർ കഴിഞ്ഞാൽ ഏറ്റവും അധികം ബഹുമാനിക്കേണ്ടതും സ്നേഹിക്കേണ്ടതും ഗുരുനാഥനെയാണെന്നദ്ദേഹം ഉപദേശിച്ചിരുന്നു. ഗുരുനാഥൻ അമ്മയെപ്പോലെയാണെന്ന് 'ചൂരലിന്റെ മുമ്പിൽ' എന്ന കവിതയിൽ അദ്ദേഹം പറയുന്നു.

'ജിജ്ഞാസാപൂർണ്ണമാം മുഖങ്ങൾക്കെതിർനിന്നു
വിജ്ഞാനം വാരിക്കോരിക്കൊടുക്കാൻ കഴിയുമ്പോൾ
ചുരന്ന മുല ചോരിവായിൽച്ചേർത്തെല്ലാം മറ-
ന്നിരിക്കും പെറ്റമ്മയെ തോൽപ്പിപ്പൂ ഗുരുനാഥൻ.'

പെറ്റമ്മ കുഞ്ഞിന് മുലകൊടുക്കുന്നപോലെയാണ് ഗുരുനാഥൻ ശിഷ്യന്മാർക്ക് വിജ്ഞാനം കോരിക്കൊടുക്കുന്നത് എന്നാണ് അച്ഛൻ പറയുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഗുരുനാഥനെ ധിക്കരിക്കുന്ന ഒരു കാര്യവും അച്ഛൻ സഹിച്ചിരുന്നില്ല. എന്റെ കുറുമ്പിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുവല്ലൊ. ഞാനൊരിക്കൽ എന്റെ അദ്ധ്യാപകന്റെ അടുത്ത് കുറുമ്പു കാട്ടി, ഒപ്പം ധിക്കാരവും. സിക്സ്ത് ഫോമിൽ ഞങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ താല്പര്യമുള്ള നാലഞ്ചു പേരാണ് ഏറ്റവും മുമ്പിലുള്ള ബഞ്ചിലിരുന്നത്. നന്നായി കവിതയെഴുതിയിരുന്ന എ.കെ. വേണുഗോപാൽ, സേതുമാധവൻ, ടി. ഗോപാലക്കുറുപ്പിന്റെ മകൻ രാജു, കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ (അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ തൃശ്ശൂരിൽ ഡോക്ടറായി പ്രാക്ടീസു ചെയ്യുന്നു). ഞങ്ങൾ ക്ലാസ്സ് മാസികയിറക്കാറുണ്ട്. മാതൃഭൂമിയിൽ അക്കാലത്താണ് പിസിമ്മാവന്റെ (ഉറൂബ്) 'സുന്ദരികളും സുന്ദരന്മാരും' എന്ന നോവൽ തുടർച്ചയായി വന്നിരുന്നത്. ഓരോ ആഴ്ചയും വരുന്ന അദ്ധ്യായങ്ങൾ ഞങ്ങൾ താല്പര്യത്തോടെ വായിക്കുകയും അതിനെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇംഗ്ലീഷ് ക്ലാസ്സെടുക്കുന്ന പി. കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്റർ (അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ ഇടശ്ശേരി സ്മാരകസമിതിയുടെ സെക്രട്ടറിയാണ്) ഞങ്ങളുടെ സംസാരം കണ്ടുപിടിച്ചു, അതു നിർത്താൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഒന്നു രണ്ടു താക്കീതുകൾകൊണ്ട് ഫലമുണ്ടായില്ലെന്നു കണ്ട മാസ്റ്റർ സംസാരത്തിന്റെ ഉറവിടം ഞാനാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി എന്നോട് മറ്റൊരു സീറ്റിൽ പോയി ഇരിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതാകട്ടെ പെൺകുട്ടികളുടെ ബെഞ്ചുകളുടെ തൊട്ടടുത്തായിരുന്നു. ഞാനത് ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. എനിക്ക് അന്നും ഇന്നും പെൺകുട്ടികളുടെ അടുത്തിരിക്കുന്നത് ഇഷ്ടമായിരുന്നില്ല. (നിങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചാലും ശരി, ഇല്ലെങ്കിലും ശരി.) അപ്പോഴാണ് ഞാൻ കുറുമ്പു കാണിക്കാൻ തുടങ്ങിയത്. മാസ്റ്റർ ക്ലാസ്സിലേയ്ക്കു കടന്നാൽ മാത്രം ഞാൻ ആദ്യമിരുന്ന സീറ്റിൽനിന്ന് എഴുന്നേറ്റ് പുസ്തകങ്ങളുമായി പുതിയ സീറ്റിലേയ്ക്ക് പോകും. ശരിക്കും മാസ്റ്ററെ ധിക്കരിക്കൽ തന്നെയായിരുന്നു എന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. ഒന്നു രണ്ടു ദിവസം മാസ്റ്റർ അതു സഹിച്ചു, പിന്നെയും ഞാനതു തുടർന്നപ്പോൾ എന്നെ ക്ലാസ്സിൽനിന്നു പുറത്താക്കി. അച്ഛനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടു വന്നിട്ടു ക്ലാസ്സിൽ കയറിയാൽ മതിയെന്നും പറഞ്ഞു. ഞാൻ വിഷമത്തിലായി. അച്ഛനോട് പറയാതിരിക്കാൻ വയ്യാത്തൊരവസ്ഥ. ഞാൻ കാര്യങ്ങൾ മുഴുവൻ അച്ഛനോട് പറഞ്ഞു. എനിക്ക് കരച്ചിൽ വരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മുഴുവൻ കേട്ടശേഷം അച്ഛൻ പറഞ്ഞു. 'നീ ചെയ്തത് തെറ്റുതന്നെയാണ്. എന്തു വിഷയത്തെപ്പറ്റിയാലും ശരി, അദ്ധ്യാപകൻ ക്ലാസ്സെടുക്കുമ്പോൾ സംസാരിക്കുന്നത് കുറ്റകരമാണ്. അതിനു ശേഷം നീ അദ്ദേഹത്തെ ധിക്കരിച്ചതാകട്ടെ പൊറുക്കാനാവാത്ത അപരാധവും. നീ രാവിലെത്തന്നെ പോയി മാസ്റ്ററെ കണ്ട് മാപ്പു പറയണം, ഇനി ഈ തെറ്റ് ആവർത്തിക്കില്ലെന്നു ഉറപ്പു കൊടുക്കണം.' ഞാൻ അങ്ങിനെ ചെയ്തു, കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്റർ സുമനസ്സോടെ എനിക്കു മാപ്പു തരികയും ചെയ്തു, ഒരു കറയും ബാക്കിവയ്ക്കാതെത്തന്നെ. സ്കൂളിൽ വച്ച് എനിക്ക് ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ട മൂന്നദ്ധ്യാപകരിൽ ഒരാളായി മാസ്റ്റർ തുടരുകയും ചെയ്തു.

കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്റർ അച്ഛന്റെ വളരെ അടുത്ത സുഹൃത്തായിരുന്നു. അവസാനകാലത്തു പ്രത്യേകിച്ചും സന്തതസഹചാരിയെന്നു വേണമെങ്കിൽ പറയാം. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം 'ഇടശ്ശേരി'യെപ്പറ്റി വാതോരാതെ സംസാരിക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ ഞാൻ ഓർക്കാറുണ്ട്, എനിക്ക് അച്ഛനെപ്പറ്റി എത്ര കുറച്ചേ അറിയൂ. അച്ഛന്റെ ഒപ്പം എന്നേക്കാൾ കൂടുതൽ സമയം ചെലവാക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം കിട്ടിയവരോടൊക്കെ, പതിനേഴാം വയസ്സിൽ അച്ഛനെ വേർപിരിഞ്ഞ് നാടു വിടേണ്ടി വന്ന എനിക്ക് കലശലായ അസൂയയുണ്ടാവുന്നു.

കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയിലും ഞങ്ങളുടെ തറവാടായ പുത്തില്ലത്തും നടന്നിരുന്ന സാഹിത്യസല്ലാപത്തിൽ പങ്കെടുത്തിരുന്നത് കുട്ടികൃഷ്ണമാരാർ, ഉറൂബ്, ഇ. നാരായണൻ,

അക്കിത്തം, കടവനാട് കുട്ടികൃഷ്ണൻ, പി. നാരായണൻ വൈദ്യർ, ടി.വി. ശൂലപാണിവാരിയർ, ഇ. കുമാരൻ തുടങ്ങിയവരായിരുന്നു. പൊന്നാനിക്കളരി എന്നറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ഈ സാഹിത്യസദസ്സിൽ ഒരു സാഹിത്യവിദ്യാർത്ഥിനിയും താല്പര്യത്തോടെ എല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ട് ഒപ്പമുണ്ടായിരുന്നു.

ഇടക്കണ്ടി തറവാട്ടിലെ രാഘവൻ നായരാണ് താമസിക്കാൻ സ്ഥലമില്ലാതെ കഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്ന ഇടശ്ശേരിയെ പുത്തില്ലത്തേയ്ക്ക് കൊണ്ടുവന്നത് - മരുമകൾ ജാനകിയ്ക്ക് ട്യൂഷനു വേണ്ടിയായിരുന്നു. (*ബോധപൂർവ്വം യാതൊന്നും പഠിച്ചില്ല. വ്യവസായശീലം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇത്രത്തോളമായ സ്ഥിതിക്ക് കുറച്ചു വ്യാകരണം പഠിച്ചാൽ ക്കൊള്ളാമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ, ചൊല്ലിത്തരാനുള്ള ഒരു ഗുരുവിനെയല്ല കിട്ടിയത്, ചൊല്ലിക്കൊടുക്കാനുള്ള ഒരു ശിഷ്യയെയാണ് - നന്നായി. അതിന്നുവേണ്ടിയെങ്കിലും ഏതാനും പാഠങ്ങൾ മനസ്സിരുത്തി വായിക്കുവാൻ തരമായി. - 'കവിത എന്റെ ജീവിതത്തിൽ - ഇടശ്ശേരി.'*)

'ഗുരുശിഷ്യകളായീ തെല്ലിട, ഞാനെന്മുന്നി-
ലിരുന്നു വായിച്ചു നീ 'രാജാധിരാജൻ' തൻ ഗ്രന്ഥം.
എന്തൊക്കെപ്പറിപ്പിച്ചെന്നെന്നുള്ളിൽ വരുന്നീലി-
ന്നെങ്കിലും ചിരിച്ചു പോകുന്നു ഞാനൊന്നോർക്കുമ്പോൾ
ഇടയ്ക്കു പരസ്പരം നാം 'തൊട്ടു തലയിൽ വെ-
ച്ചിടു'വാനിടയാംമട്ടറിയാതറിയാതെ
കാലുകൾ മുട്ടിപ്പോമ്മാറത്രയും വീതികുറ-
വേലുമമ്മരമേശ; എങ്ങുപോയതു പിന്നെ?'
(അശോകമഞ്ജരി)

ഈ ശിഷ്യയാകട്ടെ ഇഷ്ടപ്പെട്ട കവിതകളെല്ലാം അച്ചടികോപ്പി കയ്യിലുണ്ടെങ്കിലും ഒരു നോട്ടുപുസ്തകത്തിൽ പകർത്തിവെയ്ക്കാൻമാത്രം കവിതാഭ്രാന്തുള്ളവളും.

> *'കവിത എനിക്ക് എന്റേതായ ഒരു കുടുംബത്തെയും ഉണ്ടാക്കിത്തന്നു. ശങ്കരാചാര്യരുടെ കീർത്തനങ്ങൾ മുതൽ പുഷ്പബാണവിലാസത്തിന് ഞാൻ കുത്തിക്കുറിച്ചിട്ടിരുന്ന പരിഭാഷ വരെയുള്ള നിരവധി കൃതികൾ പദ്യരൂപത്തിലാണെന്നുള്ള ഒരേ കാരണംകൊണ്ട് ഒരേ നോട്ടുപുസ്തകത്തിൽ പകർത്തുവെയ്ക്കാൻ മാത്രം കവിതക്കമ്പവും വിഡ്ഢിത്തവുമായി ഒരു വധുവിനെ എനിക്കു വേണ്ടിത്തന്നെയാവണം ബ്രഹ്മാവു കരുതിവെച്ചിരുന്നത്.'*

കുമാരനാശാന്റെ കാവ്യങ്ങളെല്ലാം തന്നെ ഇങ്ങിനെ നോട്ടുപുസ്തകത്തിൽ എഴുതിവച്ചത് വീട്ടിലുണ്ട്. രാഘവമ്മാമ കാൻസർ പിടിച്ച് അവശനായി പൊന്നാനി ജനറൽ ആശുപത്രിയിൽ കിടക്കുമ്പോൾ അച്ഛനാണ് പരിചരിച്ചിരുന്നത്. അച്ഛൻ നെഞ്ചിൽ തലോടിക്കൊടുക്കുമ്പോൾ വേദന മാറുന്നുവെന്ന് അദ്ദേഹം പറയാറുണ്ട്. ഞങ്ങൾക്ക് ഓർമ്മവെച്ചു തുടങ്ങിയപ്പോഴേയ്ക്ക് പൊന്നാനിക്കളരി എന്നറിയപ്പെട്ടിരുന്ന സാഹിത്യസദസ്സ് നേർത്ത് ഇല്ലാതായിരുന്നു. കുട്ടികൃഷ്ണമാരാരും ഉറൂബും അക്കിത്തവും കടവനാടനും ജോലിയായി കോഴിക്കോട്ടു പോയി. കവിയായ ഇ. നാരായണനും ചെറുകഥാകൃത്തായ ഇ. കുമാരനും ചെറുപ്പത്തിലേ മരിച്ചു. അച്ഛന് വളരെ ഏകാന്തത തോന്നിയിട്ടുണ്ടാകണം. അതിൽനിന്ന് അല്പം ആശ്വാസം ലഭിച്ചിരുന്നത് കലാസമിതി പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൊണ്ടായിരിക്കണം.

പുത്തില്ലത്ത് ഒരു കാലത്ത് ധാരാളം അംഗങ്ങളുള്ള കൂട്ടുകുടുംബമായിരുന്നു. സ്വാഭാവികമായും ഇടയ്ക്ക് അപസ്വരങ്ങൾ ഉയരും. അത് വഴക്കായി മാറും, പ്രത്യേകിച്ച് ചെറുപ്പക്കാരുടെ ഇടയിൽ. അച്ഛൻ വൈകുന്നേരം കോടതിയിൽനിന്ന് വന്നാൽ പല ദിവസങ്ങളിലും അവരെ മേശക്കു ചുറ്റും ഇരുത്തി സംസാരിച്ച് വഴക്കു തീർക്കാറുണ്ട്. നല്ലൊരു നീതിമാനായിരുന്നതുകൊണ്ട് അച്ഛന്റെ മാദ്ധ്യസ്ഥ്യം വീട്ടിലെന്നല്ല നാട്ടിൽത്തന്നെ പരക്കെ സ്വീകാര്യമായിരുന്നു. അതുപോലെ ശരിയായിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങളേ ചെയ്യാൻ പാടു എന്ന നിർബ്ബന്ധം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. തല്ക്കാലത്തേയ്ക്കുള്ള ലാഭമല്ല സ്ഥിരമായിട്ടുള്ള നൈതികതയാണ് അദ്ദേഹത്തിന് അഭികാമ്യം. ഒരിക്കൽ ഞങ്ങളുടെ ഒരു ബന്ധു ജോലിയെടുത്തിരുന്ന സ്കൂളിൽനിന്ന് ഒരു ടിൻ പാൽപ്പൊടി വീട്ടാവശ്യത്തിനായി എടുത്തു കൊണ്ടുവന്നു. സ്കൂളിൽ അമേരിക്കക്കാർ പാവപ്പെട്ട കുട്ടികൾക്കുവേണ്ടി സൗജന്യമായി വിതരണം ചെയ്തിരുന്ന പാലാണത്. അത് എടുത്തുകൊണ്ടുവരുന്നത് മോഷണത്തിനു തുല്യമാണെന്നും അത് പിറ്റെ ദിവസം തന്നെ തിരിച്ചുകൊടുക്കണമെന്നും അച്ഛൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. സ്കൂളുകളിൽ ഇതു സാധാരണ നടക്കുന്ന കാര്യമായതിനാൽ ബന്ധുവിനതിൽ അപാകതയൊന്നും തോന്നിയില്ല. അച്ഛൻ കുറേ നേരം ശരിതെറ്റുകളെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകൊടുത്ത് അദ്ദേഹത്തെ ബോധ്യപ്പെടുത്തി.

അച്ഛൻ ഇടയ്ക്കിടക്ക് പുത്തില്ലത്തുനിന്ന് അമ്മയെയും മക്കളെയും കൂട്ടി മാറിത്താമസി

ക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നീട് കൂട്ടുകുടുംബം ഭാഗംവെച്ച് പിരിഞ്ഞു. ഞങ്ങൾ മാത്രമായി ആ വീട്ടിൽ. ഒരിക്കൽ അനുജത്തി ഗിരിജയ്ക്കു പെൻസിൽ വാങ്ങാൻ തന്ന അരയണ ഞാൻ പോക്കറ്റിലിട്ടു മറന്നു. വീട്ടിൽ എത്തിയ ഉടനെ ട്രൗസറഴിച്ച് തിരുമ്പാൻ ഇട്ടതുകൊണ്ട് ആ പണം എവിടെയാണെന്നു മറന്നിരുന്നു. അച്ഛൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ പെൻസിൽ വാങ്ങാൻ മറന്നു വെന്നു പറഞ്ഞു, പക്ഷെ പണമെവിടെയാണെന്ന് പറയാൻ എനിയ്ക്കു പറ്റിയതുമില്ല. ഞാൻ ആ പണമെടുത്ത് എന്തോ വാങ്ങിത്തിന്ന് അച്ഛനോട് നുണ പറയുകയാണെന്നു കരുതി അച്ഛൻ എന്നെ വല്ലാതെ ശിക്ഷിച്ചു. അടിയുടെ വേദനയും ചെയ്യാത്തൊരു കുറ്റത്തിനാണ് ശിക്ഷിക്ക പ്പെടുന്നത് എന്നതിലുള്ള രോഷവും സഹിക്കവയ്യാതായപ്പോൾ ഞാനൊരു നുണ പറഞ്ഞു. 'ആ പണം കൊണ്ട് ഞാൻ മിട്ടായി വാങ്ങിത്തിന്നു.' അതോടെ അച്ഛൻ അടി നിർത്തി. ആ അര യണ പിറ്റേന്ന് ട്രൗസർ തിരുമ്പുമ്പോൾ അമ്മയ്ക്ക് പോക്കറ്റിൽ നിന്ന് കിട്ടി. ആ സംഭവം കുറെ ക്കാലം എന്റെ മനസ്സിൽ കിടന്നു. സത്യം പറഞ്ഞതിന് കടുത്ത ശിക്ഷ ലഭിച്ച് അതിൽനിന്ന് രക്ഷ കിട്ടുവാൻ ചെയ്യാത്ത കുറ്റം ചെയ്തുവെന്ന് നുണ പറയേണ്ടി വന്നത് ഒരു വിരോധാഭാസമായി എനിയ്ക്കു തോന്നി. അപൂർവ്വമായെ അച്ഛൻ അടിച്ചിട്ടുള്ളു. ശിക്ഷിച്ചാൽ അന്ന് വൈകുന്നേരം എന്തെങ്കിലും തിന്നാൻ വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവരാറുണ്ട്. അത് എല്ലാവരും, എന്നെ ഒറ്റിക്കൊടുത്ത അനുജത്തിയടക്കം തിന്നുന്നത് അത്ര സുഖമുള്ള ഏർപ്പാടായിരുന്നില്ല. എന്തു ചെയ്യാം.

അച്ഛൻ എന്നോട് സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുന്നത് അപൂർവ്വമായതിനു കാരണം ഒരു പക്ഷേ ഞാൻ വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ, സാഹിത്യം സംസാരിക്കാൻ മാത്രം വളരുന്നതിനുമുമ്പ് നാടുവിട്ടതുകൊണ്ടായിരിക്കണം. ഞാൻ കൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ വരുമ്പോൾ അച്ഛൻ എന്റെ അനുജന്മാരുമായി സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുന്നത് കേൾക്കാറുണ്ട്. ഒരിക്കൽ കോഴിക്കോട് ദേവഗിരി കോളേജിൽ പഠിച്ചിരുന്ന അനുജൻ ഉണ്ണി വന്നപ്പോൾ എൻ.എൻ. കക്കാടിന്റെ 'ലോറിക്കടിയിൽപ്പെട്ടു ചതഞ്ഞ തവളകളെപ്പോൽ നീങ്ങുന്നു നിമിഷങ്ങൾ' എന്ന വരിയുദ്ധരിച്ച് ആധുനിക കവിതയെപ്പറ്റി ചർച്ച നടത്തുന്നത് കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അച്ഛന്റെ നാടകങ്ങ ളിൽ പലതിലും പങ്കെടുക്കാൻ എനിയ്ക്ക് അവസരം തന്നു എന്നതൊഴിച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യം ഞങ്ങളിൽനിന്ന് വളരെ ഉയർന്ന നിലയിൽ, ഞങ്ങൾക്ക് അപ്രാപ്യമായി നിലകൊ ണ്ടു. ഒരു കവിത ജനിച്ചാലുടൻ അമ്മയെ കേൾപ്പിയ്ക്കാറുള്ള അച്ഛന്റെ ഈ നിലപാടുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾക്ക് വളരെ നഷ്ടങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. വലുതായപ്പോൾ എനിയ്ക്കു മനസ്സിലായി ഒരു പരിധിവരെ അത് ഞങ്ങളുടെ പരിമിതി കാരണമാണെന്ന്. അച്ഛന്റെ കവിതകളെപ്പറ്റി സംസാ രിക്കാനുള്ള നിലവാരത്തിൽ ഞങ്ങൾ എത്തിയിരുന്നില്ല. സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റിയുള്ള അറിവിൽ അമ്മയുടെ നാലയലത്തുപോലും മക്കൾ നിന്നിരുന്നില്ല. കുട്ടികൃഷ്ണമാരാര്, ഉറൂബ്, അക്കിത്തം, എം. ഗോവിന്ദൻ, അന്ന് വിവാഹത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുകപോലും ചെയ്യാത്ത ഇടശ്ശേരി തുടങ്ങിയ മഹാരഥന്മാരുടെ സംസാരം ഇരുപതാം വയസ്സിൽ കേട്ടാസ്വദിക്കാനും ഇടയ്ക്ക് അവരുടെ ഉയർന്ന നിലവാരത്തിലുള്ള നർമ്മസംഭാഷണങ്ങളിൽ പങ്കുചേരാനും കഴി വുമുണ്ടായിരുന്ന അമ്മ എനിയ്ക്ക് എന്നും അസൂയയുണ്ടാക്കിയിരുന്നു. അച്ഛന്റെ വിവാഹം കഴിഞ്ഞത് തൊള്ളായിരത്തി മുപ്പത്തെട്ടിലാണ്. വിവാഹത്തിനു ശേഷം സ്വന്തം സാഹിത്യശ്രമ ങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുകയാണ് അമ്മ ചെയ്തത്. അതിനെപ്പറ്റി പിന്നീട് വിശദമായി എഴുതാം.

സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചില്ലെങ്കിലും മറ്റു പല വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും അച്ഛൻ സംസാ രിക്കാറുണ്ട്. പ്രാധാനമായും ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി. വളരെ ചെറുപ്പംതൊട്ടേ ഞങ്ങൾ കുട്ടി കളെല്ലാവരും, അച്ഛന്റെ ഒഴിവുസമയങ്ങളിൽ ചുറ്റും കൂടുകയും എന്തെങ്കിലും സംശയം ചോദിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അതിന്റെ മറുപടി ഒരു വലിയ ചർച്ചയിലേയ്ക്കു വഴുതിവീ ഴും. രാത്രി ഊണു കഴിഞ്ഞ് മുറ്റത്തിരുന്ന് നക്ഷത്രാവൃതമായ ആകാശത്തേയ്ക്കു നോക്കി പ്രപ ഞ്ചസൗന്ദര്യമാസ്വദിക്കുന്ന ഞങ്ങൾക്ക് ആ സൗന്ദര്യത്തിനു പിന്നിൽ നടക്കുന്ന ഭീകരമായ പ്രക്രിയകൾ പറഞ്ഞു തന്നിരുന്നു അദ്ദേഹം. സൃഷ്ടിയുടെ ഉദ്ഭവം ഗോപ്യമാണെങ്കിലും മനു ഷ്യൻ അതിൽ പഴുതുകൾ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണെന്ന് പറയും. ബിഗ് ബാങ്ങിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുതന്നത് അച്ഛനായിരുന്നു. കോടാനകോടി ഗ്യാലക്സികളുണ്ടെന്നും ഒരോ ഗ്യാലക്സി യിലും കോടാനകോടി നക്ഷത്രങ്ങളുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞുതന്നു. ഞങ്ങൾ കുട്ടികൾ ശ്വാസം വിടാതെ ഒരു യക്ഷിക്കഥ കേൾക്കുന്നപോലെ അതെല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചുകേൾക്കും. പ്രപഞ്ചം 'ആലീസ് ഇൻ വണ്ടർലാന്റി'ലെ ചെഷയർ പൂച്ചയുടെ ചിരിപോലെയാണെന്ന് സി. ഇ.എം. ജോഡ് എന്ന ചിന്തകൻ എഴുതിയിട്ടുള്ളതിനെപ്പറ്റി പറയും. അച്ഛന്റെ ഷെൽഫിൽനിന്ന് പിന്നീട് ഞാനാ പുസ്തകം എടുത്തു വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഇന്നു കാണുന്ന നക്ഷ ത്രങ്ങളൊന്നും അവ നിൽക്കുന്ന സ്ഥാനത്തല്ല നിൽക്കുന്നതെന്നും പലതും നശിച്ചു പോയി ട്ടുതന്നെയുണ്ടാകുമെന്നും, അവയിൽനിന്നുള്ള അവസാനത്തെ രശ്മികൾ കൂടി കോടികോടി വർഷങ്ങൾ യാത്രചെയ്ത് ഭൂമിയിൽ എത്തുന്നതുവരെ മാത്രമെ നമുക്കവയെ കാണാൻ പറ്റു മെന്നും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞുതന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചംതന്നെ ചിലപ്പോൾ ഇല്ലാതായിട്ടുണ്ടാകുമെന്നും

നാമിപ്പോൾ കാണുന്നത് ആലീസിന്റെ ചെഷയർ പൂച്ച ഇട്ടുപോയ ചിരിപോലെത്തന്നെ പ്രപഞ്ചമിട്ടുപോയ രശ്മികൾ മാത്രമാണെന്നുമുള്ള ജോഡിന്റെ സങ്കല്പം അച്ഛന് ഇഷ്ടമായിരുന്നു. ഇതു ഞാൻ എന്റെ 'ഷ്രോഡിങ്ങറുടെ പൂച്ച' ('ദൂരെ ഒരു നഗരത്തിൽ' എന്ന കഥാസമാഹാരത്തിൽ) എന്ന കഥയിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്റെ ശാസ്ത്രത്വരയെ ഉണർത്തിയതും വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നതും ഈ ചർച്ചകളായിരുന്നു. അച്ഛന്റെ ബുദ്ധി അപാരമായിരുന്നു. കണക്ക് വെറും കുട്ടിക്കളി മാത്രം. ഇവ രണ്ടും പക്ഷെ ഹെക്ടറുകളുടെയും ലിങ്ക് ചെയ്നിന്റെ കണ്ണികളുടെയും ഇടയിൽ ഒടുങ്ങേണ്ടി വന്നത് ഒരു വലിയ നഷ്ടമായി എനിക്കു തോന്നാറുണ്ട്. ഒരുപക്ഷെ അച്ഛന്റെ സാഹിത്യത്തിന് ഇവ രണ്ടും മുതൽക്കൂട്ടായിട്ടുണ്ടാകണം. എവിടെയെങ്കിലും ഒരു സമീകരണാവസ്ഥ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ടാവില്ലെ?

ഇന്ന് മാധ്യമങ്ങളുടെ കുത്തൊഴുക്ക്, ആധുനിക ശാസ്ത്രമടക്കം മനുഷ്യരാശിയുടെ അറിവുമുഴുവൻ നമ്മുടെ സ്വീകരണമുറിയിൽ എത്തിക്കുന്നുണ്ട്. പക്ഷെ നാല്പതുകളിലും അമ്പതുകളിലും വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യ പിറക്കാനിരിക്കുന്നതേയുള്ളു. നല്ല ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ കിട്ടുന്ന ഗ്രന്ഥശാലകൾ ആ പരിസരത്തെങ്ങും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അക്കാലത്ത് തികച്ചും ഗ്രാമീണനായ അച്ഛൻ ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പുതുപുത്തൻ ആശയങ്ങളുമായി അപ്പപ്പോൾ പരിചയപ്പെടുന്നത് അദ്ഭുതമുണ്ടാക്കുന്നു. പൊന്നാനി പോലുള്ള ഒരു നാട്ടിൻപുറത്ത് തളച്ചിട്ട ആ മനുഷ്യന് ആധുനികതയുടെ ആന്ദോലനങ്ങളെ പിടിച്ചെടുക്കാനുള്ള സ്പർശിനികളുണ്ടായിരിക്കണം.

ശാസ്ത്രത്തോട് ഇത്ര അടുത്ത ആ മനുഷ്യന്റെ ദൈവവിശ്വാസമെന്തായിരുന്നു? അമ്പലങ്ങളിൽ പോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അത് മറ്റുള്ളവർക്കു വേണ്ടിയായിരിക്കണം. അച്ഛൻ ഞങ്ങളോട് ഒരിക്കലും പ്രാർത്ഥിക്കാനായി അമ്പലത്തിൽ പോകാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല. പക്ഷെ ദീപാരാധന സമയത്ത് അമ്പലനടയിലുണ്ടാകുന്ന അന്തരീക്ഷം മനസ്സിനെ ശുദ്ധീകരിക്കാൻ ഉതകുമെന്ന് പറയാറുണ്ട്. അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചിരുന്നത് നമ്മുടെ ജീവിതത്തിൽ വിധിയ്ക്കുള്ള അനിഷേധ്യമായ സ്വാധീനമായിരുന്നു. സ്വന്തം ജീവിതാനുഭവങ്ങളിൽനിന്ന് പഠിച്ചതായിരിക്കണം അത്. പക്ഷെ ജീവിതം വിധിയ്ക്കു വിട്ടുകൊടുക്കാതെ അവനവൻ ഉണ്ടാക്കേണ്ടതാണെന്നും അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർമ്മങ്ങളെല്ലാം ഈ വിശ്വാസത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലായിരുന്നു. ഇത് അച്ഛനിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വൈരുദ്ധ്യമായിട്ടാണ് എനിയ്ക്ക് തോന്നിയിട്ടുള്ളത്. ഒരുപക്ഷെ അച്ഛന്റെ കവിതകൾ പോലെ വിശ്വാസപ്രമാണങ്ങളും എനിയ്ക്കു മുഴുവൻ മനസ്സിലാവാഞ്ഞിട്ടായിരിക്കണം. മുഴുവൻ മനസ്സിലായെന്ന് ആർക്കെങ്കിലും തറപ്പിച്ചു പറയാൻ കഴിയുമെന്നും എനിയ്ക്കു തോന്നുന്നില്ല.

അറുപത്തി രണ്ടിലോ മൂന്നിലോ, ഞാൻ ഒരിക്കൽ കൽക്കത്തയിൽ നിന്നു ലീവിൽ വന്നപ്പോൾ അച്ഛനെ കാണാൻ ധൃതിയായി കോടതിയിൽ പോയി. ഏകദേശം പതിനൊന്നു മണിയായിട്ടുണ്ടാകും. കോടതിയുടെ എതിർവശത്തുള്ള ഇരുനിലകെട്ടിടത്തിന്റെ മുകളിലെ നിലയിലാണ് അച്ഛന്റെ മുറി. പുരാതനമായ മരക്കോണി ചവിട്ടിക്കയറി മുകളിലെ വരാന്തയിലെത്തി. അച്ഛന്റെ മുറിയുടെ വാതിൽ തുറന്നു കിടക്കുകയാണ്. വാതിലിനു തൊട്ടടുത്തുള്ള മേശക്കു പിന്നിൽ അച്ഛനിരിക്കുന്നു. മുമ്പിലിട്ട ബെഞ്ചിൽ രണ്ടു കക്ഷികൾ ഇരിക്കുന്നുണ്ട്. അവർക്കു വേണ്ടി എന്തോ ധൃതിയിൽ എഴുതിയുണ്ടാക്കുകയാണ് അച്ഛൻ. കവിതയല്ല, എന്തോ പ്രമാണമാണ്. മറുവശത്തിട്ട രണ്ടു മേശക്കു പിന്നിൽ അച്ഛന്റെ അസിസ്റ്റന്റുകളായ ശങ്കരേട്ടനും ചന്ദ്രേട്ടനും ഇരിക്കുന്നുണ്ട്. ഞാൻ മുറിയിൽ കടന്ന ഉടനെ അവർ എന്നെ നോക്കി ചിരിച്ചു.

'എപ്പഴാ വന്നത്?'

'ഇന്നു രാവിലെ.'

കൽക്കത്തയിൽനിന്ന് മദ്രാസിലേയ്ക്ക് രണ്ടു രാത്രിയും ഒരു പകലും, അവിടെനിന്ന് മംഗലാപുരം വണ്ടിയിൽ ഒരു രാത്രി കുറ്റിപ്പുറം വരെയുമുള്ള യാത്രയുടെ ആട്ടം എന്റെ മനസ്സിൽനിന്ന് പോയിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഞാൻ അച്ഛന്റെ മേശക്കു മുമ്പിൽ പോയി നിന്നു. അച്ഛൻ കടലാസിൽനിന്ന് മുഖമുയർത്താതെ എഴുതുകയാണ്. മുമ്പിലിരുന്ന മാപ്പിളമാർ എന്നെ നോക്കി ചിരിച്ചു, വീണ്ടും അച്ഛനെ നോക്കിയിരുപ്പായി. പിന്നിൽനിന്ന് ശങ്കരേട്ടൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

'ഗോയ്ന്നേട്ടാ, ആരാ വന്നിരിക്കണ്ത്ന്ന് നോക്കു.'

അച്ഛൻ തലയുയർത്തി എന്നെ നോക്കി. മുഖത്ത് പരിചയഭാവമൊന്നുമില്ല. ഏതോ കക്ഷി വല്ല ഡോക്കുമെന്റും കൊടുത്തയക്കാൻ വേണ്ടി പറഞ്ഞയച്ച പയ്യനാണെന്നേ അച്ഛൻ വിചാരിച്ചിട്ടുണ്ടാവു. ഞാൻ വല്ലാതായി. 'ആരാ?' എന്ന ചോദ്യഭാവത്തിൽ അച്ഛൻ വീണ്ടും എന്നെ നോക്കുകയാണ്. എനിക്കു കൂടുതൽ പിടിച്ചുനിൽക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഞാൻ വിളിച്ചു.

'അച്ഛാ.....'

അതേ സമയത്തുതന്നെയാണ് ശങ്കരേട്ടൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞത്. 'അത് ഹരിയാണ്, എന്താ ഗോയ്ന്നേട്ടന് മനസ്സിലായില്ലേ?'

മുറിയുടെ ചുമരുകളിൽ പൊടി നിറഞ്ഞിരുന്നു. മുകളിൽ നിറയെ മാറാലകളും. അച്ഛൻ മറ്റേതോ ലോകത്തിലെത്തിപ്പെട്ട പോലെയാണ് എനിയ്ക്കു തോന്നിയത്. ഓർമ്മ വന്നത് ഡിക്കൻസിന്റെ ഒരു കഥാപാത്രത്തെയാണ്. മാനറ്റ് എന്ന തടവുകാരൻ. വർഷങ്ങളായി സൂക്ഷിച്ചുവച്ച ഒരു സ്വർണ്ണത്തലമുടിയിഴ വീണ്ടുമെടുത്തു മുമ്പിലിരിക്കുന്ന പെൺകുട്ടിയുടെ തലമുടിയുമായി ഒത്തുനോക്കുകയാണ്. എന്നോ നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരു ഓർമ്മയുടെ തലനാരിഴ പിടിച്ചുകൊണ്ട് പാരീസിലെ ഇരുട്ടറയിലൊന്നിൽ തപ്പിനടക്കുന്ന വൃദ്ധൻ. എനിയ്ക്കു സങ്കടം വന്നു. ഒരു കൊല്ലം മുമ്പ് ഞാൻ നാട്ടിൽ വന്നു പോയിട്ടേയുള്ളു. ഇത്ര വേഗം അച്ഛനെന്നെ മറന്നുവോ? അന്നെനിയ്ക്ക് പത്തൊമ്പത്, ഇരുപതു വയസ്സേ ആയിരുന്നുള്ളു.

അക്കാലത്തു നടന്ന മറ്റൊരു സംഭവവും എന്നെ വിഷമിപ്പിച്ചു. ഒരിക്കൽ നാട്ടിൽ വന്നപ്പോഴാണ് ഞാൻ ശ്രദ്ധിക്കുന്നത്. ഉമ്മറത്തേയ്ക്കു കയറാനുള്ള ചവിട്ടുപടിയുടെ വശത്തായി മുറ്റത്ത് നട്ട റോസ് ചെടി പടർന്നു വലുതാകുകയല്ലാതെ പൂവിട്ടിരുന്നില്ല. ഓരോ വർഷവും ഞാൻ നാട്ടിൽ വരുമ്പോൾ അതിനെപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കാറുണ്ട്. 'എന്താണാവോ, അതിൽ പൂവൊന്നുണ്ടാവ്ണ്ല്ല്യ' എന്ന മറുപടിയാണ് അനുജന്മാരിൽനിന്നു കിട്ടാറ്. അങ്ങിനെ രണ്ടുമൂന്നു വർഷം കഴിഞ്ഞു. ഒരിക്കൽ എനിക്കൊരു ഭൂതോദയമുണ്ടായി. 'ആ ചെടിയ്ക്ക് പാവം പൂവ്ണ്ടാവാന്ള്ള ചോപ്പ് നെറംണ്ടാവില്ല്യ.' ഞാൻ അനുജന്മാരോടു പറഞ്ഞു. 'നമുക്കൊരു കാര്യം ചെയ്യാം, ചോപ്പ് പൂക്കള് കൊണ്ടന്ന്ട്ട് അതിന്റെ കടയ്ക്കലിട്ട് മൂടാം. ഒന്നുകില് അതിന് പൂവ്ണ്ടാക്കാനാവശ്യള്ള ചോപ്പു നെറം കിട്ടും, അല്ലെങ്കില് അത് നാണിച്ച് പൂവിടാൻ തുടങ്ങും.'

അനുജന്മാർക്ക് ആ നിർദ്ദേശം സ്വീകാര്യമായി തോന്നി. അവർ ഓടിപ്പോയി ചെമ്പരത്തിയുടെയും റോസിന്റെയും പൂക്കൾ അറുത്തു കൊണ്ടുവന്നു, ആ ചെടിയുടെ കട തുരന്ന് നിക്ഷേപിച്ചു. അച്ഛൻ വൈകുന്നേരം വന്നപ്പോൾ ഈ കാര്യം പറഞ്ഞു. പരീക്ഷണങ്ങളെ എപ്പോഴും ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്ന അച്ഛന് അതിഷ്ടമായി. ഒരാഴ്ച്യ്ക്കുള്ളിൽ ലീവു കഴിഞ്ഞ് ഞാൻ കൽക്കത്തയ്ക്കു തിരിച്ചു പോകയും ചെയ്തു. രണ്ടു മാസം തികച്ചു കഴിഞ്ഞില്ല എനിക്ക് അനുജന്മാരുടെ കത്തു കിട്ടി, ആ റോസ് മൊട്ടിട്ടുവെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, താമസിയാതെ അതിൽ നിറയെ പൂക്കൾ വിരിഞ്ഞു. ഞാൻ അച്ഛന് എഴുതി, ആ റോസ് അഹല്യയാണെന്നും ഒരു അഭിനവരാമനെ കാത്തു കിടക്കുകയായിരുന്നെന്നും. ഒരിക്കൽ ഞാൻ വന്നു തൊട്ടപ്പോഴാൾ അവൾ പുഷ്പിണിയായി.

അച്ഛന്റെ തമാശയുള്ള കത്തു കിട്ടാനായി ഞാൻ കാത്തിരുന്നു. സാധാരണ എന്റെ ഈ വക കത്തുകൾക്ക് അച്ഛൻ നർമ്മത്തോടെ പ്രതികരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ഏതു വിഷമഘട്ടത്തിലും അച്ഛൻ നർമ്മം വെടിഞ്ഞിരുന്നില്ല. അച്ഛന്റെ കത്തു കിട്ടുകയുണ്ടായില്ല. എനിയ്ക്ക് വിഷമമായി. പല സംശയങ്ങളുമുണ്ടായി. എന്റെ കത്തിൽ എന്നെ സ്വയം ശ്രീരാമനായി ഉപമിച്ചത് അച്ഛന് ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ലേ? മകൻ തമാശ പറയുമ്പോഴും വിനയം കൈവെടിയരുതെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു നിർബ്ബന്ധമുണ്ടാവും. അല്ലെങ്കിൽ വേറെ എന്താണ് കാരണം?

പിന്നീടാണ് എനിയ്ക്കു മനസ്സിലാവുന്നത്, അച്ഛൻ കടന്നുപോന്ന ആ കാലത്തെപ്പറ്റി. സഹിച്ചുപോന്ന കഷ്ടപ്പാടുകളെപ്പറ്റി, നേരിടേണ്ടി വന്ന അപമാനങ്ങളെപ്പറ്റി, മോശമായിരുന്ന ആരോഗ്യത്തെപ്പറ്റി. മനസ്സാക്ഷിയെ വീട്ടിലടച്ചുപൂട്ടി പുറത്തിറങ്ങിയാൽ ഇതൊന്നും വേണ്ടിവരില്ലായിരുന്നു അച്ഛന്. ധാരാളം പണമുണ്ടാക്കാൻ പറ്റിയിരുന്ന ഒരു ജോലിയായിരുന്നു അച്ഛന്റേത്. ശരിയാണെന്ന് തനിയ്ക്കു തോന്നുന്ന കാര്യങ്ങളേ ചെയ്യൂ എന്നും ചെയ്യുന്നതെന്തും മറ്റുള്ളവർക്കുകൂടി നന്മ വരുത്തുന്നതാകണമെന്നുമുള്ള ആ പഴയ ഗാന്ധിയന്റെ വാശി. വൈകുന്നേരം കടയിൽ പോയി സാധനങ്ങൾ വാങ്ങാനായി അമ്മ ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ ഞങ്ങൾ പണത്തിനായി അച്ഛൻ ഊരിയിട്ട ഷർട്ടു തപ്പാറുണ്ട്. അച്ഛൻ നേരത്തെ വീട്ടിലെത്തുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ ഷർട്ടൂരി ചുവരിൽ തൂക്കാറുണ്ട്. പക്ഷെ അതിൽ കുറച്ചു ചില്ലറയോ, രണ്ടോ മൂന്നോ രൂപയോ മാത്രമേ പലപ്പോഴും കാണുകയുള്ളു. ചിലപ്പോൾ അതുമുണ്ടായില്ലെന്നു വരും. ഒരു പക്ഷെ അന്നു കിട്ടിയ കാശ്, യൂസഫലി കേച്ചേരി സാർ ഇടശ്ശേരിയെപ്പറ്റി മരണാനന്തരം എഴുതിയ ഒരു കവിതയിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ, തീരെ ഗതിയില്ലാത്ത വല്ലവരുടെയും വീട്ടിൽ അരി വാങ്ങാനോ മരുന്നു വാങ്ങാനോ വേണ്ടി ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടാവും. അച്ഛന്റെ കഷ്ടപ്പാടുകളെപ്പറ്റിയൊന്നും ഞങ്ങൾ മക്കൾക്ക് അറിയില്ലായിരുന്നുവെന്ന് പറയുന്നത് ശരിയല്ല. പക്ഷെ അതെത്രത്തോളം ഭീകരമായിരുന്നു എന്നത് വളരെ പിന്നീടാണ് അറിയുന്നത്. ഇപ്പോഴും അതിന്റെ മുഴുവൻ വ്യാപ്തിയും അറിയുമോ എന്നു സംശയമാണ്. സാമ്പത്തിക പ്രശ്നങ്ങൾക്കു പുറമെ സാഹിത്യലോകത്തിന്റെ അവഗണനയും അച്ഛനെ വല്ലാതെ അലട്ടിയിരുന്നു. താനെഴുതുന്നതിന്റെ ഗുണമെന്താണെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു നല്ലവണ്ണം അറിയാമായിരുന്നു. അത് അവഗണന അർഹിക്കുന്നില്ലെന്ന അറിവ് അദ്ദേഹത്തെ വേദനിപ്പിച്ചു.

ഞങ്ങൾക്ക് തുണിത്തരങ്ങൾ വാങ്ങാനുള്ളപ്പോൾ ടൗണിലുള്ള ഒരു കടയിൽനിന്നായിരുന്നു വാങ്ങിയിരുന്നത്. കടമായിട്ട്. പണം കിട്ടുന്നതനുസരിച്ച് കോടതിയിൽനിന്നു വരുന്ന വഴി അച്ഛൻ ആ കടം കൊടുത്തു തീർക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ കടയുടമ അച്ഛനെ വഴിയിൽ തടഞ്ഞുനിർത്തി വളരെയധികം ശകാരിച്ചു. എത്രയോ കാലമായുള്ള കടം വീട്ടാത്തതിനെപ്പറ്റി. അച്ഛന് മനസ്സിലായില്ല, കാരണം പണം കിട്ടുന്നതിനനുസരിച്ച് അച്ഛൻ അയാളുടെ കടം വീട്ടാറുണ്ടായിരുന്നു. ഏതു കടവും ഒരു മാസമോ പരമാവധി രണ്ടു മാസമോ മാത്രമേ നിൽക്കാറുള്ളു. കണക്കു നോക്കിയപ്പോൾ കാര്യമിങ്ങനെയാണ് കണ്ടത്. അച്ഛൻ കൊടുക്കുന്ന പണമെല്ലാം അയാൾ ഏറ്റവും പുതിയ ബില്ലിനെതിരെ കണക്കു വയ്ക്കും. പുതിയ ബില്ലുകളൊന്നും ബാക്കിയില്ല, പഴയത് അങ്ങിനെ കിടക്കുന്നു. മറിച്ചാണ് വേണ്ടത്. എന്തായാലും എവിടെനിന്നോ കടം വാങ്ങി ഈ കടക്കാരനു കൊടുക്കാനുള്ള പണമെല്ലാം കൊടുത്തു പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ അച്ഛൻ ഒരു തീരുമാനമെടുത്തു. ഇനി കടമായി സാധനങ്ങൾ വാങ്ങില്ല.

ഈ കഥയൊന്നുമറിയാത്ത ഞങ്ങൾ അടുത്ത പ്രാവശ്യവും ആ കടയിൽനിന്നുതന്നെ സാധനങ്ങൾ വാങ്ങി, പണം റൊക്കമായി കൊടുത്തിട്ടുതന്നെ. പക്ഷെ അച്ഛന് അതിഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. തന്നെ നടുറോഡിൽ വെച്ച് എല്ലാ പരിചയക്കാരുടെയും മുമ്പിൽവച്ച് അപമാനിച്ച ആളുടെ കടയിൽനിന്നുതന്നെ മക്കൾ പോയി വാങ്ങേണ്ടിയിരുന്നില്ല. അച്ഛന്റെ അതൃപ്തി അമ്മയോടു മാത്രമേ പറഞ്ഞുള്ളൂ. അമ്മയാണ് അതു ഞങ്ങളോടു പറഞ്ഞത്. അങ്ങിനെ എത്രയെത്ര അപമാനങ്ങൾ സഹിച്ചിട്ടുണ്ടാവണം ആ വലിയ മനുഷ്യൻ! അതിനിടയ്ക്ക് എന്റെ ചെറിയ പ്രശ്നങ്ങൾ എത്ര നിസ്സാരങ്ങളാണ്? ഒരു പനിനീർചെടി പൂത്തതിന്റെ പേരിൽ എന്നെ അഭിനന്ദിച്ചില്ലേന്നോ? ആ ചെടി പൂക്കേണ്ട സമയമാകുന്നേ ഉണ്ടാവു. ഞാൻ ചെടിയുടെ കടയ്ക്കൽ പുക്കൾ കുഴിച്ചിട്ടതേ ആയിരിക്കില്ല അതു പൂക്കാൻ കാരണം. ഞാൻ എത്ര ചെറുതായിരുന്നു എന്ന് എനിയ്ക്കിപ്പോൾ മനസ്സിലാവുന്നു.

“ദാരിദ്ര്യം പെറ്റുകൂട്ടും പലപല പരിഹാ-
സ്യങ്ങൾ പാപങ്ങൾ തിങ്ങി-
ക്കൂരയ്ക്കൊക്കുന്ന മജ്ജീവിത, മനുനിമിഷം
ഹന്ത, ശബ്ദായമാനം......

എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഒരു ശ്ലോകത്തിൽ അച്ഛൻ പറയുന്നു. ‘ഹേ ലക്ഷ്മീദേവി, കാൽത്താർകളിലടിയനിതാ വീണിരക്കുന്നു നീയും കേറിക്കൂടൊല്ല നിന്നോമനദുരിതശതം കൂടിയും പെറ്റുകൂട്ടാൻ’ എന്ന്. ശതങ്ങളൊന്നും വേണ്ട, ഒരു പത്ത്, അല്ലെങ്കിൽ ഇരുപതുമായി ലക്ഷ്മീദേവിയ്ക്ക് ഒന്നെത്തിനോക്കാമായിരുന്നു. അച്ഛൻ ഒരുപക്ഷെ ഒരു ‘പൂതപ്പാട്ടോ’ ‘നെല്ലുകുത്തുകാരി പാറുവിന്റെ കഥ’യോ ‘ചകിരിക്കുഴിക’ളോ എഴുതുമായിരുന്നില്ല. പോട്ടെ, ഇപ്പോൾ എന്താണുണ്ടായത്? ഞങ്ങളുടെ അച്ഛൻ; അദ്ദേഹം ജീവിതം മുഴുവൻ നരകിച്ചു. മക്കളെ പട്ടിണിയ്ക്കിടാതെ നോക്കാൻ സ്വയം പട്ടിണി വരിച്ചു, അപമാനങ്ങൾ മൗനത്തോടെ സഹിച്ചു. ഒരു മനുഷ്യൻ ഉമിത്തീയിൽ കിടന്നു നീറിയാലെ നല്ല കവിതയുണ്ടാവൂ എങ്കിൽ എന്തിനാണ് നമുക്ക് അങ്ങിനത്തെ കവിത?

ഞാൻ വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ ജോലിയന്വേഷിച്ച് കൽക്കത്തയിലേയ്ക്കു പോയി. ആദ്യത്തെ പ്രാവശ്യം നാട്ടിൽ വന്നത് രണ്ടു കൊല്ലത്തിനു ശേഷമാണ്. ഒരു മാസം മുമ്പുതന്നെ അതിനുള്ള ഒരുക്കൂട്ടൽ തുടങ്ങി. ഓരോരുത്തർക്കും എന്തു വാങ്ങണമെന്ന് ആലോചിച്ചു കണ്ടുപിടിച്ചു. സഹോദരന്മാർക്ക് തുണിത്തരങ്ങളാണ് ആവശ്യം. അമ്മയ്ക്കും അതുതന്നെയാവും വേണ്ടതെന്നറിയാം. അതെല്ലാം വാങ്ങിവച്ചു. ഏറ്റവും അവസാനം അച്ഛന് എന്താണ് വാങ്ങുക എന്ന് ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. അമ്മയ്ക്ക് എഴുതി ചോദിക്കാൻ പറ്റില്ല. ‘നീ ഒന്നും വാങ്ങണ്ട, ഒന്ന് വേഗം വന്നാൽ മാത്രം മതിയെന്നായിരിക്കും മറുപടി. രണ്ടുകൊല്ലത്തെ വേർപാട് അമ്മയെ വല്ലാതെ തളർത്തിയിരുന്നു. അവസാനം അച്ഛനും രണ്ട് മുണ്ടും ഷർട്ടിനുള്ള തുണിയും വാങ്ങാമെന്നു കരുതി ഒരു ഖാദി സ്റ്റോറിൽ കയറി. മുതിർന്നതിനുശേഷം ഖദറല്ലാതെ മറ്റൊരു വസ്ത്രവും ധരിച്ചിട്ടില്ല അച്ഛൻ. അതും ചാക്കുപോലെ പരുപരുത്ത വസ്ത്രങ്ങൾ മാത്രം. അമ്മ എന്നെങ്കിലും വിവാഹമോചനത്തിന്നുള്ള അപേക്ഷയുമായി രജിസ്ട്രാറുടെ ഓഫീസ് കയറിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അത് കട്ടിയുള്ള ആ ഖദർ മുണ്ടും ഷർട്ടും തിരുമ്പി കഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടാവണം. അങ്ങിനെ കയറിയിറങ്ങിയതായി ചരിത്രമൊന്നുമില്ല, പക്ഷെ.

ഞാൻ നോക്കിയപ്പോൾ ഖദറുതന്നെ കുറെക്കൂടി നല്ല ഇനങ്ങളുണ്ട് എന്നു മനസ്സിലായി. കട്ടി കുറഞ്ഞ് മിനുസമുള്ള, കുറെക്കൂടി മനുഷ്യത്വമുള്ള ഇനങ്ങൾ. എനിയ്ക്കു സന്തോഷമായി. ഞാൻ എറ്റവും നല്ല ഇനം നോക്കി രണ്ടു ജോടി വാങ്ങി. വിലയൊന്നും നോക്കിയില്ല. ആദ്യമായി അച്ഛന് ഒരു സാധനം കൊടുക്കുകയാണ്. ഞാൻ അദ്ധ്വാനിച്ചുണ്ടാക്കിയ പണം കൊണ്ട്. ഉദാത്തമായൊരനുഭൂതിയാണത്.

പക്ഷെ രണ്ടു ദിവസത്തെ വണ്ടിയാത്ര കഴിഞ്ഞ് നാട്ടിലെത്തി ഈ ഉപഹാരം അച്ഛനു

സമർപ്പിച്ചപ്പോൾ ഉണ്ടായ പ്രതികരണം ഞാൻ തീരെ പ്രതീക്ഷിക്കാത്തതായിരുന്നു. അച്ഛൻ ദ്വേഷ്യപ്പെടുകയാണുണ്ടായത്. രണ്ടു കാരണങ്ങൾ. ഒന്നാമതായി അച്ഛനു ഇപ്പോൾ മുണ്ടും ഷർട്ടും ആവശ്യമില്ല. രണ്ടാമതായി അച്ഛൻ ഇത്ര മിനുസമുള്ള വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിക്കില്ല. കൂടാതെ അച്ഛൻ പറയാത്ത ഒരു കാര്യം കൂടിയുണ്ടെന്ന് എനിയ്ക്കു മനസ്സിലായി. ഞാൻ അദ്ധ്വാനിച്ചുണ്ടാക്കിയ പണം അച്ഛനുവേണ്ടി ചെലവാക്കിയെന്നത്. അച്ഛൻ ആദ്യം പറഞ്ഞ കാര്യം, അതായത് ഇപ്പോൾ മുണ്ടും ഷർട്ടും ആവശ്യമില്ല എന്നത് ശരിയല്ലെന്ന് പിന്നീട് അമ്മ പറഞ്ഞു. ഇപ്പോൾ ഉടുക്കുന്ന മുണ്ടും ഷർട്ടും കുറേ മുമ്പ് വാങ്ങിയതാണ്. അതെല്ലാം പിന്നിത്തുടങ്ങി. രണ്ടാമത്തെ കാര്യം അച്ഛന്റെ ഇഷ്ടമാണ്. ചാക്കുപോലെയുള്ള ഷർട്ടും മുണ്ടും ഒരിക്കൽ ഇസ്തിരിയിട്ടതിന്തന്നെ അമ്മയ്ക്ക് ധാരാളം ശകാരം കേൾക്കേണ്ടി വന്നിട്ടുണ്ട്. അതിനുശേഷം ഇസ്തിരിപ്പെട്ടിയുമായി അമ്മ അച്ഛന്റെ അടുത്തൊന്നും പോയിട്ടില്ല. പരുക്കൻ സ്വഭാവം തന്റെ സാഹിത്യത്തിൽ മാത്രമല്ല താൻ ധരിക്കുന്ന വസ്ത്രത്തിലും വേണമെന്ന് ശാഠ്യമുണ്ടായിരുന്നു അച്ഛന്. ഭാരതത്തിലെ എല്ലാ നിർദ്ധനരും വസ്ത്രം ധരിച്ചാലെ താനും സാധാരണ വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിക്കുകയുള്ളു എന്നു ശഠിച്ച ഒരു മഹാത്മാവിന്റെ അനുയായിൽനിന്ന് ഇതല്ലെ പ്രതീക്ഷിക്കാവൂ.

എന്തായാലും എനിയ്ക്ക് വളരെ വിഷമമായി. അതു തിരിച്ചുകൊണ്ടുപോയി കുറേക്കൂടി പരുക്കൻ വസ്ത്രങ്ങൾ വാങ്ങിയെന്നാണ് എന്റെ ഓർമ്മ. പക്ഷെ തിരിച്ചു കൊണ്ടുപോകുന്നതിനു മുമ്പ് അച്ഛൻ ആ വസ്ത്രങ്ങൾ തൊട്ടുനോക്കിയിട്ടുണ്ടാകണം. മകന്റെ കുട്ടിക്കാലത്തെ ഓർമ്മ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ വന്നിട്ടുണ്ടാകണം. ആദർശത്തിന്റെ പേരിൽ മകൻ കൊണ്ടുവന്ന വസ്ത്രങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാൻ പറ്റാഞ്ഞതിൽ അദ്ദേഹം ഖേദിച്ചിട്ടുണ്ടാവും. വളരെ കുട്ടിക്കാലത്ത്, എനിയ്ക്ക് ഒരു വയസ്സോ മറ്റൊ ആയിട്ടെ ഉള്ളു. ഒരിക്കൽ എനിയ്ക്ക് എന്തോ അസുഖം വന്നപ്പോൾ നിരന്തരം വാശിപിടിച്ച് കരഞ്ഞ എന്നെയുമെടുത്ത് അച്ഛൻ രാത്രി മുഴുവൻ നടന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് അമ്മ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഒരു രാത്രിയല്ല, തുടർച്ചയായ രാത്രികൾ. വല്ലാതെ ഉറക്കം വന്ന് കണ്ണുകളടഞ്ഞുപോകുമ്പോൾ അച്ഛൻ എന്നെയുമെടുത്ത് ചുമരിൽ തലചായ്ച്, നിന്നുകൊണ്ട് ഉറങ്ങിയിട്ടുണ്ടത്രെ.

ഖാദി ഒരു വസ്ത്രധാരണം മാത്രമല്ല, അതൊരു തത്വശാസ്ത്രവും അനുകരിക്കപ്പെടേണ്ട ഒരാദർശവും കൂടിയാണെന്ന് അച്ഛൻ ഞങ്ങളോട് പറയാറുണ്ട്. കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞാൽ മനസ്സിലാവുന്ന പ്രായമായ എന്നോടും സതീശേട്ടനോടുമായിരുന്നു അതെല്ലാം പറഞ്ഞിരുന്നത്. സ്വന്തം ഉടുവസ്ത്രത്തിന്നാവശ്യമുള്ള നൂൽ അവനവൻതന്നെ നൂറ്റുണ്ടാക്കുക എന്നതാണ് കാമ്യമെന്നദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞങ്ങൾക്ക് നൂൽക്കുവാൻ രണ്ടു ചർക്കകളും വാങ്ങിത്തന്നിരുന്നു. ഒന്നുരണ്ടു കൊല്ലക്കാലം ഞങ്ങൾ അതു മുടക്കാതെ കൊണ്ടുനടന്നു. പാവപ്പെട്ടവരുടെ കാമധേനുവാണ് ചർക്കയെന്ന് 'ഋഷിയുടെ ധേനു' എന്ന കവിതയിൽ അച്ഛൻ പറയുന്നുണ്ട്. ഞങ്ങളോട് ഖദറുടുക്കുവാൻ പറഞ്ഞത് മാത്രം ഞങ്ങൾ സമ്മതിച്ചില്ല. സഹപാഠികളിൽനിന്ന് വേറിട്ടു നിൽക്കുമെന്ന ഭയം കൊണ്ടോ അവരുടെ പരിഹാസപാത്രമാവുമെന്ന മിഥ്യാബോധം കൊണ്ടോ എന്നറിയില്ല. വസ്ത്രധാരണത്തിലുള്ള പരുക്കൻ സ്വഭാവം പക്ഷെ പെരുമാറ്റത്തിലില്ല. അദ്ദേഹം വളരെ സൗമ്യനായിരുന്നു, സ്നേഹസമ്പന്നനും. വീട്ടിലെന്നല്ല പുറത്തും അദ്ദേഹം ഒരുപോലെയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടായിരിക്കണം നാട്ടുകാർ മുഴുവനും അദ്ദേഹത്തെ സ്വന്തം ഗോയിന്നേട്ടനായി, അല്ലെങ്കിൽഗോയിന്നായരായി കരുതിയതും അവരുടെ എന്തു പ്രശ്നങ്ങൾക്കും അച്ഛനെ സമീപിച്ചിരുന്നതും. ചെറുപ്പക്കാരായ സാഹിത്യകാരന്മാർക്കും മറ്റു സഹൃദയർക്കും അച്ഛൻ ഇടശ്ശേരിയായിരുന്നു. ഏതു ചെറുപ്പക്കാരുമായും അച്ഛൻ ഒത്തുചേരും.

യന്ത്രവൽക്കരണത്തെ അച്ഛൻ ഏതു കാലത്തും സംശയദൃഷ്ടിയോടെ മാത്രമേ വീക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളു. അച്ഛന്റെ പല കവിതകളിലും അതു പ്രതിഫലിച്ചിട്ടുണ്ട്. കട്ടി കുറഞ്ഞു നനുത്ത ഖദർ അംബർ ചർക്കയിൽ നൂറ്റെടുത്ത നൂലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതാണെന്നും, ആ ഉപകരണത്തിൽ യന്ത്രവൽക്കരണത്തിന്റെ ആദ്യപടി ഒളിഞ്ഞിരിക്കാമെന്ന അപകടസാദ്ധ്യതയുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം കരുതിയിട്ടുണ്ടാകണം. അതുകൊണ്ടുകൂടിയായിരിക്കണം അദ്ദേഹം നേരിയ ഖദർ ധരിക്കുന്നില്ലെന്ന് തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ടാവുക. ആ മഹത്തായ എളിയ ജീവിതം എന്നെ വല്ലാതെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്.

എന്റെ സാഹിത്യത്തിൽ അച്ഛന്റെ സ്വാധീനം ഉണ്ടോ, ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് ഏത്രത്തോളം എന്ന് ഞാൻ ആലോചിച്ചു നോക്കിയിട്ടുണ്ട്. സത്യം പറഞ്ഞാൽ ഇടശ്ശേരിക്കവിതയുമായി എന്റെ ബന്ധം തുടങ്ങിയിട്ട് വളരെ കുറച്ചു കാലമേ ആയിട്ടുള്ളു. പതിനേഴാം വയസ്സിൽ നാടു വിടുന്നതുവരെ അച്ഛന്റെ കവിതകൾ മനസ്സിലാക്കാനുള്ള മാനസികമായ തയ്യാറെടുപ്പോ, അറിവോ എനിക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. അങ്ങിനെയൊന്ന് ആവശ്യമുണ്ട് എന്നോ, അതിനു പറ്റിയ വായനക്കാരനാണ് ഞാനെന്നോ അച്ഛനും കരുതിയിരുന്നില്ല. കുറച്ചുകൂടി മുതിർന്നാൽ മകനുതന്നെ

അങ്ങിനെ ഒരാവശ്യം വരികയാണെങ്കിൽ അവ വായിച്ചു പഠിച്ചുകൊള്ളും എന്നദ്ദേഹം ധരിച്ചുകാണും. അതുവരെ താളനിബദ്ധമായ കവിതകൾ, 'കേട്ടിട്ടില്ലെ തുടികൊട്ടും കലർന്നോട്ടു ചിലമ്പിൻ കലമ്പലുകൾ', 'ചേച്ചീ പോവുക നാമിവിടംവിട്ടെന്നോമനയാമനുജൻ തേങ്ങി' എന്നീ കവിതകൾ അല്പം ഉറക്കെ പാടി സായൂജ്യം തേടുകയായിരുന്നു ഞാൻ. കവിതകൾ വായിച്ചു പഠിക്കേണ്ട കാലത്താണ് ഞാൻ വീടുവിട്ട് ഒരു പ്രവാസിയായി കൽക്കത്തയിൽ താമസിച്ചത് എന്നത് എനിയ്ക്കു പറ്റിയ പല നഷ്ടങ്ങളിലൊന്നാണ്.

ഞാൻ പറയാനുദ്ദേശിച്ചത് എന്റെ സാഹിത്യത്തെ അച്ഛൻ എങ്ങിനെ സ്വാധീനിച്ചു എന്നതാണ്. ഒരു ചോദ്യം ചോദിക്കാം. സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ടോ? അച്ഛന്റെ ജീവിതം എന്നെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒരു മനുഷ്യജീവിതം എങ്ങിനെയായിരിക്കണം എന്നതിന് ഉദാത്തമായൊരു ദൃഷ്ടാന്തമായി ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ളത് അച്ഛന്റെ ജീവിതമാണ്. ജീവിതവും കവിതയും രണ്ടല്ല ഒന്നുതന്നെയാണെന്നു അടിയുറച്ചു വിശ്വസിച്ച ഒരാൾക്കെ മുഖംമൂടിയില്ലാതെ ജീവിക്കാൻ പറ്റൂ. അങ്ങിനെയൊരു ജീവിതം അച്ഛനെപ്പോലെ എനിക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നോ എന്ന് സംശയമാണ്. രണ്ടുപേരും ജീവിച്ചുപോന്ന കാലഘട്ടത്തിന്റെയും ഒപ്പം പെരുമാറേണ്ടിവന്ന ജനങ്ങളുടെയും ജീവിതപരിസരങ്ങളുടെയും വ്യത്യാസമായിരിക്കണം കാരണം. പക്ഷെ ഈ ഘടകങ്ങളുടെ അകൽച്ച എത്രതന്നെ വ്യാപ്തമായിരുന്നെങ്കിലും അടിസ്ഥാനപരമായി ഞങ്ങൾ തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന മാനസികബന്ധവും അടുപ്പവും കാരണം അച്ഛന്റെ മാറാപ്പ് കുറേയേറെ ചുമക്കുവാൻ ഞാനും വിധിക്കപ്പെട്ടവനായി. എന്റെ ചില കഥകൾക്ക് അച്ഛന്റെ കവിതകളുമായി അടുത്ത ബന്ധം പുലർത്തേണ്ടി വന്നിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണമായി 'ഒരു കങ്ഫൂഫൈറ്റർ' എന്ന കഥ അച്ഛന്റെ 'ഇസ്ലാമിലെ വൻമല' എന്ന കവിതയോട് വളരെ അടുത്തു നിൽക്കുന്നു. അതുപോലെ 'ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണം' എന്ന കഥ അച്ഛന്റെ 'നെല്ലുകുത്തുകാരി പാറുവിന്റെ കഥ'യുമായി സാമ്യം കാണിക്കുന്നു. കവിത 1954ലാണ് എഴുതിയതെങ്കിൽ ചെറുകഥ പുറത്തുവന്നത് 25 കൊല്ലത്തിനുശേഷം 1979ലാണ് എന്നു മാത്രം വ്യത്യാസം. പാറുവിന്റെ കഥ നടന്നത് നഗരമായി മാറാൻ തുനിയുന്ന ഒരു നാട്ടിൻപുറത്താണെങ്കിൽ എന്റെ കഥ നടന്നത് മുംബൈയെപ്പോലുള്ള ഒരു മഹാനഗരത്തിലാണ്. എവിടെ എപ്പോൾ നടന്നതായാലും കാതലായിട്ടുള്ള കാര്യം യന്ത്രവൽക്കരണം സ്ത്രീകളുടെ ജോലിയില്ലാതാക്കുകയും അവരെ ആശ്രയിച്ചു കഴിയുന്ന കുടുംബം പട്ടിണിയാവുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നതാണ്. നാട്ടിൻപുറത്തുനിന്ന് നഗരത്തിലെത്തുമ്പോഴും, ഇരുപത്തഞ്ചു വർഷത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക പുരോഗതിയ്ക്കു ശേഷവും കാര്യങ്ങളുടെ കിടപ്പിന് മാറ്റമൊന്നുമില്ല. പട്ടിണി അന്നും ഇന്നും പട്ടിണിയാണ്. പട്ടിണി ഒഴിവാക്കാൻ ചെയ്യേണ്ട കാര്യങ്ങളിൽ ഒരു സ്ത്രീയ്ക്ക് വളരെയധികം തെരഞ്ഞെടുപ്പൊന്നുമില്ല. അരിമില്ലുവന്ന് ജോലി പോയപ്പോൾ നെല്ലുകുത്തുകാരി പാറു ആശ്രയിച്ചത് ഒരിക്കൽ തന്റെ അരിക്കിഴി തട്ടിയെടുത്ത മനുഷ്യന്റെ (അരിക്കിഴിയായിരുന്നില്ല അയാളുടെ ലക്ഷ്യം) മാറിൽത്തന്നെയാണ്. മറിച്ച് 'ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണം' എന്ന എന്റെ കഥയിൽ യന്ത്രവൽക്കരണം കാരണം ജോലി നഷ്ടപ്പെടുമെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, അതു നിലനിർത്താൻ കൗസല്യയ്ക്ക് സ്വന്തം ചാരിത്ര്യം മുതലാളിയ്ക്ക് അടിയറ വെയ്ക്കേണ്ടി വന്നു. യന്ത്രവൽക്കരണം സ്ത്രീകളുടെ ജോലി നഷ്പ്പെടുത്തുന്നത് ഇന്നും നമ്മുടെ കൺമുമ്പിൽ വെച്ച് സംഭവിക്കുന്ന ഒരു കാര്യമാണ്. വീട്ടിലെ അടുക്കളയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന മിക്സിയും വാഷിങ് മെഷിനും തൊട്ട് ഇന്നത്തെ കെട്ടിടനിർമ്മാണത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഭീമാകാരയന്ത്രങ്ങൾ വരെ കത്തിവെയ്ക്കുന്നത് സ്ത്രീകളുടെ ജോലിയിലാണ്. ഇന്ന് അവിദഗ്ദതൊഴിൽ രംഗത്തെ ആശ്രയിച്ചു കഴിയുന്നത് ഏറെയും സ്ത്രീകളാണ്. അവരുടെ ജോലിയാണ് പടുകൂറ്റൻ മണ്ണുമാന്തികളും മൊബൈൽ കോൺക്രീറ്റ് മിക്സ്ചറുകളും തട്ടിമാറ്റുന്നത്. അച്ഛൻ ഇതെല്ലാം വളരെ നേർത്തെ കണ്ടിരിക്കുന്നുവെന്നെ പറയാനുള്ളു.

'ഒരു കങ്ഫൂഫൈറ്റർ' എന്ന എന്റെ കഥയും അച്ഛന്റെ 'ഇസ്ലാമിലെ വൻമല' എന്ന കവിതയും തമ്മിലുള്ള സാമ്യം അതിലെ കുട്ടികളുടെ സഹാനുഭൂതിയും അതിനു പാത്രമായ പാവം കുട്ടിയോടുള്ള ദയ പുറത്തു പറയാതെ മനസ്സിൽത്തന്നെ സ്വകാര്യമായി വെച്ചതുമാണ്. 'ഇസ്ലാമിലെ വൻമല' വളരെ ഭാവ, അർത്ഥതലങ്ങളുള്ള ഒരു മഹത്തായ കവിതയാണ്. നമ്മുടെ മതസൗഹാർദ്ദം ഏതുവിധത്തിലാണ് വേണ്ടതെന്നു പ്രത്യക്ഷമായും ഏതുവിധത്തിലാവാൻ പാടില്ലെന്ന് പരോക്ഷമായും നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ഒരു കവിത. ഇന്നത്തെ സാമുദായികാന്തരീക്ഷത്തിൽ വളരെ പ്രസക്തമായ ഒരു കവിത.

അച്ഛനെക്കുറിച്ചാലോചിക്കുമ്പോൾ മനസ്സിൽ ഉയർന്നു വരുന്ന ചിത്രം ഒരു മാതൃകാഗൃഹനാഥന്റേതാണോ? അറിയില്ല. ജീവിതചിത്രത്തിൽ ഒരു ഗൃഹനാഥൻ എന്ന ഫ്രെയിമിൽ മാത്രമായി അച്ഛനെ ചുരുക്കിക്കൊണ്ടുവരാൻ പറ്റുമെന്ന് തോന്നുന്നില്ല. അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബഹുമുഖ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം മാത്രമായിരുന്നു. വീട്ടുകാര്യങ്ങൾ മാത്രം നോക്കി അച്ഛനെ തളച്ചിടാൻ പറ്റില്ലെന്ന് അമ്മയും പിന്നീട് വളർച്ചയുടെ ഓരോ ഘട്ടങ്ങളിലായി മക്കളിലോരോ

രുത്തരും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. അദ്ഭുതകരമായ കാര്യം തിരക്കുകൾക്കിടയിലും ഞങ്ങളിലോരോരുത്തരെയും എത്ര ശ്രദ്ധയോടെയാണ് അദ്ദേഹം വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നത് എന്നതായിരുന്നു. 'എൻകുഞ്ഞുറങ്ങിക്കൊൾകെൻകുഞ്ഞുറങ്ങിക്കൊൾ...' എന്ന താരാട്ടു പാടി ഏറ്റവും താഴെയുള്ള കുട്ടിയെ മാറത്തു ചാച്ചു കിടത്തി രാത്രി ഉമ്മറത്തോ, മുറ്റത്തോ ഉലാത്തുന്ന അച്ഛനെ നോക്കി 'തന്റേതിന്നലെവരെയാസ്വർഗ്ഗം!' എന്ന മട്ടിൽ അസൂയയോടെ നോക്കിനിൽക്കാറുള്ള മുതിർന്നവർ എന്റെ കുട്ടിക്കാലത്തെ ഓർമ്മയാണ്. ഞാൻ എന്തായാലും അങ്ങിനെ നോക്കിനിന്നിട്ടുണ്ട്. വീട്ടിൽ എന്നും കുട്ടികളുണ്ടാവാറുണ്ട്. ഞങ്ങൾ എട്ടു മക്കളാണ്. അമ്മ പതിനൊന്നു പ്രസവിച്ചെങ്കിലും മൂന്നു കുട്ടികൾ, ഒരു പെൺകുട്ടിയും രണ്ടാൺകുട്ടികളും നേരത്തെ യാത്രയാവുകയാണുണ്ടായത്. മൂന്നാമതു യാത്രയായ കുട്ടിയെപ്പറ്റി എനിയ്ക്ക് ഓർമ്മയുണ്ട്. ഒരു വയസ്സു തികഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല അവന്. തലേന്നുവരെ അസുഖം കാരണം അസ്വസ്ഥനായിരുന്ന അവൻ രാവിലെ നോക്കിയപ്പോൾ ഉറങ്ങിയപോലെ കിടക്കുന്നു. ഉറങ്ങുകയാണെന്നാണ് ഞങ്ങൾ കുട്ടികൾ ആദ്യം കരുതിയത്. അടുത്ത മുറിയിൽ നിലത്ത് വിരിച്ച പായിൽ അമ്മ ബോധമില്ലാതെ കിടക്കുകയാണ്. ഈ സംഭവത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് അച്ഛൻ 'പൂജാപുഷ്പം' എന്ന കവിതയെഴുതിയത്. '....പെറ്റവളസ്ത പ്രജ്ഞമെൻകാൽക്കൽ ഇടിയേറ്റ കാട്ടുവള്ളിയെപ്പോലെ തളർന്നു കിടക്കവേ, കാരിരുമ്പാക്കിത്തീർത്ത കരളോടെ ഞാൻ നിന്നു കാണവേ.......' എനിയ്ക്ക് പത്തോ പന്ത്രണ്ടോ വയസ്സുള്ളപ്പോഴാണതു സംഭവിച്ചത്.

'ഗൃഹച്ഛിദ്രം' എന്ന കവിത എഴുതിയത് നാൽപ്പത്താറിലാണെന്നു തോന്നുന്നു. അന്നെനിയ്ക്ക് മൂന്നു വയസ്സായി. അച്ഛനെക്കുറിച്ചുള്ള ഏറ്റവും പഴയ ഓർമ്മ ആ കാലത്താണ്. ഒന്നു രണ്ടു ചിത്രങ്ങൾ മാത്രം. എന്നെ മടിയിലിരുത്തി ഉമ്മറത്തെ മേശയ്ക്കു മുമ്പിലിരുന്ന് ഒരു തടിച്ച മേശവിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ കവിതയെഴുതിയിരുന്നത്. ആ മേശവിളക്കിന് എന്റെ ഓർമ്മയിൽ ഇന്നത്തെ വൈദ്യുത വിളക്കിനേക്കാൾ ശോഭയുണ്ടായിരുന്നു. എന്റെ ഗൃഹാതുരത്വം കാരണമായിരിക്കണം. 'ഗൃഹച്ഛിദ്രം' അച്ഛന്റെ നർമ്മബോധം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന കവിതയാണ്. കവിതയ്ക്ക് അച്ഛൻതന്നെ എഴുതിയ കുറിപ്പിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു.

'സ്വന്തം പോരായ്മകളുടെ ഉത്തരവാദിത്തം കുടുംബിനിയിൽ ആരോപിച്ച് കലശൽ കൂട്ടുക എന്ന 'രസ'ത്തിൽനിന്ന് ഉടലെടുത്തത്.'

ഒരുപക്ഷെ എന്നെയും മടിയിൽവെച്ച് അന്ന് എഴുതിയ കവിതയായിരിക്കണം അത്. അതിനുശേഷം കുറച്ചുകാലം അമ്മ എന്നെ ദേഷ്യത്തോടെ നോക്കിയിരുന്നെന്നു തോന്നുന്നു. 'നീയും അച്ഛനുംകൂടി എഴുതിയതാണല്ലെ അത്?' എന്ന മട്ടിൽ. അമ്മയും അച്ഛനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വളരെ മനോഹരമായിരുന്നു. ഒരു പക്ഷെ സ്ത്രീപക്ഷത്തുനിന്നു നോക്കുമ്പോൾ ഒട്ടും തുല്യതയില്ലാത്ത ഒരു ബന്ധമായിരുന്നു അത്. ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നത് ബുദ്ധിപരമായ തുലനതയല്ല, അവസരങ്ങളുടെ ഒട്ടും തൃപ്തികരമല്ലാത്ത അവസ്ഥയാണ്. ബൗദ്ധികമായി നോക്കുകയാണെങ്കിലും അമ്മ അച്ഛന് തുല്യയല്ലെങ്കിലും അച്ഛനോടൊപ്പം അപകർഷതാബോധമില്ലാതെ ജീവിക്കാൻ മാത്രമുള്ള കഴിവും അറിവുമാർജ്ജിച്ചിരുന്നു. മുപ്പതുകളിലെ മെട്രികുലേഷൻ പാസായ അമ്മയ്ക്ക് സംസ്കൃതത്തിൽ നല്ല വ്യുൽപത്തിയുണ്ടായിരുന്നു, കാവ്യങ്ങളും നാടകങ്ങളും പഠിച്ചിരുന്നു. അമ്മയും വിവാഹത്തിനുമുമ്പ് തൊള്ളായിരത്തി മുപ്പതുകളിൽ കവിതയും ചെറുകഥകളുമെഴുതുകയും ഇംഗ്ലീഷിൽനിന്ന് ടാഗോറിന്റെയും കെ.എ. അബ്ബാസിന്റെയും മറ്റും കൃതികൾ മൊഴിമാറ്റം നടത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ടാഗോറിന്റെ 'ഫ്രൂട് ഗാതറിങ്' എന്ന കാവ്യം 'ഫലാപചയം' എന്ന പേരിൽ തർജ്ജമചെയ്ത് മനോരമയുടെ പ്രസിദ്ധീകരണമായ 'അരുണ'യിൽ തുടർച്ചയായി കൊടുത്തിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ഒരദ്ധ്യായത്തിന്റെ ചെറിയൊരു ഭാഗം അവർ പുറംചട്ടയുടെ ഉൾഭാഗത്തു ചേർത്തു. ശേഷം ഇത്രാം പേജിൽ എന്നു പറഞ്ഞ് കൊടുക്കാറില്ലെ? അന്നെല്ലാം അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നത് സാധാരണമായിരുന്നു. അന്നൊന്നും ഇന്നത്തെപ്പോലെ പരസ്യങ്ങളധികമൊന്നുമില്ല. പക്ഷെ അത് അമ്മയ്ക്കിഷ്ടമായില്ല. അമ്മ തർജ്ജമ നിർത്തി. പിന്നീട് കുറേക്കാലത്തിനുശേഷം അതിന്റെ പത്രാധിപരായിരുന്ന വർഗ്ഗീസ് കളത്തിൽ വീട്ടിൽ വന്ന്, അമ്മയുടെ പിണക്കം തീർക്കാനാണെന്നു പറഞ്ഞ് അപ്പോൾ പുതുതായി ഇറങ്ങിയ സ്റ്റെയ്ൻലസ് സ്റ്റീൽ ഗ്ലാസ് രണ്ടെണ്ണം സമ്മാനിച്ചു. അമ്മയുടെ പിണക്കം തീർന്നുവോ എന്നൊന്നും അറിയില്ല. അപ്പോഴേയ്ക്കും അമ്മ എഴുത്തു തീരെ നിർത്തിയിരുന്നു. അമ്മ എഴുത്തു നിർത്തിയത് അച്ഛൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടല്ല, പക്ഷെ അച്ഛനെ അതു വളരെയധികം സഹായിച്ചുവെന്നത് യാഥാർത്ഥ്യമാണ്. ഒരു വലിയ മനുഷ്യന്റെ ഉയർച്ചയ്ക്കു വേണ്ടി വളമായി മാറാൻ സ്വയം തീരുമാനിയ്ക്കുക! അതൊരു വലിയ ത്യാഗമായിരുന്നു. പക്ഷെ സ്വന്തം ജീവിതം തന്നെ മറ്റുള്ളവർക്കു വേണ്ടി ഉഴിഞ്ഞിട്ട ഒരു വലിയ മനുഷ്യന്റെ മുമ്പിൽ സ്വന്തം ത്യാഗത്തിന്റെ പ്രഭ മങ്ങുന്നതായി അമ്മയ്ക്കു തോന്നിയിട്ടുണ്ടാവണം. അമ്മയെക്കുറിച്ച് അച്ഛന്റെ കവിതകളിലും ലേഖനങ്ങളിലുമായി ധാരാളം പരാമർശ

മുണ്ട്. അതിൽനിന്നെല്ലാം അവർ തമ്മിലുള്ള വൈകാരിക ബന്ധത്തിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ കാണാൻ കഴിയും. 'ഗൃഹചരിത്രം', 'അശോകമഞ്ജരി', 'മകന്റെ വാശി' 'പൂജാപുഷ്പം' 'ഒരമ്മ പാടുന്നു' തുടങ്ങിയ കവിതകളിലും, 'കവിത എന്റെ ജീവിതത്തിൽ', 'തുടികൊട്ടും ചിലമ്പൊലിയും', 'എന്റെ പണിപ്പുര' എന്നീ ലേഖനങ്ങളിലും ആ ബന്ധത്തെപ്പറ്റി നേരിട്ടോ പരോക്ഷമായോ സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. എനിയ്ക്കു പക്ഷെ അദ്ഭുതകരമായി തോന്നിയിട്ടുള്ളത് അമ്മ ഒരു കാലത്ത് സാഹിത്യരചന നടത്തിയിരുന്നതിനെപ്പറ്റിയോ വിവാഹത്തിനു ശേഷം അതു നിർത്തിയതിനെപ്പറ്റിയോ ഒരു പരാമർശവും ഒരിടത്തും കണ്ടിട്ടില്ല എന്നതാണ്. ഒരു പക്ഷെ ത്യാഗം, അത് അമ്മ ചെയ്തതായാലും അച്ഛൻ ചെയ്തതായാലും ഒരു പോലെയാണെന്നും അതു കൊട്ടിഘോഷിക്കുന്നത് ആ ത്യാഗത്തിന്റെ ഫലമില്ലാതാക്കുകയാണെന്നും അദ്ദേഹം കരുതിയിരിക്കണം.

അച്ഛൻ ബന്ധുക്കളടക്കം പല പാവപ്പെട്ടവരെയും സഹായിച്ചിരുന്നു. സ്വയം സാമ്പത്തികമായി തളർന്നിരുന്നപ്പോഴാണത്. മക്കളുടെ ആവശ്യങ്ങൾകൂടി മാറ്റി വച്ചിട്ടാണ് പലപ്പോഴും അച്ഛൻ ഇതു ചെയ്യാറ്. സ്വാഭാവികമായും അച്ഛന്റെ വിശാലമനസ്കത മുഴുവനും ഉൾക്കൊള്ളാൻ (പ്രത്യേകിച്ച് മക്കളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ ബലികൊടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ) കഴിയാതിരുന്ന അമ്മയ്ക്കതിൽ പ്രതിഷേധമുണ്ടായിരുന്നു. അമ്മ പക്ഷെ ആ പ്രതിഷേധം വളരെ സൗമ്യമായ വാക്കുകളിൽ ഞങ്ങളെ അറിയിക്കുക മാത്രമേ ചെയ്തിരുന്നുള്ളു. അച്ഛനോട് മറുത്തൊരു വാക്കും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ ആലോചിക്കുമ്പോൾ തോന്നുന്നു, അച്ഛൻ ചെയ്തതല്ലെ ശരി? മക്കളുടെ ഭക്ഷണത്തിന് ഒരു കാലത്തും ക്ഷാമമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനച്ഛൻ ഒരിക്കലും ഇടയാക്കിയിരുന്നില്ല. രാത്രി പഠിക്കുവാനായി കത്തിക്കുന്ന വിളക്കിനു വേണ്ട മണ്ണെണ്ണ ഒരിക്കലും ഇല്ലാതെ വന്നിട്ടില്ല. സ്കൂളിൽ പിഴയോടുകൂടിയിട്ടാണെങ്കിലും എല്ലാ മാസവും ഫീസു കൊടുത്തിരുന്നു. രണ്ടു ജോഡി ഷർട്ടും ട്രൗസറുകളും ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്നു, അത്ര മികച്ചതൊന്നുമല്ലെങ്കിലും. പിന്നീട് കുറച്ചുകൂടി വലുതായപ്പോൾ എനിക്കു മനസ്സിലായി, അച്ഛൻ സഹായിച്ചിരുന്നത് ഞങ്ങളോളമല്ല ഒട്ടുംതന്നെ ഗതിയില്ലാത്തവരെയാണെന്ന്. അച്ഛന്റെ വിശാലമനസ്കതയ്ക്കു മുമ്പിൽ നമസ്കരിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ട് ഞാനും അച്ഛനെപ്പോലെയാവണേ എന്ന്. എന്റെ കഥകളിൽ പൊതുവെ കാണുന്ന ദീനാനുകമ്പയും കാരുണ്യവും കിട്ടിയത് അച്ഛന്റെ സ്വാധീനം തന്നെയാവണം. എന്റെ ജീവിതത്തിലും അതൊക്കെയുണ്ടെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം.

അച്ഛൻ ഞങ്ങൾ മക്കളോട് എങ്ങിനെ ജീവിക്കണം എന്ന് ഒരിക്കലും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതംകൊണ്ട് ഓരോ നിമിഷവും ഞങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. ജീവകാരുണ്യം മനുഷ്യരിൽ മാത്രം ഒതുങ്ങുന്നതല്ലെന്ന് അദ്ദേഹം കാണിച്ചുതന്നു. കോടതിയിൽനിന്ന് ക്ഷീണിച്ച് വീട്ടിലെത്തി അമ്മ കൊടുത്ത ചൂടുള്ള ചായ കുടിക്കുമ്പോൾ അമ്മയോടു ചോദിക്കും. 'എടോ, നമ്മടെ മക്കൾക്ക് ഇന്ന് വല്ലതും തിന്നാൻ കിട്ടിയോ?' അച്ഛൻ ഞങ്ങളെയല്ല ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഞങ്ങളുടെ വയർ അമ്മ നിറയ്ക്കുമെന്ന് അച്ഛനറിയാമായിരുന്നു. പശുവിനെയും കുട്ടിയെയുമാണ് അച്ഛൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നത്. അമ്മ അടുക്കളയിൽനിന്ന് ഒരശരീരിപോലെ പറയും. 'അവളെ കൊണ്ടന്ന് കെട്ടിയിട്ടില്ല.' അച്ഛൻ ചായകുടി കഴിഞ്ഞാലുടൻ എഴുന്നേൽക്കും. പറമ്പിലെവിടെയെങ്കിലും കെട്ടിയിട്ട സ്ഥലത്തെ പുല്ല് മുഴുവൻ തിന്ന് വിഷണ്ണയായി നിൽക്കുന്ന പശുവിനെ അഴിച്ച് അടുത്ത കണ്ടത്തിലേയ്ക്കു നയിക്കും. അവൾ ആർത്തിയോടെ പുല്ലു തിന്നുമ്പോൾ താട ചൊറിഞ്ഞു കൊടുത്ത് അതിനോട് സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങും. 'എന്താ മോളെ ഇന്ന് വയറ് നെറഞ്ഞില്ലേ?' ആ പാവം പശുവിനെ നേരത്തെ മാറ്റിക്കെട്ടാത്തതിലുള്ള പശ്ചാത്താപത്തോടെ ഞങ്ങൾ ചുറ്റിപ്പറ്റി നിൽക്കും. അച്ഛൻ പക്ഷെ ഞങ്ങളെ കുറ്റപ്പെടുത്താറില്ല.

അച്ഛനും അമ്മയ്ക്കും മൃഗങ്ങളോട് പ്രത്യേക വാത്സല്യമുണ്ടായിരുന്നു. പാവം മിണ്ടാപ്രാണികളാണ്, അവയെ ഉപദ്രവിക്കരുത് എന്നു പറയാറുണ്ട്. ഒരിക്കൽ ഞാൻ ഒരു ചെറിയ കണ്ടത്തിൽ ചോളം നട്ടിരുന്നു. നല്ല ആരോഗ്യമുള്ള ചെടികൾ, ഏകദേശം ഒരടി ഉയരത്തിൽ പച്ചപ്പു സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട് അതു കാറ്റിലാടുന്നതു കാണാൻ നല്ല ഭംഗിയായിരുന്നു. വൈകുന്നേരം പറമ്പിൽ കെട്ടിയിട്ടിടത്തുനിന്ന് അഴിച്ചാൽ പശുവിന് ഒരോട്ടമുണ്ട്. പിടിച്ചാൽ കിട്ടുകയില്ല. അന്ന് അതോടി വന്നു നിന്നത് എന്റെ ചോളവയലിനു മുമ്പിലാണ്. പിന്നെ ഒന്നും ആലോചിക്കാതെ അവൾ നിമിഷനേരം കൊണ്ട് അതു മുഴുവൻ അകത്താക്കി. ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ കാണുന്നത് വെറും കുറ്റികൾ മാത്രം. എനിയ്ക്കു വല്ലാതെ ദേഷ്യം വന്നു, ഞാനതിനെ കുറേ ചീത്ത പറഞ്ഞു, അടിച്ചു. അമ്മ വന്ന് തടുത്തുവെങ്കിലും എന്റെ രോഷം അടങ്ങിയിരുന്നില്ല. അച്ഛൻ വന്നപ്പോൾ കുട്ടികളാരോ ഇതു പറഞ്ഞു കൊടുത്തു. അദ്ദേഹം ഉറക്കെ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു. 'നന്നായി ഒരു ദിവസമെങ്കിലും അവളുടെ വയർ നിറഞ്ഞല്ലൊ.' ശരിക്കു പറഞ്ഞാൽ അച്ഛനും ദിവസേന രാവിലെ എന്റെ ചോളകൃഷി കണ്ട് ആസ്വദിക്കാറുള്ളതാണ്. അതു പൂവിട്ട്

കായ്ക്കുന്നതും സ്വപ്നം കണ്ടിട്ടുണ്ടാവണം. പക്ഷെ പാവം മിണ്ടാപ്രാണിയായ പശു അതു തിന്ന് വയർ നിറച്ചപ്പോൾ അച്ഛന് സന്തോഷമാവുകയാണുണ്ടായത്.

അമ്മ വേണ്ട കാര്യങ്ങൾ ഒരിക്കലും തെളിയിച്ചു പറയാറില്ല. അത് ഞങ്ങൾക്ക് വല്ലാത്ത വിഷമമുണ്ടാക്കാറുണ്ട്. കുറച്ചു പഞ്ചസാര വാങ്ങാൻ ഞങ്ങളിലാരെയെങ്കിലും കടയിലേയ്ക്കു പറഞ്ഞയയ്ക്കും. ഞങ്ങൾ പോകാനൊരുങ്ങുമ്പോഴായിരിക്കും അമ്മ ഒരശിരീരിപോലെ പറയുക. 'മൊളകും മഞ്ഞളും വാങ്ങണ്ട സമയായിരിക്കുണു.' ഞങ്ങൾ കടയിൽ പോയി പഞ്ചസാര മാത്രം വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവരും. തിരിച്ചുവന്നാലാണ് മനസ്സിലാവുക. അമ്മ അടുക്കളയിലേതെങ്കിലും മൂലയിൽനിന്ന് അശരീരി പോലെ പറഞ്ഞത് കേട്ടു മനസ്സിലാക്കി ഞങ്ങൾ മുളകും മഞ്ഞളും കൂടി വാങ്ങേണ്ടതായിരുന്നു എന്ന്. ഇപ്പോൾ രാത്രി കൂട്ടാൻ വെക്കാൻ ഇതു രണ്ടും അത്യാവശ്യമാണ്. വീണ്ടും ശാപവചനങ്ങൾ ചൊരിഞ്ഞുകൊണ്ട് കടയിലേയ്ക്ക് ഓടുക തന്നെ. അമ്മയെപ്പോലെ വാക്കുകൾക്ക് ഇത്ര പിശുക്കു കാണിക്കുന്ന മറ്റൊരാളെ ഞാനിതുവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. അമ്മയുടെ ഈ സ്വഭാവം ആദ്യകാലങ്ങളിൽ വിഷമമുണ്ടാക്കിയിരുന്നുവെന്ന് അച്ഛൻ പറയാറുണ്ട്. അത് പല സൗന്ദര്യപ്പിണക്കങ്ങൾക്കും കാരണമായിട്ടുണ്ടത്രെ.

അച്ഛന് അമ്മയെ വളരെ സ്നേഹമായിരുന്നു. അതു പ്രകടിപ്പിക്കാൻ ഒട്ടും ലോഭം കാട്ടിയിരുന്നുമില്ല. നിസ്സാര വഴക്കുകളും സൗന്ദര്യപ്പിണക്കങ്ങളുമുണ്ടായാൽ അതു വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാതെ ലോഗ്യം കൂടാറുണ്ട് അച്ഛൻ. പിന്നെ കുറച്ചുനേരം അമ്മയെ കൊഞ്ചിക്കലും തമാശ പറയലുമൊക്കയാണ്. സ്നേഹത്തിന്റെ ബാലപാഠങ്ങൾ ഞങ്ങൾ പഠിച്ചത് അവരുടെയടുത്തുനിന്നായിരുന്നു. അമ്മ വളരെയധികം ജോലിയെടുത്തിരുന്നു. ഊഹിക്കാവുന്നതേയുള്ളു. എട്ടു മക്കളുടെ കാര്യം നോക്കണം, പിന്നെ പശുവിന്റെ കാര്യം. വലിയൊരു പാത്രത്തിൽ കാടിവെള്ളവുമെടുത്ത് വീടിന്റെ വടക്കെ അറ്റത്തുള്ള അടുക്കളയിൽനിന്ന് തെക്കേ അറ്റത്തുള്ള തൊഴുത്തിലേയ്ക്ക് മുറ്റത്തുകൂടി ഓടാറുള്ളത് എനിക്കിപ്പോഴും ഓർമ്മയുണ്ട്. അമ്മ നടക്കാറില്ല, ഓടുകയാണ് പതിവ്. വീട്ടിനുള്ളിൽ, മുറ്റത്ത്, ഒരു കത്തിയുമായി 'ആരെ പിടിച്ചാണ് ഇന്ന് കൂട്ടാൻ വെയ്ക്കുക' എന്ന ആത്മഗതവുമായി പറമ്പിൽ ഒക്കെ ഓടുകതന്നെയായിരുന്നു അമ്മ. ഇടയ്ക്ക് ശരംവിട്ടപോലെ ഉമ്മറത്തേയ്ക്ക് ഓടിവരുന്നു. ഉമ്മറത്തെ സിമന്റിട്ട വീതികുറഞ്ഞ ഇരുത്തിയാണ് ലക്ഷ്യം. ഓടിവന്ന് അതിന്മേൽ വീഴുന്നതു കാണാം. പിന്നെ മിണ്ടാട്ടമില്ല. പത്തു മിനുറ്റു കഴിഞ്ഞാൽ എഴുന്നേറ്റ് അടുക്കളയിലേയ്ക്കുതന്നെ പോകും. അമ്മയ്ക്ക് ക്ഷീണം വരുന്നുണ്ടെന്നു കണ്ടാൽ ഞങ്ങൾ അമ്മയെ നിർബ്ബന്ധമായി ഉമ്മറത്ത് ഇരുത്തി അടുക്കള കയ്യേറും. അമ്മയ്ക്ക് വയ്യായ വരുന്നുവെന്ന് ആദ്യം മനസ്സിലാവുക ദിവാകരന്നാണ്. അവൻ 'അമ്മക്കുട്ടി ഒരുഭാഗത്ത് കുത്തിരിക്കി' എന്നു പറഞ്ഞ് വാത്സല്യത്തോടെ അമ്മയെ ഉന്തി ഉമ്മറത്ത് കൊണ്ടുപോയി ഇരുത്തും. ഇത് അമ്മയുടെ ചെറിയമ്മയുടെ ഭാഷയാണ്. മീനാക്ഷിവല്ല്യമ്മ – ഉറൂബിന്റെ അമ്മായിയമ്മ. ഞങ്ങളുടെ ഉൽപത്തിസ്ഥാനം കുറ്റ്യാടിയാണ്. പൊന്നാനിയിൽ സ്ഥിരതാമസമാക്കി അരനൂറ്റാണ്ട് കഴിഞ്ഞിട്ടും മീനാക്ഷിവല്ല്യമ്മ മാത്രം അപ്പോഴും വടക്കൻ ഭാഷയാണ് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത്. വൈകുന്നേരം അച്ഛൻ വരുമ്പോൾ അമ്മ വയ്യാതെ കിടക്കുകയാണെങ്കിൽ അച്ഛൻ അടുത്തിരുന്ന് പുറം തലോടി ചോദിക്കും. 'എന്താ ജാനു, വയ്യ്യേ?' ചായയുണ്ടാക്കാൻ തപ്പിപ്പിടഞ്ഞെഴുന്നേൽക്കുന്ന അമ്മയോട് കിടക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടും. 'നീ കിടക്ക് എന്റെ മോൾ ചായയുണ്ടാക്കിത്തരും.'

അച്ഛൻ ഗിരിജയോടോ, പിന്നീട് അവൾ വിവാഹിതയായി പോയശേഷം ഞങ്ങളുടെ ഏറ്റവും താഴെയുള്ള അനുജത്തി ഉഷയോടോ ചായയുണ്ടാക്കാൻ പറയും. അമ്മ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യാൻ ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ മുറുമുറുക്കുന്ന ഞങ്ങൾ അച്ഛന്റെ ഓരോ ആജ്ഞയും അനുഗ്രഹമായി കരുതിയിരുന്നു. 'ആജ്ഞയല്ലിതനുഗ്രഹമത്രെ നമുക്കു തന്നു ബലരാമൻ....' (വരദാനം). ജീവിതത്തിലൊരിക്കലും അച്ഛൻ സ്വന്തമായി ചായയുണ്ടാക്കിയിട്ടില്ലെന്നാണ് തോന്നുന്നത്.

അച്ഛൻ എല്ലാ മക്കളേയും ഒരേപോലെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. പക്ഷെ പെൺമക്കളോട് കുറച്ചധികം സ്നേഹമുണ്ടായിരുന്നു എന്നെനിയ്ക്കു തോന്നാറുണ്ട്. 'അനിമൽ ഫാമി'ൽ മാറ്റിയെഴുതിയ നിയമം പോലെ 'ആൾ ആനിമൽസ് ആർ ഈക്വൽ, ബട് സം ആനിമൽ ആർ മോർ ഈക്വൽ ദാൻ അദേഴ്സ്'. ആർക്കും പക്ഷെ പ്രത്യേക അവസരങ്ങളൊന്നും കൊടുത്തിരുന്നില്ല. വളർന്നു വലുതാകുമ്പോൾ ആരാകണമെന്ന് ആരെയും ഉപദേശിക്കാറുമില്ല. 'പള്ളിക്കൂടത്തിലേയ്ക്ക് വീണ്ടും' എന്ന കവിതയിൽ അദ്ദേഹം പറയുന്നു. 'ജീവിതം ഈ യുഗത്തിൽ കൂടുതൽ സങ്കീർണ്ണമാണ്. ജീവിതയുദ്ധത്തിൽ നീ എന്തായുധമേന്തണം എന്ന കാര്യം എന്റെ ക്രാന്തദർശിത്വക്കുറവു മൂലം ഞാൻ ആലോചിച്ചിട്ടില്ല',

'ഞാനിതാശംസിക്കാം: നീ യഥേഷ്ടം
ജ്ഞാനങ്ങൾ നേടിക്കഴിയുമ്പോഴും

ഈ മനശ്ശോഭയൊത്തിശ്ശരീര-
സ്ഥേമാവഭംഗുരമാക നിങ്കൽ.'

മക്കളുടെ ആരോഗ്യത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ അച്ഛൻ എപ്പോഴും ജാഗരൂകനായിരുന്നു. കുട്ടിക്കാലത്ത് ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടി കോഡ്‌ലിവർ എണ്ണ വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവരാറുണ്ട്. അതു കഴിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന അരുചി മാറിക്കിട്ടാൻ അച്ഛൻ, കൂട്ടാൻ കൂട്ടിക്കുഴച്ച ചോറ് ഉരുളകളായി പ്ലെയ്റ്റിൽ വച്ചിട്ടുണ്ടാവും. ഒരിക്കൽ കോഡ്‌ലിവറിനു പകരം ഷാർക്‌ലിവർ ഓയിലാണ് വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വന്നത്. അതു കഴിക്കാൻ കോഡ്‌ലിവറോയിലിനേക്കാൾ വിഷമമായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ വിഷമം കണ്ടപ്പോൾ അച്ഛൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു. 'എന്റെ മക്കൾക്കാണെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ബാലകൃഷ്ണൻ നായർ എടുത്തുതന്നതാണിത്. അവർ കോഡ്‌ലിവറോയിലൊന്നും കഴിക്കാൻ പാടില്ലത്രെ.' ബാലകൃഷ്ണൻ നായർ അച്ഛന്റെ അടുത്ത സ്നേഹിതനായിരുന്നു. ഒരുപക്ഷെ ഇറക്കുമതി ചെയ്ത വിലപിടിച്ച മീനെണ്ണയ്ക്കു പകരം അച്ഛനെ സഹായിക്കാൻ വേണ്ടി ഷാർക്‌ലിവറോയിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ടാകും. അച്ഛന്റെ ശബ്ദത്തിൽ ശോകച്ഛായയൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. മീനെണ്ണ പോയിട്ട് രണ്ടു നേരം കഞ്ഞി കുടിക്കാനില്ലാത്ത മക്കളുള്ള വീടുകൾ അച്ഛന്നറിയാം.

ഞങ്ങളുടെ അമ്മമ്മയെ വളരെ ബഹുമാനവും സ്നേഹവുമായിരുന്നു അച്ഛന്. സ്വന്തം അമ്മയ്ക്കായി ഒന്നും ചെയ്യാൻ പറ്റാതിരുന്ന ഖേദം മാറ്റിയത് അമ്മമ്മയുടെ കാര്യങ്ങൾ ഭംഗിയായി നോക്കിയിട്ടാവണം.

'അവർക്കു കുളിരുനു കമ്പിളിനേടി-
പ്പിന്നീടെന്നോ ഞാൻ ചെല്കെ,
ഒരട്ടിമണ്ണു പുതച്ചു കിടപ്പൂ:
വീടാക്കടമേ മമജന്മം' – 'ബിംബിസാരന്റെ ഇടയനി'ൽ പറയുന്നത് സ്വന്തം അമ്മയെക്കുറിച്ചായിരുന്നു.

വീട്ടിൽ അച്ഛന്റെ ഒപ്പം വരാറുള്ള കുറേ സഹൃദയരുണ്ട്. പലപ്പോഴും അടുത്ത് അരങ്ങേറാൻ പോകുന്ന നാടകത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ചർച്ചയിൽ ലയിച്ച് ഒപ്പം വരുന്നവരായിരിക്കും. ഞങ്ങളെല്ലാം കുറുപ്പേട്ടൻ എന്നു വിളിക്കുന്ന ടി. ഗോപാലക്കുറുപ്പ്, ജ്യോതിഷി ടി.വി. ശൂലപാണി വാരിയർ, ഇ. രാമൻ മാസ്റ്റർ, പി. നാരായണൻ വൈദ്യർ (ഇദ്ദേഹമായിരുന്നു അച്ഛന് ചതുരംഗം കളിക്കാനുള്ള കൂട്ട്. കോടതി പൂട്ടിയ കാലത്ത് അവർ രാവിലെതൊട്ട് വൈകുന്നേരം വരെ തുടർച്ചയായി കളിക്കാറുണ്ട്.), മിഷ്യൻ സ്കൂളിലെ ഹെഡ്മാസ്റ്ററും പുരോഗമനവാദിയുമായിരുന്ന വർഗ്ഗീസ് മാസ്റ്ററുടെ മക്കൾ ഡേവിഡ്, ജോൺ, പോൾ മാസ്റ്റർ, ജോർജ്ജ്, എ.വി. ഹൈസ്കൂളിലെ മാസ്റ്റർമാരായിരുന്ന പി. കൃഷ്ണവാരിയരും (പിന്നീടദ്ദേഹം ഹെഡ്മാസ്റ്ററായി, ഇപ്പോൾ ഇടശ്ശേരി സാഹിത്യ സമിതിയുടെ സെക്രട്ടറിയും.), ദേവസ്സിമാസ്റ്ററും, എൻ.പി. കുമാരൻ, പി.കെ. ഗോപാലമേനോൻ, അങ്ങിനെ പലരും വീട്ടിൽ നിത്യേനയെന്നോണം വരാറുണ്ട്. ഇനിയും ധാരാളം പേരുകൾ പറയാം. അവരൊക്കെത്തന്നെ ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിലെ അംഗങ്ങളെപ്പോലെയാണ് ഞങ്ങൾക്ക് തോന്നിയിട്ടുള്ളത്.

ഒരു കാര്യം തീർച്ചയാണ്, അച്ഛൻ കലാകാരന്മാർക്ക് വേണ്ടപ്പെട്ടവനായിരുന്നു, സാഹിത്യകാരന്മാർക്ക് വേണ്ടപ്പെട്ടവനായിരുന്നു, ജാതി, മത ഭേദമില്ലാതെ നാട്ടുകാരുടെയെല്ലാം സ്വന്തം ഗോയിന്നായരായിരുന്നു അല്ലെങ്കിൽ ഗോയിന്നേട്ടനായിരുന്നു അതുമല്ലെങ്കിൽ ഇടശ്ശേരിയായിരുന്നു. അച്ഛന്റെ മരുമക്കൾക്ക് സ്നേഹമുള്ള കുട്ടിമ്മാമയും. ഒപ്പംതന്നെ സ്നേഹമുള്ള ഭർത്താവും നല്ലൊരച്ഛനുമായിരുന്നു. ഇതൊരദ്ഭുതമാണ്.

11.11.2006

back to index

ഇടശ്ശേരി, കുടുംബത്തിൽ

(തുഞ്ചൻ സ്മാരകം - 3.2.2006)

ഇടശ്ശേരി, കുടുംബത്തിൽ എന്ന പ്രബന്ധമാണ് ഞാനിവിടെ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. ഒരു മകന് അച്ഛനെക്കുറിച്ച് വാതോരാതെ പറയാനുണ്ടാവും. അതൊന്നും വിശദമായി പറയാനുള്ള സമയമില്ല ഇവിടെ. അതുകൊണ്ട് ഏതാനും സ്കെച്ചുകൾ മാത്രം വരച്ച് ഞാൻ തൃപ്തിപ്പെടുകയാണ്. അച്ഛനെക്കുറിച്ചാലോചിക്കുമ്പോൾ മനസ്സിൽ ഉയർന്നു വരുന്ന ചിത്രം ഒരു മാതൃകാഗൃഹനാഥന്റേതാണോ? അറിയില്ല. ജീവിതചിത്രത്തിൽ ഒരു ഗൃഹനാഥൻ എന്ന ഫ്രെയിമിൽ മാത്രമായി അച്ഛനെ ചുരുക്കിക്കൊണ്ടുവരാൻ പറ്റുമെന്ന് തോന്നുന്നില്ല. അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബഹുമുഖ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം മാത്രമായിരുന്നു. വീട്ടുകാര്യങ്ങൾ മാത്രം നോക്കി അച്ഛനെ തളച്ചിടാൻ പറ്റില്ലെന്ന് അമ്മയും പിന്നീട് വളർച്ചയുടെ ഓരോ ഘട്ടങ്ങളിലായി മക്കളിലോരോരുത്തരും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. അദ്ഭുതകരമായ കാര്യം തിരക്കുകൾക്കിടയിലും ഞങ്ങളിലോരോരുത്തരെയും എത്ര ശ്രദ്ധയോടെയാണ് അദ്ദേഹം വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നത് എന്നതായിരുന്നു. 'എൻകുഞ്ഞുറങ്ങുകൊൾകെൻകുഞ്ഞുറങ്ങുകൊൾ...' എന്ന താരാട്ടു പാടി ഏറ്റവും താഴെയുള്ള കുട്ടിയെ മാറത്തു ചാച്ചു കിടത്തി രാത്രി ഉമ്മറത്തോ, മുറ്റത്തോ ഉലാത്തുന്ന അച്ഛനെ നോക്കി 'തന്റേതിന്നലെ വരെയാസ്വർഗ്ഗം!' എന്ന മട്ടിൽ അസൂയയോടെ നോക്കിനിൽക്കാറുള്ള മുതിർന്നവർ എന്റെ കുട്ടിക്കാലത്തെ ഓർമ്മയാണ്. ഞാൻ എന്തായാലും അങ്ങിനെ നോക്കിനിന്നിട്ടുണ്ട്. വീട്ടിൽ എന്നും കുട്ടികളുണ്ടാവാറുണ്ട്. ഞങ്ങൾ എട്ടു മക്കളാണ്. അമ്മ പതിനൊന്നു പ്രസവിച്ചെങ്കിലും മൂന്നു കുട്ടികൾ, ഒരു പെൺകുട്ടിയും രണ്ടാൺകുട്ടികളും നേരത്തെ യാത്രയാവുകയാണുണ്ടായത്. മൂന്നാമതു യാത്രയായ കുട്ടിയെപ്പറ്റി എനിയ്ക്ക് ഓർമ്മയുണ്ട്. ഒരു വയസ്സു തികഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല അവന്. തലേന്നുവരെ അസുഖം കാരണം അസ്വസ്ഥനായിരുന്ന അവൻ രാവിലെ നോക്കിയപ്പോൾ ഉറങ്ങിയപോലെ കിടക്കുന്നു. ഉറങ്ങുകയാണെന്നാണ് ഞങ്ങൾ കുട്ടികൾ ആദ്യം കരുതിയത്. അടുത്ത മുറിയിൽ നിലത്ത് വിരിച്ച പായിൽ അമ്മ ബോധമില്ലാതെ കിടക്കുകയാണ്. ഈ സംഭവത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് അച്ഛൻ 'പൂജാപുഷ്പം' എന്ന കവിതയെഴുതിയത്. '....പെറ്റവളസ്തപ്രജ്ഞമെൻകാൽക്കൽ ഇടിയേറ്റ കാട്ടുവള്ളിയെപ്പോലെ തളർന്നു കിടക്കവേ, കാരിരുമ്പാക്കിത്തീർത്ത കരളോടെ ഞാൻ നിന്നു കാണവേ.......' എനിയ്ക്ക് പത്തോ പന്ത്രണ്ടോ വയസ്സുള്ളപ്പോഴാണതു സംഭവിച്ചത്.

'ഗൃഹച്ഛിദ്രം' എന്ന കവിത എഴുതിയത് നാൽപ്പത്താറിലാണെന്നു തോന്നുന്നു. അന്നെനിയ്ക്ക് മൂന്നു വയസ്സായി. അച്ഛനെക്കുറിച്ചുള്ള ഏറ്റവും പഴയ ഓർമ്മ ആ കാലത്താണ്. ഒന്നുരണ്ടു ചിത്രങ്ങൾ മാത്രം. എന്നെ മടിയിലിരുത്തി ഉമ്മറത്തെ മേശയ്ക്കു മുമ്പിലിരുന്ന് ഒരു തടിച്ച മേശവിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ കവിതയെഴുതിയിരുന്നത്. ആ മേശവിളക്കിന് എന്റെ ഓർമ്മയിൽ ഇന്നത്തെ വൈദ്യുത വിളക്കിനേക്കാൾ ശോഭയുണ്ടായിരുന്നു. എന്റെ ഗൃഹാതുരത്വം കാരണമായിരിക്കണം. 'ഗൃഹച്ഛിദ്രം' അച്ഛന്റെ നർമ്മബോധം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന കവിതയാണ്. കവിതയ്ക്ക് അച്ഛൻതന്നെ എഴുതിയ കുറിപ്പിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു.

'സ്വന്തം പോരായ്മകളുടെ ഉത്തരവാദിത്തം കുടുംബിനിയിൽ ആരോപിച്ച് കലശൽ കൂട്ടുക എന്ന 'രസ'ത്തിൽനിന്ന് ഉടലെടുത്തത്.'

ഒരുപക്ഷെ എന്നെയും മടിയിൽവെച്ച് അന്ന് എഴുതിയ കവിതയായിരിക്കണം അത്. അതിനുശേഷം കുറച്ചുകാലം അമ്മ എന്നെ ദേഷ്യത്തോടെ നോക്കിയിരുന്നെന്നു തോന്നുന്നു. 'നീയും അച്ഛനുംകൂടി എഴുതിയതാണല്ലെ അത്?' എന്ന മട്ടിൽ. അമ്മയും അച്ഛനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വളരെ മനോഹരമായിരുന്നു. ഒരു പക്ഷെ സ്ത്രീപക്ഷത്തുനിന്നു നോക്കുമ്പോൾ ഒട്ടും തുല്യതയില്ലാത്ത ഒരു ബന്ധമായിരുന്നു അത്. ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നത് ബുദ്ധിപരമായ തുലനതയല്ല, അവസരങ്ങളുടെ ഒട്ടും തൃപ്തികരമല്ലാത്ത അവസ്ഥയാണ്. ബൗദ്ധികമായി നോക്കുകയാണെങ്കിലും അമ്മ അച്ഛന് തുല്യയല്ലെങ്കിലും അച്ഛനോടൊപ്പം അപകർഷതാബോധമില്ലാതെ ജീവിക്കാൻ മാത്രമുള്ള കഴിവും അറിവുമാർജ്ജിച്ചിരുന്നു. മുപ്പതുകളിലെ മെട്രികുലേഷൻ പാസായ അമ്മയ്ക്ക് സംസ്കൃതത്തിൽ നല്ല വ്യുൽപത്തിയുണ്ടായിരുന്നു, കാവ്യങ്ങളും നാടകങ്ങളും പഠിച്ചിരുന്നു. അമ്മയും വിവാഹത്തിനുമുമ്പ് തൊള്ളായിരത്തി മുപ്പതുകളിൽ കവിതയും ചെറുകഥകളുമെഴുതുകയും ഇംഗ്ലീഷിൽനിന്ന് ടാഗോറിന്റെയും കെ.എ. അബ്ബാസിന്റെയും മറ്റും കൃതികൾ മൊഴിമാറ്റം നടത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ടാഗോറിന്റെ 'ഫ്രൂട് ഗാതറിങ്' എന്ന കാവ്യം 'ഫലാപചയം' എന്ന പേരിൽ തർജ്ജമചെയ്ത് മനോരമയുടെ പ്രസിദ്ധീ

കരണമായ 'അരുണ'യിൽ തുടർച്ചയായി കൊടുത്തിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ഒരദ്ധ്യായത്തിന്റെ ചെറിയൊരു ഭാഗം അവർ പുറംചട്ടയുടെ ഉൾഭാഗത്തു ചേർത്തു. ശേഷം ഇത്രാം പേജിൽ എന്നു പറഞ്ഞ് കൊടുക്കാറില്ലെ? അന്നെല്ലാം അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നത് സാധാരണമായിരുന്നു. അന്നൊന്നും ഇന്നത്തെപ്പോലെ പരസ്യങ്ങളധികമൊന്നുമില്ല. പക്ഷെ അത് അമ്മയ്ക്കിഷ്ടമായില്ല. അമ്മ തർജ്ജമ നിർത്തി. പിന്നീട് കുറേക്കാലത്തിനുശേഷം അതിന്റെ പത്രാധിപരായിരുന്ന വർഗ്ഗീസ് കളത്തിൽ വീട്ടിൽ വന്ന്, അമ്മയുടെ പിണക്കം തീർക്കാനാണെന്നു പറഞ്ഞ് അപ്പോൾ പുതുതായി ഇറങ്ങിയ സ്റ്റെയ്ൻലസ് സ്റ്റീൽ ഗ്ലാസ് രണ്ടെണ്ണം സമ്മാനിച്ചു. അമ്മയുടെ പിണക്കം തീർന്നുവോ എന്നൊന്നും അറിയില്ല. അപ്പോഴേയ്ക്കും അമ്മ എഴുത്തു തീരെ നിർത്തിയിരുന്നു. അമ്മ എഴുത്തു നിർത്തിയത് അച്ഛൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടല്ല, പക്ഷെ അച്ഛനെ അതു വളരെയധികം സഹായിച്ചുവെന്നത് യാഥാർത്ഥ്യമാണ്. അതൊരു വലിയ ത്യാഗമായിരുന്നു. അമ്മയെക്കുറിച്ച് അച്ഛന്റെ കവിതകളിലും ലേഖനങ്ങളിലുമായി ധാരാളം പരാമർശമുണ്ട്. അതിൽനിന്നെല്ലാം അവർ തമ്മിലുള്ള വൈകാരിക ബന്ധത്തിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ കാണാൻ കഴിയും. 'ഗൃഹഛിദ്രം', 'അശോകമഞ്ജരി', 'മകന്റെ വാശി' 'പൂജാപുഷ്പം' 'ഒരമ്മ പാടുന്നു' തുടങ്ങിയ കവിതകളിലും, 'കവിത എന്റെ ജീവിതത്തിൽ', 'തുടികൊട്ടും ചിലമ്പൊലിയും', 'എന്റെ പണിപ്പുര' എന്നീ ലേഖനങ്ങളിലും ആ ബന്ധത്തെപ്പറ്റി നേരിട്ടോ പരോക്ഷമായോ സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. എനിയ്ക്കു പക്ഷെ അദ്ഭുതകരമായി തോന്നിയിട്ടുള്ളത് അമ്മ ഒരു കാലത്ത് സാഹിത്യ രചന നടത്തിയിരുന്നതിനെപ്പറ്റിയോ വിവാഹത്തിനു ശേഷം അതു നിർത്തിയതിനെപ്പറ്റിയോ ഒരു പരാമർശവും ഒരിടത്തും കണ്ടിട്ടില്ല എന്നതാണ്. ഒരു പക്ഷെ ത്യാഗം, അത് അമ്മ ചെയ്തതായാലും അച്ഛൻ ചെയ്തതായാലും ഒരു പോലെയാണെന്നും അതു കൊട്ടിഘോഷിക്കുന്നത് ആ ത്യാഗത്തിന്റെ ഫലമില്ലാതാക്കുകയാണെന്നും അദ്ദേഹം കരുതിയിരിക്കണം.

അച്ഛൻ ബന്ധുക്കളടക്കം പല പാവപ്പെട്ടവരെയും സഹായിച്ചിരുന്നു. സ്വയം സാമ്പത്തികമായി തളർന്നിരുന്നപ്പോഴാണത്. മക്കളുടെ ആവശ്യങ്ങൾകൂടി മാറ്റി വച്ചിട്ടാണ് പലപ്പോഴും അച്ഛൻ ഇതു ചെയ്യാറ്. സ്വാഭാവികമായും അച്ഛന്റെ വിശാലമനസ്കത മുഴുവനും ഉൾക്കൊള്ളാൻ (പ്രത്യേകിച്ച് മക്കളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ ബലികൊടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ) കഴിയാതിരുന്ന അമ്മയ്ക്കതിൽ പ്രതിഷേധമുണ്ടായിരുന്നു. അമ്മ പക്ഷെ ആ പ്രതിഷേധം വളരെ സൗമ്യമായ വാക്കുകളിൽ ഞങ്ങളെ അറിയിക്കുക മാത്രമേ ചെയ്തിരുന്നുള്ളു. അച്ഛനോട് മറുത്തൊരു വാക്കും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ ആലോചിക്കുമ്പോൾ തോന്നുന്നു, അച്ഛൻ ചെയ്തതല്ലെ ശരി? മക്കളുടെ ഭക്ഷണത്തിന് ഒരു കാലത്തും ക്ഷാമമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനച്ഛൻ ഒരിക്കലും ഇടയാക്കിയിരുന്നില്ല. രാത്രി പഠിക്കുവാനായി കത്തിക്കുന്ന വിളക്കിനു വേണ്ട മണ്ണെണ്ണ ഒരിക്കലും ഇല്ലാതെ വന്നിട്ടില്ല. സ്കൂളിൽ പിഴയോടുകൂടിയിട്ടാണെങ്കിലും എല്ലാ മാസവും ഫീസു കൊടുത്തിരുന്നു. രണ്ടു ജോഡി ഷർട്ടും ട്രൗസറുകളും ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്നു, അത്ര മികച്ചതൊന്നുമല്ലെങ്കിലും. പിന്നീട് കുറച്ചുകൂടി വലുതായപ്പോൾ എനിക്കു മനസ്സിലായി, അച്ഛൻ സഹായിച്ചിരുന്നത് ഞങ്ങളോളമല്ല ഒട്ടുംതന്നെ ഗതിയില്ലാത്തവരെയാണെന്ന്. അച്ഛന്റെ വിശാലമനസ്കതയ്ക്കു മുമ്പിൽ നമസ്കരിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ട് ഞാനും അച്ഛനെപ്പോലെയാവണേ എന്ന്. എന്റെ കഥകളിൽ പൊതുവെ കാണുന്ന ദീനാനുകമ്പയും കാരുണ്യവും കിട്ടിയത് അച്ഛന്റെ സ്വാധീനം തന്നെയാവണം. എന്റെ ജീവിതത്തിലും അതൊക്കെയുണ്ടെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം.

അച്ഛൻ ഞങ്ങൾ മക്കളോട് എങ്ങിനെ ജീവിക്കണം എന്ന് ഒരിക്കലും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതംകൊണ്ട് ഓരോ നിമിഷവും ഞങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. ജീവകാരുണ്യം മനുഷ്യരിൽ മാത്രം ഒതുങ്ങുന്നതല്ലെന്ന് അദ്ദേഹം കാണിച്ചുതന്നു. കോടതിയിൽനിന്ന് ക്ഷീണിച്ച് വീട്ടിലെത്തി അമ്മ കൊടുത്ത ചൂടുള്ള ചായ കുടിക്കുമ്പോൾ അമ്മയോടു ചോദിക്കും. 'എടോ, നമ്മടെ മക്കൾക്ക് ഇന്ന് വല്ലതും തിന്നാൻ കിട്ടിയോ?' അച്ഛൻ ഞങ്ങളെയല്ല ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഞങ്ങളുടെ വയർ അമ്മ നിറയ്ക്കുമെന്ന് അച്ഛന്നറിയാമായിരുന്നു. പശുവിനെയും കുട്ടിയെയുമാണ് അച്ഛൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നത്. അമ്മ അടുക്കളയിൽനിന്ന് ഒരശരീരിപോലെ പറയും. 'അവളെ കൊണ്ടന്ന് കെട്ടിയിട്ടില്ല.' അച്ഛൻ ചായകുടി കഴിഞ്ഞാലുടൻ എഴുന്നേൽക്കും. പറമ്പിലെവിടെയെങ്കിലും കെട്ടിയിട്ട സ്ഥലത്തെ പുല്ല് മുഴുവൻ തിന്ന് വിഷണ്ണയായി നിൽക്കുന്ന പശുവിനെ അഴിച്ച് അടുത്ത കണ്ടത്തിലേയ്ക്കു നയിക്കും. അവൾ ആർത്തിയോടെ പുല്ലു തിന്നുമ്പോൾ താട ചൊറിഞ്ഞു കൊടുത്ത് അതിനോട് സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങും. 'എന്താ മോളെ ഇന്ന് വയറ് നെറഞ്ഞില്ലേ?' ആ പാവം പശുവിനെ നേരത്തെ മാറ്റിക്കെട്ടാത്തതിലുള്ള പശ്ചാത്താപത്തോടെ ഞങ്ങൾ ചുറ്റിപ്പറ്റി നിൽക്കും. അച്ഛൻ പക്ഷെ ഞങ്ങളെ കുറ്റപ്പെടുത്താറില്ല.

അമ്മ വേണ്ട കാര്യങ്ങൾ ഒരിക്കലും തെളിയിച്ചു പറയാറില്ല. അത് ഞങ്ങൾക്ക് വല്ലാത്ത

വിഷമമുണ്ടാക്കാറുണ്ട്. കുറച്ചു പഞ്ചസാര വാങ്ങാൻ ഞങ്ങളിലാരെയെങ്കിലും കടയിലേയ്ക്കു പറഞ്ഞയയ്ക്കും. ഞങ്ങൾ പോകാനൊരുങ്ങുമ്പോഴായിരിക്കും അമ്മ ഒരശിരീരിപോലെ പറയുക. 'മൊളകും മഞ്ഞളും വാങ്ങണ്ട സമയായിരിക്കുണു.' ഞങ്ങൾ കടയിൽ പോയി പഞ്ചസാര മാത്രം വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവരും. തിരിച്ചുവന്നാലാണ് മനസ്സിലാവുക. അമ്മ അടുക്കളയിലേതെങ്കിലും മൂലയിൽനിന്ന് അശരീരി പോലെ പറഞ്ഞത് കേട്ടു മനസ്സിലാക്കി ഞങ്ങൾ മുളകും മഞ്ഞളും കൂടി വാങ്ങേണ്ടതായിരുന്നു എന്ന്. ഇപ്പോൾ രാത്രി കൂട്ടാൻ വെക്കാൻ ഇതു രണ്ടും അത്യാവശ്യമാണ്. വീണ്ടും ശാപവചനങ്ങൾ ചൊരിഞ്ഞുകൊണ്ട് കടയിലേയ്ക്ക് ഓടുക തന്നെ. അമ്മയെപ്പോലെ വാക്കുകൾക്ക് ഇത്ര പിശുക്കു കാണിക്കുന്ന മറ്റൊരാളെ ഞാനിതുവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. അമ്മയുടെ ഈ സ്വഭാവം ആദ്യകാലങ്ങളിൽ വിഷമമുണ്ടാക്കിയിരുന്നുവെന്ന് അച്ഛൻ പറയാറുണ്ട്. അത് പല സൗന്ദര്യപ്പിണക്കങ്ങൾക്കും കാരണമായിട്ടുണ്ടത്രെ.

അച്ഛന് അമ്മയെ വളരെ സ്നേഹമായിരുന്നു. അതു പ്രകടിപ്പിക്കാൻ ഒട്ടും ലോഭം കാട്ടിയിരുന്നുമില്ല. നിസ്സാര വഴക്കുകളും സൗന്ദര്യപ്പിണക്കങ്ങളുമുണ്ടായാൽ അതു വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാതെ ലോഗ്യം കൂടാറുണ്ട് അച്ഛൻ. പിന്നെ കുറച്ചുനേരം അമ്മയെ കൊഞ്ചിക്കലും തമാശ പറയലുമൊക്കയാണ്. സ്നേഹത്തിന്റെ ബാലപാഠങ്ങൾ ഞങ്ങൾ പഠിച്ചത് അവരുടെയടുത്തു നിന്നായിരുന്നു. അമ്മയുടെ ആരോഗ്യം പിന്നീട് ക്ഷയിച്ചു വന്നു. ചിലപ്പോൾ അച്ഛൻ വൈകുന്നേരം വരുമ്പോൾ കാണുക പകലത്തെ ജോലി കാരണം തളർന്നു കിടക്കുന്ന അമ്മയെയായിരിക്കും. അച്ഛനും വല്ലാതെ ക്ഷീണിതനായിട്ടാവും വരുന്നതെങ്കിലും ചായയുണ്ടാക്കാനായി എഴുന്നേൽക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന അമ്മയെ നിർബ്ബന്ധപൂർവ്വം വിലക്കി അടുത്തിരുന്ന് അമ്മയുടെ പുറം തലോടിക്കൊണ്ട് ചോദിക്കും. 'എന്താ ജാനൂ, വയ്യേ?' അച്ഛൻ ഗിരിജയോടോ, പിന്നീട് അവൾ വിവാഹിതയായി പോയശേഷം ഞങ്ങളുടെ ഏറ്റവും താഴെയുള്ള അനുജത്തി ഉഷയോടോ ചായയുണ്ടാക്കാൻ പറയും. അമ്മ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യാൻ ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ മുറുമുറുക്കുന്ന ഞങ്ങൾ അച്ഛന്റെ ഓരോ ആജ്ഞയും അനുഗ്രഹമായി കരുതിയിരുന്നു. 'ആജ്ഞയല്ലിതനുഗ്രഹമത്രെ നമുക്കു തന്നു ബലരാമൻ....'

അച്ഛൻ എല്ലാ മക്കളേയും ഒരേപോലെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. പക്ഷെ പെൺമക്കളോട് കുറച്ചധികം സ്നേഹമുണ്ടായിരുന്നു എന്നെനിയ്ക്കു തോന്നാറുണ്ട്. 'അനിമൽ ഫാമി'ൽ മാറ്റിയെഴുതിയ നിയമം പോലെ 'ആൾ ആനിമൽസ് ആർ ഈക്വൽ, ബട് സം ആനിമൽ ആർ മോർ ഈക്വൽ ദാൻ അദേഴ്സ്'. ആർക്കും പക്ഷെ പ്രത്യേക അവസരങ്ങളൊന്നും കൊടുത്തിരുന്നില്ല. വളർന്നു വലുതാകുമ്പോൾ ആരാകണമെന്ന് ആരെയും ഉപദേശിക്കാറുമില്ല. ഞാൻ വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ എഴുതാൻ തുടങ്ങി. അച്ഛന് എന്റെ സാഹിത്യം മനസ്സിലാക്കാറായി എന്ന് തോന്നിയപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ കാണിച്ചു. അച്ഛൻ വേണ്ട തിരുത്തലുകൾ നിർദ്ദേശിക്കും. ചിലപ്പോൾ കഥയുടെ ഗതി മാറ്റിയാൽ അത് എങ്ങിനെ കുറച്ചുകൂടി നന്നാവുമെന്നും പറഞ്ഞുതരും. ഒരിക്കൽ മാറ്റിയെഴുതാൻ പറഞ്ഞ കഥ മാറ്റിയെഴുതിയില്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിനിഷ്ടമാവില്ല. കഥകൾകൊണ്ട് ബാലപംക്തിയിലേയ്ക്കോ ആഴ്ചപ്പതിപ്പുകളിലേയ്ക്കോ ഓടാൻ അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ഞെക്കിപ്പഴുപ്പിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്നും വലുതാവാൻ വിധിച്ചത് താനേ വലുതായിക്കോളുമെന്നുമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ. നന്നല്ലെങ്കിൽ അതു മുഖത്തു നോക്കി പറയുകയും ചെയ്യും. ഒരു ഭ്രാന്തന്റെ മനസ്സിലൂടെ നടക്കുന്ന കഥയെഴുതി കാണിച്ചപ്പോൾ പറഞ്ഞു. അത് നന്നാക്കാൻ പറ്റാത്ത വിധം മോശമാണെന്ന്. എം.ടി. അങ്ങിനെയൊരു തീം 'ഇരുട്ടിന്റെ ആത്മാവി'ൽ എങ്ങിനെയാണ് കൈകാര്യം ചെയ്തിരിക്കുന്നതെന്ന് വായിച്ചു പഠിക്കാൻ എന്നോട് ആവശ്യപ്പെട്ടു. ആ കഥ ഞാൻ വായിച്ചിരുന്നു. വീണ്ടും വായിച്ചപ്പോൾ അച്ഛൻ പറഞ്ഞതെനിയ്ക്കു ബോധ്യപ്പെട്ടു. എന്റെ കഥ ഞാൻ കീറിക്കളയുകയും ചെയ്തു.

അച്ഛനെ അപൂർവ്വം അടുത്തു കിട്ടുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾ മക്കൾ പരമാവധി ആസ്വദിക്കാറുണ്ട്. അത് തോട്ടപ്പണിയായാലും, വെറുതെ വെടി പറച്ചിലായാലും, അല്ലെങ്കിൽ ഗൗരവമേറിയ ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള സംസാരമായാലും ഞങ്ങൾ ഓരോ നിമിഷവും ആസ്വദിക്കും. ചില ദിവസങ്ങളിൽ രാത്രി ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞ് ഞങ്ങൾ അച്ചനോടൊപ്പം മുറ്റത്ത് ഉലാത്തുകയോ കസേലകളിട്ട് തെളിഞ്ഞ ആകാശത്തെ നക്ഷത്രങ്ങളെ നോക്കി ഇരിക്കുകയോ ചെയ്യാറുണ്ട്. നക്ഷത്രങ്ങളെക്കുറിച്ച് അച്ഛൻ സംസാരിക്കും. അതിൽ ശാസ്ത്രമുണ്ടാവും, പുരാണങ്ങളുണ്ടാവും, ഐതിഹ്യങ്ങളുണ്ടാവും. പലപ്പോഴും ശാസ്ത്രവും കലയും സാഹിത്യവും കൂടിക്കുഴയും. ഞങ്ങൾ ഏറ്റവും ആസ്വദിച്ചിട്ടുള്ളത് ഈ സന്ദർഭങ്ങളാണ്. അച്ഛനെ അടുത്തു കിട്ടുക എന്നതു മാത്രമാണ് വിഷമം പിടിച്ച കാര്യം. ജോലി, അതു കഴിഞ്ഞ് കലാസമിതി പ്രവർത്തനങ്ങൾ, അല്പം പൊതു കാര്യം, എല്ലാം കഴിഞ്ഞ് അച്ഛൻ വീട്ടിലെത്തുമ്പോഴേയ്ക്ക് മക്കൾക്ക് ഉറങ്ങേണ്ട സമയമായിട്ടുണ്ടാവും. വൈകുന്നേരം ഞങ്ങൾ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്ന

തിനു മുമ്പ് എത്തുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ ഞങ്ങൾ ഊണു കഴിക്കുന്നത് നോക്കിയിരിക്കും. ഓരോരുത്തർക്കും ഭക്ഷണം മതിയാവുന്നില്ലേ എന്നു നോക്കും. മതിയാവാത്തവർക്ക്, അതു മിക്കവാറും ഞാനായിരിക്കും, കുറച്ചുകൂടി കൊടുക്കാൻ അമ്മയോട് ആവശ്യപ്പെടും. 'എന്റെ ഭീമസേനന് മതിയായിട്ടില്ലാന്ന് തോന്നുണു, ജാനു.'

മക്കളുടെ ആരോഗ്യത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ അച്ഛൻ എപ്പോഴും ജാഗരൂകനായിരുന്നു. കുട്ടിക്കാലത്ത് ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടി കോഡ്‌ലിവർ എണ്ണ വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവരാറുണ്ട്. അതു കഴിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന അരുചി മാറിക്കിട്ടാൻ അച്ഛൻ, കൂട്ടാൻ കൂട്ടിക്കുഴച്ച ചോറ് ഉരുളകളായി പ്ലെയ്റ്റിൽ വച്ചിട്ടുണ്ടാവും. ഒരിക്കൽ കോഡ്‌ലിവറിനു പകരം ഷാർക്‌ലിവർ ഓയിലാണ് വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവന്നത്. അതു കഴിക്കാൻ കോഡ്‌ലിവറോയിലിനേക്കാൾ വിഷമമായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ വിഷമം കണ്ടപ്പോൾ അച്ഛൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു. 'എന്റെ മക്കൾക്കാണെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ബാലകൃഷ്ണൻ നായർ എടുത്തുതന്നതാണിത്. അവർ കോഡ്‌ലിവറോയിലൊന്നും കഴിക്കാൻ പാടില്ലത്രെ.' ബാലകൃഷ്ണൻ നായർ അച്ഛന്റെ അടുത്ത സ്നേഹിതനായിരുന്നു. ഒരുപക്ഷെ ഇറക്കുമതി ചെയ്ത വിലപിടിച്ച മീനെണ്ണയ്ക്കു പകരം അച്ഛനെ സഹായിക്കാൻ വേണ്ടി ഷാർക്‌ലിവറോയിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ടാകും. അച്ഛന്റെ ശബ്ദത്തിൽ ശോകഛായയൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. മീനെണ്ണ പോയിട്ട് രണ്ടു നേരം കഞ്ഞി കുടിക്കാനില്ലാത്ത മക്കളുള്ള വീടുകൾ അച്ഛന്നറിയാം.

ഒരിക്കൽ അച്ഛൻ എന്നെയുംകൊണ്ട് ദൂരെ എവിടെയോ ഉള്ള ഒരു വൈദ്യനെ കാണാൻ പോയത് ഓർമ്മയുണ്ട്. കുറെയേറെ നടക്കേണ്ടി വന്നു. ഞാൻ വേഗം ക്ഷീണിക്കുന്നതിന്റെ കാരണമാരാഞ്ഞ് ഡോക്ടറെ കാണിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം എന്റെ 'ഹാർട്ട് വീക്കാണ്' എന്നു പറഞ്ഞതിൽ ഭയപ്പെട്ടിട്ടാണ് വൈദ്യരെ കാണിക്കാൻ കൊണ്ടുപോയത്. ഓരോ മക്കൾക്കും ഇതുപോലെ അച്ഛന്റെ പരിലാളനം ലഭിച്ച അനുഭവമുണ്ടായിട്ടുണ്ടാവും. എന്നാൽത്തന്നെ എല്ലാവർക്കും അതു പോരായിരുന്നുവെന്ന പരാതിയുമുണ്ടാവും. സ്നേഹം, പ്രത്യേകിച്ച് അച്ഛന്റെയും അമ്മയുടെയും, എത്ര കിട്ടിയാലും മതിയാവാത്ത ഒന്നാണ്.

ഞങ്ങളുടെ അമ്മമ്മയെ വളരെ ബഹുമാനവും സ്നേഹവുമായിരുന്നു അച്ഛന്. സ്വന്തം അമ്മയ്ക്കായി ഒന്നും ചെയ്യാൻ പറ്റാതിരുന്ന ഖേദം മാറ്റിയത് അമ്മമ്മയുടെ കാര്യങ്ങൾ ഭംഗിയായി നോക്കിയിട്ടാവണം.

അവർക്കു കുളിരുനു കമ്പിളിനേടി-
പ്പിന്നീടെന്നോ ഞാൻ ചെല്കെ,
ഒരട്ടിമണ്ണു പുതച്ചു കിടപ്പൂ:
വീടാക്കടമേ മമജന്മം - ബിംബിസാരന്റെ ഇടയനിൽ പറയുന്നത് സ്വന്തം അമ്മയെക്കുറിച്ചായിരുന്നു.

വീട്ടിൽ അച്ഛന്റെ ഒപ്പം വരാറുള്ള കുറേ സഹൃദയരുണ്ട്. പലപ്പോഴും അടുത്ത് അരങ്ങേറാൻ പോകുന്ന നാടകത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ചർച്ചയിൽ ലയിച്ച് ഒപ്പം വരുന്നവരായിരിക്കും. ഞങ്ങളെല്ലാം കുറുപ്പേട്ടൻ എന്നു വിളിക്കുന്ന ടി. ഗോപാലക്കുറുപ്പ് (ഇദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി പി.സി.മാമ കുഞ്ഞമ്മയും കൂട്ടുകാരും എന്ന നോവലിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നത് 'ആദ്യം ഖദറിൽ പൊതിഞ്ഞ ഒരു കുടവയറും പിന്നാലെ അതിന്റെ ഉടമസ്ഥനായ ഗോവിന്ദക്കുറുപ്പും വന്നു' എന്നാണ്. ഇടയ്ക്കു പറയട്ടെ ഉറൂബിന്റെ 'കുഞ്ഞമ്മയും കൂട്ടുകാരും' എന്ന നോവലിലെ കഥാപാത്രങ്ങൾ അച്ഛനും സ്നേഹിതരുമാണ്. അതിലെ നായകനായ ഗോപാലൻനായർ ശരിയ്ക്കും ഗോവിന്ദൻനായരാണ്. ഭാര്യ എന്റെ അമ്മതന്നെ, കുടുബാന്തരീക്ഷവും അതുതന്നെ. അതിലെ ഗോവിന്ദക്കുറുപ്പ് അച്ഛന്റെ ഏറ്റവും അടുത്ത സ്നേഹിതൻ ഗോപാലക്കുറുപ്പാണ്. മഴവെള്ളം തട്ടിയപ്പോൾ ആധാരത്തിന്മേൽ തെളിഞ്ഞുവന്ന 'എല്ലാ അവകാശങ്ങളും നങ്ങേലി അന്തർജനത്തിന്' എന്ന വാചകം അല്പം വാശിയോടെ ഉരുവിടുന്ന അച്യുതൻ നമ്പൂതിരി മഹാകവി അക്കിത്തമാണ്, ഇവരെല്ലാം ജീവിക്കുന്ന കഥാപാത്രങ്ങളാണ്. ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കഥാപാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഒരു സാങ്കല്പിക കഥ നെയ്തെടുക്കുകയാണ് ഉറൂബ് ചെയ്തത്. പിന്നീടെഴുതിയ ഗോപാലൻ നായരുടെ താടി എന്ന കഥയിലും ഇവരൊക്കെത്തന്നെ കഥാപാത്രങ്ങൾ.) പിന്നെ, ജ്യോതിഷി ടി.വി. ശൂലപാണി വാരിയർ, ഇ. രാമൻ മാസ്റ്റർ, പി. നാരായണൻ വൈദ്യർ (ഇദ്ദേഹമായിരുന്നു അച്ഛന് ചതുരംഗം കളിക്കാനുള്ള കൂട്ട്. കോടതി പൂട്ടിയ കാലത്ത് അവർ രാവിലെതൊട്ട് വൈകുന്നേരം വരെ തുടർച്ചയായി കളിക്കാറുണ്ട്), മിഷ്യൻ സ്കൂളിലെ ഹെഡ്മാസ്റ്ററും പുരോഗമനവാദിയുമായിരുന്ന വർഗ്ഗീസ് മാസ്റ്ററുടെ മക്കൾ ഡേവിഡ്, ജോൺ, പോൾ മാസ്റ്റർ, ജോർജ്ജ്, എ.വി. ഹൈസ്കൂളിലെ മാസ്റ്റർമാരായിരുന്ന പി. കൃഷ്ണവാരിയർ (പിന്നീടദ്ദേഹം ഹെഡ്മാസ്റ്ററായി, ഇപ്പോൾ ഇടശ്ശേരി സാഹിത്യ സമിതിയുടെ സെക്രട്ടറിയും.), ദേവസ്സിമാസ്റ്റർ, എൻ.പി. കുമാരൻ, പി.കെ. ഗോപാലമേനോൻ, അങ്ങിനെ പലരും വീട്ടിൽ നിത്യേനയെന്നോണം വരാറുണ്ട്. ഇനിയും ധാരാളം പേരുകൾ പറയാം. അവരൊക്കെത്തന്നെ ഞങ്ങളുടെ

വീട്ടിലെ അംഗങ്ങളെപ്പോലെയാണ് ഞങ്ങൾക്ക് തോന്നിയിട്ടുള്ളത്.

ഒരു കാര്യം തീർച്ചയാണ്, അച്ഛൻ കലാകാരന്മാർക്ക് വേണ്ടപ്പെട്ടവനായിരുന്നു, സാഹിത്യ കാരന്മാർക്ക് വേണ്ടപ്പെട്ടവനായിരുന്നു, ജാതി, മത ഭേദമില്ലാതെ നാട്ടുകാരുടെയെല്ലാം സ്വന്തം ഗോയിന്നായരായിരുന്നു അല്ലെങ്കിൽ ഗോയിന്നേട്ടനായിരുന്നു അതുമല്ലെങ്കിൽ ഇടശ്ശേരിയാ യിരുന്നു. അച്ഛന്റെ മരുമക്കൾക്ക് സ്നേഹമുള്ള കുട്ടിമ്മാമയും. ഒപ്പംതന്നെ സ്നേഹമുള്ള ഭർത്താവും നല്ലൊരച്ഛനുമായിരുന്നു. ഇതൊരദ്ഭുതമാണ്.

01.02.2006

back to index

അച്ഛൻ ഓർമ്മയിൽ വരുമ്പോൾ

അച്ഛനെക്കുറിച്ച് നിറമുള്ള ഓർമ്മകൾ പലതുണ്ട്. അവയിൽ ഒന്നാണ് ഞങ്ങൾ മക്കൾ രാത്രി കാലങ്ങളിൽ ഊണുകഴിഞ്ഞശേഷം അച്ഛനുമായി സംസാരിക്കാൻ ഉമ്മറത്ത് ചുറ്റിപ്പറ്റി നിന്നിരുന്നത്. അച്ഛനുമായി സംസാരിക്കുക, അല്ലെങ്കിൽ അച്ഛന്റെ സംസാരം കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുക എന്നത് ഞങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ഒരു അപൂർവ്വതയാണ്. അച്ഛൻ പൊതു പ്രവർത്തനവും, പ്രത്യേകിച്ച് കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയിലെ സഹൃദയരുടെ ഒത്തുകൂടലും, നാടക റിഹേഴ്സലും ഒക്കെ കഴിഞ്ഞ് വീട്ടിലെത്തുമ്പോഴേയ്ക്ക് വൈകീട്ടുണ്ടാവും. അങ്ങിനെയല്ലാത്ത ദിവസങ്ങളിൽ നേരത്തെ വരികയാണെങ്കിൽ ഞങ്ങളെല്ലാം അച്ഛന്റെ ചുറ്റും കൂടും, ഒന്നുകിൽ ഉമ്മറത്തോ, അല്ലെങ്കിൽ മുറ്റത്തോ. മേഘരഹിതമായ രാത്രികളിൽ ആകാശത്തെ നക്ഷത്രങ്ങളെ നോക്കിക്കൊണ്ട് പ്രപഞ്ചത്തെപ്പറ്റി ഒരു പാടു കാര്യം പറഞ്ഞു തരും. പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയെക്കുറിച്ചും ബിഗ് ബാങ് പൊട്ടിത്തെറി വഴിയുണ്ടായ പ്രപഞ്ചോല്പത്തിയെപ്പറ്റിയും അച്ഛൻ പറയും. അതിനു പിന്നാലെ ഞങ്ങളുടെ നിരവധി സംശയങ്ങളുണ്ടാവും, പലതിനും മറുപടി അന്നു ശാസ്ത്രം കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടില്ലായിരുന്നു. അങ്ങിനെയാകുമ്പോൾ ശാസ്ത്രം ഭാവനയിലേയ്ക്ക് വഴുതിവീഴും. പിന്നെ രസകരമായ സംസാരമാണ്. പിന്നീട് വലുതായപ്പോൾ ശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചും ഭൗതിക ശാസ്ത്രത്തിൽ താല്പര്യമുണ്ടാക്കിയത് അച്ഛന്റെ ഒപ്പമുണ്ടാവാറുള്ള ഈ സംസാരങ്ങളാണ്.

ശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റി മാത്രമല്ല അച്ഛൻ സംസാരിക്കാറ്. മോസസിന്റെ കഥ പറഞ്ഞുതന്നത് ഇതുപോലൊരു രാത്രിയിലാണ്. മോസസ് ഇസ്രേലികളെ ഈജിപ്തിലെ ഫറോവോയുടെ അടിമത്വത്തിൽനിന്ന് മോചിപ്പിച്ച് വാഗ്ദത്തഭൂമിയിലെത്തിച്ചതിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം പറയുകയുണ്ടായി. നമ്മുടെ ഗാന്ധിജിയും ചെയ്തത് ഏകദേശം ഇതുപോലൊരു മോചിപ്പിയ്ക്കലാണ്, പക്ഷെ മോസസ് ചെയ്തതുപോലെ ഭാരതീയരെ 40 കൊല്ലം മരുഭൂമിയിൽ നടത്തലുണ്ടായില്ല, അല്ലെങ്കിൽ അതിനുള്ള അവസരം കിട്ടിയില്ല. അതാണ് നാമിന്ന് കാണുന്ന മിക്ക പ്രശ്നങ്ങൾക്കും കാരണം എന്നുകൂടി അച്ഛൻ പറയുകയുണ്ടായി. നാല്പത് കൊല്ലത്തെ മരുഭൂമിയാത്രയിലൂടെ ഒരു പുതിയ തലമുറയെ വാർത്തെടുക്കുകയാണ് മോസസ് ചെയ്തത്. സുഖലോലുപതയുടെ ദൂഷിതവലയത്തിലകപ്പെട്ട ഒരു ജനതയെ എന്താണ് ശരിക്കുള്ള ജീവിതം എന്ന് അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുത്തു. അച്ഛനുമായുണ്ടായ ഈ സംസാരമാണ് പിൽക്കാലത്ത് ബൈബിൾ പലവുരു വായിക്കാൻ എനിക്ക് പ്രേരണയുണ്ടാക്കിയത്.

അച്ഛൻ പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി ഞങ്ങളോട് സംസാരിക്കാറില്ല. ഒരു പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യം ഞങ്ങളുടെ ധാരണാശക്തിയ്ക്കതീതമാണെന്ന ബോധമുണ്ടായിരിക്കണം അച്ഛന്. കാര്യം ശരിയായിരുന്നു താനും. കുട്ടികൃഷ്ണമാരാരും ഉറൂബും മഹാകവി അക്കിത്തവും, കടവനാടനും, ഇ. നാരായണനും ഒക്കെയിരുന്നു സാഹിത്യചർച്ച ചെയ്തിരുന്ന പുത്തില്ലത്ത് ഉമ്മറത്തുവച്ച് സാഹിത്യത്തെക്കുറിച്ച്, പ്രത്യേകിച്ച് സ്വന്തം സാഹിത്യത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു പിടിപാടുമില്ലാത്ത കുട്ടികളോട് സംസാരിക്കാൻ അച്ഛന് വിഷമം തോന്നിയിട്ടുണ്ടാവും. അച്ഛൻ കല്യാണം കഴിച്ചതുതന്നെ അവരുടെ ഗഹനമായ സാഹിത്യ ചർച്ചകളിൽ പിൻബെഞ്ചിലിരുന്ന് പങ്കെടുത്തിരുന്ന ഒരു പെൺകുട്ടിയെയായിരുന്നു. എന്റെ അമ്മ ഒരു വിദുഷിയായിരുന്നു. അമ്മയോട് സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുമ്പോൾ എനിയ്ക്ക് അപകർഷതാബോധമുണ്ടാവാറുണ്ട്. അതിനെ മറികടക്കാൻ സംസ്കൃതം പഠിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. ആദ്യം സിദ്ധരൂപം മനപ്പാഠമാക്കണമെന്ന് അമ്മ പറഞ്ഞു. പുസ്തകം വീട്ടിലുണ്ടായിരുന്നു, പക്ഷെ ഏതാനും വാക്കുകൾ കഴിഞ്ഞതോടെ ഇത് എനിക്കുള്ളതല്ല എന്ന ബോധമുണ്ടായി ഞാനതു നിർത്തുകയും ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ ഞാനതിൽ ഖേദിക്കുന്നുണ്ട്.

അച്ഛന്റെ പല കവിതകളും ഞങ്ങൾ വളരെ ചെറുപ്പത്തിലേ പാടി നടക്കാറുണ്ട്. അതൊന്നും പക്ഷെ അർത്ഥം മനസ്സിലായിട്ടൊന്നുമല്ല. 'ആരേ പോയ പുകിൽക്കിപ്പാടത്തരിമയോടാരിയൻ വിത്തിട്ടു?' എന്നതിന്റെ അർത്ഥം ഒരഞ്ചു വയസ്സുകാരനെങ്ങിനെ അറിയാം?

അച്ഛനുമായി ഇടപഴകാൻ കിട്ടിയ മറ്റൊരവസരം തോട്ടപ്പണിയിലായിരുന്നു. അച്ഛന് ഒഴിവുള്ള ദിവസങ്ങളിലേ അതു കഴിയു. ഞങ്ങൾ കുട്ടികളെല്ലാവരും അച്ഛനു ചുറ്റുമിരുന്ന് ഓരോ പണികൾ ചെയ്യും. ഏറ്റവും ചെറിയ കുട്ടികൾ ദിവാകരനും അശോകനും ഉഷയും മറ്റുള്ളവർക്ക് പണിയുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്യും.

എന്റെ കുട്ടിക്കാലത്തെ ഏറ്റവും സന്തോഷകരമായ കാര്യങ്ങളിൽ ഒന്ന് അച്ഛന്റെ നാടക

ങ്ങളിൽ അഭിനയിച്ചതായിരുന്നു. നാടകത്തിൽ അഭിനയിക്കുക എന്നത് രണ്ടാമത്തെ കാര്യമാണ്. രസകരമായിട്ടുള്ളത് റിഹേഴ്സൽ വേളകളാണ്. അച്ഛനും സ്നേഹിതൻ ശ്രീ. ഗോപാലക്കുറുപ്പുമാണ് ഡയറക്ടർമാർ. രണ്ടുപേരും വളരെ കണിശക്കാരാണുതാനും, പ്രത്യേകിച്ച് കുറുപ്പേട്ടൻ. ഒരു ഡയലോഗ് നടൻ ശരിയ്ക്കു പറയുംവരെ അദ്ദേഹം ആവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. സ്കൂൾ വിട്ട് വീട്ടിൽ പോയി കാപ്പിയും എന്തെങ്കിലും ലഘുഭക്ഷണവും കഴിച്ച് ഞാൻ കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയിലേയ്ക്ക് ഓടും. അവിടെ എല്ലാവരും എത്തിയിട്ടുണ്ടാവും. അവിടെനിന്ന് പോകുന്നത് ഒന്നുകിൽ എ.വി. ഹൈസ്കൂളിലേയ്ക്കോ അല്ലെങ്കിൽ മിഷ്യൻ സ്കൂളിലേയ്ക്കോ ആയിരിയ്ക്കും. മിഷ്യൻ സ്കൂളിന്റെ ഹെഡ്മാസ്റ്റർ ശ്രീ. വർഗ്ഗീസ് മാസ്റ്റർ അച്ഛന്റെ ഉറ്റ സ്നേഹിതനും കലാസാംസ്കാരിക ശ്രമങ്ങളിൽ മുമ്പിൽത്തന്നെ നടക്കുന്ന സഹൃദയനുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മക്കളും കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ വായനശാലയുടെ സജീവപ്രവർത്തകരായിരുന്നു. അച്ഛന്റെ നാടകങ്ങളിൽ പ്രത്യേകിച്ച് കൂട്ടുകൃഷിയിൽ അവർ അഭിനയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഡേവിഡ്, ജോൺ, ജോർജ്ജ്, ഫ്രാൻസിസ് എന്നിവരായിരുന്നു അഭിനേതാക്കൾ. അതിൽ കൂട്ടുകൃഷിയിൽ സുകുമാരനായി അഭിനയിച്ച ഡേവിഡ് വൈകായ് ഡാമിൽ ഒരപകടത്തിൽ പെട്ടു മരിച്ചത് ഞങ്ങളെയെല്ലാം വളരെ ദുഃഖിതരാക്കി. വർഗ്ഗീസ് മാസ്റ്ററുടെ ഒരു മകൻ പോൾ മാസ്റ്റർ രംഗസംവിധാനത്തിലും മേക്കപ്പിലും വിദഗ്ദനായിരുന്നു.

അച്ഛന്റെ 'കൂട്ടുകൃഷി'യ്ക്കു പുറമെ 'തിരിച്ചെത്തൽ', 'നൂലാമാല', 'രണ്ടും ഒന്നുതന്നെ', 'എണ്ണിച്ചുട്ട അപ്പം', തുടങ്ങിയ നിരവധി നാടകങ്ങൾ ഈ കൂട്ടായ്മ അരങ്ങേറി. അച്ഛന്റെ നാടകങ്ങൾ മാത്രമല്ല അന്ന് അരങ്ങേറിയിരുന്നത്. എം. ഗോവിന്ദന്റെ 'നീ മനുഷ്യനെ കൊല്ലരുത്', ഉറൂബിന്റെ 'തീ കൊണ്ടു കളിക്കരുത്', തുടങ്ങിയ നാടകങ്ങൾ അന്ന് അവതരിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഈ കൂട്ടായ്മയുടെയെല്ലാം പിന്നിൽ അച്ഛനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണത്തോടെ അത് നേർത്ത് നേർത്ത് ഇല്ലാതാവുകയാണ് ചെയ്തത്.

20.9.2011

back to index

എന്റെ
സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി
എഴുതിയ ലേഖനങ്ങളും
കുറിപ്പുകളും

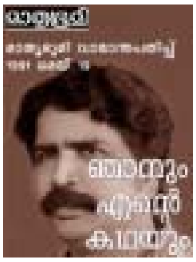

ഞാനും എന്റെ കഥയും

കവിതയും ചിത്രവും കഥയും

വളരെ കുട്ടിക്കാലത്ത് ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്ന വീട്ടിനുചുറ്റും വയലുകളായിരുന്നു. നീണ്ടു കിടക്കുന്ന വയലുകൾ. അവയ്ക്ക മുകളിൽ ആകാശം. ഈ വയലുകളുടെ പച്ചപ്പും വിശാലതയും ആകാശത്തിന്റെ നീലിമയും ആഴവും എന്റെ മനസ്സിനെ വളരെയധികം സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇവയിൽ കാലാവസ്ഥ വരുത്തുന്ന മാറ്റങ്ങൾ. മഴക്കാലം, കുളങ്ങളും തോടുകളും കവിഞ്ഞൊഴുകി വയലുകൾ മൂടിക്കിടക്കുന്ന ജലപ്പരപ്പ്, വീതികുറഞ്ഞ വരമ്പുകൾക്കിടയിൽ ശക്തിയായി കുത്തിയൊഴുകുന്ന തോടുകൾ. അവയിൽ നീന്തി ക്കളിക്കുന്ന പരൽമീനുകൾ. കുട്ടിക്കാലത്ത് സ്ക്കൂളിൽപോകുമ്പോൾ കൊച്ചുകാലുകൾ കൊണ്ട് ചാടിക്കടക്കാൻ പ്രയാസമായ ഈ തോടുകൾ എന്നിലുണ്ടാക്കിയിരുന്ന ഭയവും സംഭ്രമവും ഇന്നും എനിക്കോർമയുണ്ട്. പാടങ്ങൾ ഉഴുമ്പോൾ ഉയർന്നുവന്ന ചെളിഗന്ധം, നെല്ലിൻവിത്തുകൾ മുളപൊട്ടി കൂമ്പുകൾ വരുന്നത്, കാറ്റിൽ ഓളം തല്ലുന്ന പച്ചപ്പ്, മഴക്കു ശേഷം പറമ്പിൽ മുളച്ചുണ്ടാകുന്നതും സൃഷ്ടിയുടെ അത്ഭുതപ്രതിഭാസമായി എനിക്കു തോന്നിയിട്ടുള്ളതുമായ അനേകം സസ്യങ്ങൾ, മറ്റു ജീവജാലങ്ങൾ. പ്രകൃതിയായിരുന്നു എന്റെ കൂട്ടുകാരി. അവളുടെ വിശാലതയും സൗന്ദര്യവും എന്നെ ഒരു കവിയാക്കാൻ പോന്ന വയായിരുന്നു.

ഓർമവെച്ചനാൾ മുതൽ വീട്ടിൽ കവിതയുണ്ടായിരുന്നു. കവിതാ പുസ്തകങ്ങൾ, അച്ഛനും അമ്മയും മൂളിപ്പാടിയിരുന്ന കവിതാശകലങ്ങൾ. എന്റെ വല്യമ്മമാരുടെ മക്കൾ അച്ഛന്റെ കവിതകൾ ഉറക്കെ വായിച്ചിരുന്നത് എനിക്കോർമ്മയുണ്ട്. വീട്ടിൽ ജിയുടെയും വൈലോ പ്പിള്ളിയുടെയും വള്ളത്തോളിന്റെയും മറ്റു പല കവികളുടെയും കവിതാ പുസ്തകങ്ങളു ണ്ടായിരുന്നു. വായിക്കാറായപ്പോൾ അവയിൽ ചില കവിതകൾ വായിക്കുകയും ആ കവിതകൾക്ക് പ്രകൃതിയോടുണ്ടായിരുന്ന അടുപ്പം കണ്ട് അത്ഭുതപ്പെടുകയും ആഹ്ലാദി ക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഉള്ളൂരിന്റെയും കുമാരനാശാന്റെയും വള്ളത്തോളിന്റെയും കവിതകൾ അമ്മ കുട്ടിയായിരിക്കുമ്പോൾ നോട്ടു പുസ്തകങ്ങളിൽ എഴുതിവെച്ചിരുന്നത് അലമാരിയിൽ പുസ്തകങ്ങൾക്കുവേണ്ടി പരതുമ്പോൾ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അമ്മയ്ക്ക് കവിതയോടുള്ള അഭിനിവേശം അത്ര കടുത്തതായിരുന്നു. മുപ്പതുകളുടെ അവസാനത്തിലും നാല്പതുകളിലും അമ്മ കഥകളും കവിതകളും എഴുതിയിരുന്നു. ചില കഥകളും കവിതകളും മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കവിത പ്രകൃതിയുടെ ഒരു പ്രതിഫലനമാണെന്നു തോന്നി. ആദ്യമായി പെൻസിലെടുത്ത് ഒരു കവിത എഴുതാനുള്ള പ്രചോദനവും അതുതന്നെയായിരിക്കണം. പക്ഷേ, എന്തുകൊ ണ്ടോ ഞാൻ കവിതയിൽ ഉറച്ചുനിന്നില്ല. കഥകളെഴുതാനാണ് തുടങ്ങിയത്. വിശ്വസാഹിത്യ ത്തിന്റെ ഒരു നല്ല ശേഖരവും വീട്ടിലുണ്ടായിരുന്നു. ഒമ്പതിലോ പത്തിലോ പഠിക്കുമ്പോഴാണ് ഞാൻ പാവങ്ങൾ വായിച്ചത്. എന്നെ വളരെയധികം സ്വാധീനിച്ച ഒരു പുസ്തകമായിരുന്നു അത്. വിശ്വസാഹിത്യത്തോടുള്ള അടുപ്പം മാത്രമല്ല ഗുണനിലവാരത്തെപ്പറ്റി അച്ഛന്റെ കർശനമായ നിയന്ത്രണവും എന്നെ നല്ല സാഹിത്യം രചിക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. കഥ യെഴുതിയാൽ അച്ഛനെ കാണിക്കുകയാണ് പതിവ്. അച്ഛൻ കഥകളെ നിശിതമായി വിമർശിച്ചു. എങ്ങിനെ മാറ്റിയാലാണ് കഥ നന്നാവുക എന്ന് നിർദ്ദേശിച്ചു. കഥകൾ ഒന്നിലധികം പ്രാവശ്യം മാറ്റിയെഴുതുകയും അച്ഛനെ കാണിക്കുകയും വേണ്ടിയിരുന്നു. മാറ്റിയെഴുതാൻ പറഞ്ഞ കഥ മാറ്റിയെഴുതാതിരുന്നാൽ അച്ഛന് ഇഷ്ടമാവാറില്ല. കഥയെഴുതിയാൽ അച്ഛനെ കാണിക്കുക എന്ന പതിവ് പതിനെട്ടാം വയസ്സിൽ കൽക്കത്തയിലേക്കു പോയിട്ടും തുടർന്നു. കഥയെഴുതി അച്ഛന്നയച്ചുകൊടുത്താൽ മറുപടി കിട്ടുന്നവരെയുള്ള ദിവസങ്ങൾ വളരെ അക്ഷമങ്ങളായി രുന്നു.

ഇത്രയധികം പ്രോത്സാഹനങ്ങൾ കിട്ടിയിട്ടും ഞാൻ വളരെ കുറച്ചു കഥകൾ മാത്രം എഴുതി. കൊല്ലത്തിൽ ഒരു കഥ അല്ലെങ്കിൽ രണ്ട്. ഒരു കഥപോലും എഴുതാത്ത കൊല്ലങ്ങളും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഒരു കഥ വാരികയിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയാൽ അച്ഛന്റെ കത്തുണ്ടാവും. ഒരു കഥ വെളിച്ചം കണ്ടാലെ വേറൊരുകഥ എഴുതൂ എന്ന നിർബന്ധമുണ്ടെങ്കിൽകൂടി വേറൊരു കഥ എഴുതേണ്ട സമയമായി, എന്നിട്ടും ഞാൻ എഴുതിയില്ല. കഥ മനസ്സിന്റെ ഉള്ളിൽ നിന്നു വരേണ്ടിയിരുന്നു. പലപ്പോഴും കഥ മുഴുവൻ രൂപത്തിൽ മനസ്സിൽ വന്നാലും ഞാൻ പേന യെടുക്കാറില്ല. കഥ മനസ്സിലുണ്ടാക്കിയ ചിത്രം കണ്ട് ഞാൻ തൃപ്തനായിരുന്നു.

എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു വലിയ ദുരന്തമായി ഞാൻ കണക്കാക്കുന്നത് പതിനേഴാം വയസ്സിൽ ജോലി അന്വേഷിച്ച് നാടുവിടേണ്ടിവന്നതാണ്. പിന്നെ നാടിനോടും അതോടൊപ്പം പ്രകൃതിയോടും തന്നെയുണ്ടായിരുന്ന എല്ലാ ബന്ധവും വിച്ഛേദിക്കേണ്ടിവന്നു. പ്രകൃതി എന്തെന്നറിയുംമുമ്പേ അതിനോട് വിട ചൊല്ലേണ്ടിവന്നു. മുലകുടി നിർത്തുംമുമ്പ് തള്ളമരിച്ചുപോയ കുഞ്ഞിനെപ്പോലെയായി ഞാൻ. ഞാൻ പോയത് കൽക്കത്തയിലേക്കായിരുന്നു. വളരെ വിശാലവും വൈചിത്ര്യം നിറഞ്ഞതുമായ ആ നഗരത്തിലുള്ള താമസം എന്റെ മനസ്സിനെ വളരെ വിശാലമാക്കി. പ്രകൃതി നഷ്ടപ്പെട്ട എനിക്ക് അറിവിന്റെ വിശാലമായ ലോകം ആ മഹാനഗരം തുറന്നുതന്നു. ഒരു നഷ്ടത്തിന് ഒരു നേട്ടം. പക്ഷേ, ആ നേട്ടം എനിക്കു സംഭവിച്ച കോട്ടംവെച്ചുനോക്കുമ്പോൾ നിസ്സാരമായിരുന്നു. എന്റെ അച്ഛന്റെ വളർന്നുവന്ന വളക്കൂറുള്ള മണ്ണിൽ, ഗ്രാമീണാന്തരീക്ഷത്തിൽ, ബുദ്ധിയുറക്കാൻ തുടങ്ങിയ കാലത്തു വളരാനും വികസിക്കാനും എനിക്കു കഴിയാതെ പോയി.

ആരോ പോയ പുകിൽക്കൂ പാട-
ത്തരിമയോടാരിയൻ വിത്തിട്ടു

എന്നീ വരികൾക്കു സമമായ ഒരു വാചകം എഴുതിയുണ്ടാക്കാൻ എന്നെക്കൊണ്ടാവില്ലെന്ന ദുഃഖസത്യം അവശേഷിക്കുന്നു. ഞാൻ ഒരു നാഗരീക സാഹിത്യകാരനായി വളർന്നുവരികയായിരുന്നു.

ആയിടയ്ക്കാണ് ഞാൻ ചിത്രകലയുമായി അടുത്തത്. ഞാൻ ഒമ്പതിൽ പഠിക്കുമ്പോഴാണ് ടി. കെ. പത്മിനി എന്ന ഒരു കുട്ടി വീട്ടിൽ താമസിക്കാൻ വരുന്നത്. ശ്രീ, നമ്പൂതിരിയുടെ കീഴിൽ ചിത്രകല പഠിക്കുകയായിരുന്നു ലക്ഷ്യം.

ഞങ്ങൾ പത്മിനിയേട്ത്തി എന്നു വിളിച്ചിരുന്ന ആ കുട്ടിക്ക് എന്തിനാണ് നമ്പൂതിരിയുടെ ശിഷ്യത്വം എന്ന് എനിക്കുതോന്നാറുണ്ടായിരുന്നു. കാരണം അത്രയധികം തന്മയത്വത്തോടുകൂടി അവർ ചിത്രം വരച്ചിരുന്നു. അവർ അനായാസേന വരച്ചിരുന്ന പ്രകൃതിദൃശ്യങ്ങൾ ഞാൻ രഹസ്യമായി കോപ്പിചെയ്തുനോക്കി. തീരെ തൃപ്തികരവും ആശാവഹവുമല്ലാത്ത ഫലം നോക്കി ഞാൻ വിഷണ്ണനായി ഇരുന്നിട്ടുണ്ട്. ചില ചിത്രങ്ങൾ പത്മിനിയേട്ത്തിയുടെ കൈയിൽ കിട്ടുകയും എന്നെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാനായി അവർ നല്ല അഭിപ്രായം പറയുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഞാൻ വര തുടങ്ങുകയുണ്ടായില്ല. കേരളത്തിന് അങ്ങിനെ ഒരു വലിയ ചിത്രകാരൻ നഷ്ടപ്പെട്ടു.

പത്മിനിയേട്ത്തി വഴിക്കാണ് ചിത്രകലാരംഗവുമായി ഞാൻ അടുത്തത്. അവർ മദ്രാസ് കോളേജ് ഓഫ് ആർട്സിൽ പഠിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. കൽക്കത്തയിൽ നിന്ന് ആണ്ടിലൊരിക്കൽ ലീവിൽ വരുമ്പോൾ ഞാൻ കോളേജ് ഓഫ് ആർട്സിൽ ഏതാനും മണിക്കൂറുകൾ തങ്ങാറുണ്ട്. പത്മിനിയേട്ത്തിയുടെ കൂട്ടുകാരനായ കെ. ദാമോദരൻ (പിന്നീട് ഇദ്ദേഹം പത്മിനിയേട്ത്തിയെ വിവാഹം ചെയ്തു) മുത്തുകോയ, സി.എൻ. കരുണാകരൻ, വിശ്വനാഥൻ, ഹരിദാസ്, ജയപാലപണിക്കർ മുതലായവരെ അവിടെവച്ച് പരിചയപ്പെട്ടു. ചിത്രപ്രദർശനങ്ങൾ, ആർട്ട് ഗ്യാലറികൾ എന്നിവ എന്റെ നിത്യസന്ദർശനകേന്ദ്രങ്ങളായി. ആധുനിക ചിത്രങ്ങളുടെ പൊരുൾതേടി ഞാൻ എത്തിയത് കൽക്കത്തയിലെ നാഷണൽ ലൈബ്രറിയിലായിരുന്നു. ഇത്രയും വലിയൊരു ഗ്രന്ഥശേഖരം ഞാൻ മുമ്പു കണ്ടിരുന്നില്ല. അവിടെവെച്ചാണ് ലോകത്തിലെ പല ഉത്തമ ചിത്രകാരന്മാരുടെയും ശില്പികളുടെയും സൃഷ്ടികളുമായി പരിചയപ്പെടാൻ ഇടയായത്. അതൊരു മതിമയക്കുന്ന അനുഭവമായിരുന്നു. ഞാൻ ഉന്മത്തനായി. ഒഴിവുദിവസങ്ങൾ മുഴുവൻ ലൈബ്രറിയിൽ ചെലവഴിച്ചു. അവിടെ മലയാളം വിഭാഗം തലവനായിരുന്ന ശ്രീ കെ.എം. ഗോവിയെ ഞാൻ ഇന്നും നന്ദിപൂർവ്വം ഓർക്കുന്നു.

ചിത്രകലയുമായുള്ള എന്റെ ബന്ധം എന്റെ ആദ്യകാല കഥകളെ വളരെയധികം സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൂറകൾ എന്ന സമാഹാരത്തിലെ ഒട്ടുമുക്കാലും കഥകളും ചിത്രകലയോട് അടുത്തു നില്ക്കുന്നവയായിരുന്നു. പ്രത്യേകിച്ചും മധുവിധു എന്ന കഥ. ഒരു ചിത്രം എന്ന നിലയ്ക്കല്ലാതെ ഒരു കഥ എന്ന നിലയ്ക്ക് അതിന്റെ നിലനില്പ് വളരെ അപകടം പിടിച്ചതായിരുന്നു.

ചിത്രകലയുടെ സ്വാധീനത്തിൽ നിന്ന് കുതറിയോടാൻ ഏകദേശം പത്തുകൊല്ലമെടുത്തു. ബോധപൂർവമല്ലാത്ത ആ പലായനത്തിലൂടെ എന്റെ കഥകൾ കൂടുതൽ പൂർണതയെത്തുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. ഒരുപക്ഷേ ഒരു സമ്പൂർണ്ണ ചിത്രം വരയ്ക്കാൻ ഒരുങ്ങുന്ന ചിത്രകാരൻ ആദ്യം വരച്ചുണ്ടാക്കുന്ന നിരവധി സ്കെച്ചുകൾ പോലെയായിരിക്കണം എന്റെ ആദ്യകാല കഥകൾ.

ആദ്യത്തെ കഥ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുവന്നത് മലയാള മനോരമയിലായിരുന്നു. എന്റെ കഥകൾ പ്രസിദ്ധീകരണയോഗ്യമാണെന്നൊന്നും ഞാൻ കരുതിയിരുന്നില്ല. പിന്നെ അത്ഭുതമെന്നു

തോന്നാം കഥകൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിക്കാണാൻ വലിയ തിടുക്കമോ ആവേശമോ എനിക്ക് അന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പേരെടുത്ത ഒരു കവിയുടെ മകനെന്ന നിലയ്ക്ക് ഇത് കുറച്ച് അസ്വാഭാവികവും അവിശ്വസനീയവുമായി തോന്നിയേയ്ക്കാം. ഞാൻ തിരുത്താൻ വേണ്ടി അയച്ചുകൊടുത്ത കഥകളിലൊന്ന് അച്ഛൻ പി.സി.യമ്മാവന് (ഉറൂബ്) അയച്ചുകൊടുത്തു. നിലവാരമുള്ള കഥയാണെന്നു തോന്നിയിട്ടായിരിക്കണം, പി.സി.യമ്മാവൻ ഉടനെ അച്ഛന് മറുപടി എഴുതി ഇവനെ കാര്യമായി എടുക്കേണ്ട സമയമായിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഈ കഥ വർഗീസ് കളത്തിലിന് അയച്ചുകൊടുക്കാം. മഴയുള്ള ഒരു രാത്രിയിൽ എന്ന കഥയായിരുന്നു അത്.

എന്റെ സാഹിത്യപരിശ്രമങ്ങളെപ്പറ്റി പി.സി.യമ്മാവന് അറിയാമായിരുന്നു. കഥകളെഴുതിത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഞാൻ അത്യാർത്തിയോടെ വായിച്ചിരുന്നത് പി,സി.യമ്മാവന്റെയും ടി.പത്മനാഭന്റെയും കാരൂരിന്റെയും, പൊറ്റെക്കാട്ടിന്റെയും കോവിലന്റെയും കഥകളായിരുന്നു. എം.ടി.യും മാധവിക്കുട്ടിയും പിന്നീടാണ് വന്നത്. അവർ കൂടി വന്നപ്പോൾ മലയാള ചെറുകഥാരംഗം തികച്ചും സമ്പൂർണമായെന്ന തോന്നൽ എനിക്കുണ്ടായി.

ആയിടയ്ക്ക് ഞാൻ എഴുതിയ ഒരു കഥ അച്ഛൻ നിശിതമായി വിമർശിച്ചു. ഒരു ഭ്രാന്തന്റെ ജല്പനങ്ങളെപ്പറ്റിയായിരുന്നു കഥ. കഥ നന്നായില്ലെന്ന് പറഞ്ഞ് തിരിച്ചയച്ചുകൊണ്ട് അച്ഛൻ പറഞ്ഞു. ഒരു ഭ്രാന്തൻ നമ്മെ ചിരിപ്പിച്ചെന്നിരിക്കും. പക്ഷെ ഒരു വായനക്കാരന്റെ ഉള്ളിൽ കൊള്ളുന്നത് അയാൾ നമ്മെ കരയിക്കുന്നതായിരിക്കും. ഇരുട്ടിന്റെ ആത്മാവിൽ എം. ടി. എന്താണ് ചെയ്തിരിക്കുന്നെതെന്ന് നോക്കാൻ അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഒരു തീം കഥാകൃത്തിന്റെ കൈയിൽ ഉത്തമകലയായി മാറുന്ന അത്ഭുതം നോക്കി പഠിക്കാൻ അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഒരു കണ്ണീർക്കണം അതുണ്ടാക്കാൻ കഴിഞ്ഞാലേ സാഹിത്യകാരൻ ജയിക്കൂ. ഇരുട്ടിന്റെ ആത്മാവും എന്റെ ആകഥയുമായി യാതൊരു താരതമ്യവുമില്ലായിരുന്നു. ഞാനാ കഥ കീറിക്കളഞ്ഞു.

ഉറൂബിന്റെയും ടി.പത്മനാഭന്റെയും എം.ടിയുടെയും മാധവിക്കുട്ടിയുടെയും കഥാപാത്രങ്ങൾ എന്നിൽ മായാതെ കിടക്കുന്നു.

ശ്രീ വർഗീസ് കളത്തിൽ എനിക്ക് നേരിട്ട് കത്തെഴുതി. കഥ വളരെ നന്നായെന്നും മനോരമയിൽ കൊടുക്കുന്നതിൽ സന്തോഷമേയുള്ളുവെന്നും. തുടർന്ന് രണ്ട് വർഷങ്ങളിലായി രണ്ട് കഥകൾകൂടി മനോരമയ്ക്കയച്ചുകൊടുത്തു. മാതൃഭൂമിയിൽ ആദ്യമായി കഥ വന്നത് 1965ൽ ആണ്. ഉണക്കമരങ്ങൾ എന്ന കഥ. കൂറകൾ എന്ന കഥയ്ക്ക് ശേഷമാണ് പരീക്ഷണത്തിന്റെ കാലഘട്ടം തുടങ്ങിയത്. ചിത്രകലയുടെ സ്വാധീനമുണ്ടെന്ന് ഞാൻ അവകാശപ്പെടുന്ന കഥകൾ. നവീനതയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്ന എം.ടി. ആ കഥകൾ മാതൃഭൂമിയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടു.

അറുപതുകളുടെ ആരംഭത്തിലാണ് ഞാൻ ഹെമിംഗ്വേ, ട്രുമാൻ കപോട്ടി, സ്റ്റീൻബെക്ക്, ഗുന്തർഗ്രസ്സ്, പിരന്തലോ എന്നീ സാഹിത്യകാരന്മാരുടെ കൃതികളുമായി പരിചയപ്പെടുന്നത്. ഇവരിൽ എന്നെ ഏറ്റവും ആകർഷിച്ചത് ഹെമിംഗ്വേ ആയിരുന്നു. ഒരു ചെറുകഥാകൃത്തെന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തിനുള്ള സ്ഥാനം മറ്റാർക്കും കൊടുക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. കഥയിൽ സ്റ്റൈൽ എന്ന മാനം വേണമെന്ന് ഹെമിംഗ്വേ കഥകളാണ് എന്നെ മനസ്സിലാക്കിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മെൻ വിത്തൗട്ട് വിമൻ എന്ന കഥാസമാഹാരം ഒരു ബൈബിളായി ഞാൻ കൊണ്ടുനടന്നിരുന്നു.

എന്റെ സ്വന്തം അനുഭവങ്ങൾ മാത്രമല്ല ഞാൻ കഥയാക്കുന്നത്. നേരിട്ട് പരിചയമുള്ളവരുടെ അനുഭവങ്ങൾ, കേട്ട സംഭവങ്ങൾ എല്ലാം കഥയ്ക്ക് വിഷയമാവുന്നു. എന്റേതായിട്ടുള്ള രൂപവും ഭാവവും നല്കുന്നുവെന്നു മാത്രമേയുള്ളൂ. എന്റേതായിട്ടുള്ള ദർശനം കഥാപാത്രങ്ങളിൽ അടിച്ചേല്പിക്കരുതെന്നുണ്ട് എനിക്ക്. വളരെ ആത്മാംശമുള്ള കഥകളിൽ മുഖ്യകഥാപാത്രത്തിന് എന്റെ ജീവിതവീക്ഷണം കിട്ടിക്കൂടെന്നില്ല. അതൊഴിവാക്കാൻ പറ്റാത്തതുമാണ്.

വായനക്കാർ എന്റെ കഥകളെ പൊതുവെ നന്നായി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ പലപ്പോഴും അത് തീരെ ശ്ലാഘനീയമായി തോന്നാത്ത അവസരങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എന്റെ കഥയുടെ ദ്വന്ദഭാവമാണതിനു കാരണം. ഒപ്പം തന്നെ ആഴത്തിൽ പോകാൻ മടികാണിക്കുന്ന വായനക്കാരന്റെ ഉദാസീനതയും. കഥയുടെ പരപ്പ് കണ്ട് ആഹ്ലാദഭരിതരാവുകയും പരപ്പിൽ നീന്തിക്കളിച്ച് സംതൃപ്തിയടയുകയുമാണ് പലരും ചെയ്യുന്നത്. കഥകളുടെ ആഴത്തിലേയ്ക്ക് മുങ്ങാങ്കുളിയിടുകയും അവിടെ ഒളിപ്പിച്ചുവെച്ച മുത്തുകൾ വാരിയെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ചുരുക്കം ചിലർ മാത്രമേ എന്റെ കഥകളോട് നീതിപുലർത്തുന്നുള്ളു. എനിക്ക് ആത്മസംതൃപ്തി നല്കുന്നുള്ളൂ.

ശ്രീപാർവതിയുടെ പാദം എന്ന കഥയിൽ ഗൃഹാതുരത്വം മാത്രം കണ്ട് പലരും ആസ്വ

ദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ ഊന്നൽ കൊടുത്തതാകട്ടെ ഇന്ന് വളരെ അപൂർവമായി കാണുന്നതും ഒരു പക്ഷേ ഒന്നോ രണ്ടോ തലമുറകൾ കൂടു കഴിയുമ്പോഴേയ്ക്ക് തീരെ ഇല്ലാതായേക്കാവുന്നതു മായ സ്നേഹം എന്ന വികാരത്തിനാണ്. സ്നേഹം എന്ന വികാരം എന്നെ വല്ലാതെ ആകർഷിക്കുന്നു. മനുഷ്യനും മനുഷ്യനും തമ്മിൽ മാത്രമല്ല, മൃഗങ്ങളോടും ചെടികളോടും അതായത് പ്രകൃതിയിലെ സകല ചരാചരങ്ങളോടും ഉള്ള സമന്വയവും സ്നേഹവും .

സാഹിത്യകാരൻ സ്വതന്ത്രനാവണം. അയാൾ രാഷ്ട്രീയപാർട്ടികളുടെയോ പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങളുടെയോ പ്രചാരകനാകരുത്. പ്രചാരനാകുക എന്നതിനർത്ഥം സ്വന്തം യുക്തിയും സ്വാതന്ത്ര്യവും പണംവെയ്ക്കുക എന്നതാണ്. ഇതു രണ്ടും പണയംവെച്ച് ഒരാൾക്ക് നല്ല സാഹിത്യകാരനാകാൻ പറ്റില്ല. ഞാൻ കഥയെഴുതുന്നത് എന്റെ ആത്മസാക്ഷാത്കാരത്തിന് മാത്രമാണ്. സംതൃപ്തിക്കു വേണ്ടിയാണ്. അല്ലാതെ സമൂഹം നന്നാവാനോ ഒന്നുമല്ല. പക്ഷെ എന്റെ കഥകൾ വായിച്ച് ഒരു മനുഷ്യനെങ്കിലും സംസ്കാരസമ്പന്നനായിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ എനിക്ക് സന്തോഷവും സംതൃപ്തിയുമുണ്ടാകും. മറിച്ച് ഒരു മനുഷ്യൻ ചീത്തയായിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അത് വേദനാജനകവുമാകും. അതുകൊണ്ട് ഏതു കഥാബീജം കിട്ടിയാലും കടലാസെടുത്ത് എഴുത്ത് തുടങ്ങുന്നതിന് മുമ്പ് ആ കഥയുടെ ധാർമ്മികനിലനില്പിനെപ്പറ്റി, ആ കഥ സംസ്കൃതിയോ കാടത്തമോ ഉണ്ടാക്കാൻ പോകുന്നതെന്ന് ഞാൻ അന്വേഷിക്കാറുണ്ട്. കാടത്തമാണ് ഫലം എന്നറിഞ്ഞാൽ ഞാൻ ആ കഥ എഴുതില്ല. അത്രയും വിവേചന ബുദ്ധി എല്ലാ എഴുത്തുകാർക്കും വേണമെന്നാണ് എന്റെ പക്ഷം.

മാതൃഭൂമി വാരാന്തപതിപ്പ്
1991 മെയ് 19 ഞായറാഴ്ച

back to index

എന്റെ കഥയെക്കുറിച്ച്

1988ലെ പത്മരാജൻ പുരസ്കാരത്തിന് അർഹമായ 'പച്ചപ്പയ്യിനെ പിടിക്കാൻ' എന്ന എന്റെ കഥയെപ്പറ്റി രണ്ടു വാക്കു പറയാം. അധികം സമ്പന്നമല്ലാത്ത ഒരു വീട്ടിലെ കല്യാണത്തിന് പങ്കെടുക്കാൻ പോയപ്പോഴാണ് ഈ കഥയുടെ ബീജം എനിക്കു ലഭിച്ചത്.

രണ്ടു വശവും കായലിലേക്ക് എത്തിനോക്കുന്ന, മിക്കവാറും തരിശായ ഒരു ചെറിയ പറമ്പിൽവച്ചാണ് ഞാനെന്റെ കഥാപാത്രത്തെ കണ്ടെത്തിയത്. അവളുടെ മുഖം ഗൗരവ പൂർണമായിരുന്നു. ഒപ്പം നടക്കുന്ന കൂട്ടുകാരികളുടെ മുഖത്തെ സന്തോഷം എന്തുകൊണ്ടോ അവളുടെ മുഖത്തുണ്ടായിരുന്നില്ല. കല്യാണപ്പെണ്ണിന്റെ ബന്ധുവായിരുന്നു അവൾ. എന്തുകൊണ്ടോ ആ അഞ്ചുവയസ്സുകാരിയും അവളുടെ സ്നേഹിതകളും എന്റെ ശ്രദ്ധ യാകർഷിച്ചു. നാലു കുട്ടികൾ, അവർ എന്തോ അന്വേഷിച്ച് നിലത്തുനോക്കി നടക്കുക യായിരുന്നു.

പച്ചപ്പയ്യ് എന്റെ മനസ്സിലേയ്ക്ക് വന്നത് എങ്ങിനെയാണെന്നറിയില്ല. മനസ്സിന്റെ അസ്വസ്ഥ മായ ഒരു കോണിൽ ഒരു പെൺകുട്ടിയും അവൾ അന്വേഷിക്കുന്ന പച്ചപ്പയ്യുമുണ്ടാ യിരിക്കണം. അവളുടെ നിരർത്ഥകമായ ജീവിതവും വ്യഥകളും. ആ കുട്ടിയുടെ മനസ്സിലൂടെ കല്യാണപ്പെണ്ണിന്റെ ജീവിതത്തിലേയ്ക്കും എത്തിനോക്കാൻ അതെന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. ആ ജീവിതം ദുരിതപൂർണ്ണമായിരുന്നുവെന്ന് ഞാൻ കണ്ടു. എന്റെ ഭാവനയായിരിക്കണം. പക്ഷേ യാഥാർത്ഥ്യം പലപ്പോഴും ഭാവനയേക്കാൾ കഷ്ടതരമായിരിക്കുമെന്നാണ് എന്റെ അനുഭവം. ഒരു വിധത്തിലല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരുവിധത്തിൽ ഈ പെൺകുട്ടിയുടെ അനുഭവങ്ങൾ എല്ലാ ദരിദ്രകുടുംബങ്ങളിലുമുണ്ട്. താൻ അനുഭവിക്കുന്ന വേദനകൾ കടിച്ചമർത്തി സന്തോഷ വതികളാണെന്നുഭാവിച്ചു നടക്കുന്ന കുട്ടികൾ. അവർക്ക് തീർച്ചയായും അവരുടെ കുടുംബ ങ്ങളിൽനിന്നോ, സമുദായത്തിൽനിന്നോ കുറച്ചുകൂടി നീതി ലഭിക്കേണ്ടതാണ്. സമുദായ മെന്നു ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് മനുഷ്യസമുദായമാണ്. ജാതിമതങ്ങളുടെ പേരിൽ സമുദായ ത്തെ തരംതിരിക്കാൻ ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല.

രണ്ടുതരം സമുദായമേ ഉള്ളൂ. ഉള്ളവരുടെ സമുദായവും ഇല്ലാത്തവരുടെ സമുദായവും. ഈ രണ്ടു സമുദായക്കാർ തമ്മിലുള്ള അന്തരവും. പൊരുത്തക്കേടുമാണ് എന്നെ ഏറെ ചിന്തിപ്പിക്കയും ദുഃഖിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്ന സമസ്യ, ഞാൻ അടുത്ത കാലത്തെഴുതിയ പല കഥകളുടെയും ഉള്ളിൽ ഈ പെരുത്തക്കേടിന്റെ കാരണങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള അന്വേഷണമാണു ള്ളത്. എഴുപത്തൊമ്പതിൽ എഴുതിയ 'ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണം' ആയിരിക്കണം ഈ അന്വേഷണത്തിന്റെ തുടക്കം. (ദിനോസറിന്റെ കുട്ടി എന്ന സമാഹാരത്തിൽ). യന്ത്രവൽക്ക രണം കാരണം ജോലി നഷ്ടപ്പെടുന്ന ഒരു സ്ത്രീ മറ്റു മാർഗ്ഗങ്ങളൊന്നും കാണാതിരുന്നപ്പോൾ കുടുംബത്തിലെ പട്ടിണി ഒഴിവാക്കാൻ മുതലാളിയുടെ അഭിലാഷങ്ങൾക്ക് തികച്ചും യാന്ത്രികമായി വഴങ്ങുന്നതാണ് കഥ. ഈ കഥയ്ക്ക് ശേഷം എഴുതിയ പല കഥകളിലും ഈ അന്വേഷണത്തിന്റെ വഴികൾ കാണാം. വിഷു, താമസി, ഏറ്റവും മഹത്തായ കാഴ്ച, തീരെ പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത ഒരു ദിവസം, ദേശാടനക്കിളിപോലെ അവൾ, അലക്കു യന്ത്രം, അപാരസാദ്ധ്യതകളുള്ള യന്ത്രം തുടങ്ങിയവ. ഇതിൽ ഒരു പക്ഷേ ഏറ്റവും അവസാനത്തെ കഥകളിലൊന്നാണ് പച്ചപ്പയ്യിനെ പിടിക്കാൻ. വിഷു എന്ന കഥയിൽ ഒരു പാവപ്പെട്ട അച്ഛൻ വിഷുവിന് കടം വാങ്ങിയ തുച്ഛമായ സംഖ്യകൊണ്ട് മകന്നായി കുറച്ചുപടക്കം വാങ്ങുന്നു. വില കുറഞ്ഞ ആ പടക്കങ്ങൾ പൊട്ടുന്നില്ല. മറിച്ച് അയൽപക്കത്തുള്ള ദുബായ്ക്കാരന്റെ വീട്ടിൽ നൂറുകണക്കിന് രൂപയ്ക്ക് വാങ്ങിയ പടക്കങ്ങൾ അതിശക്തിയോടെ പൊട്ടുകയും ചെയ്തു. പിറ്റേന്ന് രാവിലെ അതിനെപ്പറ്റി പറയാൻ കടയിൽ ചെന്ന അയാൾക്ക് കേൾക്കേണ്ടി വന്നത് ഇതാണ്. 'തനിക്ക് കാൽ കാശിന് പടക്കം വേണം. പിന്നെ അതൊക്കെ പൊട്ടുകയും വേണംച്ചാൽ വിഷമമാണ്.' കാതലായിട്ടുള്ള സംഗതി അതുതന്നെയാണ്. പണമില്ലെങ്കിൽ അവന് ജീവിക്കാനുള്ള അർഹതയില്ല. അവന്റെ മാനം രക്ഷിക്കാൻ അർഹതയില്ല. 'തീരെ പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത ഒരു ദിവസം' എന്ന കഥയിൽ ഒരു സ്ത്രീ നിസ്വതയുടെ പേരിൽ ആദ്യമായി തെരുവിലിറങ്ങുന്നതും അത്യപൂർവ്വമായി, സഹാനുഭൂതിയുള്ള ഒരാളെ കണ്ടുമുട്ടുന്നതുമാണ് വിഷയം. അയാൾ മറ്റൊരു വിധത്തിൽ ഏകാകിയും തുല്യദുഃഖിതയുമാണ്. അവൾ ആദ്യമായി ഈ ജോലിക്കിറങ്ങിയിരിക്കയാണെന്ന അറിവ് അവളെ പിൻതുടരാനും രക്ഷി ക്കാനും അയാളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു.

അലക്കുയന്ത്രം എന്ന കഥയിൽ ഉള്ളവരും ഇല്ലാത്തവരും എന്ന പ്രതിഭാസം ഒരു പ്രത്യേക തലത്തിലെത്തുന്നു. സമ്പന്ന വീട്ടിലെ മകളുടെ, അവൾ ഏഴെട്ടുവയസ്സുള്ള കുട്ടിയാണ്,

നിഷ്കളങ്കതയിൽ അവളേക്കാൾ നാലഞ്ചു വയസ്സുമാത്രം മൂപ്പുള്ളവളാണെങ്കിലും ആ വീട്ടിൽ ജോലിക്കു നിൽക്കുന്ന പെൺകുട്ടി സ്വന്തം പരാധീനകൾ മറക്കുകയും സ്വയം അമ്മയായി മാറി വാത്സല്യം ചൊരികയും ചെയ്യുന്നു.

ഇതൊന്നും പക്ഷേ എന്റെ അന്വേഷണത്തെ എവിടെയും എത്തിക്കുന്നില്ല. അന്വേഷണം തുടരുന്നു. ഒരു പക്ഷേ തൃപ്തികരമായ ഒരു ഉത്തരം കിട്ടിയില്ലെന്നു വരും.

സംസ്കാരലോപമാണ് അടുത്തകാലത്ത് എന്നെ സ്പർശിച്ച മറ്റൊരു പ്രശ്നം. ഒരു ദേശത്തിന്റെ അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ഭൂവിഭാഗത്തിന്റെ സംസ്കാരം ഒരിക്കലും ഒരു മതത്തിന്റേതു മാത്രമല്ല. അത് ആ ഭൂവിഭാഗത്തിൽ ജനിച്ചു വളർന്നവരുടെയെല്ലാം പൊതു സ്വത്താണ്. മതത്തിന്റെ പേരുപറഞ്ഞ് ആ സംസ്കാരത്തിൽ നിന്ന് മാറി നിൽക്കുന്നത് വിഭാഗീയ ചിന്താഗതിയുണ്ടാക്കാനേ ഉതകൂ. ഒരു സംസ്കാരം ഉരുത്തിരിയുവാൻ ആയിരക്കണക്കിന് വർഷങ്ങളെടുക്കും. അങ്ങിനെ കെട്ടിപ്പടുത്തുണ്ടാക്കിയ ഒരു സംസ്കാരമാണ് ഭാരതീയ സംസ്കാരം. അതിന്റെ ഒരു കൈവഴിയായി നമുക്ക് സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതാണ് കേരളസംസ്കാരം അല്ലെങ്കിൽ കേരളത്തനിമ. മതങ്ങൾ ഉദ്ഭവിക്കുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ സംസ്കാരം ഉടലെടുത്തിരുന്നു. പിന്നെ മതങ്ങൾ ആവിർഭവിച്ചപ്പോൾ അവ ഈ സംസ്കാരത്തെ സ്വായത്തമാക്കുകയും ചെയ്യുകയാണുണ്ടായത്. ഒരു ചെറിയ ഉദാഹരണം നമ്മുടെ നിലവിളക്കാണ്. ഒരു മതത്തിന്റെ ആചാരങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഉണ്ടാക്കിയതല്ല നിലവിളക്ക്. ഓരോ നാട്ടിലും തദ്ദേശ കലകൾക്കനുസൃതമായി നിത്യോപകരണങ്ങളുടെ ആകൃതിയും പ്രകൃതിയും ഉടലെടുക്കുകയാണുണ്ടായത്. നിലവിളക്ക് ദക്ഷിണേന്ത്യൻ തനിമയുടെ നല്ലൊരുദാഹരണമാണ്. പിന്നീട് അത് ഹിന്ദുമതത്തിന്റെ ആചാരക്രമങ്ങളിൽ കടന്നുകൂടിയതുകൊണ്ട് അതിനെ നിഷേധിക്കുന്നത് നമ്മുടെ പൈതൃകത്തെ നിഷേധിക്കലാണ്. നിലവിളക്ക് പൂജാകർമ്മങ്ങളിൽ ഒഴിവാക്കാൻ പറ്റാത്ത ഒരു ഘടകമായത് മിക്കവാറും പൂജാകർമ്മങ്ങൾ നടത്തുന്നത് രാത്രിയിലായതിനാൽ വിളക്കിന്റെ ആവശ്യമുണ്ട് എന്നതു കൊണ്ടു മാത്രമായിരിക്കണം. ആചാരങ്ങളും അനുഷ്ഠാനങ്ങളും കലകളുമായും ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് ആചാരങ്ങൾക്ക് ഇത്രയധികം വർണ ശബളിമയുണ്ടായത്.

സംഗീതത്തിന്റെ കാര്യവും മറിച്ചല്ല. ക്ലാസിക്കൽ സംഗീതം ഈശ്വരാരാധനയോടു ബന്ധപ്പെട്ടാണിരിക്കുന്നത്. ആ കാരണവും പറഞ്ഞ് ഒരു മതത്തിലെ സംഗീതജ്ഞനും അതിനെ നിഷേധിച്ചതായി അറിവില്ല. അങ്ങിനെ ഓരോന്നായി നിഷേധിക്കാൻ തുടങ്ങിയാൽ അത് ഒരു പ്രത്യേകതരത്തിലുള്ള സംസ്കാരലോപത്തിന് ഇടയാക്കും. വിളക്കിനെ നിഷേധിക്കുന്നത് വെളിച്ചത്തെ നിഷേധിക്കലാണ്. സംസ്കാരത്തെയും അതിന്റെ പ്രായോഗിക തലത്തിലുള്ള ആചാരങ്ങളേയും, സംഗീതത്തേയും മതങ്ങളുടെ പിടിയിൽനിന്ന് രക്ഷപ്പെടുത്തുകയും പൊതുസ്വത്താക്കി മാറ്റുകയും ചെയ്യുകയാണ് ആവശ്യം. ഓണത്തിന്റെ ഉത്ഭവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഐതിഹ്യം തികച്ചും മതപരമാണ്. പക്ഷേ ഇന്ന് ഓണത്തെ ഒരു ദേശീയോത്സവമാക്കി മാറ്റിയിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ സംസ്കാരസമ്പത്ത് ഒരു പ്രത്യേക മതത്തിൽനിന്ന് വേർപെടുത്തി എല്ലാ മതസ്ഥരും കയ്യാളുകയും അവരവരുടേതുകൂടിയാക്കുകയും ചെയ്യുകയാണ് സാംസ്കാരികൈക്യത്തിന് പറ്റിയ വഴി. അതുകൊണ്ട് അവരുടെ സ്വത്വത്തിന് കോട്ടം സംഭവിക്കുമെന്ന വാദത്തിൽ കഴമ്പില്ല. ദൃഢതയല്ല അയവാണ് ആവശ്യം. മൗലികവാദം അപകടം പിടിച്ചതാണ്. ഒരു മൗലികവാദം അതിലും വലിയതും കൂടുതൽ നിന്ദ്യവുമായ മറ്റൊരു മൗലികവാദത്തിന് ജന്മം നൽകുകയാണ് ചെയ്യുക. അങ്ങിനെ നമുക്ക് മൗലികവാദങ്ങളുടെ ഒരു ചങ്ങലതന്നെയുണ്ടാവുകയും അതിൽ മനുഷ്യനും മനുഷ്യപുരോഗതിയും കെട്ടിയിടപ്പെടുകയും ചെയ്യും. എന്റെ ഏറ്റവും പുതിയ കഥയായ 'ഷ്രോഡിങ്ങറുടെ പൂച്ച' ഇതിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ എഴുതിയതാണ്.

പത്മരാജനും ഞാനും സമപ്രായക്കാരാണ്. ഏകദേശം ഒരേസമയത്താണ് എഴുതാൻ തുടങ്ങിയതും. അറുപതുകളിൽ ആധുനികതയുടെ പേരിൽ പല കള്ളനാണയങ്ങളും ഇറങ്ങിയ അവസരത്തിൽ കൃത്രിമമായി ചമയ്ക്കപ്പെട്ട ദുരൂഹതകളിൽനിന്നും മാറിനിന്ന് തികച്ചും ആധുനികമായി കഥകളെഴുതിയിരുന്ന പത്മരാജനെ എനിക്കിഷ്ടമായിരുന്നു. കഥയിൽ കാമ്പില്ലാതെ വരുമ്പോഴാണ് ദുരൂഹതയുടെ മറവിൽ സൃഷ്ടി നടത്തേണ്ടി വരിക. പത്മരാജന് അതിന്റെ ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. ജീവിതമെന്ന സമസ്യയും അതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ദുരൂഹതയും ചിത്രീകരിക്കാൻ അദ്ദേഹം കൃത്രിമമായ ഭാഷയോ ചട്ടക്കൂടോ ഉപയോഗിച്ചില്ലെന്നത് വളരെ ശ്രദ്ധേയമാണ്. പത്മരാജനെ അനശ്വരമാക്കിയതും ഈ സവിശേഷതതന്നെയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിലുള്ള പുരസ്കാരം എനിക്കു ലഭിച്ചപ്പോൾ വളരെ സന്തോഷം തോന്നി.

back to index

എന്റെ പ്രവാസജീവിതവും സാഹിത്യവും.

എം. ഗോകുൽദാസ് നടത്തിയ അഭിമുഖസംഭാഷണം

23 കൊല്ലം നീണ്ടുനിന്ന പ്രവാസജീവിതം എന്റെ ലോകത്തെ വലുതാക്കുകയായിരുന്നു. പൊന്നാനിയെപ്പോലെ ഒരു നാട്ടിൻപുറത്തുനിന്ന് കൽക്കത്ത പോലുള്ള മഹാനഗരത്തിലേയ്ക്കുള്ള മാറ്റം എന്റെ അനുഭവമണ്ഡലത്തെ സമ്പന്നമാക്കുകയും ജീവിതവീക്ഷണം വികസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. നാട്ടിൻപുറത്തെ കൊച്ചുകൊച്ചു കാര്യങ്ങൾക്കപ്പുറത്ത് വിശാലമായൊരു ലോകവും അതിൽ വളരെ സങ്കീർണ്ണമായ ജീവിതങ്ങളും ഉണ്ടെന്ന് മനസ്സിലാവുന്നത് നമ്മൾ ഒരു മഹാനഗരത്തിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ മാത്രമാണ്. അതുവരെ നഗരജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് നമ്മുടെ ഭാവനയിലുള്ള ചിത്രങ്ങൾ എത്ര അപൂർണ്ണവും അവ്യക്തവുമാണെന്ന് മനസ്സിലാവുന്നു. തൊള്ളായിരത്തി അറുപതു മുതൽ തൊള്ളായിരത്തി എഴുപതുവരെ നീണ്ടുനിന്ന കൽക്കത്തയിലെ ജീവിതമാണ് എന്നെ ഞാനാക്കിയത് എന്നു പറയാം. അനുഭവങ്ങളുടെ സമ്പന്നത മാത്രമായിരുന്നില്ല എന്റെ നേട്ടം. നമ്മിലേയ്ക്കിറങ്ങിവരുന്ന സംസ്കാരം. ന്യൂ ആലിപ്പൂരിലെ നാഷനൽ ലൈബ്രറി അറിവിന്റെ ഭണ്ഡാരമായിരുന്നു. എന്റെ വായനയുടെ മുഴുവൻ സ്രോതസ്സ് നാഷനൽ ലൈബ്രറിയായിരുന്നെന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിശയോക്തിയാവില്ല. എഴുപതിൽ കൽക്കത്ത വിട്ടപ്പോൾ എനിക്കു നഷ്ടപ്പെട്ടത് എന്റെ വായനയായിരുന്നു. എനിക്കു നഷ്ടപ്പെട്ടത് ലോകസാഹിത്യത്തിലെ ഒരു വലിയ നിരയായിരുന്നു. സാഹിത്യത്തിനു പുറമെ ചിന്തകന്മാരുടെയും കലാവിമർശകരുടെയും മറ്റും വിലമതിക്കാനാവാത്ത ഒരു ശേഖരം നാഷനൽ ലൈബ്രറിയിലുണ്ടായിരുന്നു. ധാരാളം ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ എനിക്ക് വായിക്കാൻ ഇടവന്നത് നാഷനൽ ലൈബ്രറിയിൽനിന്നാണ്. അവിടെ മലയാളം വകുപ്പിന്റെ മേധാവിയായിരുന്ന ശ്രീ കെ.എം. ഗോവി വളരെയധികം സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചിത്രകലയിലെ ആചാര്യന്മാരെ ഞാൻ പരിചയപ്പെടുന്നത് അവിടെവച്ചാണ്. കാൾ ഗുസ്റ്റവ് യുങ്ങ്, ഫ്രോയ്ഡ്, ഹെർബർട്ട് റീഡ് തുടങ്ങിയവരുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ എങ്ങിനെ കലയുടെ ആഴങ്ങളിലേയ്ക്കു കടന്നു ചെല്ലാമെന്ന് എന്നെ പഠിപ്പിച്ചു. ഇതിന്റെയൊക്കെ ഫലമായി എന്റെ സർഗ്ഗാത്മകയത്നങ്ങൾക്ക് ആഴവും പരപ്പും ലഭിക്കുകയുണ്ടായി. ചിത്രകലയോടുണ്ടായ അഭിനിവേശം എന്റെ സാഹിത്യത്തെ ഒരു പ്രത്യേക വഴിയ്ക്ക് നയിക്കുകയുണ്ടായി. 'കൂറകൾ' എന്ന ആദ്യസമാഹാരത്തിലെ കഥകൾ ശ്രദ്ധിച്ചാൽ മനസ്സിലാവും മിക്കവാറും കഥകൾ ചിത്രകലയുടെ സ്വാധീനത്തിൻ എഴുതപ്പെട്ടവയാണെന്ന്.

പിന്നീട് ഞാൻ ശൈലി മാറ്റുകയും കൂടുതൽ ജീവിതഗന്ധിയായ കഥകൾ എഴുതുകയും ചെയ്തു. നഗരങ്ങളിലെ ജനജീവിതത്തെ കൂടുതൽ അടുത്തറിയാനും ജനങ്ങളുമായി കൂടുതൽ അടുത്ത് ഇടപഴകാനും അവസരം ലഭിച്ചതും ഇതിനൊരു കാരണമാകാം. രണ്ടുകൊല്ലം മുമ്പ് കൽക്കത്തയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഒരു നോവൽ (തടാകതീരത്ത്) എഴുതാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ കൽക്കത്ത ജീവിതം എന്നിൽ ഇപ്പോഴും പച്ചപിടിച്ചു കിടക്കുകയാണെന്ന് അദ്ഭുതത്തോടെ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. എഴുപതിലാണ് ഞാൻ ദില്ലിയിലെത്തുന്നത്. അവിടെ ധാരാളം മലയാളി സാഹിത്യകാരന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. നാഷനൽ ആർട്ട് ഗ്യാലറിയും മറ്റ് സ്വകാര്യ ഗ്യാലറികളും ഉള്ളതുകൊണ്ട് അവിടെ നല്ലൊരു സാസ്കാരിക അന്തരീക്ഷമുണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് പറയാം. സാഹിത്യകാരന്മാർക്കു പുറമെ കെ. ദാമോദരൻ, മുത്തുകോയ തുടങ്ങിയ ചിത്രകാരന്മാരുമായി ഞാൻ നിരന്തരം സമ്പർക്കം പുലർത്തിയിരുന്നു. പക്ഷെ എന്തുകൊണ്ടോ എന്റെ സാഹിത്യം ശരിക്കും വികസിച്ചത്, ഞാൻ ഇന്നത്തെ നിലയിലാവാനുള്ള മാർഗ്ഗം സ്വീകരിച്ചത് മുംബൈയിൽ നിന്നായിരുന്നു. എഴുപത്തിഒന്നിലാണ് ഞാൻ ബോംബെയിലെത്തിയത്. അവിടത്തെ അന്തരീക്ഷം കൽക്കത്തയുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ സാംസ്കാരികമായി താഴെത്തട്ടിലായിരുന്നെങ്കിലും എന്നെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം എന്തുകൊണ്ടോ വളരെ സൃഷ്ടിപരമായാണ് അനുഭവപ്പെട്ടത്. ധാരാളം അനുഭവങ്ങൾ, അവ പലതും കഥകളായി രൂപംകൊണ്ടു. ശരിയ്ക്കു പറഞ്ഞാൽ ഞാൻ ബോംബെയിൽനിന്നെഴുതിയ മിക്ക കഥകളും അനുഭവങ്ങളുടെ വെളിച്ചത്തിൽ എഴുതിയവയാണ്. ജീവനുള്ള കഥാപാത്രങ്ങൾ, അവ എന്റെ കഥയ്ക്ക് മിഴിവു കൊടുത്തു. പല അനുഭവങ്ങളും വേദനാജനകമായിരുന്നു. പക്ഷെ കഥകൾ എത്രതന്നെ ദുഃഖപര്യവസായിയായാലും ശരി അതിന്നെല്ലാം അപ്പുറത്ത് പ്രത്യാശയുടെ മിന്നൽവെളിച്ചം ഞാൻ കണ്ടിരുന്നു. അതെന്റെ കഥകളെ ഒരു പ്രത്യേകതലത്തിലേയ്ക്ക് ഉയർത്താറുണ്ടെന്നാണ് എന്റെ അനുഭവം. എന്റെ അളവറ്റ ശുഭാപ്തിവിശ്വാസമായിരിക്കണം അതിനു കാരണം.

എന്റെ പ്രവാസജീവിതവും സാഹിത്യവും.
മാതൃഭൂമി

31 ഡിസംബർ 2005

ദില്ലിയിൽ ധാരാളം സാഹിത്യകാരന്മാരുടെയും കലാകാരന്മാരുടെയും കൂട്ടുകെട്ടുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും ഞാൻ കാര്യമായ സംഭാവനകളൊന്നും നൽകിയിരുന്നില്ല. ഞാൻ കഥയെഴുത്ത് ഒരു മാതിരി നിർത്തിവച്ചിരുന്നു. മറിച്ചായിരുന്നു ബോംബെജീവിതം. അവിടെ ഞാൻ മലയാളി സമൂഹത്തിൽനിന്ന്, പ്രത്യേകിച്ചും സാഹിത്യകാരന്മാരിൽനിന്ന് അകന്നുള്ള ജീവിതമാണ് നയിച്ചിരുന്നത്. വേണമെന്നുവച്ചിട്ടല്ല. അവസരമുണ്ടായില്ല എന്നുമാത്രം. അവിടെ സ്ഥലങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള ദൂരം അപാരമാണ്. ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്ന ജുഹുവിൽ മലയാളികൾ വളരെ കുറവായിരുന്നു. പക്ഷെ ഞാൻ ധാരാളം എഴുതാൻ തുടങ്ങി. സാഹിത്യകാരന്മാരുമായുള്ള സംസർഗ്ഗമല്ല മറിച്ച് ജനജീവിതവുമായുള്ള അടുത്ത ബന്ധമാണ് സാഹിത്യസൃഷ്ടിയ്ക്ക് വേണ്ടത് എന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി. അനുഭവങ്ങളുടെ സമൃദ്ധി മാത്രമായിരുന്നില്ല എഴുതാൻ കാരണം. എഴുപത്തി അഞ്ചിലാണ് കലാകൗമുദി പ്രസിദ്ധീകരണം തുടങ്ങിയത്. രണ്ടാമത്തെ ലക്കത്തിൽത്തന്നെ എന്റെ 'കുങ്കുമം വിതറിയ വഴികൾ' എന്ന കഥ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. പിന്നീട് അതിന്റെ പത്രാധിപന്മാരായിരുന്ന ശ്രീ എം.എസ്. മണിയുടെയും ശ്രീ എസ്. ജയചന്ദ്രൻ നായരുടെയും നിരന്തര പ്രോത്സാഹനവും നിർബ്ബന്ധവും കാരണം മൂന്നു കൊല്ലമായി നിർത്തിവച്ച കഥയെഴുത്ത് വീണ്ടും തുടങ്ങി.

എന്റെ സൗന്ദര്യദർശനത്തെയും ചിന്തയെയും സ്വാധീനിച്ചത് യൂറോപ്യൻ, അമേരിക്കൻ എഴുത്തുകാരായിരുന്നു. പക്ഷെ ഞാൻ എന്റേതായ ഒരു സൗന്ദര്യദർശനം രൂപപ്പെടുത്തിയത് തികച്ചും ഭാരതീയമായ ഒരു പശ്ചാത്തലത്തിലാണ്. നമുക്ക് നമ്മുടെതായ ഒരു സംസ്കൃതിയുണ്ടെന്നും അതിനുമുകളിലേ നമ്മുടെ ഇഷ്ടികകൾ പടുക്കാൻ പാടുള്ളു എന്നും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ഈ മാനസികാവസ്ഥ രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിൽ എന്റെ അച്ഛനടക്കം നമ്മുടെ കവികൾ നല്ലൊരു പങ്ക് വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. കുമാരനാശാന്റെ പേർ പ്രത്യേകം എടുത്തു പറയണം.

എന്റെ രാഷ്ട്രീയ ചിന്താഗതിയെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിൽ പക്ഷെ യൂറോപ്യൻ അമേരിക്കൻ എഴുത്തുകാരാണ് കാര്യമായ പങ്ക് വഹിച്ചിട്ടുള്ളത്. ജോൺ ഗന്തർ, ഹവാഡ് ഫാസ്റ്റ്, ആർതർ കെസ്റ്റ്ലർ, ബോറീസ് പാസ്റ്റർനാക് തുടങ്ങിയവരുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇരുമ്പുമറയെ പിച്ചിച്ചീന്തുന്നതായിരുന്നു. അതുപോലെ ആഗോളതലത്തിലുണ്ടായ രാഷ്ട്രീയ സംഭവവികാസങ്ങളും എന്റെ ചിന്താഗതിയെ കാര്യമായി സ്വാധീനിക്കുകയുണ്ടായി. ഹങ്കറിയിലെ തൊഴിലാളിസമരം അടിച്ചമർത്താൻ റഷ്യൻ ടാങ്കുകൾ അയച്ചത്, പോളണ്ട്, ചെക്കസ്ളോവാക്യ, ഹങ്കറി തുടങ്ങിയ രാഷ്ട്രങ്ങൾ റഷ്യയുടെ കോളനികളായി മാറിയത്, ചൈന ഇന്ത്യയെ കടന്നാക്രമിച്ചത്, ആ കാലത്ത് ഇന്ത്യൻ ഇടതുപക്ഷത്തിന്റെ രാജ്യദ്രോഹപരമായ നിലപാട്, എല്ലാം എന്നിൽ ആഴമുള്ള ആഘാതമുണ്ടാക്കി. ബെർലിൻ മതിൽ പൊളിക്കാനിടയായ സംഭവവികാസങ്ങളും, കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും ജർമ്മനികൾ തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന അവിശ്വസനീയമായ സാമ്പത്തിക അസമാനതയും പാവപ്പെട്ടവരുടെ ഉന്നതിയ്ക്ക് കമ്യൂണിസമല്ല വേണ്ടതെന്നും, നിസ്വനെ നിസ്വനായിത്തന്നെ നിലനിർത്താനുള്ള ഒരു പ്രത്യയശാസ്ത്രമാണതെന്നും തെളിയിച്ചു. ഞാൻ അമ്പത്തൊമ്പതുമുതൽ വിശ്വസിച്ചു പോന്നതെല്ലാം ശരിയാണെന്ന് പിന്നീട് ആഗോളതലത്തിൽ കമ്യൂണിസത്തിനുണ്ടായ തകർച്ച തെളിയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ സംഭവങ്ങൾ എന്റെ ചിന്താഗതിയെയും സൗന്ദര്യദർശനത്തെയും സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. മാർക്സിസ്റ്റ് സൗന്ദര്യദർശനം ഒരു പുകമറയാണെന്നും അത് സ്വന്തം നിലനിൽപിനുള്ള മുദ്രാവാക്യങ്ങളുടെ തടവറയിലാണെന്നും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി.

ബോംബെയിലെ താമസത്തിനുള്ളിൽ, അത് എഴുപത്തൊന്നുമുതൽ എൺപത്തിമൂന്ന് വരെ നീണ്ടുകിടക്കുന്നു, ധാരാളം അനുഭവങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പലതും അവിസ്മരണീയങ്ങൾതന്നെ. ഞാൻ നേരത്തെ പറഞ്ഞപോലെ ഈ അനുഭവങ്ങൾ എന്റെ കഥകളിൽ ഒരു തരത്തിലല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരു തരത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ട്. പോരാത്തതിന് ഞാൻ അനുഭവക്കുറിപ്പുകൾ തന്നെ ഒരു പരമ്പരയായി വനിത, സ്ത്രീധനം (രാഷ്ട്രദീപിക), ഗൃഹലക്ഷ്മി, കലാകൗമുദി തുടങ്ങിയ പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളിൽ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. അവ താമസിയാതെ 'നീ എവിടെയാണെങ്കിലും' എന്ന പേരിൽ പുസ്തകരൂപത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. അനുഭവങ്ങളുടെ വെളിച്ചത്തിലെഴുതപ്പെട്ട കഥകളിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടവ 'ദിനോസറിന്റെ കുട്ടി', 'സൂര്യകാന്തിപ്പൂക്കൾ', 'ഒരു കങ്ഫൂഫൈറ്റർ', 'ഒരു വിശ്വാസി' തുടങ്ങിയവയാണ്. ഈ കഥകളിലെല്ലാം തന്നെ നേരത്തെ പറഞ്ഞ ശുഭാപ്തിവിശ്വാസത്തിന്റെ തിരനോട്ടം കാണാം.

ചില അനുഭവങ്ങൾ പക്ഷെ ഹൃദയത്തിൽ വല്ലാത്തൊരു മുറിവ് സമ്മാനിച്ചുകൊണ്ടേ കടന്നു പോകുന്നുള്ളു. ഒരു കാലത്ത് വേദന തന്ന അനുഭവങ്ങളാണെങ്കിലും ഇന്ന് ഞാൻ അതിൽനിന്നെല്ലാം വളരെ ദൂരം സഞ്ചരിച്ചുവെന്ന ആശ്വാസമുണ്ട്. അവയെല്ലാം എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമായിക്കഴിഞ്ഞ സ്ഥിതിയ്ക്ക് ഇപ്പോൾ അതെല്ലാമോർത്ത് ചിരിക്കുക മാത്രമാണ് ചെയ്യുന്നത്. എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ എറ്റവും വിഷമം പിടിച്ച ഘട്ടം ബോംബെയിലാണുണ്ടായിട്ടുള്ളത്. ആ നഗരത്തിന്റെ കുറ്റമല്ല, ജനങ്ങളുടെ കുറ്റമല്ല, എന്റെ തലയിലെഴുത്തിന്റെ

പ്രത്യേകത മാത്രമാണതിനു കാരണം.

ഇരുപത്തിരണ്ടു കൊല്ലം ജോലിയെടുത്തു കൊണ്ടിരുന്ന കമ്പനിയിൽ അതൃപ്തി തോന്നിത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഞാൻ സ്വന്തമായി ഒരു ബിസിനസ്സ് തുടങ്ങാമെന്നു വെച്ചു. നാലു കൂട്ടുകാരുമൊത്ത് ഒരു കമ്പനി തുടങ്ങി. ഗുജറാത്തിൽ ഒരു വലിയ മൈക്രോബെയറിങ് തുടങ്ങാനുള്ള പ്രൊജക്ടായിരുന്നു അത്. കാലദോഷം കൊണ്ട് അതു നടന്നില്ല. അതിനിടയിൽ പഴയ കമ്പനിയിൽ തൊഴുത്തിൽക്കുത്തുകൾ കാരണം ഞാൻ പുറത്തായിരുന്നു. എനിയ്ക്കു മീതെ ഒരു സർദാറിനെ കമ്പനി മാനേജ്മെന്റ് കൊണ്ടുവന്നു പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. അയാളുടെ സംശയാസ്പദമായ പ്രവർത്തന രീതിയ്ക്ക് ഞാൻ വിലങ്ങുതടിയാണെന്നു കണ്ട അയാൾ എന്നെ പുകച്ചു ചാടിക്കുകയാണുണ്ടായത്. അതിനു ശേഷം ഞാൻ സ്വന്തമായി ഒരു കമ്പനി തുടങ്ങി. അതും വലിയ നഷ്ടത്തിൽ കലാശിച്ചു. ഞാൻ വർഷങ്ങളായി കെട്ടിപ്പടുത്ത എല്ലാം എനിയ്ക്കു നഷ്ടമായി. തിരിച്ച്, കുറേ കടങ്ങളും കൈയ്ക്കുന്ന അനുഭവങ്ങളുടെ ഓർമ്മകളും മാത്രം കൈയ്യിൽവച്ച് ഞാൻ നാട്ടിലേയ്ക്കു വന്നു, ഒരു പുതിയ ജീവിതം കെട്ടിപ്പടുക്കാൻ. ഇക്കാലത്തെ എന്റെ ബോംബെ ജീവിതം സംഭവബഹുലമായിരുന്നു. പട്ടിണി എന്തെന്നറിഞ്ഞ നാളുകൾ. ആ കാലത്തും മനുഷ്യനന്മയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന എന്റെ വിശ്വാസം ഊട്ടിയുറപ്പിക്കുന്ന സംഭവങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ബിസിനസ്സിനു വേണ്ടി കുറച്ചു പണം അത്യാവശ്യമായി വന്നപ്പോൾ ഞങ്ങൾ താമസിക്കുന്നതിന്റെ താഴത്തെ നിലയിലുള്ള ഒരു പഞ്ചാബി സ്നേഹിതനെ സമീപിച്ചു. മിസ്റ്റർ ചോപ്ര. അദ്ദേഹം ഒരു ചോദ്യവും ചോദിക്കാതെ പണമെടുത്തുതന്നു. ഒരു രസീത് കൊടുക്കാൻ തുനിഞ്ഞ എന്നെ തടഞ്ഞുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. 'നിങ്ങൾ മാന്യനാണെങ്കിൽ എനിക്ക് ഒരു രസീതിന്റെ ആവശ്യമില്ല. അല്ലെങ്കിൽ എനിക്കീ രസീതുകൊണ്ടും കാര്യമില്ല. നിങ്ങൾ ഒരു മാന്യനാണെന്ന് എനിക്കറിയുന്നതുകൊണ്ടല്ലെ ഞാൻ ഇത്രയും സംഖ്യ കടമായി തരുന്നത്?'

എനിക്ക് എറ്റവും വേദന തന്ന സംഭവവും അദ്ദേഹത്തോടു ബന്ധപ്പെട്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഞ്ചു വയസ്സായ ഏക മകൻ ഒരു സ്കൂട്ടറപകടത്തിൽ മരിച്ചതായിരുന്നു അത്. ചെറിയച്ഛന്റെ സ്കൂട്ടറിന്റെ പിന്നിലിരുന്നു യാത്ര ചെയ്യുകയായിരുന്നു അവൻ. ആ സംഭവത്തെ ഉപജീവിച്ച് എഴുതിയതാണ് 'വൃഷഭത്തിന്റെ കണ്ണ്' എന്ന കഥ. രണ്ടു വയസ്സായ ഞങ്ങളുടെ മകന്റെ ഒപ്പം കളിക്കുവാൻ അവൻ ചേച്ചിമാരുടെ ഒപ്പം കോണി കയറിവരാറുണ്ട്. ഏറ്റവും സന്തോഷം തന്ന നിമിഷം എന്റെ മകനെ ആദ്യമായി കണ്ടപ്പോഴാണ്. നാട്ടിൽവെച്ചായിരുന്നു പ്രസവം. എനിക്കാകട്ടെ നാട്ടിൽ പോകാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നുമില്ല. റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽവച്ച് ആദ്യമായി അവനെ കയ്യിലെടുത്ത നിമിഷമാണ് എന്റെ ജീവിതത്തിൽത്തന്നെ ഏറ്റവും ധന്യമായ മുഹൂർത്തം.

ബോംബെ ജീവിതത്തിൽ എനിക്ക് ധാരാളം സന്തോഷവും ഒപ്പംതന്നെ വേദനയും തന്ന ഒരു പ്രണയബന്ധമുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഭാര്യ ലളിത അതിനെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞിരുന്നു. തീവ്രമായിരുന്ന ആ ബന്ധം സ്വാഭാവികമായും ഒരു ദുരന്തമായിരുന്നു. ഞാൻ ഇതിനെപ്പറ്റി മുമ്പൊരിക്കൽ എഴുതിയ ലേഖനത്തിൽനിന്ന് താഴെ എടുത്തുചേർക്കുന്നു:

'.........എഴുപതുകൾ എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ ഏറ്റവും നിർണ്ണായകമായ ഒരു ഘട്ടമായിരുന്നു. ഏറെ സന്തോഷവും ഏറെ സന്താപവും ഒരുമിച്ചനുഭവിക്കേണ്ടി വന്ന കാലം. ധാരാളം സ്നേഹം ലഭിച്ചിട്ടും ഒരിത്തിരി ആശ്വാസത്തിനുവേണ്ടി അലഞ്ഞുനടന്ന നാളുകൾ. ആ കാലത്താണ് ഞാൻ രേവതിയെ (പേര് ശരിക്കുള്ളതല്ല) കണ്ടുമുട്ടുന്നത്. അവളും അങ്ങിനെ ഒരു സ്ഥിതിയിലായിരുന്നു. വളരെ വൈകാരികമായ ഒരു ബന്ധത്തിന്റെ തുടക്കമായിരുന്നു അത്. ആ ബന്ധത്തിന്റെ മുഴുവൻ പ്രക്ഷുബ്ധതയും ഈ കഥകളിലുണ്ട്. അതിന്റെ പരിസമാപ്തി വളരെ ഹൃദയഭേദകമായിരുന്നു. 'സ്ത്രീഗന്ധമുള്ള മുറി' എന്ന കഥ അതിനെപ്പറ്റിയായിരുന്നു. തന്നെക്കുറിച്ച് ഞാൻ കഥകളെഴുതുന്നുണ്ടെന്ന് രേവതിയ്ക്കറിയാമായിരുന്നു. ഭാഷ അറിയാത്തതുകൊണ്ട് പക്ഷേ വായിക്കാൻ പറ്റിയില്ല. ഇപ്പോൾ എനിക്കു തോന്നുന്നു അവയെല്ലാം അപ്പോൾതന്നെ ഇംഗ്ലീഷിലാക്കി രേവതിയ്ക്ക് വായിക്കാൻ കൊടുക്കേണ്ടതായിരുന്നു എന്ന്. ഞങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിന്ന് അത് പുതിയൊരു മാനം കൊടുക്കുമായിരുന്നു. എല്ലാ കാര്യങ്ങളും അങ്ങിനെയാണ്. രണ്ടാമതൊരവസരം കിട്ടിയാൽ കൂടുതൽ നന്നായി ചെയ്യാമെന്നു കരുതും, പക്ഷേ അങ്ങിനെ ഒരവസരം പിന്നീട് നിങ്ങളെ തേടിവരികയുണ്ടാവില്ല. ലളിതയ്ക്ക് ഈ കാര്യങ്ങളെല്ലാം അറിയാമായിരുന്നു. ഒരസാധാരണ വ്യക്തിത്വമുള്ള അവൾ എപ്പോഴും എന്നെ ആശ്വസിപ്പിക്കാറുണ്ട്. പ്രക്ഷുബ്ധമായ ഈ ബന്ധം അവസാനിച്ചപ്പോഴും ഒരു തകർച്ചയിൽനിന്ന് എന്നെ രക്ഷിച്ചത് അവളുടെ സാന്ത്വനമായിരുന്നു.'

എന്റെ ഹൃദയത്തിന് എറ്റ ഈ മുറിവിന്റെ കഥകളാണ് 'ആശ്വാസം തേടി'(1975), 'നഷ്ടക്കാരി'(1977), 'മേഘങ്ങൾ പഞ്ഞിക്കെട്ടുകൾ പോലെ' (1977), 'സ്ത്രീഗന്ധമുള്ള മുറി'(1979), 'അവൾ പറഞ്ഞു ഇരുളുംവരെ കാക്കൂ'(1994)എന്നിവ. ഇതിൽ അവസാനത്തെ കഥ മാത്രം

ഞാൻ നാട്ടിൽവന്നശേഷം എഴുതിയതാണ്.

ബോംബെയിലെ ബിസിനസ്സ് പൊളിയുകയും കനത്ത നഷ്ടമുണ്ടാകുകയും ചെയ്തുവെന്നു പറഞ്ഞല്ലൊ. അതിനെപ്പറ്റി എഴുതിയ കഥയാണ് 'ദിനോസറിന്റെ കുട്ടി'. പ്രക്ഷുബ്ധമായ ആ കാലത്ത് ഞങ്ങൾക്ക് മകന് വേണ്ട കാര്യങ്ങൾകൂടി ശ്രദ്ധിക്കാൻ സമയം കിട്ടാറില്ല, പണവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ അവൻ വളരെ സൗമ്യതയോടും അസാധാരണമായ വിവേകത്തോടുംകൂടി പെരുമാറി. സാധാരണ ആ പ്രായത്തിൽ കുട്ടികൾക്കുണ്ടാകാറുള്ള അസംഖ്യം ആവശ്യങ്ങളൊന്നുംതന്നെ അവൻ ഉന്നയിച്ചിരുന്നില്ല. മറിച്ച് കഴിയുന്നത്ര ഞങ്ങളെ സഹായിക്കാൻ സന്നദ്ധത കാട്ടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 'ഒരു കങ്ഫൂഫൈറ്റർ' എന്ന കഥയിൽ അവന്റെ നല്ലൊരു ചിത്രം ഞാൻ വരച്ചിട്ടുണ്ട്. 'ചുമരിൽ ചിത്രമായി മാറിയ അച്ഛൻ', 'ദിനോസറിന്റെ കുട്ടി', 'ഒരു വിശ്വാസി', 'കാനഡയിൽനിന്നൊരു രാജകുമാരി' എന്നീ കഥകളിലെല്ലാം അവനുണ്ട്.

മറ്റു പല അനുഭവങ്ങളും എന്റെ വരാൻ പോകുന്ന പുസ്തകത്തിലുണ്ട്. ബസ്സുകൂലിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് വർത്തമാനക്കടലാസിന്റെ കെട്ടും തൂക്കി ജുഹുവിൽനിന്ന് സാന്താക്രൂസിലേയ്ക്കുള്ള എട്ടു ബസ്സ്സ്റ്റോപ്പു ദൂരം നടന്നിട്ടുണ്ട്. അന്ന് ജുഹുവിൽ റദ്ദിവാലയുടെ കടയുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതേ കാലത്തുതന്നെ ഒരു പലവ്യഞ്ജനക്കടയ്ക്കു മുമ്പിൽനിന്ന് ഇരുനൂറു രൂപ വീണു കിട്ടിയതും, അതേ കടയിൽ ആകെയുള്ള ഇരുനൂറു രൂപകൊണ്ട് സാധനങ്ങൾവാങ്ങാൻ വന്ന സ്ത്രീ പണം നഷ്ടപ്പെട്ട് കരഞ്ഞപ്പോൾ, അവർ എടുത്തുവെച്ചസാധനങ്ങൾക്കിടയിൽ ബേബിഫുഡിന്റെ ടിൻ കണ്ടതും അവരുടെ പണം തിരിച്ചുകൊടുത്തതും, ഖാറിൽ ഒരു വൈകുന്നേരം ലൈംഗികത്തൊഴിലിൽ ഏർപ്പെട്ട ഒരു സ്ത്രീയുമായി അറിയാതെ സംസാരിച്ചശേഷം അവരുടെ ജോലി മനസ്സിലായപ്പോൾ ഓടുന്ന ബസ്സിൽ ചാടിക്കയറി രക്ഷപ്പെട്ടതും, ആയ നിരവധി സംഭവങ്ങൾ.

ബോംബെ മലയാളികളുമായി ഞങ്ങൾക്ക് അധികമൊന്നും അടുപ്പമുണ്ടായിരുന്നില്ല. താമസിക്കുന്ന ഹൗസിങ് സൊസൈറ്റിയിലെ 180 ഫ്ളാറ്റുകളിൽ ഒന്നിൽപ്പോലും മലയാളികളുണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നതായിരിക്കണം ഒരു കാരണം. ഒരിക്കൽ വളരെ സങ്കടകരമായ ഒരനുഭവമുണ്ടായി. അവിടെ ചെന്ന കാലമായിരുന്നു. ബോംബെയുടെ രീതികളെക്കുറിച്ച് പഠിച്ചുവരുന്നേയുള്ളു. ഒരു ടേപ്റെക്കോർഡർ വാങ്ങിയപ്പോൾ പാട്ടുകൾ റിക്കാർഡ് ചെയ്യാനുള്ള കമ്പം വന്നു. ഇല്ലാത്ത പണവുംകൊടുത്ത് രണ്ട് സോണി സി-90 കാസ്സറ്റ് വാങ്ങി. ഡി.എൻ. റോഡിലെ മലയാളി പെട്ടിപ്പീടികകളിലൊന്നിൽനിന്നാണതു വാങ്ങിയത്. വീട്ടിൽ കൊണ്ടുവന്നു ഉപയോഗിച്ചപ്പോഴാണ് മനസ്സിലായത് രണ്ടും വ്യാജനിർമ്മിതമാണെന്നും ഉപയോഗിക്കാൻ കൊള്ളാത്തവയാണെന്നും. ഒരു സി-90 കാസ്സറ്റിന്റെ വശത്ത് റിക്കാർഡ് ചെയ്യാൻ പറ്റിയത് രണ്ടര, മൂന്നു മിനുറ്റിന്റെ രണ്ടു പാട്ടുകൾ മാത്രം. അതുതന്നെ ശബ്ദം കുറഞ്ഞ് കേൾക്കാൻ പറ്റാത്ത വിധത്തിൽ. ഞാൻ പിറ്റേന്നു രാവിലെത്തന്നെ കാസറ്റുകളുംകൊണ്ട് വാങ്ങിയ പീടിക അന്വേഷിച്ചു നടന്നു. എവിടെ കാണാനാണ്? പെട്ടിപ്പീടിക എന്നു പറയുന്നത് അന്വർത്ഥമാണ്. ഒരു പീഞ്ഞപ്പെട്ടിയുടെ വലുപ്പമേയുള്ളു ഓരോ കടയ്ക്കും. പിറ്റേന്നു ഞാൻ ചെന്നപ്പോഴേയ്ക്കും കടകളെല്ലാം അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും മാറ്റിയിരിക്കുന്നു. അതുപോലെത്തന്നെ ഇന്നലെ കണ്ട വില്പനക്കാരും അപ്രത്യക്ഷമായിരിക്കുന്നു. പകരം പുതിയ ആൾക്കാർ. ഒരു കാലിഡോസ്കോപ്പിലൂടെ നോക്കുമ്പോൾ കാണുന്നപോലെ. എന്നെ കബളിപ്പിച്ച് ഇല്ലാത്ത എഴുപതു രൂപ അടിച്ചെടുത്ത മലയാളി പീടികക്കാരനെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ യാതൊരു വഴിയുമില്ല! എനിയ്ക്കു വളരെ വിഷമമായി. പക്ഷെ അന്ന് ഞാൻ ഒരു പാഠം പഠിച്ചു, മാത്രമല്ല കാസ്സറ്റുകളെപ്പറ്റി കൂടുതൽ മനസ്സിലാക്കാനുള്ള വാശിയുമുണ്ടായി എനിക്ക്. അതിന്റെ ഫലമായിരിക്കണം പിന്നീട് പതിനായിരക്കണക്കിന് കാസ്സറ്റുകൾ എന്റെ കയ്യിലൂടെ കടന്നുപോയത്. എന്റെ ഏറ്റവും വിഷമം പിടിച്ച ഒരു ഘട്ടത്തിൽ താങ്ങായി വന്നത് കാസറ്റ് റിക്കാർഡിങ്ങായിരുന്നു. അതുപോലെ ബോംബെയിൽനിന്നു നഷ്ടപ്പെട്ടതെല്ലാം നാട്ടിൽ വന്ന് തിരിച്ചുണ്ടാക്കിയത് ഈ ഒരു ബിസിനസ്സുകൊണ്ടാണ്. എനിക്ക് ഒരിക്കലും നഷ്ടം പറ്റിയിട്ടില്ലാത്ത ഒരു ബിസിനസ്സ്.

പിന്നീട് ഞങ്ങൾ ബോംബെ വിട്ട കാലത്ത് ശിവസേന പ്രവർത്തകർ ആ സ്റ്റാളുകൾ തല്ലിപ്പൊളിച്ചെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ എന്റെ ഉള്ളിലുണ്ടായത് വ്യത്യസ്ത പ്രതികരണങ്ങളാണ്.

ചോദ്യാവലിയ്ക്കുള്ള ഉത്തരങ്ങൾ

1. *ചോദ്യം: കേരളസമൂഹം ഭാവിയിൽ രൂപപ്പെട്ടുവരുന്നത് എങ്ങനെയായിരിക്കും?*

വളരെ അപകടമുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗത്തിലൂടെയാണ് കേരളസമൂഹം ഇന്ന് സഞ്ചരിക്കുന്നത്. ഒരുപക്ഷേ ഭാവിയിൽ സമൂഹം എങ്ങിനെയാണ് രൂപപ്പെടുന്നത് എന്നതിന്റെ സൂചന നമുക്കതിൽ ദർശിക്കാം. ഒന്നിനോടും പ്രതിബദ്ധതയില്ലാത്ത ഒരു ജനതയായി നാം മാറിക്കൊണ്ടിരി

ക്കയാണ്. ഒരു പരിധിവരെ രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ ഇതിനുത്തരവാദികളാണ്. നമുക്ക് അവകാശങ്ങൾ മാത്രം, കർത്തവ്യമില്ല എന്നു പഠിപ്പിക്കുന്ന പാർട്ടികൾ സമൂഹത്തിന് വളരെ ദ്രോഹമാണ് ചെയ്യുന്നത്. കഴിഞ്ഞ നാലു ദശാബ്ദമായി മലയാളികളെ പഠിപ്പിക്കുന്നത് ഇതാണ്. എന്നുവച്ചാൽ രണ്ടു തലമുറയായി ഈ പാർട്ടികൾ അവരുടെ ചിന്തയെ, യുക്തിയെ നിയന്ത്രിച്ച് മസ്തിഷ്കപ്രക്ഷാളനം നടത്തി അവരെ സ്വന്തമായി ചിന്തിക്കാൻ കഴിയാത്തവരാക്കി മാറ്റിയിരിക്കുന്നു. ഇത് വളരെ അപകടമുള്ള കാര്യമാണ്. സ്വേഛാധിപത്യത്തിനുള്ള ആദ്യപടിയാണിത്. ഇനി ഒരു പാർട്ടിയ്ക്കോ ഒരു വ്യക്തിയ്ക്കോ സ്വന്തം ഇഛയ്ക്കനുസരിച്ച്, പ്രതിരോധമൊന്നുമില്ലാതെ ഭരിക്കാൻ പറ്റും. അടുത്ത രണ്ടു ദശാബ്ദങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ഇതു സംഭവിക്കുമെന്നുതന്നെയാണ് ഞാൻ കരുതുന്നത്.

2. *ചോദ്യം: ഭാഷാപരവും സാംസ്കാരികപരവുമായ ഒരന്യവൽക്കരണം പ്രവാസിമലയാളികൾ അനുഭവിക്കുന്നുണ്ടോ?*

ഭാഷാപരവും സാംസ്കാരികവുമായ അന്യവൽക്കരണം പ്രവാസിമലയാളികളുടെ മാത്രം പ്രശ്നമല്ല. കേരളത്തിൽ ഇന്ന് സംഭവിക്കുന്ന ഒന്നുതന്നെയാണത്. ഇതിനു പല കാരണങ്ങളുണ്ട്. നമ്മുടെ ചരിത്രവും സംസ്കാരവും ഭാഷയും തമസ്കരിക്കാനുള്ള മതമൗലികവാദികളുടെയും അവരുടെ പ്രേരണയിൽ രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികളുടെയും ബോധപൂർവ്വമായ പരിശ്രമങ്ങൾ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഏതാനും വർഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാൽ നമ്മുടെ ചരിത്രം നമ്മുടെ ബോധമണ്ഡലത്തിൽനിന്ന് എന്നെന്നേയ്ക്കുമായി തുടച്ചുനീക്കപ്പെടും. ഒപ്പംതന്നെ ഭാഷയും സംസ്കാരവും. ശരിക്കു പറഞ്ഞാൽ കേരളത്തിനു പുറത്തുള്ളവർ ഇതിൽനിന്നൊഴിവാകുന്നതായാണ് കാണുന്നത്. ഇന്നും മുംബൈ പോലുള്ള ഒരു മഹാനഗരത്തിൽ മലയാളികൾ ഓണം ഓർക്കുകയും ആഘോഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇവിടെ ഓണം ഒരു ഹർത്താൽകൊണ്ട് കിട്ടുന്ന മറ്റൊരു ഒഴിവുദിവസംപോലെ ആസ്വദിക്കാനുള്ളതാണ്.

3. *ചോദ്യം: മലയാളിയുടെ ബോധമനസ്സ് മതമൗലികതയുടെയും കടുത്ത യഥാസ്ഥിതികയുടെയും കോളനിയായി മാറിയിരിക്കുകയാണല്ലൊ. ഇത് എന്തുകൊണ്ടാണെന്ന് വിശദീകരിക്കാമൊ?*

ഇത് ആഗോളതലത്തിലുള്ള ഒരു പ്രതിഭാസമാണ്. ചരിത്രം ഇങ്ങിനെ പല അനിവാര്യതകളിലൂടെയും ആപൽക്കരമായ ഘട്ടങ്ങളിലൂടെയും കടന്നുപോയിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോൾ നടക്കുന്നത് ആഗോളതലത്തിലുള്ള ഒരു പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി കാണുന്നതായിരിക്കും യുക്തി. കൂടുതലൊന്നും ഇതിനെപ്പറ്റി പറയാൻ എനിക്കു താല്പര്യമില്ല.

4. *ചോദ്യം: പ്രയോഗതലത്തിലും സൈദ്ധാന്തികതലത്തിലും മാർക്സിസത്തിന് തകർച്ച നേരിടുന്ന സ്ഥിരിയ്ക്ക് മാർക്സിസം പുനർനിർമ്മിക്കേണ്ടതല്ലെ?*

പ്രയോഗതലത്തിലും സൈദ്ധാന്തികതലത്തിലും തകർച്ച നേരിടുന്ന എന്നല്ല പറയേണ്ടത്, തകർന്ന എന്നാണ്. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു പ്രത്യയശാസ്ത്രത്തെ എന്തിനാണ് പുനർനിർമ്മിക്കുന്നത്. ഒരു സിദ്ധാന്തം പ്രായോഗികമല്ല എന്നു കണ്ടാൽ അതിന്റെ പിന്നാലെ പോകാതെ പുതിയ ഒന്നിനെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുകയല്ലെ വേണ്ടത്? 'വെളിച്ചം തൂകീടുവോളം പൂജാർഹം താനൊരാശയം, അതിരുണ്ടഴൽചാറുമ്പോൾ പൊട്ടിയാട്ടുകതാൻ വരം – പൊട്ടി പുറത്ത് ശീവോതി അകത്ത് (ഇടശ്ശേരി)'

5. *ചോദ്യം: മതവിശ്വാസത്തിൽ ഊന്നിയിട്ടുള്ള ധാർമ്മികമൂല്യങ്ങൾക്ക് മാത്രമെ സമൂഹത്തെ മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുപോകാൻ സാധിക്കുള്ളുവെന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടോ?*

ഇല്ല, മാത്രമല്ല അതപകടമാണുതാനും, കാരണം ഏറ്റവും എളുപ്പം ദുർവ്യാഖ്യാനം ചെയ്യാവുന്ന ഒന്നാണ് മതം. അവനവനോടു സത്യസന്ധത പുലർത്തിയും മറ്റുള്ളവരെ ജീവിക്കാനനുവദിച്ചുകൊണ്ടുമുള്ള ഒരു ജീവിതരീതി സ്വായത്തമാക്കുകയേ ഒരു വഴിയുള്ളു. ഇന്നത്തെ കേരളത്തിന്റെ സ്ഥിതിയിൽ അതു സംഭവിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

6. *ചോദ്യം: മലയാളസാഹിത്യത്തിന് സർഗ്ഗാത്മവളർച്ച ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും ഭാവുകത്വപരമായ ഒരു പരിണാമം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും പത്രാധിപർ എന്ന നിലയിൽ എം.ടി.യുടെ അർപ്പണബോധത്തെ നമ്മൾ വേണ്ടത്ര വിലയിരുത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് തോന്നുന്നു. എന്തു പറയുന്നു?*

എം.ടി. ഒരു ബഹുമുഖപ്രതിഭയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സർഗ്ഗാത്മജീവിതത്തിന്റെ പല വശങ്ങളും വേണ്ടത്ര വിലയിരുത്തിയിട്ടില്ലെന്നു വേണം പറയാൻ. അതിനു കഴിവുള്ളവർ അദ്ദേഹത്തെ നശിപ്പിക്കാനാണ് ശ്രമിക്കുന്നത്. അറുപതുകളിൽ ഉയർന്നുവന്ന ഞാനടക്കമുള്ള ഒരു മാതിരി എല്ലാ സാഹിത്യകാരന്മാരെയും വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നത് എം.ടി.യാണെന്ന് സംശയമില്ലാതെ പറയാം. ആവശ്യം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ എം.ടി.യെ തള്ളിപ്പറഞ്ഞവരുമുണ്ട് ഇതിൽ.

7. *ചോദ്യം: പ്രതിബദ്ധതയുള്ള എഴുത്തുകാരൻ എന്ന നിലയിൽ ഇതുവരെയുള്ള സാഹിത്യജീവിതത്തെ എങ്ങനെ വിലയിരുത്തുന്നു.*

ഒരു സാഹിത്യകാരൻ എന്ന നില്യ്ക്ക് എന്റെ പ്രതിബദ്ധത ജനങ്ങളോടാണ്, പ്രത്യേകിച്ചും

സാമ്പത്തികമായി താഴെത്തട്ടിൽ ജീവിക്കുന്നവരോട്. എന്റെ കഥകൾ അവരുടെ ജീവിതത്തിലെ പൊള്ളുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ വായനക്കാരുടെ മുമ്പിൽ എത്തിക്കാൻ ഉതകുന്നതാണെങ്കിൽ ഞാൻ വിജയിച്ചു എന്നു പറയാം. എന്റെ കഥകൾ ഒരു സമൂഹത്തെ മാറ്റിമറിയ്ക്കുമെന്നൊന്നുമുള്ള മിഥ്യാധാരണകൾ എനിക്കില്ല. പക്ഷെ ഒരു വായനക്കാരനിൽ അലിവിന്റെ ചെറിയൊരു നാമ്പ് മുളക്കാൻ അതു പ്രയോജനപ്പെടുമെങ്കിൽ ഞാൻ കൃതാർത്ഥനായി. കഴിഞ്ഞ നാല്പത്തഞ്ചു കൊല്ലമായി ഞാൻ എഴുതാൻ തുടങ്ങിയിട്ട്. ഇത്രയും കാലം കേരളത്തിലെ നിരൂപകർ എന്നെ കണ്ടില്ലെന്നു നടിച്ചു. ഞാനതിൽ തികച്ചും സന്തുഷ്ടനാണ്, കാരണം ഞങ്ങളാണ് നിങ്ങളെ വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നത് എന്ന് ഒരു നിരൂപകനും പറയില്ലല്ലൊ. മറിച്ച് എനിക്ക് എന്റേതായിട്ടുള്ള ഒരു ആസ്വാദകവൃത്തംതന്നെയുണ്ട്. എന്റെ കഥകളും നോവലുകളും കാത്തിരിക്കുന്നവർ. അവരെ നിരാശപ്പെടുത്താതെ സൂക്ഷിക്കുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ട്. ഓരോ വാക്യം എഴുതുമ്പോഴും അവരാണെന്റെ മുമ്പിൽ. എന്റെ സാഹിത്യജീവിതം ധന്യമാണ്.

8. *ചോദ്യം: താങ്കൾ എഴുതിവരുന്ന പുതിയ രചനയുടെ പ്രത്യേകതകൾ എന്താണ്?*

ഞാൻ എഴുതിവരുന്ന – ഒരുമാതിരി എഴുതിത്തീർത്ത നോവലാണ് കൊച്ചമ്പ്രാട്ടി. എന്റെ ഏതു രചനയുംപോലെ അതും നല്ല സാഹിത്യം ആസ്വദിക്കുന്ന വായനക്കാർക്കുള്ളതാണ്. ഒരു പറ്റം (കപട)ബുദ്ധിജീവികൾക്ക് അവരുടെ ബൗദ്ധികസ്വയംരതി(intellectual masterbation)യ്ക്കുള്ള അവസരം ഒരുക്കാനായി ഞാൻ ഒന്നും എഴുതാറില്ല. അതുകൊണ്ടു തന്നെ അക്കാദമിക് വൃത്തങ്ങളിൽ ഞാനത്ര അഭിമതനുമല്ല. പുതിയ നോവൽ തൊള്ളായിരത്തി അമ്പതുകളുടെ മദ്ധ്യംമുതൽ അറുപതുകളുടെ അന്ത്യംവരെ പൊന്നാനിയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ എഴുതപ്പെട്ടതാണ്. നായർ സമുദായത്തിന്റെ പടിപടിയായുള്ള അധഃപതനവും സാമ്പത്തികമായി താഴെക്കിടയിലുള്ള സമുദായങ്ങളുടെ ഉന്നതിയുമാണ് അതിന്റെ കാതൽ.

രചനയുടെ പ്രത്യേകതയെന്താണെന്നുവച്ചാൽ ഒരു ചെടിയിൽനിന്ന് മറ്റൊരു ചെടിയിലേയ്ക്കു ചാടിച്ചാടി തേൻകുടിക്കുന്ന പൂമ്പാറ്റയെപ്പോലെ ആഖ്യാനം ഒരാളുടെ മനസ്സിൽനിന്ന് മറ്റൊരാളുടെ മനസ്സിലേയ്ക്ക് മാറിമാറിപ്പോകുന്നു. ഒരു കഥാപാത്രത്തിന്റെ മനസ്സിലൂടെ കടന്നുപോകുന്ന ഓർമ്മകളുടെ നിരയിൽ മറ്റൊരു കഥാപാത്രം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുമ്പോൾ ആ നിമിഷം തൊട്ട് ആദ്യത്തെ കഥാപാത്രം പിന്നിലേയ്ക്കു വഴിമാറിക്കൊടുക്കുകയും മറ്റെ കഥാപാത്രം വേഷം ഏറ്റെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ കഥാപാത്രമാകട്ടെ അപ്പോൾ സംഭവിക്കുന്നതോ അല്ലെങ്കിൽ ഓർമ്മയിൽനിന്നെടുത്തതോ ആയ ഒരു സംഭവത്തിന്റെ ലോകത്തായിരിക്കും. അതുപോലെ ചില സംഭവങ്ങൾ വിശദമായി പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞാൽ കാലത്തിന്റെ ഒരു വിടവ് അനുഭവപ്പെടുന്നു. ആ വിടവ് നികത്തുന്നത് പലരുടെയും ഓർമ്മയിൽനിന്നാണ്. ഈ വിടവാകട്ടെ അത്രതന്നെ മൂർത്തമോ സുതാര്യമോ ആകണമെന്നില്ല. ഓർമ്മ നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരു വ്യക്തിയുടെ കാര്യമാകുമ്പോൾ പ്രത്യേകിച്ചും. ഇത് പുതുമയുള്ള ഒരു സങ്കേതമാണ്. ഒട്ടും വിരസത അനുഭവപ്പെടാതെ വായന സുഗമമാക്കാൻ ഈ ശൈലി ഉപകരിക്കും. സ്ത്രീസ്വാതന്ത്ര്യം, ദളിതർ, ലൈംഗികത തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങൾക്ക് എന്റേതായ, സാമ്പ്രദായികമല്ലാത്ത ഭാഷ്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാനും ഞാൻ ഈ നോവലിൽ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്.

17.09.2005

back to index

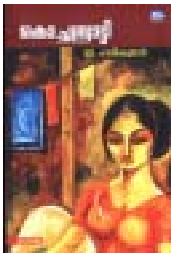

കൊച്ചരേമ്പാട്ടി – ആമുഖം

തൊള്ളായിരത്തിഅമ്പതുകളുടെ മധ്യംതൊട്ട് അറുപതുകളുടെ അന്ത്യംവരെയുള്ള ഒരു കാലഘട്ടമാണ് 'കൊച്ചരേമ്പാട്ടി' എന്ന ഈ നോവലിന്റെ പശ്ചാത്തലം.

അധികവും കഥാപാത്രങ്ങളുടെ മനസ്സിലൂടെയാണ് നോവൽ പുരോഗമിക്കുന്നത്. എഴുത്തുകാരൻ നേരിട്ട് ഇടപെടുന്ന അപൂർവ്വ സന്ദർഭങ്ങളേയുള്ളു. എന്നാൽ ഒരു കഥാപാത്രത്തിന്റെ മാത്രം മനസ്സിലൂടെ സഞ്ചരിക്കാതെ ഒരു പഴുത് കിട്ടുമ്പോൾ മറ്റൊരു കഥാപാത്രം ചാടിവീഴുകയും പിന്നെ അവളുടെ അല്ലെങ്കിൽ അയാളുടെ മനസ്സിലൂടെ നോവൽ യാത്ര തുടരുകയും ചെയ്യുന്നു. വായനക്കാർക്ക് ഒട്ടും വിരസത അനുഭവപ്പെടാത്ത ഒരു ആഖ്യാനരീതിയാണ് ഞാൻ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. അധികം പേർ ഈ രീതിയിൽ എഴുതിയിട്ടില്ലെന്നാണ് എന്റെ അറിവ്.

രചനയിൽ പ്രത്യേകതയായി ഞാൻ അവലംബിച്ചിട്ടുള്ള രീതി ഒരു ചെറിയ കാലയളവിലെ സംഭവങ്ങൾ വിശദമായി പറയുകയും, അതിനിടയ്ക്ക് കഴിഞ്ഞുപോകുന്ന ഒരു നീണ്ട കാലത്തെ സംഭവങ്ങൾ പലരുടെയും ഓർമ്മയിൽനിന്ന് പകർത്തുകയുമാണ്. സ്വാഭാവികമായും ആ കാലത്തെ സംഭവങ്ങൾക്ക് മൂർച്ച കുറയും. അത് ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചതുതന്നെയാണ്. ഈ നോവലിലെ, ഓർമ്മയിൽനിന്ന് പലതും വിട്ടുപോയ ഒരു കഥാപാത്രത്തിന്റെ ഭാഷയിൽ പറഞ്ഞാൽ പലയിടത്തും പൊളിഞ്ഞു കിടക്കുന്ന ഒരു വേലിപോലെയാണ് ഇതിന്റെ രചനാതന്ത്രവും. വേലിയുള്ളിടത്ത് വളരെ സ്പഷ്ടമായ ചിത്രങ്ങൾ കാലത്തിന്റെ വേലി പൊളിഞ്ഞു കിടക്കുന്നിടത്തെത്തുമ്പോൾ അവ്യക്തവും ഒരു പരിധിവരെ അമൂർത്തവുമാകുന്നു. നോവലിലെ ഭാഷ ഉപയോഗിച്ചാൽ, 'കയറഴിച്ചുവിട്ട പശുക്കളെപ്പോലെ ഓർമ്മകൾ ഓടിരക്ഷപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.'

അനാവശ്യവും സുദീർഘങ്ങളുമായ വർണ്ണനകളും വിശേഷണങ്ങളും ചില പ്രത്യേക മുഹൂർത്തങ്ങളെ വായനക്കാരിലേയ്ക്ക് എത്തിക്കാനുള്ള വ്യഗ്രതയിൽ കുത്തിനിറയ്ക്കുന്ന വിരസങ്ങളായ വിവരണങ്ങളും വളരെ അരോചകമായി എനിക്കു തോന്നാറുണ്ട്. അങ്ങിനെയുള്ള നോവലുകളിൽ ഖണ്ഡികകൾ തന്നെ ഒഴിവാക്കി വായിച്ചാലും വായനക്കാരന് നഷ്ടമൊന്നും ഉണ്ടാവാൻ പോകുന്നില്ല. ആ തരത്തിലുള്ള 'സാഹിത്യം' ഞാൻ ഒഴിവാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഏതാനും വരകളിൽ ഒരു ചിത്രത്തിന്റെ ആത്മാവ് ദൃശ്യമാകുന്നില്ലെങ്കിൽ ആ ചിത്രകാരൻ ഒരു പരാജയമാണ്. അതുപോലെത്തന്നെയാണ് സാഹിത്യത്തിലും. ഒന്നോ രണ്ടോ വാക്കുകളിൽ അല്ലെങ്കിൽ വാക്യത്തിൽ വായനക്കാരന്റെ മനസ്സിൽ ചിത്രമുണ്ടാക്കാൻ കഴിയണം. അങ്ങിനെയാണ് ഈ നോവലിന്റെ രചന നിർവ്വഹിച്ചിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ട് തുടർച്ചയായ, താളം തെറ്റാത്ത വായന സാദ്ധ്യമാണ്. ഒന്നും ഒഴിവാക്കേണ്ടി വരില്ലെന്നർത്ഥം.

ഒരു കാലത്ത് പ്രബലമായിരുന്ന നായർ സമുദായത്തിന്റെ പടിപടിയായിട്ടുണ്ടായ അധഃപതനവും താഴെ നിന്നിരുന്ന സമുദായങ്ങളുടെ ഉദ്ഗതിയും ഉണ്ടായ ഒരു കാലഘട്ടമാണ് നോവലിലേത്. ആ വീഴ്ചയിൽനിന്ന് എഴുന്നേൽക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന ഒരു പെൺകുട്ടിയ്ക്കാകട്ടെ പാരമ്പര്യത്തെയും തലമുറകളായി ആദരിച്ചുവന്ന പല വിശ്വാസങ്ങളേയും ധിക്കരിക്കേണ്ടിവരുന്നു. ധീരമായ മനസ്സോടെ അവൾ അതു ചെയ്യുമ്പോൾ തറവാട്ടിന്റെ ഇരുണ്ട ഉൾഭാഗങ്ങളിൽനിന്ന് ചീഞ്ഞുതുടങ്ങിയ ഒരു വ്യവസ്ഥിതി മാറ്റത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തിന് ഇടം നല്കി ഒഴിഞ്ഞു പോകുകയാണ്. ആധുനിക പദാവലിയുടെ ചുവടുവച്ച് ഇതൊരു ദളിതന്റെ കഥ കൂടിയാണെന്നു പറയാം. എനിക്ക് ദളിതൻ എന്ന വാക്കിനോട് പ്രതിപത്തിയില്ല. വർഗ്ഗീകരണം എത്രയും കുറയ്ക്കാൻ പറ്റുമോ അത്രയും നല്ലതാണ്. ലോകത്തെമ്പാടും രണ്ടു വർഗ്ഗങ്ങളെ ഉള്ളു. ഒന്ന് സമ്പന്നരുടെ വർഗ്ഗം, രണ്ട് നിസ്വരുടെ വർഗ്ഗം. നിസ്വനെ സമ്പന്നൻ അടക്കി ഭരിക്കുന്നത് സമ്പത്തുകൊണ്ടും അതുകൊണ്ട് നേടുന്ന അധികാരം കൊണ്ടും മാത്രമാണ്. അതുകൊണ്ട് ഇതുരണ്ടും നേടുക മാത്രമേ അവർക്ക് മോചനമാർഗ്ഗമുള്ളു. എന്റെ കഥാപാത്രം ഒരു പുലയനാണ്. പക്ഷേ അയാൾ അതിൽ ഊറ്റം കൊള്ളുകയോ അതൊരു അവശനിലയായി കണക്കാക്കി അതിൽ പരിതപിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. താൻ നിൽക്കുന്നിടത്തുനിന്ന് ഉയരാനായി അവൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ട്, അദ്ധ്വാനിക്കുന്നുണ്ട്.

ജീവിച്ചിരുന്നതോ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതോ ആയ ഒരു വ്യക്തിയേയും ഞാൻ മാതൃകയായി സ്വീകരിച്ചിട്ടില്ല. (വി.ടി. ഭട്ടതിരിപ്പാടിന്റെ കാര്യം മാത്രമേ ഇതിനൊരപവാദമായിട്ടുള്ളു. അദ്ദേഹം നേരിട്ട് നോവലിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു.) പക്ഷേ ഇതിലെ ഓരോ കഥാപാത്രവും നോവലിന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ ജീവിച്ചുമരിച്ച നിരവധി പേരുടെ പ്രതിനിധിയാണ്. അവർ നമ്മുടെ സാമൂഹിക ചരിത്രത്തിന്റെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു കാലയളവിൽ നിർണ്ണായകമായ പങ്കു വഹിച്ചിട്ടുള്ളവരാണ്.

നല്ലതിനോ ചീത്തയ്ക്കോ എന്നത് ഇവിടെ പ്രസക്തമല്ല.

പെൺവാണിഭവും സ്ത്രീപീഡനവും ഒന്നല്ല. പെൺവാണിഭം സംഘടിതമാഫിയയുടെ പ്രവർത്തനമാണ്. അളവറ്റ പണമുണ്ടാക്കാനുള്ള അവരുടെ ശ്രമത്തിൽ സ്ത്രീകൾ മാത്രമല്ല ബാലന്മാരും ഒരു പരിധിവരെ പുരുഷന്മാരും ഇരകളാകുന്നുണ്ട്. എന്റെ നോവലിൽ ഈ വിഷയം സ്പർശിക്കുന്നില്ല, കാരണം അമ്പതുകളിലും അറുപതുകളിലും കേരളത്തിൽ വനം കൊള്ളക്കാരും അതുപോലുള്ള പ്രാദേശിക കൂട്ടുകൃഷികളുമല്ലാതെ സജീവമായ സംഘടിതമാഫിയകൾ ഇല്ലായിരുന്നു. അവിടെ ജന്മിമാരും അവരാൽ ചൂഷണം ചെയ്യപ്പെട്ട പാവപ്പെട്ടവരുമായിരുന്നു. അതിൽ സ്ത്രീപുരുഷനെന്ന ഭേദമുണ്ടായിരുന്നില്ല. നൂറ്റാണ്ടുകളായി പീഡിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഒരു വർഗ്ഗം. ഈ സ്ഥിതിവിശേഷം ക്രമേണ മാറിവരുന്നത് നോവലിൽ കാണാം. സമുദായത്തിന്റെ അടിത്തട്ടിലുള്ളവർ ആത്മാഭിമാനത്തോടെ ഉയിർത്തെഴുന്നേറ്റു വരുന്ന കാഴ്ച ഇതിലുണ്ട്. ഒരു നൂറ്റാണ്ടിലധികം നീണ്ടുനിന്ന സ്വാതന്ത്ര്യസമരവും ശ്രീനാരായണഗുരു, അയ്യങ്കാളി, പണ്ഡിറ്റ് കെ.പി. കറുപ്പൻ, സഹോദരൻ അയ്യപ്പൻ, കേളപ്പജി എന്നിവരുടെ പ്രബോധനങ്ങളും വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ട് പ്രബുദ്ധരായ ഒരു ജനതയും ഇതിന് കാരണക്കാരാണ്. കമ്യൂണിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനവും വലിയൊരളവിൽ അതിന് ആക്കം കൂട്ടുകയുണ്ടായി. എന്തുദ്ദേശ്യം ലാക്കാക്കിയായിരുന്നാലും ക്രിസ്റ്റ്യൻ പാതിരിമാരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളും ഈ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിനെ സഹായിച്ചു.

സ്ത്രീ അവളുടെ ശരീരം പുരുഷമേൽക്കോയ്മയ്ക്കെതിരെയുള്ള ആയുധമാക്കുന്ന നിരവധി സന്ദർഭങ്ങളുണ്ട് ഈ നോവലിൽ. പുറമെനിന്ന് നോക്കുമ്പോൾ സ്ത്രീപീഡനമെന്നു തോന്നാവുന്ന സംഭവങ്ങൾ ശരിക്കും അവസാനത്തെ അപഗ്രഥനത്തിൽ പുരുഷപീഡനമായി കലാശിക്കുന്നതാണ് കാണുന്നത്. ശാരീരികമായി ദുർബ്ബലമായൊരു വിഭാഗം പലപ്പോഴും നിലനില്പിന്റെ ഭാഗമായി, അല്ലെങ്കിൽ ഭൗതികലാഭത്തിനായി പുരുഷന്റെ ദൗർബ്ബല്യത്തെ ചൂഷണംചെയ്യുകയാണ് ഇവിടെ. മനുഷ്യനെന്ന ജന്തുവർഗ്ഗത്തിന്റെ ഉദയംമുതൽ അതിജീവനത്തിന്റെ ശാസ്ത്രം തന്നെ വികസിപ്പിച്ചെടുക്കുന്നതിൽ സ്ത്രീവർഗ്ഗം വിജയിച്ചിരുന്നു. അതു കാലാകാലമായി പരിഷ്കരിക്കുന്നതിലും അവർ അസാമാന്യകഴിവും മികവും കാണിച്ചു. സ്ത്രീയ്ക്കും ലൈംഗികതയുണ്ട്, അവളുടെതായ രുചിഭേദങ്ങളുണ്ട്, അവ കാലഹരണപ്പെട്ട സദാചാരബോധങ്ങൾക്കും പുരുഷമേധാവിത്വത്തിന്റെ കടുത്ത നിയന്ത്രണങ്ങൾക്കും അടിച്ചമർത്താൻ കഴിയാത്തവിധം വളരെ ശക്തമാണ് എന്ന് മലയാളത്തിൽ ആദ്യമായി പറഞ്ഞത് സ്ത്രീകൾക്കു വേണ്ടി നിലകൊള്ളുന്നുവെന്ന് നടിക്കുന്ന പെണ്ണെഴുത്തുകാരോ സ്ത്രീസംഘാടകരോ അല്ല, മറിച്ച് പെണ്ണെഴുത്തുകാരി എന്ന് വിളിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കാത്ത, മലയാളത്തിന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട എഴുത്തുകാരി മാധവിക്കുട്ടിയാണ് എന്ന് ഓർക്കണം.

എന്റെ കഥകൾ പൊതുവെ സ്ത്രീപക്ഷകഥകളാണ്. ആ ചായ്‌വ് ഈ നോവലിലും കാണാം. പക്ഷേ പെണ്ണെഴുത്തുകാർ പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള സ്ത്രീപ്രതികരണമാവണമെന്നില്ല ഇവിടെ. അതായത് പുരുഷൻ തൊടുമ്പോഴേയ്ക്ക് പുഴയിൽപോയി ചകിരിയെടുത്ത് ഉരച്ച് തോലുവരെ കളയുന്ന കക്ഷിയല്ല അവളെന്നർത്ഥം. മറിച്ച് ലൈംഗികകാര്യങ്ങളിൽ കുറേക്കൂടി പക്വത വന്നവൾ. അത്ര പെട്ടെന്ന് വാടി വീഴുന്നവരല്ല ഈ നോവലിലെ സ്ത്രീകൾ. അവൾ സ്വന്തം ശരീരത്തിന്റെ ആവശ്യങ്ങളെപ്പറ്റി ബോധവതിയാണ്. സ്ഥാപനവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട കുടുംബബന്ധങ്ങളോ ഇറക്കുമതി ചെയ്ത പാപബോധമോ അതു നേടിയെടുക്കുന്നതിൽനിന്ന് അവളെ പിൻതിരിപ്പിക്കുന്നില്ല. സ്വന്തം സ്വത്വം അംഗീകരിക്കപ്പെടണമെന്ന നിർബ്ബന്ധമുള്ളവൾ. ചൂലെടുത്തുയർത്തി മുദ്രാവാക്യങ്ങൾ വിളിക്കുക എളുപ്പമാണ്, പ്രത്യേകിച്ചും നാം സത്യത്തിൽനിന്ന് അകന്നു നിൽക്കുമ്പോൾ. ഒരു കാലഘട്ടത്തിന്റെ കഥയാണ് ഞാൻ എഴുതുന്നത്. അത് ചരിത്രമായതുകൊണ്ട് എത്രത്തോളം സത്യസന്ധമാകാമോ അത്രയും ആകണമെന്ന് എനിക്ക് നിർബ്ബന്ധമുണ്ട്. അതിനെ വൈരുദ്ധ്യാത്മകഭൗതികവാദത്തിനോ സ്ത്രീസ്വത്വവാദത്തിനോ വേണ്ടി വളച്ചൊടിച്ചാൽ നാം ചരിത്രത്തിൽനിന്ന് ഒന്നും പഠിക്കുന്നില്ലെന്നേ പറയാനുള്ളൂ. തത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ മുരട്ടുവാദങ്ങളിൽ കുരുങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോഴും ചരിത്രം മുന്നോട്ടു കുതിക്കുകയാണ്.

തലമുറകളായി സ്വന്തം ലൈംഗികത തിരിച്ചറിയാതെ, ഒരിക്കൽപ്പോലും രതിസംതൃപ്തി എന്തെന്നറിയാതെ, പുരുഷന്റെ അടിമയായി, വിവാഹമെന്ന വ്യവസ്ഥാപിത ലൈംഗികചൂഷണത്തിന്റെ ഇരകളായി മാത്രം ജീവിച്ചു മരിച്ചുപോയ കേരളത്തിലെ സതി-സാവിത്രിമാർക്ക് സാനുകമ്പം ഞാൻ ഈ നോവൽ സമർപ്പിക്കുന്നു.

back to index

അറിയാത്തലങ്ങളിലേയ്ക്ക് ഒരു കവാടം

എന്റെ സാധാരണ നോവലുകളിൽ നിന്ന് വളരെ വ്യത്യസ്തമായ ഒന്നാണ് 'അറിയാത്തലങ്ങളിലേയ്ക്ക്.' അദ്ഭുതകരമായി പലതും എന്റെ ജീവിതത്തിൽ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനെയെല്ലാം വെറും അന്ധവിശ്വാസമായി തട്ടിക്കളയാൻ എന്റെ ശാസ്ത്ര പരിജ്ഞാനം സമ്മതിയ്ക്കുന്നില്ല. ശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റി വലിയ ബോധമൊന്നുമില്ലാത്തവർക്ക് യുക്തിവാദിയാവാൻ എളുപ്പമാണ്. ഒരു അന്ധവിശ്വാസിയുമാവാം. രണ്ടും, അതായത് യുക്തിവാദവും അന്ധവിശ്വാസവും ഒരേ അളവുകോലിന്റെ രണ്ടറ്റങ്ങളാണ്. അച്ഛൻ ഒരിയ്ക്കൽ പറയുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. 'എനിയ്ക്ക് യുക്തി മനസ്സിലാവും, പക്ഷെ യുക്തിവാദം, അതെന്താണ്?' എനിയ്ക്കുമതേ പറയാനുള്ളൂ. മറ്റെല്ലാ വാദങ്ങളേയും പോലെ യുക്തിവാദവും ഒരുതരം തീവ്രവാദമാണ്.

ഈ നോവലിൽ നിങ്ങളുടെ യുക്തിയ്ക്കതീതമായി പലതും കാണാം. എനിയ്ക്കു പറയാനുള്ളത്, ഈ നോവലിലെ ഒരു കഥാപാത്രം തന്നെ പറയുന്നതു പോലെ, 'ഈ പ്രപഞ്ചത്തിൽ നമുക്ക് മനസ്സിലാവാത്ത പലതുമുണ്ട് മോളെ. എല്ലാമറിയണമെന്ന് എന്താണ് നിർബ്ബന്ധം?' എല്ലാ വയസ്സിലുമുള്ളവർക്കും വായിച്ചാസ്വദിക്കാൻ തക്കവണ്ണമാണ് ഞാനീ നോവലിന്റെ രചന നിർവ്വഹിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഓരോ അദ്ധ്യായമെത്തുമ്പോഴും അതിനെപ്പറ്റി ഗൃഹസദസ്സുകളിലോ ക്ലാസ്സുമുറികളിലോ ഊഹാപോഹങ്ങൾക്കും തുറന്ന ചർച്ചയ്ക്കും വേദിയൊരുക്കുന്നു ഈ നോവൽ. വായനയിൽ ഒട്ടും ബുദ്ധി വേണ്ടെന്നുള്ള അഭിപ്രായമൊന്നും ആർക്കുമില്ലല്ലൊ. അല്പസ്വൽപം ബുദ്ധിയുപയോഗിച്ചാലേ ഈ നോവൽ പൂർണ്ണമായും ആസ്വാദ്യതയുടെ വരുതിയിൽ വരൂ.

ഈ ലോകത്ത് എറ്റവുമധികം വായിയ്ക്കപ്പെടുന്ന പുസ്തകങ്ങൾ നിധി തേടുന്ന കഥകളാണ് എന്നു തോന്നുന്നു. പ്രായവ്യത്യാസമില്ലാതെ ഏവർക്കും ആസ്വദിയ്ക്കാമെന്നതായിരിയ്ക്കണം കാരണം. പോരാത്തതിന് തേടിപ്പിടിയ്ക്കേണ്ടതായ ഒരു നിധി എല്ലാവരുടെ മനസ്സിലുമുണ്ട്. നമ്മടെ ജീവിതം തന്നെ ആ നിധിയ്ക്കു വേണ്ടിയുള്ള അന്വേഷണമാണ്. അതെന്നെങ്കിലും പെട്ടെന്ന് അവിചാരിതമായി മുമ്പിൽ പൊന്തിവന്ന് നമ്മെ അദ്ഭുതപ്പെടുത്തുകയും ആഹ്ലാദഭരിതരാക്കുകയും ചെയ്യുമെന്ന ബോധം എല്ലാവരുടെ മനസ്സിലുമുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ഈ നോവൽ വായിയ്ക്കുമ്പോൾ വായനക്കാരൻ യാത്ര ചെയ്യുന്നത് സ്വന്തം മനസ്സിന്റെ നിഗൂഢതലങ്ങളിലേയ്ക്കാണ്. അവിടെ അദ്ഭുതങ്ങൾ നിങ്ങളെ കാത്ത് പതുങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നുണ്ടാവും, ഈ നോവലിലെ തട്ടിൻപുറം പോലെ.

സമയത്തെപ്പറ്റി, കാലത്തെപ്പറ്റിയെല്ലാം എനിയ്ക്ക് എന്റേതായ ധാരണകളുണ്ട്. എന്റെ പല കഥകളിലും ആ സങ്കല്പം വരുന്നുണ്ട്. സമയം ഒരൊറ്റ തലത്തിലല്ലാതെ പല അടരുകൾ അല്ലെങ്കിൽ പാളികളായിട്ടാണ് കിടക്കുന്നത് എന്നാണെന്റെ വിശ്വാസം. നാം ഒരൊറ്റ പാളി മാത്രം കാണുന്നത് നമ്മുടെ മനസ്സിന്റെ പരിമിതിമൂലമാണ്. ഒന്നിലധികം തലങ്ങളുള്ള ലോകം എനിക്കിഷ്ടപ്പെട്ട വിഷയമാണ്. അത് സ്വാഭാവിക ചുറ്റുപാടുകളിൽനിന്ന് പ്രകൃത്യതീത പ്രതിഭാസങ്ങളിലേയ്ക്ക് തെന്നിപ്പോകുന്നത് എന്റെ പല കഥകളിലും കാണാം. താമസി, വടക്കുനിന്നൊരു സ്ത്രീ, ഒരു പഴയ ഓസ്റ്റിൻ കാർ, ആശ്രമം ഉറങ്ങുകയാണ്, ജംറയിലെ ചെകുത്താൻ, മറ്റൊരു ലോകത്തിൽ മറ്റൊരു കാലത്തിൽ, കാലത്തിന്റെ ഏതോ ഊടുവഴികളിൽ, അന്വേഷണം, കുട്ടിച്ചാത്തന്റെ ഇടപെടലുകൾ, മറ്റാരാൾ എന്നീ കഥകളിലും ആസക്തിയുടെ അഗ്നിനാളങ്ങൾ എന്ന നോവലിലും പ്രകൃത്യതീത പ്രതിഭാസങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ട്.

ഇങ്ങിനെയുള്ള കഥകൾ കുട്ടികൾ വായിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ ധാരാളം ആലോചിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്റെ അഭിപ്രായം ഇളം പ്രായത്തിൽ കുട്ടികളുടെ ഭാവനയ്ക്ക് തിരി കൊളുത്താൻ ഈ കഥകൾക്ക് കഴിയുമെന്നു തന്നെയാണ്. കുട്ടിക്കാലത്ത് എനിയ്ക്ക് ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ടത് പ്രേത കഥകളും അദ്ഭുതപ്രതിഭാസങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന കഥകളുമാണ്. ഞാൻ അന്ധവിശ്വാസിയായില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ഒരു ശരാശരി ദൈവവിശ്വാസി കൂടിയാവാൻ കൂട്ടാക്കിയില്ല. മറിച്ച് എന്റെ ക്രിയാത്മക ശ്രമങ്ങൾക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചത് ആ വായനയാണ്. എന്റെ മുമ്പിലുള്ള നല്ലൊരുദാഹരണം അച്ഛന്റെ 'പൂതപ്പാട്ടാ'ണ്. കുട്ടികൾ ഏറ്റവുമധികം ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ഒരു കവിതയാണത്. അതു വായിച്ച ഒരു കുട്ടിയും മുതിർന്നപ്പോൾ അന്ധവിശ്വാസിയായിട്ടുണ്ടെന്ന് എനിയ്ക്കു തോന്നുന്നില്ല. ഞാനറിയുന്ന കുട്ടികളൊന്നും ആയിട്ടില്ല. മറിച്ച് അതവരുടെ ഭാവനയ്ക്ക് മഴവില്ലന്റെ നിറങ്ങൾ കൊടുക്കുകയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. കൂടുതൽ വായിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിയ്ക്കും വിധം അതവരുടെ പ്രജ്ഞയിൽ വെളിച്ചം വിതറുകയാണുണ്ടായിട്ടുള്ളത്.

ഈ നോവൽ കുട്ടികളെക്കൊണ്ടു വായിപ്പിയ്ക്കുക. അതവരുടെ സംസ്കാരത്തെ

തീർച്ചയായും ഉയർത്തും. അപഗ്രഥനത്തിനും വിശകലനത്തിനുമുള്ള സാധ്യതകൾ നിറഞ്ഞ തിനാൽ കുട്ടികളുടെ ബുദ്ധി വികസിപ്പിയ്ക്കാനുള്ള ഘടകങ്ങളും സ്വാഭാവികമായും ഈ നോവലിൽ ധാരാളമുണ്ട്. ഏതാനും സ്കെച്ചുകൾ ചേർത്തിരിയ്ക്കുന്നത് വരികൾക്കൊപ്പം മനസ്സും എത്തിപ്പെടാൻ സഹായിക്കും. ഇതൊരു നിധി അന്വേഷണത്തിന്റെ കഥയാണ്. സ്വാഭാ വികമായും മാപ്പുകളും സ്കെച്ചുകളും ആവശ്യമാവും. ആ മാപ്പുകളാവട്ടെ ഏതൊരു കുട്ടി യ്ക്കും മനസ്സിലാവത്തക്ക വിധത്തിലാണ് വരച്ചിരിയ്ക്കുന്നത്. ചതുരംഗത്തെപ്പറ്റി കുറച്ചു പരാ മർശങ്ങളേയുള്ളു. അതാകട്ടെ മനസ്സിലാക്കാൻ ഒട്ടും വിഷമമില്ലാത്തതാണ്. ഈ നോവൽ വായിച്ച് ഒരു കുട്ടിയ്ക്കോ മുതിർന്ന ഒരാൾക്കോ ചതുരംഗത്തിൽ താല്പര്യം വരികയാണെ ങ്കിൽ അത്രയും നല്ലത്. പക്ഷെ നോവലിന്റെ ആസ്വാദ്യതയ്ക്ക് ഈ കളി അറിയണമെന്ന് നിർബ്ബ ന്ധമൊന്നുമില്ല. അറിയുന്നവർക്ക് കൂടുതൽ മനസ്സിലാവുമെന്നു മാത്രം.

നോവലിന്റെ അന്ത്യത്തിന് മാനവീകതയുടേതായ ഒരു മാനം സൃഷ്ടിച്ചത് സ്വാഭാവികം മാത്രമാണ്. എഴുതുന്ന വ്യക്തിയുടെ മനസ്സ് അയാളുടെ എഴുത്തിൽ എങ്ങിനെയായാലും പ്രതി ഫലിയ്ക്കാതിരിയ്ക്കില്ല. അതൊരു ബലഹീനതയാണ്. നമ്മൾ നമ്മെത്തന്നെ ഒറ്റിക്കൊടുക്കുന്ന നിമിഷങ്ങൾ. നോവലിന്റെ അന്ത്യവുമായി നിങ്ങൾക്ക് സാധർമ്മ്യം പ്രാപിയ്ക്കാനാവുമെങ്കിൽ എന്റെ നോവൽ വിജയിച്ചു എന്നു പറയാം. അങ്ങിനെ ആയില്ലെങ്കിൽ ഇതൊരു പരാജയവു മല്ല. തലയായാലും വാലായാലും നിങ്ങൾ ജയിക്കുകതന്നെയാണ്. നിങ്ങൾക്കുള്ളിൽ കുടി കൊള്ളുന്ന സംസ്കൃതി.

2.11.2006

back to index

കഥാപീഠം പുരസ്കാരം

2006

അനിതയുടെ വീട് എന്ന കഥാസമാഹാരത്തിന്

ആലപ്പുഴയിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന ഈ പുരസ്കാരത്തിന് എനിയ്ക്ക് വൈകാരികമായൊരു ബന്ധമുണ്ട്. ഏകദേശം എൺപത്തഞ്ചു കൊല്ലം മുമ്പാണ് ഒരു പതിനാലു വയസ്സുകാരൻ പയ്യൻ ഒരകന്ന ബന്ധുവായ ശങ്കരേട്ടന്റെ കൈ പിടിച്ച് ഗുമസ്തപ്പണിയുടെ ആദ്യപാഠങ്ങൾ പഠിയ്ക്കുവാൻ ആലപ്പുഴ എത്തിയത്. പയ്യനാകട്ടെ തന്റെ സഹവാസിയായ മാഞ്ഞൂർ പരമേശ്വരൻപിള്ളയുടെ സഹായത്തോടെ കവിതയുടെ ഹരിശ്രീ കുറിയ്ക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. സാഹിത്യത്തിൽ മാത്രമല്ല, ജീവിതത്തിലും എന്റെ പ്രഥമഗുരുവായിരുന്ന എന്റെ അച്ഛനായിരുന്നു അദ്ദേഹം, ഇടശ്ശേരി. അച്ഛൻ ആലപ്പുഴയിൽ അധികകാലമൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല, ഉണ്ടായിരുന്ന കാലത്തപ്പറ്റിത്തന്നെ ഞങ്ങൾ മക്കൾക്ക് ഒന്നും അറിയുകയുമില്ല.

ഞാൻ മുമ്പൊരിയ്ക്കൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്, അച്ഛനെ ഓർത്തല്ലാതെ ഞാനൊരു വരിപോലും എഴുതിയിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് ഈ പുരസ്കാരം സ്വീകരിയ്ക്കുമ്പോഴും ഞാൻ ആദ്യം ഓർത്തത് എന്റെ അച്ഛനെയാണ്. സാഹിത്യത്തിൽ എന്റെ ഗുരു അച്ഛനായിരുന്നു, ശരി. പക്ഷെ സാഹിത്യവാസന കിട്ടിയത് അമ്മയുടെ അടുത്തുനിന്നാണെന്നു തോന്നുന്നു. അച്ഛന്റെ അടുത്തുനിന്നായിരുന്നെങ്കിൽ ഞാൻ കഥയ്ക്കും നോവലിനും പകരം കവിതകളെഴുതുമായിരുന്നു. അമ്മ എഴുതിയിരുന്നത് കൂടുതലും കഥയായിരുന്നു.

അമ്മയുടെ അടുത്തുനിന്നുതന്നെ ജീൻവഴി ലഭിച്ചതാണ് എന്റെ രക്തസമ്മർദ്ദവും. കഥാപീഠം പുരസ്കാരം ലഭിച്ച വാർത്ത ഞാൻ അറിഞ്ഞത് ഐ.സി.യു.വിൽ കിടക്കുമ്പോഴാണ്. അതിനുശേഷം ഒരിയ്ക്കൽക്കൂടി ഐ.സി.യു.വിൽ കിടക്കേണ്ടി വന്നു. എനിയ്ക്ക് പൈതൃകമായിട്ടല്ലാതെ സ്വയം ആർജ്ജിച്ച ഒരസുഖവും കൂടി എന്റെ ചിരകാലസുഹൃത്തായി ഒപ്പമുണ്ട്. ട്രൈജെമിനൽ നൂറാൽജ്യ, ഇടത്തെ കവിളിനു കഠിനമായ വേദന. ഈ സുഹൃത്ത് ഒന്നോ രണ്ടോ മാസത്തേയ്ക്ക് ഒരു യാത്രയ്ക്കു പോകുന്നു, വീണ്ടും തിരിച്ചു വരാൻ വേണ്ടി മാത്രം. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം എന്റെ ഒപ്പമുണ്ട്. ഞാനിതൊക്കെ എന്തിനാണ് പറയുന്നതെന്നു വെച്ചാൽ ഇതൊക്കെ കാരണം അധികം സംസാരിയ്ക്കാൻ വയ്യ എനിയ്ക്ക്. കുറച്ചു സംസാരിയ്ക്കുമ്പോഴേയ്ക്ക് ട്രൈജെമിനൽ ന്യൂറാൽജ്യ എന്ന സ്നേഹിതൻ എന്നെ ശിക്ഷിക്കുന്നു.

തൊള്ളായിരത്തി അറുപതിൽ എഴുത്തു തുടങ്ങി. ആദ്യമായി ശ്രദ്ധിക്കപ്പെട്ട കഥ 'കൂറകൾ' ആണ്. (നിങ്ങളെല്ലാം പാറ്റകൾ എന്നു പറയുന്നതിനെ ഞങ്ങൾ മലബാറുകാർ 'കൂറകൾ' എന്നാണ് പറയുന്നത്.) അറുപത്തിആറിൽ എഴുതിയ ഈ കഥ ഈയിടെ ദൂരദർശൻ ഒരു ടെലിഫിലിമാക്കി. എം.ടി.യാണ് ഈ കഥ വേണമെന്നു നിർദ്ദേശിച്ചത്. ആറു പേരുടെ കഥകൾ തിരഞ്ഞെടുത്തപ്പോൾ എം.ടി. എന്റെ കാര്യത്തിൽ മാത്രമാണ് ഇന്ന കഥതന്നെ വേണമെന്നു നിഷ്കർഷിച്ചത്. അതെനിയ്ക്കൊരു പുരസ്കാരത്തോളം വലിയ കാര്യമായിരുന്നു. കാരണം എം.ടി.യെപ്പോലുള്ള ഒരു വലിയ എഴുത്തുകാരൻ ഞാൻ അറുപത്തിആറിൽ നാലപതു വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പ് എഴുതിയ 'കൂറകൾ' എന്ന കഥ ഓർക്കുകയും അതിന് ഇപ്പോഴും സമകാലീന മൂല്യമുണ്ടെന്നു കണ്ട് അതൊരു ടെലിഫിലിമിനു വേണ്ടി നിർദ്ദേശിയ്ക്കുകയും ചെയ്തിരിയ്ക്കുന്നു. അതുപോലൊരു സംഭവം കുറച്ചുമുമ്പ് എറണാകുളത്ത് കലാപീഠത്തിൽ കഥ വായിയ്ക്കുമ്പോഴുമുണ്ടായി. ഒരു വായനക്കാരൻ ഞാൻ അറുപത്തഞ്ചിൽ എഴുതിയ 'ഉണക്കമരങ്ങൾ' എന്ന കഥ വായിക്കാനാവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ. എത്രയോ വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷം ഒരു വായനക്കാരൻ എന്റെ കഥ ഓർത്തിരിയ്ക്കുന്നു. (ശ്രീ ബാബു കുഴിമറ്റമായിരുന്നു അതെന്ന് ഓർമ്മ) ഈ രണ്ടു കഥകളും മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പിൽ വന്നവയായിരുന്നു, ഉണക്കമരങ്ങൾ 65ലും കൂറകൾ 66ലും.

എഴുതാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ എന്റെ മുമ്പിൽ എപ്പോഴും നിൽക്കുന്നത് വായനക്കാരാണ്. കഥയുടെ അല്ലെങ്കിൽ നോവലിന്റെ നിലവാരത്തെപ്പറ്റി എന്നെ നിരന്തരം ഓർമ്മിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് എന്റെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്ന ആ വായനക്കാരാണ് എന്നെക്കൊണ്ട് നല്ല കഥകൾ മാത്രം എഴുതിയ്ക്കുന്നത്.

കഥാപീഠം പുരസ്കാരം എനിയ്ക്ക് വളരെ വിലമതിയ്ക്കുന്ന ഒന്നാണ്. അക്കാദമികൾ തരുന്ന പുരസ്കാരങ്ങളേക്കാൾ ഞാൻ ആഗ്രഹിയ്ക്കുന്നത് എന്റെ വായനക്കാർ എന്നിൽ അർപ്പിയ്ക്കുന്ന ഈ വിശ്വാസമാണ്, ഈ ബഹുമതിയാണ്. ഈ പുരസ്കാരത്തിനു പിന്നിലുള്ള

സംഘടന, അതായത് റൈറ്റേഴ്സ് ഫോറത്തിനും എന്റെ 'അനിതയുടെ വീട്' എന്ന കഥാസമാഹാരം പുരസ്കാരത്തിന് അർഹമാണെന്നു കണ്ടെത്തിയ ജഡ്ജിങ് കമ്മിറ്റി അംഗങ്ങൾക്കും വളരെയധികം നന്ദി. ഈ പുരസ്കാരം തീർച്ചയാക്കിയ ശേഷം എന്നെ നിരന്തരം ഫോണിൽ വിളിച്ച് കിട്ടാതെ (ഞാൻ ആശുപത്രിയിലായിരുന്നു.) നിരാശനാവാതെ, യാതൊരു അപ്രീതിയും കാണിക്കാതെ എന്നോടു സ്നേഹപൂർവ്വം സംസാരിച്ച റൈറ്റേഴ്സ് ഫോറത്തിന്റെ പ്രസിഡണ്ട് ഡോ. വീട്ടൂരിനും ഞാൻ നന്ദി പറയുന്നു.

6.5.2007

back to index

ഒരു തേങ്ങലോടെ മാത്രം

(എനിയ്ക്കേറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ട കഥാപാത്രം)

എന്റെ കഥകളിൽ എനിയ്ക്കേറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ട കഥാപാത്രമേതാണെന്ന് ഒരാൾ ചോദിച്ചപ്പോൾ പെട്ടെന്ന് ഉത്തരം പറയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. 'ഒരു കങ്ഫൂഫൈറ്ററി'ലെ രാജു, 'ശ്രീപാർവ്വതിയുടെ പാദ'ത്തിലെ മാധവി അതുമല്ലെങ്കിൽ ആത്മാംശമുള്ള നിരവധി സ്ത്രീപുരുഷ കഥാപാത്രങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലുമൊന്ന് എന്നൊക്കെ ഒരൊഴുക്കൻ മട്ടിൽ പറഞ്ഞുപോകാം. ശരിയ്ക്കു പറഞ്ഞാൽ എനിയ്ക്ക് ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ച കഥാപാത്രങ്ങളിൽ ഓരോന്നും ഇഷ്ടമാണ്. എല്ലാം, തേഞ്ഞു കഴിഞ്ഞ ഒരു പ്രയോഗം കടമെടുത്താൽ 'പേറ്റുനോവെടുത്തു' സൃഷ്ടിച്ചവതന്നെ. പക്ഷെ 'എന്തൊക്കെയോ നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരാൾ' (അനിതയുടെ വീട്) എന്ന കഥയെഴുതുമ്പോൾ ഞാൻ ശരിക്കും കരയുകയായിരുന്നു. എഴുതിക്കഴിഞ്ഞ ശേഷവും ആ കഥ എത്രയോ ആവർത്തി വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഓരോ പ്രാവശ്യവും തേങ്ങലോടെയല്ലാതെ അതു വായിച്ചുതീർക്കാൻ പറ്റാറില്ല.

റാണിയെന്ന പേരുള്ള ഒരു കൊച്ചു പെൺകുട്ടിയുടെ കഥയാണ് 'എന്തൊക്കെയോ നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരാൾ'. രണ്ടു ദിവസം മുമ്പ് അവളുടെ ഏക ആശ്രയമായിരുന്ന അമ്മ മരിച്ചു. തെരുവിലാണ് അവൾ വളർന്നത്. അമ്മ, സമുദായം തെരുവിലേയ്ക്ക് വലിച്ചെറിഞ്ഞ സ്ത്രീയാണ്. അവൾ ഒരു വേശ്യയാവാം, നാടോടിയാവാം അല്ലെങ്കിൽ വെറുമൊരു തെരുവുതെണ്ടി. മകളുടെ അച്ഛനാരാണെന്ന് ആ സ്ത്രീയ്ക്കുതന്നെ അറിയുന്നുണ്ടാവില്ല. ഒരു തെരുവുതെണ്ടിയുടെ ചാരിത്ര്യത്തെപ്പറ്റി നാം സംസാരിക്കാറില്ല. ഇപ്പോൾ തെരുവിലേയ്ക്ക് ക്രൂരമായി വലിച്ചെറിയപ്പെട്ട ആ ആറു വയസ്സുകാരി ഒരഭയസ്ഥാനത്തിനായി തിരയുകയാണ്.

കഥ പറയുന്ന ആൾ സമ്പന്നനാണ്. ഭാര്യയുടെ അനുജത്തിയുടെ മകളുടെ കല്യാണത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ ആഭരണങ്ങളും സാരിയും എടുക്കാൻ ഇറങ്ങിയതാണ് അവർ. ജോസ് ജങ്ഷനിലെവിടെയോ കാർ പാർക് ചെയ്ത് അവർ കടകൾ കയറിയിറങ്ങുകയാണ്. റാണി അവരെ പിൻതുടരുന്നു. അയാൾ ഓരോ സമയത്തായി അവളുടെ പശ്ചാത്തലം ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കുന്നു. വേണമെങ്കിൽ നിസ്സഹായയായ ആ പെൺകുട്ടിയെ രക്ഷിക്കാം, പക്ഷെ താൻ അതു ചെയ്യുന്നില്ലെന്ന ബോധം ആ മനുഷ്യനെ അലട്ടുന്നു. അതിൽനിന്നയാളെ വിലക്കുന്നതെന്താണ്? അയാളുടെ ഭാര്യ, കുടുംബം, സമുദായം. ദിവസത്തിന്റെ അന്ത്യത്തിൽ 'എന്നെ ഒപ്പം കൊണ്ടുപോകുമോ' എന്ന ആ കൊച്ചുകുഞ്ഞിന്റെ അപേക്ഷ തട്ടിമാറ്റി അയാൾ കാറോടിച്ചു പോകുകയാണ്. വീട്ടിലെത്തി ഭാര്യയെ ഇറക്കിയശേഷം അയാൾ കാറിൽനിന്നിറങ്ങാതെ കുറച്ചുനേരം ചിന്തിക്കുന്നു; മനസ്സാക്ഷി വല്ലാതെ കലാപം തുടങ്ങിയപ്പോൾ പെട്രോൾ നിറക്കാനുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞ് തിരിച്ച് അവളെ അവസാനം കണ്ടിടത്തേയ്ക്ക് ഓടിച്ചു പോകുന്നു. അയാൾ തീരുമാനങ്ങളെടുത്തിരുന്നു. പക്ഷെ വൈകിപ്പോയി. സഹജീവിയോട് കാരുണ്യം കാണിക്കാനുള്ള അവസരംപോലും അയാൾക്ക് നഷ്പ്പെട്ടിരുന്നു. കഥ അവസാനിക്കുന്നത് '......അയാൾ കാറിന്റെ വാതിലടച്ചു. കുറേ നേരം സ്റ്റീയറിങ് വീലിന്മേൽ കൈവച്ച് അനങ്ങാനാവാതെ ഇരുന്നു. അയാൾക്ക് എന്തൊക്കെയോ നഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നു.' എന്നാണ്. പക്ഷെ നഷ്ടപ്പെട്ടതിനേക്കാൾ അയാൾ നേടിയിരുന്നു. അയാളിപ്പോൾ സമ്പന്നമായൊരു ഹൃദയത്തിന്റെ ഉടമയാണ്.

ഈ കഥാപാത്രത്തെ, കഥയിലെ റാണിയെ, ഞാൻ എവിടെയാണ് കണ്ടുമുട്ടിയത്? കുറേ നേരത്തെ ആലോചനയ്ക്കു ശേഷം ഉത്തരം കിട്ടി. ഈ കഥാപാത്രം നമ്മുടെ നാട്ടിൽ ഓരോ നിമിഷവും ജനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. നമ്മൾ അവരെ കാണുന്നില്ലെന്നു മാത്രം. അങ്ങിനെയുള്ള നിർഭാഗ്യവാന്മാരെ കാരുണ്യത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ കൊണ്ട് കാണുവാൻ ഈ കഥ പ്രാപ്തരാക്കിയാൽ എന്റെ കഥ സാർത്ഥകമായി.

ഡിസംബർ 10, 2005

back to index

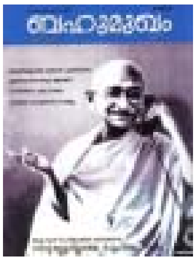

ഒരു ദിവസത്തിന്റെ അന്ത്യം

(‘ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണം’ എന്ന കഥയ്ക്കു പിന്നിൽ)

‘ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണം’ എന്ന കഥ എഴുതാൻ കാരണക്കാർ ഏതാനും സ്ത്രീകളാണ്. എന്നും വൈകുന്നേരം ബോംബെ വർളി ബസ്സ് സ്റ്റോപ്പിൽ സാന്താക്രൂസിലേയ്ക്കു പോകുന്ന 83, 84 നമ്പർ ബസ്സുകളുടെ ക്യൂവിൽ കാത്തു നിൽക്കുമ്പോൾ അവരെ കാണാറുണ്ട്. അവർ ഉച്ചത്തിൽ ശബ്ദമുണ്ടാക്കി സംസാരിക്കുന്നത് കേൾക്കാറുമുണ്ട്. അവർ മറ്റുള്ളവരെ കാത്തുനിൽക്കുകയാണ്, ദാദർ വരെ നടന്നു പോകാൻ. അവർക്ക് സബർബൻ ട്രെയ്ൻ പിടിച്ച് കുറേ ദൂരം പോകേണ്ടതുണ്ട്.

അംഗവിക്ഷേപങ്ങളോടെ അവർ പറഞ്ഞിരുന്നത് അവരുടെ പ്രാരാബ്ധങ്ങളെപ്പറ്റിയാണ്. ഏതോ പാക്കിങ് കമ്പനിയിലാണവരെല്ലാം ജോലിയെടുക്കുന്നത്. രാവിലെ ഒമ്പതു മുതൽ അഞ്ചുവരെ. ദിവസക്കൂലി അഞ്ചു രൂപ. അതുകൊണ്ട് വീട്ടുച്ചിലവുകൾ എങ്ങിനെ കഴിച്ചുകൂട്ടുമെന്നായിരുന്നു അവരുടെ പ്രശ്നം.

എനിയ്ക്കു വളരെ വിഷമമായി. എല്ലാ സ്ത്രീകളുടെയും നെറുകയിൽ കുങ്കുമമുണ്ട്. അതിനർത്ഥം അവർ കല്യാണം കഴിച്ചവരാണ്, ഒരു പക്ഷെ കുട്ടികളുണ്ടാവും, അവരുടെ കാര്യവും നോക്കേണ്ടിവരും എന്നൊക്കെയാണ്. വല്ലാത്ത ജീവിതം. കുറച്ചു ദിവസം അതെന്നെ അലട്ടി. പിന്നെ ജീവിതത്തിന്റെ മറ്റ് അലട്ടുകൾക്കിടയിൽ അതു മറന്നുപോവുകയും ചെയ്തു.

ഒരിയ്ക്കൽ ഫ്ളോറാ ഫൗണ്ടനിന്നടുത്ത് ഒരു കസ്റ്റമറെ കാണാൻ പോകേണ്ടിവന്നു. മൂന്നാം നിലയിലാണ് അയാളുടെ ഓഫീസ്. ഡിസ്കഷനെല്ലാം കഴിഞ്ഞ് പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ തൊട്ടടുത്ത വാതിൽ കടന്ന് ഒരു സ്ത്രീ പുറത്തു കടന്നു. കുറച്ചു തടിച്ച ദേഹപ്രകൃതി. നല്ല കൂട്ടത്തിലാണെന്നു കണ്ടപ്പോൾ തോന്നി. മുപ്പത് മുപ്പത്തഞ്ച് വയസ്സു പ്രായമേ ഉണ്ടാവൂ. തോളിൽ ഒരു സഞ്ചി തൂക്കിയിട്ടുണ്ട്. എന്തു കൊണ്ടോ അവർ എന്നെ നോക്കിയപ്പോൾ എനിയ്ക്ക് ലോഗ്യഭാവത്തിൽ ചിരിയ്ക്കാൻ തോന്നി. അവരും ചിരിച്ചു. ഞാൻ ചോദിച്ചു.

‘എന്ത് ഓഫീസാണത്?’

‘ഞാൻ ജോലിയെടുക്കുന്നതോ?’

‘അതെ, എന്താണവിടെ ജോലി?’ മുമ്പൊരിയ്ക്കൽ അവിടെ വന്നപ്പോൾ വാതിലിലൂടെ കണ്ടത് ഉയരം കുറഞ്ഞ കുറേ മേശകൾ നിരത്തിയിട്ടിരിയ്ക്കുന്നതും അതിനു മുമ്പിലിരുന്ന് കുറേ സ്ത്രീകൾ ജോലിയെടുക്കുന്നതുമായിരുന്നു. എന്തു ജോലിയാണെന്നു മനസ്സിലായില്ല.

‘സുപാരി പാകിങ്ങാണ് സർ.’

കടകളിൽ തൂക്കിയിട്ടിരിയ്ക്കുന്ന സുപാരി പാക്കറ്റുകൾ കാണുമ്പോൾ ഞാൻ ആലോചിക്കാറുണ്ട് ആ പാക്കറ്റുകൾക്കു പിന്നിൽ പ്രവർത്തിച്ച കുറേ കരങ്ങളുണ്ടാവുമെന്ന്. ഒരു സുപാരി പാക്കിങ് ഷോപ്പ് എന്റെ ഭാവനയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ കൂടുതലെന്തോ ചോദിയ്ക്കാൻ ഒരുമ്പെടുമ്പോഴേയ്ക്ക് അവൾ ഹിന്ദിയിൽ പറഞ്ഞു. ‘ഞാൻ ഓടട്ടെ സർ, അഞ്ചേകാലിന്റെ ട്രെയ്ൻ പിടിയ്ക്കണം. കുറേ ദൂരം പോവാന്ണ്ട്.’

ഒരു കഥ മനസ്സിൽ രൂപപ്പെട്ടു വരികയായിരുന്നു. കഥയിലെ കൗസല്യയുടെ രൂപരേഖ ആ നിമിഷം ഉദിച്ചുവന്നു. അവൾ ഓടിക്കൊണ്ട് കോണിപ്പടികൾ ഇറങ്ങുകയായിരുന്നു. പിന്നിൽനിന്ന് അതു നോക്കിക്കൊണ്ടിരിയ്ക്കെ കാന്തിഭായ് എന്ന കടയുടമയുടെ ചിത്രവും മനസ്സിൽ തെളിഞ്ഞുവന്നു. കൗസല്യയോടുള്ള കാമം മനസ്സിൽ സൂക്ഷിച്ച് അവസരം പാർത്തു നിന്ന സുപാരിക്കാരൻ കാന്തിഭായ്.

വീടണയാനുള്ള അവളുടെ തിടുക്കത്തിൽ നിന്ന് ഞാനവളുടെ കുടുംബം സൃഷ്ടിച്ചു. ദിവസത്തിൽ അഞ്ചുറുപ്പിക കൂലി കിട്ടുന്ന ഒരു ജോലിക്കാരിയുടെ കുടുംബം എങ്ങിനെയാവുമെന്നത് ഭാവനയിൽ കാണുവാൻ എളുപ്പമായിരുന്നു. ഒപ്പംതന്നെ വേദനാജനകവും. കഥയെഴുതിയത് തൊള്ളായിരത്തി എഴുപത്തൊമ്പതിലാണ്. അന്ന് അഞ്ചുറുപ്പികയ്ക്ക് കുറേക്കൂടി വിലയുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാലും.......

കഥയിൽ നിന്ന്:

" ചാളിന്റെ ഒരറ്റത്തെത്തിയപ്പോൾ അവൾ ഭർത്താവിന്റെ ചുമ കേട്ടു. അവരുടെ വീട് ചാളിന്റെ മറ്റേ അറ്റത്തായിരുന്നു.

മകൻ എവിടെ നിന്നോ കിട്ടിയ ഒരു പൊട്ടിയ കളിപ്പാട്ടം കൊണ്ടു കളിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. ഭർത്താവ് ചൂടിക്കട്ടിലിൽ കിടക്കുകയും.

'എനിയ്ക്ക് പനിക്കണ്ണ്ട്.'

അവൾ അയാളുടെ നെറ്റി തൊട്ടുനോക്കി.

'സാരല്യ നേരിയ പന്യാണ്. നമുക്ക് നാളെ രാവിലെ ഡോക്ടറുടെ അടുത്ത് പോവാം.' "

എന്തായിരിയ്ക്കണം കഥ എന്നതിനെപ്പറ്റി അപ്പോഴും രൂപമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അങ്ങിനെയിരിയ്ക്കെ ഒരിയ്ക്കൽ ഒരു മെഷിൻ വില്പനയെപ്പറ്റി സംസാരിയ്ക്കാൻ വാഗ്ളെ ഇൻഡസ്ട്രിയൽ എസ്റ്റേറ്റിലെ ഒരു ഫാക്ടറിയിൽ പോയി. അവിടെ ഒരു മെഷിൻ ഇൻസ്പെക്ഷനു വേണ്ടി തയ്യാറാക്കി വച്ചിരുന്നു. ചോദിച്ചപ്പോൾ മനസ്സിലായി അതൊരു സുപാരി പാകിങ് മെഷിനാണെന്ന്. ഒരു പ്രോട്ടോട്ടൈപ്പു മാത്രം. ഇൻസ്പെക്ഷൻ കഴിഞ്ഞ് ലോൺ സാങ്ക്ഷനായാൽ ശരിയ്ക്കുള്ള പ്രൊഡക്ഷൻ തുടങ്ങും.

ഇനി ആരെ പ്രതീക്ഷിച്ചാണ് എന്റെ കഥ കാത്തുനിൽക്കുന്നത്? ഫാക്ടറിയിൽ നിന്നു മടങ്ങുമ്പോൾ ഞാൻ സ്വയം ചോദിച്ചു. ഒരു കഥയുടെ മൂശ ഒരുങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു. ഞാൻ വീട്ടിൽ ചെന്ന് എഴുതാൻ തുടങ്ങി. ശാന്തമായി നടന്നു പോയിരുന്ന സുപാരി ഫാക്ടറിയിൽ ഒരു പാക്കിങ് മെഷിൻ എത്തുന്നതോടുകൂടിയാണ് കഥ തുടങ്ങുന്നത്.

കഥയിൽ നിന്ന്:

" ഫാക്ടറി തുറന്നപ്പോൾ അതിനകത്ത് ആ വലിയ പീഞ്ഞപ്പെട്ടി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒരാൾ ഉയരത്തിൽ ഇരുമ്പിന്റെ പട്ടയുമായി അത് വാതിലിന്റെ തൊട്ടടുത്ത് ചുമരരുക്കിൽ നിവർന്നു നിന്നു. മുറിയുടെ ഒരറ്റം മുതൽ മറ്റേ അറ്റം വരെ നീണ്ടു കിടക്കുന്ന ഉയരമില്ലാത്ത മേശയ്ക്കു പിന്നിൽ തന്റെ സ്ഥാനത്തു പോയിരുന്ന ശേഷവും കൗസല്യ അതു തന്നെയായിരുന്നു നോക്കിയിരുന്നത്. എന്തായിരിയ്ക്കും അതിനുള്ളിൽ? സുപാരിയുണ്ടാക്കുന്ന ആ ഫാക്ടറിയിൽ അടയ്ക്കയും പെരുംജീരകവും നിറച്ച ചാക്കുകളും സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ നിറച്ച ചെറിയ പെട്ടികളും മാത്രമേ അവൾ കണ്ടിരുന്നുള്ളു. "

തുടക്കം കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞാൽ കഥയെഴുത്ത് എളുപ്പമാണ്. സംഭവങ്ങൾ സ്വാഭാവികമായി ഒരു ചിട്ടയിൽ പേനത്തുമ്പിൽനിന്ന് പുറത്തു വരുന്നു. പലപ്പോഴും ആ സ്വാഭാവികതയെ ചോദ്യം ചെയ്യുകയോ കഥാകൃത്ത് തന്നെ, എഴുതുന്ന അന്തരീക്ഷത്തിനു പുറത്തു വന്ന് സ്വന്തമായി ആ ഒഴുക്കിനെ ചോദ്യം ചെയ്ത് കഥയുടെ ഗതി മാറ്റുകയോ ചെയ്താൽ അത് കൃത്രിമമാവും. അതുകൊണ്ട് ഞാനതിനു മുതിരാറില്ല. ഇങ്ങിനെ എഴുതുന്നത് രസകരമാണ്, കാരണം പലപ്പോഴും കഥാപാത്രങ്ങൾ തന്നെയാണ് കഥയുണ്ടാക്കുന്നത്. അത് എടുത്തെഴുതുക എന്ന കാര്യം മാത്രമേ കഥാകൃത്തിനുള്ളു.

ആട്ടമാറ്റിക് പാക്കിങ് വന്നതോടുകൂടി പ്രശാന്തമായ ആ ഷാപ്പിന്റെ അന്തരീക്ഷംതന്നെ മാറുന്നു. അവിടെ അനിശ്ചിതാവസ്ഥയും ആകാംക്ഷയും ആ പാവങ്ങളുടെ ജീവിതം തന്നെ വഴി മുട്ടിയ്ക്കുന്നിടത്തെത്തിയ്ക്കുന്നു.

കഥയിൽ നിന്ന്:

" 'എന്തു മെഷിൻ?'

'പാകിംഗ് മെഷിൻ.' മറിയ തല കുലുക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. 'സുപാരി പാക്കു ചെയ്യാൻ കാന്തിഭായി മെഷിൻ വാങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നു.'

ഒരു നല്ല കാര്യമല്ലെ എന്ന മട്ടിൽ എല്ലാവരും 'അതേയോ?' എന്നു പറഞ്ഞു.

'ഇതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണെന്നറിയ്യോ?'

വീണ്ടും അപകടസൂചന. എല്ലാവരും മറിയയെ നോക്കി.

'നമ്മുടെയെല്ലാം ജോലി പോവുംന്നർത്ഥം. ആരും സന്തോഷിക്ക്യോന്നും വേണ്ട.' "

കാന്തിഭായ് ഇതൊരവസരമാക്കി മാറ്റുകയാണ്. ശനിയാഴ്ച എല്ലാവർക്കും കൂലി കൊടുക്കുന്നു, ഒരാൾക്കൊഴികെ. അതാകട്ടെ കൗസല്യയ്ക്കാണ്. തിങ്കളാഴ്ച മുതൽ അവളെയും മറ്റു മൂന്നു പേരേയും നിർത്തി ബാക്കിയെല്ലാവരെയും ഒഴിവാക്കാൻ പോകുകയാണ്. മാത്രമല്ല അവളെ സൂപ്പർവൈസറാക്കി മാറ്റി ശമ്പളം കൂട്ടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒന്നും ചെയ്യാൻ കഴിയാനാവാത്ത ഒരു നിസ്സഹായത കൗസല്യയ്ക്കുണ്ടായിരുന്നു. അത് മാറ്റി മറച്ച് പരിതസ്ഥിതികൾ അവൾക്കനുകൂലമാക്കുകയും അതിൽനിന്ന് മുതലെടുക്കുകയുമാണ് കാന്തിഭായ് ചെയ്യുന്നത്.

കഥയിൽ നിന്ന്:

" കാന്തിലാൽ സാവധാനത്തിൽ പുരോഗമിയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഇടത്തെ കൈകൊണ്ട് കൗസല്യയുടെ കൈ പിടിച്ച് വലത്തെ കൈ അവളുടെ അരക്കെട്ടിലൂടെ ഇട്ട് അയാൾ അവളെ തന്നിലേയ്ക്കടുപ്പിച്ചിരുന്നു. അവൾ അനങ്ങാതെ യാതൊരു ചേഷ്ടകളും കാണിയ്ക്കാതെ ഇരുന്നു. അവൾ ആലോചിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. അവൾക്ക് വേണമെങ്കിൽ പ്രതിഷേധിയ്ക്കാം, കുതറി നോക്കാം. ഒരു പക്ഷെ ഓടി രക്ഷപ്പെടാൻ കഴിഞ്ഞെന്നു വരും. അതിനിടയ്ക്ക് അവൾ എപ്പോഴും ചുമച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്ന ഭർത്താവിനെ ഓർത്തു. ഇപ്പോൾ കിട്ടുന്ന അഞ്ചുറുപ്പികയും നിന്നാലുള്ള സ്ഥിതി ഓർത്തു. പിന്നെ തന്റെ ദേഹത്തു നടക്കുന്ന കാര്യങ്ങളോടവൾക്ക് ഒരു നിസ്സംഗത തോന്നി. വേറൊരു സ്ത്രീയെയാണ് കാന്തിലാൽ നഗ്നയാക്കുന്നതെന്നവൾക്കു തോന്നി................................ഒരു സ്വപ്നത്തിൽ കാണുന്ന പോലെ ഒരു തിരശ്ശീലയിൽ കാണുന്ന സിനിമ പോലെ അതവൾ നോക്കിക്കണ്ടു. "

യന്ത്രവൽക്കരണം മൂലം ജോലി നഷ്ടപ്പെടുന്നവരെപ്പറ്റിയും, അതേ കാരണം കൊണ്ടു തന്നെ സ്വന്തം മാനം പണയപ്പെടുത്തേണ്ടിവരികയും ചെയ്യുന്ന പാവം സ്ത്രീകളെപ്പറ്റിയും അധികം കഥകൾ മലയാളത്തിലുണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു തോന്നുന്നു.

ശമ്പളം കൂട്ടിക്കിട്ടി, ജോലി സ്ഥിരതയായി, പണത്തിന് വലിയ വിഷമമില്ലെന്ന അവസ്ഥ വന്നുചേർന്നു. എത്രയോ കാലമായി ഭർത്താവിനും മകനും വാങ്ങണമെന്നു മോഹിച്ച നൈലോൺ ബനിയൻ വാങ്ങാനും പറ്റി. പക്ഷെ ഇതെല്ലാം കഴിഞ്ഞ് വീട്ടിലെത്തിയപ്പോഴേയ്ക്ക് അവൾക്ക് മനസ്സാക്ഷിയുമായി നിരന്തരം പോരാടേണ്ടി വരികയും ചെയ്യുന്നു.

കഥയിൽ നിന്ന്:

" അവൾ അടുക്കളയിൽ പോയി സ്റ്റൗ കൊളുത്തി വെള്ളം വെച്ചു. സഞ്ചിയിൽ വളരെ കുറച്ച് അരിയെ ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അതു കഴുകി അടുപ്പത്തിട്ടു. സ്റ്റൗവ്വിന്റെ മുമ്പിൽ നീല തീനാളവും നോക്കിയിരിയ്ക്കെ ഫാക്ടറിയിൽ നിന്ന് സ്റ്റേഷനിലേയ്ക്ക് നടന്നത് അവളുടെ മനസ്സിൽ വന്നു. തനിയ്ക്ക് ആ സമയത്ത് പശ്ചാത്താപമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു മാത്രമല്ല സന്തോഷമായിരുന്നുവെന്ന കാര്യം അവളെ വേദനിപ്പിച്ചു. അവൾ സ്വയം വെറുത്തു. കാന്തിലാൽ ചെയ്തതിന് അയാളെ വെറുത്തു. കീറിയ ബനിയൽ തന്നതിന് പീടികക്കാരനേയും. എല്ലാറ്റിനുമുപരി പണം എവിടെ നിന്നു കിട്ടിയെന്ന് അന്വേഷിക്കുക പോലും ചെയ്യാത്ത ഭർത്താവിനേയും അവൾ വെറുത്തു.

പിന്നെ നോക്കി നിൽക്കെ ഒരു ജലപ്രവാഹത്തിൽ തീനാളവും, സ്റ്റൗവ്വും, പാത്രങ്ങളും അപ്രത്യക്ഷമായപ്പോൾ കണ്ണു തുടയ്ക്കാൻ കൂടി മിനക്കെടാതെ അവൾ സ്വയം പറഞ്ഞു.

ഞാൻ ഇതൊന്നും അല്ല പ്രതീക്ഷിച്ചത്. "

ഈ കഥയെഴുതിയതിനു ശേഷം ഒരിയ്ക്കൽ എനിയ്ക്ക് അതേ ഓഫീസിൽ പോകേ

ണ്ടിവന്നു. തിരിച്ചു വരുമ്പോൾ അടുത്ത വാതിലിനടുത്ത് ഞാൻ ഒരു നിമിഷം നിന്നു. അകത്തേയ്ക്കു നോക്കിയപ്പോൾ കണ്ടത് ഉയരം കുറഞ്ഞ മേശയ്ക്കു പിന്നിൽ ഇരുന്ന് അതീവ ശ്രദ്ധയോടെ ജോലിയെടുത്തു കൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്ന സ്ത്രീകളെയാണ്. അതിൽ കൗസല്യയുണ്ടാവണം. വാല്ലെ ഇൻഡസ്ട്രിയൽ എസ്റ്റേറ്റിലെ ഒരു ഫാക്ടറിയിൽ ഞാൻ കണ്ട ആട്ടമാറ്റിക് പാകിങ് മെഷിൻ ഇവിടെ എത്തിയിട്ടില്ല. ആ മെഷിൻ ഈ വഴിയ്ക്കു വരാതിരിയ്ക്കട്ടെ എന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചു. ഇന്ന് മുപ്പത്താറു കൊല്ലങ്ങൾക്കു ശേഷം ഇപ്പോഴും ഞാൻ ആ പ്രാർത്ഥനയിലാണ്.

19-07-2008

back to index

എനിയ്ക്ക് കള്ളിച്ചെടി ഇഷ്ടല്ല

സാരിയുടുത്ത് അല്പം തടിച്ച പ്രകൃതക്കാരിയായ ഒരു സ്ത്രീ അടുത്തുവന്ന് ചോദിച്ചു.

'ഞാനിവിടെ ഇരുന്നോട്ടെ?'

എറണാകുളത്ത് ടി.ഡി.എം. ഹാളിൽ അന്ന് തിരക്ക് കുറവായിരുന്നു. വധു തൃശ്ശൂർകാരിയായതുകൊണ്ടായിരിയ്ക്കണം തിരക്ക് കുറഞ്ഞത്. ഇനി വരന്റെ പാർട്ടി വന്നാലാണ് ഹാൾ നിറയുക. ലളിതയുടെ അടുത്ത ബന്ധുവിന്റെ കല്യാണമായതുകൊണ്ട് അവളുടെ വീട്ടുകാർ ഒരുമാതിരി എല്ലാവരും ഉണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ലളിത അവരുടെ ഒപ്പം വിലസുകയായിരിയ്ക്കും. ഞാൻ ഒറ്റപ്പെട്ടിരിയ്ക്കയാണ്. സാധാരണ അങ്ങിനെയാണ് പതിവ്. വരൻ എത്താൻ ഇനിയും സമയമുണ്ട്. ഞാൻ ഓരോരുത്തരെ പഠിച്ചുകൊണ്ട് ഹാളിൽ ഒരരുക്കിലെ കസേലയിൽ ഇരിയ്ക്കുകയാണ്. എന്നിലേയ്ക്കുതന്നെ തിരിയുന്ന സന്ദർഭം. അപ്പോഴാണ് അവൾ അടുത്തുവന്ന് ചോദിച്ചത്. 'ഞാനിവിടെ ഇരുന്നോട്ടെ?'

ഹാളിൽ നിറയെ ഒഴിഞ്ഞ കസേലകളുള്ള സ്ഥിതിയ്ക്ക് ആ ചോദ്യം എന്നെ അദ്ഭുതപ്പെടുത്തി. ഞാനവരുടെ മുഖത്തേയ്ക്കു നോക്കി. ആ മുഖം അധികനേരം പഠിയ്ക്കേണ്ടി വന്നില്ല. ഞാൻ പറഞ്ഞു.

'വിമലയ്ക്ക് എന്റെ അടുത്തിരിയ്ക്കാൻ സമ്മതമാവശ്യമില്ല.'

'ഓ..ാ... അപ്പൊ എന്നെ മനസ്സിലായി അല്ലെ?'

അവൾ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് എന്റെ അടുത്ത കസേലയിലിരുന്നു.

എനിയ്ക്കുതന്നെ വിശ്വസിയ്ക്കാൻ പറ്റിയില്ല. ഇങ്ങിനെയൊരു മാറ്റമോ? അവളുടെ മാറ്റം പൂർണ്ണമായിരുന്നു. ഒരു പുഴുവിൽനിന്ന് ചിത്രശലഭത്തിലേയ്ക്കുള്ള ദൂരത്തെ അവൾ മറികടന്നിരിയ്ക്കുന്നു. എങ്ങിനെയിതു സംഭവിച്ചു?

'എന്താ ഒറ്റയ്ക്കിരിക്കണത്? ലളിതച്ചേച്ചി എവിടെ?'

'അവള്ടെ വീട്ട്കാര്ടെ ഒപ്പം കാണും, ഹാളിലെവിടേങ്കിലും.'

'ഓ, ചേച്ചീടെ ബന്ധുക്കാരിയാണല്ലെ വധു? ദിനേശന് വരനായിട്ട് ബന്ധംണ്ട്. അപ്പൊ മൂപ്പര്ടെ ആൾക്കാരെല്ലാം എത്തീട്ട്ണ്ട്. ഇനി ആളെ സദ്യടെ സമയത്ത് നോക്ക്യാ മതി.'

'അപ്പൊ നമ്മള് തുല്യദുഃഖിതരാണല്ലെ?'

അവൾ ചിരിച്ചു. അപ്പോഴും ഞാൻ ആലോചിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. എങ്ങിനെ ഈ മാറ്റം സംഭവിച്ചു?'

ഞങ്ങളവളെ കാണുന്നത് പതിനഞ്ചു കൊല്ലം മുമ്പാണ്. ശല്യക്കാരിയായ ഒരയൽക്കാരിയായിട്ട്. ശല്യമെന്നു പറഞ്ഞാൽ കുറച്ചൊരതിശയോക്തിയാവും. ഞങ്ങൾക്കു കാണാൻ താല്പര്യമില്ലാത്ത ഒരു വ്യക്തി, അത്ര മാത്രം. തീരെ പ്രതീക്ഷിയ്ക്കാത്ത അവസരങ്ങളിൽ അവളുടെ വരവുണ്ടാകുന്നു. ഉമ്മറവാതിൽ തുറന്നിട്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ഞങ്ങളെ അന്വേഷിച്ച് കിടപ്പറവരെ എത്തുന്നു. ഞാനും അവളുമായുണ്ടായിരുന്ന ബന്ധം വളരെ വിചിത്രമായ രീതിയിലായിരുന്നു. നേരിട്ടു കാണുമ്പോൾ മുഖത്തു നോക്കില്ല. രണ്ടു വ്യക്തികൾ തമ്മിൽ ഉപയോഗിയ്ക്കാവുന്നതിൽവച്ച് ഏറ്റവും കുറച്ച് വാക്കുകൾ മാത്രം ഉപയോഗിച്ചുള്ള ആശയവിനിമയം. 'ചേച്ചിയില്ലേ?' കാര്യമായി അതു മാത്രം. ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞാൽ തലയും താഴ്ത്തി അകത്തേയ്ക്കു പോകും. ഇല്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ ഒന്നും മിണ്ടാതെ അതേപടി തിരിച്ചു പോകും. പക്ഷെ ഞാൻ തോട്ടം ശുശ്രൂഷിക്കാനായി പുറത്തിറങ്ങിയാൽ ശ്രദ്ധിക്കാത്തൊരു നിമിഷത്തിൽ അവളുടെ മുറിയുടെ ജനൽ ഒരു ചെറിയ പഴുതുമാത്രം ബാക്കി വച്ച് അടയ്ക്കപ്പെടുന്നു. അതിനു പിന്നിൽ നമ്മെ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു സ്ത്രീ നിൽക്കുന്നുണ്ടെന്നത് നമുക്ക് വിഷമമുണ്ടാക്കുന്നു.

മുപ്പത്തഞ്ച് മുപ്പത്തെട്ട് വയസ്സു പ്രായമായ ആ അവിവാഹിതയിൽ ആകർഷിക്കപ്പെടാനായി ഒന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ആ ശരീരമോ മുഖമോ ആകർഷകമാക്കാൻ ഒരു ശ്രമവും അവൾ നടത്തിയിരുന്നതുമില്ല. ഒരു പൗഡർ പോലും ആ മുഖത്ത് പൂശിയതായി ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല.

അവർ ഷാരടിമാരായിരുന്നു. ഒരു വരനെ അന്വേഷിക്കാൻ ലളിതയോടാവശ്യപ്പെടുമ്പോഴും അവൾ പറഞ്ഞിരുന്നത് 'നായന്മാരെ ഒക്കെ കല്ല്യാണം കഴിക്കണത് രണ്ടാന്തരായിട്ടാ കണക്കാക്കണത്' എന്നായിരുന്നു. വർഷങ്ങൾ കൊഴിഞ്ഞുപോയ്ക്കൊ

ണ്ടിരിയ്ക്കെ ക്രമേണ ലളിതയുടെ മുമ്പിൽ തുറക്കാറുള്ള പൊങ്ങച്ചസ്സഞ്ചിയിലെ കോപ്പുകൾ ഒഴിഞ്ഞുവന്നു. നായന്മാരായാലും കുഴപ്പമില്ല എന്ന നിലയിലെത്തി. പിന്നെ അവിടെനിന്ന് 'ഭാര്യ മരിച്ചതോ, ഡൈവോഴ്സ് ചെയ്തതോ ആയിട്ട്ള്ള ആരെങ്കിലുണ്ടെങ്കിൽ പറയണംട്ടോ. എന്നെപ്പോലെ വയസ്സായ ഒരു പെണ്ണിനെ കെട്ടാൻ ഇനി വയസ്സായ ആരെങ്കിലുമേ വരു' എന്ന നിലയിലെത്തി. അതിനിടയ്ക്ക് ഒരു കള്ളിച്ചെടിയും, അവളുടെ ഭാവന കാടു കയറിയതായിരിയ്ക്കണം ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ കാമുകനും രംഗത്തെത്തി. 'കള്ളിച്ചെടി' എന്ന എന്റെ കഥ ആ കള്ളിച്ചെടിയെപ്പറ്റിയും, ആ കാമുകനെപ്പറ്റി അവൾ ലളിതയോടു പറയാറുള്ള കഥകളെപ്പറ്റിയുമാണ്.

ഒരിയ്ക്കൽ മാത്രം അവൾ എന്നോടു ഹൃദയം തുറന്നു സംസാരിച്ചു. അത് ആ കള്ളിച്ചെടി പൂത്തതു കാണാൻ അവളുടെ ടെറസ്സിൽ പോയപ്പോഴായിരുന്നു. വളരെ കുറച്ചു വാക്കുകൾ മാത്രം. '*ഈ പൂവും എന്നെപ്പോലെയാണ്. വിരിയും. വാസനയില്ലാതെ രണ്ടുദിവസം നിൽക്കും, പിന്നെ കൊഴിഞ്ഞുപോകും. കായയൊന്നുമുണ്ടാവില്ല.*' അത്ര മാത്രം, പക്ഷെ ആ വാക്കുകൾക്ക് മൂർച്ചയുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നെ, എന്നോടെന്തിനവൾ അതു പറഞ്ഞു?

ഞങ്ങൾ ആ വീടു മാറിയ ശേഷം ഒരിയ്ക്കൽ അവരെ കാണാൻ ചെന്നപ്പോൾ വിമലയുണ്ടായിരുന്നില്ല. കുറച്ചൊരു വിഷമം തോന്നി. പിന്നീട് പത്തു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞിട്ടൊരു ദിവസമാണ് ഈ കൂടിക്കാഴ്ച. അതുകൊണ്ട് ഈ കൂടിക്കാഴ്ച തികച്ചും അവിശ്വസനീയമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അവളെ കണ്ടാൽ ഒരു മുപ്പതു വയസ്സിനു മീതെ തോന്നുകയില്ല. ഒരു കാലത്ത് തീരെ മയമില്ലാതെയിരുന്ന അവളുടെ ചർമ്മം മിനുസപ്പെട്ടിരുന്നു. കണ്ണുകളിൽ പ്രകാശം, തുടുത്ത കവിളുകൾ, ചോര തുടിയ്ക്കുന്ന ചുണ്ടുകൾ. ഇതിൽ ഒരു ബ്യൂട്ടീഷന്റെ കൈ എത്രത്തോളമുണ്ടെന്നറിയില്ല. പക്ഷെ ഒരു ബ്യൂട്ടീഷന് ഈ നിലയിൽ എത്തിയ്ക്കാൻ മാത്രം പറ്റിയ ദേഹമായിരുന്നില്ല ഞങ്ങൾ പത്തു കൊല്ലം മുമ്പ് പിരിഞ്ഞു പോയപ്പോൾ അവൾക്കുണ്ടായിരുന്നത്.

'എപ്പഴാണ് വിമലേടെ കല്യാണം കഴിഞ്ഞത്?'

'നാലു കൊല്ലായി.'

'കുട്ടികൾ?'

'ഒരു മോനുണ്ട്. അവൻ അച്ഛന്റെ ഒപ്പാണ്..........'

'ദിനേശന്റെ നാട്?'

'ആലപ്പുഴ. പഴേ ഫാമിലിയാണ്. അച്ഛന്റെ ആകെള്ള മോനാണ്.'

'എന്തു ചെയ്യുണു?'

'മൂപ്പര് കൺസ്ട്രക്ഷൻ ബിസിനസ്സിലാണ്. അച്ഛനും അത്തന്ന്യാ ബിസിനസ്സ്. അച്ഛന്റെ ഓഫീസ് ആലപ്പുഴേലാണ്, മോൻ ഇവിടെ എറണാകുളത്തും.

അവൾ സംസാരിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. ഭർത്താവിനെപ്പറ്റി, മൂന്നു വയസ്സായ മകനെപ്പറ്റി. ഭർത്താവിന്റെ വീട്ടുകാരെപ്പറ്റിയെല്ലാം. ഞാൻ അതെല്ലാം കേട്ടുകൊണ്ടിരിയ്ക്കെത്തന്നെ പഴയ കാര്യങ്ങൾ ഓർക്കുകയായിരുന്നു.

ഇടയ്ക്കൊരിയ്ക്കൽ ഞാൻ ചോദിച്ചു.

'ആ പഴയ കള്ളിച്ചെടി...... അതിപ്പോഴുംണ്ടോ?'

അവൾ ചിരിച്ചു. അവളും ആ കാര്യങ്ങൾ ഓർക്കുകയായിരിക്കണം. ആ പഴയ കള്ളിയുടെ മുഖം തിരിച്ചുവന്നു. അവളെന്റെ കൈ പിടിച്ച് പതുക്കെ അമർത്തി.

'ഉം, അത് എന്റെ അത്ര ഉയരം വെച്ചിരിയ്ക്കുണു. ഇപ്പഴും പൂവിട്ണ്ണ്ട്.'

ഒരിയ്ക്കൽക്കൂടി എന്റെ കൈ പിടിച്ചമർത്തിക്കൊണ്ട് അവൾ പറഞ്ഞു.

'ഞാൻ പോട്ടെ, വരൻ എത്തീന്ന് തോന്നുണു. പോണേന്റെ മുമ്പെ ഞാൻ ദിനേശനെ പരിചയപ്പെടുത്താം.'

പരിചയപ്പെടുത്തലുണ്ടായില്ല. കരുതിക്കൂട്ടിയായിരിയ്ക്കില്ല. അവസരം കിട്ടിയിട്ടുണ്ടാവില്ല, ഞാൻ ലളിതയെ അവൾക്കു കാണിച്ചു കൊടുക്കാതിരുന്നതുപോലെ.

വീട്ടിലേയ്ക്കു മടങ്ങുമ്പോൾ ഞാൻ ആലോചിച്ചിരുന്നത് കൊല്ലത്തിലൊരിയ്ക്കൽ പൂവിട്ടിരുന്ന ഒരു കള്ളിച്ചെടിയെപ്പറ്റിയായിരുന്നു. അതിന്റെ ഉടമയായിരുന്ന കള്ളിയെപ്പറ്റിയും.

ആ കള്ളിച്ചെടി എന്നോട് കൊണ്ടുപോകാൻ പറഞ്ഞിരുന്നതായിരുന്നു. അതെടുക്കാൻ പോയ ദിവസം ഞാൻ ഓർത്തു. ഞാൻ കഥയിൽ നിന്ന് ഉദ്ധരിയ്ക്കാം.

അയാൾ വിമലയെ അടുത്തു വിളിച്ച് ആ കള്ളിച്ചെടി കാണിച്ചു
കൊടുത്തു. അതിന്റെ ഏണുകളിൽ നേരിയ ചുവപ്പുള്ള മൊട്ടുകൾ

മുളയ്ക്കുന്നു.

'ഞാൻ അതു കണ്ടിട്ടുണ്ട്.' വിമല പറഞ്ഞു. അവൾ കുമ്പിട്ടു നിൽക്കുകയായിരുന്നു. അയാളുടെ അടുത്ത്, വളരെ അടുത്ത്. ബ്ലൗസിന്റെ മുകൾ ഭാഗത്തുകൂടെ അവളുടെ മാറിടം കാണാം. കാറ്റിൽ കാച്ചിയ വെളിച്ചെണ്ണയുടെ ഗന്ധം. അയാൾ അസ്വസ്ഥനായി പിൻമാറി.

'ഇതിൽ നിറയെ മൊട്ടുകളാണ്.' അയാൾ പറഞ്ഞു. 'അതെല്ലാം വിരിയട്ടെ. എന്താണിത്ര ധൃതി. ഞാൻ പിന്നീട് കൊണ്ടു പൊയ്ക്കൊള്ളാം.'

അയാൾ തിരിഞ്ഞു നടന്നുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു.

'പിന്നെ, എനിയ്ക്ക് കള്ളിച്ചെടികൾ അത്രയധികം ഇഷ്ടൊന്നുംല്ല്യ.'

ഇപ്പോൾ ഞാൻ അദ്ഭുതപ്പെടുകയാണ്, ഞാനെന്തിനതു പറഞ്ഞു. എനിയ്ക്ക് കള്ളിച്ചെടികൾ വളരെ ഇഷ്ടം തന്നെയാണ്. (അതോ കള്ളികളോ?)

''കള്ളിച്ചെടി' എന്ന കഥ 'സൂക്ഷിച്ചുവച്ച മയിൽപ്പീലി' എന്ന കഥാസമാഹാരത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിയ്ക്കുന്നു. വിമല എന്ന പേര് ശരിയ്ക്കുള്ളതല്ല.'

ദേശാഭിമാനി വാരാന്തപ്പതിപ്പ് - ജൂൺ 29 2008

back to index

നന്ദി

തിരഞ്ഞെടുത്ത കഥകൾ 1966–96 എന്ന സമാഹാരത്തിന്റെ ആമുഖം

നന്ദി

നാല്പത്തഞ്ചു കൊല്ലം (1960 മുതൽ 2005 വരെ) ഒരെഴുത്തുകാരന്റെ ജീവിതത്തിൽ വലിയൊരു കാലയളവാണ്. ഒന്ന് തിരിഞ്ഞുനോക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന ഒരവസരമാണത്. സർഗ്ഗജീവിതത്തിൽ തൃപ്തനാണോ എന്ന ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരം പറയേണ്ട ഘട്ടം.

ഈ കാലയളവിൽ ഞാൻ പതിനൊന്ന് കഥാസമാഹാരങ്ങളും എട്ടു നോവലുകളും എഴുതി. നൂറ്റിറുപതു കഥകളും ചെറുതും വലുതുമായി എട്ടു നോവലുകളും. 'കൂറകൾ' എന്ന ആദ്യ സമാഹാരത്തിലെ കഥകൾക്കുശേഷം ഏറ്റവും അവസാനം പുറത്തിറക്കിയ 'അനിതയുടെ വീട്' എന്ന സമാഹാരത്തിലെ കഥകൾ വരെ എന്റെ വളർച്ചയുടെ പടികൾ വ്യക്തമാക്കുംവിധം ഒരു തിരഞ്ഞെടുത്ത സമാഹാരം പുറത്തിറക്കാനാണ് ഞാൻ ആദ്യം ഉദ്ദേശിച്ചത്. പിന്നീടത് 'കൂറകൾ' എന്ന കഥ എഴുതിയ വർഷമായ 1966 മുതൽ 1995 വരെയുള്ള മുപ്പതു വർഷത്തെ കഥകളിൽ നിന്നാക്കി തെരഞ്ഞെടുപ്പ്. കാരണം അതിനുശേഷമുള്ള കഥകളെല്ലാം ഇപ്പോഴും ലഭ്യമാണ്. എന്റെ കഥകളെ വിലയിരുത്താൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ ഈ കാലയളവിലെ കഥകൾ വളരെ പ്രയോജനപ്പെടും. തെരഞ്ഞെടുപ്പ് വേദനാജനകമായിരുന്നു, കാരണം ഒരു കഥയും ഒഴിവാക്കാൻ പറ്റാത്തവിധം പ്രിയതരമാണ്. ഓരോ കഥയും എഴുതിയിട്ടുള്ളത് സൃഷ്ടിയുടെ പേറ്റുനോവ് അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടു തന്നെയാണ്. ആത്മാർത്ഥതയില്ലാതെ ഞാൻ ഒരു കഥപോലും എഴുതിയിട്ടില്ല. ചില കഥകൾ ഉള്ളടക്കത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഗൗരവം കുറഞ്ഞതാവാം. പക്ഷേ അങ്ങിനെയുള്ള കഥകളുടെ രചനയിൽ പോലും ആത്മാർത്ഥത കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കഴിഞ്ഞ അഞ്ചു വർഷമായി ഡോ. മിനി പ്രസാദ് അങ്ങിനെ ഒരു സമാഹാരം പുറത്തിറക്കാൻ നിർബ്ബന്ധിക്കുകയായിരുന്നു. ഏതെല്ലാം കഥകൾ ചേർക്കണമെന്നതിന്റെ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം കൂടി അവർ തന്നിരുന്നു. അവസാനം തെരഞ്ഞെടുപ്പു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ മാനദണ്ഡങ്ങളിൽ നിന്നെല്ലാം വ്യതിചലിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചില കഥകളോട് എനിയ്ക്കുള്ള വ്യക്തിപരമായ അടുപ്പവും, ഈ കാര്യങ്ങളിൽ എന്നെ സഹായിക്കുന്ന എന്റെ സഹധർമ്മിണിയുടെ ഇഷ്ടങ്ങളും മേൽക്കോയ്മയും ഈ തെരഞ്ഞെടുപ്പിനെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുണ്ട്. (എനിയ്ക്ക് നാളെയും ഈ വീട്ടിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ട് കഥകളെഴുതണം!) ഇങ്ങിനെ ഒരു സമാഹാരം പുറത്തിറങ്ങാൻ കാരണക്കാരി പക്ഷെ ഡോ. മിനി പ്രസാദാണ്. മനോഹരമായ ഒരവതാരിക എഴുതിത്തന്നതിന് അവർക്കു നന്ദി.

എന്റെ കഥകളെപ്പറ്റി ധാരാളം പേർ എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. എല്ലാം കഥകളുടെ ആഴങ്ങളിലേയ്ക്കു കടന്നുചെന്ന് ആസ്വദിച്ചുകൊണ്ട് എഴുതിയവതന്നെ. എന്റെ ഏറ്റവും കൂടുതൽ കഥകളെ സ്പർശിച്ചുകൊണ്ട് ലേഖനമെഴുതിയത് അഡ്വ. എം. കൃഷ്ണകുമാറാണ്. ഒരു കാലത്ത് ചെറുകഥകളെഴുതിയിരുന്ന അദ്ദേഹം ഇന്ന് സഹൃദയനായ ഒരു നല്ല വായനക്കാരനും സാഹിത്യത്തെയും സംഗീതത്തെയും അപഗ്രഥനബുദ്ധിയോടെ സമീപിയ്ക്കുന്ന ഒരാസ്വാദകനുമാണ്. തൊള്ളായിരത്തി എൺപത്തൊമ്പത് ജൂണിൽ മാതൃഭൂമി വാരികയിൽ വന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലേഖനം 'ഇളവെയിലിന്റെ സാന്ത്വനം' ഈ സമാഹാരത്തിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. മാത്രമല്ല ഇത്രയും കവിതയുള്ള ഒരു പേര് ഈ സമാഹാരത്തിനുതന്നെ കൊടുക്കാനുള്ള പ്രലോഭനങ്ങളിൽ ഞാൻ വീഴുകയും ചെയ്തു. എന്റെ കഥകളെപ്പറ്റി എഴുതിയ ഓരോരുത്തരേയും ഞാൻ ഈ അവസരത്തിൽ നന്ദിപൂർവ്വം ഓർമ്മിയ്ക്കുന്നു. പേരെടുത്തു പറയുക ഒരു സാഹസമായിരിക്കും. ആ ലേഖനങ്ങൾ മിക്കവയും ഞാൻ എന്റെ വെബ്ബ് സൈറ്റിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

എന്നെ ഞാനാക്കിയത് എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട വായനക്കാരാണ്. എന്റെ കഥകൾക്കുവേണ്ടി കാത്തിരിക്കുകയും ഓരോ കഥകളും ഒരനുഭവമാക്കി മനസ്സിൽ കൊണ്ടു നടക്കുകയും, ഞാൻ കഥകളൊന്നും എഴുതാതിരിക്കുമ്പോൾ വ്യസനിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന വായനക്കാർ. അവരോടുള്ള കടപ്പാടാണ് ഓരോ കഥയും കൂടുതൽ കൂടുതൽ നന്നാക്കാൻ എന്നെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത്. വായനക്കാർ പുഴുക്കൾ എന്ന മനോഭാവം വെച്ചുപുലർത്തുന്ന ഒരു കാലത്ത് ഞാനൊരു പഴഞ്ചനായി വ്യാഖ്യാനിച്ചേക്കാം. സാരമില്ല ഞാൻ വായനക്കാരുടെ പക്ഷത്തുതന്നെയാണ്. ഞാൻ നന്ദി പറയുന്നില്ല, കാരണം എന്റെ ഓരോ കഥയും നോവലും അവർക്കുള്ള നന്ദിപ്രകാശനമാണ്.

പത്തൊമ്പതാം വയസ്സിൽ 'മഴയുള്ള രാത്രിയിൽ' എന്ന കഥയോടെ എഴുത്തു തുടങ്ങിയപ്പോൾ മുതൽ എന്റെ ഏറ്റവും പുതിയ നോവൽ 'പ്രണയത്തിനൊരു സോഫ്റ്റ് വെയർ' എഴുതുന്നതുവരെ എന്നെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ഞാൻ കൂടുതൽ അർഹിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഏതാനും പത്രാധിപന്മാരുണ്ട്. വർഗ്ഗീസ് കളത്തിൽ (മലയാള മനോരമ), എം.ടി. വാസുദേവൻ നായർ (മാതൃഭൂമി വാരിക), എം.എസ്. മണി (കലാകൗമുദി), എസ്. ജയചന്ദ്രൻ നായർ (കലാകൗമുദി, ഇപ്പോൾ സമകാലിക മലയാളം), എം. ഗോവിന്ദൻ (സമീ

ക്ഷ, ദന്തഗോപുരം), വി.ബി.സി. നായർ (മലയാളനാട്), മണർകാട് മാത്യു (വനിത, മലയാള മനോരമ ഓണപ്പതിപ്പുകൾ), കെ.സി. നാരായണൻ (ഭാഷാപോഷിണി), സിദ്ധാർത്ഥൻ പരുത്തിക്കാട് (ദേശാഭിമാനി), പ്രസാദ് ലക്ഷ്മൺ, എം.കെ. ഹരികുമാർ (കലാകൗമുദി) സഹദേവൻ (മാതൃഭൂമി), ടോണി ചിറ്റേട്ടുകളം (ദീപിക), ജമാൽ കൊച്ചങ്ങാടി (മാധ്യമം), കമൽറാം സജീവ് (മാതൃഭൂമി), മോൻസി ജോസഫ് (ഗൃഹലക്ഷ്മി), യു.എൻ. ഗോപിനായർ (ജ്വാല)..... അങ്ങിനെ പോകുന്നു. ചില പേരുകൾ വിട്ടുപോയിട്ടുണ്ടാവാം, മനപ്പൂർവ്വമല്ല. ഇതിനു പുറമെ വാരികകളുടെ പത്രാധിപ സമിതിയിലുള്ള അംഗങ്ങളെയും ഈ പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്. ഇവർക്കെല്ലാം നന്ദി പറയട്ടെ.

മുതിർന്ന നിരൂപകന്മാരിൽ എന്നോട് വാത്സല്യവും കാരുണ്യവും കാണിച്ചവരിൽ പ്രൊഫ. എം. കൃഷ്ണൻനായർ, ഡോ. എം. ലീലാവതി, പ്രൊഫ. എം. കെ. സാനു എന്നിവർ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. ഇവർക്കു പിമ്പെ വന്ന ഒട്ടനവധി നിരൂപകർ എന്റെ കഥകളെപ്പറ്റിയും നോവലുകളെപ്പറ്റിയും നല്ല അഭിപ്രായം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. എല്ലാവരുടെയും പേരുകൾ എടുത്തുപറയാൻ സ്ഥലം കുറേ വേണ്ടിവരും. മാത്രമല്ല അബദ്ധത്തിൽ ആരെയെങ്കിലും വിട്ടുപോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അത് ആ വ്യക്തിയോടു ചെയ്യുന്ന അപരാധമായി പോകയും ചെയ്യും. അതുകൊണ്ട് ആ പേരുകൾ എന്റെ മനസ്സിൽത്തന്നെ കിടക്കട്ടെ. ഒരു കാര്യം എനിയ്ക്ക് അഭിമാനപൂർവ്വം പറയാൻ പറ്റും. എന്റെ സാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി ഇതുവരെ ഒരു മോശം വിമർശനം വന്നിട്ടില്ല. വരുംകാലങ്ങളിൽ എന്റെ കഥകളും നോവലുകളും കൂടുതൽ പഠനവിധേയമാകുമ്പോൾ ഒരുപക്ഷെ വിമർശനങ്ങളും വരുമായിരിക്കും. പൂക്കളെ സ്വീകരിച്ച അതേ മനസ്സോടെ ഞാൻ മുള്ളുകളെയും സ്വീകരിക്കും.

ഈ സമാഹാരത്തിലൂടെ നടന്നുപോകുന്നവർ എന്റെ ജീവിതത്തിലൂടെ നടക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. എന്റെ സാഹിത്യം എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു പരിഛേദമാണ്. ജീവിതാനുഭവങ്ങളുടെ ആകത്തുകയാണ്. അനുഭവങ്ങൾ അപ്പടി പകർത്തുകയല്ല ഞാൻ ചെയ്തത്. അനുഭവങ്ങളുടെ കൊടും യാഥാർത്ഥ്യത്തെ കലാപരമായ പരിവേഷം ചാർത്തി അവതരിപ്പിക്കുകയാണ്. അതിൽ അല്പസ്വല്പം അതിശയോക്തി കലർന്നിട്ടുണ്ടാവാം. സാധാരണ ഒരു പ്രകൃതിദൃശ്യം പോലും കഴിവുള്ള ഒരു ഛായാഗ്രാഹകൻ ക്യാമറയിൽ ഒപ്പിയെടുക്കുമ്പോൾ അല്ലെങ്കിൽ അനുഗ്രഹീതനായ ഒരു ചിത്രകാരൻ കാൻവാസിൽ പകർത്തുമ്പോൾ കൈവരിക്കുന്ന ചാരുത കാണാറില്ലെ. ഒരു ഫ്രെയിമിന്നുള്ളിൽ എന്തൊക്കെ ഉൾപ്പെടുത്തണമെന്ന തീരുമാനമാണ് പ്രധാനം. ആവശ്യമില്ലാത്തത് കളയുകയും പ്രധാനപ്പെട്ടവയ്ക്ക് മിഴിവു നൽകുകയും ചെയ്യുന്ന ഈ പ്രക്രിയ ഞാൻ എന്റെ കഥകളിലും ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഓരോ കഥയും എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ ഓരോ ഫ്രെയിമാണ്. ഈ കാലയളവിലുള്ള പല കഥകളും ഇതിൽ ചേർത്തിട്ടില്ല. രണ്ടു കാരണങ്ങൾ. ഒന്നാമത് സ്ഥലപരിമിതി. രണ്ടാമത് കുട്ടികൾ കഥാപാത്രങ്ങളായി ഞാൻ എഴുതിയിട്ടുള്ള കഥകളുടെ ഒരു സമാഹാരം അടുത്തുതന്നെ ഇറക്കുന്നുണ്ട്. 'ദിനോസറിന്റെ കുട്ടി' മാത്രം രണ്ടു സമാഹാരങ്ങളിലും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ട്, കാരണം ആ കഥയില്ലാതെ ഈ സമാഹാരം തികച്ചും അപൂർണ്ണമായേനെ. ഈ രണ്ടു സമാഹാരങ്ങളും കൂട്ടി വായിച്ചാൽ കുറച്ചുകൂടി വ്യക്തമായ ഒരു ചിത്രം ലഭിക്കും.

സാഹിത്യത്തിൽ മാത്രമല്ല, ജീവിതത്തിലും എന്റെ ഗുരുവായിരുന്നു അച്ഛൻ. അച്ഛനെ ഓർമ്മിച്ചുകൊണ്ടല്ലാതെ ഞാൻ ഒരു വാക്ക് ഇതുവരെ എഴുതിയിട്ടില്ല. ആ ഓർമ്മ എനിയ്ക്കു ധൈര്യം പകരുന്നു. ഞാൻ ധാരാളം കഥകളെഴുതണമെന്ന് അച്ഛനോടൊപ്പം അമ്മയ്ക്കും വളരെ മോഹമുണ്ടായിരുന്നു. പാതിയിൽ വച്ച് നിർത്തിയ സ്വന്തം സാഹിത്യശ്രമങ്ങൾക്ക് മകൻ വഴി പൂർത്തീകരണമുണ്ടാകണമെന്ന് അമ്മ ആഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടാകും. മുപ്പതുകളിൽ വിവാഹിതയാകുന്നതുവരെ അമ്മ കഥകളും കവിതകളും ലേഖനങ്ങളും എഴുതിയിരുന്നു. ടാഗോറിന്റെ ഫ്രൂട്ട് ഗാദറിങ്, കെ.എ. അബ്ബാസിന്റെ ചെറുകഥകൾ തുടങ്ങിയവ മൊഴിമാറ്റം നടത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇവർക്കു രണ്ടുപേർക്കുമായി ഞാൻ ഈ സമാഹാരം സമർപ്പിക്കുകയാണ്.

എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു നിർണ്ണായകഘട്ടത്തിൽ ഒപ്പം നിന്ന് എന്നെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും, എന്റെ എല്ലാ ഭ്രാന്തുകളും സഹിച്ച് എന്നെ ആശ്വസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്ത എന്റെ സഹധർമ്മിണി ലളിതയ്ക്ക് നന്ദി പറയണോ എന്നറിയില്ല. അവളില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഞാനിന്ന് എഴുതിയതിന്റെ പകുതിപോലും എഴുതുകയുണ്ടാവില്ല.

നാല്പത്തഞ്ചു കൊല്ലത്തെ സർഗ്ഗജീവിതത്തിൽ ഞാൻ തൃപ്തനാണോ എന്ന ചോദ്യത്തിന് മറുപടി തരാൻ എനിയ്ക്കു വിഷമമുണ്ടാവും, പക്ഷെ വായനക്കാരുടെ പ്രതികരണത്തിൽ തൃപ്തനാണോ എന്ന ചോദ്യത്തിന് എന്റെ മറുപടി 'അതെ' എന്നായിരിക്കും. അവർ എന്നെ സ്നേഹത്തോടെ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട വായനക്കാരെ, നന്ദി.

back to index

‘വെള്ളിത്തിരയിലെന്ന പോലെ’
എന്ന സമാഹാരത്തിന്റെ അവതാരിക

86

വെള്ളിത്തിരയിലെ കഥകൾ

യന്ത്രവത്കരണം സ്ത്രീകളെയാണ് കൂടുതൽ ബാധിക്കുന്നത്. ഇതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ നേരത്തെ ഒരു കഥയെഴുതിയിരുന്നു. ‘ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണം’. അതിൽ മുംബൈയിലെ ഫാക്ടറികളിലെ യന്ത്രവത്കരണമാണ് കാണിച്ചിരിക്കുന്നത്. മറിച്ച് നമ്മുടെ നാട്ടിൽ യന്ത്രവത്കരണം ഉണ്ടാകുന്നത് കെട്ടിട നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങളിലാണ്. ഒരു കാലത്ത് ക്ഷീണിച്ചതെങ്കിലും സന്തോഷത്തോടെ ചിരിക്കുന്ന മുഖവുമായി ബഹളം വച്ച് കെട്ടിടം പണിയിലേർപ്പെട്ടിരുന്ന സ്ത്രീകൾ ഇപ്പോൾ എവിടെ?

നമ്മുടെ നാട്ടിൽ ജോലി നഷ്ടപ്പെടുന്നവരെ പുനരധിവസിപ്പിക്കാനുള്ള ഒരു പദ്ധതിയും നടപ്പിലാക്കുന്നില്ല. അതിന്റെയെല്ലാം ഫലം വളരെ തിക്തമാണ്. ഈ സമാഹാരത്തിലെ രണ്ടു കഥകളുടെ വിഷയം ജോലി നഷ്ടപ്പെടുന്ന സ്ത്രീകളാണ്; അവരെ ഒരു വിധത്തിലും സഹായിക്കാത്ത ഭർത്താക്കന്മാരും.

‘സ്ത്രീ അവസാന രംഗത്തിൽ മാത്രം പ്രവേശിക്കുന്ന കഥാപാത്രം’, ‘അമ്മേ അവര് നമ്മടെ ആകാശം കട്ടെടുത്തു’ എന്നീ കഥകൾ സ്വയം സംസാരിക്കുന്നു. ആദ്യത്തെ കഥയിൽ ഒരു മാദ്ധ്യമപ്രവർത്തക കെട്ടിടം പണിയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിയ്ക്കുന്ന സ്ത്രീകളെപ്പറ്റി ഒരു സ്റ്റോറിയുണ്ടാക്കാൻ ഇറങ്ങിത്തിരിച്ചതായിരുന്നു. അവസാനം അവൾക്ക് സ്ത്രീകളെ കാണാൻ പറ്റിയത് കെട്ടിടം പണിയിലല്ല, മറിച്ച് തീരെ പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത പരിസരങ്ങളിലാണെന്നത് ഞെട്ടിക്കുന്നതായിരുന്നു. രണ്ടാമത്തെ കഥയാകട്ടെ വിശദാംശങ്ങളിലേയ്ക്കു കടക്കുന്നു, അതുകൊണ്ടുതന്നെ കൂടുതൽ ഹൃദയസ്പർശിയുമാകുന്നു. ആദ്യത്തെ കഥയിൽ ഒരു പത്രപ്രവർത്തകയുടെ കണ്ണിൽക്കൂടിയാണ് കഥ പുരോഗമിക്കുന്നത്, മറിച്ച് രണ്ടാമത്തെ കഥ ജോലി നഷ്ടപ്പെടുന്ന ഒരു സ്ത്രീയുടെ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു പരിച്ഛേദം തന്നെയാണ്. ഭർത്താവ് അവളെ കൊള്ള ചെയ്യുന്നതിനു പകരം കുറച്ചെങ്കിലും സഹായിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ ഒഴിവാക്കാമായിരുന്ന ഒരു സ്ഥിതിവിശേഷം. പക്ഷെ അങ്ങിനെയുള്ള ഭർത്താവിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടു എന്ന ഒരേ കാരണംകൊണ്ട് അതിനെ ദുരന്തമെന്നും വിളിക്കാൻ വയ്യാതായിരിക്കുന്നു.

നമ്മൾ ജീവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് ഒരു പ്രത്യേക സാമ്പത്തിക ഘടനയുടെ കീഴിലാണ്. ഇവിടെ ധാരാളം പണമുണ്ട്. എന്നാൽ ആ പണം ഒരു വിഭാഗം ജനങ്ങളുടെ കയ്യിൽ മാത്രമാണെന്നത് ഒരു വിരോധാഭാസമാണ്. ഭൂരിപക്ഷം ജനങ്ങളും കഴിയുന്നത് കഷ്ടിച്ച് ജീവിക്കാനുള്ള വരുമാനത്തിലാണ്. ഈ വൈരുദ്ധ്യം പല വൃത്തികേടുകൾക്കും തുടക്കമിടുന്നു. നമ്മൾ അധികം ശ്രദ്ധ കൊടുത്തിട്ടില്ലാത്ത ഒരു വിഷയമാണ്, വലിയ ഷോപ്പിങ് മാളുകളും ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് സ്റ്റോറുകളും വരുമ്പോൾ ചെറിയ ചെറിയ കടകളുടെ അവസ്ഥ എത്രത്തോളം കഷ്ടമാണെന്ന കാര്യം. അവ ഓരോന്നായി പൂട്ടിപ്പോവുകയേ ഗതിയുള്ളു. അവരൊന്നും വലിയ മുതലാളിമാരല്ല. ഒരു മാതിരി നന്നായി കഴിയാനുള്ള വരവുണ്ടാക്കുന്നു എന്നു മാത്രം. മൾട്ടിനേഷനലുകളുടെ കാലത്ത് അവരെല്ലാം ചെറിയ മീനുകൾ മാത്രം. അതിനേക്കാൾ കഷ്ടമാണ് അവിടെ ജോലിയെടുത്തുകൊണ്ടിരുന്ന പാവപ്പെട്ടവരുടെ സ്ഥിതി. നിസ്സാരമായ ആ ജോലിയും പോയാലോ? ‘ഒരു ചോക്കളേറ്റ് വിപ്ലവം’ എന്ന കഥ ഈ അവസ്ഥയെപ്പറ്റിയാണ്. അഞ്ചുനില കെട്ടിടം മുഴുവൻ നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന വലിയ ഡിപ്പാർട്മെന്റ് സ്റ്റോറിൽ സേയ്ൽസ് ഗേളായി ജോലിയെടുക്കുന്ന ബിന്ദു എന്ന പെൺകുട്ടിയുടെ കാഴ്ചപ്പാടിലൂടെയാണ് കഥ ഉരുത്തിരിയുന്നത്. ഒരു വലിയ മാളിൽ ജോലിയായതുകൊണ്ട് അവൾ ഒരു പ്രത്യേക മാനസികവസ്ഥയിലാണ് കഴിയുന്നത്. അച്ഛൻ ജോലിയെടുക്കുന്ന ചെറിയ പലചരക്കുകട അവൾക്കു പിടിക്കുന്നില്ല. അങ്ങിനെയൊന്നുമല്ല കടകൾ നടത്തേണ്ടത് എന്നുവരെ അവൾക്കഭിപ്രായമുണ്ട്. പക്ഷെ ആ കട ബിസിനസ്സില്ലാതെ പൂട്ടേണ്ട ഗതികേടു വരികയും അച്ഛന് ചെറുതെങ്കിലും ഒരു ജോലിയുണ്ടായിരുന്നത് നഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്യുമ്പോഴാണ് ‘ഉയർന്നു വരുന്ന ഷോപ്പിങ് മാളുകൾക്കു മുമ്പിൽ തന്റെ കുടുംബം ഒരു കാഷ്വൽട്ടിയാവുകയാണെന്ന് ബിന്ദുവിനു മനസ്സിലാവുന്നത്.’

‘കേളൻ’ എന്നത് കുറച്ചൊരസാധാരണമായ കഥയാണ്. ഭാര്യ മറ്റൊരാളുടെ കൂടെ തന്റെ അഞ്ചു വയസ്സായ മകളേയും കൂട്ടി പോകുകയാണ്. അതോടെ അയാൾ അതുവരെ ചെയ്തിട്ടില്ലാത്ത രണ്ടു ദുശ്ശീലങ്ങൾക്കടിമയാകുകയാണ്. കുടിയും വേശ്യകളും. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോഴാണയാൾ ബസ്സ് സ്റ്റോപ്പിൽനിന്ന് ഒരമ്മയെയും മകളെയും കാണുന്നത്. വേശ്യകളാ

ണെന്നു കരുതി വീട്ടിൽ കൊണ്ടുവന്നപ്പോഴാണ് നിജസ്ഥിതി മനസ്സിലാവുന്നത്. അത് അയാളുടെ ജീവിതത്തിൽ വളരെ കാര്യമായൊരു മാറ്റമുണ്ടാക്കുകയാണ്.

ഇന്നത്തെ രാഷ്ട്രീയപ്പോരുകളുടെയും രക്തച്ചൊരിയലുകളുടെയും പശ്ചാത്തലത്തിലെഴുതിയ കഥയാണ് ‘ഈ നിരത്തിൽ താവളങ്ങളില്ല’ എന്നത്.

‘വെള്ളിത്തിരയിലെന്ന പോലെ’ എന്ന കഥ തൃശ്ശൂർ ആകാശവാണി വളരെ മനോഹരമായ റേഡിയോ നാടകമായി അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. സ്ത്രീകളെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു പ്രശ്നമാണ് ഞാനീ കഥയിലൂടെ വെളിച്ചത്തുകൊണ്ടുവരാൻ ശ്രമിച്ചത്. ഈ കഥ കേരളത്തിൽ എവിടെയും എന്നും സംഭവിക്കുന്ന കഥയാണ്, പക്ഷെ അതിനെ ഒരു പ്രത്യേക കോണിൽ അവതരിപ്പിയ്ക്കാനാണ് ഞാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളത്. എന്റെ ‘അയനങ്ങൾ’ എന്ന നോവലിൽ പ്രധാന കഥാപാത്രം സുനിൽ പറയുന്നുണ്ട്:

> ‘ഞാനൊരു ദൈവവിശ്വാസിയാണ്.’ സുനിൽ പറഞ്ഞു. ‘ഞാൻ അമ്പലങ്ങളിൽ പോകും പള്ളികളിൽ പോകും, ഗുരുദ്വാരകളിൽ പോകും. പ്രാർത്ഥിക്കും. അനീതികൾ എനിക്ക് സഹിക്കാൻ കഴിയുന്നതിലും അപ്പുറത്താണ്. അനീതികൾക്കെതിരായി നടപടിയെടുക്കാൻ ഞാൻ ദൈവത്തിന് ഒന്നല്ല പല അവസരവും കൊടുക്കും. ഒന്നും നടക്കുന്നില്ലെന്നു കണ്ടാൽ നീതിയ്ക്കായി ഞാൻ മറ്റ് ദൈവങ്ങളെ ആശ്രയിക്കുന്നു. അവർ എന്നെ ഒരിക്കലും നിരാശപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല.’
>
> ‘ഏതാണാ ദൈവങ്ങൾ?’

‘ഏതാണാ ദൈവങ്ങൾ?’ എന്ന അപർണ്ണയുടെ ചോദ്യത്തിന് സുനിൽ ഉത്തരമൊന്നും കൊടുക്കുന്നില്ല. പക്ഷെ ‘വെള്ളിത്തിരയിലെന്ന പോലെ’ എന്ന കഥയിൽ അതിന് വളരെ വ്യക്തമായ ഉത്തരമുണ്ട്, അത് ആശാസ്യമാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും.

‘കാലത്തിന്റെ അടയാത്ത വാതിലുകൾ’ എന്റെതന്നെ കഥയാണ്. 2001 തൊട്ട് 2006 വരെ ഞാനും എന്റെ ഹൃദയവും തമ്മിൽ പോരാട്ടമായിരുന്നു. നാലു വട്ടം ഐ.സി.യു.വിൽ കിടക്കേണ്ടി വന്നു. അതിലൊരിക്കൽ ആശുപത്രി വിട്ട് വീട്ടിലെത്തിയപ്പോഴുണ്ടായ അനുഭവത്തെപ്പറ്റിയാണ് ഈ കഥ. ഭാര്യയുടെയും ദൂരെ അമേരിക്കയിൽ ജോലിയെടുക്കുന്ന മകന്റെയും, പോരാത്തതിന് ആശുപത്രിയിലെ ഡോക്ടർമാരുടെയും നഴ്സുമാരുടെയും സ്നേഹം കാരണം അയാളുടെ തിരിച്ചുവരവ് സുഗമമാകുന്നു. അതിനോടൊപ്പം അയാൾ ചെറുപ്പമായിരുന്നപ്പോൾ കേട്ടിരുന്നതും ഇഷ്ടപ്പെട്ടതുമായ ഒരുപാട് പാട്ടുകളുടെ ഈണങ്ങളും സ്നേഹബന്ധങ്ങളുടെ ഓർമ്മകളും രോഗമുക്തിയ്ക്ക് സഹായകമാകുന്നു.

സീരിയലുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സ്ത്രീ പീഡനം ഒരു വാർത്തയേ അല്ലാതായിരിക്കുന്നു ഇപ്പോൾ. ഞാനെന്തിന് അതിനെപ്പറ്റി ഒരു കഥയെഴുതി? ‘ഇനിയും മടുത്തിട്ടില്ലാത്ത ഒരുസമകാലീന കഥ’. ഈ കഥയിൽ ഒരു മാഫിയഗാങ്ങില്ല. ആ പെൺകുട്ടിയുടെ നഗ്നചിത്രങ്ങളും ലൈംഗിക മൂവികളുമെടുത്ത സീരിയലുകാരനും അവളുടെ ശത്രുവല്ല. പിന്നെ ആരാണവളുടെ ശത്രു?

‘ലാവണ്യ’ എന്ന കഥയെഴുതാൻ കാരണമെന്താണെന്നറിയില്ല. പെൺകുട്ടികളുടെ സൗന്ദര്യം അവരുടെ നിറത്തിലാണെന്ന മിഥ്യാബോധം ഉടച്ചു വാർക്കാൻ ഈ കഥ ഉപകരിക്കും. പൊതു ധാരണക്ക് വിപരീതമായി പുരുഷന്റെ സ്നേഹം കൂടുതൽ ലഭിക്കുന്നത് നിറം കുറഞ്ഞ പെൺകുട്ടികൾക്കാണെന്ന അഭിപ്രായമുണ്ട് എനിക്ക്. ഈ കഥയിലെ അന്ത്യത്തിലെ ലാവണ്യയുടെ ഭ്രമകല്പന, വിവരമില്ലാത്ത അമ്മ കുട്ടിയായിരിക്കുമ്പോൾ തൊട്ടേ നിറത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ അവളിൽ കുത്തിനിറച്ച അപകർഷതാബോധത്തിൽനിന്നുളവായ പ്രത്യേക മാനസികാവസ്ഥയെ കാണിക്കുന്നു.

‘ശ്രീപാർവ്വതി’ എന്ന കഥ സ്വാഭാവികവും പ്രകൃത്യതീതവുമായ സംഭവങ്ങൾ കോർത്തിണക്കി രചിച്ചതാണ്. കഥയിൽ അലൗകികമായൊരു പ്രതിഭാസമുണ്ടെന്നു തിരിച്ചറിയുന്നത് അവസാനത്തെ ഖണ്ഡികയിൽ മാത്രമാണ്.

‘ഒരു നാലു വയസ്സുകാരന്റെ പ്രശ്നങ്ങൾ’ അല്പം നർമ്മത്തോടെ എഴുതിയ കഥയാണ്. പക്ഷെ കാതലായിട്ടുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾ ഇവിടെ മറക്കുന്നില്ല. പ്രശ്നങ്ങൾ പ്രശ്നങ്ങൾതന്നെയായി നിലകൊള്ളുന്നു.

ഈ സമാഹാരത്തിലെ കഥകൾ എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട വായനക്കാർക്കായി സമർപ്പിക്കുന്നതിൽ സന്തോഷമുണ്ട്.

back to index

അവൾ ഇന്നും എന്റെ കണ്ണുകൾ ഈറനാക്കുന്നു

കഴിഞ്ഞ അമ്പതു വർഷങ്ങളായി ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ച കഥാപാത്രങ്ങൾ നിരവധിയാണ്. ആദ്യത്തെ കഥയായ 'മഴയുള്ള രാത്രിയിൽ' തൊട്ട് ഏറ്റവും പുതിയ കഥവരെ നിരന്നു നിൽക്കുന്ന കഥാപാത്രങ്ങളിൽ പലതും ഒരു കഥയോടെ സംതൃപ്തരാവുകയാണ് പതിവ്. നമ്മുടെ മനസ്സിൽ ഗതി കിട്ടാതെ അലയുന്ന കഥാപാത്രങ്ങളെ ഒരു കർമ്മിയുടെ കൈവിരുതോടെ അടക്കം ചെയ്യുകയാണ് ഓരോ കഥയിലും. ഒരു കഥയോടെത്തന്നെ അവർ സ്ഥിരമായി ഇരിയ്ക്കാനൊരിടം കിട്ടിയ സന്തോഷത്തിൽ അടങ്ങുന്നു. എല്ലാ കഥാപാത്രങ്ങളും അങ്ങിനെയല്ല. അവർ കാലാകാലമായി മനസ്സിനെ ഒഴിയാബാധയായി ശല്യം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ആദ്യം അടക്കം ചെയ്ത ഭൂതംതന്നെ മറ്റൊരു രൂപത്തിൽ വന്ന് എന്നെ അലട്ടുന്നു. ദിവസങ്ങളോളം ശല്യം ചെയ്യുന്നു. അതിനെ വീണ്ടും അടക്കാൻ ഞാൻ നിർബ്ബന്ധിതനാകുന്നു. ഇവിടെ കഥാപാത്രങ്ങളുടെ ചുറ്റുപാടുകൾ വ്യത്യസ്തമാണ്, കാലദേശങ്ങളിൽ മാറ്റമുണ്ട്, എങ്കിലും കാതലായിട്ടുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾ ഒന്നുതന്നെയാണ്. പതിറ്റാണ്ടുകൾകൊണ്ടും ആ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരമുണ്ടായിട്ടുണ്ടാവില്ലെന്നർത്ഥം. അല്ലെങ്കിൽ ഏതു പ്രശ്നങ്ങൾക്കാണ് പരിഹാരമുണ്ടായിട്ടുള്ളത്?

തൊള്ളായിരത്തി എഴുപത്തൊമ്പതിലാണ് ഞാൻ 'ഒരു ദിവസത്തിന്റെ മരണം' എന്ന കഥയെഴുതിയത്. (ദിനോസറിന്റെ കുട്ടി', 'എന്റെ സ്ത്രീകൾ' എന്നീ സമാഹാരങ്ങളിൽ). അതിലെ പ്രധാന കഥാപാത്രമായ കൗസല്യ ഒരു സുപാരി പാക്കിംഗ് കമ്പനിയിലെ ജോലിക്കാരിയാണ്. കഥയുടെ തുടക്കം കിട്ടിയത് ബോംബെയിൽ ഓഫീസു വിട്ടു വർളി ബസ്സ്റ്റോപ്പിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ രണ്ടുമൂന്നു സ്ത്രീകൾ തമ്മിലുള്ള സംസാരം ശ്രദ്ധിച്ചപ്പോഴാണ്. അവർ ക്യൂവിനുമപ്പുറത്ത് അവരുടെ ഒരു കൂട്ടുകാരിയെ കാത്തുനിൽക്കുമ്പോൾ പ്രാരാബ്ധങ്ങളുടെ കെട്ടഴിക്കുകയായിരുന്നു. തുഛമായ ദിവസക്കൂലിയിൽ അവർ ഏതോ പാക്കിങ് കമ്പനിയിൽ ജോലിയെടുക്കുകയായിരുന്നു. നാലാമത്തെ കൂട്ടുകാരികൂടി വന്നാൽ അവർ ദാദറിലേയ്ക്കു സബർബൻ ട്രെയിൻ പിടിക്കാൻ വേണ്ടി നടക്കും. നടക്കുകയല്ല ഓടും. ദാദർവരെ ബസ്സു പിടിയ്ക്കാനുള്ള കാശില്ല അവരുടെ കയ്യിൽ.

പിന്നെ ദിവസങ്ങൾക്കു ശേഷം യാദൃശ്ചികമായി ഫ്ളോറാ ഫൗണ്ടന്റെ അടുത്ത് ഒരു സുപാരി പാക്കിങ് കമ്പനിയിൽ ജോലിയെടുക്കുന്ന സ്ത്രീയെ പരിചയപ്പെട്ടു. ഏകദേശം മുപ്പത് മുപ്പത്തഞ്ച് വയസ്സു പ്രായമായിട്ടുണ്ടാകും അവൾക്ക്. ഒന്നാം നിലയിൽ ഒരാഫീസിലേയക്ക് ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് പോകുമ്പോൾ ഞാനാ ഓഫീസ് കാണാറുണ്ട്, പക്ഷെ എന്താണതിനുള്ളിലെന്നറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ആ സ്ത്രീ ജോലി കഴിഞ്ഞ് പുറത്തേയ്ക്കു കടക്കുമ്പോഴാണ് ഞാനും അതുവഴി വന്നത്. അവളിൽനിന്നാണ് അതൊരു സുപാരി പാക്കിങ് കമ്പനിയാണെന്ന് മനസ്സിലായത്. ഒന്നാം നിലയിൽ അവൾ ജോലിയെടുക്കുന്ന കമ്പനിയുടെ വരാന്തയിൽ ഒരു മിനുറ്റു നേരത്തെ സംസാരം മാത്രം. ആ ഒരു മിനുറ്റ് എനിക്ക് ഒരു കഥാപാത്രത്തെ നല്കി. അവൾ വി.ടി. സ്റ്റേഷനിലേയ്ക്ക് ധൃതിപിടിച്ച് പോകുകയായിരുന്നു. ജോലി കഴിഞ്ഞ് ട്രെയിൻ പിടിക്കാനുള്ള അവളുടെ വ്യഗ്രതയിൽനിന്ന് ഞാനവളുടെ കുടുംബം സൃഷ്ടിച്ചു. 'സാബ്, ഞാൻ ഓടട്ടെ, അഞ്ചേകാലിന്റെ കല്യാൺ ട്രെയിൻ കിട്ടണം.' അതും പറഞ്ഞ് അവൾ വാരാന്തയിലൂടെ കോണിയുടെ ഭാഗത്തേയ്ക്ക് ഓടുകയായിരുന്നു. അതു നോക്കിനിന്നപ്പോൾ ഞാൻ കാന്തിഭായ് എന്ന സുപാരി കടയുടമയെയും സൃഷ്ടിക്കുകയായിരുന്നു. ആട്ടമാറ്റിക് പാക്കിങ് മെഷിൻ വാങ്ങിയതിന്റെ പേരിൽ ജോലി നഷ്ടപ്പെടുമോ എന്ന ഭയം മുതലെടുത്ത് കൗസല്യയുടെ ചാരിത്ര്യം കവർന്നെടുത്ത കാന്തിലാൽ.

എല്ലാവരുടെയും ഉള്ളിൽ ഒരു മാലാഖയുണ്ട്, ഒരു ചെകുത്താനും. 'ഓടട്ടെ സാബ്' എന്നു പറഞ്ഞ് വരാന്തയിലൂടെ അല്പം മാംസളമായ ദേഹവും കുലുക്കിക്കൊണ്ട് കൗസല്യ ഓടിപ്പോയ അവസരത്തിൽ ഉള്ളിലുണർന്നത് എന്നിലെ ചെകുത്താനാണോ എന്നെനിക്കറിയില്ല, കാരണം ആ നിമിഷത്തിൽ ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ച കഥാപാത്രം, അതായത് സുപാരി കടയുടമയായ കാന്തിലാൽ ഒരു മാലാഖയായിരുന്നില്ല. അതിനിടയ്ക്ക് ഒരു ദിവസം ഞാൻ വാഗ്ലെ ഇന്റസ്റ്റ്രിയൽ എസ്റ്റേറ്റിലെ ഒരു ഫാക്ടറിയിൽ സെയ്ൽസിനു പോയിരുന്നു. അവിടെ വച്ചാണ് ഒരു ആട്ടമാറ്റിക്ക് സുപാരി പാക്കിങ് മെഷിൻ ഉണ്ടാക്കുന്നതു കണ്ടത്. ഞാൻ കൗസല്യയെ ഓർത്തു.

എനിക്കാ കഥയെഴുതാതെ വയ്യെന്നായി. സാധാരണയായി ഒരു കഥാബീജം കിട്ടിയാൽ

അതു മനസ്സിൽ കൊണ്ടുനടന്ന് മനസ്സിൽത്തന്നെ കഥാപാത്രങ്ങളും അവരുടെ സ്വഭാവങ്ങളും, പോര, അവരുടെ ജീവിതം തന്നെ തുടിച്ചുനിൽക്കുന്ന ഒരു കഥയുണ്ടാക്കുന്നു. അതിൽ ഞാൻ തൃപ്തനാണ്. കഥ വേണമെന്ന് ആരെങ്കിലും നിർബ്ബന്ധമായി പറഞ്ഞാലല്ലാതെ ആ കഥ കടലാസ്സിലെഴുതാൻ മെനക്കെടാറില്ല. മനസ്സിലുണ്ടാക്കിയ കഥ കണ്ട് ഞാൻ നിർവൃതി നേടാറുണ്ട്. ഈ കഥ അങ്ങിനെയായിരുന്നില്ല. അതിലെ കഥാതന്തു മനസ്സിലുണ്ടാക്കിയ വേദന കുറച്ചൊന്നുമായിരുന്നില്ല. എങ്ങിനെയെങ്കിലും അതെന്റെ മനസ്സിൽ നിന്ന് പുറത്തെടുക്കണം. എഴുതാതെ വയ്യ എന്ന നില വന്നപ്പോഴാണ് എഴുതാൻ തുടങ്ങിയത്. എഴുത്തു തുടങ്ങിയാൽ കഥ എന്റെ കൺമുമ്പിൽ വികസിച്ചു വരുന്നു. അതെടുത്തെഴുതുകയേ വേണ്ടു, വളരെ സ്വാഭാവികമായുണ്ടാകുന്ന ഈ പ്രക്രിയ എന്നെ പലപ്പോഴും അദ്ഭുതപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അധികം ആലോചിക്കാതെത്തന്നെ വാക്കുകൾ പെന്നിന്റെ തുമ്പിൽ വരുന്നു. സംഭാഷണങ്ങളും സംഭവങ്ങളും ഒന്നിനു പുറകെ ഒന്നായി, എഴുത്തിന് വേഗത പോരാ എന്നു തോന്നിയ്ക്കും വിധം നിരന്തരം വന്നു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഓരോ കഥയെഴുതുമ്പോഴും അങ്ങിനെ സംഭവിച്ചാലെത്ര നന്നെന്ന് ഞാൻ ആലോചിക്കും. പക്ഷെ ഇതൊരു അപൂർവ്വതയാണ്.

എഴുതിക്കഴിഞ്ഞ് കഥ കലാകൗമുദിയ്ക്കയച്ചുകൊടുത്തിട്ടും അതെന്റെ ഉള്ളിൽ സജീവമായി എന്നെ വേദനിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് കിടന്നു. ആട്ടമേഷൻ വന്ന് ഉള്ള ജോലിയും നഷ്ടപ്പെടുമ്പോൾ മുഴുപട്ടിണിയിൽനിന്ന് കരകേറാനായി സ്വന്തം ദേഹത്തെ മലിനമാക്കാൻ നിർബ്ബന്ധിതരാകുന്ന സഹോദരിമാരിൽ ആദ്യത്തെ സ്ത്രീയാവണമെന്നില്ല കൗസല്യ, എങ്കിലും എന്റെ കഥകളിൽ ആദ്യമായാണ് അങ്ങിനെ ഒരു കഥാപാത്രം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത്. അതാകട്ടെ എന്റെ മനസ്സമാധാനം അപഹരിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്റെ സ്വന്തം കഥകൾ മറ്റാരുടെയെങ്കിലും കഥകൾ വായിക്കുന്നതുപോലെ വീണ്ടും വീണ്ടും വായിക്കുന്ന ശീലമുണ്ട് എനിയ്ക്ക്. അവ വായിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ പരിസരം മറക്കുന്നു. ഒന്നുകിൽ അതെന്റെ കഥകളുടെ മേൻമ കാരണമായിരിക്കാം, അല്ലെങ്കിൽ ഞാനൊരു നാർസിസസ്സായിരിക്കണം. എന്തായാലും ഇപ്പോഴും ആ കഥ വായിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ ഫ്ളോറാ ഫൗണ്ടനിലുള്ള ഓഫീസിന്റെ വരാന്തയിൽ വെച്ച് പരിചയപ്പെട്ട ആ സ്ത്രീയെ ഓർക്കാറുണ്ട്. അവൾക്ക് കഥയിലുള്ള കൗസല്യയുടെ ഗതി വരരുതേയെന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ട്. അവളുടെ നിഷ്കളങ്കമായി ചിരിക്കുന്ന കണ്ണുകളും, 'സാബ് നേരം വൈകുന്നു, ഞാനോടട്ടെ' എന്നു പറയുന്ന ചുണ്ടുകളും ഓർമ്മയിൽ വരുമ്പോൾ എന്റെ കണ്ണുകൾ ഈറനാകുന്നു. ഞാൻ കഥയുടെ അവസാനം വീണ്ടും വായിക്കുന്നു.

അവൾ അടുക്കളയിൽ പോയി സ്റ്റൗ കൊളുത്തി വെള്ളം വെച്ചു. സഞ്ചിയിൽ വളരെ കുറച്ച് അരിയെ ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അതു കഴുകി അടുപ്പത്തിട്ടു. സ്റ്റൗവ്വിന്റെ മുമ്പിൽ നീല തീനാളവും നോക്കിയിരിയ്ക്കെ ഫാക്ടറിയിൽ നിന്ന് സ്റ്റേഷനിലേയ്ക്ക് നടന്നത് അവളുടെ മനസ്സിൽ വന്നു. തനിയ്ക്ക് ആ സമയത്ത് പശ്ചാത്താപമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു മാത്രമല്ല സന്തോഷമായിരുന്നുവെന്ന കാര്യം അവളെ വേദനിപ്പിച്ചു. അവൾ സ്വയം വെറുത്തു. കാന്തിലാൽ ചെയ്തതിന് അയാളെ വെറുത്തു. കീറിയ ബനിയൻ തന്നതിന് പീടികക്കാരനേയും. എല്ലാറ്റിനുമുപരി പണം എവിടെ നിന്നു കിട്ടിയെന്ന് അന്വേഷിക്കുക പോലും ചെയ്യാത്ത ഭർത്താവിനേയും അവൾ വെറുത്തു.

പിന്നെ നോക്കി നിൽക്കെ ഒരു ജലപ്രവാഹത്തിൽ തീനാളവും, സ്റ്റൗവ്വും, പാത്രങ്ങളും അപ്രത്യക്ഷമായപ്പോൾ കണ്ണു തുടയ്ക്കാൻ കൂടി മിനക്കെടാതെ അവൾ സ്വയം പറഞ്ഞു.

ഞാൻ ഇതൊന്നും അല്ല പ്രതീക്ഷിച്ചത്.

ഈ കഥയെഴുതിക്കഴിഞ്ഞ ശേഷം അങ്ങിനെയുള്ള കഥാപാത്രങ്ങളെ വീണ്ടും കാണുകയോ, പരിചയപ്പെടുകയോ ചെയ്യേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ ചിലതെല്ലാം കഥകളായി വന്നിട്ടുണ്ട്. അതിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടത് മണ്ണു മാന്തി യന്ത്രങ്ങളും, കെട്ടിടത്തിന്റെ ഉയർന്ന നിലകളിലേയ്ക്കു കൂടി പമ്പു ചെയ്ത് സിമന്റ് കൂട്ട് കയറ്റുന്ന പടുകൂറ്റൻ കോൺക്രീറ്റ് മിക്സറുകളും വന്നതോടെ കെട്ടിടനിർമ്മാണത്തിൽ നിന്ന് അപ്രത്യക്ഷരാവുന്ന സ്ത്രീജോലിക്കാരെക്കുറിച്ചെഴുതിയ 'അമ്മേ, അവര് നമ്മടെ ആകാശം കട്ടെടുത്തു' എന്ന കഥയാണ്. അതും ജോലി നഷ്ടപ്പെട്ടപ്പോൾ സ്വന്തം ശരീരം വിൽക്കേണ്ടിവരുന്ന ഒരമ്മയുടെ കഥയാണ്. മറ്റൊരു കഥയാണ് 'സ്ത്രീ, അവസാന രംഗത്തിൽ മാത്രം പ്രവേശിക്കുന്ന കഥാപാത്രം'.

ഇപ്പോഴും ഈ കഥാപാത്രങ്ങൾ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ഓർമ്മയിൽ വന്ന് എന്നെ അലട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

back to index

എന്റെ
മറ്റു ലേഖനങ്ങളും
കുറിപ്പുകളും

മലയാളികൾ മറുനാട്ടിൽ

ഇഷ്ടപ്പെടാത്ത അതിഥികൾ

കൽക്കത്താമലയാളികളെപ്പറ്റി ഒരു പഠനം

അറുപത്തഞ്ചു ലക്ഷം ജനങ്ങളുള്ള ഒരു മഹാനഗരത്തിൽ അറുപതിനായിരം മാത്രം വരുന്ന ഒരു ജനവിഭാഗത്തിന് കാര്യമായൊന്നും സംഭാവനചെയ്യാൻ കഴിയില്ല. കുറെ അസൗകര്യങ്ങളല്ലാതെ. അവരുടെ ജീവിതമാകട്ടെ, മറുനാട്ടുകാരിൽ ഒരു വ്യക്തിമുദ്ര പതിപ്പിക്കാൻ മാത്രം വർണ്ണശബളമല്ലതാനും. അവൻ സമ്പന്നമല്ലാത്ത വീട്ടിലെ ഇഷ്ടപ്പെടാത്ത അതിഥികളാണ്. ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെയും തൊഴിലില്ലായ്മയുടെയും നാട്ടിൽ നിന്ന് മരുപ്പച്ച തേടി കൽക്കത്തയിലെത്തുന്ന മലയാളിയെ അനുകമ്പാപൂർവ്വമല്ല ബംഗാളികൾ വീക്ഷിക്കുന്നത്. അവരെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ഓരോ പുതിയ തെന്നിന്ത്യക്കാരനും തങ്ങളുടെ ജീവിതസൗകര്യങ്ങളുടെ വിതാനം താഴ്ത്താനായിട്ടാണ് വരുന്നത്. സ്വദേശത്തു തന്നെ അഭയാർത്ഥികളായിത്തീരുന്ന ബംഗാളിയുടെ മനോഭാവം മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയും. ബംഗാളിന്റെ സാമ്പത്തിക സാമുദായിക സ്ഥിതി പരിശോധിച്ചാൽ മതി.

ബംഗാളികൾ

ചരിത്രത്തിന്റെ താളുകൾ പിന്നോട്ടു മറിക്കുമ്പോൾ നാം കാണുക ഇന്നത്തേതിൽ നിന്നു വളരെ വ്യത്യസ്തമായ ഒരു ബംഗാളാണ്. ജമീൻദാരി അംഗീകരിച്ചു കൊണ്ടുള്ള കോൺവാലീസിന്റെ പെർമെനന്റ് സെറ്റിൽമെന്റിനുശേഷം അടുത്ത കാലംവരെ ബംഗാളിന്റെ ചരിത്രം സമ്പത്തിന്റെയും സാമൂഹ്യഭദ്രതയുടെയും ചരിത്രമായിരുന്നു. സമ്പത്ത്, ക്ഷേമം മാത്രമല്ല, അതിന്റേതായ വൃത്തികേടുകളെയും ക്ഷണിച്ചു വരുത്തുന്നു. ഒരു നൂറ്റാണ്ടോളം നില നിന്ന ഈ സാമൂഹ്യവ്യവസ്ഥ ബംഗാളികളെ അലസന്മാരാക്കുകയാണുണ്ടായത്. പക്ഷെ, വാണിജ്യച്ചരക്കുകളുമായെത്തി സാവധാനത്തിൽ ഭരണാധികാരികളായിത്തീർന്ന വിദേശികളും, വിദേശികളുടെ വ്യാപാരക്കുത്തകയിൽ കടന്നു കൂടാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്ന മാർവാറികളും ഗുജറാത്തികളും, വെറുതെയിരിക്കുകയായിരുന്നില്ല. അമിതമായ ഭോഗങ്ങളുടെ ലഹരിയിൽമയങ്ങിക്കിടന്ന ബംഗാളികൾ ചുറ്റും നടന്ന പരിവർത്തനങ്ങൾ കണ്ടില്ല. വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഗവർമ്മെണ്ടുനികുതികൾ, ജമീൻദാരികളുടെ മേൽനോട്ടം വഹിച്ചിരുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ വഞ്ചനകൾ, കെടുതികൾ, സ്വന്തം ദുർവ്യയങ്ങളുടെ നിലയില്ലായ്മ, ഇതെല്ലാം ജമീൻദാരിയെന്ന സ്ഥാപനത്തെ സാവധാനത്തിൽ തകർത്തു. മദ്യത്തിന്റെയും രാജനർത്തകികളുടെയും ലഹരി കലർന്ന സുഖസുഷുപ്തിയിൽ നിന്ന് ഉണർന്ന് നോക്കിയപ്പോഴാണ്, തങ്ങൾ നിർദ്ധനരായിരിക്കുന്നുവെന്ന് അവർ മനസ്സിലാക്കുന്നത്. ഇതിനിടയിൽ മാർവാറികളും ഗുജറാത്തികളും ഇവിടെ വന്ന് വ്യാപാരം ഉറപ്പിച്ചിരുന്നു. ബംഗാളികൾക്കാകട്ടെ വ്യാപാരത്തിലോ വ്യവസായത്തിലോ യാതൊരു താല്പര്യവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. മാർവാറികൾ വ്യാപാരത്തിൽ നിന്ന് വ്യവസായത്തിലേയ്ക്കു കുതിച്ചപ്പോൾ ബംഗാളികൾ നിസ്സഹായരായി നോക്കി നിന്നതേയുള്ളു. അമ്പത്തിനാലിൽ ജമീൻദാരി എടുത്തു കളഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള ഗവർമ്മെണ്ട് ഉത്തരവ് വന്നപ്പോഴേയ്ക്കും ബംഗാളിന്റെ ചരിത്രത്തിലെ വർണ്ണശബളമായ ആ കാലം ഓർമ്മമാത്രമായി അവശേഷിച്ചിരുന്നു. നഷ്ടപരിഹാരമായി കിട്ടിയ പണം വളരെ ചുരുക്കം പേർ മാത്രം ബുദ്ധിപൂർവ്വം വ്യവസായത്തിലോ, കെട്ടിടങ്ങളിലോ നിക്ഷേപിച്ചു. മറ്റുള്ളവർ അതു കിട്ടിയതിനേക്കാൾ വേഗത്തിൽ ചിലവഴിച്ചു. ഇന്ന് ഒരു ബംഗാളി ജീവസന്ധാരണത്തിന്ന് ആശ്രയിക്കുന്നത് സർക്കാർ ഓഫീസുകളിലോ, മാർവാറി കമ്പനികളിലോ ഉള്ള ഒരു ജോലി മാത്രമാണ്.

ഈ രംഗത്തും അവർ പാകപ്പെടാത്തവരാണ്. കാരണം അന്യനു വേണ്ടി ജോലി ചെയ്തു ജീവിക്കാൻ അവർ പഠിച്ചിട്ടില്ല. ഇതിനെല്ലാം പുറമെ നാല്പത്തിയേഴിലെ ബംഗാൾവിഭജനം ഒരിക്കലും നിലയ്ക്കാത്ത ഒരു അഭയാർത്ഥി പ്രവാഹം സൃഷ്ടിച്ചു. വർഗീയകലാപങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ എല്ലാം ഇട്ടെറിഞ്ഞ് അഭയം തേടി വന്ന്, ഗവർമ്മെണ്ട് നൽകിയ തുച്ഛമായ ധനാശ്വാസം കൊണ്ട് കൽക്കത്തയിൽ താമസമാക്കിയ ഒരു പൂർവ്വബംഗാളിയോട് നിങ്ങൾ ഭൂതകാലത്തെപ്പറ്റി ചോദിക്കൂ. പൂർവ്വബംഗാളിൽ അയാൾക്കുണ്ടായിരുന്ന സ്ഥാനത്തെക്കുറിച്ചും നഷ്ടപ്പെട്ടുപോയ സമ്പത്തിനെക്കുറിച്ചും, പത്മാനദിയെക്കുറിച്ചും, അയാൾ വേദനയോടെ പറയും. ബംഗാളികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഈ പരിവർത്തനം ദയനീയവും ദാരുണവുമാണ്. ഒരിക്കലും അനുരഞ്ജനത്തിന് കഴിയാത്തതാണ്. ഈ സ്ഥിതിവിശേഷങ്ങൾ

ക്കിടയ്ക്കാണ് സ്വന്തം നാടിന്റെ ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ പ്രേരണയിൽ അഭയം തേടി ഇവിടെ ഒരു മലയാളി വരുന്നത്.

ഒരു ഭാരതീയനെന്ന നിലയിൽ മലയാളിക്ക് ഈ രാജ്യത്ത് എവിടെ ജോലി ചെയ്തും ജീവിക്കാമെന്ന ന്യായത്തിന്നു പുറമെ സാമ്പത്തികമായ മറ്റൊരു പ്രധാന പരിഗണന കൂടിയുണ്ട്. കാര്യമായ യാതൊന്നും തന്നെ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കാത്ത കേരളം ബംഗാളിലുണ്ടാക്കുന്ന നിരവധി ഉപഭോഗവസ്തുക്കളുടെ ഒരു നല്ല വിപണിയാണ്. കേരളത്തിൽ നിന്ന് കിട്ടുന്ന ആദായത്തിൽ ഒരു പങ്ക് മലയാളിക്കും അവകാശപ്പെട്ടതല്ലെ? പക്ഷെ, ഇതു വെറും ന്യായം മാത്രമാണ്.

താനിവിടെ ഒരധികപ്പറ്റാണെന്ന്, ക്ഷണിക്കപ്പെടാത്ത അതിഥിയാണെന്ന്, ഒരു മലയാളി സാവധാനത്തിൽ മനസ്സിലാക്കുന്നു. നാൽക്കവലകളിൽ ബംഗാളി ചെറുപ്പക്കാർ തനിക്കെതിരായി നടത്തുന്ന അഭിപ്രായപ്രകടനങ്ങളിലൂടെ, സ്വന്തം നാട്ടിലെ നായകത്വം അംഗീകരിച്ചു കിട്ടാനുള്ള അവരുടെ വ്യഗ്രതയിലൂടെ, പരിതസ്ഥിതികൾ തന്നിൽ ചെലുത്തുന്ന നിരവധി നിയന്ത്രണങ്ങളിലൂടെ, തദ്ദേശീയരുടെ അവശതകളിലൂടെ അയാൾ മനസ്സിലാക്കുന്നു. ഈ അറിവ് ഒരപരാധബോധം സൃഷ്ടിച്ചു മലയാളിയെ അസ്വസ്ഥനാക്കുന്നു. ഇതയാളെ ബംഗാളികളോട് കൂടുതൽ അടുക്കുവാൻ, മമത്വം നടിക്കുവാൻ, അവരുടെ ജീവിതപ്രാരാബ്ധങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കേൾക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു.

അവസരങ്ങൾ – അന്നും ഉന്നും

ഒരു മലയാളിക്ക് കൽക്കത്ത, തകർന്ന സ്വപ്നങ്ങളുടെ ശവകുടീരമാണ്. ടാഗോറിന്റേയോ, ശരത്ചന്ദ്രന്റേയോ കഥാപാത്രങ്ങളിലൂടെയാണ് ആദ്യം ബംഗാളികളെ

പരിചയപ്പെടുന്നത്. അവരുടെ മിഴിവുറ്റ കഥാപാത്രങ്ങളിലൂടെ നമുക്കു ബംഗാളിനെപ്പറ്റി കിട്ടുന്ന ചിത്രം നിലവിലില്ലാത്ത ഒരു സങ്കല്പം മാത്രമാണ്. കൽക്കത്തയിലെ തിരക്കുപിടിച്ച തെരുവുകളിൽ, ഓഫീസു മുറികളിൽ അയാൾ കണ്ടുമുട്ടുന്ന ഒരു ബംഗാളി, തന്നെപ്പോലെ ജീവിക്കാനുള്ള വ്യഗ്രതയിൽ സ്വയം വ്യക്തിത്വം കളഞ്ഞു കുളിച്ചവനാണ്.

ഇച്ഛാഭംഗത്തിന്റെ തുടക്കമാണിത്. മൂന്നോ നാലോ വർഷങ്ങൾ മുമ്പു വരെ മലയാളിക്ക് ഒരു തെന്നിന്ത്യക്കാരനാണെന്ന പ്രത്യേകതകൊണ്ട് ഒരു ഇടത്തരം ജോലി കിട്ടാൻ വിഷമമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ കിട്ടിയ ജോലിയിൽ തുടരുകയല്ലാതെ, ഉയർച്ച അപ്രാപ്യമായ ഒരു മരീചികയായി നിലകൊണ്ടു. വ്യക്തിമഹിമ ഉയർച്ചയുടെ മാനദണ്ഡമായിരുന്നു ഒരു കാലത്ത്, ഇന്നല്ല. ഇന്ന് കാര്യപ്രാപ്തിയും വിദ്യാഭ്യാസവുമുള്ള ആയിരങ്ങൾ തമ്മിൽ മത്സരിക്കുന്നുണ്ട്. ഒരു കാലത്ത് ഇതായിരുന്നില്ല സ്ഥിതി. ആയിരത്തി തൊള്ളായിരത്തി മുപ്പതിന്റെ പരിസരത്തിൽ കൽക്കത്തയിൽ വന്ന് ചെറിയ ഒരു ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ച്, കഴിവുകൊണ്ടും ആത്മവിശ്വാസം കൊണ്ടും ഉയർന്ന് ഹൈക്കോർട്ടിൽ അസിസ്റ്റന്റ് രജിസ്ട്രാറായി പിരിഞ്ഞ ഒരു കാരണവരെ ഞാൻ അറിയും. (അദ്ദേഹം നാലു കൊല്ലം മുമ്പ് അന്തരിച്ചു.) ഹൗറാ പാലം കെട്ടുന്നതിനും മുമ്പ് കൽക്കത്തയിൽ വന്ന അദ്ദേഹം പറയാറുണ്ട്, അന്നെല്ലാം ഹൗറാ സ്റ്റേഷനിൽ വന്നാണ് മലയാളികളെ പിടിച്ചു കൊണ്ടു പോയി ജോലി കൊടുത്തിരുന്നത് എന്ന്. അതിശയോക്തിയല്ല. അന്നു കൽക്കത്തയിൽ വന്നവരെല്ലാം നല്ല നിലയിലെത്തിയിട്ടുണ്ട്.

ഇന്ന് അസാമാന്യകഴിവും സാങ്കേതികപരിജ്ഞാനവുമുള്ളവർക്കേ ആ നില പ്രതീക്ഷിക്കേണ്ടു. തുല്യ കഴിവുള്ളവർക്കിടയിലാകട്ടെ ഉയരാനുള്ള അവസരം കിട്ടുന്നത് സ്വാഭാവികമായും മേലധികാരികളെ പ്രസാദിപ്പിക്കാനുള്ള കഴിവുള്ളവർക്കുമാത്രം.

മടുപ്പിക്കുന്ന ഓഫീസ് അന്തരീക്ഷത്തിൽ നാട്ടിനെക്കുറിച്ചുള്ള അലട്ടുന്ന ഓർമ്മകളിൽ വിരസതയുടെ തടവുകാരനായ മലയാളി സ്വയം മറക്കുന്നത് ഞായറാഴ്ച സ്നേഹിതന്മാരുടെ കൂടെ അമ്പത്താറു കളിക്കുമ്പോഴൊ, ചുരുങ്ങിയ അവസരങ്ങളിൽ നിറച്ച ഗ്ലാസുകൾക്കു മുമ്പിലിരിക്കുമ്പോഴോ ആയിരിക്കും.

നല്ല മണ്ണ്

പരിതസ്ഥിതികൾ എത്ര നിരുത്സാഹപ്പെടുത്തുന്നതായാലും ശരി, ഉത്സാഹിയായ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരന്ന് വളരാൻ കൽക്കത്തയെപ്പോലെ സാദ്ധ്യതകളുള്ള വേറൊരു നഗരമില്ലതാനും. പുതുതായി നഗരത്തിൽ വന്ന ഒരാളെ ഇതത്ഭുതപ്പെടുത്തിയേക്കും. കൽക്കത്ത പശിമയുള്ള ഒരു വയൽപോലെയാണ്. നല്ല വിത്തുകൾ ഇവിടെ തഴച്ചു വളരും. കളകളെ ഭയന്നാൽ മാത്രം മതി.

നാട്ടിൽ പത്തുവരെ പഠിച്ച്, ടൈപ്പ് റൈറ്റിംഗും ചുരുക്കെഴുത്തും വശമാക്കി കൽക്കത്ത

യിൽ വന്ന ഒരു മലയാളിപ്പയ്യൻ ജോലി കിട്ടിയാൽ ആദ്യം ചെയ്യുക സായാഹ്നക്ലാസ്സുകളിൽ ചേരുകയാണ്. ഓഫീസ് വിട്ട് അര, മുക്കാൽ മണിക്കൂർ യാത്രചെയ്ത് കോളേജിൽ ആറു മണിക്ക് എത്തുക എളുപ്പമല്ല. ഈ സമയത്ത് ബസ്സിലോ, ട്രാമിലോ കയറിക്കൂടാൻതന്നെ ഒരു സമരം വേണം. പലപ്പോഴും സമയത്തിനെത്താൻ കഴിഞ്ഞെന്നുവരില്ല. ആ സന്ദർഭങ്ങളിൽ, സമയത്തിനെത്താൻ കഴിഞ്ഞ ചില സ്നേഹിതന്മാർ കൊടുക്കുന്ന പ്രോക്സിയാണ് ഒരേയൊരു രക്ഷ. ക്ലാസുകഴിഞ്ഞ് ഒമ്പതു മണിക്ക് വീട്ടിലേക്കൊരു യാത്ര. ശീതകാലത്തു ഈ യാത്ര ഒരു പരീക്ഷയാണ്. പലപ്പോഴും നാട്ടിൽനിന്നു പുതുതായി വന്നവർക്കു തണുപ്പിൽ നിന്നു രക്ഷനേടാൻ ആവശ്യമുള്ളത്ര രോമവസ്ത്രങ്ങളുണ്ടായെന്നുവരില്ല. വിശക്കുന്ന വയറും ക്ഷീണിച്ച മനസ്സുമായി വീട്ടിലെത്തിയിട്ടും ജീവിക്കാനുള്ള ആശ നശിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ അതൊരത്ഭുതമല്ലെ! ഒരു മലയാളി പ്രശംസയർഹിക്കുന്ന ദുർല്ലഭം ചില അവസരങ്ങളിലൊന്നാണിത്.

താമസ സൗകര്യം, കൽക്കത്തയിൽ മറ്റു നഗരങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് മെച്ചമാണ്. ബോംബെയിൽ നഗരത്തിൽ താമസിക്കുകയെന്നാൽ ഒരു ധാരാളിത്തമാണ്. വളരെ കുറച്ചു പേർക്കെ അതിനുള്ള ഭാഗ്യമുള്ളു. മറ്റുള്ളവരെല്ലാം ഒന്നും രണ്ടും മണിക്കൂർ നഗരപ്രാന്തങ്ങളിൽ നിന്ന് തീവണ്ടിയിലോ ബസ്സിലോ യാത്രചെയ്താണ് ഓഫീസുകളിലെത്തുന്നത്. കൽക്കത്തയിൽ നഗരത്തിൽത്തന്നെ ഫ്ളാറ്റുകൾ കിട്ടാൻ വിഷമമില്ല. വാടക കൂടുതലാണെന്നത് ശരിതന്നെ. പാർക്ക് സർക്കസ്സിലോ ഭവാനിപൂരിലോ, രാഷ്ബിഹാരിയിലോ ഒരു രണ്ടുമുറി വീട് ഇരുന്നൂറു മുതൽ ഇരുന്നൂറ്റി അയ്മ്പതു ഉറുപ്പികവരെ വാടകക്കുകിട്ടും. സലാമി ഏർപ്പാട് ഇവിടെ ഇല്ലെന്നു പറയാം. കുറച്ചുകൂടി നഗരത്തിൽനിന്നു വിട്ടസ്ഥലങ്ങളിൽ, അതായത് ജോഡ്പൂർ പാർക്കിലോ, ബിഹാരിയിലോ വീടുകൾക്കു വാടക കുറവാണ്. എന്നാലും അവിടങ്ങളിൽ നിന്നുപോലും ഓഫീസിൽ മുക്കാൽ മണിക്കൂറിന്നുള്ളിലെത്താൻ കഴിയും.

അവിവാഹിതർ ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ജീവിതരീതി മെസ്സാണ്. നാലോ അഞ്ചോ സ്നേഹിതന്മാർ കൂടി ഒരു വീടെടുത്തു ഭക്ഷണം പാകംചെയ്യാൻ ഒരു വാലിയക്കാരനെ നിയമിക്കുന്നു. ചിലവുകൾ തുല്യമായി പങ്കുവെക്കുന്നു. ഇതല്ലാതെ വ്യാപാരാടിസ്ഥാനത്തിൽ നടത്തുന്ന മെസ്സുകളും ഉണ്ട്. ഒരു മുറിയിൽ താമസവും ഹോട്ടലിൽഭക്ഷണവുമായി കഴിയുന്നവരുമുണ്ട്.

ഇടത്തരക്കാർ

ഒരു ഇടത്തരം കുടുംബത്തിന്റെ സ്ഥിതി ഒട്ടും ആശാവഹമല്ല. ഒറ്റയ്ക്ക് നൂറ്റയ്മ്പതോ ഇരുന്നൂറോ ഉറുപ്പിക വാടക കൊടുത്ത് വീടെടുക്കുക. ഉയർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വിലകൾ, കൂടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ജീവിതാവശ്യങ്ങൾ, ഇവയെല്ലാം ഒരു ഇടത്തരക്കാരനെ അവശനാക്കുന്നു. കുട്ടികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസം വളരെ പണച്ചിലവുള്ളതാണ്. നർസറിയിൽ നിന്നു തുടങ്ങി, കിന്റർഗാർട്ടൻ ക്ലാസ്സുകളിലൂടെ, ഇംഗ്ലീഷ് മാദ്ധ്യമമായ ക്ലാസ്സുകളിലാണ് സാധാരണ ഇവിടെ മലയാളികൾ സ്വന്തം കുട്ടികളെ പഠിപ്പിക്കുക. ഫീസ് അമ്പതുറുപ്പികയിലധികം വരും. ഒരു ഇടത്തരക്കാരനെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ഇതു വളരെയധികമാണ്. ഈ പ്രാരാബ്ധങ്ങൾക്കിടയ്ക്ക് വർഷത്തിലൊരിക്കലോ, രണ്ടുവർഷം കൂടുമ്പോഴോ ഒരു നാട്ടിൽ പോക്കും. ശരിയായി!

കുറച്ചു ഉയർന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ നില മെച്ചപ്പെട്ടതാണെങ്കിലും ഒട്ടും തൃപ്തികരമല്ല. ഉയർന്ന ഇടത്തരക്കാരൻ മാത്രമാണെങ്കിലും അയാളുടെ സാമൂഹ്യബന്ധങ്ങൾ ഉയർന്ന തലങ്ങളിലാണ്. അതു വിഷമങ്ങളുണ്ടാക്കുന്നു. കൃത്രിമമായ ഈ തുലനാവസ്ഥ എളുപ്പമല്ല. അവരിൽ പലർക്കും കമ്പനികൾ വാടക കൊടുക്കുന്ന ആഡംബരപൂർവ്വമായ ഫ്ളാറ്റുകളുണ്ട്. പല ക്ലബ്ബുകളിലും അംഗത്വമുണ്ട്. കാറുണ്ട്. പക്ഷെ, ജീവിതത്തിൽ അവർക്കു മിച്ചപ്പെടുത്താൻ കഴിയുക പലപ്പോഴും ബാങ്കിലുള്ള കനത്ത ഓവർഡ്റാഫ്റ്റുകളായിരിക്കും.

ചെറിയ ദ്വീപുകൾ

ആയിരത്തിൽപ്പരം നാഴികകൾ പിന്നിട്ട് അപരിചിതമായ പുതിയ ലോകത്തെത്തുന്ന മലയാളി മറ്റൊരു മറുനാടൻ മലയാളിയെ എങ്ങിനെ വീക്ഷിക്കുന്നുവെന്നറിയുക രസകരമായിരിക്കും. ഇവിടെ ഓരോ മലയാളിയും അയാളുടേതായ ഒരു സ്വകാര്യലോകത്താണ് ജീവിക്കുന്നത്. സ്വപ്നങ്ങൾ, വേദനകൾ, പ്രാരബ്ധങ്ങൾ ഇതെല്ലാം അയാളുടെ സ്വകാര്യ സ്വത്താണ്. അതിൽ അന്യർക്കു പ്രവേശനമില്ല. ചിരകാല സുഹൃൽബന്ധത്തിന്നേ ആ സ്വകാര്യ ജീവിതത്തിൽ കടന്നു നോക്കാനുള്ള അർഹത ലഭിക്കുകയുള്ളു.

പുറത്തുവെച്ച് ആകസ്മികമായി തമ്മിൽ കണ്ടുമുട്ടുന്ന മലയാളികൾക്ക് ഇത് വല്ലായ്മയുണ്ടാക്കുന്നു. സംഭാഷണം ഹ്രസ്വവും താരതമ്യേന വിരസവുമായിരിക്കും.

'സുഖംതന്നെയല്ലേ?'

'എവിടെയാണ് താമസിക്കുന്നത്?'
'..........ൽ. ഞാൻ കഴിഞ്ഞ ആഴ്ച കണ്ടപ്പോൾ പറഞ്ഞല്ലോ."
'ഓ ശരി. മറന്നുപോയി.'
അല്ലെങ്കിൽ,
'എന്നാണ് നാട്ടിൽ പോകുന്നത്?'
'ഞാൻ കഴിഞ്ഞ മാസം നാട്ടിൽനിന്നു വന്നിട്ടേയുള്ളു.'
'ഒരു പരുങ്ങൽ. 'ശരി ഞാൻ.......'

ഒരപകടസന്ധിയിൽ നിന്നു രക്ഷപ്പെട്ട ആശ്വാസത്തോടെ നിശ്വസിക്കുന്നു. ഈ നിർവ്വികാരത മനഃപൂർവ്വമല്ല.

സമുദായത്തട്ടുകളുടെ ഉയർന്ന പടിയിൽ നിൽക്കുന്നവർക്ക് താഴ്ന്ന ജീവിതനിലവാരം പുലർത്തുന്നവരുടെ നേരെ അവജ്ഞയും സമന്മാരോട് സ്പർദ്ധയുമാണ്. ഈ മനോഭാവത്തിന്റെ ബാലിശത്വം വളരെ ലജ്ജാവഹമാണ്. സ്റ്റാൻഡേർഡു കാറുകാരനെ അംബാസഡർറുകാരൻ താഴ്ന്നു നോക്കുന്നു. അംബാസഡറുകാരനെ ഫിയറ്റുകാരൻ പുച്ഛിച്ചു നോക്കുന്നു. ഒരു വിദേശിക്കാറിന്റെ ഉടമസ്ഥനാകട്ടെ ഇവരെയെല്ലാം 'നാണിപ്പി' ക്കുന്നു.

സംസ്കാരാന്തരങ്ങളുടെ കഥ

വളരെക്കാലമായി ഇവിടെ താമസമാക്കിയ മലയാളികൾ അസംഖ്യമുണ്ട്. അവർ കൽക്കത്ത സ്വന്തം വീടാക്കിയിരിക്കുകയാണ്. ബംഗാളികളുമായി വളരെ അടുത്തു കഴിയുന്ന ഇവർ ബംഗാളിശൈലിയിൽ ജീവിക്കുന്നു. ഹൃദയാന്തർഭാഗത്ത്, പക്ഷെ, ഇവർ ഇപ്പോഴും മലയാളികളാണ്. ഓണം, തിരുവാതിര, മുതലായവ മുടങ്ങാതെ ആഘോഷിക്കുന്നു. നാടിന്റെ കാര്യം പറഞ്ഞാൽ നെടുവീർപ്പിടും. 'നാടോ?' നാടിനെക്കുറിച്ച് ചില മോഹനങ്ങളായ ഓർമ്മകൾ മാത്രം കാത്തു സൂക്ഷിക്കയാണവർ. വൈക്കോൽ മേഞ്ഞപടിപ്പുരയ്ക്കു പിന്നിൽ ചരൽനിറഞ്ഞ മുറ്റത്തിന്നു നടുവിലെ നാലുകെട്ട്, പത്തായപ്പുര, ചുറ്റും തെങ്ങുകളും കവുങ്ങുകളും നിറഞ്ഞ തോട്ടം. അതെല്ലാം വർഷങ്ങൾക്കകലെയാണ്. ഓർമ്മയുടെ കണ്ണാടിയിൽക്കൂടി നോക്കുമ്പോൾ എല്ലാം മങ്ങിയിരിക്കുന്നു. പക്ഷെ അവർ ഇനി അതെല്ലാം കണ്ടില്ലെന്നുവരും.

അവർ മാറുന്ന പരിതസ്ഥിതികൾക്കോ, സംസ്കാരാന്തരങ്ങളുടെ പ്രലോഭനങ്ങൾക്കോ കാലപ്രവാഹത്തിന്റെ ആഴമേറിയ നീർച്ചുഴികൾക്കോ മാറ്റാൻ കഴിയാത്ത വിധം മലയാളികളാണ്. അവരുടെ മക്കളോ? അവർ കേരളം കണ്ടിട്ടില്ല. സഹവാസം ബംഗാളികളുമായാണ്. സംസാരിക്കുന്നത് ബംഗാളിയാണ്. മലയാളം ഒരു ചെറിയ കൊഞ്ഞലോടെ സംസാരിക്കാം. എഴുതാൻ അറിഞ്ഞില്ലെന്നും വരും. (ഇവിടെ മലയാളം പഠിപ്പിക്കുന്ന സ്ക്കൂളുകളില്ല) എന്നാൽ ഇവർ ബംഗാളികളായോ? ഇല്ല. ഒരിക്കലും ആവുകയുമില്ല. ഒരു ബംഗാളിക്ക് അയാൾ ഇപ്പോഴും മദ്രാസിയാണ്. മലയാളം മര്യാദയ്ക്കു സംസാരിക്കാൻ പോലുമറിയാത്ത അവരെ ഒരു മലയാളി നോക്കുന്നതോ അവജ്ഞയോടുകൂടിയും. ഏതൊരു വ്യക്തിക്കും മാതൃഭാഷയിലല്ലാതെ ആത്മാവിഷ്കരണം സാദ്ധ്യമല്ല. അപ്പോൾ ഈ പുതിയ തലമുറ ഏതസ്ഥിവാരത്തിന്മേലാണ് തങ്ങളുടെ സംസ്കാരവും കലയും, കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നത്? ഇവർക്കു വരാൻ പോകുന്നത്, ഇന്നു നാം കാണുന്ന ആംഗ്ലോ ഇന്ത്യൻ സമുദായത്തിന്റെ ഗതിയാവില്ലെ?

മിശ്രവിവാഹം

ഇവർ ഒറ്റപ്പെട്ടുതന്നെയിരിക്കും. കാരണം, രണ്ടു സംസ്കാരങ്ങളുടെയും സ്വാഭാവികമായ സങ്കലനത്തെ സഹായിക്കുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾ ഇവിടെയില്ല. വളരെക്കാലം ബംഗാളിൽ താമസിച്ച മലയാളികളും വിവാഹബന്ധങ്ങളിൽ ഒരു മലയാളിയെത്തന്നെയാണ് ഇഷ്ടപ്പെടുന്നത്. ഒരു ബംഗാളിയാകട്ടെ ഒരു മലയാളിയുടെ ബന്ധം കാംക്ഷിക്കുന്നുമില്ല. സംസ്ഥാനേതര വിവാഹങ്ങൾ ഇവിടെ വിരളമാണ്. ചുരുക്കം ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ ഒരു മലയാളി യുവാവ് ബംഗാളി യുവതിയെ പ്രേമിച്ചു വിവാഹം ചെയ്തുവെന്നു കേൾക്കാം. മറിച്ച് ഒരു ബംഗാളി, മലയാളി യുവതിയുമായി വൈവാഹികബന്ധത്തിലേർപ്പെട്ടത് കേട്ടിട്ടില്ല. ഈ ചുരുക്കം മിശ്രവിവാഹങ്ങൾ തന്നെ എത്രമാത്രം വിജയകരമാണ്? അല്ലെങ്കിൽ ഏതു വിവാഹമാണ് വിജയകരമായിട്ടുള്ളത്? ഒരു കാര്യം തീർച്ചയാണ്. ഭാഷ, വളരെ ഉള്ളുതുറന്ന മമതയ്ക്കു പ്രതിബന്ധമാവാതിരിക്കില്ല.

ബംഗാളിയുടെ കണ്ണിൽ മലയാളി വെറും മദ്രാസിയാണ്. കേരളത്തിന്റെ ഭൂമിശാസ്ത്ര

പരമായ കിടപ്പ് ഇവർ അറിയുന്നത് വളരെ അടുത്ത കാലത്താണ്. കേരളത്തിലെ കലങ്ങിയ അനിശ്ചിതമായ രാഷ്ട്രീയമാണ് അതിനു കാരണം. മലയാളികൾ പൊതുവെ, പ്രത്യേകിച്ചും കൽക്കത്താ മലയാളികൾ ബംഗാളികളെ സാമൂഹ്യമായോ, സാംസ്കാരികമായോ, സാമ്പത്തികമായോ ഒരു വിധത്തിലും സ്വാധീനിക്കുന്നില്ല. ഒരു ബംഗാളിയോട് മലയാള സാഹിത്യത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കൂ. അയാൾ തകഴിയുടെ രണ്ടിടങ്ങഴിയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു നിർത്തും. നിങ്ങൾ സ്വാഭാവികമായും നിരാശരാവും. ഒരു മലയാളിയോട് ബംഗാളി സാഹിത്യത്തെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞാൽ മതി, അയാൾ മണിക്കൂറുകൾ സംസാരിക്കും. ബംഗാളിയുടെ ഈ അജ്ഞതക്കു കാരണം മലയാള സാഹിത്യത്തിന്റെ താഴ്ചയല്ല, അന്യസംസ്കാരം ഉൾക്കൊള്ളാനുള്ള, ആസ്വദിക്കാനുള്ള ബംഗാളിയുടെ വൈമനസ്യമാണ്.

വ്യക്തിപൂജയുടെ നാട്

വ്യക്തിപൂജ ബംഗാളിയുടെ രക്തത്തിലുണ്ട്. പലപ്പോഴും ഇത് അന്ധമായ ഒരു ദൗർബല്യമായാണ് അനുഭവപ്പെടാറ്. നേതാജിയെ ചുറ്റിയുള്ള ഭൂകമ്പം ഇപ്പോഴും അവസാനിച്ചിട്ടില്ലല്ലോ. ഒരു എം.എ.ക്കാരൻ ബംഗാളിയോട് ഞാൻ മലയാള സാഹിത്യത്തെ ക്കുറിച്ചു സംസാരിക്കുകയായിരുന്നു. മലയാള സാഹിത്യത്തിലെ പുതിയ കാഴ്ചപ്പാടുകളെ അയാൾക്കു മനസ്സിലാക്കുകയായിരുന്നു എന്റെ ഉദ്ദേശം. അയാൾ വലിയ താല്പര്യം കാണിച്ചില്ല. സംഭാഷണം ബംഗാളി സാഹിത്യത്തിലേക്കുവഴുതി വീണു. മധുസൂദൻ ദത്തു മുതൽ തുടങ്ങിയ ചർച്ച ടാഗോറിലെത്തി മുട്ടി നിന്നു. ടാഗോർ ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും മഹാനായ എഴുത്തുകാരനാണെന്നു വരുത്താനുള്ള ശ്രമമായപ്പോൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു. 'നിങ്ങൾ ടാഗോറിന്റെ വല്ല പുസ്തകവും വായിച്ചിട്ടുണ്ടോ?' ഏതാനും കവിതകളല്ലാതെ മറ്റൊരു ടാഗോർ കൃതികളും വായിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് അയാൾക്കു സമ്മതിക്കേണ്ടിവന്നു. ടാഗോറിന്റെ ചെറുകഥകളും നോവലുകളും വായിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം വരച്ച അനേകം ചിത്രങ്ങൾ രവീന്ദ്രഗാലറിയിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നും, അവയിൽ വലിയ സവിശേഷതയൊന്നും കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെന്നും പറഞ്ഞത് അയാൾക്കു തീരെ രസിച്ചില്ല. ബംഗാളികൾക്ക് ടാഗോർ ഒരാരാധനാപുരുഷൻ മാത്രമാണ്. ഗുരുദേവൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികൾ വായിക്കണമെന്നവർ ഒരിക്കലും ആലോചിച്ചിട്ടില്ല.

മലയാളികളും ബംഗാളികളും തമ്മിൽ സാദൃശ്യമുണ്ടോ? പലരും ചോദിച്ചിട്ടുള്ള ഈ ചോദ്യത്തിന്നു വലിയ അർത്ഥമില്ല. സാദൃശ്യമുണ്ടാവാം. പടർന്നു പന്തലിച്ച ഒരു വലിയ സംസ്കാരത്തിന്റെ രണ്ടു ശാഖകളാണ് ബംഗാളിയും മലയാളിയും. സാദൃശ്യമുണ്ടാകുന്നതിൽ അത്ഭുതമില്ല. അങ്ങിനെ ആകുമ്പോൾ സാദൃശ്യത്തേക്കാൾ അന്തരത്തെക്കുറിച്ചാണ് ചിന്തിക്കേണ്ടത്.

പണ്ടെങ്ങോ നില നിന്നു മൺമറഞ്ഞുപോയ ഐശ്വര്യത്തിന്റെ നിഴലായ അഹന്തയിൽ ലോകത്തെ ചെറുതായി മാത്രം കാണാൻ പഠിച്ചവനാണ് ബംഗാളിയെങ്കിൽ ഒരു പുതിയ അഹന്തയെ തേടി സ്വന്തം മേൽവിലാസം കണ്ടുപിടിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവനാണ് മലയാളി.

ഹോട്ടലുകൾ, ഹോട്ടലുകൾ

സാമ്പത്തികമായി നോക്കുകയാണെങ്കിൽ ഏതാനും ചെറിയ കമ്പനികൾ, ഹോട്ടലുകൾ, തയ്യൽക്കടകൾ, ലോണ്ടറികൾ, കുറച്ചു കെട്ടിടങ്ങൾ, ഇവയൊഴിച്ചാൽ സാരമായ യാതൊരു മുതലും മലയാളിയുടെ വകയായി ഇവിടെയില്ല. കമ്പനികളിൽ യുണൈറ്റഡ് ടയേർസ്, കൽക്കത്ത റബ്ബർ ട്രേഡിംഗ് കമ്പനി, എഞ്ചിനീയറിംഗ് ടൈംസ് എന്നിവ എടുത്തു പറയാം. കൽക്കത്തയിൽ മലയാളികൾ നടത്തുന്ന മാസികകൾ കുറവാണ്. എഞ്ചിനീയറിംഗ് ടൈംസ് നടത്തുന്നത് ആലുവക്കാരൻ ശ്രീ ഇ. എച്ച്. ടിപ്പുവാണ്. ഇരുപത്തിരണ്ടു വർഷങ്ങൾ മുമ്പ് 'ഇന്ത്യൻ എഞ്ചിനീയറിംഗ് ആന്റ് ഇൻഡസ്ട്രീസ്സ് രജിസ്റ്റർ' എന്ന ഡയറക്ടറിയിൽ നിന്നു തുടങ്ങി, എഞ്ചിനീയറിംഗ് ടൈംസ് ആന്റ് ഫൗണ്ടറി ന്യൂസ് എന്ന മാസികയിലൂടെ വളർന്ന്, ഇന്ന് 25,000 സർക്കുലേഷനുള്ള ഒരു വാരികയാണ് 'എഞ്ചിനീയറിംഗ് ടൈംസ്'. പത്തു ലക്ഷത്തിൽ പരം ഉറുപ്പികയുടെ മുതൽ മുടക്കുള്ള ഒരു സ്ഥാപനമാണിത്.

കൽക്കത്തയിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്ന മലയാളമാസികയാണ് 'കേരളരശ്മി'. അടുത്ത കാലത്ത് 'രാജധാനി' യെന്ന പേരിൽ ഒരു മാസികയും പ്രസിദ്ധീകരണം ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

മലയാളിയുടെ ലാളിത്യം ഇവിടെ അവർ നടത്തുന്ന ഹോട്ടലുകളിലും പ്രകടമായി കാണാം. ആഡംബരമോ, മോടിയോ ഇല്ലാതെ, ആവശ്യം നിറവേറ്റാൻ മാത്രമുള്ള സജ്ജീകരണങ്ങൾ, പരിചയം നടിക്കുന്ന പുഞ്ചിരിയോടെ നിങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്ന ചുറുചുറുക്കുള്ള പരിചാരകന്മാർ, ഇതെല്ലാം മലയാളി ഹോട്ടലുകളുടെ സവിശേഷതയാണ്.

അധികവും ഇടത്തരം ഹോട്ടലുകളാണ്. വളരെ ചെറിയ നിലയിൽ ആരംഭിച്ചവ. സാമാന്യം വലിയ ഹോട്ടലായ രാമകൃഷ്ണലഞ്ച് ഹോം, വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പ് ഒരു ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീ നാലഞ്ചാൾക്കു ചോറു കൊടുക്കാൻ വേണ്ടി തുടങ്ങിയതാണെന്നു പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇന്നവരുടെ മക്കൾ നടത്തുന്ന ഈ ഹോട്ടലിന് കൽക്കത്തയിൽ രണ്ടു ബ്രാഞ്ചുകളുണ്ട്. കൽക്കത്തയ്ക്കു പുറത്തും ശാഖകളുണ്ട്. ഹോട്ടൽ നടത്തി പൊളിഞ്ഞു പാപ്പരായവരുമുണ്ട്.

ഗുണ്ടകളുടെ വാഴ്ച

ഒരു 'മദ്രാസി'യ്ക്ക് കൽക്കത്തയിൽ ഹോട്ടൽ നടത്തുവാൻ വളരെയേറെ പ്രതിബന്ധങ്ങളുണ്ട്. ബംഗാളികൾക്ക് മദ്രാസി ഖാന, പ്രത്യേകിച്ചും മസാലദോശ, ഇഷ്ടമാണെന്നല്ലാതെ, കാഷ് കൗണ്ടറിന്നു പിന്നിലിരിക്കുന്ന 'മദ്രാസി'യെ അത്ര ഇഷ്ടമൊന്നുമില്ല. കൽക്കത്തയിൽ ഓരോ തെരുവുകളിലും ഒരു പ്രധാനദിവ്യനും അയാളുടെ അനുയായികളുമുണ്ട്. ഇവർ പണക്കാരുടെ മക്കളാണ്. പലർക്കും സ്വന്തം കാറുകളോ ബൈക്കുകളോ ഉണ്ട്. അവർ ഇടയ്ക്ക് ഈ ഹോട്ടലുകളിൽ ഒന്നായി വന്നു ഭക്ഷണം കഴിക്കും. പണം കൊടുക്കേണ്ട സമയത്ത് വല്ല നിസ്സാര കാരണവും പറഞ്ഞ് ലഹളയുണ്ടാക്കും. പിന്നെ സോഡക്കുപ്പികൾ, കസേലകൾ, ചിലപ്പോൾ ബോംബുകൾ, മുതലായ ആയുധങ്ങൾ കൈമാറുന്നു. കുറച്ചു നേരത്തെ യുദ്ധത്തിനു ശേഷം ഭീഷണിപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് ഗുണ്ടകൾ മടങ്ങുന്നു. ഇത് ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ആവർത്തിക്കുന്നതായതു കൊണ്ട്, എന്തും അഭിമുഖീകരിക്കാൻ ധൈര്യമുള്ളവരേ ഇവിടെ ഹോട്ടൽ തുടങ്ങു.

ഹോട്ടൽക്കാരന്റെ കഥ

എനിക്കു പരിചയമുള്ള ഒരു ഹോട്ടലുടമസ്ഥനുണ്ട്. ഏതാനും കൊല്ലം മുമ്പ് പരിചയപ്പെടുമ്പോൾ അയാൾ ഒരു മെസ്സിൽ വാലിയക്കാരനായിരുന്നു. അഞ്ചാളുള്ള ആ മെസ്സിൽ അയാൾക്കു ചെലവു കഴിച്ച് അയ്മ്പതുറുപ്പിക ശമ്പളം കിട്ടിയിരുന്നു. ജോലിയാകട്ടെ രണ്ടു നേരം ചോറു വെയ്ക്കുക, മാർക്കറ്റിൽ പോകുക. അയാൾക്ക് ബുദ്ധിപരമായ തടസ്സങ്ങളൊന്നും ആ ജോലി ചെയ്യുന്നതിനുണ്ടായിരുന്നില്ല. പകൽ മുഴുവൻ വെറുതെയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടുള്ള വിരസത അയാളെ വിഷമിപ്പിച്ചു കണ്ടില്ല. പക്ഷേ എന്തു കാരണം കൊണ്ടോ അയാൾ ആ മെസ്സു വിട്ടു.

ഞാൻ അയാളെ പിന്നെ കാണുന്നത് നാലഞ്ചു ടിഫിൻകാരിയറുമായാണ്. കൽക്കത്തയിൽ വളരെയധികം സ്വകാര്യമെസ്സുകളുണ്ട്. അവർ ഓഫീസ് ജോലിക്കാർക്ക് ഉച്ചഭക്ഷണം എത്തിക്കുന്നു. ഒരു ഊണിന് ഒന്നേകാൽ മുതൽ ഒന്നര ഉറുപ്പിക വരെ ചാർജ്ജ് ചെയ്യും. ഈ സെറ്റുകൾ കൊണ്ടുപോയി കൊടുക്കുന്നവർക്കാകട്ടെ മാസത്തിൽ സെറ്റിന്ന് എട്ടുറുപ്പിക മുതൽ പത്തുറുപ്പികവരെ കിട്ടും. പത്തു സെറ്റു കൊണ്ടു പോയി കൊടുത്താൽ 80ക. കിട്ടും. അതു പരമാവധി വരവാണ്. അയാൾ ചെയ്തത് ബുദ്ധിപൂർവ്വമാണോ എന്നു ഞാൻ സംശയിച്ചു. മെസ്സിൽ അയാൾക്കു കിട്ടിയിരുന്ന അമ്പതുറുപ്പിക എല്ലാ ചിലവുകളും കഴിച്ചുള്ളതാണ്. താമസത്തിന്നോ ഭക്ഷണത്തിന്നോ അയാൾ വിഷമിക്കേണ്ട. പിന്നീടാണ് രഹസ്യം മനസ്സിലായത്. ഏതാനും മാസങ്ങൾക്കുശേഷം അയാളെ കണ്ടപ്പോൾ അയാൾ ഏറ്റിയിരുന്നത് സ്വന്തം മെസ്സിൽ നിന്നുള്ള സെറ്റുകളായിരുന്നു. മദ്ധ്യകൽക്കത്തയിലെവിടെ യോ ഒരു കെട്ടിടത്തിന്റെ ചായ്പിൽവെച്ച് ഭക്ഷണം പാകം ചെയ്തു കൊണ്ടുവരികയാണ്. ഡൽഹൗസി സ്ക്വയറിൽ പല ഓഫീസുകളിലായി അഞ്ചുപത്തു പതിവുകാരെ പിടിച്ചിട്ടുണ്ട്. സെറ്റുകളുടെ എണ്ണം ക്രമേണ വർദ്ധിച്ചു. ഇപ്പോൾ അയാൾ ഡൽഹൗസിയിൽ സ്വന്തമായി ഒരു ചെറിയ ഹോട്ടൽ തുടങ്ങിയിരിക്കയാണ്. എന്താണ് അയാളുടെ മുതൽക്കൂട്ട്, തികഞ്ഞ ആത്മവിശ്വാസവും വിജയിക്കുമെന്ന് ഉറച്ച തീരുമാനവുമല്ലാതെ!

വാലിയക്കാർ

പഴയ മെസ്സിൽ തുടർന്നിരുന്നുവെങ്കിൽ അയാൾ ഇന്നും ഒരു വാലിയക്കാരനായി കഷ്ടപ്പെട്ടേനെ. ഒരു വാലിയക്കാരന്റെ ജീവിതം മറ്റെല്ലായിടത്തുമെന്നപോലെ ഇവിടെയും കഷ്ടതരമാണ്. ഓഫീസു ജോലിക്കാരെ പോലെ ലീവോ മറ്റു ആനുകൂല്യങ്ങളോ ഇല്ല. കൊല്ലത്തിൽ മുന്നൂറ്റിയറുപത്തഞ്ച് ദിവസവും അദ്ധ്വാനിച്ചാലും നാട്ടിലൊന്നു പോകണമെങ്കിൽ കടം വാങ്ങണം. പലപ്പോഴും ആ മാസത്തെ ശമ്പളം കിട്ടിയില്ലെന്നും വരും. ഭിന്നരുചിക്കാരായ മെസ്സംഗങ്ങളെ പ്രീതിപ്പെടുത്തുകയെന്നത് ഒരിക്കലും സാധിക്കാത്ത ഒരു കാര്യമാണ്. അതുകൊണ്ട് അവരുമായുള്ള വാലിയക്കാരന്റെ ബന്ധം മിക്കവാറും കയ്പുനിറഞ്ഞതായിരിക്കും. വൈവാഹികജീവിതം അവർക്കു വിധിച്ചതല്ല. ഈവക കാരണങ്ങളാൽ പലരും, ഈ തൊഴിൽ, ജീവിതത്തിലെ പ്രതികൂലകാലാവസ്ഥയിൽനിന്നു രക്ഷ നേടാനുള്ള ഒരു കുപ്പായം

മാത്രമായിട്ടേ കണക്കാക്കാറുള്ളു. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ അതൂരി വലിച്ചെറിയും.

വിവാഹം കഴിഞ്ഞു കുട്ടികളായവരും ഈ വേലയ്ക്കു നിൽക്കുന്നുണ്ട്. നാട്ടിലെ ഇടത്തരം കുടുംബങ്ങളിലെ സാമ്പത്തിക തകർച്ചയാണ് അവരെ ഈ പണിക്കു വലിച്ചിഴക്കുന്നത്. ഇവിടെ വാലിയക്കാരനായി ജോലി ചെയ്ത് മകനെ ടൈപ്പ്റൈറ്റിംഗ് പഠിപ്പിച്ച് ഒരു ഓഫീസിൽ ജോലിയാക്കിക്കൊടുത്ത ഒരാളെ എനിക്കറിയാം.

ചെർപ്പുളശ്ശേരിക്കാരൻ സുന്ദരന്റെ കഥ രസകരമാണ്. പതിനേഴു കൊല്ലം മുമ്പ് കൽക്കത്തയിൽ വന്ന അയാൾ രണ്ടു മൂന്നു സ്ഥലങ്ങളിലായി പാചകവൃത്തി ചെയ്തു ജീവിച്ചു. അവസാനം ജോലി ചെയ്ത മെസ്സിലെ അംഗങ്ങൾ പോയപ്പോൾ ആ മെസ്സ് സ്വയമേറ്റെടുത്തു നടത്താൻ തുടങ്ങി അതൊരൽഭുതമാണ്. കാരണം അയാൾക്ക് അക്ഷരാഭ്യാസമില്ല. ഒന്നും ഒന്നും കൂട്ടുവാൻ അറിയില്ല. സ്വന്തം വയസ്സെത്രയായെന്ന് പോലുമറിയില്ലെന്ന് പറഞ്ഞാൽ നിങ്ങൾക്ക് ഊഹിക്കാം. എങ്കിലും അയാൾ മെസ്സു നടത്തുന്നു. അഞ്ചാറ് അന്തേവാസികളുണ്ട് ഭവാനിപൂരിലുള്ള ആ മെസ്സിൽ. പോരാത്തതിന് ഓഫീസുകളിൽ ചോറു കൊണ്ടു പോയി കൊടുക്കുന്നുമുണ്ട്. ചിലവു കഴിച്ച് അയാളുടെ മാസവരുമാനം ഇരുന്നൂററുറുപ്പികയിലുമധികമാണ്.

പാർക്ക് സ്റ്റ്റീറ്റ്നായർ

പിന്നെ പാർക്ക് സ്റ്റ്റീറ്റ് നായരാണ്. അയാളെപ്പറ്റി കേൾക്കാത്തവർ കൽക്കത്തയിലുണ്ടാവില്ല. തൃത്താലക്കാരനായ നാരായണൻനായരെ സംബന്ധിച്ചു അത്ഭുതകരമായ ഒരു പ്രത്യേകതയെന്തെന്നാൽ വർഷങ്ങൾ അയാളിൽ ഒരു മാറ്റവും വരുത്തിയില്ല. നായരിലെന്നല്ല, അയാൾ നടത്തുന്ന ഹോട്ടലിനും, അവിടെ വിളമ്പുന്ന ഭക്ഷണസാധനങ്ങളുടെ ഗുണത്തിനും ഒരു മാറ്റവും സംഭവിച്ചിട്ടില്ല.

തൊള്ളായിരത്തി ഇരുപത്തേഴിൽ കൽക്കത്തയിൽ വന്നു. മുപ്പതു മുതൽ അയ്മ്പതുവരെ അന്നു വാൽഫോഡിന്റെ മാനേജിംഗ് ഡയറക്ടറായിരുന്ന ശ്രീ വി. എം. നായരുടെ വീട്ടുകാര്യസ്ഥനായി ജോലിനോക്കി. ശ്രീ വി. എം. നായർ പിരിഞ്ഞു പോയപ്പോൾ സ്വന്തം ഹോട്ടൽ തുടങ്ങി. ചെറിയ ഒരു മുറിയിൽ വലിയ മേശ, ബഞ്ചുകൾ, പലഹാരങ്ങൾ നിറച്ച ചില്ലലമാറ, പ്ലൈവുഡ്കൊണ്ടു വിഭജിച്ചുണ്ടാക്കിയ അടുക്കള, കഴിഞ്ഞു. ഇവിടെ നായർ ഇരുപതുകൊല്ലം ഹോട്ടൽ നടത്തി. പണം സമ്പാദിച്ചു. മൂന്നു മക്കളെ നല്ല വിദ്യാഭ്യാസം നൽകി ജോലിയാക്കി. പക്ഷെ ഇതൊന്നും നായരുടെ തല കനപ്പിച്ചില്ല. അയാൾ ഇന്നും അതേ പഴയ നായരായി തുടരുന്നു.

ഒന്നു നിന്നുതിരിയാൻപോലുമിടമില്ലാത്ത പീടികയിൽ നാട്ടിൽ നിന്നു കൊണ്ടുവന്ന ചേന, നേന്ത്രപ്പഴം, മലയാള പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ, എന്നിവ വിറ്റു ജീവിക്കുന്ന ധാരാളം മലയാളികളുണ്ട്. വീടുകൾ തോറും നടന്ന് ചൂടിപ്പായകൾ വിൽക്കുന്നവർ, വേനലിന്റെ വരവിൽ ജാലകങ്ങളിൽ തൂക്കാനുള്ള രാമച്ചത്തട്ടികകളുമായു നടക്കുന്നവർ, പാർക്ക് സർക്കസ്സ് മാർക്കറ്റിലോ. കിദർപൂരിലോ ഉണക്കമത്സ്യം വിൽക്കുന്നവർ, ചൗറങ്കിയിൽ ചെറിയ കടയിൽ ഗ്ലാസിട്ട കേസുകളിൽ പെന്നുകളും സൺഗ്ലാസുകളും നിരത്തി തിരക്കുപിടിച്ച കച്ചവടം നടത്തുന്നവർ, അങ്ങിനെ വിവിധ തലങ്ങളിൽ നിങ്ങൾക്കു മലയാളിയെ കാണാം.

മലയാളികൾ നടത്തുന്ന തുന്നൽക്കടകൾ ഇവിടെ വളരെ ജനസമ്മതി നേടിയവയാണ്. വളരെ പേരുകേട്ട ഒരു തുന്നൽക്കടയുടെ ഉടമസ്ഥന് കൽക്കത്തയിൽ ഒരഞ്ചുനിലക്കെട്ടിടം പണിയാൻ കഴിഞ്ഞു.

ഈ നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ആദ്യശതകങ്ങളിൽ കൽക്കത്തിൽ വന്ന മലയാളികളുണ്ട്. അവർ അധികവും ഗവർമ്മെണ്ടു ജോലികളിൽ പ്രവേശിച്ചു. ക്രമേണ നല്ല നിലയിൽ ഉയർന്നു. അടുത്ത് ഒരു കാരണവരെപ്പറ്റി അറിയാൻ കഴിഞ്ഞു. പാലക്കാട്ടുകാരനായ അദ്ദേഹം നാല്പതു കൊല്ലം മുമ്പ് നാടുവിട്ടതാണ്. മൂന്നാംക്ലാസ്സുവരെ പഠിച്ച അദ്ദേഹം ഇവിടെ വന്ന് കാലക്രമത്തിൽ പോലീസു വകുപ്പിൽ ജോലി സമ്പാദിച്ചു. കഴിവുകൊണ്ടു മാത്രം ഉയർന്നു വന്നു. പിരിയുമ്പോൾ കൽക്കത്താ പോലീസിൽ ഡെപ്യൂട്ടി കമ്മീഷണറായിരുന്നു. ഇന്നദ്ദേഹം ഇവിടെ സ്വന്തമായി ബിസിനസ്സു ചെയ്തു കഴിയുന്നു.

1927-ലാണ് കഴക്കൂട്ടത്തുകാരനായ ശ്രീ വി. കെ. പണിക്കർ, മദ്രാസ് ലോണ്ടറി സ്ഥാപിച്ചത്. നാല്പത്തഞ്ചു കൊല്ലത്തിന്നുള്ളിൽ അത് ഒരു വലിയ ബിസിനസ്സായി വളർന്നുവന്നു. ഇന്ന് കൽക്കത്താ നഗരത്തിൽ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിലായി പതിനാലു ബ്രാഞ്ചുകളുള്ളതിൽ ഇരുന്നൂറ്റി അയ്മ്പതോളം പേർ ജോലി ചെയ്യുന്നുണ്ട്. പതിനാലു ബ്രാഞ്ചുകളിലായി വർഷത്തിൽ അഞ്ചുലക്ഷം ഉറുപ്പികയുടെ ബിസിനസ്സു ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

കൽക്കത്താ മലയാളിയുടെ സാംസ്കാരിക ജീവിതം ഒരു വലിയ നാട്യം മാത്രമാണ്. വല്ലപ്പോഴും മലയാളി സംഘടനകൾ അവതരിപ്പിക്കുന്ന വില കുറഞ്ഞ നാടകങ്ങളോ, മറ്റു

കലാപരിപാടികളോ, അല്ലെങ്കിൽ കേരളത്തിൽ നിന്നു അപ്പപ്പോഴായി കൊണ്ടുവരുന്ന തൊഴിൽ നാടക സംഘടനകളുടെ നാടകങ്ങളോ കാണാൻ അവർ കുടുംബസമേതം പോകുന്നു. സ്വപിതാവിന്റെ ശേഷക്രിയയ്ക്കു ബലിയിടേണ്ടിവരുന്ന ഭൗതികവാദിയുടെ മനോഭാവമാണ് അധികം പേർക്കും. ഇനി സമാജങ്ങളുടെ കഥയോ?

ഇവിടെ സമാജങ്ങൾ ഉടലെടുക്കുകയും നശിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. സമാജങ്ങൾക്കു വേണ്ടിയുള്ള കുരിശുയുദ്ധമാകട്ടെ ഇന്നും തുടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പൊതുവെ മലയാളി സംഘടനകളിൽ കാണുന്ന രോഗമായ ഇടതുപക്ഷരാഷ്ട്രീയം കൽക്കത്താ മലയാളി സംഘടനകളേയും സാരമായി ബാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ രാഷ്ട്രീയമോ! അതു വെറുമൊരു മുഖംമൂടിയാണ്. സൗകര്യത്തിനു വേണ്ടി ധരിക്കുന്ന മുഖംമൂടികൾ. ഒരേ നിറമുള്ള മുഖംമൂടി ധരിച്ചവർ മറ്റുനിറമുള്ളവരെ അകറ്റാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. മുഖംമൂടി കാട്ടി ഭയപ്പെടുത്തുന്നു. സംഘടനകളുടെ അധഃപതനത്തിനു കാരണക്കാരാരായാലും ശരി, ഒരു സാധാരണക്കാരൻ ഇന്നു സമാജങ്ങളെ പുച്ഛച്ചതോടെയാണ് വീക്ഷിക്കുന്നത്.

ഇവിടുത്തെ മലയാളിസംഘനടകളുടെ വളർച്ചയെ അപഗ്രഥിച്ചുനോക്കാം. അംഗസംഖ്യ കൊണ്ടു മുന്നിട്ടുനിൽക്കുന്നത് കൽക്കത്താ മലയാളിസമാജമാണ്. 1952-ൽ ഒരു ഗരാജിൽ ശ്രീമാന്മാർ ഇ. പി. കേശവൻ, എൻ. സി. നായർ, എൻ. രവീന്ദ്രൻ, സി. പി. രാജൻ മുതലയാവർ കൂടി തുടങ്ങിയതാണ്. ആദ്യത്തെ അദ്ധ്യക്ഷൻ ശ്രീ രാമയ്യരായിരുന്നു.

സമാജത്തിന്റെ പ്രഥമ സംരംഭം രണ്ടു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞ് വിജയകരമായി നടത്തിയ സാംസ്കാരിക കലോത്സവമായിരുന്നു. അതിൽ കേരളത്തിലെ ഒട്ടു മുക്കാലും കലകൾ പ്രദർശിപ്പിക്കപ്പെട്ടു. 1955-ൽ നൃത്തത്തിന്നുള്ള ക്ലാസ്സുകൾ നൃത്യകൈരളിയെന്ന പേരിൽ ആരംഭിച്ചു. ലിറ്ററി ആൻഡ് ഡിബേറ്റിംഗ് സൊസൈറ്റി നാടകം, സംഗീതം, കായിക വിഭാഗം മുതലായ പല പ്രവർത്തനങ്ങളും തുടങ്ങി. ജൈത്രയാത്രയെന്ന പേരിലൊരു കൈയെഴുത്തു മാസികയും. 7000-ത്തിൽപരം പുസ്തകങ്ങളുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥശാലയുണ്ട് സമാജത്തിന്ന്. നാഷനൽ ലൈബ്രറി കഴിച്ചാൽ മലയാള പുസ്തകങ്ങളുള്ള രണ്ടാമത്തഗ്രന്ഥ ശാലയാണിത്.

കായിക വിഭാഗത്തിന്ന്, എടുത്തു പറയാവുന്ന നേട്ടങ്ങളുമുണ്ട്. സമാജം വോളിബാൾടീം പശ്ചിമബംഗാൾ വോളി ബാൾടീം ഫെഡറേഷനിൽ ഫസ്റ്റ് ഡിവിഷനിൽ കളിക്കുന്നു.

സമാജം കലാസമിതി, ശ്രീ ശിവശങ്കരന്റേയും കലാമണ്ഡലം ഗോവിന്ദൻകുട്ടിയുടെയും സംവിധാനത്തിൽ നാലഞ്ചു നൃത്യനാടകങ്ങൾ അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. തച്ചോളി ഒതേനൻ, പരശുരാമൻ, ഏകലവ്യൻ, ബുദ്ധൻ, ബുദ്ധചരിതം, വീണപൂവ് മുതലായവ.

അറുപത്തിയൊന്നിൽ അന്നത്തെ കേരളഗവർണ്ണരായിരുന്ന ശ്രീ വി. വി. ഗിരി ഉത്ഘാടനം ചെയ്ത കെട്ടിടഫണ്ടു വരെ സമാജത്തിന്റെ വളർച്ചയുടെ കാലമായിരുന്നു. കേരളത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടു വരുന്ന നാടകങ്ങൾ സാമ്പത്തികമായ വിജയമായിരുന്നു. 1,13,000 ക.യുടെ ഒരു സ്ഥലം വാങ്ങാൻ ഈ നാടകപ്രദർശനങ്ങൾ സഹായിച്ചു. ഈ സംഖ്യയിൽ 93.000ക. മാത്രമേ കൊടുത്തു തീർത്തിട്ടുള്ളു. ഇത്രയും സംഖ്യ തന്നെ തവണകളായാണ് അടച്ചു തീർത്തത്.

ദുരിതാശ്വാസപ്രവർത്തനങ്ങളിലും കൽക്കത്താ മലയാളികൾ പിന്നോക്കമായിരുന്നില്ല. ആസ്സാം, ഉത്തരബംഗാൾ, കേരളം എന്നീ സ്ഥലങ്ങളിലെ വെള്ളപ്പൊക്കം കൊണ്ടുണ്ടായ ദുരിതനിവാരണത്തിന്ന് ധാരാളം ധനശേഖരം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്.

സമാജത്തിന്റെ അംഗസംഖ്യയാകട്ടെ ഒരു കാലത്ത് ആയിരത്തഞ്ഞൂറായിരുന്നു.

എന്തൊരു ശോഭനമായ ചിത്രം അല്ലേ? എന്നാൽ ഒരു ഗരാജിൽ തുടങ്ങി ഇതുവരെയുള്ള വളർച്ച ഒട്ടും സമാധാനപൂർവ്വമായിരുന്നില്ല. അതുപോലെ ഇന്നു നാം കാണുന്ന ചിത്രവും അത്ര ശോഭനമല്ല.

ഓരോരോ കാലത്തായി ഓരോ വിഭാഗം ആൾക്കാർ സമാജത്തിൽനിന്നും വിട്ടുപോയി വേറെ സംഘടനകളുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ പലതും അകാലമൃത്യു വരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചിലത് നന്നായി കുറെക്കാലം നടന്നു, നശിച്ചുപോയിട്ടുണ്ട്. കലാപരിഷത്ത് വളരെക്കാലം സജീവമായി പ്രവർത്തിച്ച സംഘടനയാണ്. അടുത്ത കാലത്ത് എതിർപ്പുകൾ വക വെയ്ക്കാതെ അവർ പാശ്ചാത്യമട്ടിൽ ഒരു ക്ലബ്ബ് തുടങ്ങിയതോടെയാണ് പരിഷത്ത് നശിച്ചത്. അത്രയധികം 'സോഫിസ്റ്റിക്കേറ്റഡ്'ല്ലാത്ത ഭൂരിപക്ഷം മലയാളികളെ അങ്ങിനെ ഒരു ക്ലബ്ബ് അകറ്റുമെന്ന് ആദ്യമേ

അഭിപ്രായമുണ്ടായിരുന്നു. എന്തായാലും പരിഷത്തിന്റെ കലാവിഭാഗം ഇന്നില്ല. കേരള ക്ലബ്ബും ഇങ്ങിനെ തുടങ്ങി അധികകാലം നിലനിൽക്കാത്ത ഒരു സംഘടനയായിരുന്നു.

വേറെയും ചെറിയ ചെറിയ സംഘടനകളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പക്ഷെ അവയെല്ലാം ചത്തതിനൊക്കുമേ ജീവിച്ചിരിക്കിലും എന്ന മാതിരിയാണ്. സമാജം കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ഇവിടുത്തെ മലയാളികളിൽ അല്പമെങ്കിലും സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്നത് അടുത്ത കാലത്തു

നിലവിൽ വന്ന 'കേരള കൾച്ചറൽ ഫോറ'മാണ്. സമാജത്തിലെ രാഷ്ട്രീയത്തിന്റെ അതിപ്രസരം കാരണം മടുത്തു പിൻമാറിയവരാണ് അതിൽ അംഗങ്ങളെങ്കിലും ഇത് സമാജത്തിന്റെ സമാന്തര സംഘടനയല്ലെന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു. കേരളീയർക്കു തങ്ങളുടെ സ്വതന്ത്രമായ അഭിപ്രായപ്രകടനത്തിനും കലാപ്രദർശനത്തിനുമുള്ള ഒരു വേദി മാത്രമാണത്രെ കൾച്ചറൽ ഫോറം. ഒരു നല്ല സംഘടനാ ചതുരനായ ശ്രീ സഹസ്രനാമനാണ് ഈ പുതിയ സംഘടനയുടെ പിന്നിൽ.

മലയാളി സമാജത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ നില തുലോം പരിതാപകരമാണ്.

സമാജത്തിന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ പ്രസിഡണ്ടായ ശ്രീ അച്യുതവാരിയർ രാഷ്ട്രീയവടംവലികളിൽ നിന്നും ഉയർന്നു നിന്ന്, വിട്ടുപോയവരെ തിരികെ യോജിപ്പിച്ച് പഴയ അന്തസ്സത്ത വീണ്ടെടുക്കാൻ യത്നിക്കുന്നുണ്ട്.

ഈ പൊതുസംഘടനകൾക്ക് പുറമെ പ്രാദേശികവും മതപരവുമായ സംഘടനകളുണ്ട്. കൽക്കത്തയിൽ, നൂറ്റമ്പതു പേരുള്ള തള്ളിപ്പറമ്പു സംഘം, മുസ്ലീം അസോസിയേഷൻ. കാത്തലിക് അസോസിയേഷൻ, മുതലായവ.

ഭാവി

മലയാളി കൽക്കത്തയിൽ കേവലം പതിനാറാമൻ മാത്രമാണ്. ഈ മഹാനഗരത്തിൽ നിന്ന് കൊടുക്കുന്നതിലേറെ അയാൾ തിരിച്ചു വാങ്ങുന്നുണ്ട്. ഒരു ശരാശരി ബംഗാളിയേക്കാൾ നന്നായി അയാൾ ഈ നഗരത്തിൽ ജീവിക്കുന്നു. മിച്ചമുള്ളതുകൊണ്ട് നാട്ടിലെ കുടുംബത്തെ താങ്ങുന്നു. കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തികനില തന്നെ ഒരു 'മണിയോർഡർ സാമ്പത്തിക വ്യവസ്ഥ'യല്ലേ?

എന്നാൽ ഒരു മലയാളി ഇവിടെ സംതൃപ്തനാണോ? ചോദിക്കൂ, ജീവിതം മടുത്തെന്നു ത്തരം കിട്ടും. കൽക്കത്ത വിട്ടു നാട്ടിൽത്തന്നെ വല്ല ഉപജീവനമാർഗ്ഗവും നേടണമെന്നാണ യാളുടെ ആഗ്രഹം. കേരളം വ്യവസായവൽക്കരിക്കുന്നതിന്നുള്ള ശ്രമങ്ങൾ നടത്താതെ, രാഷ്ട്രീയത്തിന്റെ മറവിൽ സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങളുടെ പിന്നാലെ ഓടി നടക്കുന്ന രാഷ്ട്രീയ ക്കാരെ അയാൾ അമർഷത്തോടെയാണ് നോക്കുന്നത്.

ഇങ്ങിനെയൊക്കെയായാലും മലയാളിയെ പ്രസന്നവജനനായേ കാണൂ. എല്ലാം മറന്നു ചിരിക്കാനുള്ള കഴിവ് മലയാളിയുടെ പ്രത്യേകതയാണ്. ഒരു പുറംരാജ്യക്കാരന് അസൂയ യുണ്ടാക്കുന്നതാണിത്. പക്ഷെ, ആ ചിരിയുടെ പിന്നിലുള്ള വിഷാദം ആഴമേറിയതാണ്, ചുഴികളുള്ളതാണ്.

മലയാളികളെ ബംഗാളിൽ നിന്നു പുറത്താക്കാൻ വല്ല സംഘടിതശ്രമവും നടത്തുന്നു ണ്ടോ? ഇല്ലെന്നു പറയാം. മലയാളികൾക്കെന്നല്ല, മറ്റൊരു വിഭാഗക്കാർക്കും തൽക്കാലം ഈ ഭീഷണിയില്ല. ബംഗാൾ നാഷനൽ വളണ്ടിയർ പാർട്ടി (B. N. V. P.) എന്ന പേരിൽ അടുത്ത കാലത്തു ഉടലെടുത്ത സംഘടന ആദ്യമെല്ലാം കുറച്ചാശങ്കയ്ക്കവകാശം നൽകിയിരുന്നു. അവരുടെ യൂനിഫോറമിട്ട ചെറുപ്പക്കാരായ വളണ്ടിയർമാരും ഹിന്ദി ഭാഷയ്ക്കെതിരായി ചുവരുകളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട മുദ്രാവാക്യങ്ങളും ആണ് അതിനു കാരണം.

ഏതാനും വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പ് മലയാളികളോട് ഉടൻ സ്ഥലം വിടുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു കൊണ്ടുള്ള ലഘുലേഖകൾ പെട്ടെന്നൊരു ദിവസം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. മലയാളികൾ പാർക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ ചുവരുകളിൽ വലിയ പോസ്റ്ററുകൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അതിന്റെ പിന്നിൽ പ്രവർത്തിച്ച കൈകൾ ആരുടെയാണെങ്കിലും, രാഷ്ട്രീയത്തിന്റെ ഉന്നതതലങ്ങളിലുള്ള ചിലർ ഇടപെട്ട് അതു മുളയിൽത്തന്നെ നുള്ളിക്കളഞ്ഞു.

ഇപ്പോൾ, താൽക്കാലികമായെങ്കിലും, ഭയപ്പെടേണ്ട യാതൊരാവശ്യവുമില്ല. പക്ഷെ ഈ സമാധാനിക്കൽ തികച്ചും പൊള്ളയാണ്. മനുഷ്യത്വം അവസാനമായി മാത്രം പരിഗണിക്കുന്ന രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ, അവകാശങ്ങൾ വക വെച്ചു കിട്ടാനുള്ള തിരക്കിൽ കലാപക്കാരായി മാറിയ തൊഴിലാളികൾ, വിട്ടുവീഴ്ചയ്ക്കു തയ്യാറില്ലാത്ത വ്യവസായ ഉടമകൾ, ഇവരെല്ലാം ചേർന്നു ഒരു പുതിയ, ആപൽക്കരമായ സ്ഥിതിവിശേഷം ഉളവാക്കിയിരിക്കുന്നു. പ്രധാനപ്പെട്ട പല തൊഴിൽശാലകളിലും ഇന്നു പണിമുടക്കം പൂട്ടിയിടലുമാണ്. വ്യാവസായിക വളർച്ച ബംഗാളിൽ ഒരുമാതിരി നിലച്ചിരിക്കുന്നു.

ഈ കാരണങ്ങളാൽ തൊഴിലില്ലായ്മ എല്ലാ കാലത്തേക്കാളും വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ജീവിതച്ചെലവുകളുടെ വർദ്ധനവിന്നിടയിൽ വരുന്ന ഈ ഭീമമായ തൊഴിലില്ലായ്മ എന്തെ ല്ലാം കെടുതികളാണ് വരുത്തിവെയ്ക്കുകയെന്ന് ഊഹിക്കാം. ഈ സ്ഥിതിവിശേഷത്തിൽ വെറും ഒരു നിസ്സാരജനവിഭാഗമായ മലയാളിക്ക് എന്തു രക്ഷയാണുണ്ടാകുക?

മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്
1970 മാർച്ച് 29

back to index

മരണത്തിന്ന് ആദരാഞ്ജലി
മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്

1971 ആഗസ്റ്റ് 1

100

മരണത്തിന്ന് ആദരാഞ്ജലി

ആർട്ടിസ്റ്റ് കെ. ദാമോദരന്റെ ദില്ലിയിലെ ചിത്രപ്രദർശനം

ആദാരഞ്ജലി അതും തന്റെ നല്ല പാതിയെ ജീവിതപ്രഭാതത്തിൽത്തന്നെ തട്ടിയെടുത്ത മരണത്തിന്ന് ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ അർപ്പിക്കുന്നത്. ഏപ്രിൽ 23 മുതൽ 29 വരെ ദില്ലിയിലെ രവീന്ദ്രഭവൻ ഗാലറിയിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ച പതിനെട്ടു ചിത്രങ്ങൾ കെ. ദാമോദരന്റെ കലാരംഗത്തെ ഒരു വഴിത്തിരിവു കാണിക്കുന്നു.

ദാമോദരൻ, എഴുപതിലും എഴുപത്തിയൊന്നിലുമായി വരച്ച നാലുചിത്രങ്ങളുടെ വിഷയം മരണമാണ്. നിഷ്ഠുരമായ, സുനിശ്ചിതമായ മരണത്തിന്റെ ദുരൂഹവും, ഭയാനകവുമായ ഭാവങ്ങൾ ഈ നാലു ചിത്രങ്ങളിൽ കാണാം. ചിത്രങ്ങളിൽ മരണം നേരിട്ടു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നില്ല. ഹോമേജ് ടു ഡെത്ത്, നമ്പർ രണ്ടിൽ അതു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുമ്പോൾ ത്തന്നെ ബീഭത്സമായ ഒരു മുഖംമൂടി ധരിക്കുന്നു. ഇതേചിത്രത്തിൽത്തന്നെ കിടക്കുന്ന സ്ത്രീരൂപത്തിന്റെ യാന്ത്രികത, നിർവികാരത, നിങ്ങളെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തും. മറ്റു മൂന്നു ചിത്രങ്ങളിലും മരണത്തിന്റെ കനത്തനിഴൽമാത്രം നിങ്ങൾക്കനുഭവപ്പെടുന്നു. ഒന്നും നാലും ചിത്രങ്ങളിലെ വികലരൂപങ്ങളിൽ, മൂന്നാംചിത്രത്തിലെ നീലനിറത്തിൽ. അതു ഞെട്ടിക്കുന്നതും, അസ്വാസ്ഥ്യമുണ്ടാക്കുന്നതുമാണ്.

ബോധതലവും അബോധതലവും

നിമഗ്നബിംബങ്ങൾ (Submerged images) അടുത്തുതന്നെ നിങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധയാകർഷിക്കുന്നു. ഈ ചിത്രങ്ങളിൽ നിമഗ്നമായ ഇമേജുകൾ അതീവ മനോഹരവും അവ്യുക്തവുമാണ്. ദാമോദരന്റെ മിക്കവാറും എല്ലാ ചിത്രങ്ങളിലും കാണുന്ന രണ്ടു വ്യത്യസ്തതലങ്ങൾ ശ്രദ്ധേയമാണ്. മുകളിൽ ചെറിയ ബോധതലവും, താഴെ വലിയ അബോധതലവും. ആകാശത്തിന്റെ പ്രതീതിയുണ്ടാക്കുന്ന ചെറിയ ബോധതലത്തിൽ വളരെക്കുറച്ചേ ബിംബങ്ങളുള്ളു. എന്നാൽ ക്യാൻവാസിന്റെ മുക്കാൽഭാഗവും കവിഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന അബോധമണ്ഡലമാകട്ടെ അവ്യക്തരൂപങ്ങളെക്കൊണ്ട് നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്നു. അവ രണ്ടു മണ്ഡലങ്ങളെയും വേർതിരിച്ചു നിർത്തുന്ന നേരിയതെന്നുതോന്നിക്കുന്ന അവ്യക്തതയുടെ പടലം ഭേദിച്ചു ബോധമണ്ഡലത്തിലേയ്ക്ക് കുതിയ്ക്കാൻ പാഴ്ശ്രമം നടത്തുന്നു. അത് അസ്വാസ്ഥ്യജനകമാണ്. മോചനത്തിന്നു കാംക്ഷിക്കുന്ന ഈ അവ്യക്തരൂപങ്ങൾ നിങ്ങളെ പ്രാചീനമായൊരു ബന്ധത്തിലേയ്ക്കു നയിക്കുന്നു. നിമഗ്നബിംബങ്ങൾ ഒന്നിൽ കാണുന്ന സ്ഥൂലങ്ങളായ സ്ത്രീരൂപങ്ങൾ പൗരാണിക ദാരുശിൽപങ്ങളെ ഓർമ്മിപ്പിക്കും.

അഗാധഹരിതം എന്ന ചിത്രത്തിൽ ആഴമുള്ള പച്ചനിറമാർന്ന വെള്ളം കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിൽ നിമിഷംപ്രതി താഴ്ന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു പച്ച രൂപവും. കെട്ടിനിർത്തിയ വെള്ളത്തിന്റെ അഗാധത അമ്പരപ്പിക്കുന്നതാണ്, ഭയാനകമാണ്, അതുപോലെ, ആ അഗാധതയിൽ താഴുന്നുവെന്ന ബോധവും.

ഭൂമാതാവ് (Mother Earth) എന്ന ചിത്രത്തിലെ ഭൂഭാഗത്തെ ഇമേജുകളിൽ അസ്തമയസൂര്യന്റെ മഞ്ഞവെളിച്ചം തൂകുന്ന കാഴ്ച മനോഹരമായിരിക്കുന്നു. സൂര്യരശ്മികൾ നേരെ ഇമേജുകളിൽ പതിക്കുകയല്ലാ ചെയ്യുന്നത്, മറിച്ച് ആകാശത്തിൽ സ്ഥിതമായ മേഘക്കീറിൽ തട്ടി പ്രതിഫലിക്കുകയാ ണെന്ന പ്രതീതിയുണ്ടാക്കുന്നു. ഇവിടെയും, രണ്ടു തലങ്ങളെയും കൂടിയിണക്കിയ രേഖ ലോലവും അതിസൂക്ഷ്മവുമാണ്. ദാമോദരന്റെ ചിത്രങ്ങളിൽ അബോധപൂർവ്വം വന്നുചേരുന്ന ഈ വിഭജനത്തിന്നു കാരണം, ഭൂമിയുടെ വിശാലതയെപ്പറ്റിയും, ആകാശത്തിന്റെ അനന്തമായ അകൽച്ചയെപ്പറ്റിയും അദ്ദേഹത്തിൽ രൂഢമായ കാഴ്ചപ്പാടായിരിക്കാം.

ദാമോദരന്റെ നഗ്നരൂപങ്ങളെപ്പറ്റി, ഈ പ്രദർശനത്തിൽ രണ്ടു ചിത്രങ്ങളാണുള്ളത്. ഒന്ന് കറുപ്പും (Nude in Black) ഒന്ന് ചുവപ്പും (Nude in Red) ആണ്. മഞ്ഞയും ഓറഞ്ചും കറുപ്പും ഉപയോഗിച്ചു വരച്ച ആദ്യത്തെ ചിത്രത്തിന്റെ അസ്വാഭാവികമായ, അപകടം പിടിച്ച തുലനാവസ്ഥയ്ക്കു നേരെ വിപരീതമാണ്. രണ്ടാമത്തെ ചിത്രത്തിന്റെ അത്ഭുതകരമായ സ്വസ്ഥത. ആദ്യത്തെ ചിത്രം നിങ്ങളെ ഇളക്കി മറിക്കുന്നുവെങ്കിൽ രണ്ടാമത്തെ ചിത്രം നിങ്ങളെ തണുപ്പിച്ചു ശാന്തമാക്കുന്നു.

മത്സ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള രണ്ടു ചിത്രങ്ങൾ താരതമ്യപഠനത്തിന്നുതകും. ആദ്യത്തേതിൽ ചിത്രാർപ്പിതമായ കടലിൽ ഒരു വലിയ മത്സ്യം, ചെറിയ മത്സ്യങ്ങൾ. ചെറിയ

മത്സ്യങ്ങളിലൊന്നിന്റെ വാരിയെല്ലുകൾ കാണുന്നു. മുകളിൽ കരയിൽ ഉയർന്നു നില്ക്കുന്ന മലകളാവട്ടെ ഈ മത്സ്യങ്ങളെയെല്ലാം വിഴുങ്ങാൻ വരുന്ന ഒരു വലിയ തിമിംഗലത്തിന്റെ പ്രതീതിയുണ്ടാക്കുന്നു. തികച്ചും പ്രസാദാത്മകമായ ഈ ചിത്രത്തിന്റെ മറുവശമാണ് കടൽയാത്ര, ഇരുട്ടിൽ (Voyage in the dark) എന്ന ചിത്രം. കറുപ്പുനിറത്തിന്നു പ്രാധാന്യം കൊടുത്ത ഈ ചിത്രം കാണിക്കുന്ന കടൽ കറുത്തിട്ടാണ്. അതിൽ മുങ്ങിക്കൊണ്ടു നീന്തുന്ന ഇരുണ്ട ഭീമാകാരമായ മത്സ്യം ഭീതിയുളവാക്കുന്നു. അത്, നശീകരണമൂർത്തിയായി കടലുകളുടെ അഗാധതകളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന കൂറ്റൻ മുങ്ങിക്കപ്പലുകളെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

കലാകാരന്റെ ദുഃഖം

ദാമോദരന്റെ ദുഃഖം അഗാധമാണ്, എന്തിനെന്നറിയാത്തതാണ്. നീലമലകൾ (Blue Mountains) ദുഃഖം ഉറഞ്ഞുണ്ടായതാണ്. അവ നിങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ ദുഃഖത്തിന്റെ കനത്ത നിഴൽ വിരിക്കുന്നു. താഴ്‌വാരങ്ങളിൽ അൽപ്പമായി കാണുന്ന ഹരിതബിന്ദുക്കൾ ആ ദുഃഖത്തിന്റെ മാറ്റും കുറക്കുന്നില്ല. ദാമോദരന്റെ താഴ്‌വാരം, മലകൾ മുതലായ പ്രസാദാത്മകമായ മുൻചിത്രങ്ങളുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ നിങ്ങൾ അത്ഭുതപ്പെടും, എപ്പോഴാണ് ചിത്രകാരനിൽ വിഷാദാത്മകത കടന്നുകൂടിയത്?

ദാമോദരന്റെ ആദ്യകാലചിത്രങ്ങളിൽ ധാരാളമായി കണ്ടിരുന്ന ലൈംഗികപ്രതീകങ്ങൾ ഇന്നു വളരെ കുറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതിനു പകരം ദുഃഖത്തിന്റെ അസ്വാസ്ഥ്യവും, മരണത്തിന്റെ അജ്ഞേയമായ, അമൂർത്തമായ അവ്യക്തതയും നാം കാണുന്നു. അനിവാര്യമായ ഈ വ്യതിയാനമാകട്ടെ ചിത്രകാരന്റെ പ്രജ്ഞയിലറിയാതെ കടന്നു വന്ന അന്തർദ്ധാരയാണ്.

ദാമോദരന്റെ നിറങ്ങൾ പ്രത്യേകം എടുത്തുപറയണം. കടുത്ത, കണ്ണിനെ പെട്ടെന്നാകർഷിക്കുന്ന വർണ്ണങ്ങൾകൊണ്ടുള്ള അഭിഷേകം ദാമോദരന്റെ ചിത്രങ്ങളെ ഇനിയും ആക്രമിച്ചിട്ടില്ല. നിറങ്ങൾ, ദാമോദരനെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം വികാരങ്ങളാണ്. അവ സൂക്ഷ്മമായേ ഉപയോഗിയ്ക്കാവൂ.

വളരെയധികം പ്രദർശനങ്ങളിൽ പങ്കെടുത്തിട്ടുള്ള ദാമോദരൻ ഇതിനുമുമ്പ് '66-ലും '70-ലും മദിരാശിയിലും '70-ൽത്തന്നെ ബോംബെയിലും ഏകാംഗപ്രദർശനം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്.

മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ് 1971 ആഗസ്റ്റ് 1

back to index

മുന്നൂറു തികയുന്ന കൽക്കത്ത

മുന്നൂറ് കൊല്ലം എന്നത് ഒരു നഗരത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു വലിയ പ്രായമല്ല. നഗരങ്ങൾ സഹസ്രാബ്ദങ്ങൾ ജീവിക്കാറുണ്ട്. പിന്നീട് ക്ഷയിക്കുകയോ മറവിയിലേക്ക് മാഞ്ഞുപോവുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ നശിച്ച് ചരിത്രത്തിന്റെ ഓർമകളായി തീരുകയോചെയ്യുംമുമ്പ്. കൽക്കത്തപക്ഷേ, വാർധക്യലക്ഷണങ്ങൾ കാണിച്ചു തുടങ്ങിയിട്ട് കുറച്ചു കാലമായി. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് മരിക്കാൻ പോകുന്നുവെന്ന മുറവിളിവരെ കേട്ടുതുടങ്ങി. അകാലവാർധക്യം. ഇനി യൗവനത്തിലേക്ക് ഒരു തിരിച്ചുപോക്കുണ്ടാവുമോ? ഇല്ലെന്നുതന്നെ പറയാം. അമ്മയ്ക്കു വയസ്സായതുതന്നെയാണ്. വെള്ളഴുത്ത് വീണ കണ്ണുകൊണ്ട് മക്കളുടെ പ്രാരബ്ധങ്ങളും കഷ്ടപ്പാടുകളും നോക്കിക്കാണുന്ന അമ്മയ്ക്ക് ഇനി സമ്പന്നതയുടെ നാളുകൾ ഓർമകൾ മാത്രം.

മുന്നൂറ് കൊല്ലം മുമ്പ് വെറും ചതുപ്പുനിലമായിക്കിടന്ന ഹുഗ്ലിതീരം കച്ചവടത്തിന്റെ അപാരസാധ്യതകൾ കാരണം, ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും വലിയ നഗരമായി മാറി. കപ്പലുകൾക്ക് നദീമുഖത്തുനിന്ന് അറുപതു കുലോമീറ്റർ ഉള്ളിലേക്ക് വന്ന് ഏതു കാലാവസ്ഥയിലും കയറ്റിറക്കുമതി നടത്താനുള്ള സൗകര്യം ഹുഗ്ലി നൽകുന്നു. ഈ സൗകര്യമാണ് ഈസ്റ്റിന്ത്യാകമ്പനിയുമായി വന്ന ഇംഗ്ലീഷുകാരെ ആകർഷിച്ചത്. വ്യാപാരത്തോടൊപ്പം നഗരവും വളർന്നു. വളർന്നുവരുന്ന ഒരു സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ കോളനിയുടെ തലസ്ഥാനമാകാൻ മാത്രം കൽക്കത്ത വളർന്നു. വളർച്ചയുടെ ഈ കാലഘട്ടത്തിൽ വിക്ടോറിയൻ ശൈലിയിൽ കെട്ടിടങ്ങൾ ഉയർന്നു. രാജവീഥികൾ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടു. കുതിരകൾ വലിക്കുന്ന ട്രാമുകൾ കുതിരവണ്ടികൾക്കിടയിൽ നിരത്തിൽ പാകിയ പാളങ്ങളിൽ ചലിച്ചു. പുൽമേടുകൾക്കു നടുവിൽ സ്മാരകമന്ദിരങ്ങളും സ്തൂപങ്ങളും ഉയർന്നു. വൈസ്റോയിമാർക്ക് താമസിക്കാൻ കൊട്ടാരങ്ങൾ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടു. ദക്ഷിണ കൽക്കത്തയിൽ ഒരു വലിയ തടാകം കുഴിക്കപ്പെട്ടു. നിരത്തിന്നരികിലുള്ള ഫയർ ഹൈഡ്രന്റിലുള്ള ഫിൽട്ടർ ചെയ്യാത്ത മഞ്ഞ നിറത്തിലുള്ള ഗംഗാജലം കൊണ്ട് രാവിലെ റോഡുകൾ കഴുകി. നിത്യവും റോഡുകൾ കഴുകിയിരുന്ന ഇന്ത്യയിലെ ഒരേയൊരു നഗരം കൽക്കത്തയായിരുന്നു.

നഗരം സുന്ദരിയായ ഒരു തരുണിയായിരുന്നു. അവൾ വിദേശികളെ ആകർഷിച്ചു മയക്കി. കൽക്കത്താനഗരം സന്ദർശിക്കാനെത്തിയ വിദേശികൾ തിരിച്ച് നാട്ടിൽപോയി അവളെ സ്വപ്നം കണ്ടു. അവളെപ്പറ്റി അത്യുൽക്കടമായ വിരഹവേദനയോടെ കവിതകളെഴുതി. ചിത്രകാരന്മാർ നഗരത്തിന്റെ വിവിധദൃശ്യങ്ങൾ ക്യാൻവാസ്സിൽ ശാശ്വതീകരിച്ചു. ഒരു നൂറ്റാണ്ടു മുമ്പത്തെ കൽക്കത്തയെപ്പറ്റി അറിയണമെന്നുള്ളവർക്ക് വിക്ടോറിയാ മെമ്മോറിയലിലും മ്യൂസിയത്തിലും പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള സ്കെച്ചുകൾ സഹായകങ്ങളാവും.

പിന്നെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള സമരം വന്നു. വളരെ മഹാന്മാരായ പല നേതാക്കളും കൽക്കത്തയിൽനിന്ന് പൊന്തിവന്നു. സ്വാതന്ത്ര്യലബ്ധിക്കുശേഷം നഗരത്തിന്റെ രാജവീഥികൾ പലതിനും ആ നേതാക്കന്മാരുടെ പേരുകൾ കൊടുത്ത് ജനം അവരെ ആദരിച്ചു.

രണ്ടു മുഖങ്ങൾ

പെട്ടെന്ന് ഇതെല്ലാം മാറി. ബംഗാൾ വിഭജനത്തെത്തുടർന്നുണ്ടായ അഭയാർത്ഥി പ്രവാഹത്തിൽ കൽക്കത്താനഗരം മുങ്ങിപ്പോയി. എവിടെയും ആൾക്കാർ. ഭയവും വിശപ്പും തളംകെട്ടി നിൽക്കുന്ന ആ മുഖങ്ങൾ കൽക്കത്തയുടെ സ്വാസ്ഥ്യം കെടുത്തി. കൽക്കത്തയുടെ സുന്ദരമായ മുഖത്ത് ചുളിവുകൾ വീഴ്ത്തി. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ശേഷമുണ്ടായ വ്യാവസായിക ഉണർവിൽ കുറെ പേർക്ക് തൊഴിൽകിട്ടി. രക്ഷപ്പെടാൻ ഭാഗ്യം ചെയ്തിട്ടില്ലാത്തവർ ഗതികിട്ടാതെ അലഞ്ഞുനടന്നു. ചേരികൾ ഉടലെടുത്തു. നഗരപ്രാന്തങ്ങളിൽ അവ അർബുദംപോലെ പടർന്നുപിടിച്ചു. ചൗറങ്കിയിലെ നിയോൺവിളക്കുകളുടെ പ്രഭാവലയത്തിനു പിന്നിൽ വിശപ്പിന്റെ ഇരുട്ട് പടർന്നു. കൽക്കത്തയ്ക്ക് രണ്ടു മുഖങ്ങളുണ്ടായി. അഭയാർത്ഥികൾക്ക് രണ്ടാംതരം പൗരത്വമേ കൽക്കത്തയിലെ ആഢ്യവംശജർ നൽകിയുള്ളു.

അഭയാർത്ഥികൾ മാത്രമല്ല നഗരത്തിലേക്കിരമ്പിവന്നത്. നിലയ്ക്കില്ലെന്നു തോന്നിച്ച അവരുടെ പ്രവാഹം ഒരുമാതിരി നിന്നപ്പോൾ പിറന്ന ഗ്രാമത്തിൽ നിന്ന് നഗരത്തിന്റെ പകിട്ടു കണ്ടുവന്ന ജനങ്ങളുടെ പ്രവാഹമായി. ദിവസവും ഹൗറയിലും സിയാൽഡയിലും

സബർബൻ ട്രെയിനുകൾ കൊണ്ടുവന്നു തള്ളുന്ന ജനലക്ഷങ്ങൾ മുഴുവനും ഫാക്ടറിയിലോ ഓഫീസിലോ ജോലിചെയ്ത് വൈകുന്നേരം തിരിച്ചുപോകാൻവന്നവരല്ല. അവർ ഗ്രാമങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ച് നഗരത്തിൽ കുടിയേറിപ്പാർക്കാൻ വന്നവരായിരുന്നു. നഗരത്തിന്റെ പ്രഭയിൽ ആകൃഷ്ടരായി പറന്നുവന്ന ഈയ്യാംപാറ്റകൾ. അവർ പുറംപോക്ക് സ്ഥലങ്ങളിൽ അതിക്രമിച്ച് കുടിലുകളുണ്ടാക്കി. ജീവിതരീകി മാറ്റാൻ അവർ വിമുക്തരായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അവർ കുടിലിനു ചുറ്റും ഒരു മിനിഗ്രാമം സൃഷ്ടിച്ചു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ അവർ ഗ്രാമത്തേയും ഒപ്പം കൊണ്ടുവന്നു.

നഗരം വളരുകയായിരുന്നു. ഭയപ്പെടുത്തുന്ന തോതിൽ. അറുപതുകളിലും ജീവിതം പിന്നെയും സുഖകരമായിരുന്നു. ദിവസേനയെന്നവണ്ണം ഉണ്ടാകുന്ന ജാഥകൾ, പ്രകടനങ്ങൾ, വെടിവെപ്പ്, എല്ലാം ഉണ്ടായിട്ടും അതിനു നടുവിലും ജീവിതം പൊതുവെ സഹിക്കാൻ പറ്റുന്നതായിരുന്നു. കൽക്കത്ത പ്രക്ഷോഭത്തിന്റെ നഗരമാണ്. നിസ്സാരമായ ഒരു കാരണംമതി, സഹനശക്തിയുടെ വെടിമരുന്നിൽ ഒരു തീപ്പൊരി വീഴ്ത്താൻ. അപമര്യാദയായി പെരുമാറിയ ഒരു കണ്ടക്ടർ, അമിതവില ഈടാക്കിയ ഒരു വ്യാപാരി, തിരക്കുപിടിച്ച ട്രാമിൽ പോക്കറ്റടിക്കാൻ ശ്രമിച്ച ഒരുത്തൻ, എല്ലാം കലാപത്തിന് തുടക്കമിടുന്നു. പോക്കറ്റടിക്കാരും തട്ടിപ്പറിക്കാരും പിടിക്കപ്പെട്ടാൽ ആ നിമിഷംതൊട്ട് മനുഷ്യനല്ലാതാവുന്നു. അവന്റെ മേൽ ജനരോഷം ആഞ്ഞടിക്കുന്നു. അവന്റെ ദേഹത്തിൽ സകല ഭേദ്യമുറകളും പ്രയോഗിക്കുന്നു. ബ്ലേഡുകൊണ്ട് മുഖം കീറിമുറിക്കുകവരെ. അസ്റ്ററിക്സ് കോമിക്കിലെ പോലെയാണ് കൽക്കത്ത.

പ്രകടനങ്ങൾ ദൈനംദിനകാഴ്ചയാണ്. ഡൽഹൗസി സ്ക്വയറിലെ ഓഫീസിൽ നിന്ന് പുറത്തിറങ്ങി എസ്പ്ലനേഡിൽ വന്ന് ട്രാമോ ബസ്സോ പിടിക്കാമെന്നു വെച്ച് നടക്കുന്നു. പെട്ടെന്ന് ഒരു നിരത്തിലേക്ക് തിരിയുമ്പോൾ അതിന്റെ വിജനത നമ്മെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തുന്നു. കാരണമെന്തെന്നറിയാതെ സംശയിച്ച് മുന്നോട്ടു പോകുമ്പോൾ ഫുട്പാത്തിൽ പാർക്കുചെയ്ത പൊലീസ് വാനിൽ സന്നദ്ധരായി നിൽക്കുന്ന സായുധപോലീസുകാർ, ഇരുവശത്തുമുള്ള ടെറസ്സിലും ബാൽക്കണിയിലും നിന്ന് താഴേക്ക് നോക്കിനിൽക്കുന്ന കാണികൾ, അപ്പോഴും അന്തരീക്ഷത്തിൽ ഉള്ള, നമ്മുടെ കണ്ണുകളെ നീറ്റുന്ന കണ്ണീർവാതകത്തിന്റെ അംശങ്ങൾ, എല്ലാം ആ നിരത്ത് അല്പസമയം മുമ്പ് ഒരു രണഭൂമിയായിരുന്നുവെന്ന് നടുക്കത്തോടെ നമ്മെ മനസ്സിലാക്കിപ്പിക്കുന്നു. നാം അടുത്തു കണ്ട ഒരു ചെറിയ ലെയ്നിലേക്ക് വലിയുന്നു.

ജനപ്രളയം

അറുപതുകളിൽ നഗരം ചീയാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നില്ല. വിന്ററിൽ പുതിയ തുടുത്ത പച്ചക്കറികളുടെ വാസനയും കോൾഡ്ക്രീമിന്റെ പരിമളവും കാറ്റിൽ നമുക്കനുഭവപ്പെടും. നിരത്തുകൾ താരതമ്യേന വൃത്തിയുള്ളവയായിരുന്നു. നഗരസഭയുടെ ജോലിക്കാർ പണിമുടക്കുമ്പോഴെ അഴുക്ക് നിരത്തുകളിൽ കുമിഞ്ഞുകൂടിയിരുന്നുള്ളു. എഴുപതുകളിലെത്തിയപ്പോഴേക്ക് നഗരത്തിന് താങ്ങാൻ പറ്റാത്ത അത്ര ജനങ്ങൾ കൽക്കത്തയിലെ തെരുവുകളിൽ തോളോടുതോൾ ചേർന്ന് ഉരുമ്മി നടന്നു. ഓടകൾ അടഞ്ഞു. ഒരു ചെറിയമഴപോലും വെള്ളപ്പൊക്കമുണ്ടാക്കി. നഗരസഭ അനാസ്ഥ കാണിച്ചു. ചപ്പുചവറുകൾ ദിവസങ്ങളോളം നിരത്തുവക്കിൽ കിടന്ന് ചീഞ്ഞുനാറി. നഗരത്തിന്റെ മണം ചത്തു ചീഞ്ഞ മണമായി.

അറുപതുകളുടെ അവസാനംവരെ നിങ്ങൾക്ക് തടാകതീരത്ത് രാത്രി വൈകുവോളം പുൽത്തകിടിയിൽ കാറ്റുംകൊണ്ട് ഇരിക്കാമായിരുന്നു. ഇന്ന് സ്ഥിതികൾ മാറി. ഇരുട്ടിക്കഴിയുമ്പോൾ അതൊരു വ്യഭിചാരകേന്ദ്രമായി മാറിയിരിക്കുന്നു. അവരിൽനിന്ന് പണം പിടുങ്ങാൻ സ്ഥിരം ദാദമാരുമുണ്ട്. ദാദമാർ കൽക്കത്തയിൽ ഏതു കാലത്തുമുണ്ടായിരുന്നു. ഓരോ തെരുവിലും ഓരോ ദാദയും അയാളുടെ സിൽബന്തികളും. അവർ അവരുടെ തെരുവിൽ രാജാക്കന്മാരാണ്. ഇടയ്ക്ക് അടുത്ത തെരുവിലെ ദാദയുമായി കൂട്ടിമുട്ടുമ്പോൾ ഒരു മിനിയുദ്ധമുണ്ടാവുന്നു. അപകടം മണത്തറിയാൻ പ്രാപ്തിയുള്ള ക്രാന്തദർശികളായ പീടികക്കാർ കടകൾ അടച്ച് സ്ഥലം വിടുന്നു. ഇന്ന് ഈ വക സംഘട്ടനങ്ങൾക്ക് ചെറിയ കൈബോംബുകളാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. അതാകട്ടെ. പാൻഷോപ്പുകളിൽ നിന്ന് എളുപ്പം വാങ്ങാവുന്നതുമാണ്. ഈ സംഘട്ടനങ്ങൾ പലപ്പോഴും മുപ്പതുകളിലെ ഷിക്കാഗോ തെരുവുകളെ ഓർമിപ്പിക്കും.

കാളിപൂജ

രണ്ട് ഉത്സവങ്ങളാണ് കൽക്കത്തയെ അണിയിച്ചൊരുക്കുന്നത്. ദുർഗാപൂജയും

കാളീപൂജയും. ദീപാളിയാണ് കൽക്കത്തക്കാർക്ക് കാളീപൂജ. രണ്ടും വർണശബളമായിത്തന്നെ ആഘോഷിക്കപ്പെടുന്നു. തെരുവുകളിൽ പലയിടത്തും പന്തലിട്ട് മഹിഷാസുരമർദിനിയായ ദുർഗയുടെ വിഗ്രഹം വെച്ച് പൂജിക്കുന്നു. കഴിവുള്ളവർ സ്വന്തം വീട്ടിൽ അവരവരുടേതായ വിഗ്രഹം വെച്ച് പൂജിക്കുന്നു. സാർവജനീനമായ പൂജകളാവട്ടെ വളരെയധികം മത്സരബുദ്ധിയോടെ നടത്തുന്നവയാണ്. അവരവരുടെ പന്തലിലെ വിഗ്രഹം മറ്റുള്ളവരേക്കാൾ മികച്ചതാക്കാൻ ഓരോ കമ്മിറ്റിക്കാരും കിണഞ്ഞു ശ്രമിക്കുന്നു. നിർബന്ധിത പിരിവിലൂടെ സ്വരൂപിക്കുന്ന പണം ലാഭമെന്യേ ചെലവിടുന്നു.

ഈ പ്രതിമകൾ ഉണ്ടാക്കുന്നവർ കുമർ എന്ന പേരിലറിയപ്പെടുന്ന കുശവന്മാരാണ്. അവർ മികച്ച കലാകാരന്മാരാണ്. കലയും കൈവിരുതും ഒത്തുചേർന്ന് സജീവങ്ങളായ വിഗ്രഹങ്ങൾ രൂപപ്പെടുന്നു. വൈക്കോലും കളിമണ്ണുമാണ് അസംസ്കൃതവസ്തു. ഒരു കൊല്ലത്തെ പൂജ കഴിഞ്ഞാൽ ഉടനെ അടുത്തകൊല്ലത്തേക്കുള്ള ഓർഡർ കൊടുത്തുകഴിയും. വിഗ്രഹമുണ്ടാക്കുന്നതിന്റെ തയ്യാറെടുപ്പും തുടങ്ങുന്നു.

പൂജയ്ക്കുശേഷം ഈ കലാരൂപങ്ങൾ ബാന്റ് മേളത്തിന്റെ താളത്തിനൊത്ത് നൃത്തം ചെയ്യുന്ന ചെറുപ്പക്കാരുടെ അകമ്പടിയോടെ ഹുഗ്ലിയിൽ നിമജ്ജനത്തിനായി കൊണ്ടുപോകുന്നു. വിഗ്രഹം എഴുന്നള്ളിക്കുന്ന വാഹനത്തിനു മുമ്പിൽ അതാതു കമ്മിറ്റിക്കാരുടെ പേരെഴുതിയ ബാനറുകൾ പിടിപ്പിച്ചിരിക്കും. നിരത്തുകളുടെ രണ്ടുവശത്തും ബാൽക്കണികളിലും ജനലക്ഷങ്ങൾ ഈ ഘോഷയാത്രകൾ കാണാനായി നിരക്കുന്നു. പുത്തനുടുപ്പുകൾ നഗരത്തിന്റെ വൈകല്യങ്ങൾ വിദഗ്ധമായി മറയ്ക്കുന്നു. പുതിയൊരു ജീവിതത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രത്യാശ കണ്ണുകളിൽ. എല്ലാം പക്ഷേ, ക്ഷണികം മാത്രം. സംഗീതത്തിന്റേയും സൗരഭ്യത്തിന്റേയും ഭക്തിയുടേയും മാസ്മരലോകം പെട്ടെന്നവസാനിക്കുന്നു. വീണ്ടും ജീവിത പ്രശ്നങ്ങൾ, പ്രാരബ്ധങ്ങൾ. അഡ്വാൻസ്, ബോണസ് എന്നീ ഇനത്തിൽ കിട്ടിയ പണമെല്ലാം ചോർന്നു പോയിരിക്കുന്നു. വീണ്ടും സമരത്തിലേക്ക്.

സമരങ്ങൾ പലവിധം

എല്ലാവിധ സമരതന്ത്രങ്ങളും പയറ്റിനോക്കുന്നു കൽക്കത്തക്കാരൻ. മത്സ്യത്തിന് വില കൂടിയാൽ അവർ ഒന്നായി മത്സ്യം ബഹിഷ്ക്കരിക്കുന്നു. മാർക്കറ്റിലെത്തിയ മത്സ്യം വാങ്ങാനാളില്ലാതെ ചീഞ്ഞളിയുന്നു. വില നിർബന്ധമായും താഴുന്നു. മത്സ്യമില്ലതെ ആഹാരം കഴിക്കാത്ത ബംഗാളിയാണിത് ചെയ്യുന്നതെന്നോർക്കുക. ഹിൽസാമത്സ്യത്തോടുള്ള പ്രിയം കാരണം, അവയുടെ വംശനാശംവരെ എത്തിയിരിക്കുന്നു. 'ഹിലിസ് മാച്ചി' ന്റെ വംശനാശം എങ്ങനെ ഒഴിവാക്കാനാവും എന്നാണ് ഇപ്പോൾ ചർച്ച. കാരണം, ഹിൽസാമത്സ്യമില്ലാത്ത ഒരു ചടങ്ങ് അപൂർണവും അനാകർഷകവുമാണ്. ഏറ്റവും വലിയ ഹിൽസാമത്സ്യം കൊണ്ടുവന്ന ആൾക്കനുകൂലമായി വിവാഹം ഉറപ്പിക്കുന്നു.

പുറമെയുള്ള ഒരാളെ ആകർഷിക്കുന്നത് കൽക്കത്തയുടെ മുഖം മാത്രമല്ല, ആത്മാവ് കൂടിയാണ്. സ്വന്തം ആത്മാവ് ഇത്രയും ഭംഗിയായി സൂക്ഷിക്കുന്ന ഒരു നഗരം വേറെ ഉണ്ടോ എന്നു സംശയമാണ്. കൽക്കത്തക്കാരുടെ അഭിരുചികളിലൂടെ ഈ ആത്മാവിന്റെ സ്ഫുരണം നമുക്കനുഭപ്പെടുന്നു. സ്വന്തം സംസ്കാരപൈതൃകത്തെപ്പറ്റി ഇത്രയധികം ബോധമുള്ള, അതിൽ അമിതമായി അഹങ്കരിക്കുന്ന മറ്റൊരു ഭാരതീയനും ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അവർ അന്യോന്യം അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നതുതന്നെ മഹാശയാ എന്നാണ്. 'മോഷായ്' ഒരു ശരാശരി ബംഗാളിയുടെ കൈയിൽ ഏതെങ്കിലും ബംഗാളി ക്ലാസിക് കാണാതിരിക്കയില്ല. അവർ മധുസൂദൻ ദത്തിനെപ്പറ്റിയും തോറു ദത്തിനെപ്പറ്റിയും സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യും. സാഹിത്യത്തിലും സാംസ്കാരികചരിത്രത്തിലും താൽപര്യമുള്ളവരെ ഏറ്റവും ആകർഷിക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാപനമുണ്ട് കൽക്കത്തയിൽ. നാഷണൽ ലൈബ്രറി. മൈതാനത്തിനും, വിക്ടോറിയാ മെമ്മോറിയലിനും, ശനിയാഴ്ചതോറും കുതിരപ്പന്തയം നടക്കുന്ന റോയൽ ടർഫിനും തെക്കുവശത്ത് പച്ചപ്പു തിങ്ങിയ വിശാലമായ പറമ്പിന് നടുവിൽ പണ്ട് വൈസ്റോയ് താമസിച്ചിരുന്ന കെട്ടിടത്തിലാണ് നാഷണൽ ലൈബ്രറി ഉണ്ടായിരുന്നത്. പുതിയ കെട്ടിടത്തേക്കാൾ എന്തുകൊണ്ടും ഒരു സഹൃദയന് താൽപര്യമുണ്ടാവുക ചരിത്രം ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ഇടനാഴികകളിലൊന്നിൽ ഇരുന്ന് ചരിത്രത്തെപ്പറ്റി വായിക്കുകയാണ്.

സാഹിത്യത്തിൽ മാത്രമല്ല, കലാസാംസ്കാരിക രംഗത്തൊക്കെ കല്ക്കത്തക്കാർ മുന്നിൽ തന്നെയാണ്. തിയേറ്റർ പ്രസ്ഥാനം വളരെ വളർന്ന ഒരു നഗരമാണ് കല്ക്കത്ത. വർഷങ്ങളോളം തുടർച്ചയായി കളിച്ച നാടകങ്ങളുണ്ട്. നൂറിലൊരു ബംഗാളി ഏതെങ്കിലും

തിയേറ്റർ പ്രസ്ഥാനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്ന് പറഞ്ഞാൽ അത്ഭുതമില്ല. അവർ നാടകപുസ്തകങ്ങൾ ഒപ്പം കൊണ്ടുനടക്കുകയും പാർക്കുകളിലോ ലഞ്ചുസമയത്ത് ഓഫീസിലോ ഇരുന്ന ഡയലോഗുകൾ ഹൃദിസ്ഥമാക്കുകയും അഭിനയം പരിശീലിക്കുകയും ചെയ്യും. രവീന്ദ്രസംഗീതത്തിന്റെ ഏകതാളത്തിലുള്ള ആലാപനം പോലും നമുക്ക് ഹൃദ്യമായി തോന്നുന്നത് ഈ അർപ്പണമനോഭാവം കൊണ്ടുതന്നെയാണ്. ഈ അർപ്പണമനോഭാവവും സംസ്കാരപൈതൃകവുമാണ് സത്യജിത് റേയെ, മൃണാൾസെന്നിനെ, ശംഭുമിത്രയെ എല്ലാം സൃഷ്ടിച്ചത്. ഈ സാംസ്കാരിക ചൈതന്യമാണ് ബംഗാളിയല്ലാത്ത ഒരാൾക്ക്, അയാൾ വിദേശീയനോ മറ്റുഭാഷകൾ സംസാരിക്കുന്ന ഭാരതീയനോ ആവട്ടെ വളരെ ഹൃദ്യമായി തോന്നുന്നത്.

ഇന്ന് കല്ക്കത്തയിൽ ജീവിതം ദുസ്സഹമാണ്. ഹൗറയിലെത്തുന്ന ഒരാൾക്ക് ഹുഗ്ലിയുടെ മുകളിലുള്ള തൂക്കുപാലത്തിലൂടെ കടന്നുവേണം കല്ക്കത്തയിലെത്താൻ. ചില സമയത്ത് ഇഞ്ചിഞ്ചായി നീങ്ങുന്ന വാഹനങ്ങൾക്കിടയിൽ മനുഷ്യരും എന്തിൽനിന്നോരക്ഷകിട്ടാനെന്നപോലെ നീങ്ങുന്നു. ഇവിടെ ഇന്ന് ഇന്നലയേക്കാൾ മോശമാണ്. നാളെ എന്താണ് പ്രതീക്ഷിക്കേണ്ടതെന്നും എല്ലാവർക്കും അറിയാം. ഈ അറിവിലും അവർ കല്ക്കത്തയെ മുറുകെ പിടിക്കുന്നു. മുല കുടിക്കേണ്ട പ്രായം കഴിഞ്ഞിട്ടും അമ്മയുടെ ശുഷ്കമായ അമ്മിഞ്ഞ അള്ളിപ്പിടിക്കുന്ന ഒരു കുട്ടിയെപ്പോലെ. കല്ക്കത്ത അവന്റെ ജീവദാഹമാണ്. മലിനമെങ്കിലും ദുർഗന്ധപൂർണമെങ്കിലും അതവന്റെ പ്രാണവായുവാണ്.

കല്ക്കത്തയുടെ രൂപങ്ങൾ, ഭാവങ്ങൾ പലതാണ്. പലതും നമ്മെവഞ്ചിതരാക്കുന്നു. വിക്ടോറിയാ മെമ്മോറിയലിനു ചുറ്റുമുള്ള മൈതാനത്ത് നടക്കാനിറങ്ങുമ്പോൾ നമുക്ക് കിട്ടുന്ന ഭാവമല്ല പാർക്ക് സ്ട്രീറ്റിലൂടെ നടക്കുമ്പോൾ കിട്ടുക. അവിടെ നമ്മെ സ്വകാര്യമായി പുറത്തുതട്ടിവിളിച്ച് ഇടവഴിയിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയി കീശയിൽ നിന്ന് അശ്ലീലചിത്രങ്ങൾ എടുത്തുകാട്ടി വില്ക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന ബൂട്ട്ലഗ്ഗേഴ്സിനെ കാണാം. അല്ലെങ്കിൽ തന്റെ കച്ചവടച്ചരക്കിന്റെ മേന്മ പറഞ്ഞ് നമ്മെ വശീകരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന കൂട്ടിക്കൊടുപ്പുകാരെ കാണാം. സൊനാഗാച്ചിയിൽ നേപ്പാളിൽ നിന്ന് ചതിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന് സുഖം വില്ക്കുന്ന മന്ദിരങ്ങളിൽ പാർപ്പിച്ച പെൺകുട്ടികളുടെ കദനകഥ കേൾക്കാം. സ്ട്രാന്റ് റോഡിൽ പതിച്ച ഇഷ്ടികകളിൽതെന്നി ഭാരമുള്ള ഉന്തുവണ്ടി ഉന്തിനീക്കാൻ കഷ്ടപ്പെടുന്ന തൊഴിലാളികളെ കാണാം. ഗ്രാന്റ് ഹോട്ടലിൽ നിന്ന് ഇരുനൂറുറുപ്പികയുടെ ലഞ്ചുകഴിച്ച് പുറത്തെ ചൂടിലേക്ക് നടക്കാൻ മടിച്ച് ആർക്കേയ്ഡിനു താഴെ നില്ക്കുന്ന കറുത്ത ഗ്ലാസ്സുകൾ ധരിച്ച ധനികരെ കാണാം. എല്ലാം ജീവിതം തന്നെ. ജീവിതം അതിന്റെ വിവിധ ഭാവങ്ങളിൽ, രൂപങ്ങളിൽ. നിലയ്ക്കാത്ത ജീവന്റെ ചലനം.

ബെന്റിങ്ക് സ്ട്രീറ്റിൽ പാരഡൈസ് സിനിമയ്ക്കടുത്തായി നിറയെ ചൈനീസ് പാദരക്ഷകൾ വില്ക്കുന്ന കടകൾ. ചെരുപ്പുകച്ചവടം കുലത്തൊഴിലാക്കിയ കുടുംബങ്ങളാണ് ഇവ നടത്തുന്നത്. കടയ്ക്കു പിന്നിലുള്ള കൊച്ചു തൊഴിൽശാലകളിൽ അച്ഛനും അമ്മയും മക്കളും കൂടി മനോഹരമായ ചെരുപ്പുകളും ഷൂസുകളും ഉണ്ടാക്കുന്നു. വളരെ വിലകുറച്ച് വിറ്റ് ലാഭമുണ്ടാക്കുന്നു. അതിനും അപ്പുറത്ത് ചൈനീസ് റെസ്റ്റോറണ്ടുകൾ ഗുണമേന്മയുടെ പര്യായമായി നില്ക്കുന്നു. നമ്മൾ ഭക്ഷണം കഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഉടമസ്ഥൻ തന്നെ നേരിട്ടുവന്ന് പരിചയപ്പെടുന്നു. ഭക്ഷണം ഇഷ്ടമായോ എന്നന്വേഷിക്കുന്നു. കല്ക്കത്തയിലുടനീളം ചിതറിക്കിടക്കുന്ന തെന്നിന്ത്യൻ റസ്റ്റോറണ്ടുകളിൽ കയറി വെയിറ്റർമാർ തികഞ്ഞ അവഗണനയോടെ, പുച്ഛരസത്തോടെ, നമ്മുടെ മുന്നിൽ എറിഞ്ഞുതരുന്ന മസാലദോശയും വടയും എങ്ങനെയെങ്കിലും അകത്താക്കി കൗണ്ടറിലിരിക്കുന്ന അരസികനും സംശയാലുവുമായ മനുഷ്യന് ബില്ലിന്റെ പണം കൊടുത്ത് ഒരു നിമിഷം മുമ്പെങ്കിലും അയാളിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ നാം ഈ ചൈനീസ് റസ്റ്റോറണ്ടുകളെ ഓർക്കാതിരിക്കയില്ല. നിങ്ങൾക്ക് അല്പം വില കിറഞ്ഞ ഭക്ഷണമാണ് വേണ്ടതെങ്കിൽ മുസൽമാൻമാർ നടത്തുന്ന കൂറ്റൻ റസ്റ്റോറണ്ടുകളുണ്ട്. അവിടെ ബീഫും പൊറോട്ടയും പ്രത്യേകതയാണ്.

ചേരികളിലെ മനുഷ്യർ

ഇതെല്ലാം വിട്ട് ഏതെങ്കിലും ഒരു ചേരിപ്രദേശത്ത് പോയാൽ കല്ക്കത്തയുടെ ഭാവം മാറി. അവിടെ പട്ടിണിയും പിടിച്ചുപറിയുമാണ്. ജനലക്ഷങ്ങൾ മൃഗങ്ങളേക്കാൾ മോശമായ നിലയിൽ ജീവിക്കുന്നു. ചതുരശ്രകിലോമീറ്ററിൽ 1,30.000 പേർ താമസിക്കുന്ന സ്ഥിതിയെപ്പറ്റി ആലോചിച്ചുനോക്കൂ. കക്കൂസുകളില്ല കുളിമുറികളില്ല പ്രഭാതകൃത്യങ്ങൾ നിർവഹിക്കുന്നത്

പൊതുസ്ഥലത്തുതന്നെ. സ്ത്രീകൾ നേരം വെളുക്കുന്നതിന് മുമ്പുതന്നെ ഇതെല്ലാം കഴിക്കാൻ വ്യഗ്രത കാട്ടുന്നു. അഴുക്കുചാൽ ഒഴുകുന്നത് വീട്ടിനുള്ളിൽ കൂടിയാണ്. മാരകരോഗങ്ങൾ, ശിശുമരണങ്ങൾ എല്ലാം സാധാരണം. ഇവർക്ക് വേണ്ടി എന്താണ് ചെയ്യാൻ പറ്റുക? മദർ തെരേസ പറഞ്ഞത് ഒരു വിധത്തിൽ ശരിയാണ്. നമുക്ക് വലിയ കാര്യങ്ങളൊന്നും അവർക്കു വേണ്ടിചെയ്യാൻ കഴിയില്ല. ചെറിയ കാര്യങ്ങൾമാത്രം. പക്ഷേ, അത് അതീവസ്നേഹത്തോടുകൂടി ചെയ്യുക. ഒരു വ്യക്തിയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ശരിയല്ല. ഒരു രാഷ്ട്രത്തിന് വലിയ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാൻ കഴിവുണ്ട്. അതിനുള്ള സന്മനസ്സുണ്ടാകണമെന്നുമാത്രം.

വളർന്നു ചീർത്തുവരുന്ന ഒരു നഗരത്തെ അതിന്റെ പരിമിതികളിൽ തളച്ചിടാതെ വിസ്തീർണം വർധിപ്പിക്കുക. കല്ക്കത്തയ്ക്കു ചുറ്റും ചതുപ്പുനിലങ്ങളാണ്. അവ വികസിപ്പിച്ചെടുക്കുക. സാൾട്ട്ലേക്ക് സിറ്റി തുടങ്ങിയ ശാഖാനഗരങ്ങൾ വികസിപ്പിച്ചെടുത്ത പോലെ. ചേരിപ്രദേശത്തു താമസിക്കുന്നവരുടെ പുനരധിവാസം നടത്തുക, അവർക്ക് തൊഴിലവസരം സൃഷ്ടിക്കുക. നമുക്ക് ചെയ്യാൻ പറ്റുന്നത് ഈ നൂറ്റാണ്ടിലെ ഏറ്റവും വലിയ മാനുഷികകർമമായിരിക്കും.

കല്ക്കത്തയക്ക് ഒരു സാർവജനീനമുഖം കൊടുക്കാൻ പല സമുദായക്കാരും ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. വ്യവസായരംഗം അടക്കിഭരിക്കുന്ന മാർവാറികൾ, കച്ചവടത്തിലേർപ്പെട്ട ഗുജറാത്തികളും സിന്ധികളും, ബ്രിട്ടീഷ് രാജിന്റ ജീവിക്കുന്ന അവശിഷ്ടങ്ങളായ ആംഗ്ലോ ഇന്ത്യക്കാർ, സലാമദ്രാസി എന്ന ഓമനപ്പേരിലറിയപ്പെടുന്ന തെന്നിന്ത്യക്കാർ. അങ്ങനെ പലരും. പക്ഷേ, ബംഗാളി സ്വാധീനം കല്ക്കത്തയിൽ അത്രയധികം രൂഢമൂലമായതുകൊണ്ട് കല്ക്കത്തയെ ഒരു ബംഗാളി നഗരമെന്നു വിളിക്കുന്നതിൽ തെറ്റില്ല. ഇതിൽ കുഴപ്പമൊന്നുമില്ല. പല സംസ്കാരങ്ങളിലും മുങ്ങി സ്വന്തം മുഖം നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലത് സ്വന്തം സംസ്കാരത്തിന്റേതായ ഒരു മുഖമുണ്ടാവുന്നതുതന്നെയാണ്.

കല്ക്കത്തയുടെ മുഖം ദുർഗയുടെ മുഖമാണ്. കാളിയുടെ മുഖമാണ്. കാളിഘട്ടിലെ കാളിയുടെ പ്രതിഷ്ഠയാണ് നഗരത്തിന്റെ ഹൃദയം. അതിനുചുററും പടർന്നുപിടിച്ച വ്യഭിചാരകേന്ദ്രങ്ങൾ ഒരു പക്ഷേ, പഴയ ദേവദാസി സമ്പ്രദായത്തിന്റെ അഴുക്കുചാലിൽ കിടന്ന് ചീഞ്ഞുതുടങ്ങിയതായിരിക്കും. എന്തായാലും കാളിഘട്ട് ക്ഷേത്രത്തിലേക്ക് പോകുന്നവർക്ക് ചെളിനിറഞ്ഞ വീതികുറഞ്ഞ റോഡുകളും സ്ത്രീത്വം ചവിട്ടിയരയ്ക്കപ്പെടുന്ന ദൈന്യത്തിന്റെ ചിത്രങ്ങളും കാണേണ്ടിവരും.

എന്തൊക്കെയായാലും കല്ക്കത്തയെപ്പറ്റി ഓർക്കുമ്പോൾ മനസ്സിൽ പൊന്തിവരുന്നത് മാതൃഭാവമാണ്. നിലയ്ക്കാത്ത സ്നേഹത്തിന്റെ സ്രോതസ്സുകളാണ്. മുന്നൂറു വർഷം പിന്നിട്ട നഗരത്തോട് ഒന്നേ പറയാനുള്ളൂ. അമ്മേ ഇനിയും നൂറ്റാണ്ടുകൾ ജീവിച്ചിരിക്കൂ, ആരോഗ്യത്തോടെ, സ്നേഹത്തിന്റെയും പ്രത്യാശയുടെയും നീരുറവകൾ ചുരത്തിക്കൊണ്ട്.

മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പ്
1990 ഫെബ്രുവരി 4-10

back to index

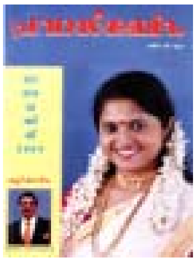

പങ്കെടുക്കാൻ പറ്റാതിരുന്ന ഒരു വിവാഹം

ഞങ്ങൾ ബോംബെയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്ത് നടന്ന സംഭവമാണ്, തൊള്ളായിരത്തി എഴുപതുകളുടെ മധ്യത്തിലെപ്പോഴോ ആണ്. അന്ന് മുംബൈ ആയിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് ബോംബെ എന്നുതന്നെ എഴുതുന്നത്. അന്നത്തെ ഞങ്ങളുടെ ജീവിത പരാജയങ്ങളെപ്പറ്റി ഞാൻ ധാരാളം എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. പലതും എന്റെ വരാൻ പോകുന്ന 'നീ എവിടെയാണെങ്കിലും' എന്ന ഓർമ്മക്കുറിപ്പിൽ പറയുന്നുണ്ട്. അതിന്റെ തുടർച്ചയായ ഒരു സംഭവം തന്നെയാണ് ഇതും.

ഒരു വലിയ സാമ്പത്തികത്തകർച്ചയുടെ തുടക്കമായിരുന്നു അത്. ഓഫീസിൽ എന്റെ മീതെ ഒരു സർദാറിനെ കൊണ്ടുവന്നു പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. ഒന്നുരണ്ട് വലിയ ഓർഡറുകൾ ലാക്കാക്കിയാണ് അവരതു ചെയ്തത്. സർദാറിന് ഡിഫൻസിന്റെ ഒരു പ്രത്യേക വിഭാഗത്തിൽ നല്ല പിടിപാടുണ്ടെന്ന കാരണം കൊണ്ട് അയാൾക്ക് ഒരുമാതിരി നിയന്ത്രണമില്ലാത്ത പ്രവർത്തന മേഖല കമ്പനി അനുവദിച്ചു. അയാൾ അത് ദുരുപയോഗം ചെയ്തു കമ്പനിയ്ക്ക് ഉദ്ദേശിച്ച ഓർഡർ നഷ്ടമായി. അതെല്ലാം വേറെ കഥ. അയാളുടെ പ്രവർത്തനത്തിൽ ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ ഇടപെട്ടേയ്ക്കാവുന്ന എന്നെ ഒഴിവാക്കുക സർദാറിന്റെ ആവശ്യമായിരുന്നു. അതിനയാൾ മാനേജ്മെന്റുമായി കരുക്കൾ നീക്കി. ഞാൻ പുറത്താവുകയും ചെയ്തു.

ജോലി നഷ്ടമാവുമെന്ന് ഏകദേശം ഉറപ്പായപ്പോൾ ഞാൻ കുറച്ചു പാർട്ട്ണർമാരുമായി സഹകരിച്ച് ഒരു ബിസിനസ്സ് തുടങ്ങിയിരുന്നു. അതിൽ ധാരാളം പണമിറക്കേണ്ടി വന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ വളരെ അരിഷ്ടിച്ചാണ് കഴിഞ്ഞിരുന്നത്. മകന് അന്ന് നാലോ അഞ്ചോ വയസ്സായിട്ടുണ്ടാകും. അവന്റെ കാര്യങ്ങൾക്കുള്ള പണംതന്നെ കയ്യിലില്ല. എന്നിട്ടല്ലെ ഞങ്ങൾക്ക് അത്യാവശ്യസാധനങ്ങൾ വാങ്ങുന്നത്. ആ സമയത്താണ് ഞങ്ങൾക്ക് ഒകു കല്യാണത്തിനുള്ള ക്ഷണം കിട്ടുന്നത്. ജുഹുവിൽ ഞങ്ങളുടെ അടുത്തുതന്നെ താമസിച്ചിരുന്ന ഒരു കുടുംബത്തിലെ കുട്ടിയാണ്. ഏകമകൾ സുനന്ദ. ഞങ്ങളാണെങ്കിലോ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് അവരുടെ വീട്ടിൽ പോകാറുമുള്ളതാണ്. വളരെ നല്ലൊരു കുടുംബബന്ധം അവരുമായി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ആകെ ധർമ്മസങ്കടത്തിലായി. എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടത്? ഒരു കല്യാണത്തിനു പോകാനുള്ള വസ്ത്രങ്ങളൊന്നും ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. തല്ക്കാലം വാങ്ങാനുള്ള കഴിവുമില്ല. പോകാതിരിക്കാൻ മനസ്സ് സമ്മതിക്കുന്നുമില്ല. ഒരു നിവൃത്തിയുമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് പോകാതിരിക്കാൻ തീർച്ചയാക്കി. മോശം വസ്ത്രധാരണങ്ങളോടെ ഒരു വിവാഹാഘോഷത്തിൽ പങ്കെടുത്താൽ മനസ്സിടിയുകയേ ഉള്ളൂ. വിവാഹത്തിനു രണ്ടു ദിവസം മുമ്പ് പോയി ഒരു ചെറിയ പാരിതോഷികം അവർക്കു സമ്മാനിച്ചു. കല്യാണദിവസം എനിക്ക് പൂനയ്ക്ക് പോകേണ്ടിവരുമെന്നതുകൊണ്ട് വരാൻ പറ്റില്ലെന്നും അറിയിച്ചു. ആരെയും ഉപദ്രവിയ്ക്കാത്ത നുണ. അവർക്ക് വളരെയധികം കുണ്ഠിതമുണ്ടായി. ഞാൻ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ഓഫീസ് കാര്യത്തിനായി പൂനയ്ക്ക് പോകാറുള്ളത് അവർക്കറിയാവുന്നതുകൊണ്ട് രക്ഷപ്പെട്ടു. പൂനയിൽപ്പോയാൽ വളരെ വൈകിയെ തിരിച്ചെത്താറുള്ളു എന്നും ചിലപ്പോൾ രണ്ടോ മൂന്നോ ദിവസം അവിടെ തങ്ങാറുമുണ്ട് എന്നും അവർക്കറിയാം.

ഞാൻ ഓഫീസിൽനിന്ന് തിരിച്ചെത്തിയപ്പോൾ കണ്ടത് വളരെ നിരാശപ്പെട്ടു മ്ലാനമുഖത്തോടെ ഇരിക്കുന്ന എന്റെ ഭാര്യയെയാണ്. ബോംബെയിൽ വളരെ അപൂർവ്വമായെ ഒരു കല്യാണം കൂടാൻ അവസരം കിട്ടാറുള്ളു. അതാണ് നഷ്ടമായിരിക്കുന്നത്. ഞാനവളെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു. ഞാനൊരു നല്ല സെയ്ല്സ്മാനായിരുന്നു, പ്രത്യേകിച്ചും ഭാര്യയ്ക്ക് സ്വപ്നങ്ങൾ വില്ക്കുന്നതിൽ. ആ സ്വപ്നങ്ങൾകൊണ്ടാണ് പാവം ലളിത ഞങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും വിഷമകരമായ വർഷങ്ങൾ പിന്നിട്ടത്. (ഈ കാര്യം എന്റെ 'ഒരു വിശ്വാസി' എന്ന കഥയിൽ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഞങ്ങളുടെ കഷ്ടപ്പാടുകളുടെ കാലം കഴിയാറായപ്പോൾ അതിൽനിന്ന് കരകയറാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിന്റെ കഥയാണ് 'ഒരു വിശ്വാസി'.) ശരിക്കു പറഞ്ഞാൽ എന്റെ വളരെയധികം കഥകൾ അനുഭവങ്ങളുടെ വെളിച്ചത്തിൽ എഴുതപ്പെട്ടവയാണ്.

എന്തായാലും ആ ദിവസം രക്ഷപ്പെട്ടല്ലൊ എന്നു കരുതി ഇരിക്കുമ്പോഴാണ് ബെല്ലടി കേട്ടത്. പീപ്ഹോളിൽക്കൂടി നോക്കിയപ്പോൾ കാണുന്നത് സുനന്ദയുടെ രണ്ട് അമ്മാവൻമാരായിരുന്നു. ഒരാൾ ബോംബെയിൽത്തന്നെ ഉള്ള ആളാണ്. താഴെയുള്ള ആൾ ഗൾഫിലും. എന്താണ് ചെയ്യുക? ഞങ്ങൾ ആകെ പരിഭ്രമിച്ചു. എന്നെ ഇപ്പോൾ കണ്ടാൽ മോശമാണ്. ഞങ്ങൾ കരുതിക്കൂട്ടി കല്യാണത്തിനു വരാഞ്ഞതാണെന്ന് അവർക്കു മനസ്സിലാവും. അത് ഇരു കുടുംബങ്ങളുടെയും സ്നേഹബന്ധത്തെ അലട്ടാനിടയുണ്ട്. ആലോചിക്കാൻ സമയമൊന്നുമില്ല. ഞാൻ പെട്ടെന്ന് ഒരു തീരുമാനമെടുത്തുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു. 'ഞാൻ കിടപ്പറയിൽ

പോയി ഇരിക്കാം. നീ വാതിൽ തുറന്ന് ഞാനില്ല എന്ന മട്ടിൽ പെരുമാറിയാൽ മതി.'

അർദ്ധമനസ്സോടെ ലളിത സമ്മതിച്ചു. അവർ അകത്തു കയറിയിരുന്ന് കല്യാണത്തിന്റെ വിശേഷങ്ങൾ പറയുന്നത് എനിക്കു കേൾക്കാം. അവർ എങ്ങിനെയെങ്കിലും വേഗം പോകട്ടെ എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയായിരുന്നു ഞാൻ. അതിനിടയ്ക്ക് അനിയൻ ഒരു സഞ്ചിയെടുത്ത് ലളിതയുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു.

'ഇത് നിങ്ങൾക്കു തരാൻ ചേച്ചി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.'

അവർ പിന്നെ അധികനേരം ഇരുന്നില്ല. ലളിത ചായയുണ്ടാക്കട്ടെ എന്നു ചോദിച്ചെങ്കിലും 'ഇപ്പോൾ കുടിച്ച് വീട്ടിൽ നിന്നിറങ്ങിയതാണ്' എന്നു പറഞ്ഞ് അവർ നിരസിച്ചു.

അവർ പോയപ്പോൾ ഞാൻ ദീർഘമായി ശ്വാസം വിട്ടു. വല്ലാത്തൊരു അഗ്നിപരീക്ഷയായിരുന്നു അത്. ഏട്ടൻ ഇടയ്ക്ക് വരാറുണ്ടെങ്കിലും അനിയൻ ഗൾഫിലായതുകാരണം അങ്ങിനെ വരാറില്ല. അയാളെങ്ങാൻ ഞങ്ങളുടെ വീട് ഒന്ന് കാണട്ടെ എന്നു പറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ ഈ ഒളിച്ചുകളി മനസ്സിലാവുമായിരുന്നു. ആ ചെറുപ്രായത്തിലും പ്രശ്നങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്ന ഞങ്ങളുടെ മകൻ അതിനെപ്പറ്റി ഒന്നും പറയുകയുണ്ടായില്ല.

സുനന്ദയുടെ അമ്മ ഒരു മാന്യസ്ത്രീയായിരുന്നു. ഒരു കടവും ബാക്കിവെയ്ക്കരുതെന്ന ഉദ്ദേശത്തോടെയായിരിക്കണം അന്നുതന്നെ അനുജന്മാരെ ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിലേയ്ക്കു പറഞ്ഞയച്ചത്. അതൊരു ഫ്രെഞ്ച് പെർഫ്യൂമായിരുന്നു. എനിക്കു വല്ലാത്ത വിഷമമായി.

31.08.05

back to index

ജന്മാന്തരങ്ങൾക്കപ്പുറത്തുനിന്ന് ഒരു വിളി

രണ്ടായിരത്തി മൂന്ന് ഒക്ടോബർ മാസത്തിലാണ് ഹൃദയം രണ്ടാമതായി എന്നെ ആക്രമിച്ചത്. ആദ്യത്തേതിനേക്കാൾ ഒരു പടി ഉയർന്ന തോതിലുള്ള ആക്രമണം. കൃഷ്ണ ഹോസ്പിറ്റലിൽ ഡോ. വൽസരാജ് ബാലകൃഷ്ണന്റെ പരിചരണത്തിൽ ആദ്യ രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടി. ടെസ്റ്റുകൾ, ഒന്നിലധികം ധമനികളിൽ അടിഞ്ഞുകൂടിയ കൊഴുപ്പുകൾ രക്തചംക്രമണത്തിന് തടസ്സമുണ്ടാക്കുന്നതായി കാണിച്ചു. അദ്ദേഹം ഉടനെ അമൃതയിലോ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റേതെങ്കിലും ആശുപത്രിയിലോ കൂടുതൽ പരിശോധനയ്ക്കും വിദഗ്ദചികിത്സയ്ക്കുമായി (ഒരുപക്ഷെ ആഞ്ജിയോപ്ലാസ്റ്റിയോ ബൈപാസ്സോ) കൊണ്ടുപോകാമെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. എന്റെ മകൻ അവന്റെ വിവാഹാലോചന തീർച്ചയാക്കാനായി ലീവെടുത്തു വന്നിരുന്നു. അവന്റെ ജീവിതത്തിലെ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു സംഭവം നടക്കാനിരിക്കെ ഞാൻ ആശുപത്രിയിലായി. വധുവിന്റെ അച്ഛനും അമ്മയും ഞങ്ങളെ കാണാൻ വന്നപ്പോൾ ഞാൻ ആശുപത്രിയിലായിരുന്നു. അവന്റെ മ്ലാനമായ മുഖത്തെ ഉദ്വേഗം കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ ആലോചിച്ചു ഒരച്ഛന് മകനോട് ചെയ്യാനുള്ള നല്ലൊരു കാര്യമാണ് ഞാനിപ്പോൾ ചെയ്യുന്നത്. പക്ഷെ ഇതൊന്നും എന്റെ കയ്യിലല്ലല്ലൊ എന്ന കാര്യം എനിയ്ക്ക് ആശ്വാസം തന്നില്ല.

അമൃതയുടെ ആംബുലൻസിൽ എന്നെ കിടത്തിയതിനു കാല്ക്കൽ ഭാഗത്തായി മകൻ ഇരുന്നിരുന്നു. അവന്റെ മുഖം വല്ലാതെ പരവശമായിരുന്നു. അമൃത ഹോസ്പിറ്റലിൽ സി.സി.യുവിൽ എന്നെ പ്രവേശിപ്പിച്ചത് രാത്രി, എട്ട് ഒമ്പത് മണിയോടെയായിരുന്നു. അന്നു രാത്രി പിന്നീടുണ്ടായ കാര്യങ്ങളൊന്നും ഓർമ്മയില്ല. അവർ ഉറങ്ങാനായി ഇഞ്ചക്ഷൻ തന്നിരുന്നു. നന്നായി ഉറങ്ങി. ഉറക്കത്തിനിടയിൽ എപ്പോഴോ ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ വിളി കേട്ടു.

‘അച്ഛാ........ അച്ഛാ ഒരു മരുന്ന് കഴിക്കാനുണ്ട്......’

ഞാൻ പ്രയാസപ്പെട്ട് കണ്ണു തുറക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. വീണ്ടും ആ കുട്ടിയുടെ ശബ്ദം.

‘അച്ഛാ.... ഒരു മരുന്ന് തരട്ടെ.’

എന്റെ ജന്മാന്തരങ്ങളിലെവിടെയോ എനിയ്ക്കു പിറന്നിട്ടില്ലാത്ത ഒരു മകൾ എന്റെ അടുത്തു വന്നുനിന്ന് സ്നേഹത്തോടെ വിളിക്കുകയാണ്. ‘അച്ഛാ.....’

ഞാൻ മരുന്ന് കഴിച്ചിട്ടുണ്ടാവണം, വീണ്ടും ഉറക്കത്തിലേയ്ക്ക് ആഴ്ന്നിറങ്ങി. പിന്നെ ഉണർന്നത് അതേ വിളി കേട്ടുകൊണ്ടായിരുന്നു. ‘അച്ഛാ....’

ഇപ്പോൾ എനിയ്ക്ക് ആ കുട്ടിയെ നന്നായി കാണാൻ പറ്റും. അവൾ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് അടുത്തു നിൽക്കുന്നു.

‘നന്നായി ഉറങ്ങി, അല്ലെ?’

ആ വിളി എന്നിൽ വളരെ നല്ല പ്രതികരണങ്ങളുണ്ടാക്കി. ഞാൻ പറഞ്ഞു.

‘നന്നായി ഉറങ്ങി, മോളെ.’

നഴ്സുമാരുടെ ഡ്യൂട്ടി മാറുന്നത് എട്ടു മണിയ്ക്കാണെന്നു തോന്നുന്നു. പിന്നീട് ഭക്ഷണം തരാനും മരുന്ന് തരാനും വന്നത് വേറൊരു കുട്ടിയായിരുന്നു. കണ്ണടച്ചു കിടക്കുകയായിരുന്ന എന്നെ അവൾ വിളിച്ചു.

‘അപ്പച്ചാ.....’ പെട്ടെന്നവൾ എന്തോ തെറ്റു ചെയ്തതുപോലെ അതു തിരുത്തി. ‘അച്ഛാ....’

ഞാൻ ചോദിച്ചു.

‘മോളെന്തിനാണ് തിരുത്തിയത്? എന്നെ അപ്പച്ചൻ എന്നുതന്നെ വിളിച്ചാൽ പോരായിരുന്നോ? മോള് എന്നെ അങ്ങിനെ വിളിച്ചാൽ മതി.’

അവൾ പക്ഷെ അച്ഛാ എന്നുതന്നെ വിളിച്ചു. ഇടയ്ക്ക് ഓർമ്മത്തെറ്റുപോലെ അപ്പച്ചാ എന്നും. രോഗികളെ എന്താണ് വിളിയ്ക്കേണ്ടത് എന്ന് ആശുപത്രി അധികൃതർ നഴ്സുമാരുടെ പരിശിലനവേളയിൽ പഠിപ്പിക്കുന്നുണ്ടാവും. പക്ഷെ ഞാനത് ആ വിധത്തിലല്ല എടുത്തത്. ആ വിളിയിൽ എന്തോ ഒരു മമത ഒളിച്ചിരിയ്ക്കുന്നുണ്ട്. എന്നെപ്പോലുള്ള ഒരു രോഗിയെ വേഗം ആരോഗ്യത്തിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടുവരാനുള്ള ഒരു മന്ത്രം. പ്രത്യേകിച്ച് ആ പെൺകുട്ടി അപ്പച്ചാ എന്നു വിളിച്ചത് എന്നെ വല്ലാതെ സ്പർശിച്ചു. അതവൾ ആത്മാർത്ഥമായി വിളിച്ചതു തന്നെയാവണമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

സ്നേഹം എന്ന വാക്കിന് വലിയ അർത്ഥം കല്പിച്ചു കൊടുത്ത ഒരമ്മയുടെ പേരിലുള്ള ആശുപത്രിയിൽ ഇങ്ങിനെയേ നടക്കാൻ പാടു.

15.12.2006

back to index

ഗുരുപൂജ – ആഗസ്റ്റ് 7, 2006

എന്റെ ഏറ്റവും വലിയ ഗുരു ജീവിതമാണ്. ജീവിതമാണ് എന്നെ എല്ലാം പഠിപ്പിച്ചത്. പക്ഷെ ആ ജീവിതം എങ്ങിനെ നല്ല വിധത്തിൽ നയിക്കാമെന്ന് പഠിപ്പിച്ചുതന്ന ഗുരു എന്റെ അച്ഛനായിരുന്നു. എങ്ങിനെ ജീവിക്കണം, എന്താവണമെന്നൊന്നും അദ്ദേഹം എന്നെ ഉപദേശിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം സ്വന്തം ജീവിതം കൊണ്ട് ഓരോ നിമിഷവും എന്നെ പഠിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. ചെയ്യുന്നതെന്തും നീതിപൂർവ്വവും ധാർമ്മികവുമാകണമെന്ന പിടിവാശിയുണ്ടായിരുന്നു അച്ഛന്ന്. ചെയ്യുന്നതെന്തും മറ്റുള്ളവർക്കുകൂടി ഉപകാരപ്രദമാകണമെന്നും. അച്ഛൻ ഒരിക്കൽ എഴുതുകയുണ്ടായി. 'ഗാന്ധിജിയെ ഓർക്കാതെ ഞാൻ ഒരക്ഷരം എഴുതിയിട്ടില്ല.' എനിയ്ക്കു പറയാനുള്ളത് ഒരു ഋഷിയെപ്പോലെ ജീവിച്ച എന്റെ അച്ഛനെ ഓർക്കാതെ ഞാനും ഒരക്ഷരം എഴുതിയിട്ടില്ല എന്നാണ്. അദ്ദേഹത്തെ മനസ്സുകൊണ്ടെങ്കിലും പ്രണമിക്കാതെ ഞാൻ ഒരു കാര്യവും ചെയ്തിട്ടുമില്ല. ഈ വർഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മശതാബ്ദി ആഘോഷിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ ഞാൻ പ്രണമിക്കട്ടെ.

നമുക്ക് നമ്മുടേതായ ഒരു സംസ്കൃതിയുണ്ടെന്നും അത് ഋഷിവര്യന്മാർ തൊട്ട് ആധുനികയുഗത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന സ്വാമി വിവേകാനന്ദൻ വരെയുള്ളവർ ശ്രദ്ധയോടെ പടുത്തുണ്ടാക്കി സംരക്ഷിച്ചുപോന്നിട്ടുള്ളതാണ് എന്നുമുള്ള കാര്യം നമ്മൾ കുറച്ചു കാലമായി മറന്നു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മതമേതായാലും ആ സംസ്കൃതിയ്ക്കുള്ളിലേ നമുക്ക് നിലനിൽപ്പുള്ളു, മറിച്ച് നാശമാണ് ഫലം. ഭാരതം ഇന്ന് അഭിമുഖീകരിയ്ക്കുന്ന ഏറ്റവും വലിയ പ്രശ്നമെന്തെന്നാണ് എന്ന ചോദ്യത്തിന് എന്റെ മറുപടി ഇതായിരിയ്ക്കും. ഭീകരവാദവും വിഘടനാവാദവും. ഇത് നമ്മെ കൊണ്ടുചെന്നെത്തിയ്ക്കുന്നത് ഇന്ന് തീയാളുന്ന നിരവധി രാഷ്ട്രങ്ങൾക്കൊപ്പമായിരിക്കും. ആ അവസ്ഥ നേരിടാൻ ഇനി അധിക സമയമൊന്നും ആവശ്യമില്ല. പരമാവധി, പതിനഞ്ചോ ഇരുപതോ കൊല്ലം മാത്രം. ഇന്ന് മദ്ധ്യപൂർവ്വ രാജ്യങ്ങളും സോമാലിയ തുടങ്ങി പല ആഫ്രിക്കൻ രാജ്യങ്ങളും നേരിടുന്ന അതേ അവസ്ഥാവിശേഷം ഇന്ത്യയിലെത്താൻ ആവശ്യമായി വരുന്ന സമയമാണ് ഞാൻ പറയുന്നത്. ഇന്ന് ഈ രാജ്യങ്ങളിലുള്ള സ്ഥിതിവിശേഷത്തിന്റെ തുടക്കമാണ് ഇന്ത്യയിൽ ഇപ്പോൾ അരങ്ങേറുന്നത്. അതു മുളയിൽത്തന്നെ നുള്ളാതെ നമ്മൾ കണ്ടില്ലെന്നു നടിച്ചിട്ടു കാര്യമില്ല. അതു ഭയങ്കര അപകടമാണ്. ഭീകരവാദത്തിൽ തുടങ്ങി ക്രമേണ ഭരണകൂടത്തിനുള്ളിൽ അനൗദ്യോഗികമായ മറ്റൊരു ഭരണകൂടമായി മാറാൻ മൗലികവാദികൾക്ക് അധിക സമയമൊന്നും വേണ്ടിവരില്ല. ഇപ്പോൾത്തന്നെ ഇന്ത്യയുടെ ചില ഭാഗങ്ങളിൽ ആ അവസ്ഥ സംജാതമായിട്ടുണ്ട്. നമ്മൾ തെരഞ്ഞെടുത്ത പ്രതിനിധികൾ ഈ ഭീകരന്മാരുടെ കയ്യിൽ വെറും പാവകളാവുകയും, ക്രമേണ ഭരണംതന്നെ അവർ കയ്യാളുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരവസ്ഥ. ആ അവസ്ഥയിൽ ഭീകരർക്ക് സ്വന്തമായ സൈന്യംവരെയുണ്ടാകുന്നു. ആധുനികമായ ആയുധങ്ങളും പുറം രാജ്യങ്ങളിൽനിന്ന് പരിശീലനം ലഭിച്ചവരുമുള്ള സൈന്യം. ഇങ്ങിനെ ഒരു വിശേഷം ഇന്ത്യയിലുണ്ടാകാൻ പോകുന്നില്ലെന്നാണോ നിങ്ങൾ കരുതിയിരിക്കുന്നത്?

ഇന്ന് പാലസ്റ്റീനിലോ, ലെബനോണിലോ അതുപോലുള്ള പല മദ്ധ്യപൂർവ്വ, ആഫ്രിക്കൻ രാഷ്ട്രങ്ങളിലോ നമ്മുടെ കൺമുമ്പിൽ വച്ച് നടക്കുന്നത് ഞാൻ നേരത്തെ പറഞ്ഞ തിരക്കഥ സിനിമയാക്കിയതാണ്. ആ രാജ്യങ്ങളുടെ സമീപകാലചരിത്രമെടുത്തു നോക്കിയാൽ മനസ്സിലാവും ഇന്ന് നമ്മുടെ രാജ്യത്തു നടക്കുന്നതു പോലുള്ള രാഷ്ട്രീയ ചുറ്റുപാടുകളാണ് ആ രാജ്യങ്ങളിൽ ഒരിരുപത്, മുപ്പത് കൊല്ലം മുമ്പുതൊട്ട് ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. അതായത് ഭീകരവാദം, അതും മതാധിഷ്ഠിതമായ ഭീകരവാദം തലപൊക്കുന്നു. അവരെ സഹായിക്കാൻ ചുറ്റുമുള്ള തല്പരരാഷ്ടങ്ങളോ രാഷ്ട്രാന്തരങ്ങളിൽ പടർന്നുപിടിച്ച ഭീകരസംഘടനകളോ തയ്യാറാവുന്നു. സാമ്പത്തികസഹായവും ആയുധസഹായവും നൽകി അവരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിൽ അവർക്ക് സ്ഥാപിതതാൽപര്യങ്ങളുണ്ടാവും. പലപ്പോഴും ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ ഔദ്യോഗികസൈന്യത്തിന് വാങ്ങാൻ കെൽപില്ലാത്ത തരത്തിലുള്ള സങ്കീർണ്ണങ്ങളും ആധുനികവുമായ ആയുധങ്ങളായിരിക്കും ആ രാജ്യത്തു പ്രവർത്തിയ്ക്കുന്ന ഭീകരർക്കു കിട്ടുക. അതോടെ അവർ ആ ഭരണകൂടത്തിനോടൊപ്പം അപ്രഖ്യാപിതമായി നിലകൊള്ളുന്ന മറ്റൊരു ഭരണകൂടമായിത്തീരുന്നു. ഇത്തരുണത്തിലാണ് മറ്റു പല രാഷ്ട്രങ്ങൾക്കും ഈ രാജ്യത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഇടപെടേണ്ടിവരുന്നത്. ഫലമോ യുദ്ധം. ആ യുദ്ധമാകട്ടെ അതേവരെ ആ രാജ്യത്തുണ്ടായിട്ടുള്ള പുരോഗതി മുഴുവൻ തുടച്ചു നീക്കുകയും ചെയ്യും.

ലെബനോണിൽ ഇന്നു നടക്കുന്നതാണ് ഇവയിൽ ഏറ്റവും പുതിയതും, ഇന്ത്യയ്ക്ക് ഒരു വലിയ പാഠം പഠിയ്ക്കാനുതകുന്നതുമായ സംഭവവികാസങ്ങൾ. 1943ൽ സ്വാതന്ത്ര്യം കിട്ടിയ

ശേഷം അവർക്ക് സ്വസ്ഥമായൊരു ജീവിതമുണ്ടായിട്ടില്ല. ഒരു ആഭ്യന്തരയുദ്ധമടക്കം യുദ്ധങ്ങളുടെ ഒരു പരമ്പരതന്നെയുണ്ടായിട്ടുണ്ട് അവിടെ. ഒരു കാലത്ത് ബെയ്റൂട്ട് കാർബോംബുകളുടെ നഗരമായിരുന്നു. എല്ലാം കഴിഞ്ഞ് ഒരു വിധത്തിൽ സമാധാനവും ഒരുമാതിരി സ്വൈരജീവിതവും തിരിച്ചുകിട്ടി എന്നു കരുതുമ്പോഴാണ് ഒരു യുദ്ധംകൂടി ആ ജനതയിൽ അടിച്ചേൽപ്പിയ്ക്കപ്പെട്ടിരിയ്ക്കുന്നത്. അതിന്റെ കാരണങ്ങൾ എന്താണ്, എങ്ങിനെയാണതു തുടങ്ങിയത് എന്നതൊക്കെ എല്ലാവർക്കും അറിയാമെന്നതുകൊണ്ട് ഞാൻ വിശദമായി പറയുന്നില്ല. പക്ഷെ കഷ്ടമാണ് സ്ഥിതി. അവിടെ ഇനി ബോംബിട്ട് തകർക്കാത്ത പാലങ്ങളില്ല, ഹൈവേകളില്ല തുറമുഖങ്ങളില്ല, വൈദ്യുതികേന്ദ്രങ്ങളില്ല. ഇതൊക്കെ ഉണ്ടാക്കാൻ ആ ജനത എത്ര പാടുപെട്ടിട്ടുണ്ടാവും? ഒരു പാലം പണിയ്ക്കു വേണ്ടി എത്ര കാത്തിരിക്കേണ്ടി വരുമെന്ന് നമുക്കിന്നറിയാം. അതുപോലെത്തന്നെയാണ് മറ്റുള്ള കാര്യങ്ങളും. ഇഷ്ടികക്കു മീതെ ഇഷ്ടിക വെച്ച് കഷ്ടപ്പെട്ട് ഒരു രാഷ്ട്രം പണിതതു മുഴുവൻ ഒന്നോ രണ്ടോ ആഴ്ചകൊണ്ട് തകർന്നു വീണിരിക്കയാണ്. എത്രയെത്ര നിരപരാധികൾക്ക് ജീവൻ നഷ്ടപ്പെട്ടു? എത്രയെത്രകുടുംബങ്ങൾ അനാഥമായി? ആരാണ് ഇതിനൊക്കെ ഉത്തരവാദി?

എനിയ്ക്കു പറയാനുള്ളത് ഇതു മാത്രമാണ്. നമ്മൾ ശ്രദ്ധിച്ചില്ലെങ്കിൽ ഇതേ തിരക്കഥയാണ് ഭാരതത്തിലും അരങ്ങേറാൻ പോകുന്നത്. അധികാരത്തിലെത്താനും ചെറിയചെറിയ താല്ക്കാലികലാഭങ്ങൾ കൊയ്യാനും വേണ്ടി കൂടുതൽ വിശാലമായ രാഷ്ട്രതാല്പര്യങ്ങൾ ബലികൊടുക്കുന്ന പ്രീണനപരിപാടികൾ രാഷ്ട്രീയപാർട്ടികൾ ഉപേക്ഷിക്കണം. എങ്കിലേ ഭാവിയിൽ നമുക്ക് ഭയമില്ലാതെ ജീവിക്കാൻ പറ്റൂ.

നമുക്ക് നമ്മുടേതായ സംസ്കൃതിയുണ്ട്. അതിന്റെ ചട്ടക്കൂടിനുള്ളിൽ ജീവിതം ശാന്തവും സമാധാനപൂർണ്ണവുമാകും. അതിന് മതം ഒരു തടസ്സമാവില്ല.

ഇന്നിവിടെ കൂടിയിട്ടുള്ള, ഗുരുതുല്യരായ എല്ലാവരെയും പ്രണമിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ നിർത്തട്ടെ.

ആഗസ്റ്റ് 7, 2006

back to index

തൃശ്ശൂരിലേയ്ക്ക് വീണ്ടും
ഗൃഹലക്ഷ്മി

സപ്തമ്പർ 2007

തൃശ്ശൂരിലേയ്ക്ക് വീണ്ടും

ഞാൻ കാണിച്ചത് നന്ദികേടാണ്. ജീവിതത്തിൽ ഭൗതികമായ എല്ലാം നഷ്ടപ്പെട്ട് അഭയം തേടിയ എന്നെ ഒരമ്മയുടെ സ്നേഹവായ്പ്പോടെ മാറോടു ചേർത്ത് 'വിഷമിയ്ക്കണ്ട, നിനക്ക് എല്ലാമൊന്നും നഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടില്ല' എന്ന് ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ച് ആശ്വസിപ്പിച്ച ഒരു നഗരത്തെ ഉപേക്ഷിയ്ക്കുകയാണ് ഞാൻ. തൊള്ളായിരത്തി എൺപത്തിമൂന്നിലാണ് ഞാൻ എറണാകുളത്തെത്തിയത്. ഞങ്ങൾക്ക് ബോംബെയിലുണ്ടായിരുന്ന (അന്ന് ആ മഹാനഗരം പേരു മാറിയിരുന്നില്ല) ഫ്ളാറ്റ് വിറ്റ് കടം വീട്ടി നാട്ടിലേയ്ക്കു യാത്രയാകേണ്ടി വരികയാണുണ്ടായത്. തിരിഞ്ഞുനോക്കുമ്പോൾ കാണുന്നത് കഴിഞ്ഞ ഏതാനും വർഷങ്ങളായി ഞാനും ലളിതയും മോനും മുംബെയിൽ അനുഭവിച്ചുപോന്ന, പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ വയ്യാത്ത കഷ്ടപ്പാടുകളും, അതിന്റെ കലാശക്കൊട്ടായി തൃശ്ശൂരിലെ ഒരു വർഷത്തെ ജീവിതവും ആണ്. എറണാകുളം അതിന്റെ വാഗ്ദാനം നിറവേറ്റുക തന്നെ ചെയ്തു. എറണാകുളം സൗത്തിൽ പാർത്ഥാസ് ലെയിനിൽ (വാരിയം റോഡിന്റെ ഒരു ചെറിയ ഇടവഴിയാണിത്.) കൊടുങ്ങല്ലൂർ തമ്പുരാന്റെ കൊട്ടാരത്തിന്റെ ഒരു ചെറിയ ഭാഗത്തായി താമസം തുടങ്ങിയ ഞങ്ങൾക്ക് പിന്നെ തിരിഞ്ഞുനോക്കേണ്ടി വന്നിട്ടില്ല.

എറണാകുളത്തു വന്നപ്പോൾ തൊട്ട് ഞങ്ങളുടെ സാമ്പത്തികസ്ഥിതിയിൽ വളരെ പ്രകടമായി കാണപ്പെട്ട മാറ്റം വളർന്ന് കടമെല്ലാം വീട്ടുവാനും ഏഴുകൊല്ലംകൊണ്ട് അതിനടുത്തു തന്നെ കളത്തിപ്പറമ്പിൽ റോഡിൽ ഗോവിന്ദ് അപാർട്ടുമെന്റ്സിൽ ഒരു ഫ്ളാറ്റു ബുക്ക് ചെയ്യാനും കഴിഞ്ഞു.

ബോംബെയിൽനിന്ന് വരുമ്പോഴുണ്ടായിരുന്ന നാലോ അഞ്ചോ കാസ്സറ്റ് ഡെക്കുകൾ വെച്ച് ഞങ്ങൾ കാസ്സറ്റ് ഡബ്ബിങ് ബിസിനസ്സ് തുടങ്ങി. ആദ്യമെല്ലാം ഹിന്ദു ഭക്തിഗാനങ്ങളാണ് കിട്ടിയിരുന്നത്. ഉണ്ണിമേനോൻ ആലപിച്ച കൃഷ്ണഭക്തിഗാനങ്ങളായ പാഞ്ചജന്യം എന്ന കാസ്സറ്റാണ് ആദ്യം ഏറ്റവും കൂടുതൽ ഡബ്ബുചെയ്തത്. അതിന്റെ ഉടമസ്ഥരായ മേനോനും കുമാറുമായിരിയ്ക്കണം കൂടുതൽ ഡെക്കുകൾ വാങ്ങുവാനും ബിസിനസ്സ് വിപുലീകരിയ്ക്കാനും പ്രചോദനം തന്നത്. പിന്നീട് ധാരാളം കൃസ്തീയഭക്തിഗാനങ്ങളും കിട്ടി. ആദ്യമായി ഡബ്ബ് ചെയ്ത സിനിമാഗാനങ്ങൾ 'മഴവിൽക്കാവടി' എന്ന സിനിമയുടെ കാസറ്റായിരുന്നു. അതിൽ കൈതപ്രത്തിന്റെ 'പള്ളിത്തേരുണ്ടോ....ചതുരംഗക്കളമുണ്ടോ, ആമ്പൽക്കുളമുണ്ടോ.....തിരുതാളിക്കല്ലുണ്ടോ' എന്ന മനോഹരഗാനം ഇപ്പോഴും ഓർമ്മയിൽ നിൽക്കുന്നു. ഏറ്റവും മനോഹരമായത് ഞങ്ങൾക്ക് ആദ്യമായി ഒന്നിച്ചു കിട്ടുന്ന വലിയ ഓർഡർ അതായിരുന്നു എന്നതാണ്. 500 കാസ്സറ്റുകൾ ഒറ്റ ഓർഡറായി. പിന്നീട് പതിനായിരക്കണക്കിന് കാസ്സറ്റുകൾ ഞങ്ങളുടെ കയ്യിൽക്കൂടി പോയെങ്കിലും ആ 500ന്റെ പെട്ടി കിട്ടിയപ്പോഴുള്ള ത്രിൽ ഒരിക്കലും ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

എറണാകുളത്തുവച്ചു തന്നെയാണ് അച്ഛന്റെ ഒരു പുസ്തകം ഞാൻ സ്വന്തമായി പ്രസാധനം ചെയ്യുന്നത്. അതും സമ്പൂർണ്ണ കവിതാസമാഹാരം! വളരെ സുഹൃത്തുക്കൾ അതിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തിനും വില്പനയ്ക്കും സഹായിച്ചു. ഓരോരുത്തരുടേയും പേരെടുത്തു പറയുന്നില്ല.

ഇങ്ങിനെയൊക്കെ ഞങ്ങളെ സഹായിച്ച ഒരു നഗരത്തെയാണ് വിട്ടുപോരേണ്ടി വന്നത്. കാരണം എന്റെ മോശമായിവന്ന ആരോഗ്യം. ഞാനും എന്റെ ഹൃദയവും തമ്മിൽ കുറച്ചു കാലമായി 'ഫൈറ്റ്' ചെയ്തുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നു. കഴിഞ്ഞ ഏതാനും മാസങ്ങൾ, ശരിയ്ക്കു പറഞ്ഞാൽ സെപ്റ്റമ്പർ (2006) മുതലാണതു രൂക്ഷമായത്. ഞാനോ എന്റെ ഹൃദയമോ എന്ന മട്ടിൽ മുഖാമുഖം നിന്നുകൊണ്ടുള്ള യുദ്ധം. യുദ്ധത്തിൽ തൽക്കാലം ഞാൻ ജയിച്ചുനിൽക്കുന്നു. പക്ഷെ അതിനുമുമ്പ് വളരെ ക്രിട്ടിക്കലായ സന്ദർഭങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പലപ്പോഴും അർദ്ധരാത്രിയ്ക്കൊക്കെയാണ് അതു സംഭവിക്കുക. ഒരിയ്ക്കൽ തുടങ്ങിയാൽ ഞാൻ ഒന്നും ചെയ്യാൻ കെൽപില്ലാത്ത അവസ്ഥയിലായിരിയ്ക്കും. ഛർദ്ദിയും എക്കിട്ടവും തുടർച്ചയായി വന്നുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നതിനാൽ ബി.പി. നോക്കാനോ അത്യാവശ്യം ബി.പി. താഴാനുള്ള മരുന്നു കഴിക്കാനോ വയ്യാത്ത ഒരവസ്ഥ. ലളിത കിടയ്ക്കക്കരികിൽ എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടത് എന്നറിയാതെ നിൽക്കയും. ബി.പി. നോക്കാനായി എന്നെ മലർത്തിക്കിടത്തുമ്പോഴേയ്ക്കും ശക്തിയായി ഛർദ്ദിക്കാനുള്ള പ്രേരണ വരും, ഞാൻ തിരിഞ്ഞു കിടക്കും. ഒരിയ്ക്കൽ മരുന്ന് തന്നാൽത്തന്നെ അതു ഛർദ്ദിച്ചുപോകും.

ഞങ്ങളുടെ കെട്ടിടത്തിൽ ഒരുമാതിരി എല്ലാവർക്കും കാറുള്ളതാണ്. ആശുപത്രിയിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകാൻ ആരെയെങ്കിലും വിളിക്കാൻ ലളിത ഓങ്ങിയാൽത്തന്നെ ഞാൻ പറയും. 'ഈ അസമയത്ത് എങ്ങിനെയാണ് ഉറങ്ങുന്നവരെ വിളിക്കുന്നത്. എന്റെ അസുഖം ഭേദമാവും. ആയില്ലെങ്കിൽ ഒരു ആറു മണിയെങ്കിലുമാവട്ടെ ആരെയെങ്കിലും വിളിക്കാൻ. ആറു മണിയാവാനായി അവൾ കാത്തിരിയ്ക്കും. അതിനിടയ്ക്ക് ഒന്നു രണ്ടുവട്ടം എഴുന്നേൽക്കാനുള്ള ശ്രമം നടത്തിയത് പൊളിഞ്ഞു. കഷ്ടിച്ച് എഴുന്നേറ്റാൽത്തന്നെ ബാലൻസു കിട്ടാതെ വീഴും. ലളിതയ്ക്കാണെങ്കിൽ എന്നെ താങ്ങിനിർത്താനുള്ള കെല്പുമില്ല. രാവിലെ മുകളിലെ ഫ്ളാറ്റിലെ ശ്രീ മാങ്കായിൽ രാജനെ വിളിച്ച് അദ്ദേഹവും ലളിതയും കഷ്ടിച്ച് എന്നെ താങ്ങി കാറിലെടുത്തുവെച്ചു, കൃഷ്ണ ഹോസ്പിറ്റലിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി. അതിനു മുമ്പുതന്നെ കൃഷ്ണയിലെ ഡോ. വൽസരാജിനെ ഫോണിൽ വിളിച്ചിരുന്നു. വേഗം കൊണ്ടുവന്ന് ഐ.സി.യുവിൽ കിടത്താനാവശ്യപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം ഉടനെ എത്തുമെന്നും പറഞ്ഞു.

രാത്രി ഒരു മണിയ്ക്കുതന്നെ വിളിയ്ക്കാത്തതിന് ശ്രീ രാജൻ വഴക്കു പറഞ്ഞു. ബുദ്ധിമുട്ടിയ്ക്കലല്ലെ എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. 'ബുദ്ധിമുട്ടിക്കലൊക്കെത്തന്നയാണ്. പക്ഷെ ഇങ്ങിനെയൊരു സന്ദർഭത്തിൽ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാനുള്ളതല്ലെ സ്നേഹിതന്മാർ?' അദ്ദേഹം ഓർമ്മിപ്പിച്ചു.

അന്നു രാത്രി ലളിത അനുഭവിച്ച ടെൻഷന് കയ്യും കണക്കുമില്ല. പിന്നീട് ഞാൻ ആലോചിയ്ക്കുമ്പോൾ തോന്നുകയാണ്. അവൾക്ക് ഇത്രയധികം വിഷമം ഉണ്ടാക്കാൻ എനിയ്ക്ക് യാതൊരു അവകാശവുമില്ല. മകൻ ദൂരത്താണ്. പെട്ടെന്ന് എത്താൻ പറ്റാത്തത്ര ദൂരത്തിൽ. ഇതു വീണ്ടും വീണ്ടും ആവർത്തിച്ചപ്പോൾ അവൻ പറഞ്ഞു. 'അച്ഛൻ തൃശ്ശൂർക്ക് താമസം മാറ്റിക്കോളു. അതാണ് നല്ലത്.' ശരിയാണെന്ന് എനിയ്ക്കു തോന്നി. അവിടെ എന്റെ അനുജൻ ഡോ. ദിവാകരൻ ഉണ്ട് അനുജത്തി ഗിരിജയുണ്ട്. ലളിതയുടെ നാടായതുകൊണ്ട് അവളുടെ ജ്യേഷ്ഠൻ രാമനാഥനടക്കം ധാരാളം ബന്ധുക്കളുണ്ട്. സ്നേഹിതന്മാരെ അസമയത്ത് വിളിയ്ക്കുന്നത്ര വിഷമമില്ലല്ലോ സ്വന്തം അനുജനെയും ബന്ധുക്കളെയും വിളിയ്ക്കാൻ. മൂപ്പര് ഡോക്ടറായതുകൊണ്ട് അതിന്റേതായ ഗുണങ്ങളൊക്കെ ഉണ്ട്. കഴിഞ്ഞ സെപ്റ്റമ്പറിൽ ഇതേ മാതിരി ഒരു അറ്റാക്കുണ്ടായപ്പോൾ ഒരു രാത്രി മുഴുവൻ ടെൻഷൻ അനുഭവിച്ചശേഷം ലളിത ദിവാകരനെയാണ് വിളിച്ചു വരുത്തിയത്.

രാമനാഥന്റെ ഉത്സാഹത്തിൽ എന്റെ മകൻതന്നെ മുൻകൈയ്യെടുത്ത് തൃശ്ശൂരിൽ ഒരു ഫ്ളാറ്റ് വാങ്ങി. അടുക്കളയിൽ ഷെൽഫുകളും കിടപ്പുമുറികളിൽ വാർഡ്റോബുകളും ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവകൂടി തയ്യാറായശേഷം ഞങ്ങൾ മാറിയാൽ മതിയെന്നവൻ ആദ്യം പറഞ്ഞു. ഒരിക്കൽ മാറാൻ തീർച്ചയാക്കിയപ്പോൾ ഇനി ഒരു അനിഷ്ടമുണ്ടാവുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ മാറാമല്ലൊ എന്നു പറഞ്ഞ് ഞങ്ങൾ അപ്പോൾത്തന്നെ മാറുകയാണുണ്ടായത്. ഞങ്ങൾ മാറിയത് മാർച്ച് 2-ാം തിയ്യതിയാണ്. അന്നുതന്നെ അടുക്കളയിലും കിടപ്പുമുറികളിലും ചെയ്യേണ്ട മരപ്പണികൾക്ക് ഓർഡർ കൊടുത്തെങ്കിലും ഇതുവരെ, മൂന്നു മാസങ്ങൾ പിന്നിട്ടിട്ടും, ഒന്നും കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. അതു വേറെ കഥ. ഇപ്പോൾ ഞങ്ങളുടെ ജീവിതം ഒരു ട്രെയിൻ കമ്പാർട്ടുമെന്റിലെ നീണ്ട യാത്ര പോലെയാണ്. സാധനങ്ങളെല്ലാം സൂട്ട്കേസുകളിലും കടലാസ്സുപെട്ടികളിലും നിലത്തുമൊക്കെയായി ചിതറിക്കിടക്കുകയാണ്. ഏതൊക്കെ പെട്ടിയിൽ ഏതൊക്കെയാണ് എന്നറിയാത്തതുകൊണ്ട് ഒരു പാത്രമെടുക്കണമെങ്കിൽ ഓരോ മുറിയിൽ പോയി ചുരുങ്ങിയത് നാലു പെട്ടികൾക്കുള്ളിൽ തപ്പണമെന്ന അവസ്ഥ. തുണികളുടെ കാര്യവുമങ്ങിനെത്തന്നെ. ഫ്ളാറ്റിന്റെ വിലയുടെ പത്തുശതമാനം വരുന്ന കോൺട്രാക്ട് ഒരു കമ്പനിയ്ക്കു കൊടുത്തതിന്റെ അവസ്ഥയാണിത്. പോട്ടെ.

എന്നെങ്കിലും അവർ ജോലി തീർത്തു തരുമെന്നും ഞങ്ങൾക്ക് മരപ്പണിയുടെ പൊടിപടലങ്ങളൊന്നുമില്ലാതെ ഈ ഫ്ളാറ്റിന്റെ ബാൽക്കണിയിൽ നിന്നു നോക്കുമ്പോൾ കാണുന്ന നിരവധി തെങ്ങുകൾക്കിടയിലൂടെ വരുന്ന തണുത്ത കാറ്റ് സ്വസ്ഥമായിരുന്ന് ആസ്വദിയ്ക്കാൻ കഴിയുമെന്നുമുള്ള പ്രതീക്ഷയിലാണ് ഇപ്പോൾ കഴിയുന്നത്. അതിനിടയ്ക്ക് ഏഴെട്ടു മാസമായി നിർത്തിവച്ച എഴുത്ത് വീണ്ടും തുടങ്ങാനും കഴിഞ്ഞു. ആരോഗ്യത്തിന്റെ കാര്യത്തിലും വളരെ വലിയ മാറ്റങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. തൃശ്ശൂരിലെ കാലാവസ്ഥ കുറേക്കൂടി മെച്ചപ്പെട്ടതാണെന്നർത്ഥം.

പൊതുവേ ഇവിടം ശാന്തമാണ്. ഒരു ഗ്രാമത്തിന്റെ അവസ്ഥയിൽനിന്ന് അധികം ഉയർന്നിട്ടില്ലാത്തതിനാലുണ്ടാകുന്ന വൈഷമ്യങ്ങളും സ്ഥിതിവിശേഷങ്ങളുമുണ്ടെന്നേ ഉള്ളു. ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നത് ജനങ്ങളുടെ മനോഭാവമാണ്. അവർ അടിസ്ഥാനപരമായി ഇപ്പോഴും ഗ്രാമീണരാണ്. പെട്ടെന്ന് നഗരത്തിന്റെ അധിനിവേശത്തിന്നടിമകളായവർ. എന്നെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ജീവിതത്തിന്റെ വലിയൊരു ഭാഗം മഹാനഗരങ്ങളിൽ താമസിച്ചതുകൊണ്ടുള്ള വിഷമം മാത്രമാണത്. അറുപതു മുതൽ എൺപത്തിമൂന്നുവരെ ഞാൻ കൊൽക്കത്ത, ദില്ലി, മുംബൈ എന്നീ നഗരങ്ങളിലായിരുന്നു. കാറുകൾ വാങ്ങുന്ന കാര്യത്തിലും ആഢംബര

തൃശ്ശൂരിലേയ്ക്ക് വീണ്ടും

ഗൃഹലക്ഷ്മി

സപ്തമ്പർ 2007

ജീവിതം നയിയ്ക്കുന്ന കാര്യത്തിലും നഗരങ്ങളെ പകർത്തുന്ന നമ്മൾ മഹാനഗരങ്ങളിലെ അടിയൊഴുക്കുകളായി കാണുന്ന മാന്യതയും നന്മകളും സ്നേഹബന്ധങ്ങളും കാണാതെ പോകുന്നു.

ഇവിടെ തൃശ്ശൂരിൽ ഞാൻ ജീവിതം തുടങ്ങാൻ പോകുന്നേയുള്ളു. അതിന്റെ മുന്നോടിയായി ലഭിയ്ക്കുന്ന സൂചനകൾ മാത്രമായിരിയ്ക്കണം ഇതൊക്കെ. അവയൊന്നും എന്റെയും ലളിതയുടെയും ജീവിതം അലോസരപ്പെടുത്തില്ലെന്നു പ്രതീക്ഷിയ്ക്കുന്നു. ഒരു ചെറിയ കഥ; പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുള്ളതാണ്. ഒരാൾ ജീവിതത്തിലെ കഷ്ടപ്പാടുകൾ കണ്ട് തന്റെ ജാതകവുമായി ജ്യോത്സ്യനെ കാണാൻ പോയി. ജാതകം മുഴുവൻ പഠിച്ചശേഷം അദ്ദേഹം പറയാൻ തുടങ്ങി. ‘നിങ്ങൾക്ക് മുപ്പതു വയസ്സുവരെ വളരെ ചീത്ത കാലമാണ്.........’ 29 വയസ്സായ ചെറുപ്പക്കാരൻ ഉടനെ ആകാംക്ഷയോടെ ചോദിച്ചു. ‘അതിനു ശേഷം?’ ജ്യോത്സ്യൻ ശാന്തനായി തുടർന്നു. ‘........അതു കഴിഞ്ഞാൽപ്പിന്നെ നിങ്ങൾക്കതു ശീലാവും.’

ഞങ്ങളുടെ കാര്യവും അതുപോലാകാനാണ് സാധ്യത.

ഗൃഹലക്ഷ്മി, സപ്തമ്പർ 2007

back to index

ഇളംതെന്നൽപോലെ ഈ ജീവിതബന്ധം

തൊള്ളായിരത്തി അറുപതിലാണ് ഞാൻ കൽക്കത്തയിൽ ജോലിയന്വേഷിച്ചു പോയത്. പത്തു ദിവസത്തിനുള്ളിൽത്തന്നെ ജോലി കിട്ടി. ആ മാസം മുതൽ ഞാൻ അച്ഛനെ സഹായിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. ഇതൊരൊഴുക്കൻ മട്ടിൽ പറയുന്നുവെന്നേയുള്ളു, പക്ഷെ അതിനു പിന്നിലെ സാഹസം കുറച്ചൊന്നുമല്ലായിരുന്നു. ശരിയ്ക്കു പറഞ്ഞാൽ അച്ഛനെ സഹായിക്കാനായിരുന്നു ഞാൻ പഠിത്തം തുടരേണ്ടെന്നു തീർച്ചയാക്കി ജോലിയ്ക്കു പോയത്. എനിയ്ക്ക് അച്ഛനോടുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹത്തിന്റെ അളവുകോലു വച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഇതൊരു നിസ്സാര ത്യാഗം മാത്രമായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരിയ്ക്കലും ഖേദിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു കാര്യം.

ഞാൻ ജോലിയെടുത്ത ഓഫീസിൽ എന്റെ പ്രായത്തിലുള്ള ധാരാളം മലയാളികളുണ്ടായിരുന്നു. അതുപോലെ ഒപ്പം താമസിച്ചിരുന്നതും എന്റെ പ്രായത്തിലുള്ളവർ തന്നെ. മിക്കവാറും എല്ലാവർക്കും എന്നെപ്പോലെ പ്രാരാബ്ധങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ എന്റെ അറിവിൽപെട്ടേടത്തോളം അവരെല്ലാം തന്നെ സ്വന്തം കാര്യങ്ങൾ ഭംഗിയായി നടത്തിയ ശേഷം ബാക്കി വന്ന പണം മാത്രമേ വീട്ടിലേയ്ക്കയച്ചു കൊടുത്തിരുന്നുള്ളു. അവരുടെയൊപ്പമുള്ള ജീവിതം എനിയ്ക്കു തന്നത് ജീവിതകാലം മുഴുവൻ നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു അപകർഷതാബോധമാണ്. ഞാൻ ജോലിയെടുത്തിരുന്നത് ഒരു യൂറോപ്യൻ കമ്പനിയിലായിരുന്നു. ശമ്പളം നല്ല നിലയിൽ തന്നിരുന്ന ഒരു കമ്പനി. പോരാത്തതിന് ബോണസ്സായി നാലു മുഴുവൻ മാസത്തെ ശമ്പളവും. എന്റെ സ്നേഹിതർ പലരും ആ പണം നാട്ടിൽ നിലം വാങ്ങാനും, നല്ല നിലയിൽ ജീവിയ്ക്കാനും ബാക്കിയുള്ളത് വീട്ടിലേയ്ക്കയച്ചുകൊടുക്കാനും ശ്രമിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ കിട്ടുന്ന പണം മുഴുവൻ വീട്ടിലേയ്ക്കയച്ചു. അതിന്റെ ഫലമായി എന്റെ കൽക്കത്തയിലെ ജീവിതം പലപ്പോഴും നരകതുല്യമായി. പക്ഷെ അതു കൊണ്ട് അച്ഛന് വളരെയധികം ആവശ്യമായിരുന്ന സഹായം എത്തിക്കാനും സഹോദരങ്ങളെ നല്ല നിലയിലാക്കാനും കഴിഞ്ഞു. പോരാത്തതിന് ഒരു മാതിരി മരുഭൂമി പോലെ കിടന്നിരുന്ന പുത്തില്ലത്ത് പറമ്പ്, പുതുതായി തെങ്ങും കവുങ്ങും മരങ്ങളും വെച്ചു പിടിപ്പിച്ച് നന്നാക്കി എടുക്കാനും പണി കഴിയാതെ യുഗങ്ങളായി കിടന്നിരുന്ന പുത്തില്ലം വീട് പണി തീർത്ത് പുതുക്കാനും ഉള്ള തീവ്രയത്നത്തിൽ അച്ഛനെ സഹായിക്കാനും കഴിഞ്ഞു. അച്ഛന്റെ മോഹങ്ങളായിരുന്നു ഇവയെല്ലാം.

ജീവിതത്തിൽ ഞാൻ ഏറ്റവും കൂടുതൽ വേദനിച്ച സംഭവം അവസാന നിമിഷത്തിൽ അച്ഛനെ സഹായിക്കാൻ പറ്റാഞ്ഞതു മാത്രമാണ്. മരിയ്ക്കുന്നതിന്റെ ഏതാനും ദിവസങ്ങൾക്കു മുമ്പ് അച്ഛന്റെ കത്തു കിട്ടി, കുറച്ചു പണത്തിന് അത്യാവശ്യമുണ്ട്, ഉടനെ അയച്ചു തരണം. ഇത് എഴുപത്തിനാലിലാണ്. എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും വിഷമം പിടിച്ച ഒരു ഘട്ടത്തിലൂടെയായിരുന്നു ഞാൻ പൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നത്. അതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ ഗൃഹലക്ഷ്മിയിൽത്തന്നെ മുമ്പ് എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. പത്തു പതിനഞ്ചു കൊല്ലമായി തുടർച്ചയായി ജോലി ചെയ്തിരുന്ന കമ്പനിയിൽ തൊഴുത്തിൽക്കുത്തിനിടയിൽ പിടിച്ചു നിൽക്കാൻ നടത്തുന്ന ശ്രമം ഒരു ഭാഗത്ത്, സാമ്പത്തിക തകർച്ച മറ്റൊരു ഭാഗത്ത്. എന്റെ ജാതകത്തിൽ ജ്യോത്സ്യർ എഴുതിയ പോലെ അതുവരെ ആർജ്ജിച്ചതെല്ലാം നശിയ്ക്കുമെന്ന പ്രവചനം ശരിയാവുകയായിരുന്നു. അക്കാലത്ത് അച്ഛനെ സഹായിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. അതിനിടയ്ക്കാണ് അച്ഛൻ കുറച്ചു പണം അയക്കണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടത്. എത്രയെന്നില്ല. എന്നെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളമാണെങ്കിൽ ഒന്നും അയയ്ക്കാൻ പറ്റാത്ത പരുവത്തിലായിരുന്നു. ഞാൻ നൂറു റുപ്പികയുടെ ഒരു ചെക്കയച്ചു കൊടുത്തു. തുച്ഛമായ ആ സംഖ്യതന്നെ മണിയോർഡറായി അയച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അച്ഛന് പെട്ടെന്ന് ഉപകാരമായേനെ. അത്രയും സംഖ്യ കയ്യിലില്ലാത്തതു കൊണ്ട് അതിനും പറ്റാതെ പോയി. ചെക്കാണെങ്കിൽ ബാങ്കിൽ, അവർ നിഷ്കർഷിക്കുന്ന, മിനിമം ബാലൻസിൽനിന്നു തന്നെ ക്ലിയർ ചെയ്തു പോവും. നമ്മൾ നേരിട്ടു പോയാൽ കിട്ടില്ലെന്നർത്ഥം.

ഒക്ടാബർ 16ന് അച്ഛൻ മരിച്ചു. ഞാൻ അയച്ച പണം ഉപയോഗിക്കാതെത്തന്നെ. അച്ഛന്റെ അവസാന നാളുകളിൽ കോഴിക്കോട്ടു പോയി ഒരു ചെക്കപ്പു നടത്താൻ സ്നേഹിതന്മാർ നിർബ്ബന്ധിച്ചിരുന്നു. അച്ഛൻ അതിനു സമ്മതിയ്ക്കുകയുണ്ടായില്ല. ഇനി, അങ്ങിനെ ഒരു ചെക്കപ്പിനു വേണ്ട പണമായിരുന്നോ അച്ഛൻ ആവശ്യപ്പെട്ടത്? അച്ഛന്റെ ആരോഗ്യം ഇത്ര മോശമായിരുന്നെന്ന് ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. അറിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ കടം വാങ്ങിയെങ്കിലും ആവശ്യമുള്ള പണം അയയ്ക്കുമായിരുന്നു. വലിയ കടങ്ങൾ ഇതിനെ ബാധിയ്ക്കുമായിരുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ എനിയ്ക്ക് അളവറ്റ കുറ്റബോധം സൃഷ്ടിച്ച് അദ്ദേഹം കടന്നുപോയി. എന്തിനുള്ള

ശിക്ഷയായിരുന്നു അത്? അരക്കള്ളം പറഞ്ഞതിന് ധർമ്മപുത്രർക്കു കിട്ടിയ ശിക്ഷയ്ക്കു സമാനമായ ഒരു ശിക്ഷ.

ഇപ്പോൾ എന്റെ മകന് എന്നോടുള്ള സ്നേഹം കാണുമ്പോൾ ഞാൻ ഓർക്കുന്നത് ഇതെല്ലാമാണ്. ഒരുപക്ഷെ അച്ഛന്റെ അനുഗ്രഹമായിരിയ്ക്കും ഇങ്ങിനെ സ്നേഹനിധിയായ ഒരു മകനെ എനിയ്ക്കു തന്നത്. രണ്ടു പ്രാവശ്യം ഹൃദയാഘാതം കാരണം ആശുപത്രിയിൽ പോകേണ്ടി വന്നപ്പോൾ അവൻ പറഞ്ഞു. 'അച്ഛൻ ഇനി ജോലിയൊന്നും ചെയ്യേണ്ട, വിശ്രമിയ്ക്കു. കാര്യങ്ങളൊക്കെ ഞാൻ നോക്കാം.' ഒരു കൻസെഷൻ അനുവദിച്ചത് സാഹിത്യരചനയാവാമെന്നായിരുന്നു. 'അതും ടെൻഷനുണ്ടാക്കുന്നുവെന്ന് തോന്നുകയാണെങ്കിൽ ഉടനെ നിർത്തണം. എനിയ്ക്ക് അച്ഛനാണ് പ്രധാനം, അച്ഛന്റെ സാഹിത്യമല്ല.' ('the singer, not the song') ഞാൻ എന്റെ അച്ഛനു വേണ്ടി ചെയ്തതിന്റെ എത്രയോ ഇരട്ടി അവൻ അവന്റെ അച്ഛനു വേണ്ടി ചെയ്തു കഴിഞ്ഞു. ഇപ്പോഴും ചെയ്തു കൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നു.

ശരി തന്നെ. ഇനി? ഞങ്ങൾക്ക് തീരെ വയസ്സാവുമ്പോളെന്താണ് ചെയ്യുക? ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരിൽ ഒരാൾ മരിച്ചുപോയാൽ മറ്റാൾ എന്തു ചെയ്യും. രാവിലെ എട്ടു മണിയ്ക്ക് ധൃതി പിടിച്ച് ഓഫീസിൽ പോയി രാത്രി എട്ട്, ഒമ്പത് മണിയോടെ മാത്രം തിരിച്ചെത്തുന്ന മക്കളുടെ അടുത്തു പോയിട്ട് എന്തു കാര്യം? അവർക്ക് ശല്യമാകുമെന്നല്ലാതെ? അച്ഛനമ്മമാരിലൊരാൾ മരിച്ചു പോയില്ലെങ്കിലും കാര്യം കഷ്ടം തന്നെ. ദമ്പതികളിൽ വയസ്സായ ആളെ, അതു മിക്കവാറും ഭർത്താവായിരിയ്ക്കും, അപ്പോഴേയ്ക്കും സ്വയം അവശയായിട്ടുള്ള ഭാര്യ നോക്കി ശുശ്രൂഷിക്കേണ്ടി വരും. ഏത് ശീലാവതിയും തലയിൽ കയ്യുവയ്ക്കുന്ന സന്ദർഭം. കാരണം വയസ്സാവും തോറും നമ്മുടെ കാഴ്ചയും കേൾവിയും വല്ലാതെ കുറഞ്ഞിട്ടുണ്ടാവും. അതേ സമയത്തുതന്നെ പുറത്തു നടക്കുന്ന കാര്യങ്ങളറിയാൻ വല്ലാത്തൊരു നിർബ്ബന്ധവും വന്നു ചേരും. അതിനർത്ഥം ഭാര്യ അടുത്തിരുന്ന് ചെവിയിൽ അദ്ധ്വാനിച്ച് ഓരോ കാര്യവും പറഞ്ഞു തരേണ്ടി വരും എന്നാണ്. ഒരു സന്ദർശകൻ വന്നുപോയാൽ, ടെലിഫോണിൽ സംസാരിച്ചാൽ, അതുമല്ലെങ്കിൽ രാവിലെ വർത്തമാനപത്രം കിട്ടിയാൽ ഒക്കെ ഭർത്താവിന്റെ ചോദ്യമുണ്ടാവും. 'ആരാ വന്നത്?' 'ആരാ വിളിച്ചത്?'. ഇപ്പോൾ ലളിത എന്റെ അടുത്തു വന്ന് നാട്ടു വിശേഷങ്ങളും വീട്ടുവിശേഷങ്ങളും പറയുന്നത് എന്റെ തലച്ചാറിലേയ്ക്കു കടത്താതെത്തന്നെ കേൾക്കാനെനിക്കു പറ്റുന്നുണ്ട്. പ്രത്യേകിച്ചും ഞാൻ വായിക്കുമ്പോഴോ കമ്പ്യൂട്ടറിൽ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുമ്പോഴോ. അവൾ എഴുന്നേറ്റു പോകുമ്പോൾ ആ വിശേഷങ്ങളും അവളോടൊപ്പം എഴുന്നേറ്റു പോകുന്നു, എന്റെ ഓർമ്മയിൽ ഒന്നും ബാക്കിനിർത്താതെത്തന്നെ. ഒരു പത്തു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞാൽ ഇതാവണമെന്നില്ല സ്ഥിതി. ഇതേ നാട്ടു, വീട്ടു വിശേഷങ്ങൾക്കായി ഞാൻ അവളുടെ പിന്നാലെ നടന്നെന്നു വരും. പിന്നെ വൃദ്ധസഹജമായ മറ്റ് ദേഹാസ്വാസ്ഥ്യങ്ങളും. ഇങ്ങിനെ ഒരു നൂറ് പ്രശ്നങ്ങൾ വാർദ്ധക്യത്തോടൊപ്പം എത്തിച്ചേരുന്നു.

ഇതിനെല്ലാം പരിഹാരമാണ് വൃദ്ധസദനങ്ങൾ എന്ന അഭിപ്രായമൊന്നും ഞങ്ങൾക്കില്ല. പക്ഷെ അത് കുറേ പ്രശ്നങ്ങൾ ഇല്ലാതാക്കുന്നു. അച്ഛനമ്മമാർ വാർദ്ധക്യത്തിൽ ഒറ്റയ്ക്കാണ്, അവരെ വേണ്ടത്ര നോക്കാൻ പറ്റുന്നില്ല എന്ന കുറ്റബോധം മക്കൾക്കുണ്ടാവുന്നില്ല. ഇന്ത്യയ്ക്കു പുറത്ത് ജോലിയെടുക്കുന്ന മക്കൾക്ക് ഇത് നല്ലൊരാശ്വാസമായിരിക്കണം.

എന്റെ കുട്ടിക്കാലത്ത് ഇങ്ങിനെയൊരു പ്രശ്നത്തെപ്പറ്റി ആരും സംസാരിച്ചു കേട്ടിട്ടില്ല, കാരണം മിക്കവാറും എല്ലാം കൂട്ടുകുടുംബങ്ങളായിരുന്നു. വയസ്സായവരെ നോക്കാനും അവരെ മാന്യതയോടെ മരിയ്ക്കാനനുവദിയ്ക്കാനും പറ്റിയ ചുറ്റുപാടുകൾ കൂട്ടുകുടുംബങ്ങളിലുണ്ടായിരുന്നു. ദാരിദ്ര്യം, അത് എല്ലാവരേയും ബാധിയ്ക്കുന്ന ഒരു കാര്യമായതിനാൽ ആരും വിഷയമാക്കാറില്ല. ഇന്ന് അങ്ങിനെയല്ല സ്ഥിതി. അച്ഛനമ്മ മക്കൾ കുടുംബങ്ങളാണെല്ലാം. അതിൽത്തന്നെ മക്കൾ കുറവും. ഉള്ളവർക്കുതന്നെ ജോലി പലപ്പോഴും ഇന്ത്യയ്ക്കു പുറത്തായിരിക്കും. അങ്ങിനെയുള്ള ചുറ്റുപാടിൽ 'എനിയ്ക്ക് പിറന്ന മണ്ണിൽത്തന്നെ കിടന്നു മരിയ്ക്കണം' എന്നൊക്കെയുള്ള വാശി വയസ്സായവർ ഉപേക്ഷിയ്ക്കുകയല്ലെ നല്ലത്?

ഞാൻ സ്നേഹമുള്ള മക്കളുടെ കാര്യം മാത്രമേ പറയുന്നുള്ളു. അങ്ങിനെയല്ലാത്ത മക്കളുമുണ്ടാവില്ലെ? അല്ലെങ്കിൽ ഒരു വൃദ്ധസദനത്തിൽ കൊണ്ടു പോയാക്കാൻ മാത്രം സാമ്പത്തിക ശേഷിയില്ലാത്ത മക്കൾ? അങ്ങിനെയുള്ളവർക്കു വേണ്ടി സന്നദ്ധസംഘടനകൾ ധാരാളം വൃദ്ധസദനങ്ങളുണ്ടാക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. ജീവിതസായാഹ്നത്തിൽ കാൻസർ പോലുള്ള മഹാമാരി പിടിപെടുന്നവരെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ പെയ്ൻ ആന്റ് പാലിയേറ്റിവ് ക്ലിനിക് പോലുള്ള സന്നദ്ധ സംഘടനകളുണ്ട്. വിലാസം താഴെ കൊടുക്കുന്നു. (www.painandpalliativecarethrissur.org) സാമ്പത്തികമായി അവർക്ക് ധാരാളം സഹായം ആവശ്യമുണ്ട്. കഴിവുള്ളവർ അവരെ സഹായിക്കുക. അതു പോലെ ധാരാളം വൃദ്ധസദനങ്ങളും ഉണ്ടാവട്ടെ. വൃദ്ധസദനങ്ങൾ എന്ന പേരിനോട് അല്ലർജിയുണ്ടെങ്കിൽ ഇത്രതന്നെ മന

സ്സിൽ കൊള്ളാത്തെ വല്ല പേരും കണ്ടുപിടിയ്ക്കു.

എന്റെ തലമുറയിലുള്ള മറ്റുള്ളവരുടെ സ്ഥിതിയും ഏറെക്കുറേ ഇതു തന്നെയാണ്. ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നത് അവരുടെ മക്കളും അച്ഛനമ്മമാരെ സ്നേഹത്തോടെ കാണാനും പരിചരിയ്ക്കാനും പ്രാപ്തരാണെന്നാണ്. എന്റെ ബന്ധുക്കളും ഞങ്ങളറിയുന്ന ഒട്ടേറെ പേരും എന്തു കഷ്ടപ്പാടും സഹിച്ചും അച്ഛനമ്മമാരെ വയസ്സുകാലത്ത് സ്നേഹത്തോടെ പരിചരിയ്ക്കുന്നവരാണ്. മറിച്ചും ഉണ്ടാവാം, പക്ഷെ അതെല്ലാം അപൂർവ്വമാണ്. പക്ഷെ ഇനി വരാൻ പോകുന്ന തലമുറയെപ്പറ്റി എനിയ്ക്കൊന്നും പറയാൻ പറ്റില്ല. അവർക്കു കിട്ടുന്ന വിദ്യാഭ്യാസവും, അവരുടെ മുമ്പിൽ തുറന്നിട്ടിട്ടുള്ള ദൃശ്യലോകവും സ്നേഹരഹിതമാണ്. സ്നേഹത്തെപ്പറ്റി ഇപ്പോൾ ആരും സംസാരിയ്ക്കാറില്ല. സ്വയമറിയാതെ അവർ നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നത് എന്തു സഹിച്ചും ലോകം വെട്ടിപ്പിടിയ്ക്കണമെന്ന മനസ്സുള്ള ഒരു ജീവിതത്തിലേയ്ക്കാണ്. ലോകം തീരെ സ്നേഹശൂന്യമാകുന്ന ആ അന്തരീക്ഷത്തിൽ അവർ എങ്ങിനെ പ്രതികരിക്കുമെന്നത് പ്രവചിക്കാൻ കഴിയില്ല.

ഗൃഹലക്ഷ്മി സപ്തമ്പർ 2008

back to index

സി.വി. ശ്രീരാമനെപ്പറ്റി

കണ്ടു കുറച്ചുനേരം സംസാരിച്ചു പിരിയുമ്പോൾ നമ്മുടെ മനസ്സിൽ ആ വ്യക്തിയെ സംബന്ധിച്ചുണ്ടാകുന്ന പ്രതികരണങ്ങൾ പലതായിരിയ്ക്കും. സി.വിയുമായി സംസാരിയ്ക്കുകയോ, അദ്ദേഹം പങ്കെടുക്കുന്ന വെറുമൊരു സുഹൃദ്സ്സദസ്സിൽ പങ്കെടുക്കുകയോ ചെയ്താൽപ്പോലും എനിയ്ക്കുണ്ടാകുന്ന തോന്നൽ എന്തോ നേടിയിട്ടുണ്ടെന്നായിരുന്നു. നമ്മുടെ മനസ്സ് ആഹ്ലാദഭരിതമാകുന്നു, നമ്മെ ആത്മാർത്ഥമായി സ്നേഹിക്കുന്ന ഒരാൾ നമുക്കിടയിൽ ഉണ്ടെന്ന തോന്നൽ നമ്മെ കൂടുതൽക്കൂടുതൽ ആ വ്യക്തിയോടടുപ്പിയ്ക്കുന്നു. അതായിരുന്നു ശ്രീരാമേട്ടൻ. ഇതൊരപൂർവ്വമായ അനുഭൂതിയായിട്ടെ എനിയ്ക്കനുഭവപ്പെട്ടിട്ടുള്ളു, കാരണം സാഹിത്യലോകത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ച് എനിയ്ക്കനുഭവപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത് വളരെ തിക്തമായ കുതികാൽ വെട്ടലിന്റെയും ചതിക്കപ്പെടലിന്റെയും അനുഭവങ്ങളാണ്.

ചിരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള 'ഹരീ' എന്ന വിളിയിൽ ചതിയില്ല, കുതികാൽ വെട്ടാനുള്ള സന്നാഹമില്ല, വെറും സ്നേഹം മാത്രം. മലയാളസാഹിത്യത്തിൽ ഏറ്റവും മുന്നിലെ വരിയിൽത്തന്നെ നിൽക്കാൻ പ്രാപ്തമായ കഥളെഴുതിയപ്പോഴും തന്നെ ഒരു നികൃഷ്ടനെപ്പോലെ തഴഞ്ഞ നിരൂപകരോടുപോലും പകയില്ല കന്മഷമില്ല. ഒരിയ്ക്കൽ ശ്രീ. സി.ആർ. ഓമനക്കുട്ടൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു. 'രണ്ടു കഥകൾ സിനിമയാക്കിയതുകാരണം ശ്രീരാമേട്ടൻ രക്ഷപ്പെട്ടു. ഹരിയുംയുകെ.കുമാരനുമൊന്നും അങ്ങിനെയും രക്ഷപ്പെടാൻ ചാൻസു കാണുന്നില്ലല്ലോ.' ശരിയാണ് ശ്രീരാമേട്ടൻ രക്ഷപ്പെട്ടത് അങ്ങിനെയാണ്. അല്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ കരുതിക്കൂട്ടിയുള്ള, വളരെ ആസൂത്രിതമായ, തമസ്കരണത്തിന്റെ നിഴലിൽ അദ്ദേഹവും ആരുമല്ലാതെ പോകുമായിരുന്നു. ഇപ്പോഴും അദ്ദേഹം അർഹിയ്ക്കുന്ന സ്ഥാനം അദ്ദേഹത്തിനു കിട്ടിയിട്ടുണ്ടോ?

അതൊക്കെ പോകട്ടെ ഒരു വ്യക്തി എന്ന നിലയിൽ വളരെ ആദരണീയനും നമ്മുടെയൊക്കെ മനസ്സിൽ പ്രകാശം വിതറുന്നവനുമായിരുന്നു സി.വി. ശ്രീരാമൻ. അദ്ദേഹവുമായുണ്ടായ ഓരോ സന്ദർഭവും പൊട്ടിച്ചിരിയിൽ അവസാനിയ്ക്കുകയായിരുന്നു പതിവ്. ഒരിയ്ക്കൽ സാഹിത്യ അക്കാദമിയിൽ വെച്ചു കണ്ടപ്പോൾ ഉണ്ടായ അനുഭവം ഞാനിപ്പോഴുമോർക്കുന്നു. പതിവുപോലെ സെക്രട്ടരി പ്രഫ. ദാമോദരൻ കാളിയത്തിന്റെ മുറിയിൽ വെച്ച് ഞങ്ങളെല്ലാവരും സംസാരിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. സിഗരറ്റു പുകയ്ക്കിടയിലൂടെ പൊട്ടിച്ചിരികൾ. അതിനിടയ്ക്ക് പുറത്ത് നിരത്തിലൂടെ ഉച്ചഭാഷിണിയിൽ എവിടെയോ നടക്കുന്ന ഒരു സമ്മേളനത്തിന്റെ അനൗൺസ്മെന്റ് കേൾക്കുന്നു. പിന്നെ അതിനെപ്പറ്റിയായി സംസാരം. ഏതോ വിദ്യാർത്ഥി ഫെഡറേഷന്റെ ആനിവേഴ്സറിയായിരുന്നെന്നാണ് ഓർമ്മ. അതിനെപ്പറ്റിയെല്ലാം പറഞ്ഞ് ഉറക്കെ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് അങ്ങിനെയിരിയ്ക്കുമ്പോഴാണ് രണ്ടു വിദ്യാർത്ഥികൾ മുറിയിലേയ്ക്കു കടന്നുവരുന്നത്. ദമോദരൻ മാസ്റ്റർ ചോദിച്ചു. 'എന്താ കുട്ടികളേ?'

അനവസരത്തിൽ എത്തിപ്പെട്ടപോലെ അവർ നിന്നു പരുങ്ങുകയാണ്. അവസാനം അതിലൊരു കുട്ടി വിക്കിക്കൊണ്ട് പറഞ്ഞു. 'ശ്രീരാമൻ സാർ. ഞങ്ങൾ സാറിനെ കൊണ്ടുപോവാൻ കാറും കൊണ്ട് വന്നതാ. കുന്നംകുളത്തു പോയപ്പോ പറഞ്ഞു സാറ് അക്കാദമീല് പോയിട്ട്ണ്ട്ന്ന്. അപ്പൊ ഇങ്ങട്ട് വന്നതാ.'

ശ്രീരാമേട്ടൻ തലയിൽ കൈവച്ചുകൊണ്ട് ഞങ്ങളോടു പറഞ്ഞു. 'ദൈവമേ, ഞാനാണ് അവര്ടെ ഉദ്ഘാടകൻ! ഞാനത് മറന്നേ പോയി.' അതും പറഞ്ഞ് അദ്ദേഹം ചാടിയെഴുന്നേറ്റു. ഞങ്ങൾ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന തൃശ്ശൂർ സമ്മേളനത്തിന്റെ ഉദ്ഘാടകനായിരുന്നു ശ്രീരാമേട്ടൻ.

ശ്രീരാമേട്ടൻ പോയിട്ടും കുറേനേരം ആ മുറിയിൽ ചിരിയുടെ അലകൾ അടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അതായിരുന്നു സി.വി. ശ്രീരാമൻ.

ഒരിയ്ക്കൽ കെ.എസ്. അനിയന്റെ ചെറുകഥാസമാഹാരം 'പാവക്കണ്ണുക'ളുടെ പ്രകാശനച്ചടങ്ങു കഴിഞ്ഞ് ഞങ്ങൾ അനിയന്റെ കാറിൽ പോകുകയായിരുന്നു. എന്നെ വീട്ടിൽ ഇറക്കിയശേഷം എങ്ങോട്ടു പോകണമെന്നതായിരുന്നു വിഷയം. ശ്രീരാമേട്ടൻ ഒരു പഴയ കഥ പറഞ്ഞു. ഒരിയ്ക്കൽ നീണ്ട ട്രെയിൻ യാത്രയിലായിരുന്നു. ഇരിയ്ക്കുന്ന സീറ്റിനു ചുറ്റും സ്ത്രീകൾ മാത്രം, പല വയസ്സിലുള്ളവർ. പകൽ വലിയ കുഴപ്പമില്ലാതെ കഴിഞ്ഞു. രാത്രി മുകളിലെ തന്റെ ബർത്തിലേയ്ക്കു കയറാനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പിലായിരുന്നു ശ്രീരാമേട്ടൻ. ബർത്തിൽ ബെഡ്ഷീറ്റ് വിരിച്ചു, വെള്ളക്കുപ്പിയെടുത്തു രണ്ടു കവിൾ കുടിച്ചു. അപ്പോഴാണ് പകൽ വളരെ സൗഹൃദത്തോടെ സംസാരിച്ച ഒരു സ്ത്രീ ചോദിച്ചത്. 'അതെന്താണ്?'

തൽക്കാലം രക്ഷപ്പെടാൻ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. 'ചുക്കുവെള്ളം.'

'കരിങ്ങാലി വെള്ളായിരിയ്ക്കും അല്ലെ?'

'അതെയതെ.' വരാൻ പോകുന്ന വിപത്തിനെപ്പറ്റി വലിയ ബോധമില്ലാതെ ശ്രീരാമേട്ടൻ പറഞ്ഞു.

'കുടിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ എനിയ്ക്കും കൊറച്ച് തരണംട്ടോ.'

താൻ ശരിയ്ക്കും വെട്ടിലായെന്ന് അപ്പോഴാണ് ശ്രീരാമേട്ടന് മനസ്സിലായത്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. 'ഇതില് കരിങ്ങാലി മാത്രല്ല, വേറീം കൊറേ മര്ന്ന്കള്ണ്ട്. എന്റെ വലിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഒരു നാട്ടുവൈദ്യര് പറഞ്ഞതാ.'

'എനിക്കുംണ്ട് ആസ്ത്മേടെ അസുഖം.' എന്നായി അവർ.

അവരെ മുഷിപ്പിയ്ക്കാതെ എങ്ങിനെ തടിതപ്പി എന്നു വിവരിയ്ക്കുമ്പോഴേയ്ക്ക് എന്റെ വീടെത്തി. പിന്നീടൊരിയ്ക്കൽ മുഴുവൻ പറഞ്ഞുതരാമെന്ന വാഗ്ദാനം നിലനിൽക്കുന്നു, ഇപ്പോഴും.

6.12.2008

back to index

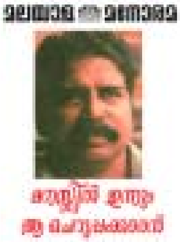

നന്മയുടെ മുഖം

മനസ്സിൽ ഇന്നും ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ

തൊള്ളായിരത്തി എഴുപതിൽ ഞാൻ കൽക്കത്തയിൽനിന്ന് മറ്റമായി ദില്ലിയിൽ താമസിക്കുകയായിരുന്നു. ലോധി കോളനിയിൽ സർക്കാർ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ക്വാർട്ടേഴ്സിന്റെ ബർസാത്തികളിലൊന്നിൽ താമസം. ലോധികോളനിയിൽത്തന്നെയുള്ള കൃഷ്ണൻനായരുടെ ഹോട്ടലിൽനിന്ന് ഊണും. ഒരു ദിവസം കൽക്കത്തയിൽനിന്ന് ശ്രീ. കെ.എം. ഗോവിയുടെ കത്തുകിട്ടുന്നു. ശ്രീ. ഗോവി അവിടെ നാഷനൽ ലൈബ്രറിയിൽ മലയാളം വിഭാഗത്തിന്റെ തലവനായി ജോലി നോക്കുകയാണ്. ഒരു ചെറുപ്പക്കാരന്റെ കാര്യത്തിനാണ് കത്ത്. അയാളെ ദില്ലിയിലേയ്ക്ക് പറഞ്ഞയക്കുന്നു. ഒരു ജോലി ശരിയാക്കിക്കൊടുക്കണം, ഒപ്പംതന്നെ താമസവും ശരിയാക്കണം. ഗോവി പറഞ്ഞാൽ എനിക്ക് എതിരൊന്നും പറയാനില്ല. അനുസരിക്കുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളു. ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ നന്നാവുന്ന കാര്യമാണ്. എന്റെ ഒപ്പം താമസിക്കാമെന്നും ജോലിയുടെ കാര്യത്തിൽ പരമാവധി ശ്രമിക്കാമെന്നും മറുപടി എഴുതി.

ഒരു സഹൃദയനായ ചെറുപ്പക്കാരൻ. എനിക്കയാളെ ഇഷ്ടമാകുവാൻ മറ്റൊരു കാരണവുമുണ്ടായിരുന്നു. അയാൾ അച്ഛന്റെ കവിതകൾ വായിക്കുമായിരുന്നു. 'ഒരു പിടി നെല്ലിക്ക' എന്ന കവിതയിലെ രണ്ടു വരികൾ അയാളെ വളരെയധികം ആകർഷിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് പറഞ്ഞു. അതിതാണ്: 'തിരിച്ചു പോകരുതു നീ വിട്ടുപോന്ന മൃഗത്തിനെത്തിരയാൻ, ദേവനിലത്രെ നിനക്കു ലക്ഷ്യം.'

അയാളുടെ കയ്യിൽ പണമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഞാൻ കൃഷ്ണൻ നായരുടെ പോട്ടലിൽ ഭക്ഷണം ഏർപ്പാടാക്കിക്കൊടുത്തു. അയാൾ മൂന്നു നേരം ഭക്ഷണവും ചായയും അവിടെ നിന്ന് കഴിച്ചു. ജോലിയുടെ കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് കാര്യമായൊന്നും ചെയ്യാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അയാൾക്കും ജോലിയിൽ തീരെ താൽപര്യമില്ലാത്തപോലെ തോന്നി. രാവിലെ മുതൽ ഭക്ഷണത്തിനല്ലാതെ പുറത്തൊന്നും ഇറങ്ങാറില്ല. ഒരു ജോലി അന്വേഷിക്കുന്നതിനപ്പറ്റി പറഞ്ഞാൽ അയാൾ വിഷയം മാറ്റും. ആഴ്ചകളും, മാസങ്ങളും കടന്നുപോയി. ഞാൻ അയാളുടെ ഹോട്ടൽ ബില്ലും കൊടുത്തുകൊണ്ടിരിയ്ക്കയാണ്. എന്റെ കാര്യങ്ങൾ കൂടി നടത്താതെ വീട്ടിലേയ്ക്കു പണമയച്ചിരുന്ന കാലമാണ്. ഈ അധികച്ചിലവ് എന്നെ വിഷമിപ്പിച്ചു. ഒരിക്കൽ അതിനെപ്പറ്റി, അതായത് വേഗം ഒരു ജോലി അന്വേഷിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ അയാൾ തട്ടിക്കേറുകയാണുണ്ടായത്. പിന്നീട് അയാളുടെ പെരുമാറ്റം അത്ര സുഖമുള്ളതായിരുന്നില്ല. ഏകദേശം ആറു മാസത്തോളം ഞാൻ അയാളെ ഒപ്പം താമസിപ്പിച്ചു. അവസാന ദിവസങ്ങളിൽ അയാൾ വളരെ മോശമായിട്ടാണ് പെരുമാറിയത്. ഒരു ദിവസം വല്ലാതെ ചീത്ത വാക്കുകൾ കേൾക്കേണ്ടി വന്നപ്പോൾ ഞാൻ അയാളോട് പോകാൻ പറഞ്ഞു. കാര്യങ്ങൾ വിവരിച്ച് ശ്രീ ഗോവിയ്ക്ക് ഒരു കത്തെഴുതുകയും ചെയ്തു. ഒരാൾക്ക് ഉപകാരം ചെയ്തതിനുള്ള കൂലി കിട്ടിയെന്നു മാത്രം മനസ്സിൽ കരുതി.

അയാൾക്കു വേണ്ടി ചെലവാക്കിയ പണമെല്ലാം എന്നെങ്കിലും തിരിച്ചുതരാതിരിക്കില്ലെന്നു പറഞ്ഞകൊണ്ടാണയാൾ പോയതെങ്കിലും അതുണ്ടായില്ല. അയാൾ പോയപ്പോൾ എനിയ്ക്കു വിഷമമായി. എത്രയായാലും അച്ഛന്റെ കവിതകൾ ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന മനുഷ്യനാണ്.

ഞാൻ പിന്നീട് ആ സംഭവം തന്നെ മറന്നു. ഒരു മാസം മുമ്പ് ശ്രീ കെ.എം. ഗോവിയെ തൃശ്ശൂരിൽ സാഹിത്യ അക്കാദമി ഓഫീസിൽവച്ച് കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹമാണ് ഈ കാര്യം ഓർമ്മിപ്പിച്ചത്. 'ഞാൻ ഹരിയെ ഒരിക്കൽ കുറച്ചു ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചിട്ടുണ്ട്.....' അതു സാരമില്ലെന്നു ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ സമാധാനിപ്പിച്ചു. അപ്പോഴാണ് അദ്ദേഹം അതു പറഞ്ഞത്, ആ ചെറുപ്പക്കാരന് മാനസിക രോഗമായിരുന്നു. പിന്നീട് കുറേക്കാലം ആശുപത്രിയിൽ കഴിയേണ്ടി വന്നു വത്രേ!

അതു കേട്ടപ്പോൾ എനിക്ക് ശരിക്കും വിഷമമായി. ഒരു പക്ഷെ അയാളുടെ പെരുമാറ്റത്തിനു കാരണം അയാളുടെ രോഗമായിരിക്കണം. അന്നുതന്നെ രോഗം തുടങ്ങിയിട്ടുമുണ്ടാകണം. ഇപ്പോൾ ഒരു സമാധാനമുള്ളത് എന്റെ കഴിവിനനുസരിച്ച് കുറച്ചെന്തെങ്കിലും അയാൾക്കു വേണ്ടി ചെയ്യാൻ കഴിഞ്ഞുവല്ലൊ എന്നു മാത്രമാണ്.

ദീപിക

back to index

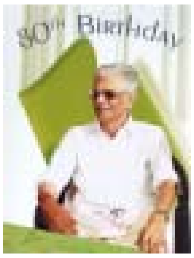

ശ്രീ പി കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്ററെപ്പറ്റി ഒരോർമ്മ

അച്ഛന്റെ മക്കളെല്ലാം അഞ്ചാം വയസ്സിൽ പൊന്നാനി ന്യൂ എൽ.പി. സ്കൂളിൽ ചേരുകയും അഞ്ചാം ക്ലാസ്സു കഴിഞ്ഞാൽ സ്വാഭാവികമായും തൊട്ടടുത്തുള്ള എ.വി. ഹൈസ്കൂളിൽ ചേർന്ന് പഠിത്തം തുടരുകയും ചെയ്തവരാണ്. (ന്യൂ എൽപിയിൽ ഹെഡ്മിസ്ട്രസ്സായി റിട്ടയർ ചെയ്ത ഗൗരീടീച്ചർ അച്ഛന് മകളെപ്പോലെയായിരുന്നു. ഇന്നും ഇടശ്ശേരി സ്മാരകത്തിന്റെ സജീവാംഗമാണ് അവർ). സതീശേട്ടൻ തൊട്ട് ഉഷവരെ ഇതേ വഴിയിലാണ് സ്കൂൾ വർഷങ്ങൾ പിന്നിട്ടത്. രാവിലെ സ്കൂളിൽ പോയി വൈകുന്നേരം തിരിച്ചെത്തുന്നതുവരെ മക്കൾ ഗുരുനാഥന്മാരുടെ അടുത്ത് സുരക്ഷിതരാണെന്ന വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു അച്ഛന്. പകൽ മുഴുവൻ മനസ്സമാധാനത്തോടെ ഓഫീസിലിരുന്ന് ജോലിയെടുക്കാൻ ആ വിശ്വാസം അദ്ദേഹത്തെ സഹായിച്ചു. അച്ഛനമ്മമാർ കഴിഞ്ഞാൽ ഏറ്റവും അധികം ബഹുമാനിക്കേണ്ടതും സ്നേഹിക്കേണ്ടതും ഗുരുനാഥനെയാണെന്നദ്ദേഹം ഉപദേശിച്ചിരുന്നു. ഗുരുനാഥൻ അമ്മയെപ്പോലെയാണെന്ന് 'ചൂരലിന്റെ മുമ്പിൽ' എന്ന കവിതയിൽ അദ്ദേഹം പറയുന്നു.

'ജിജ്ഞാസാപൂർണ്ണമാം മുഖങ്ങൾക്കെതിർനിന്നു
വിജ്ഞാനം വാരിക്കോരിക്കൊടുക്കാൻ കഴിയുമ്പോൾ
ചുരന്ന മുല ചോരിവായിൽച്ചേർത്തെല്ലാം മറ-
ന്നിരിക്കും പെറ്റമ്മയെ തോൽപ്പിപ്പൂ ഗുരുനാഥൻ.'

പെറ്റമ്മ കുഞ്ഞിന് മുലകൊടുക്കുന്നപോലെയാണ് ഗുരുനാഥൻ ശിഷ്യന്മാർക്ക് വിജ്ഞാനം കോരിക്കൊടുക്കുന്നത് എന്നാണ് അച്ഛൻ പറയുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഗുരുനാഥനെ ധിക്കരിക്കുന്ന ഒരു കാര്യവും അച്ഛൻ സഹിച്ചിരുന്നില്ല. ഞാനൊരിക്കൽ എന്റെ അദ്ധ്യാപകന്റെ അടുത്ത് കുറുമ്പു കാട്ടി, ഒപ്പം ധിക്കാരവും. സിക്സ്ത് ഫോമിൽ ഞങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ താല്പര്യമുള്ള നാലഞ്ചു പേരാണ് ഏറ്റവും മുമ്പിലുള്ള ബഞ്ചിലിരുന്നത്. നന്നായി കവിതയെഴുതിയിരുന്ന എ.കെ. വേണുഗോപാൽ, സേതുമാധവൻ, ടി. ഗോപാലക്കുറുപ്പിന്റെ മകൻ രാജു, കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ (അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ തൃശ്ശൂരിൽ ഡോക്ടറായി പ്രാക്ടീസു ചെയ്യുന്നു). ഞങ്ങൾ ക്ലാസ്സ് മാസികയിറക്കാറുണ്ട്. മാതൃഭൂമിയിൽ അക്കാലത്താണ് പിസിമ്മാവന്റെ (ഉറൂബ്) 'സുന്ദരികളും സുന്ദരന്മാരും' എന്ന നോവൽ തുടർച്ചയായി വന്നിരുന്നത്. ഓരോ ആഴ്ചയും വരുന്ന അദ്ധ്യായങ്ങൾ ഞങ്ങൾ താല്പര്യത്തോടെ വായിക്കുകയും അതിനെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇംഗ്ലീഷ് ക്ലാസ്സെടുക്കുന്ന പി. കൃഷ്ണവാരിയർ മാഷായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ ക്ലാസ്സ് ടീച്ചർ. അദ്ദേഹം ഞങ്ങളുടെ സംസാരം കണ്ടുപിടിച്ചു, അതു നിർത്താൻ ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഒന്നു രണ്ടു താക്കീതുകൾകൊണ്ട് ഫലമുണ്ടായില്ലെന്നു കണ്ട മാസ്റ്റർ സംസാരത്തിന്റെ ഉറവിടം ഞാനാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി എന്നോട് മറ്റൊരു സീറ്റിൽ പോയി ഇരിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതാകട്ടെ പെൺകുട്ടികളുടെ ബെഞ്ചുകളുടെ തൊട്ടടുത്തായിരുന്നു. ഞാനത് ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. എനിക്ക് അന്നും ഇന്നും പെൺകുട്ടികളുടെ അടുത്തിരിക്കുന്നത് ഇഷ്ടമായിരുന്നില്ല. (നിങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചാലും ശരി, ഇല്ലെങ്കിലും ശരി.) അപ്പോഴാണ് ഞാൻ കുറുമ്പു കാണിക്കാൻ തുടങ്ങിയത്. മാസ്റ്റർ ക്ലാസ്സിലേയ്ക്കു കടന്നാൽ മാത്രം ഞാൻ ആദ്യമിരുന്ന സീറ്റിൽനിന്ന് എഴുന്നേറ്റ് പുസ്തകങ്ങളുമായി പുതിയ സീറ്റിലേയ്ക്ക് പോകും. ശരിക്കും മാസ്റ്ററെ ധിക്കരിക്കൽ തന്നെയായിരുന്നു എന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. ഒന്നു രണ്ടു ദിവസം മാസ്റ്റർ അതു സഹിച്ചു, പിന്നെയും ഞാനതു തുടർന്നപ്പോൾ എന്നെ ക്ലാസ്സിൽനിന്നു പുറത്താക്കി. അച്ഛനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടു വന്നിട്ടു ക്ലാസ്സിൽ കയറിയാൽ മതിയെന്നും പറഞ്ഞു. ഞാൻ വിഷമത്തിലായി. അച്ഛനോട് പറയാതിരിക്കാൻ വയ്യാത്തൊരവസ്ഥ. ഞാൻ കാര്യങ്ങൾ മുഴുവൻ അച്ഛനോട് പറഞ്ഞു. എനിക്ക് കരച്ചിൽ വരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മുഴുവൻ കേട്ടശേഷം അച്ഛൻ പറഞ്ഞു. 'നീ ചെയ്തത് തെറ്റുതന്നെയാണ്. എന്തു വിഷയത്തെപ്പറ്റിയാലും ശരി, അദ്ധ്യാപകൻ ക്ലാസ്സെടുക്കുമ്പോൾ സംസാരിക്കുന്നത് കുറ്റകരമാണ്. അതിനു ശേഷം നീ അദ്ദേഹത്തെ ധിക്കരിച്ചതാകട്ടെ പൊറുക്കാനാവാത്ത അപരാധവും. നീ രാവിലെത്തന്നെ പോയി മാസ്റ്ററെ കണ്ട് മാപ്പു പറയണം, ഇനി ഈ തെറ്റ് ആവർത്തിക്കില്ലെന്നു ഉറപ്പു കൊടുക്കണം.' ഞാൻ അങ്ങിനെ ചെയ്തു, കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്റർ സുമനസ്സോടെ എനിക്കു മാപ്പു തരികയും ചെയ്തു, ഒരു കറയും ബാക്കിവയ്ക്കാതെത്തന്നെ. സ്കൂളിൽ വച്ച് എനിക്ക് ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ട മൂന്നദ്ധ്യാപകരിൽ ഒരാളായി മാസ്റ്റർ തുടരുകയും ചെയ്തു. മറ്റ് രണ്ട് ഗുരുനാഥന്മാർ ഫിസിക്സും കെമിസ്ട്രിയുമെടുത്തിരുന്ന ശ്രീ. ശൂലപാണിവാരിയരും ശ്രീ. ജനാർദ്ദനവാരിയരുമാണ്. അവരും ഇന്ന് ജീവിച്ചിരിപ്പില്ല.

കൃഷ്ണവാരിയർ മാസ്റ്റർ അച്ഛന്റെ വളരെ അടുത്ത സുഹൃത്തായിരുന്നു. അവസാനകാലത്തു പ്രത്യേകിച്ചും സന്തതസഹചാരിയെന്നു വേണമെങ്കിൽ പറയാം. അദ്ദേഹം 'ഇട

ശ്ശേരി'യെപ്പറ്റി വാ തോരാതെ സംസാരിക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ ഞാൻ ഓർക്കാറുണ്ട്, എനിക്ക് അച്ഛനെപ്പറ്റി എത്ര കുറച്ചേ അറിയൂ. അച്ഛന്റെ ഒപ്പം എന്നേക്കാൾ കൂടുതൽ സമയം ചെലവാക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം കിട്ടിയവരോടൊക്കെ, പതിനേഴാം വയസ്സിൽ അച്ഛനെ വേർപിരിഞ്ഞ് നാടുവിടേണ്ടി വന്ന എനിക്ക് കലശലായ അസൂയയുണ്ടാവുന്നു.

5.4.2012. – പി. കൃഷ്ണവാരിയർ അനുശോചനത്തിന് സംസാരിച്ചത്.

back to index

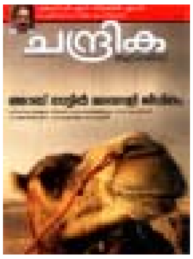

കാണുമ്പോഴെല്ലാം അപരിചിതർ

എം.ടി.യെ ഞാൻ ആദ്യമായി കാണുന്നത് തൊള്ളായിരത്തി അറുപത്തിയാറിലാണ്. അച്ഛന്റെ ഷഷ്ടിപൂർത്തി ആഘോഷവേളയിൽ. മൂന്നു ദിവസം നീണ്ടു നിന്ന പരിപാടികളിൽ വളരെയധികം സാഹിത്യകാരന്മാർ പങ്കെടുത്തിരുന്നു. സമ്മേളനത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ടിരിക്കെ എം.ടി.യ്ക്ക് അസുഖമായി. വിശ്രമിക്കാനായി അദ്ദേഹത്തെ പൊന്നാനി ടി.ബി.യിലാക്കി. അവിടെ പോയിട്ടാണ് ഞാൻ എം.ടി.യെ ആദ്യമായി കാണുന്നത്. അതിനുമുമ്പ് എന്റെ 'ഉണക്കമരങ്ങൾ', 'കൂറകൾ' എന്ന രണ്ടു കഥകൾ അദ്ദേഹം മാതൃഭൂമിയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നു. ആദ്യത്തെ കഥ 'ഉണക്കമരങ്ങൾ' കിട്ടിയപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കത്തുണ്ടായിരുന്നു. 'കഥ കിട്ടി, നന്നായിട്ടുണ്ട്. അടുത്തുതന്നെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താം'. മൂന്നാഴ്ചക്കുള്ളിൽ അത് ആഴ്ചപ്പതിപ്പിൽ വരികയും ചെയ്തു. അടുത്ത കഥയെഴുതിയത് ഒരു വർഷം കഴിഞ്ഞിട്ടാണ്. 'കൂറക'ളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം വളരെ നല്ല അഭിപ്രായമാണ് പറഞ്ഞത്.

ടി.ബി.യിലെ മുറിയിൽ അദ്ദേഹം കിടക്കുകയായിരുന്നു. തലയിണ വെച്ച് ചാരിയിരുന്നു എം.ടി. സംസാരിച്ചു. കഥകളെപ്പറ്റി, എങ്ങിനെ നല്ല കഥകൾ എഴുതാമെന്ന്. വളരെ കുറച്ചു മാത്രമെഴുതിയാൽ മതി, പക്ഷെ എഴുതുന്നതെന്തും നന്നായിരിയ്ക്കണം എന്ന ഉപദേശവും തന്നു. ഞാനത് അക്ഷരംപ്രതി നടപ്പാക്കി. തൊള്ളായിരത്തി അറുപത്തിരണ്ടു മുതൽ എഴുപത്തൊന്നുവരെയുള്ള പത്തുകൊല്ലത്തിനുള്ളിൽ ആകെ എഴുതിയ കഥകളുടെ എണ്ണം പതിനൊന്ന്. അതിൽത്തന്നെ ഒരു കഥപോലും എഴുതാത്ത വർഷവുമുണ്ട്, 1967. മാതൃഭൂമിയിൽ രണ്ടു കഥകൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ശേഷവും ഇത്രയധികം സംയമനം പാലിച്ച ഒരു പുതുകഥാകാരൻ എനിയ്ക്കുതന്നെ അദ്ഭുതമായിരുന്നു. ആ ഉപദേശത്തിന്റെ ഗുണം ഞാൻ വളരെ പിന്നീടാണ് മനസ്സിലാക്കിയത്. തൊണ്ണൂറിലോ മറ്റോ ആണ്, ഞാൻ കേരള കലാപീഠം ഒരുക്കിയ അരങ്ങിൽ കഥകൾ വായിക്കുകയായിരുന്നു. നാലു കഥകൾ വായിക്കാനായിരുന്നു ഉദ്ദേശ്യം. കഥകൾ വായിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മുമ്പിൽത്തന്നെ ഇരുന്ന ഒരാൾ എന്നോട് 'ഉണക്കമരങ്ങൾ' വായിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. എനിയ്ക്ക് അദ്ഭുതമായി. ഞാൻ അറുപത്തഞ്ചിൽ എഴുതിയ കഥ അദ്ദേഹം ഇപ്പോഴും ഇരുപത്തഞ്ചു വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷവും ഓർത്തിരിയ്ക്കുന്നു.

അതുപോലെ രണ്ടായിരത്തി ആറിൽ പ്രമുഖരായ എതാനും എഴുത്തുകാരുടെ കഥകൾ ടെലിഫിലിമാക്കാൻ ദൂരദർശൻ തീരുമാനിച്ചു. എം.ടി.യെയായിരുന്നു എഴുത്തുകാരെ തെരഞ്ഞെടുക്കാൻ ഏല്പിച്ചിരുന്നത്. അദ്ദേഹം തെരഞ്ഞെടുത്ത പേരുകളിൽ എന്റേതുമുണ്ടായിരുന്നു. മാത്രമല്ല എന്റെ 'കൂറകൾ' ആണ് അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിച്ചത്. മറ്റു പല എഴുത്തുകാരുടെയും പേർ മാത്രം നിർദ്ദേശിച്ചപ്പോൾ എന്റെ ഏതു കഥ വേണമെന്ന കാര്യത്തിലും അദ്ദേഹം നിഷ്കർഷ പുലർത്തി. എന്നെ വളരെ അദ്ഭുതപ്പെടുത്തിയ ഒരു കാര്യമായിരുന്നു അത്. ഞാനിതറിഞ്ഞത് 'കുറകൾ' ടെലിഫിലിമാക്കിയ ജോതിഷ്കുമാർ വഴിയാണ്. ഞാൻ അറുപത്തിയാറിലെഴുതിയ കഥ അദ്ദേഹം നാല്പതുവർഷം കഴിഞ്ഞിട്ടും ഓർമ്മിച്ചിരുന്നു! വളർന്നു വരുന്ന എഴുത്തുകാരെ ശ്രദ്ധിക്കുകയും അവർക്ക് വേണ്ട പ്രോത്സാഹനങ്ങൾ നല്കുകയും ചെയ്ത ഒരേയൊരു പത്രാധിപർ എം.ടി.യായിരുന്നുവെന്നു വേണം പറയാൻ. ഇന്നുമതെ ഏറ്റവും പുതിയ എഴുത്തുകാരെക്കൂടി അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ട്.

ഞാൻ തിരിച്ച് അറുപതുകളിൽ പോകട്ടെ. എന്റെ ഓരോ കഥ കിട്ടിയാലും ഉടനെ മറുപടി വരാറുണ്ട്. 'കഥ അടുത്തു തന്നെ ആഴ്ചപ്പതിപ്പിൽ കൊടുക്കുന്നുണ്ട്. അതിൽ ഞാൻ വരുത്തിയ തിരുത്തുകൾ ശ്രദ്ധിക്കുമല്ലൊ.' കഥ കിട്ടിയ ഉടനെ വായിക്കുകയും അതു കൊള്ളാമെന്നു തോന്നിയാൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും അതേ സമയം കഥയ്ക്ക് അത്യാവശ്യ തിരുത്തലുകൾ നടത്തുകയും ചെയ്യാറുണ്ടെന്നർത്ഥം. ഒരിക്കൽ എന്റെ 'പരുന്തുകൾ വട്ടം ചുറ്റുമ്പോൾ' എന്ന കഥയിൽ ഞാൻ 'സമയം ചുമരിന്റെ മുലയിലുള്ള എട്ടുകാലിപോലെ നിശ്ചലമായിരുന്നു' എന്നെഴുതിയത് എം.ടി. 'സമയം ചുമരിന്റെ മൂലയിലെ വേട്ടാളൻ കൂടുപോലെ നിശ്ചലമായിരുന്നു' എന്നാക്കി തിരുത്തി. എട്ടുകാലിപോലെ എന്നെഴുതിയപ്പോൾ ഞാനുദ്ദേശിച്ചത് സമയം വലയ്ക്കു നടുവിൽ ഇരയെ പ്രതീക്ഷിച്ച് നിശ്ചലനായി നിൽക്കുന്ന എട്ടുകാലിയെപ്പോലെ എന്നായിരുന്നു. എട്ടുകാലിയും അങ്ങിനെയാണല്ലൊ. ഒരിരയെ കണ്ടാൽ അത് ചാടുന്നു. നിശ്ചലമായി നിലകൊള്ളുന്ന സമയവും അതുപോലെ പെട്ടെന്ന് ചാടുമെന്നും, അങ്ങിനെ സംഭവിച്ചാൽ നാമറിയാതെ നഷ്ടപ്പെട്ടു പോകുന്നത് യുഗങ്ങളായിരിക്കും എന്നും ഒരു വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു എനിയ്ക്ക്. ഇന്നുമുണ്ട് ആ വിശ്വാസം. പക്ഷെ 'വേട്ടാളൻകൂടുപോലെ' എന്നത് സന്ദർഭത്തിന് കൂടുതൽ യോജിച്ച ഉപമയായിരുന്നു. പഴയ തറവാടുകളിൽ താമസിച്ചവർക്കേ അങ്ങിനെയൊരു ബിംബം സമയത്തിന്റെ നിശ്ചലതയെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ ഭാവനയിൽ

കാണാൻ പറ്റൂ. എം.ടി. മാറ്റിയ ആ വാക്യം വായിച്ചപ്പോൾ എന്റെ മനസ്സിലുണർന്നത് പഴമയുടെ സംഗീതവും ജാലകത്തിലൂടെ അകത്തു കടന്ന് കാവി തേച്ച നിലത്ത് വെയിൽ ഉണ്ടാക്കുന്ന ഉണർവ്വുമാണ്.

ശരിയ്ക്കു പറഞ്ഞാൽ എം.ടി.യുടെ പ്രോത്സാഹനം ലഭിച്ചിട്ടില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഞാനൊരു സാഹിത്യകാരനാകുമായിരുന്നില്ല. കാരണം അന്ന്, അറുപതുകളിൽ ചെറുപ്പക്കാരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാനായി മറ്റൊരു എം.ടിയില്ലായിരുന്നു. പിന്നീട് എഴുപതുകളുടെ തുടക്കത്തിൽ എഴുത്തു നിർത്തിയ എന്നെ വീണ്ടും കഥാപ്രപഞ്ചത്തിലേയ്ക്ക് തിരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നത് മറ്റൊരു പ്രഗല്ഭനായ പത്രാധിപരായിരുന്നു. എസ്. ജയചന്ദ്രൻ നായർ. 'കലാകൗമുദി' വാരിക തുടങ്ങിയത് തൊള്ളായിരത്തി എൺപത്തഞ്ചിലാണ്. അതിന്റെ രണ്ടാമത്തെ ലക്കത്തിൽ വന്ന എന്റെ കഥ 'കുങ്കുമം വിതറിയ വഴികൾ' രണ്ടു കൊല്ലത്തെ വിടവിനു ശേഷം എഴുതിയതാണ്. അതിനു ശേഷം കുറേക്കാലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രേരണമൂലമാണ് ഞാൻ കഥകളും നോവലുകളുമെഴുതിയിരുന്നത്. എം.ടി.യ്ക്കും ജയചന്ദ്രൻ നായർക്കും നന്ദി.

എം.ടി.യുടെ കഥകൾ വായിക്കാൻ തുടങ്ങിയത് ഞാൻ ഹൈസ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്ന കാലത്താണ്. വൈകുന്നേരം സ്കൂൾ വിട്ട് വീട്ടിലെത്തിയ ഉടനെ അന്നു വന്ന മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പിൽ കണ്ട എം.ടി. കഥ, അമ്മ ഉണ്ടാക്കി വച്ച ചായപോലും കുടിക്കാതെ, ഉമ്മറത്തെ ഇരുത്തിമേലിരുന്ന് ഒറ്റ വീർപ്പിന് വായിക്കുമായിരുന്നു. പോക്കുവെയിൽ മാഞ്ഞ് ഇരുട്ട് പടരുമ്പോഴും മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിൽ എം.ടി.യുടെ കഥകളോ നോവലോ വായിച്ച് ആകുലമായ മനസ്സുമായി ഇരുന്നത് ഇപ്പോഴുമോർമ്മിക്കുന്നു. 'വിത്തുകൾ' ആണ് എന്നെ ഏറെ സ്പർശിച്ച കഥ. എം.ടി.യുടെ പല കഥാപാത്രങ്ങളുമായും താദാത്മ്യം പുലർത്തിയിരുന്നു ആ ചെറുപ്പ പ്രായത്തിൽ.

അച്ഛനും എം.ടി.യുമായുള്ള സൗഹൃദം വളരെ ഊഷ്മളമായിരുന്നു. (ഇടശ്ശേരിയെപ്പറ്റി എം.ടി. എഴുതിയ രണ്ട് ലേഖനങ്ങൾക്ക് ഠഠഠ.ലറമലൈ്യശ.ീൃഴ/ാമഹമ്യമഹമാ/ലമ്യൈെ.വോ സന്ദർശിക്കുക) 'അസുരവിത്ത്' എന്ന നോവൽ എഴുതുന്ന കാലത്ത് മതം മാറ്റുന്ന ചടങ്ങിനെപ്പറ്റി അറിയാനായി എം.ടി. പൊന്നാനിയിൽ വന്നു. അച്ഛൻ അദ്ദേഹത്തെ വലിയ പള്ളിയിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടുപോയി. അച്ഛന് ധാരാളം മുസ്ലീം സ്നേഹിതരുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ കാര്യം എളുപ്പമായിരുന്നു. അന്ന് ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിലാണ് എം.ടി. താമസിച്ചത്. അന്ന് പക്ഷെ ഞാൻ കൽക്കത്തയിലായിരുന്നു, അതോ ദില്ലിയിലോ, ഓർമ്മയില്ല. പിന്നീട് നാട്ടിൽ വരുമ്പോൾ കോഴിക്കോട് പിസിമ്മാമന്റെ വീട്ടിൽ പോകാറുണ്ട്. ഒരിക്കലോ മറ്റോ ഞാൻ എം.ടി.യെ കാണാൻ മാതൃഭൂമിയിൽ പോയിട്ടുണ്ട്. പിന്നെ കുറേക്കാലം അപൂർവ്വമായേ കണ്ടിട്ടുള്ളു. അതിനിടയ്ക്ക് ഞാൻ ദില്ലിയിലായിരുന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം വന്നിട്ടുണ്ട്, 'കാലം' എന്ന നോവലിന് അക്കാദമി പുരസ്കാരം വാങ്ങാനായി. അന്ന് ഞാനും സ്നേഹിതൻ കെ. കുഞ്ഞികൃഷ്ണനും (ഇദ്ദേഹം പിന്നീട് തിരുവനന്തപുരം ദൂരദർശൻ ഡയറക്ടറായി) അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒപ്പം ഒരു പകൽ മുഴുവനും ഉണ്ടായിരുന്നു.

അച്ഛന്റെ സമ്പൂർണ്ണ കവിതകളുടെ രണ്ടാം പതിപ്പ് ഞാനായിരുന്നു ഇറക്കിയത്. എറണാകുളത്ത് പരിഷത്ത് ഹാളിൽ നടന്ന ഇടശ്ശേരി സാഹിത്യ സമ്മേളനത്തിൽവച്ച് അതിന്റെ പ്രകാശനം നിർവ്വഹിച്ചത് എം.ടി.യായിരുന്നു. അദ്ധ്യക്ഷൻ മഹാകവി അക്കിത്തവും. എം.ടി.യുടെ പ്രസംഗം വളരെ മനോഹരമായിരുന്നു. ഇടശ്ശേരിസാഹിത്യത്തെപ്പറ്റി വളരെ ആഴത്തിൽ സംസാരിച്ചതിൽ ഇടശ്ശേരിയുമായി തന്റെ അടുത്ത വ്യക്തിബന്ധവും സ്പർശിച്ചിരുന്നു.

പിന്നീട് 2006-ൽ ഇടശ്ശേരിയുടെ ജന്മശതാബ്ദിയുടെ ഒരുക്കങ്ങളിൽ എം.ടി. ഒരു വഴി കാട്ടിയായിരുന്നു. ഇടശ്ശേരി സ്മരണികയുടെ ചെയർമാനായി വേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ തന്നു. എന്റെ എറണാകുളത്തുള്ള വീട്ടിൽ അദ്ദേഹം രണ്ടു തവണ വന്നിട്ടുണ്ട്. ജന്മശതാബ്ദിയുടെ കാര്യങ്ങൾ സംസാരിക്കാനായി ഞാനും എന്റെ ഗുരുനാഥനും, ഇടശ്ശേരി സ്മാരകസമിതിയുടെ സെക്രട്ടറിയുമായിരുന്ന ശ്രീ. പി. കൃഷ്ണവാരിയരും കൂടി രണ്ടു വട്ടം കോഴിക്കോടു പോയി എം.ടി.യെ കണ്ടിരുന്നു. അതുപോലെ എം.ടി. എറണാകുളത്തു വരുമ്പോൾ ഞാൻ കാണാറുണ്ട്.

ഇത്രയൊക്കെ അടുപ്പമുണ്ടായിട്ടും ഓരോ പ്രാവശ്യം എം.ടി.യെ കാണുമ്പോഴും ഒരു പുതിയ ആളെ കാണുന്നപോലെ സങ്കോചമുണ്ടാകാറുണ്ട്. എന്റെ സ്വഭാവത്തിന്റെ പാകപ്പിഴവു കാരണമാണത്. ആരേയും ഹൃദയത്തിന്റെ ഉള്ളിലേയ്ക്ക് പ്രവേശിപ്പിക്കാതെ പുറത്തു തന്നെ നിർത്തുന്ന സ്വഭാവം. ഇനി അബദ്ധത്തിൽ ആരെങ്കിലും ഉള്ളിൽ കടന്നാൽ അവിടെത്തന്നെ സ്ഥിരതാമസമാക്കിയാലോ എന്ന ഭയം. എം.ടി.യുടെ സ്വഭാവത്തിലും ഇതിന്റെ അംശങ്ങൾ കാണാൻ പറ്റും. ആരെയും ഉള്ളിൽ കടത്താത്ത പ്രകൃതം. അങ്ങിനെയുള്ള രണ്ടുപേർ കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ ഓരോ പ്രാവശ്യവും അവർ അപരിചിതരാവുന്നു.

back to index

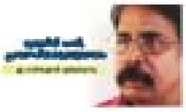

ഇത്തിരി നന്ദി പ്രവാസികളോടുമാവാം

നിർമലയുടെ 'കാനഡ മരത്തിൽ ഡോളർ പറിക്കാൻ പോയവർ' എന്ന ലേഖനം താല്പര്യത്തോടെ വായിച്ചു. നിർമലയുടെ എഴുത്ത്, അത് ലേഖനമായാലും കഥയായാലും വളരെ താല്പര്യത്തോടെ വായിക്കുന്ന ഒരാളാണ് ഞാൻ. പക്ഷെ ഈ ലേഖനത്തിന്റെ രണ്ടു ഭാഗങ്ങളും വായിച്ചപ്പോൾ കുറേ കാര്യങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കണമെന്നു തോന്നി.

ഒന്നാമതായി 'മരത്തിൽ ഡോളർ പറിക്കാൻ പോയവർ' എന്ന പ്രയോഗം വിഷമമുണ്ടാക്കുന്നു, വേദനയുളവാക്കുന്നു. കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക ഭദ്രതയിൽ പ്രവാസികളുടെ, പ്രത്യേകിച്ച് ഉത്തര അമേരിക്കൻ പ്രവാസികളുടെ, സംഭാവന വേണ്ടത്ര ശ്രദ്ധിക്കപ്പെടുന്നില്ല, നേരെ മറിച്ച് അവരെ ആവുന്നത്ര മോശമാക്കി ചിത്രീകരിക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ നടക്കുന്നുമുണ്ട് എന്നതിലുള്ള അമർഷമായിരിക്കണം നിർമലയെക്കൊണ്ട് ഇതു പറയിച്ചത്. കൃഷിനിലങ്ങൾ പറമ്പുകളും കെട്ടിടങ്ങളുമായി മാറുകയും ഒരു വ്യവസായവിപ്ലവം പോയിട്ട് ഇന്ത്യയിലേയ്ക്കു തന്നെ എറ്റവും പിന്നിലാകുകയും ചെയ്ത ഒരു സംസ്ഥാനത്തെ ജനങ്ങളെ ഇന്നു പോറ്റുന്നത് പ്രവാസികൾ മാത്രമാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിശയോക്തിയില്ല. ഇവിടുത്തെ ബിസിനസ്സ് തഴച്ചുവളരുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതിനു കാരണം അവർക്കു ബിസിനസ്സു കൊടുക്കുന്ന പ്രവാസിബന്ധുക്കളാണ്. അവർ ചെലവാക്കുന്ന പണമാണ് ഇവിടുത്തെ വലിയ ഷാപ്പിങ് മാളുകളിലും അഞ്ചും എട്ടും നിലകളിൽ പരന്ന് (ഉയർന്ന്?) കിടക്കുന്ന സിൽക് പാലസുകളിലും കണ്ണഞ്ചിക്കുന്ന ആഭരണശാലകളിലും ഒഴുകുന്നത്. ഇന്ന് കേരളത്തിൽ പെട്ടെന്ന് വളരുന്ന ബിസിനസ് റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് ആണ്. ധാരാളം ബഹുനില കെട്ടിടങ്ങളും പടർന്നു കിടക്കുന്ന വില്ലകളും തഴച്ചു വളരുന്നു. ഇതിന്റെയെല്ലാം പിന്നിലുള്ളത് പ്രവാസികളാണെന്ന് ഓർക്കുക. ഇന്നും ഓരോ ബഹുനിലകെട്ടിടത്തിലും പകുതിയിലധികം അപാർട്മെന്റുകൾ ആൾത്താമസമില്ലാതെ കിടക്കുന്നതു കാണാം. അതൊന്നും വിൽക്കാതെ പോയതല്ല, മറിച്ച് അതിന്റെ പ്രവാസികളായ ഉടമസ്ഥർ വെറുമൊരു മുതൽക്കൂട്ടിനായി വാങ്ങിക്കൂട്ടുന്നവയാണ്. ഒരാൾക്കുതന്നെ രണ്ടും മൂന്നും കെട്ടിടങ്ങളിൽ അപാർട്മെന്റുകളുണ്ടാകും. റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് ബിസിനസ്സു കാരണം രക്ഷപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങളേറെയാണ്. കെട്ടിടത്തൊഴിലാളികളാണ് അതിൽ പ്രധാനം. അവർക്ക് വർഷത്തിൽ 250 മുതൽ 300 ദിവസംവരെ ഉറപ്പുള്ള തൊഴിൽ കിട്ടുന്നു. തരക്കേടില്ലാത്ത വേതനവും. അതുപോലെത്തന്നെ കെട്ടിടനിർമ്മാണ സാമഗ്രികളും യന്ത്രങ്ങളും വിൽക്കുന്നവർക്കും ധാരാളം ബിസിനസ്സ് കിട്ടുന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ മുകൾത്തട്ടിൽനിന്ന് താഴെത്തട്ടുവരെ അരിച്ചിറങ്ങുന്നു ഈ മുതൽമുടക്കിന്റെ ആനുകൂല്യം.

കേരളത്തിലെ പളപളപ്പിനു പിന്നിൽ നൂറു ശതമാനവും പ്രവാസികൾതന്നെയാണ്. കേരളത്തിനു പുറത്തുപോയ എല്ലാ മലയാളിയും ഒരു ദിവസം ഇനി തിരിച്ചുപോകാത്തവിധം നാട്ടിലേയ്ക്കു വരികയാണെങ്കിൽ രണ്ടു വർഷത്തിനകം ഇവിടെ പട്ടിണിയാകും. കേരളത്തിന്റെ വികസനമെന്നത് ഊതിവീർപ്പിച്ച ഒരു ബലൂണാണ്. എന്നു വേണമെങ്കിലും പൊട്ടിയേക്കാവുന്ന ഒരു ബലൂൺ.

ഇത്രയും സുഖലോലുപരായി ജീവിയ്ക്കുന്ന ഒരു ജനവിഭാഗം അതിനു കാരണക്കാരായ അവരുടെതന്നെ മക്കളോട് നന്ദി കാണിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ അതിനു കാരണം 'നന്ദി' എന്ന വാക്ക് മലയാളിയുടെ നിഘണ്ടുവിലില്ലാത്തതാണ്. ഞങ്ങൾ ആട്ടോറിക്ഷ ഇറങ്ങിയാൽ നന്ദി പറയുമ്പോൾ ആട്ടോ ഡ്രൈവർമാർ ഒരു വിചിത്രജീവിയെ കണ്ടപോലെ ഞങ്ങളെ നോക്കാറുണ്ട്. കാരണം ആ വാക്ക് ഇവിടെ പരിചയമില്ല. മറ്റൊരു കാര്യമുള്ളത് ഇവിടെ മലയാളികൾ പൊതുവേ അമേരിക്കൻ വിരുദ്ധരാണ്. സ്വന്തം മക്കളെ അമേരിക്കയിലേയ്ക്ക് ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസത്തിനയക്കുകയും തനിക്ക് ഒരു ജലദോഷം വന്നാൽ ചികിത്സയ്ക്ക് അമേരിക്കയിലേയ്ക്ക് പറക്കുകയും ചെയ്യുന്ന മലയാളി, തിരിച്ച് വീട്ടിലെത്തിയാൽ ഏറ്റവും വലിയ കല്ലെടുത്ത് എറിയുന്നതും അമേരിക്കയിലേയ്ക്കുതന്നെ. അതിനു കാരണം രാഷ്ട്രീയമാണ്. ഞാനതു വിശദീകരിക്കുന്നില്ല. ഇതിന്റെ ഭാഗമായിട്ടാണ് അമേരിക്കയിൽ ജോലിയെടുക്കുന്ന മലയാളികളേയും കരിവാരിത്തേയ്ക്കുന്നത്. ഇന്ന് ഏറ്റവുമധികം തെറ്റിദ്ധരിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന കൂട്ടരാണ് വിവരസാങ്കേതിക സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ജോലിയെടുക്കുന്ന ചെറുപ്പക്കാർ. സ്വാർത്ഥമതികളാണ്, അച്ഛനമ്മമാരെ തിരിഞ്ഞുനോക്കാത്തവരാണ്, സ്ഥിരമായി ഒരു കുടുംബജീവിതം ഉണ്ടാക്കാൻ പോലും പറ്റാത്തവരാണ്, ഇങ്ങിനെ പോകുന്നു പരാതികൾ. ഇതൊന്നും അറിഞ്ഞിട്ടു പറയുന്നതല്ല, ഊഹങ്ങൾ മാത്രം, അല്ലെങ്കിൽ ടിവി സീരിയലുകളിൽനിന്നോ മൂവികളിൽനിന്നോ മനസ്സിലാക്കുന്നതും. ഇതു കേട്ട് സഹികെട്ടിട്ടാണ് ഞാൻ 'പ്രണയത്തിനൊരു സോഫ്റ്റ്‌വെയർ'

എന്ന നോവലെഴുതിയത്. ഐ.ടി. കമ്പനികളിൽ പ്രവർത്തിയ്ക്കുന്ന ധാരാളം ചെറുപ്പക്കാരെ എനിയ്ക്കു പരിചയമുണ്ട്, എന്റെ മകനടക്കം. അവരെല്ലാം എങ്ങിനെയാണ് ജീവിക്കുന്നതെന്ന് എനിക്കറിയാം. അവരുടെ കുടുംബസ്നേഹത്തെപ്പറ്റിയും, ദേശസ്നേഹത്തെപ്പറ്റിയും, ഭാഷാസ്നേഹത്തെപ്പറ്റിയും എനിക്കറിയാം. കാനഡയിൽ ഓണത്തിന് പൂവിടുന്നതും ഓണസദ്യയുണ്ണുന്നതും മുമ്പൊരിക്കൽ നിർമലയുടെ ലേഖനത്തിൽ ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്, ഒപ്പംതന്നെ സ്വന്തം വീടിനുള്ളിൽ പൂവിടുകയും നിലത്തിരുന്ന് സദ്യ ഉണ്ണുകയും ചെയ്യുന്ന ഫോട്ടോകളും. നല്ല എഴുത്തുകാർ അവരുടെ ഇടയിൽ ധാരാളമുണ്ട്. ചെറിയാൻ കെ. ചെറിയാൻ, നിർമല, റീനി, തോമസ് ജേക്കബ്.... മുഴുവൻ പേരുകളും ഓർമ്മയിൽ വരുന്നില്ല.

എന്റെ മകൻ സ്റ്റേറ്റ്സിൽ പോകുന്നതിനുമുമ്പ് ഞങ്ങളോട് ഒരു നൂറു തവണയെങ്കിലും ചോദിച്ചിട്ടുണ്ട്. 'ഞാൻ പോയാൽ നിങ്ങൾക്കു വിഷമമാകുമോ?' എന്ന്. എന്റെ മോശമായ ആരോഗ്യംകൂടി പരിഗണിച്ചാണ് അവനതു ചോദിച്ചത്. ബാംഗളൂരിലുള്ളപ്പോൾ എനിയ്ക്ക് അസുഖമായാൽ പെട്ടെന്ന് ഓടിവരാമായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞു. ഒരു വിഷമവുമില്ല, നിങ്ങൾ നന്നായി ജീവിയ്ക്കു, അതാണ് ഞങ്ങൾക്ക് സന്തോഷം. രണ്ടു വർഷമായി അവന്റെ ഭാര്യ സ്റ്റേറ്റ്സിലാണ്. അവൾക്കാ സ്ഥലം ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. ആരോഗ്യമുള്ള പരിസരങ്ങളും (അവൾക്ക് പൊടി അലർജിയാണ്. ബാംഗളൂരുള്ളപ്പോൾ അവൾ നന്നെ കഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.) അത്രയും നല്ല ഒരു ജോലിയും ഉപേക്ഷിച്ച് അവൾ ഇന്ത്യയിലേയ്ക്കു വരുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലത് അവൻ അങ്ങോട്ടു പോകയാണ്. രണ്ടുപേരും സ്റ്റേറ്റ്സിന്റെ രണ്ടറ്റത്താണെങ്കിലും മാസത്തിലൊരിക്കലെങ്കിലും ഓരോ ആഴ്ച ഒപ്പം താമസിക്കാം. പിന്നെ സാവധാനത്തിൽ രണ്ടു പേർക്കും ഒരു സ്ഥലത്ത് ജോലി കിട്ടുമോ എന്ന് അന്വേഷിക്കുകയും ചെയ്യാമല്ലൊ. സത്യം പറഞ്ഞാൽ ഞങ്ങൾക്ക് സന്തോഷമാവുകയാണുണ്ടായത്; അവൻ പോയി 'ഡോളർ പറച്ചു കൊണ്ടുവരു'മെന്നുദ്ദേശിച്ചല്ല. അവർക്ക് രണ്ടു പേർക്കും നല്ലൊരു ജീവിതമുണ്ടാവുമല്ലൊ. ഇതിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞപ്പോൾ എന്റെ സ്നേഹിതൻ ശ്രീ. സി. രാധാകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു. 'അതു നന്നായെടോ, ഒന്നുമില്ലെങ്കിലും നാഥനും തൂണുമുള്ള ഒരു രാജ്യത്ത് അവർക്ക് താമസിക്കാമല്ലൊ.' ഈ അഭിപ്രായത്തിന്റെ കാതൽ മനസ്സിലാക്കണമെങ്കിൽ നിർമല ഒരാറു മാസമെങ്കിലും കേരളത്തിൽ വന്നു താമസിക്കണം.

മറിച്ച് മക്കളെ വെറും കറവപ്പശുക്കളായി കാണുന്ന അച്ഛനമ്മമാരും ഇല്ലെന്നില്ല. അവരെ പക്ഷെ സാമാന്യവത്കരിച്ച് അതുപോലെയാണ് എല്ലാ അച്ഛനമ്മമാരും എന്ന് പറയുന്നത് ശരിയല്ല.

ഞങ്ങളുടെ മകൻ ഞങ്ങൾക്ക് തണലാണ്, ഞാൻ എന്റെ അച്ഛന് തണലായിരുന്നപോലെ. മക്കൾ തങ്ങളെ നോക്കുന്നില്ലെന്ന് പറയുന്ന മിക്ക അച്ഛനമ്മമാരും സ്വന്തം അച്ഛനമ്മമാരെ പടിയ്ക്കു പുറത്താക്കി ഗെയ്റ്റ് അടച്ചിട്ടുള്ളവരായിരിക്കും. മാസത്തിലൊരിക്കലെങ്കിലും അതൊരു വാർത്തയായി വരുന്നുണ്ട്. വിതച്ചതേ കൊയ്യൂ. നമ്മൾ മക്കൾക്കുവേണ്ടി ജീവിക്കുകയല്ലാതെ മക്കൾ നമുക്കുവേണ്ടി ജീവിക്കണം എന്ന് വാശിപിടിക്കരുത്. തൊണ്ണൂറു ശതമാനം മാതാപിതാക്കളും അങ്ങിനെയാണ്.

ഞാൻ പറയാനുദ്ദേശിക്കുന്നതെന്തെന്നാൽ ഒരു ശരാശരി മലയാളി ജോലി തേടി മറ്റു സംസ്ഥാനങ്ങളിലോ മറ്റു രാജ്യങ്ങളിലോ പോകുന്നത് ഇവിടെ ഒരു ഗതിയുമില്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ്. തൊള്ളായിരത്തി അറുപതിൽ പതിനേഴാം വയസ്സിൽ ഞാൻ കൽക്കത്തയിൽ ജോലി അന്വേഷിച്ചു പോയത് അച്ഛനെ സഹായിക്കാനാണ്. തുടർന്ന് പഠിക്കാനുള്ള സാഹചര്യമില്ലെന്നും കേരളത്തിൽ ജോലികിട്ടില്ലെന്നുമുറപ്പായപ്പോഴാണ് ആ തീരുമാനം. അത് അച്ഛനെ എത്ര വേദനിപ്പിച്ചുവെന്ന് എനിക്കറിയാം. ഇന്ന്, അമ്പതു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞിട്ടും സ്ഥിതി ഏറെക്കുറേ അതുതന്നെയാണ്. പൊതുവേ സാമ്പത്തിക പരിസരം നന്നായതുകൊണ്ട് അച്ഛനമ്മമാർക്ക് മക്കളെ പഠിപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്നുണ്ട്. അതായത് പതിനേഴാം വയസ്സിൽത്തന്നെ ജോലി അന്വേഷിക്കേണ്ടെന്നർത്ഥം. അതിനു കാരണം കേരളത്തിന്റെ വികസനമല്ല, മറിച്ച് പ്രവാസികളുടെ നിസ്വാർത്ഥ സേവനം തന്നെയാണ്. അതിന് കേരളത്തിലെ എല്ലാവരും അവരുടെ പ്രവാസികളായ മക്കൾക്ക് നന്ദി പറയണം. ഇവിടെ ഒരു വ്യവസായവും വരാൻ പോകുന്നില്ല എന്ന കാര്യം മാറി മാറി വരുന്ന സർക്കാറുകൾ ഉറപ്പാക്കുന്നുണ്ട്. മറ്റു സംസ്ഥാനങ്ങളും മറ്റു രാജ്യങ്ങളും മുന്നോട്ട് കുതിച്ചു കയറുന്നതു കാണുമ്പോൾ ഒരു നെടുവീർപ്പോടെ ഓർക്കും എന്നാണ് നാം അവരുടെ ഒപ്പമെത്തുന്നത്?

കേരളത്തെപ്പറ്റി നിർമ്മലയ്ക്ക് അചികിത്സ്യശുഭാപ്തിവിശ്വാസം കാണുന്നുണ്ട്. ഇന്നത്തെ കേരളത്തിന്റെ ജീവിതത്തെപ്പറ്റി വലിയ പിടിപാടില്ലാത്തതുകൊണ്ടായിരിക്കണം അത്. അല്ലെങ്കിൽ മലയാള ഭാഷയോടുള്ള അമിതമായ ഭ്രമം കാരണമായിരിക്കാം. ഇവിടെ ജീവിതം എത്രത്തോളം ദുസ്സഹമായിട്ടുണ്ടെന്ന് ഇവിടെ താമസിക്കുന്നവർക്കറിയാം.

പ്രവാസി എഴുത്തുകാരുടെ രചനകൾ ഇവിടെ ശ്രദ്ധിക്കപ്പെടുന്നില്ല എന്നത് വാസ്തവം

തന്നെ. പക്ഷെ ഇവിടെ പിറക്കുന്ന നല്ല രചനകൾതന്നെ ആരാണ് ശ്രദ്ധിക്കുന്നത്? മുൻനിരയിലെത്താനുള്ള വ്യഗ്രതയിൽ ഇവിടെ കാട്ടിക്കൂട്ടുന്ന അഭ്യാസങ്ങൾ കണ്ടാൽ ചിരിക്കാൻ തോന്നും. അമ്മയെ തല്ലിയും പേരെടുക്കുക എന്നതാണ് കാര്യം. ഇതിനിടയിൽ അഭ്യാസമൊന്നും കാണിക്കാതെ ഒതുങ്ങിയിരുന്ന് നല്ല സാഹിത്യമെഴുതുന്നവർ തഴയപ്പെടുന്നു.

മൃഗശാലകളിലെ മൃഗങ്ങൾക്ക് പിന്നീട് കാട്ടിൽ പൊറുക്കാൻ വയ്യെന്നാവും എന്ന് നിർമല പറഞ്ഞത് സത്യമാണ്. മനുഷ്യനെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം മൃഗങ്ങളുടെ അത്രയൊന്നും സമയം വേണ്ട. രണ്ടുകൊല്ലം എതെങ്കിലും പാശ്ചാത്യരാജ്യത്ത് താമസിച്ചാൽ മനസ്സിലാവും മനുഷ്യനെ മനുഷ്യനായി കാണാനും അവന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റാനും അവിടെപ്പോലെ കേരളത്തിലെന്നല്ല ഇന്ത്യയിലെവിടെയും ഒക്കില്ലെന്ന്. 'നിങ്ങൾക്കു വേണ്ടി എനിയ്ക്ക് എന്തു ചെയ്യാനാകും?' എന്ന ചോദ്യത്തിനു പകരം 'താനെന്തിനാ എന്റെ ഉറക്കം കളയാൻ വരുന്നത്?' എന്ന പരുഷമായ ചോദ്യമാണ് ഇവിടെ ഓഫീസുകളിൽ കേൾക്കുക. എങ്ങിനെ ഒരു കാര്യം നടത്താതെ നോക്കാമെന്നത് ഒരു കലയായി വികസിപ്പിച്ചെടുത്തിരിക്കുന്നു കേരളം. മലയാളികൾ അങ്ങിനെയായിരുന്നില്ല. രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾ, നിങ്ങൾക്ക് കർത്തവ്യമൊന്നുമില്ല അവകാശങ്ങൾ മാത്രമേയുള്ളു എന്ന സൂത്രവാക്യം മലയാളിയുടെ തലയിൽ ബ്രെയിൻവാഷ് ചെയ്ത് കയറ്റിയിരിക്കുന്നു.

കേശവനോട് നിർമലയ്ക്ക് അസൂയ തോന്നേണ്ട. എന്നും അവധിയിലായിരിക്കുക എന്നത് വളരെ അപകടകരമായ ഒരു പ്രവണതയാണ്. ഇവിടെ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കുണ്ടാവുന്ന ബന്ദുകളിലും ഹർത്താലുകളിലും ഏറ്റവുമധികം സന്തോഷിക്കുന്നത് ഇവിടുത്തെ ഓഫീസ് ജോലിക്കാരായിരിക്കും. അവർ തലേന്നു തന്നെ ആവശ്യമുള്ള മദ്യക്കുപ്പികൾ വാങ്ങി സ്റ്റോക്കു ചെയ്ത് ആ ദിവസം ആഘോഷിക്കുന്നു. (ഇന്ത്യയിലേയ്ക്കുവച്ച് ഏറ്റവും കൂടുതൽ മദ്യം ചെലവാകുന്നത് കേരളത്തിലാണ്.) ദിവസക്കൂലിക്കാരുടെ കാര്യമാണ് കഷ്ടം. ഒരു ദിവസത്തെ കൂലി ഇല്ലാതാവുക എന്നതിനർത്ഥം അവരുടെ കണക്കുകൂട്ടലുകൾ മുഴുവൻ തെറ്റുകയെന്നതാണ്.

തുടർച്ചയായി സംഭവിക്കുന്ന ബന്ദുകൾ (ബന്ദുകൾ ആചരിക്കുന്ന ഓരേയൊരു സംസ്ഥാനം ഇന്ത്യയിൽ കേരളം മാത്രമാണ്) നമ്മെ പുറകോട്ട് വലിക്കുകയാണെന്ന് ഇവിടെ ആരും മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല.

പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളിൽ സമയക്കുറവുണ്ട് എന്ന കാരണംകൊണ്ട് സമയം വിശാലമായി കിടക്കുന്ന കേരളത്തിലേയ്ക്ക് വരുന്നതിനെപ്പറ്റി ആലോചിക്കണ്ട. അവിടെയെല്ലാം കൊല്ലത്തിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ തവണ തുടർച്ചയായി കിട്ടുന്ന ഒഴിവുദിവസങ്ങൾ സ്ഥലങ്ങൾ കാണാനോ മറ്റു വിധത്തിൽ ചെലവാക്കാനോ കഴിയുമല്ലോ. മറിച്ച് ഇവിടെ ഒഴിവു സമയമെന്നത് ഒരു മിഥ്യയാണ്. ജീവിതപ്രാരാബ്ധങ്ങൾ തീർത്തുവരുമ്പോഴെയ്ക്ക് നമുക്കൊക്കെ വയസ്സാവും.

മലയാള പുസ്തകങ്ങളും വാരികകളും വായിക്കാൻ കിട്ടാനുള്ള വിഷമം മനസ്സിലാവുന്നുണ്ട്. മിക്കവാറും വാരികകൾ ഓൺലൈനായി വായിക്കാൻ കിട്ടുന്നുണ്ടല്ലൊ, മാതൃഭൂമിയുടെയും മനോരമയുടെയും പല പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളും സമകാലിക മലയാളവുമടക്കം? പുസ്തകങ്ങൾ വരുത്തുക എന്നത് സാഹസമാണെന്ന് എനിക്കറിയാം. ഞാൻ എന്റെ പുസ്തകങ്ങൾ ഓരോന്നായി വെബ്ബിൽ ഇടുകയാണ്. ഇപ്പോൾത്തന്നെ ഏഴു പുസ്തകങ്ങൾ പോസ്റ്റ് ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മലയാളഭാഷയെ ഇപ്പോഴും നെഞ്ചിലേറ്റി നടക്കുന്ന പ്രവാസികളെ ഉദ്ദേശിച്ചാണ് അതു ചെയ്യുന്നത്. ആർക്കു വേണമെങ്കിലും അത് ഡൗൺലോഡ് ചെയ്യാം.

ഇതൊരു അപൂർണ്ണമായ കുറിപ്പു മാത്രമാണ്. നിർമലയുടെ മനോഹരമായ ഭാഷയിലെഴുതപ്പെട്ട ലേഖനത്തിന് ഒരു നോക്കുകുത്തി മാത്രം.

10.07.2012

back to index

ഇ. ഹരികുമാർ

(Bio-data and List of Books by E. Harikumar)

1943 ജൂലൈ 13 ന് പൊന്നാനിയിൽ ജനനം. അച്ഛൻ മഹാകവി ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ. അമ്മ ഇ. ജാനകി അമ്മ. കൽക്കത്തയിൽ വച്ച് ബി.എ. പാസ്സായി. 1972-ൽ ലളിതയെ വിവാഹം ചെയ്തു. മകൻ അജയ് വിവാഹിതനായി ബാംഗളൂരിൽ. ഭാര്യ: ശുഭ. കൽക്കത്ത, ദില്ലി, ബോംബെ എന്നീ നഗരങ്ങളിൽ ജോലിയെടുത്തു. 1983-ൽ കേരളത്തിലേയ്ക്ക് തിരിച്ചുവന്നു. 1962 തൊട്ട് ചെറുകഥകളെഴുതിത്തുടങ്ങി. ആദ്യത്തെ കഥാസമാഹാരം 'കൂറകൾ' 72ൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. 15 കഥാസമാഹാരങ്ങളും 9 നോവലുകളും ഒരു ഓർമ്മക്കുറിപ്പും അടക്കം 25 പുസ്തകങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

പുരസ്കാരങ്ങൾ: 1988 ലെ കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി പുരസ്കാരം 'ദിനോസറിന്റെ കുട്ടി' എന്ന കഥാസമാഹാരത്തിന്. 1997 ലെ പത്മരാജൻ പുരസ്കാരം 'പച്ചപ്പയ്യിനെ പിടിക്കാൻ' എന്ന കഥയ്ക്ക്. 1998 ലെ നാലപ്പാടൻ പുരസ്കാരം 'സൂക്ഷിച്ചുവച്ച മയിൽപ്പീലി' എന്ന കഥാസമാഹാരത്തിന്. 2006 ലെ കഥാപീഠം പുരസ്കാരം 'അനിതയുടെ വീട്' എന്ന കഥാസമാഹാരത്തിന്. ആഡിയോ കാസറ്റ് റിക്കാർഡിങ്, വെബ് ഡിസൈനിങ്, മൾട്ടി മീഡിയ പ്രൊഡക്ഷൻ, പുസ്തക പ്രസിദ്ധീകരണം എന്നിവയിലേർപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. 1998 മുതൽ 2004 വരെ കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി അംഗമായിരുന്നു.

കൃതികൾ:

ചെറുകഥാസമാഹാരങ്ങൾ

- കൂറകൾ
- വൃഷഭത്തിന്റെ കണ്ണ്
- കുങ്കുമം വിതറിയ വഴികൾ
- ദിനോസറിന്റെ കുട്ടി
- കാനഡയിൽ നിന്നൊരു രാജകുമാരി
- ശ്രീപാർവ്വതിയുടെ പാദം
- സൂക്ഷിച്ചുവച്ച മയിൽപ്പീലി
- പച്ചപ്പയ്യിനെ പിടിക്കാൻ
- ദൂരെ ഒരു നഗരത്തിൽ
- കറുത്ത തമ്പ്രാട്ടി
- അനിതയുടെ വീട്
- ഇളവെയിലിന്റെ സാന്ത്വനം (കഥകൾ 1966-1996)
- നഗരവാസിയായ ഒരു കുട്ടി
- വെള്ളിത്തിരയിലെന്നപോലെ
- എന്റെ സ്ത്രീകൾ (സ്ത്രീപക്ഷകഥകൾ+ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ അവലോകനം)

നോവലുകൾ

- ഉറങ്ങുന്ന സർപ്പങ്ങൾ
- ആസക്തിയുടെ അഗ്നിനാളങ്ങൾ
- ഒരു കുടുംബപുരാണം
- എഞ്ചിൻഡ്രൈവറെ സ്നേഹിച്ച പെൺകുട്ടി
- അയനങ്ങൾ
- തടാകതീരത്ത്
- കൊച്ചമ്പ്രാട്ടി
- പ്രണയത്തിനൊരു സോഫ്റ്റ്‌വെയർ
- അറിയാത്തലങ്ങളിലേയ്ക്ക്

ഓർമ്മകൾ അനുഭവക്കുറിപ്പുകൾ

- നീ എവിടെയാണെങ്കിലും

വിലാസം: 5-ബി, അവന്യു ക്രെസ്റ്റ്
അവന്യൂ റോഡ്, മുണ്ടുപാലം
കുരിയച്ചിറ (പി.ഒ.), തൃശ്ശൂർ 680 006
കേരള, ഇന്ത്യ.
ഫോൺ: 091-0487-2251779

ഇ-മെയിൽ: harikumar_e@yahoo.com, e.harikumar.novelist@gmail.com
website: www. e-harikumar.com

മുകളിൽ കൊടുത്ത പുസ്തകങ്ങളിൽ പലതും എന്റെ വെബ്ബിൽ നിന്ന് സൗജന്യമായി ഡൗൺലോഡ് ചെയ്യാവുന്നതാണ്.